Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Ondertekening Kamerbrief nieuw box 3 -stelsel en openbaarmaking nota's

Datum
5 september 2023

Notanummer
2023-0000201778

Bijlagen
1. Brief Tweede Kamer
2. Excelsheet nota's
3. Openbaar te maken nota's
4. Stukken voor internet-consultatie

Aanleiding

Op dinsdag 5 september is in de politieke vierhoek ingestemd met het consulteren van een nieuw box 3-stelsel via internet en de bijbehorende Kamerbrief. De conclusies worden doorgeleid naar de MR op 8 september. Wij verwachten dus dat vrijdag de internetconsultatie gestart kan worden en de brief naar de Tweede Kamer kan worden verzonden. Bijgevoegd treft u daarom de laatste versies van de Kamerbrief en de via internet te consulteren stukken aan. Aan de wettekst en artikelsgewijze toelichting worden nog de laatste punten en komma's aangepast. Bij de verzending van de Kamerbrief worden ook de bijbehorende nota's openbaar gemaakt. Ook deze treft u bijgevoegd aan.

Beslispunten

07.09.23

Beslispunt 1 – ondertekening Kamerbrief

Indien u akkoord bent met de verzending van de brief aan de Tweede Kamer, verzoeken wij u deze te ondertekenen.

ja

Beslispunt 2 – openbaarmaking nota's

Bent u akkoord met het openbaar maken van de bijgevoegde nota's? Een groot deel van de nota's was eerder openbaar gemaakt bij eerdere Kamerbrieven waarbij de passages over het toekomstige stelsel waren gelakt. Nu worden ook de delen van deze nota's ten aanzien van een toekomstig stelsel openbaar gemaakt. In de bijgevoegde Excelsheet is een overzicht opgenomen van de openbaar te maken nota's.

ja

MK

Toelichting beslispunt 2 – openbaarmaking nota's

- De nota's zijn 'transparant' gelakt. Dat wil zeggen dat er kaders staan om de stukken waarvan wij voorstellen deze te lakken, bijvoorbeeld op basis van de lakgrond 'procesbelang van de Staat'.
- In de bijgevoegde Excelsheet is een overzicht opgenomen van de openbaar te maken nota's.

Communicatie
De directie Communicatie heeft verschillende berichten voorbereid voor de internetconsultatie. Deze heeft u al separaat ontvangen.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Doc nummer	Datum	Naam Document
1	15-4-2021	Notitie-StasFB-Box 3
2	6-5-2021	Notitie-StasFB-Kamerbrief box 3
3	14-6-2021	Memo outsourcen box 3
4	16-6-2021	Tijdpad wetgeving werkelijk rendement (box 3)
5	16-6-2021	10b. Tijdpad realisatie heffen werkelijk rendement (box 3)
6	16-6-2021	1.Memo De geschiedenis van het belasten van (inkomen uit) arbeid en vermogen
7	16-6-2021	2. Memo Belasten van vermogen vs. belasten van inkomen uit vermogen
8	16-6-2021	3. Memo Is een vermogensbelasting naast een vermogensrendementsheffing praktisch mogelijk?
9	16-6-2021	4. Memo Wat zijn alternatieve beleidsopties voor een vermogensbelasting?
10	16-6-2021	6. Memo Hoe de prikkel tussen box 2 en 3 te schuiven te verkleinen of weg te nemen?
11	16-6-2021	7. Memo Opbouw vermogen. Inzicht in omvang onroerend goed en vermogensbestanddelen box 3
12	16-6-2021	8. Fiche – Stelsel box 3 naar werkelijk rendement (vermogensaanwasbelasting)
13	16-6-2021	9. Werkelijk rendement en onroerend goed. Wat is nodig voor een stelsel naar werkelijk rendement voor onroerend goed?
14	16-6-2021	Vermogensrendementsheffing (box 3) naar werkelijk rendement
15	16-6-2021	Nota-StasFB-Brainstorm belasten van (inkomen uit) vermogen
16	30-8-2021	Nota-StasFB-Vervolg brainstorm box 3
17	5-11-2021	Nota-StasFB-Contourennota box 3 werkelijk rendement
18	25-11-2021	Nota-StasFB- Box 3 – invulling tijdpad in contourennota en belasten onroerende zaken
19	20-5-2022	Nota-StasFB- Bespreking box 3 d.d. 23 mei
20	9-6-2022	Nota-StasFB-Voortgangsnota box 3 d.d. 9 juni
21	23-6-2022	Nota-StasFB- Planning box 3-stelsel op basis van werkelijk rendement
22	24-6-2022	Nota-StasFB-Voortgangsnota box 3 d.d. 24 juni
23	6-7-2022	Nota-StasFB Nota bespreking box 3 d.d. 11 juli
24	19-8-2022	Nota-StasFB Nota bespreking box 3 d.d. 23 augustus
25	30-8-2022	Nota-stasFB-Kamerbrief box 3 commissiedebat 7 september
26	2-9-2022	Nota-stasFB-Nota bespreking box 3 d.d. 5 september
27	2-9-2022	Nota-StasFB-Kamerbrief box 3 - CD 7-9 - nieuwe versie
28	16-9-2022	Nota-stasFB-Nota bespreking box 3 d.d. 19 september
29	30-9-2022	Nota-StasFB-Nota bespreking box 3 d.d. 3 oktober
30	17-10-2022	Nota-stasFB-Nota bespreking box 3 d.d. 19 oktober
31	25-11-2022	Nota-StasFB-Nota bespreking box 3 d.d. 6 december
32	16-12-2022	Verslag van de aneldiscussie met wetenschappers op 16 december 2022 over het toekomstig stelsel box 3
33	13-1-2023	Nota-stasFB-Reguliere voortgangsnota box 3
34	13-1-2023	Nota systematiek 20 dec.
35	13-1-2023	Rapport Stelselherziening box 3
36	23-1-2023	Nota-stasFB-Bespreking box 3 d.d. 25 januari
37	9-2-2023	Nota-StasGB-Memo box 3 politieke vierhoek
38	17-3-2023	Nota-StasFB-Nota bespreking box 3 d.d. 21 maart
39	23-3-2023	Nota-Min-Memo uitstel toekomstig stelsel box 3
40	4-4-2023	Nota-StasFB-Bespreking box 3 d.d. 4 april 2023
41	4-4-2023	Terugkoppeling overleg met de NOB en VNO-NCW/MKB-Nederland
42	4-4-2023	Huidige situatie uitvraag en doorlevering vermogen
43	4-4-2023	Onderzochte opties verdeling van vermogen
44	15-5-2023	Nota-Min/Stas-Reguliere nota box 3 - bespreking 23 mei
45	9-6-2023	Nota-StasFB-Box 3 tbv overleg 15 juni aanstaande
46	9-6-2023	Inventarisatie niet-liqiuide vermogensbestanddelen box 3
47	9-6-2023	Budgettaire toelichting vermogenswinstregimes in box 3
48	9-6-2023	Ontvanger vermogensgegeven
49	11-8-2023	Nota-min-Reguliere nota box 3 - ten behoeve van bespreking 17 augustus
50	22-8-2023	Nota-StasFB- Memo box 3 - ambtelijke vierhoek
51	30-8-2023	Tabel varianten onroerend goed
52	30-8-2023	Grafische weergave varianten onroerend goed
53	30-8-2023	Cijfers van onroerend goed in box 3

Ministerie van Financiën

ma 19/4 - 16:00

21/4.

TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

notitie

Box 3

besproken, veel opmerkingen

Directie Algemene Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

Datum
15 april 2021

Notitienummer
2021-0000075593

Persoonsgegevens

Bijlagen
I - Notitie DB 40611 inzake vermogensuitvraag

II – Onderzoeksrapport PwC, werkelijk rendement

III – conceptrapport juridische mogelijkheden tegenbewijsregeling

Aanleiding

Op maandag 19 april, 16:00 – 16:30 uur wordt met u de stand van zaken besproken rondom de verschillende box 3 onderzoeken bestaande uit het onderzoek naar een andere vermogensuitvraag, onderzoek naar de praktische mogelijkheden voor heffing over werkelijk rendement en onderzoek naar de juridische mogelijkheden voor een tegenbewijsregeling voor spaarders.

Kern

- Over de vermogensuitvraag bent u recent geïnformeerd, zie bijgaande notitie van 4-3-2021 (nr. DB 40611) die aanleiding voor u was om dit overleg in te laten plannen.
- Het onderzoek naar de praktische mogelijkheden voor een heffing naar werkelijk rendement is op donderdag 15 april 2020 door PwC opgeleverd.
- Het rapport over de juridische mogelijkheden voor een tegenbewijsregeling voor spaarders wordt medio volgende week verwacht.
- Op dit moment wordt een begeleidende Kamerbrief voorbereid om beide rapporten tegelijkertijd aan de Kamer te sturen.
- In deze Kamerbrief wordt een feitelijke weergave van de onderzoeksresultaten gegeven. Er worden geen uitspraken gedaan over concrete vervolgstappen, dat lijkt logischerwijs aan een volgend kabinet.

Toelichting

Vermogensuitvraag

- In bijgaande notitie DB 40611 bent u over twee onderwerpen geïnformeerd: (1) de uitkomst van ons onderzoek om conform uw toezegging tijdens de Kamerbehandeling van het pakket Belastingplan 2021 naar de mogelijkheden van een eenvoudigere vermogensuitvraag voor box 3 te kijken en wat daarover in de moties- en toezeggingenbrief zal worden opgenomen die binnen kort naar de Kamer gaat; en
  (2) over de stand van zaken van ons onderzoek naar de mogelijkheden om een vermogensregister te introduceren.
- Wat betreft (1) de eenvoudigere uitvraag is onze conclusie dat daarvoor geen mogelijkheid bestaat die op korte termijn geïntroduceerd kan worden en dat de in beeld gekomen opties (extra schijf opnemen met 0% belastingtarief en evt. als verder gaande vereenvoudiging de vrijstelling voor groene beleggingen omvormen naar een verhoogde heffingskorting groene beleggingen) in het bredere plaatje van een toekomstvisie op box 3 moeten worden beschouwd. Een beslissing daarover is dus zaak van een nieuw kabinet.

dat het nu nog niet beslist

dit begrijp ik niet. Toen we dit vrij jaar bespraken kon dit wel ??

- Wat betreft (2) de introductie van een vermogensregister hebben wij u een stand van zaken gegeven en u meegenomen in de aspecten die in aanloop naar een dergelijk register nog grondig moeten worden uitgezocht. Een vermogensregister is geen oplossing voor de korte termijn en dient ook in een breder context te worden beschouwd. Voordat wij met het noodzakelijke grondige onderzoek aan de slag gaan, stellen we voor om de besluitvorming over box 3 door het nieuwe kabinet af te wachten.

Onderzoek naar werkelijk rendement

- De onderzoekers van PwC hebben per vermogensbestanddeel in kaart gebracht welke praktische mogelijkheden er zijn om over de data te beschikken die noodzakelijk zijn om belasting te kunnen heffen over werkelijk behaald rendement.
- Hierbij is de 'praktische uitvoerbaarheid' van varianten van stelsels naar werkelijk rendement gemeten aan de hand van acht zogenoemde 'data-eigenschappen'. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om beschikbaarheid en volledigheid van data maar ook om de snelheid waarmee deze data beschikbaar kunnen komen, hoe betrouwbaar de gegevens zijn en of deze veilig geleverd kunnen worden.
- Uit het onderzoek blijkt dat er mogelijkheden zijn om – voor bepaalde vermogensbestanddelen - over de data te beschikken die noodzakelijk zijn voor een moderne en uitvoerbare heffing naar werkelijk rendement (zowel voor een vermogensaanwasbelasting als voor een vermogenswinstbelasting).
- Een stelsel naar werkelijk rendement vraagt, ongeacht de exacte vormgeving, echter wel een forse uitbreiding van de bestaande data-aanlevering aan de Belastingdienst door ketenpartners (banken, verzekeraars). Uit het onderzoek blijkt tegelijkertijd dat dit niet voor alle vermogensbestanddelen mogelijk is.
- Voor de vermogensbestanddelen onroerende zaken en 'overige bezittingen' is het bijvoorbeeld in veel mindere mate mogelijk om over de relevante data te beschikken via ketenpartners, waardoor de Belastingdienst voor deze informatie nagenoeg geheel afhankelijk is van wat de belastingplichtige zelf aanlevert.
- De mogelijkheden voor de Belastingdienst om over de relevante data te beschikken variëren dus sterk per vermogensbestanddeel en vormgeving van een heffing naar werkelijk rendement.

Tegenbewijsregeling

- Een drietal deskundigen heeft gekeken naar de juridische houdbaarheid van mogelijkheden om een tegenbewijsregeling vorm te geven voor een afgebakende groep spaarders.
- Het conceptrapport is bijgevoegd. We verwachten het definitieve rapport medio volgende week te ontvangen.
- De deskundigen adviseren in hun conclusie om af te zien van het invoeren van een (tijdelijke) tegenbewijsregeling voor spaarders.
- Zij zien daarvoor twee belangrijke argumenten:
    - Een tegenbewijsregeling alleen voor spaarders staat op zeer gespannen voet met het gelijkheidsbeginsel. De bevoordeling van spaarders ten opzichte van andere belastingplichtigen die het forfaitaire rendement niet halen wordt gezien als een disproportionele ongelijke behandeling binnen box 3.
    - Een dergelijke tegenbewijsregeling maakt daarnaast een dusdanige inbreuk op de vereisten die het rechtszekerheidsbeginsel stelt aan wetgeving, is complex, conflictgevoelig en biedt mogelijkheden tot arbitrage.
- De deskundigen bieden wel een alternatieve denkrichting waarin, grotendeels in lijn met het stelsel zoals door uw voorganger is geschetst, verschillende heffingsregimes worden geïntroduceerd voor spaargeld enerzijds en beleggingen anderzijds.

welke conclusies kunnen we hieruit trekken?

- Deze denkrichting dient te worden gezien in de context van een uitgesproken wens om 'iets' te doen voor spaarders zolang er nog geen stelsel naar werkelijk rendement is.
- Uit het rapport blijkt vooral dat deze denkrichting wel de juridische toets zou kunnen doorstaan, die een tegenbewijsregeling naar alle waarschijnlijkheid niet zal doorstaan.

oh?

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

17/6

notitie

Kamerbrief box 3

Directie Algemene Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

Datum
6 mei 2021

Notitienummer
2021-0000089926

Persoonsgegevens

Van

Bijlagen
- Kamerbrief box 3
- Onderzoek werkelijk rendement
- Onderzoek tegenbewijsregeling

Aanleiding

Het PwC-onderzoek naar de praktische mogelijkheden voor belastingheffing op basis van werkelijk rendement en het onderzoek van drie externe deskundigen naar een mogelijke tegenbewijsregeling voor een afgebakende groep spaarders zijn afgerond. In deze notitie informeren wij u over de resultaten van beide onderzoeken en leggen wij u de begeleidende Kamerbrief alsmede beide finale rapporten voor. In deze brief wordt tevens ingegaan op uw toezegging met betrekking tot een andere inrichting van de vermogensuitvraag.

Advies

Wij adviseren u akkoord te gaan met de bijgevoegde Kamerbrief en deze te ondertekenen.

Kern

- Het onderzoek van PwC biedt inzicht in de potentiële data-positie van de Belastingdienst in een stelsel naar werkelijk rendement.
- Uitkomst van het onderzoek is dat een significant deel van de data die noodzakelijk is voor een heffing naar werkelijk rendement op termijn, onder voorwaarden, door ketenpartners kan worden geleverd en gebruikt door de Belastingdienst.
- Op basis van deze inzichten zijn wij, voor een deel van de vermogensbestanddelen, optimistisch over de beschikbaarheid van de benodigde data voor een stelsel naar werkelijk rendement.
- In samenwerking met de Belastingdienst dient nog nader in kaart te worden gebracht wat de resultaten van dit onderzoek kunnen betekenen voor de uitvoerbaarheid van een stelsel naar werkelijk rendement. Dit traject is momenteel gaande.

  toegnomen
- In de Kamerbrief wordt daarom kort ingegaan op het vervolgproces maar worden geen concrete uitspraken gedaan over uitvoerbaarheid van een heffing naar werkelijk rendement.
- De deskundigen adviseren geen tegenbewijsregeling voor spaarders in te voeren. Het uitsluitend toegankelijk maken van een tegenbewijsregeling voor een afgebakende groep spaarder is naar hun mening juridisch niet houdbaar.
- Daarnaast achten zij een dergelijke tegenbewijsregeling ook maatschappelijk onwenselijk vanwege de inbreuk op het rechtszekerheidsbeginsel, de complexiteit van de regeling en de mogelijkheden tot arbitrage.
- Tot slot wordt uw toezegging met betrekking tot een nettere vermogensuitvraag afgerond door aan te geven dat een eenvoudigere

vermogensuitvraag onderdeel moet zijn van de bredere hervorming van box 3 aangezien dit onlosmakelijk met elkaar verbonden is.

- De begeleidende Kamerbrief biedt het volgende perspectief: Vorig jaar is een stap gezet in het tegemoetkomen van veel belastingplichtigen door een verhoging van het heffingvrij vermogen binnen het huidige stelsel. Het onderzoek van PwC geeft inzicht in de mogelijkheden op het gebied van beschikbare data voor een stelsel waarin belasting wordt geheven op basis van werkelijk rendement. Op basis daarvan kunnen door een volgende kabinet vervolgstappen worden gezet.

Toelichting

1. PwC-onderzoek Werkelijk rendement

Opzet onderzoek

- PwC heeft onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om over data te beschikken die noodzakelijk zijn om een moderne en praktisch uitvoerbare belasting over het werkelijke rendement in te voeren.
- PwC heeft daarvoor gekeken naar de data die per vermogensbestanddeel noodzakelijk zijn voor een vermogensaanwasbelasting (VAB) of een vermogenswinstbelasting (VWB).
- Voor deze verschillende vormgevingen heeft PwC scores gegeven voor de 'praktische uitvoerbaarheid', uitgedrukt in een score van 0 tot 100. Hierbij is de huidige beschikbaarheid van data op een score van 100 gesteld.
- Deze scores zijn gemeten aan de hand van 8 'data-eigenschappen': volume, verscheidenheid, bruikbaarheid, snelheid, betrouwbaarheid, veiligheid, validatie en uitwisselbaarheid.
- Per vormgeving van het stelsel kan vervolgens gekeken worden hoe de beschikbaarheid van de data–scoort op basis van de scores van de data-eigenschappen.
- De totaalscore per vormgeving VAW, VWB of hybride is opgebouwd per vermogensbestanddeel. Het is dus ook mogelijk per vermogensbestanddelen specifiek in te zoomen op de mate waarin een data-positie voldoet of minder scoort.
- PwC heeft daartoe een zogenoemd 'Definitie-Criteria-Scoringsraamwerk' (DCS-raamwerk) opgeleverd. Op basis daarvan kan FIN zelf, per vermogensbestanddeel, nadere analyses en simulaties uitvoeren door zelf het gewicht te bepalen dat aan de verschillende data-eigenschappen wordt toegekend.

Uitkomsten onderzoek

- Het onderzoek laat zien dat een belangrijk deel van de benodigde data ontsloten kan worden maar dat de praktische uitvoerbaarheid sterk varieert per vermogensbestanddeel.
- Zo heeft een VWB een totaalscore van 68,5 op een schaal van 0 tot 100. Een VAB scoort 63. Dit verschil komt voornamelijk doordat bij een VAB meer informatie nodig is dan bij een VWB. Zowel een VWB als een VAB scoren dus lager dan het huidige stelsel.
- Tegelijkertijd wordt zichtbaar dat de scores van een VAB en VWB sterk gedrukt worden door de beperkte data-posities voor de vermogensbestanddelen onroerende zaken en overige bezittingen. Dit wordt goed zichtbaar in de onderstaande tabel.

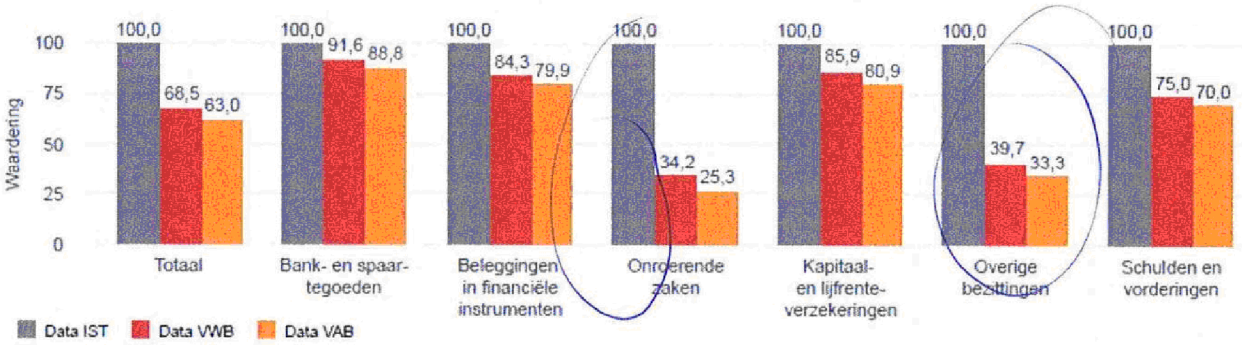

- Bij de scores ten opzichte van het huidige stelsel (Data-IST in de tabel) dient opgemerkt te worden dat bijvoorbeeld voor vermogensbestanddelen zoals bepaalde onroerende zaken (voornamelijk verhuurde woningen) en overige bezittingen op dit moment ook slechts beperkte of helemaal geen digitale informatie beschikbaar is.
- Voor deze vermogensbestanddelen is de Belastingdienst grotendeels afhankelijk van de informatie die de belastingplichtige zelf aanlevert.
- Belangrijk verschil ten opzichte van het huidige stelsel is dat de belastingplichtige onder een VAB of VWB veel meer informatie en complexere informatie moet aanleveren. Dit zal leiden tot een forse toename van de administratieve lasten met betrekking tot deze vermogensbestanddelen.
- Bank- en spaartegoeden en beleggingen in financiële instrumenten scoren relatief hoog voor zowel een VAB als een VWB. Maar ook hier geldt dat data in sommige situaties in mindere mate kunnen worden ontsloten of alleen beschikbaar zijn bij belastingplichtigen zelf. Denk hierbij bijvoorbeeld aan buitenlandse rekeningen of niet-beursgenoteerde beleggingen, die geen onderdeel uitmaken van een beleggingsrekening van een ketenpartner. Maar het hangt ook samen met persoonlijk omstandigheden zoals scheiden, samenwonen, overlijden, emigreren. Bij een heffing naar werkelijk rendement is niet alleen de situatie op een peildatum van belang, maar ook de gebeurtenissen binnen het jaar.
- In zijn algemeenheid is het belangrijk om op te merken dat deze scores niet zien op economische, juridische of budgettaire afwegingen die de voorkeur voor een VAB of VWB kunnen beïnvloeden en ook niet op de uitvoerbaarheid door de Belastingdienst.

Vervolgstappen

- Op dit moment wordt, rekening houdend met de uitkomsten over de beschikbaarheid van de data, door het ministerie en de Belastingdienst naar een breder beeld van de uitvoerbaarheid van een heffing naar werkelijk rendement gekeken.
- Daarvoor wordt een eerste opzet voor een mogelijke heffing naar werkelijk rendement uitgewerkt.
- Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar de optie om voor onroerende zaken en/of overige vermogenstitels vooralsnog niet over te stappen naar werkelijk rendement, en voor de andere vermogensbestanddelen wel.
- Deze route zou enerzijds een verslechtering van de informatiepositie van de Belastingdienst (en de VIA) (deels) kunnen voorkomen maar dit kan tegelijkertijd weer aanvullende mogelijkheden bieden voor arbitrage.
- De inzichten uit het PwC-rapport worden benut om deze opzet nader te duiden en te voorzien van een eerste beeld van de uitvoerbaarheid door de Belastingdienst. Hierbij zal tevens het opgeleverde DCS-raamwerk van PwC worden benut.

2. Tegenbewijsregeling

- De deskundigen adviseren in hun conclusie om af te zien van het invoeren van een (tijdelijke) tegenbewijsregeling voor spaarders.
- Zij zien daarvoor twee belangrijke argumenten:
    - Een tegenbewijsregeling alleen voor spaarders staat op zeer gespannen voet met het gelijkheidsbeginsel. De bevoordeling van spaarders ten opzichte van andere belastingplichtigen die het forfaitaire rendement niet halen wordt gezien als een disproportionele ongelijke behandeling binnen box 3 waarvoor de rechtvaardiging ontbreekt.
    - Een dergelijke tegenbewijsregeling maakt daarnaast een dusdanige inbreuk op de vereisten die het rechtszekerheidsbeginsel stelt aan wetgeving, is complex, conflictgevoelig en biedt mogelijkheden tot arbitrage.
- Wij adviseren u daarom in de Kamerbrief aan te geven een tegenbewijsregeling helaas geen begaanbare route is.
- De deskundigen bieden – ongevraagd – wel een alternatieve denkrichting waarin, grotendeels in lijn met het voorstel zoals door uw voorganger is geschetst, verschillende heffingsregimes worden geïntroduceerd voor spaargeld enerzijds en beleggingen anderzijds.
- De deskundigen opperen deze denkrichting vanuit de context dat in de Kamer de wens leeft om 'iets' te doen voor spaarders, zolang er nog geen stelsel naar werkelijk rendement is.
- Deze denkrichting zien wij echter niet als een logische stap om verder te overwegen. Dit voorstel kent namelijk dezelfde bezwaren als het voorstel van uw voorganger.
- In het advies is tot slot, bij de alternatieve denkrichting, een passage opgenomen waarin staat dat de aanpassing van de vermogensuitvraag (voor vermogens tussen € 31.340 en € 50.000) naar aanleiding van de verhoging van het heffingvrije vermogen naar € 50.000, een inbreuk vormt op het doenvermogen.
- Wij achten het feitelijk correct dat deze aanpassing gevolgen heeft voor het doenvermogen. In de Nota naar aanleiding van het verslag is om die reden ook aan de Kamer geschreven dat hier in de communicatie door de Belastingdienst aandacht aan wordt besteed.

3. Vermogensuitvraag

- Eerder bent u geïnformeerd over alternatieve mogelijkheden met betrekking tot de vermogensuitvraag.
- In het kort is de conclusie dat de Belastingdienst nu met de aanpassingen bezig is om een werkbaar systeem te bouwen waarmee de huidige wettelijke bepaling correct en betrouwbaar uitgevoerd kan worden.
- Een andere vormgeving van de vermogensuitvraag is dan ook niet op voorhand noodzakelijk en hangt verder sterk samen met de vormgeving van box 3 in de toekomst.
- Nu voorstellen doen voor een andere vormgeving zou ertoe kunnen leiden dat een nieuwe forse investering nodig is, terwijl onduidelijk is hoe een eventueel nieuw stelsel eruit komt te zien.
- Om die reden adviseren wij u nu geen voorstellen op dit onderdeel te doen en het volgende kabinet te adviseren dit onderwerp te betrekken bij een eventueel voorstel voor een nieuw box 3-stelsel.

Belastingdienst

VERTROUWELIJK

Directie
Informatievoorziening

Persoonsgegevens

memo

Outsourcen box 3

Datum
14 juni 2021

Aanleiding

Door DGFZ is aan IV IBS Inkomensheffing (hierna: IV) gevraagd of het outsourcen van de beoogde nieuwe maatregel voor box 3 (heffing over het werkelijk rendement) een mogelijkheid is om de realisatie te versnellen. Aanleiding hiervoor is dat IV heeft aangegeven deze maatregel niet eerder dan belastingjaar 2026 te kunnen realiseren. Dit is het scenario dat de volledige gegevenslevering rechtstreeks met de ketenpartner zonder tussenkomst van een derde partij plaatsvindt. Dit gelet op het overvolle portfolio met lopende (o.a. continuïteit, wetgeving, modernisering IV zoals uitfaseren CoolGen en Beheerst vernieuwen t.b.v. Business) en reeds geplande opdrachten.

Outsourcen

Outsourcen betekent dat een derde partij realiseert, onderhoudt en beheert.
De wijziging volledig outsourcen is mogelijk en zinvol als het gaat om de ontwikkeling van een deelsysteem, dat duidelijk identificeerbaar en goed af te scheiden is van de omgeving.
In het geval van box-3 is hier geen sprake van.

Verwevenheid van box 3 in de keten

Box 3 (inkomen uit en sparen en beleggen) is één aspect van de inkomensheffing. Dit aspect heeft invloed op veel onderdelen van de volledige keten, zoals:

- Uitnodiging tot het doen van aangifte,
- Indienen van de aangifte
- Ontvangen en (fiscaal) controleren van de aangifte.
- Inwinnen van gegevens
- Bepalen van de inkomens
- Berekenen van belasting
- Uitval- en uitworpbehandeling
- Mededelen
- Verstrekken van gegevens over inkomensafhankelijke regelingen

De voorgenomen wijzigingen in box-3 raken als gevolg daarvan heel veel verschillende applicatiecomponenten in de gehele keten. Dezelfde applicatiecomponenten worden tegelijkertijd ook geraakt door andere wijzigingen als gevolg van (andere) belastingwetgeving, jaaraanpassingen, modernisering van het IV-landschap, vernieuwing van processen beheer en onderhoud. Hierdoor is het onmogelijk om de wijziging als gevolg van box-3 te isoleren en onafhankelijk voort te brengen in relatie tot andere wijzigingen.

Stabiliteit van requirements
Een belangrijke andere voorwaarde voor outsourcing is dat de requirements voor de realisatie helder en in grote mate stabiel zijn. Uit recente ervaring met de actuele ontwikkelingen in box-3 rondom de verhoging van het heffingsvrij vermogen, blijkt dat de requirements regelmatig worden uitgebreid. Een belangrijke oorzaak hiervoor is het feit is dat de inkomensafhankelijke regelingen, die gerelateerd zijn aan de grondslag voor sparen en beleggen, nog worden aangepast als gevolg van de wijzigingen met betrekking het heffingsvrij vermogen, gedurende de realisatie van de wetswijziging. Dit leidt op dit moment nog regelmatig tot afstemming over verschillende ketens en wijzigingen in de requirements. De gewenste stabiliteit is waarschijnlijk ook voor de komende wijzigingen niet realistisch.

Outsourcen in welke vorm dan ook kan voor box 3 daarom ook niet aan de orde zijn. Er worden afhankelijkheden gecreëerd tussen de Belastingdienst en een externe partij die niet te managen zijn. Zonder stabiele implementatie van box 3 kunnen de aangiften niet verwerkt worden en de aanslagen niet opgelegd.
Box 3 is een belangrijk en onlosmakelijk element in bijna alle processen van de inkomensheffing en daarmee bedrijfskritisch.

Gedeeltelijk outsourcen
Bekeken is ook of alleen het outsourcen van het inwinnen van gegevens ten behoeve van box 3 een optie is. Ook al zou het mogelijk zijn om het inwinnen van grondslagen ten behoeve van box 3 te outsourcen dan zullen er nog steeds een of meerdere gegevensstromen geïmplementeerd moeten worden zodat de afnemende systemen gebruik kunnen maken van deze gegevens. Dit zal direct grote impact hebben op afnemende systemen / processen omdat zij nieuwe interfaces moeten ontwikkelen omdat zij geen gebruik kunnen maken van de bestaande koppelingen.
De ingewonnen gegevens worden bovendien niet alleen gebruikt ten behoeve van de vaststelling van box 3. Het outsourcen raakt meer systemen en processen bijvoorbeeld als het gaat om internationale gegevensuitwisseling maar ook het gebruik voor data analitics en risicomodellen. Naar verwachting kost het specificeren, realiseren en het inregelen tot een soepel lopend proces met een externe partij ook 3 tot 5 jaar. Dit vergt bovendien zeer nauwe interactie tussen IV en de externe partij met het risico dat issues van welke aard dan ook direct leiden tot verstoringen van een bedrijfskritisch proces. Naast de technische benodigdheden ontstaan er potentieel ook issues mbt privacy en maatschappelijke vraagstukken om dergelijke hoeveelheid gegevens bij een derde partij onder te brengen.
Zonder gegevens kan het rendement op het vermogen uit box 3, als onderdeel van het verzamelinkomen, niet worden vastgesteld en gecontroleerd. Daarmee kan de aangifte niet worden afgehandeld en de aanslag niet opgelegd.

Tijdpad wetgeving werkelijk rendement (box 3)

Processtap	Duur processtap	Planning
Beleidskeuzes maken over vormgeving van nieuwe box 3 en schrijven concept-wetgeving en memorie van toelichting	6 maanden	September 2021 t/m februari 2022
Internetconsultatie	4 weken	Maart 2022
Verwerken opmerkingen internetconsultatie	1 à 2 maanden (afhankelijk van de hoeveelheid reacties. Bij box 3 verwachten we overigens veel reacties)	April/mei 2022
Toetsen en adviezen: - Uitvoeringstoets - Toets van Adviescollege toetsing regeldruk - Doenvermogentoets - Wetgevingstoets - Advies Autoriteit Persoonsgegevens - Grondrechtentoets BZK - Toets Raad voor de rechtspraak	2 maanden	Juni/juli 2022
Verwerken opmerkingen toetsen en adviezen	1 maand	Augustus 2022
Behandeling door voorportaal, onderraad, ministerraad	6 weken	September/oktober 2022
Advisering Raad van State	2 ½ maand	Oktober t/m december 2022
Nader rapport	1 maand	Januari 2023
Indiening bij de Tweede Kamer	1 week	Februari 2023
Behandeling Tweede Kamer	4 maanden	Februari 2023 t/m mei 2023
Behandeling Eerste Kamer	4 maanden	Juni 2023 en september t/m november 2023
Bekrachtiging, contraseign en publicatie	1 week	December 2023

10b. Tijdpad realisatie heffen werkelijk rendement (box 3)

Vooraf

Er zijn drie tijdblokken te onderkennen.

1. Opstellen en accorderen van wetgeving (wetgeving werkelijk rendement én de gegevenslevering)
2. Aanpassing producten door de leveranciers (duur: 2 jaar)
3. Feitelijke inbouw door IV in de IH systemen (termijn ongeveer 15 maanden)

Het feitelijk inbouwen van het werkelijk rendement binnen IV is dus een ánder vraagstuk dan de aanlevering van de gegeven door externe partijen en daarmee de voorinvulling van de aangifte. Het is van belang om beide aspecten uit elkaar te houden.

Kern
Mét volledige voorinvulling van de gegevens kan de heffing naar werkelijk rendement gerealiseerd worden m.i.v. van het belastingjaar 2026, mits er voldoende ruimte in de portfolio's is. Het merendeel van de tijd wordt in beslag genomen door de gegevenslevering.

Zonder volledige voorinvulling van de gegevens kan de heffing naar werkelijk rendement gerealiseerd worden met ingang van het belastingjaar 2025. Ook weer mits er voldoende ruimte in het portfolio is. Daarmee wordt het belastingjaar 2025 niet vooringevuld, vanaf belastingjaar 2026 vindt wél voorinvulling plaats.

Let op: deze variant heeft vergaande gevolgen voor het toezicht, omdat we hierdoor de wet niet goed kunnen handhaven. Bovendien zal deze variant qua dienstverlening een achteruitgang zijn omdat de voorinvulling van de aangifte (box 3) dan substantieel terug loopt.

Afhankelijkheden/waarborgen

Tijdblok 1:
- Wetgeving m.b.t. werkelijk rendement box 3 gereed (door de TK en EK). Niet later dan december 2023. Hierbij dient ook duidelijkheid te worden verschaft over het effect op de inkomensafhankelijke regelingen zoals Toeslagen.
- Wetgeving m.b.t. eenduidige gegevenslevering door ketenpartners gereed (door de TK en EK). Niet later dan december 2023.
- Wetgeving m.b.t. gegevenslevering aan de afnemers zoals Toeslagen, Raad voor de Rechtsbijstand gereed (door de TK en EK). Niet later dan december 2023.

Tijdblok 2:
- Tijdpad met gegevenslevering door ketenpartners waardoor VIA mogelijk is en er ook contragegevens beschikbaar zijn ten behoeve van toezicht.

Tijdblok 3:
- Ruimte in de portfolio's van IV en CAP. De hier benoemende jaartallen zijn dus nog afhankelijk van de besluitvorming met betrekking tot het portfolio, dat aanzienlijk onder druk staat.
- Uitfasering CoolGen. Het fundament van het nieuwe landschap voor de wetgeving staat gereed eind 2023. Dit is één van de aandachtspunten binnen het portfolio IH.

Achtergrondinformatie

Het inregelen van een soepel lopend proces van een behoorlijk lange keten (van banken e.a. die de juiste gegevens moeten aanleveren tot uiteindelijk de verwerking van de aangifte e opleggen van de aanslag) kost veel tijd en verstoringen kunnen de eerste jaren verwacht worden.

Gegevens (inwinnen en doorleveren)

In 2024 wetsanalyse (van de nieuwe box 3 wetgeving en de wetgeving mbt de levering van gegevens door ketenpartners, afstemmen met ketenpartners over aanlevering (wat en hoe), aanpassen software door/bij ketenpartners. Intern aanpassen: inwinproces, Als het gaat om een nieuwe stroom dient de aanpassing van de specificatie 18 maanden (zodat de

gegevensleverancier 6 maanden heeft om de administratie per 1 januari van het betreffende jaar hiervoor in te richten) voor de feitelijke renseignering te zijn opgesteld. Voor gegevens over het belastingjaar 2025 geldt dus dat de specificatie medio 2024 klaar moeten zijn.
In 2025 starten met inwinnen eerste leveringen ten behoeve van belastingjaar 2025 (specificatie moeten medio 2024 klaar zijn), niet alle ketenpartners zullen al zo ver zijn en we weten dus niet of de kwaliteit goed zal zijn, en daarmee mogelijk nog niet geschikt voor vooraf invullen (juistheid, tijdigheid). Hierbij is ook de kwaliteit van de gegevens van belang, dit heeft namelijk gevolgen voor de impact.
In 2026 volledig en juist genoeg inwinnen van gegevens ten behoeve van belastingjaar 2025 zodat gegevens ook vooraf ingevuld kunnen worden. In het eerste jaar zullen de ingewonnen gegevens naar verwachting nog niet of beperkt vooringevuld kunnen worden, voorzover dit nieuwe gegevens betreft. Er zullen eerst volledigheids- en kwaliteitsanalyses gedaan moeten worden voordat overgegaan wordt tot voorinvulling.
In 2027 de gegevens die beschikbaar zijn over het belastingjaar 2026 kunnen ook worden vooringevuld en dienen als contragegevens.

Daarnaast zal ook nog bepaald moeten worden wat de impact is op de afnemers van deze gegevens (oa zoals Toeslagen, CAK, Raad voor de Rechtsbijstand). Vermogen is namelijk wat anders dan het werkelijk rendement belasten. Hebben we in de nieuwe situatie nog de juiste gegevens tot onze beschikking om onze ketenpartners te ondersteunen.

<u>Aanpassing van de interactie en de transactie systemen</u>

Er moet worden bekeken welke extra velden we moeten gaan toevoegen en tot welke wijzigingen dit gaat leiden in de aangifteprogramma's en de achterliggende systemen.
Daarnaast moet worden bekeken hoe we dit communicatief gaan begeleiden zodat de belastingplichtige op de juiste wijze aangifte kan doen en wij de juiste aanslagen kunnen opleggen.
Daarnaast moet er ook worden nagedacht over de gevolgen van deze wijziging voor de inkomensafhankelijke regelingen en de eventuele wijzigingen die dit ook nog gaat vragen van de achterliggende systemen.

- Aanpassen BMG en GSP (specificaties op basis waarvan de interne en externe softwareleveranciers de wijzigingen realiseren)
- Aanpassen Online Aangifte voorziening (inclusief communicatie)
- Aanpassen achterliggende systemen (oa ABS, rekenserver, fiscale voorcontrole)

Het verzoek voorlopige aanslag (de VA) en de definitieve aanslag (de DA) dienen gelijk te zijn.

Wetsanalyse en beoordeling welke concrete wijzigingen er nodig zijn naar aanleiding van de definitieve wetgeving
Kalenderjaar 2024 inrichten van VA 2025 proces.
Kalenderjaar 2025 inrichten van DA 2025 proces inclusief begin met de voorinvulling van de gegevens.
Begin kalenderjaar 2026 zorgen dat de gedeeltelijk voorinvulling belastingjaar 2025 kan plaatsvinden

Begin kalenderjaar 2027 volledig voorinvullen ten behoeve van belastingjaar 2026.

Met voorinvulling van de gegevens kan de heffing naar werkelijk rendement gerealiseerd worden miv van het belastingjaar 2026, mits er voldoende ruimte in de portfolio's is.

Tijdpad zonder gegevens

Hierbij gaan we ervan uit dat er geen gegevens van derden worden gebruikt als het gaat om voorinvullen in de aangifte en ook niet ten behoeve van toezicht.

Ook in dat geval zullen we te maken hebben met een majeure aanpassing. De interactie en transactie systemen zullen moeten worden aangepast. Hiervoor blijft ook gelden dat de wetgeving

box 3 heffing naar werkelijk rendement op tijd bekend moet zijn. Ook moet duidelijk zijn wat de gevolgen zijn voor inkomensafhankelijke regelingen zoals Toeslagen.

Ook in dat geval kan IV de wijziging niet veel eerder realiseren, onder andere in verband met het uitfaseren CoolGen.

Daarnaast dient er uiteraard ruimte te zijn in het portfolio van de IV.

Aanpassing van de interactie en de transactie systemen

- Aanpassen BMG en GSP (specificaties op basis waarvan de interne en externe softwareleveranciers de wijzigingen realiseren)
- Aanpassen Online Aangifte voorziening (inclusief communicatie)
- Aanpassen achterliggende systemen (oa ABS, rekenserver, fiscale voorcontrole)

De VA en de DA dienen gelijk te zijn.
Uiterlijk opnemen van de wetgeving in het Belastingplanpakket 2024.
Kalenderjaar 2023 (miv Prinsjesdag) wetsanalyse en beoordeling welke concrete wijzigingen er nodig zijn naar aanleiding van de definitieve wetgeving
Kalenderjaar 2024 inrichten van VA 2025 proces.
Kalenderjaar 2025 inrichten van DA 2025 proces inclusief de voorinvulling van de gegevens.

Zonder voorinvulling van de gegevens kan de heffing naar werkelijk rendement gerealiseerd worden met ingang van het belastingjaar 2025.

1. Memo De geschiedenis van het belasten van (inkomen uit) arbeid en vermogen

Situatie vòòr 2001

Voor de Belastingherziening 2001 (IB2001) kende Nederland een zogeheten synthetisch belastingstelsel: al het *inkomen uit* arbeid en vermogen werd bij elkaar opgeteld en belast tegen een progressief tarief, dat opliep tot 60%. Rente op spaartegoeden en dividendinkomsten van particulieren werden dus ook tegen het progressieve tarief belast. De vermogensaanwas en vermogenswinst (waardestijging aandelen) van aandeelhouders waren daarentegen geheel onbelast (met als uitzondering aanmerkelijkbelanghouders, zie hierna). Ook kende Nederland een vermogensbelasting met hoge vrijstellingen voor onder andere het ondernemingsvermogen. Er golden daarnaast diverse belastingvrije sommen en een oudedagsvrijstelling. En om te voorkomen dat per saldo "te veel" belasting werd geheven, gold een vrijstelling van vermogensbelasting voor zover de inkomstenbelasting, de premieheffing en vermogensbelasting van het voorafgaande jaar tezamen 68% van het belastbare inkomen te boven gingen (anti-cumulatieregeling).

Invoering van het aanmerkelijk belang-regime in 1997

De ontwikkelingen rond aanmerkelijk belanghouders (ab-houders) heeft in 1997 – voorafgaand aan IB2001 - geleid tot een wetswijziging waarbij alle voordelen uit aanmerkelijk belang voortaan tegen hetzelfde tarief van 25% werden belast. Daarnaast werd het criterium voor een ab-houder verlaagd van één derde van het aandelenkapitaal naar 5%. Ook werd de gebruikelijkloonregeling ingevoerd. Deze was nadrukkelijk bedoeld als anti-ontwijkingsmaatregel om dga's net als IB-ondernemers en werknemers te onderwerpen aan het progressieve tarief in box 1 en dga's daarmee te laten bijdragen aan de volksverzekeringen. Daarnaast moest de gebruikelijkloonregeling worden gezien als maatregel tegen de fiscale prikkel om winsten niet uit te keren om zodoende belastingbetaling uit te kunnen uitstellen. Voor particuliere aandeelhouders bleef het systeem in 1997 nog ongewijzigd met een progressieve belasting op inkomen uit sparen en beleggen en het niet-belasten van gerealiseerde vermogenswinsten. Dit leidde tot allerlei beleggingsproducten gericht op het realiseren van voordeel uit vermogen in de vorm van onbelaste vermogenswinsten. Bij sommige van deze producten was ook nog eens de mogelijkheid ingebouwd de belegging met een lening te financieren, zodat de onbelaste voordelen konden worden gecombineerd met een aftrekbare rentelast tegen het progressieve tarief. Dit alles leidde tot een steeds grotere grondslagerosie van de inkomstenbelasting.

Belastingherziening 2001: spitsten belasting inkomen uit arbeid en vermogen en meer neutraliteit in het belasten van inkomen uit vermogen

In 2001 is het boxensysteem ingevoerd in de inkomstenbelasting, bestaande uit - in beginsel – drie strikt van elkaar gescheiden inkomensboxen met een eigen stelsel van inkomensbepaling en tarief. In box 1 wordt het inkomen uit arbeid en de eigen woning belast tegen een progressief schijventarief. In box 2 het werkelijke rendement van vermogen van aanmerkelijkbelanghouders met 26,9% (anno 2021) belast op het moment dat dit wordt gerealiseerd. Dat is bij uitkering dividend dan wel bij vervreemding van aandelen. In box 3 wordt het forfaitaire rendement op spaar- en beleggingsvermogen belast tegen een vlak tarief van 31% (anno 2020). Verrekening van positieve en negatieve inkomensbestandsdelen is mogelijk binnen de boxen, maar in beginsel niet tussen de boxen.

De hoofddoelstelling van de invoering van het boxenstelsel in 2001 was een neutralere belastingheffing van verschillende soorten (inkomen uit) vermogens en het verminderen van arbitragemogelijkheden door de keuze van een gelijk tarief voor verschillende vormen vermogenswinsten. Box 3 stond i

Box 3 als basis voor het boxenstelsel

Box 3 vormde de basis van het in 2001 ingevoerde boxenstelsel. De invoering van box 3 met een forfaitaire vermogensrendementsheffing betekende op dat moment een forse grondslagverbreding en een einde aan een grondslagerosie in de inkomstenbelasting. Het inkomen op spaar- en beleggingsvermogen - ongeacht of er sprake was van gerealiseerd inkomen uit vermogen- werd gesteld op 4% van het gemiddelde vermogen tussen 1 januari en 31 december en werd vervolgens belast tegen een vlak tarief van 30%. Met de invoering van het forfaitaire rendement werd een einde gemaakt aan arbitrage tussen belast vermogensinkomen en onbelaste vermogenswinsten.
Met het forfaitair rendement van 4% in box 3 werd beoogd om aan te sluiten bij het rendement dat destijds op langere termijn met risicovrij beleggen kan worden behaald. Het vlakke belastingtarief van 30% betrof een uitkomst van diverse factoren. De systeemwijziging moest leiden tot evenwichtige inkomenseffecten. Tevens was er de wens voor een internationaal

concurrerende belastingheffing vanwege de mobiliteit van kapitaal. Om diezelfde reden is ook nadrukkelijk gekozen voor een vlak tarief en geen progressief tarief. Het tarief van 30% in combinatie met een aanzienlijk verbrede heffingsgrondslag leverde budgettaire middelen op om de vermogensbelasting te laten vervallen en een bijdrage te leveren aan de verlaging van de progressieve tarieven op inkomsten uit arbeid. Macro bezien daalde hierdoor de belastingdruk op arbeid en nam de belastingdruk op (forfaitaire) vermogensinkomsten toe.[1]

Oorsponkelijke gedachte Wetsvoorstel IB 2001: een gelijk tarief voor box 2 en box 3

Het oorspronkelijke wetsvoorstel voor de Wet inkomstenbelasting 2001 beoogde neutraliteit voor vermogensinkomens en daarmee ook een tarief van 30% voor het inkomen in box 2. De gedachte daarachter was dat een dga fiscaal deels vergelijkbaar is met een ondernemer die progressief belaste winst uit onderneming geniet én deels met een particuliere belegger van wie de beleggingen onder het forfaitaire rendement van box 3 valt, terwijl de gecombineerde druk van de Vpb- en ab-heffing vergelijkbaar was aan het toptarief in box 1. Hoewel die gedachtegang in die tijd algemeen werd onderschreven, werd de gecumuleerde druk van 54,5% door de Tweede kamer te hoog bevonden ten opzichte van het toptarief van 52% in box 1.[2] Het oorspronkelijk ab-tarief van 25% is dus in de uiteindelijke Wet IB 2001 gehandhaafd als box 2-tarief.

Globaal evenwicht dga, IB-ondernemer en werknemer

Met de invoering van het boxenstelsel in 2001 is de essentie van het in 1997 ingevoerde ab-regime breder geworden. Deze was niet langer alleen gericht op het onbelast realiseren van vermogenswinsten, maar ook op het zoveel mogelijk gelijkwaardig belasten van ondernemerschap ongeacht de rechtsvorm. Anders gezegd: het ab-regime voor dga's legde een koppeling tussen de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting waarmee een globaal evenwicht tussen het belasten van een IB-ondernemer en een dga werd verkregen,[3] en een globaal evenwicht met de werknemer.

Duale inkomstenbelasting?

Binnen een duale inkomstenbelasting wordt inkomen uit vermogen en inkomen uit arbeid apart belast. Het ideale uitgangspunt voor dit stelsel is dat het werkelijke rendement op al het vermogen op dezelfde manier wordt belast, ongeacht of sprake is van rente, dividend, vermogenswinst, huurinkomsten, et cetera. Het inkomen uit vermogen wordt daarbij in beginsel tegen een (relatief laag) uniform tarief belast en arbeidsinkomen tegen een (hoger) progressief tarief.
De gedachte achter het op deze manier belasten van arbeid en kapitaal was om neutraliteit te bereiken ten aanzien van de investeringsbeslissing en tegelijkertijd de rol van belastingheffing als herverdelingsinstrument te bewaren. Idealiter is in een duale inkomstenbelasting het vlakke tarief van de belasting op kapitaalinkomen gelijk aan het vlakke tarief van de Vpb en aan het laagste tarief van de progressieve inkomstenbelasting. De kosten die samenhangen met deze vermogensbestanddelen, zoals rente op leningen, zijn aftrekbaar tegen datzelfde vlakke tarief.

De huidige situatie in NL

Nederland kent een soort van duaal stelsel sinds de belastingherziening in 2001 in die zin dat inkomen uit vermogen lager wordt belast dan arbeidsinkomen via het boxenstelsel. Ook was sprake van een globaal evenwicht in het marginaal toptarief tussen de dga, de werknemer en de IB-ondernemer. Dit evenwicht is al snel na 2001 losgelaten als gevolg van opeenvolgende tariefsverlagingen in de vennootschapsbelasting (Vpb) met het oog op het vestigingsklimaat.
Het inkomen uit vermogen wordt anno 2021 in Nederland relatief laag belast. Daarbij wordt inkomen uit (ondernemings)vermogen van een IB-ondernemer weliswaar progressief belast in box 1 omdat bij een IB-ondernemer geen onderscheid wordt gemaakt tussen inkomen uit vermogen versus inkomen uit arbeid. Maar voor de IB-ondernemer zijn na 2001 weer een aantal vrijstellingen zoals de MKB-winstvrijstelling en de zelfstandigenaftrek ingevoerd in samenhang met de steeds lagere Vpb-tarieven, waardoor hun inkomen uit arbeid en ondernemingsvermogen net weer anders wordt belast dan bij de directeur-grootaandeelhouder (zie hierna). En het arbeidsinkomen ook weer anders en lager belast dan bij de werknemer.
Kortom, bepaald niet transparant noch evenwichtig.
Daarnaast wordt het inkomen uit verschillende vermogen op verschillende manieren belast. De eigen woning, de pensioenen in box 1, het aanmerkelijk belang in box 2, sparen en beleggen in box 3, vastgoed anders dan de eigen woning (in box 1, box 2 dan wel box 3) worden fiscaal zeer verschillend behandeld. Als bepaalde vermogensvormen aantrekkelijker worden door de fiscale

[1] Kamerstukken II 1998/99, 26 727, nr. 3, pagina 38.
[2] Kamerstukken II 2005/06, 30 375, nr. 2 ('Breder, lager, eenvoudiger, Een evaluatie van de belastingherziening 2001').
[3] A. Lejour & L. Stevens (2016). Geloofwaardig Belasting Heffen. Deventer: Wolters Kluwer.

behandeling, kan dit diverse verstoringen in de hand werken. En als inkomen uit vermogen lager wordt belast dan arbeidsinkomen dan biedt dat een prikkel om zoveel mogelijk arbeidsinkomen voor te doen als inkomen uit vermogen om zo minder belasting te betalen.

Belastinguitstel over inkomen uit vermogen in box 2
In box 2 wordt zoals gezegd het werkelijke rendement van vermogen van aanmerkelijkbelanghouders met 26,9% belast op het moment dat dit wordt gerealiseerd. Dat is bij uitkering dividend dan wel bij vervreemding van aandelen. Aanmerkelijkbelanghouders (ab-houders) kunnen belastingheffing uitstellen door geen dividenden uit te keren. Ook zonder winst uit te keren kan een ab-houder door te lenen van de bv eigen toch in privé over het vermogen beschikken, zonder dat er op dat moment box 2-belasting geheven wordt. De huidige mogelijkheid tot onbeperkt lenen van de eigen bv, maakt box 2 en dus een vennootschap aantrekkelijk voor grotere (ondernemings)vermogens en vermogenswinsten dan een IB-onderneming in box 3. En kan box 2 aantrekkelijker maken voor particuliere spaarders en beleggers dan box 3.

De directeur-grootaandeelhouder (dga) is ondernemer, werknemer en belegger tegelijk
De prikkel om zoveel mogelijk inkomen voor te doen als inkomen uit vermogen om zo min mogelijk belasting te betalen wordt erg manifest in de situatie van een directeur-grootaandeelhouder (dga). Een specifiek type ab-houder is de dga, waarvan er circa 260.000 zijn in Nederland. Een dga heeft meerdere petten op. Een dga is vergelijkbaar met een ondernemer die winst uit onderneming geniet (een IB-ondernemer), een werknemer die loon ontvangt en tegelijkertijd is de dga te vergelijken met een particuliere belegger. Tussen de belastingen op inkomen uit vermogen van dga's, IB-ondernemers en beleggers moet een zeker evenwicht bestaan, net als tussen de belastingen op arbeidsinkomsten van de dga's, IB-ondernemers en werknemers. Als vergelijkbare economische activiteiten te veel verschillend worden belast puur als gevolg van de gekozen rechtsvorm, biedt dat mogelijkheden tot belastingarbitrage. Dit leidt tot verstoring van de allocatieve efficiëntie van de economie en daarmee tot welvaartsverlies. Anno 2021 is het globale evenwicht in het belasten van de dga, de IB-ondernemer en de werknemer verstoord.

2. Memo Belasten van vermogen vs. belasten van *inkomen uit* vermogen. Wat is het (economische) verschil?

- Er lijkt onder economen consensus te zijn dat een vermogensinkomstenbelasting sterk de voorkeur heeft boven een vermogensbelasting, als alle vormen van inkomen uit vermogen op gelijke wijze worden belast en indien vermogens*overdrachten* evenwichtig en goed gericht belast. (OECD "Taxing Wealth", Cnossen en Jacobs "Ontwerp voor een beter belastingstelsel").
  - De reden is dat een vermogensbelasting kan worden gezien als een belasting op het normale rendement op de onderliggende vermogensbestanddelen.
  - Dat normale rendement kan ook worden belast met een vermogenswinst/aanwasbelasting, die als voordeel heeft dat ook buitengewone rendementen (die bijvoorbeeld door marktmacht ontstaan) worden belast.
- Een brede vermogensbelasting zou ook naast een vermogensinkomstenbelasting kunnen bestaan. Omdat de vermogens*inkomsten*belasting de meeste redenen voor het belasten van vermogen wegneemt, zijn hier nog maar beperkte argumenten voor. Namelijk de volgende:
  - In het geval men de historische verdeling van inkomsten onrechtvaardig vindt en iets wil doen aan de resulterende vermogensverdeling, is een vermogensbelasting daarvoor een instrument.
  - In het geval dat niet alle rente, dividend en vermogenswinst en niet alle inkomsten uit alle soorten van vermogen belast worden en een erfenisbelasting ontbreekt dan wel grote erfenissen laag belast, dan is een vermogensbelasting te rechtvaardigen als een second-best-instrument om indirect vermogensinkomsten te belasten. De waarde van onroerend goed weerspiegelt vooral de waarde van de grond. Dit is het geval als het huizenaanbod inelastisch is, zoals in Nederland. Vermogenswinst op onroerend goed is daarom deels onverdiend inkomen, aangezien geen economische inspanning is geleverd in de vorm van uitstel van consumptie of dragen van financieel risico. Tevens gaat het bij woningen en ander vastgoed om een zeer immobiele grondslag en is bijvoorbeeld een belasting op dure woningen en ander vastgoed logisch.
  - Een economisch argument dat door sommigen wordt gebruikt vóór een vermogensbelasting in plaats van een belasting op inkomen uit vermogen is dat een vermogensbelasting beter aansluit bij het stimuleren van productieve beleggers/investeerders. Op die manier worden productieve beleggers met hoog rendement juist niet zwaar belast. Dit heeft echter wel effect op de vermogensverdeling.
- De vraag is wel of en op welke termijn dat uitvoerbaar is (zie ook andere memo's).
  - Internationale onderzoeken geven aan dat een vermogensbelasting leidt tot hoge administratieve lasten en uitvoeringskosten en dat de opbrengst om allerlei redenen klein zal zijn. Zo heeft UK onlangs een rapport uitgebracht "A wealth tax fort he UK" waaruit blijkt dat de invoering een jaarlijkse vermogensbelasting complex is en adviseren om huidige instrumenten te gebruiken om de vermogensverdeling aan te passen. Áls een vermogensbelasting wordt overwogen, dan is een eenmalige vermogensbelasting een optie volgens de experts in UK.
  - Tot slot zijn er nog maar weinig OESO-landen die een vermogensbelasting kennen en bij de landen die nog een vermogensbelasting kennen, staat in deze landen onder druk. Een voorbeeld is Noorwegen.

3. Memo Is een vermogensbelasting naast een vermogensinkomstenbelasting praktisch mogelijk?

Inleiding

In memo's 1 en 2 is beschreven wat het doel is van het heffen over (inkomen uit) vermogen en is uiteengezet wat het verschil is tussen het heffen over vermogen (vermogensbelasting) en het heffen over *inkomen uit* vermogen (een vermogensinkomstenbelasting). In dit memo staat de vraag centraal of een vermogensbelasting naast een vermogensinkomstenbelasting mogelijk is en op welke termijn. Daarbij zijn een viertal scenario's denkbaar:

1. Een brede vermogensbelasting naast de huidige forfaitaire vermogensrendementsheffing
2. Een brede vermogensbelasting naast een stelsel naar werkelijk rendement
3. Een smalle vermogensbelasting naast de huidige forfaitaire vermogensrendementsheffing
4. Een smalle vermogensbelasting naast een stelsel naar werkelijk rendement

De grondslag van een vermogensbelasting

Hoe breed de grondslag voor een vermogensbelasting moet zijn is een politieke afweging maar zeer relevant voor de haalbaarheid van een vermogensbelasting. Grof gezegd kunnen twee verschillende grondslagen voor een vermogensbelasting worden onderscheiden:

1. Een vermogensbelasting met een brede grondslag houdt in dat zoveel mogelijk vermogen onderdeel is van de grondslag. Het gaat dan over de volgende verschillende categorieën:

Categorie	**Belast in**
1. Ondernemingsvermogen	Box 1 en Box 2
2. Aanmerkelijkbelangaandelen	Box 2
3. Spaargeld	Box 3 (kan ook in box 2)
4. Eigen woning	Box 1
5. Pensioenvermogen	Box 1
6. Onroerende zaken niet zijnde de eigen woning of ondernemingsvermogen	Box 3 (kan ook in box 1 of box 2)
7. Effecten zoals aandelen en obligaties	Box 3 (kan ook in box 1 of box 2)
8. Roerende zaken in privébezit	Niet belast
9. Overig (bijv. onderhandse vorderingen, patentrechten enz.)	Box 3 (kan ook in box 1 of box 2)

2. Een vermogensbelasting met een smalle grondslag houdt in dat alleen het vermogen dat belast is in box 3 belast wordt in de vermogensbelasting.

1. Een vermogensbelasting met een <u>brede</u> grondslag

Voor een robuuste en rechtvaardige vermogensbelasting ligt het voor de hand een zo breed mogelijke grondslag te hanteren. Dit is echter zeer complex en vraagt om een uitgebreid onderzoek naar zowel de juridische als uitvoeringstechnische mogelijkheden. Een van de lastige vraagstukken is bijvoorbeeld hoe om te gaan met de waardebepaling van vermogensbestanddelen waarvan geen jaarlijks natuurlijk moment van waardering voorhanden zoals bij aanmerkelijkbelangaandelen, ondernemingsvermogen en roerende goederen. Over de uitvoerbaarheid en mogelijke invoering van een dergelijke vermogensbelasting kan daarom geen uitspraak worden gedaan behalve dat invoering op korte of middellange termijn niet mogelijk is. Dit is ongeacht de keuze om het huidige forfaitaire box 3-stelsel intact te laten of om het stelsel te vervangen door een stelsel waarbij het werkelijke rendement wordt belast.

2. Een vermogensbelasting met een <u>smalle</u> grondslag

Omdat een vermogensbelasting met een brede grondslag op korte en middellange termijn niet haalbaar is, kan een vermogensbelasting met een smalle grondslag als alternatief worden overwogen. Omdat de grondslag bij een dergelijke vermogensbelasting gelijk is aan de huidige box 3-grondslag en de heffingssystematiek nagenoeg gelijk is aan die van het huidige box 3-stelsel, lijkt een dergelijke vermogensbelasting makkelijker haalbaar dan een vermogensbelasting met een brede grondslag. Belangrijke noot is dat een dergelijke vermogensbelasting wel zeer verstorend is. Er ontstaan namelijk extra grote prikkels tot belastingarbitrage met box 2. Wanneer een dergelijke vermogensbelasting haalbaar is, is echter niet makkelijk te zeggen. Hiervoor zijn twee redenen:

1. Voor de invoering van een dergelijke vermogensbelasting is in tegenstelling tot de vormgeving van de huidige box 3 een nieuwe heffingswet nodig die naast de inkomstenbelasting komt te staan. Het uitwerken van een nieuwe heffingswet kost tijd

mede omdat onderzoek en besluitvorming nodig is naar de samenloop tussen de nieuwe heffingswet en de huidige inkomstenbelasting.

2. De praktische haalbaarheid van een dergelijke vermogensbelasting is erg afhankelijk van de brede wens om het huidige box 3-stelsel te vervangen door een stelsel naar werkelijk rendement.
    a. Het gelijktijdig invoeren van een vermogensbelasting en een stelsel naar werkelijk rendement is niet mogelijk. Prioritering is hier dus erg van belang.
    b. Indien het huidige box 3-stelsel intact blijft is het invoeren van een opzichzelfstaande vermogensbelasting naast box 3 geen logische keuze. Hetzelfde effect kan namelijk bereikt worden met het invoeren van een progressief tarief in box 3 hetgeen makkelijker is voor de uitvoering en niet vraagt om de uitwerking van een nieuwe heffingswet waardoor het ook sneller kan. Het inbouwen van een progressief tarief is namelijk een structuurwijziging die, afhankelijk van de ruimte in het IV-portofolio, in beginsel binnen twee jaar na besluitvorming inwerking kan treden. Het invoeren van een progressief tarief brengt, net als het invoeren van een vermogensbelasting met een smalle grondslag, wel uitwijkmogelijkheden met zich mee.

4. Memo Wat zijn alternatieve beleidsopties voor een vermogensbelasting?

- In het **Memo 2** "Belasten van vermogen versus belasten van *inkomen uit* vermogen" wordt toegelicht dat een vermogensbelasting second best is een stelsel dat op consistente wijze al het *inkomen uit* vermogen belast.
- Verder geldt dat een vermogensbelasting waarbij het aanmerkelijk belang (in box 2) niet wordt belast, niets doet aan de vermogens van hele rijke huishoudens. En draagt zo niet bij aan het verkleinen van de vermogensongelijkheid. Integendeel, het kan de vermogensongelijkheid verder vergroten, zie ook **Memo 6** "Hoe de prikkel om tussen box 2 en 3 te schuiven te verkleinen of weg te nemen?"
- Ons huidige fiscale stelsel draagt bij aan het vergroten van vermogensongelijkheid door verschillende vormen van (inkomen uit) vermogen anders te belasten. Dit wordt ook aangegeven in **Memo 1** "Belasten van arbeid versus vermogen. Is belasten van vermogen nuttig".
- Door het aanpakken van de huidige knelpunten in 1) het ongelijk belasten van inkomen uit arbeid versus vermogen én 2) in het ongelijk belasten van verschillend vermogen, wordt daadwerkelijk bijgedragen aan een het beperken van vermogensongelijkheid.
- De knelpunten in het belasten van arbeid versus vermogen en in het belasten van alle vormen van vermogen inclusief vermogensoverdrachten worden in context goed samengevat en geïllustreerd in hoofdstuk 5 van het Syntheserapport "Bouwstenen van een beter belastingstelsel". Dat laat zich niet in een paar A4 uitleggen. Hoofdstuk 5 vat al samen wat uitgebreid in achterliggende Bouwsteenrapporten nog verder wordt toegelicht en geanalyseerd.
- Zoals in **Memo 2** "Belasten van vermogen versus belasten van *inkomen uit* vermogen" wordt aangegeven is er onder de meeste economen consensus dat in een fiscaal stelsel waarin het inkomen uit alle verschillende type vermogen zo goed en gelijk mogelijk wordt belast en waarin vermogensoverdrachten via de schenk- en erfbelasting ook goed gericht wordt belast, een vermogensbelasting overbodig is. Dit is ook de meest actuele stand van denken bij de OESO.
- De rechtvaardiging van de schenk- en erfbelasting is het belasten van een hogere draagkracht en het beperken van vermogensongelijkheid. Over het algemeen is de OESO van mening dat schenkingen en erfenissen in OESO-landen te weinig wordt belast waardoor rijke families hun vermogen makkelijk kunnen behouden binnen de familie wat de vermogensongelijkheid in stand houdt. De omvang van giften en erfenissen van de 20% rijkste huishoudens is 50 keer zo groot als de 20% armste huishoudens. Dit pleit ervoor dat grotere schenkingen en erfenissen zwaarder belast worden.
- In de Bouwstenen voor een beter belastingstelsel wordt toegelicht dat de effectieve belastingdruk voor erfenissen boven de 50.000 euro het afgelopen decennium het meest omlaag is gegaan.
- Verder kent de huidige Schenk & Erfbelasting een vrijwel onbeperkte vrijstelling voor het schenken of erven van ondernemingsvermogen (in casu vermogensoverdrachten). Het voordeel betreft met name het aanmerkelijk belang dat zeer scheef is verdeeld en grotendeels in bezit van de rijkste huishoudens in Nederland. In **Memo 6** "Hoe de prikkel om tussen box 2 en 3 te schuiven te verkleinen of weg te nemen?" is aangegeven dat de doorschuifregeling (DSR) voor het ab-vermogen in de Inkomstenbelasting en de bedrijfsopvolgingsregelingen (BOR) in de Schenk- en erfbelasting de vermogensongelijkheid vergroten.
- Vanuit de diversie invalshoeken van Memo 1 t/m 5 komen we uit op onderstaande beleidsopties.

Beleidsopties om de vermogensongelijkheid te verkleinen (deze overlappen vrijwel geheel met de opties om de prikkel om te schuiven tussen box 3 en box 2 weg te nemen/te verkleinen)

- Afschaffen lage vpb-tarief dan wel verhogen lage vpb tarief dan wel (een combi van) verlagen schijfgrens waarvoor het lage vpb-tarief geldt. Dit zorgt ervoor dat het belastinguitsteleffect in box 2 wordt verlaagd.

- Verder beperken lenen van de eigen bv. Er ligt een wetsvoorstel "excessief lenen bij eigen vennootschap in de Kamer dat regelt dat leningen bij leningen van meer dan € 500.000 het meerdere als fictief regulier voordeel in box 2 wordt belast. Eigenwoningschulden zijn daarbij geheel uitgezonderd. In aanvulling op het wetsvoorstel kan het lenen van de eigen bv verder worden beperkt.
- Second best aan voorgaande maatregelen is de introductie van een tariefopstapje in box 2. Dit moedigt de ab-houder aan om jaarlijks (een deel van) de winst in de bv uit te keren, in plaats van de winst bijvoorbeeld pas bij vervreemding van de aandelen in één keer te verzilveren. Het is daarbij wenselijk het opstaptarief niet te veel te laten verschillen. Een te groot verschil zorgt dat alleen nog winsten tot aan de inkomensgrens van het opstaptarief wordt uitgekeerd om een hoger belastingtarief te ontlopen.
- Enkel een tariefsverhoging in box 2 zonder het lage vpb tarief te verhogen dan wel de schijfgrens van het lage vpb-tarief te verlagen en tevens zonder het lenen van de eigen bv in te beperken vergroot de prikkel tot belastinguitstel en het lenen van de een bv.
- De keuze tussen box 2 en 3 wordt ook beïnvloed door het daadwerkelijke rendement te belasten in box 3. Daarbij is tevens relevant of dan sprake is van een vermogensaanwasbelasting dan wel vermogenswinstbelasting.
- Een progressief tarief in box 3 waarin het werkelijke rendement via een vermogensaanwasbelasting wordt belast, verkleint vermogensongelijkheid. Echter, om een schuif van box 3 naar box 2 te voorkomen dienen dan tegelijkertijd bovengenoemde beleidsopties voor box 2 te worden doorgevoerd, zoals het verhogen van het lage vpb tarief dan wel sterk verlagen van de schijfgrens van het lage vpb-tarief en het sterk inperken van de mogelijkheid tot lenen van de eigen bv.
- Inperken of afschaffen van de DSR voor het aanmerkelijk belang bij schenking en vererving. Hierdoor kan minder ondernemingswinst fiscaal vriendelijk worden doorgeschoven naar volgende generaties.
- Beperk de BOR binnen de S&E-belasting. Dit kan door een verlaging van vrijstelling waarde going concern naar bijvoorbeeld 25% en aftopping op bijvoorbeeld € 5 miljoen in de BOR. De BOR blijft hiermee een substantiële vrijstelling en behoudt zijn generieke karakter. De bestaande betalingsfaciliteit (Invorderingswet) biedt uitkomst voor de gevallen waarin (acute) betaling van schenk- of erfbelasting een probleem vormt. Een negatief effect voor succesvolle bedrijfsoverdrachten wordt hiermee voorkomen. Door de BOR op deze manier beter te richten wordt het budgettaire beslag minder ongelijk verdeeld tussen kleine en grote overdrachten van ondernemingsvermogens.
- Merk verhuurd vastgoed standaard aan als beleggingsvermogen voor de BOR en de DSR. Deze maatregel sluit aan derden verhuurd of anderszins ter beschikking gesteld vastgoed uit van de BOR en DSR en vergroot hiermee de doelmatigheid van de regelingen. Door het karakter van een vastgoedonderneming is het risico klein dat de economische activiteit bij overdracht tot economische schade leidt.
- Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van BOR. Het is de vraag of het logisch is dat een belastingplichtige met een ab per definitie toegang heeft tot de BOR of dat het moet gaan om een ab dat een wezenlijk economisch belang in de onderneming representeert. Oftewel een klein ab is voor de toegang tot de BOR veeleer vergelijkbaar met een belegger en minder vergelijkbaar met een ondernemer.
- Tot €30.000 wordt er geen erfbelasting geheven en boven de 300.000 wordt het tarief met 10% verhoogd. Dit biedt ruimte om kleinere erfenissen meer te ontzien wat er aan kan bijdragen dat de erfbelasting minder impopulair wordt aangezien meer personen onder de vrijstelling zullen vallen,
- De Bouwstenen voor een beter belastingstelsel bevat uitgewerkte fiches voor alle bovenstaande beleidsopties.

6. Memo Hoe de prikkel tussen box 2 en 3 te schuiven te verkleinen of weg te nemen?

- De keuze om vermogen in box 2 of 3 van de inkomstenbelasting onder te brengen wordt beïnvloed door verschillen in de fiscale behandeling van beide boxen.
- In box 3 wordt thans het forfaitair rendement belast met 31%. Als het werkelijk rendement fors lager ligt dan wordt box 2 al gauw aantrekkelijker voor huishoudens met relatief veel spaargeld zoals op dit moment het geval is.
- In box 2 wordt het werkelijke rendement van vermogen van aanmerkelijkbelanghouders met 26,9% belast op het moment dat dit wordt gerealiseerd. Dat is bij uitkering dividend dan wel bij vervreemding van aandelen. Aanmerkelijkbelanghouders (ab-houders) kunnen belastingheffing uitstellen door geen dividenden uit te keren.
- Ook zonder winst uit te keren kan een ab-houder door te lenen van de bv eigen toch in privé over het vermogen beschikken, zonder dat er op dat moment box 2-belasting geheven wordt.
- Wat betreft box 2 vermogen geldt dat eerst bij de vennootschap waar de ab-houder een aanmerkelijk belang in houdt vennootschapsbelasting (Vpb) wordt geheven over de winst. Een ab-houder die tevens werkzaam is in de vennootschap wordt een directeur-grootaandeelhouder (dga) genoemd en moet zichzelf een gebruikelijk loon toekennen. Het gebruikelijk loon van de dga is aftrekbaar van de winst bij de vennootschap.
- Per 1 januari 2021 is de winstgrens in de Vpb waarvoor het verlaagde tarief geldt verhoogd van 200.000 euro naar 245.000 euro en per 1 januari 2022 wordt deze verder verhoogd naar 395.000 euro. Tevens geldt sinds 1 januari dit jaar het lage vpb tarief van 15% (in 20018 was dit nog 20%). Bij deze grens vallen circa 96% van de vennootschappen met hun winst geheel onder het lage vpb-tarief. Dit lage vpb-tarief in combinatie met een vermogenswinstbelasting in box 2, en dus de mogelijkheid tot belastinguitstel, maakt box 2 aantrekkelijker voor particulieren met grotere vermogens.
- De doorschuifregeling (DSR) in de inkomstenbelasting bevordert fiscaal gedreven winstinhouding. De DSR regelt dat bij schenken of overlijden geen box-2 belasting hoeft te worden betaald over de box 2-claim indien sprake is van ondernemingsvermogen.
- De bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) zorgt er ten slotte voor dat ondernemingsvermogen (waaronder het ab-vermogen) vrijwel volledig is vrijgesteld van schenk- en erfbelasting. Dit maakt box 2 voor grote vermogens eveneens aantrekkelijker dan box 3. Het fiscale voordeel van de BOR is dan ook scheef verdeeld: 40% van het budgettaire beslag van de BOR komt op conto van slechts 2% van alle verkrijgers van ondernemingsvermogen.
- De BOR en DSR zijn alleen van toepassing op ondernemingsvermogen. Onderscheid maken tussen ondernemingsvermogen en beleggingsvermogen is bijzonder lastig, dat geldt met name voor exploitatie van vastgoed. Gelet op het financiële belang van de BOR vinden relatief veel juridische procedures over vastgoed plaats
- Dat box 2 een steeds aantrekkelijker alternatief geworden voor box 3. Dit blijkt uit het aantal vennootschappen met minstens 1 ab-houder dat met meer dan 130% is toegenomen in de periode 2008-2017, terwijl de omzetgroei van deze vennootschappen met slechts met 4% toenam.
- Ten slotte wordt in **Memo 5** "Inventarisatie vermogensverkeer tussen box 2 en 3" aan de hand van verschillende casussen geïllustreerd hoe in praktijk de grotere vermogens aan fiscale optimalisering doen, zowel wat betreft de jaarlijkse inkomstenbelasting (box 2 en 3) als de fiscale planning rond de bedrijfsopvolging (BOR en DSR). Dit optimaliseren gaat met veel vooroverleg met de Belastingdienst gepaard en tevens met de nodige rechtszaken. Het financiële belang is veel gevallen heel groot en maakt een rechtsgang de moeite waard.

Beleidsopties:

- Afschaffen lage vpb-tarief dan wel verhogen lage vpb tarief dan wel (een combi van) verlagen schijfgrens waarvoor het lage vpb-tarief geldt. Dit zorgt ervoor dat meer winstinkomen direct wordt belast wat de waarde van belastinguitstel in box 2 vermindert.
- Verder beperken lenen van de eigen bv. Er ligt een wetsvoorstel "excessief lenen bij eigen vennootschap" in de Kamer dat regelt dat leningen van meer dan € 500.000 het meerdere als fictief regulier voordeel in box 2 wordt belast. Eigenwoningschulden zijn daarbij onder

voorwaarden geheel uitgezonderd. In aanvulling op het wetsvoorstel kan het lenen van de eigen bv verder worden beperkt.

- Second best aan voorgaande maatregelen is de introductie van een tariefopstapje in box 2. Dit moedigt de ab-houder aan om jaarlijks (een deel van) de winst in de bv uit te keren, in plaats van de winst bijvoorbeeld pas bij vervreemding van de aandelen in één keer te verzilveren. Het is daarbij wenselijk het opstaptarief niet teveel te laten verschillen. Een te groot verschil zorgt dat alleen nog winsten tot aan de inkomensgrens van het opstaptarief wordt uitgekeerd om een hoger belastingtarief te ontlopen.
- Enkel een tariefsverhoging in box 2 zonder het lage vpb tarief te verhogen dan wel de schijfgrens van het lage vpb-tarief te verlagen en tevens zonder het lenen van de eigen bv in te beperken, vergroot de prikkel tot belastinguitstel en het lenen van de eigen bv.
- De keuze tussen box 2 en 3 wordt ook beïnvloed door het daadwerkelijke rendement te belasten box 3. Daarbij is tevens relevant of dan sprake is van een vermogensaanwasbelasting dan wel vermogenswinstbelasting.
- Inperken of afschaffen van de DSR voor het aanmerkelijk belang bij schenking en vererving. Hierdoor kan minder ondernemingswinst fiscaal vriendelijk worden doorgeschoven naar volgende generaties.
- Beperk de BOR binnen de S&E-belasting. Dit kan door een verlaging van vrijstelling waarde going concern naar bijvoorbeeld 25% en aftopping op bijvoorbeeld € 5 miljoen in de BOR. De BOR blijft hiermee een substantiële vrijstelling en behoudt zijn generieke karakter. De bestaande betalingsfaciliteit (Invorderingswet) biedt uitkomst voor de gevallen waarin (acute) betaling van schenk- of erfbelasting een probleem vormt. Een negatief effect voor succesvolle bedrijfsoverdrachten wordt hiermee voorkomen. Door de BOR op deze manier beter te richten wordt het budgettaire beslag minder ongelijk verdeeld tussen kleine en grote overdrachten van ondernemingsvermogens.
- Merk verhuurd vastgoed standaard aan als beleggingsvermogen voor de BOR en de DSR. Deze maatregel sluit aan derden verhuurd of anderszins ter beschikking gesteld vastgoed uit van de BOR en DSR en vergroot hiermee de doelmatigheid van de regelingen. Door het karakter van een vastgoedonderneming is het risico klein dat de economische activiteit bij overdracht tot economische schade leidt.
- Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van BOR. Het is de vraag of het logisch is dat een belastingplichtige met een ab per definitie toegang heeft tot de BOR of dat het moet gaan om een ab dat een wezenlijk economisch belang in de onderneming representeert. Oftewel een klein ab is voor de toegang tot de BOR veeleer vergelijkbaar met een belegger en minder vergelijkbaar met een ondernemer.
- De Bouwstenen voor een beter belastingstelsel bevat uitgewerkte fiches voor alle bovenstaande beleidsopties.

7. Memo Opbouw vermogen. Inzicht in omvang onroerend goed en vermogensbestanddelen box 3.

Onderstaande tabel toont het vermogen van huishoudens zoals die ook in de Bouwstenen is gepubliceerd maar hier geüpdatet naar de meest recente vermogensstatistiek van het CBS over 2019 en het pensioenvermogen in pensioenfondsen in 2019 zoals gepubliceerd door DNB. Te zien is dat de waarde van de eigen woning 1441 miljard euro bedraagt en het overig onroerend goed 140 miljard euro. Daarnaast maakt een onbekend deel van waarde van het onroerend goed deel uit van het aanmerkelijk belang (in box 2) en het ondernemingsvermogen (in box 1). In de tabel zitten geen posten zoals kunst, schilderijen, boten, sieraden, fraaie auto's want die zijn onbekend.

Tabel 1: Vermogen in Nederland (2019, in miljard euro)

Categorie	Vermogen	Aandeel	Voornamelijk belast in
Pensioenvermogen	**1561**	**49%**	Premie aftrekbaar uitkering belast
Eigen woning (netto)	**726**	**23%**	Box 1
Wv Waarde eigen woning	1441		namelijk EWF
Wv Hypotheekschuld eigen woning	-716		namelijk HRA
Financieel vermogen (netto)	**309**	**10%**	Box 3
Wv Bank- en spaartegoeden	312		
Wv Effecten	132		
Wv Schulden	-134		
Aanmerkelijk belang	**368**	**12%**	Box 2
Onroerend goed, overig	**140**	**4%**	Box 3
Ondernemingsvermogen	**76**	**2%**	Box 1
Totaal	**3179**	**100%**	

Onroerend goed in box 3

Voor de box 3 heffing op werkelijk rendement is van belang hoe groot de post onroerend goed in box 3 is, omdat die mogelijk forfaitair blijft. Voor box 3 is op basis van de belastingaangiften inzicht in de omvang van onroerend goed. Van de binnenlands belastingplichtigen hebben naar raming in 2021 515 duizend belastingplichtigen € 105.821 miljoen onroerend goed in Nederland waarover belasting wordt geheven. Dit is 22.5% van het box 3 vermogen. Er zijn 28 duizend buitenlands belastingplichtigen met € 9.651 miljoen onroerend goed in Nederland. (2,0%) Daarnaast hebben 114 duizend belastingplichtigen onroerend goed in het buitenland voor € 17.287 miljoen (3.7%). Hiervan zal overigens een deel een beroep doen op het voorkomen dubbele belasting. Niet in deze cijfers zijn belastingplichtigen opgenomen die tegenover onroerend goed schulden hebben, waardoor het totale box 3 vermogen onder het heffingvrij vermogen blijft.

In totaal omvat onroerend goed in box 3 dus ruim 132 miljard (28,2% van het totale box 3 vermogen, 41,7% van de beleggingen)

Totaal box 3 vermogen naar vermogensbestanddelen

In onderstaande tabel staat de raming van de opbouw van het box 3 vermogen in 2021. De cijfers zijn gebaseerd op de aangiftecijfers over 2018, waar nu nagenoeg alle aangiften ingediend zijn. De tabel heeft betrekking op belastingplichtigen die op basis van de parameters 2021 box 3 verschuldigd zijn. (heffingvrij vermogen € 50.000, schijfgrenzen € 100.000 en € 1.000.000, rendementsklasse 1 (sparen) 0,03%, rendementsklasse II (beleggen) 5,69%, belastingtarief 31%)

In totaal is het box 3 vermogen € 471.109 miljoen in 2021 en zijn er 2.132 miljoen belastingplichtigen. Hiervan is 67,6% beleggingen en 32,4% netto sparen (het saldo van sparen en schulden)

Specificatie box 3 vermogen belastingplichtigen bij HVV 50.000 euro in 2021

	Aantal *1000	Bedrag 2021 *1mln	Aandeel in grondslag
spaar binnenland	2.098	210.879	44,8%
spaar buitenland	132	5.308	1,1%
belegging aandelen/obligaties	937	137.790	29,2%
belegging onr.goed in NL	515	105.821	22,5%
belegging onr.goed niet in NL	114	17.287	3,7%
belegging overig vorderingen/contanten	350	31.873	6,8%
belegging overig Kap. Verzekeringen	111	2.526	0,5%
belegging overig periodieke uitkering	4	369	0,1%
belegging overig	133	13.079	2,8%
belegging overig sanctie lijfrente	1	45	0,0%
bezit in binnenland	**2.106**	**524.977**	**111,4%**
schuld op onr goed in NL	33	5.830	-1,2%
schuld op onr goed niet in NL	5	742	-0,2%
schuld op overige bezittingen	53	8.834	-1,9%
schuld anders	435	46.801	-9,9%
schuld voor drempel	503	62.207	-13,2%
schulddrempel in binnenland	528	1.703	-0,4%
schuld na drempel binnenlanders	**372**	60.947	**-12,9%**
rendementsgrondslag binnenlands belastingplichtigen	**2.106**	**464.029**	**98,5%**
belegging onr.goed in NL door buitenlanders/migr	28	9.651	2,0%
winstrechten	1	151	0,0%
bezit buitenland/migr	28	9.802	2,1%
schuld op onr goed in NL door buitenlanders/migr	8	2.378	-0,5%
schuld op winstrechten buitenlander	1	346	-0,1%
schuld buitenlanders voor drempel	9	2.725	-0,6%
schulddrempel buitenlanders	1	2	0,0%
schuld in NL door buitenlanders/migr	9	2.723	-0,6%
rendementsgrondslag buitenlands belastingplichtigen/mig	**28**	**7.081**	**1,5%**
Totaal			
sparen	2.099	216.186	**45,9%**
beleggingen	2.132	318.592	**67,6%**
schulden	381	63.670	**-13,5%**
rendementsgrondslag totaal	**2.132**	**471.109**	**100,0%**
belastbaar vermogen (na HVV)			
in schijf 1	2.132	84.452	
in schijf 2	1.127	212.105	
in schijf 3	50	71.900	
totaal belast in schijven	**2.132**	**368.457**	
			Gemid pp (in euro)
box 3 betaald door belastingplichtigen in sch 1	1.055	149	141
box 3 betaald door belastingplichtigen in sch 2	1.080	2.640	2.444
box 3 betaald door belastingplichtigen in sch 3	50	1.933	38.846
totaal box 3	**2.132**	**4.721**	**2.214**

Vrijwel alle belastingplichtigen hebben spaargeld op binnenlandse rekeningen. Dit is € 210.879 miljoen ofwel 44.8% van het box 3 vermogen. Daarnaast hebben 132 duizend belastingplichtigen spaargeld in het buitenland voor € 5.308 miljoen (1.1% van het box 3 vermogen).

Verdeling opbrengst box 3 naar schijven

Verder is in de tabel aangegeven welk deel van het vermogen in welke schijf valt en hoeveel belasting wordt betaald door belastingplichtigen (ingedeeld naar hoogste schijf). Er zijn 50.000 belastingplichtigen die in de 3e schijf vallen. Zij hebben een vermogen van € 1 miljoen of meer en betalen in totaal over hun box 3 vermogen € 1.795 miljoen, ofwel € 38.846 per persoon.

Combinatie vermogensbestanddelen in box 3

In onderstaande tabel is het aantal belastingplichtigen weergegeven naar samenstelling van het vermogen. Er zijn in totaal 643.000 belastingplichtigen met uitsluitend spaargeld, waarvan 600 in de 3e schijf (met een vermogen van meer dan € 1 miljoen). Er zijn 1.086 miljoen belastingplichtigen met spaargeld en beleggingen. Er zijn 346 duizend belastingplichtigen met spaargeld en beleggingen met daarnaast een schuld. De overige cijfers spreken voor zich.

Aantal belastingplichtigen naar schijf en combinatie van spaar, beleg, schuld (*1.000)

	Uitsluitend spaar	spaar en schuld	Spaar en beleg	Spaar En beleg en schuld	uitsluitend beleg	Beleg en schuld	totaal
aantal in schijf 1	428	15	438	113	8	4	1.005
aantal in schijf 2	215	8	621	212	14	7	1.077
aantal in schijf 3	0,6	0,1	27	21	0	0	50
totaal	643	23	1.086	346	22	11	2.132

8. Fiche – Stelsel box 3 naar werkelijk rendement (vermogensaanwasbelasting)

Contactpersonen: Persoonsgegevens

Beschrijving van de maatregel

De maatregel betreft een stelselwijziging waarbij de huidige forfaitaire vermogensrendementsheffing in box 3 wordt omgezet in een vermogensaanwasbelasting (VAB) met heffing over het individueel werkelijk behaalde rendement uit spaar- en beleggingsvermogen en schulden in box 3. Voor onroerende zaken blijft vooralsnog het rendement op forfaitaire wijze worden bepaald en belast.

Achtergrond/Rationale

- Uit recent onderzoek blijkt dat een belangrijk deel van de digitale informatie, die noodzakelijk is om een heffing over het werkelijk rendement uit te kunnen voeren, ontsloten kan worden door uitbreiding van de bestaande data-levering door ketenpartners. Het betreft hier hoofdzakelijk informatie over bank- en spaartegoeden, effecten en schulden.
- Voorgesteld wordt de heffing naar werkelijk rendement vorm te geven als VAB. Alleen voor onroerende zaken blijft een forfaitaire heffing vooralsnog bestaan. Bij een VAB worden – naast de reguliere voordelen uit vermogen (bijv. rente en dividend) – jaarlijks zowel de gerealiseerde waardemutaties als de niet-gerealiseerde waardemutaties belast. Door ook de niet-gerealiseerde waardemutaties te belasten wordt belastinguitstel voorkomen.
- Hieronder volgt een korte toelichting per type vermogensbestanddeel in box 3.

Bank- en spaartegoeden

- Van bank- en spaartegoeden worden uitgekeerde en aangerijpte rente-inkomsten in het kalenderjaar belast.
- Een storting op een bankrekening (zoals salaris) wordt niet gezien als vermogensrendement (of waardemutatie), de rente-inkomsten wel. Voor de heffing zijn, indien ketenpartners de uitgekeerde en aangerijpte rente aanleveren (en daarmee feitelijk de aanwas berekenen), geen gegevens nodig over stortingen en onttrekkingen.
- Aandachtspunt: Bij buitenlandsituaties zijn niet alle data (tijdig) beschikbaar voor de vooraf ingevulde aangifte (VIA).

Aandelen, obligaties en derivaten (effecten)

- Van aandelen, obligaties en derivaten worden de inkomsten en de waardemutaties in het kalenderjaar belast.
- Voor de VIA leveren de ketenpartners de uitgekeerde dividenden en de waardemutaties van de aandelen tussen de peildata 1 januari en 31 december aan, inclusief de tussentijdse aan- en verkopen van de portefeuille in de loop van het jaar.
- Aandachtspunt: Voor niet-beursgenoteerde en buitenlandse aandelen (die geen onderdeel uitmaken van een effectenrekening) is voor de VIA weinig tot geen (tijdige) informatie beschikbaar. In deze situaties kan de administratieve last van de belastingplichtige toenemen. Zij moeten zelf dividenduitkeringen en waardemutaties in de loop van het belastingjaar bijhouden ten behoeve van de aangifte. Voor de Belastingdienst geldt dat er weinig tot geen contra-informatie beschikbaar is voor controle. Dit laatste geldt ook voor het huidige stelsel.

Onroerende zaken

- Voor onroerende zaken is de beschikbaarheid van digitale informatie bij ketenpartners zodanig beperkt (of volledig afwezig) dat voorgesteld wordt om vooralsnog een forfaitair rendement te houden. Wel zal gekeken worden naar de werkelijke bezittingen van onroerende zaken in plaats van de huidige forfaitair bepaalde vermogensmix.
- Bij een forfaitair rendement kan een op onroerende zaken toegespitst rendement worden vastgesteld. Hier kan onderzocht worden of het mogelijk is te differentiëren naar verschillende type onroerende zaken, zoals woningen, landbouwgronden en overige.
- Relevante aspecten van een forfaitair rendement op onroerende zaken zijn:
    1. Voorkomt sterke toename administratieve lasten belastingplichtige;
    2. Eenvoudiger uitvoerbaar (controleerbaar) voor Belastingdienst;
    3. Beleidsmatig suboptimaal, werkelijke vermogensaanwas wordt niet belast, mogelijkheid risico op arbitrage blijft bestaan.

Overige vermogensbestanddelen

- Voor overige vermogensbestanddelen, zoals bijvoorbeeld onderhandse vorderingen, inkomsten uit patentrechten of cryptovaluta (zoals bitcoin), is informatie bij ketenpartners zeer beperkt aanwezig of ontbreekt een ketenpartner.
- Informatie zal daarom hoofdzakelijk van de belastingplichtige zelf moeten komen. De Belastingdienst beschikt niet over contra-informatie om aangiften te controleren. Dit geldt echter ook voor de huidige situatie.
- Gelet op de grote diversiteit aan vermogensbestanddelen lijkt het niet mogelijk om een op "overige vermogensbestanddelen" toegesneden forfaitair rendement in te voeren dat voldoende aansluit bij de werkelijke rendementen.
- Voorgesteld wordt om daarom voor overige vermogensbestanddelen een VAB in te voeren. De belastingplichtige is daarbij, net zoals nu het geval is, zelf verantwoordelijk voor het opgeven van gegevens. Dit leidt wel tot een toename van de administratieve lasten voor belastingplichtigen, omdat meer gegevens nodig zijn dan in het huidige stelsel. Het toezicht door de Belastingdienst zal ook complexer worden: controles zullen meer inzet en tijd vergen.

Schulden

- Schulden worden aangemerkt als een negatief vermogensbestanddeel. Dit heeft tot gevolg dat de verschuldigde rente in aanmerking wordt genomen als negatief inkomen en dat de waardemutaties van schulden in aanmerking worden genomen die zich kunnen voordoen bij kwijtschelding of bij valutaverschillen.
- Voorgesteld wordt om *alle* rentekosten in aanmerking te nemen. In dat geval zijn ook de rentekosten van (consumptieve) schulden aftrekbaar waar geen positief vermogensbestanddeel in box 3 tegenover staat. Dit betekent dat rentekosten kunnen leiden tot negatief inkomen uit sparen en beleggen.
- Het negatieve inkomen uit sparen en beleggen kan als verlies worden verrekend met box 3 inkomsten van andere jaren. Daarnaast vermindert het negatieve inkomen het verzamelinkomen en werkt daarmee door naar inkomensafhankelijke regelingen, zoals de toeslagen. Het effect van schulden is in het nieuwe stelsel groter ten opzichte van het huidige systeem, waarin geen negatief inkomen in box 3 mogelijk is.
- Een effect is bijvoorbeeld dat hypotheekrentebetalingen, die zien op een schuld die in box 1 niet (langer) kwalificeert als een eigenwoningschuld, in box 3 kunnen leiden tot verliesverrekening en via het verzamelinkomen tot een (hoger) recht op toeslagen.
- Gezien de nadelen van het in aanmerking nemen van de rentekosten op alle schulden, kan het een mogelijkheid zijn een beperkte (al dan niet forfaitaire) renteaftrek toe te staan.
- Aandachtspunt: Schulden die niet door een ketenpartner worden gerenseigneerd (bijvoorbeeld onderhandse schulden tussen particulieren) dient de belastingplichtige zelf op te geven bij de aangifte. De Belastingdienst beschikt over zeer beperkte contra-informatie voor toezicht op de stand van de schuld en de betaalde rente. Dat is in de huidige situatie echter ook het geval.

Algemene vereisten voor een VAB

- Uniforme data-aanlevering (van zoveel mogelijk gesommeerde data) door ketenpartners wettelijk vastleggen.
- Wettelijk vastleggen welk gegeven wordt ingewonnen voor welk vermogensbestanddeel (ter voorkoming van interpretatieverschillen).
- Invoering in één keer doorvoeren en niet opknippen in verschillende stappen. Voorkomt desinvesteringen ICT en eventueel complexe overgangssituaties.

Economische Effecten

De economische effecten zijn gegeven ten opzichte van het huidige forfaitaire stelsel:

- Een heffing op basis van werkelijk rendement beweegt - meer dan de huidige forfaitaire heffing - mee met de conjunctuur. Dit leidt enerzijds tot volatielere overheidsinkomsten en anderzijds tot een beter spaar- en investeringsklimaat (geen rendement betekent geen belasting en dus kleiner risico). Daarnaast kan een fluctuerend inkomen bij belastingplichtigen leiden tot meer nabetalingen en terugvorderingen van toeslagen.
- Door invoering van een VAB sluit box 3 beter aan bij box 2, omdat voortaan in box 3 de werkelijke inkomsten uit vermogen worden belast. Arbitrage tussen box 3 en box 2 kan echter voor belastingplichtigen onder bepaalde omstandigheden fiscaal aantrekkelijk blijven omdat in box 2 van een VWB wordt uitgegaan waarbij belastingheffing pas plaatsvindt bij realisatie. Belastingheffing over niet-gerealiseerde waardemutaties kan tot het moment van realisatie worden uitgesteld door vermogensbestanddelen onder te brengen in box 2. Deze prikkel is echter ook in het huidige stelsel aanwezig.
- Huishoudens met vooral spaargeld gaan minder box 3 betalen en huishoudens met relatief veel beleggingen en schulden gaan (fors) meer betalen.

Budgettair

Het gemiddelde werkelijk behaalde rendement voor de vermogensbestanddelen zal overeenkomen met de forfaitaire rendementen in het huidige stelsel, maar op jaarbasis zullen rendementen en dus ook de budgettaire opbrengst, meer fluctueren. Afhankelijk van de exacte vormgeving is een VAB op lange termijn, exclusief mogelijke gedragsreacties, budgettair neutraal, maar wel gevoeliger voor jaarlijkse fluctuaties in het rendement dan het huidige forfaitaire stelsel.

Uitvoeringsaspecten

De invoeringstermijn van deze stelselherziening is sterk afhankelijk van de verdeling van de beperkte IV-capaciteit voor de komende jaren en de termijnen waarop de uitgebreide data-levering met ketenpartners kan worden geëffectueerd.

In het meest ideale scenario – waarin alle noodzakelijke IV-capaciteit beschikbaar is – kan deze stelselherziening per 1 januari 2027 in werking treden. Dit beperkt echter de mogelijkheid IV-middelen in te zetten op andere projecten, zoals toeslagen.

Aspect	*Gevolgen*
Interactie burgers/bedrijven	Actie nodig van burgers/bedrijven; naar verwachting goed inpasbaar en uitlegbaar.
Handhaafbaarheid/ fraudebestendigheid	Handhaving mogelijk aan de hand van te ontsluiten/in te winnen gegevens.
Type aanpassing systemen	parameter enkelvoudige structuur meervoudige structuur **nieuw te ontwikkelen**
Geraakt DG	**Belastingdienst** Toeslagen Douane
Geraakte ketens	IH, Gegevens
Beslag portfolio	geen tot 250 IV-dagen 250 tot 1000 IV-dagen **meer dan 1000 IV-dagen**
Uitvoeringskosten	tot € 0,5 mln € 0,5 mln tot € 3 mln **meer dan € 3 mln** categorie (A/B/C)
Overige opmerkingen	
Voor een definitief oordeel is een uitvoeringstoets nodig. Daarbij moet ook worden beoordeeld of een maatregel ook inpasbaar is in de totale opgaaf waar de Belastingdienst voor staat. Een belangrijk aspect wordt daarbij gevormd door de noodzakelijke aanpassingen in de geautomatiseerde systemen van de Belastingdienst inpasbaar zijn. Die moeten inpasbaar zijn in het totaal van aanpassingen dat de Belastingdienst moet verrichten (in stand houden van de systemen, vernieuwing en modernisering, andere voorstellen voor wet- en regelgeving).	

Overig

Tariefstructuur

Er kan worden nagedacht over een aanpassing in de bestaande tariefstructuur (vlaktaks) naar een progressieve tariefstructuur. In deze overwegingen kunnen factoren meespelen als het draagkrachtbeginsel van de huidige inkomstenbelasting, risico op kapitaalvlucht naar het buitenland, arbitrage en vermogensongelijkheid.

Kosten

Het uitgangspunt is om rentekosten als negatief inkomen in aanmerking te nemen. De aftrekbaarheid van andere kosten wordt nog onderzocht. Het belasten van het bruto-rendement (geen aftrek van kosten) heeft als nadeel dat de belastingplichtige niet wordt belast naar wat er daadwerkelijk onderaan de streep overblijft. Voordelen zijn een forse afname van de administratieve lasten en uitvoeringskosten. Om toch enigszins rekening te houden met kosten zonder een flinke toename in uitvoeringskosten en administratieve lasten, kan ook gedacht worden aan een forfaitaire kostenaftrek of een beperking van de aftrekbare kosten tot kosten waarvan de gegevens bekend zijn bij de Belastingdienst.

9. Werkelijk rendement en onroerend goed. Wat is nodig voor een stelsel naar werkelijk rendement voor onroerend goed?

Inleiding

Uit de onderzoeken naar een heffing op werkelijk rendement is gebleken dat het voor onroerende zaken complex is om over te stappen op een stelsel naar werkelijk rendement. In het fiche voor een stelsel naar werkelijk rendement wordt er daarom momenteel vanuit gegaan dat voor alle vermogensbestanddelen in box 3 de overstap wordt gemaakt naar het belasten van het werkelijke rendement, behalve voor onroerende zaken waar uitgegaan wordt van een forfaitaire heffing.

De belangrijkste reden hiervoor is dat vooralsnog enkele belangrijke gegevens niet beschikbaar zijn voor de belastingdienst waardoor de uitvoerbaarheid van een stelsel naar werkelijk rendement voor onroerende zaken nu nog niet mogelijk is. Nader onderzoek naar de mogelijkheden om de complicaties te verminderen/weg te nemen loopt. Mocht uit dit onderzoek blijken dat invoering van werkelijk rendement ook mogelijk is voor onroerende zaken, dan worden onroerende zaken meegenomen in het nieuwe stelsel naar werkelijk rendement. In dit memo worden de complicaties en de bijbehorende uitzoekpunten voor een stelsel naar werkelijk rendement voor onroerende zaken verder toegelicht. Daarnaast is nog een bijlage toegevoegd met daarin enkele voorbeelden ter illustratie.

Het rendement uit onroerende zaken

Het werkelijke rendement uit onroerende zaken bestaat uit 2 typen rendement:

1. Indirect rendement: de (jaarlijkse) waardestijging van de onroerende zaak (in ons onderzoek gaan we uit van vermogensaanwas, net zoals de andere vermogensbestanddelen).
2. Direct rendement: het verschil tussen de (huur)inkomsten en de kosten van de onroerende zaak (het reguliere voordeel).

<u>1. Indirect rendement: waardestijging onroerende zaak</u>

Uitgaande van een VAB net als in het fiche voor een stelsel naar werkelijk rendement is voor het bepalen van het indirecte rendement een jaarlijkse waardering van de onroerende zaak op 31 december/1 januari noodzakelijk. Hiervoor kan net als in het huidige box 3-stelsel gebruik worden gemaakt van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld door gemeenten en vormt de beste inschatting van de waarde van in Nederland gelegen onroerende zaken op de peildatum (1 januari). De WOZ-waarde is daarnaast ook de huidige grondslag voor het eigenwoningforfait en de gemeentelijke onroerendezaakbelasting (OZB). Het gebruik maken van de WOZ in een VAB kent *twee complicaties*:

1. *De waarde op 31 december:* Voor de hierboven genoemde grondslagen wordt gebruik gemaakt van de WOZ-waarde op 1 januari van het desbetreffende kalenderjaar (t). De waarde op 31 december van het jaar t en dus de waarde op 1 januari van het jaar t+1 is niet relevant voor de heffing in het jaar t. Voor een VAB is deze waarde echter wel relevant maar is die waarde op het moment van het doen van aangifte IB nog niet beschikbaar. Dit betekent dat het bepalen van de vermogensaanwas in het jaar t niet mogelijk is.
    - *Oplossing:* In het jaar t de waardestijging in het jaar t-1 belasten. Dit betekent dat de belastingheffing over de aanwas van onroerende zaken altijd 1 jaar achterloopt.
    - *Aandachtspunten:* Is dit juridisch houdbaar?
2. *Vertraagde doorwerking van investeringen*: Gemeenten beschikken niet altijd over de meest actuele gegevens om de WOZ-waarde vast te stellen. Voorbeelden hiervan zijn verouderde verkoopprijzen wanneer het gaat om minder courante woningen of de actuele objectkenmerken als gevolg van investeringen in woningverbetering. Het gevolg is dat het voor nu nog onduidelijk is wanneer en hoe deze investeringen wel in de WOZ-waarde terecht komen en of dit verschilt per gemeente.
    - *Oplossing*: In principe is het gebruik van een vertraagde WOZ-waarde geen probleem als belastinggrondslag. De WOZ-waarde is namelijk vaak lager dan de daadwerkelijke waarde.
    - *Aandachtspunten:* Lijdt dit tot een verschil in behandeling tussen belastingplichtigen in verschillende gemeenten/buurten die juridisch kwetsbaar is?

<u>2. Direct rendement: huurinkomsten en kosten</u>

1. *Huurinkomsten:* Het is bij de belastingdienst niet bekend welke onroerende zaken worden verhuurd in box 3 en welke huur hiervoor in rekening wordt gebracht.

- *Oplossing*: Omdat het grootste deel van de onroerende zaken in box 3 bestaat uit woningen kan een verplicht huurregistratiesysteem van gerealiseerde inkomsten dit probleem ondervangen. Een dergelijk systeem zou onder de beleidsmatige verantwoordelijkheid van BZK kunnen vallen en zou ook benut kunnen worden voor verscheidene, andere toepassingen. BZK heeft reeds ervaring met het registreren van de huren van woningcorporaties, wat circa een derde van de woningmarkt beslaat. Voor pachtovereenkomsten bij het verpanden van grond is een dergelijke registratie al voorhanden.
- *Aandachtspunten:* Hoe betrouwbaar zijn de gegevens? Wie is verantwoordelijk voor de controle? Als BZK verantwoordelijk is, is de vraag wat de gevolgen zijn voor bezwaar en beroep? Is dit vergelijkbaar met het gebruik van de WOZ?

2. *Niet verhuurde onroerende zaken:* Naast verhuurde woningen zitten er ook niet verhuurde woningen en andere onroerende zaken in box 3. Niet verhuurde onroerende zaken, zoals vakantiewoningen, leveren ook (woon)diensten op voor de eigenaar. Ook deze inkomstenstroom dient belast te worden om te voorkomen dat een ongelijke behandeling met huurinkomsten plaatsvindt en daarmee een verstoring van vermogensallocatie. Het eigenwoningforfait vervult bijvoorbeeld deze functie in box 1 voor de eigenwoning.
   - *Oplossing*: Het introduceren van een forfait waarmee deze inkomsten worden benaderd.
   - *Aandachtspunten*: Het vaststellen van een forfait. Wat te doen bij gedeeltelijke verhuur van de woning of gedeeltelijke verhuur in een jaar?
3. *Kosten*: Voor het bepalen van het nettorendement zijn de kosten van belang. Het opgeven van de kosten vergt veel administratief werk van de belastingplichtige, is fraudegevoelig en vergt veel van toezicht/controle bij de belastingdienst. De huidige inschatting is zodoende dat het registreren van werkelijke kosten niet haalbaar is.
   - *Oplossing*: Alternatief is om een forfait vast te stellen voor alle instandhoudingskosten. Dit vergt wel nader onderzoek.
   - *Aandachtspunten*: Wat betekent dit voor (incidentele) investeringskosten? Als deze niet aftrekbaar zijn maar wel kapitaliseren in de waarde van de onroerende zaken wordt een verstoring geïntroduceerd waarvan de effecten onbekend zijn. Deze verstoring is daarentegen al aanwezig voor de eigen woning in box 1 en lijkt daar geen noemenswaardige barrière te vormen om te investeren in woningverbetering. Ook in box 3 is deze verstoring in feite al aanwezig maar wat hiervan de gevolgen zijn is onbekend.

Bijlage I: Voorbeelden Onroerende zaken en Werkelijk rendement

Voorbeeld indirect rendement onroerende zaken bij een VAB

- X koopt op 15 april 2025 een tweede woning voor € 300.000.
- Op 31 december 2025/1 januari 2026 is de waarde van de woning € 325.000.
- Op 12 februari 2026 verkoopt X de tweede woning voor € 350.000.
- De belastbare waardestijging in 2025 en 2026 voor een VAB en VWB wordt als volgt bepaald:

VAB	**2025**	**2026**	
Eindwaarde (waarde op 31 december)	€ 325.000	€ 0	
			-
Beginwaarde (waarde op 1 januari)	€ 0	€ 325.000	
			-
Stortingen (Wat is er aangekocht gedurende het jaar)	€ 300.000	€ 0	
			+
Onttrekkingen (Wat is er verkocht gedurende het jaar)	€ 0	€ 350.000	
Belastbare waardestijging VAB	**€ 25.000**	**€ 25.000**	

Voorbeeld kostenaftrek (investeringen en instandhoudingskosten) bij een VAB

- X koopt op 15 april 2025 een tweede woning voor € 300.000.
- X verbouwt in mei 2025 de sanitaire voorzieningen in de woning en doet daarvoor een investering van € 10.000
- Daarnaast betaalt X in 2025 en 2026 € 2.000 respectievelijk € 400 voor instandhouding
- Op 31 december 2025/1 januari 2026 is de waarde van de woning € 325.000.
- Op 12 februari 2026 verkoopt X de tweede woning voor € 350.000.

De belastbare winst in 2025 en 2026 in een VAB wordt als volgt bepaald:

VAB	**2025**	**2026**	
Eindwaarde (waarde op 31 december)	€ 325.000	€ 0	
			-
Beginwaarde (waarde op 1 januari)	€ 0	€ 325.000	
			-
Stortingen (Wat is er aangekocht en welke investeringen* zijn gedaan gedurende het jaar)	€ 310.000	€ 0	
			+
Onttrekkingen (Wat is er verkocht gedurende het jaar)	€ 0	€ 350.000	
			+
Reguliere inkomsten	€ 0	€ 0	
			-
Instandhoudingskosten	€ 2.000	€ 400	
Belastbare waardestijging VAB	**€ 13.000**	**€ 24.600**	

*In een VAB komen de investeringen in het jaar waarin de investeringen worden gedaan al in aftrek. Dit in tegenstelling tot bij een VWB waarbij de investeringen pas ten laste van de winst gaan in het jaar van realisatie van de waardestijging (lees: verkoop).

Vermogensrendementsheffing (box 3) naar werkelijk rendement

Kern
De huidige forfaitaire vermogensrendementsheffing in box 3 wordt voor alle vermogensbestanddelen, met uitzondering van onroerende zaken, gewijzigd naar een heffing naar werkelijk rendement. Daarnaast wordt onderzocht wat nodig is om gelijktijdig of op een later moment ook voor onroerende zaken een heffing naar werkelijk rendement te realiseren.

Beschrijving van de maatregel
- De werkelijk behaalde rendementen worden belast. Het werkelijk rendement bestaat uit de reguliere voordelen uit vermogen (zoals rente en dividend) en de waardeontwikkeling van vermogen. Waardeontwikkelingen die door belastingplichten nog niet daadwerkelijk zijn gerealiseerd (bijvoorbeeld doordat de in waarde gestegen aandelen nog niet zijn verkocht) of niet direct beschikbaar zijn gekomen (bijvoorbeeld doordat behaalde voordelen niet worden uitgekeerd maar direct worden herbelegd) behoren ook tot het werkelijk rendement.
- Een belangrijk deel van de digitale informatie die nodig is voor de uitvoering van het nieuwe stelsel, kan worden ontsloten door uitbreiding van de data-levering door ketenpartners. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om informatie over bank- en spaartegoeden, effecten en schulden.
- Voor onroerende zaken is de beschikbaarheid van digitale informatie bij ketenpartners zeer beperkt of volledig afwezig. Voor deze categorie blijft daarom (vooralsnog) een forfaitaire heffing bestaan. Het streven is echter om ook voor deze categorie zo snel als mogelijk over te stappen op een heffing naar werkelijk rendement. Hier wordt onderzoek naar gedaan.
- Waardeontwikkelingen en rente van schulden tellen mee als (negatief) inkomen.

Tijdpad voor wetgeving
- Vanaf het moment dat besluitvorming in de formatie heeft plaatsgevonden zijn 18 maanden nodig voor het doorlopen van het wetstraject. Afhankelijk van de wensen van de Kamers zijn vervolgens ongeveer 8 maanden nodig voor de Kamerbehandeling. Dit betekent dat publicatie van het wetsvoorstel mogelijk is eind 2023.

Economische & budgettaire effecten
- Het gemiddelde werkelijk behaalde rendement voor de vermogensbestanddelen over een langere periode zal overeenkomen met de forfaitaire rendementen in het huidige stelsel.
- Een heffing op basis van werkelijk rendement beweegt – anders dan de huidige forfaitaire heffing – mee met de conjunctuur. Dit leidt enerzijds tot volatielere rendementen en overheidsinkomsten op jaarbasis en anderzijds tot een beter spaar- en investeringsklimaat.
- De budgettaire gevolgen zijn verder afhankelijk van diverse keuzes die nog gemaakt moeten worden over onder andere het heffingvrije inkomen, het tarief, verliesverrekening, kostenaftrek en vrijstellingen. Ook moeten gedragseffecten nog worden meegewogen.
- Op individueel niveau zal het belastbare inkomen uit box 3 – en daarmee ook het verzamelinkomen – over de jaren meer fluctueren. De fluctuaties in het verzamelinkomen werken door naar inkomensafhankelijke regelingen zoals toeslagen waardoor ook (voorlopige) tegemoetkomingen meer zullen bewegen.
- Het nieuwe stelsel sluit beter aan bij box 2, omdat net als in box 2 ook in box 3 de werkelijke inkomsten worden belast. Arbitrage tussen box 2 en 3 kan echter fiscaal aantrekkelijk blijven.
- Huishoudens met vooral spaargeld gaan minder box 3-heffing betalen en huishoudens met relatief veel goed renderende beleggingen en onroerend goed gaan (fors) meer betalen. Voor deze laatste groep wordt het aantrekkelijker om vermogen onder te brengen in box 2 door middel van een B.V, omdat in box 2 pas belastingheffing plaatsvindt bij realisatie.

Uitvoeringsaspecten & Implementatie
- De invoeringstermijn is sterk afhankelijk van de verdeling van de beperkte IV-capaciteit voor de komende jaren en de termijnen waarop de data-levering met ketenpartners kan worden geëffectueerd. Rekening houdend met een implementatietermijn van 2 jaar voor ketenpartners en de Belastingdienst, kan – in het ideale scenario – het nieuwe stelsel gerealiseerd worden met ingang van het jaar 2025. Voor het eerste jaar kan geen garantie worden gegeven dat alle benodigde gegevens die geleverd worden op tijd, volledig en juist vooringevuld kunnen worden. Volledige implementatie met maximale voorinvulling van gegevens vindt plaats voor het belastingjaar 2026.
- In de formatie kunnen meerdere grote hervormingen in de IH op tafel komen die ieder voor zich een grote druk kunnen leggen op het IV-portfolio van de Belastingdienst. Er is dan ook een nadere beoordeling nodig op de haalbaarheid van voorstellen apart en waar aan de orde in onderlinge samenloop.

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen

Inlichtingen
Persoonsgegevens

Datum
16 juni 2021

Notitienummer
2021-0000117204

Auteur
Persoonsgegevens

Van

Kopie aan

Bijlagen
12

notitie

Brainstorm belasten van (inkomen uit) vermogen

Aanleiding

Op 3 juni 2021 is er samen met u op uw verzoek een brainstorm geweest over box 3 en het belasten van (inkomen uit) vermogen in het algemeen. Naar aanleiding van de brainstorm heeft u gevraagd om een aantal elementen met betrekking tot het belasten van (inkomen uit) vermogen op papier te zetten en hier in een vervolgoverleg over verder te praten. In de 12 bijlagen treft u verschillende stukken waarin die elementen zijn uitgewerkt. Het betreft hier nog niet stilstaande stukken ten behoeve van verdere gedachtevorming en ondersteuning voor het vervolgoverleg. Mede naar aanleiding van de uitkomst van het vervolgoverleg zullen de stukken nog aangevuld en aangepast worden. Het vervolgoverleg staat gepland voor donderdag 17 juni van 10:00 uur tot 11:00 uur.

Kern

In elk stuk in de bijlagen staat steeds één vraag centraal.

1. Memo De geschiedenis van het belasten van (inkomen uit) arbeid en vermogen.
   - Het huidige belastingstelsel (IB2001) is ingevoerd om enerzijds een splitsing aan te brengen tussen het belasten van inkomen uit arbeid versus vermogen en anderzijds te komen tot een uniformere belasting inkomen uit vermogen. De vermogensbelasting is daarbij afgeschaft. Hoewel het systeem bij invoering in 2001 redelijk evenwichtig was, is dat al snel de invoering gewijzigd door steeds lagere Vpb-tarieven met het oog op het vestigingsklimaat. Dit bracht weer andere reacties in het belasten van (ondernemings)winsten en -vermogen met zich mee.
   - Anno 2021 is van uniformiteit geen sprake meer en loopt het belasten van (inkomen) uit vermogen uit de pas met het belasten van inkomen uit arbeid.
2. Memo belasten van vermogen (vermogensbelasting) vs. belasten van inkomen uit vermogen (vermogensinkomstenbelasting). Wat is het economische verschil?
   - Onder economen is redelijke consensus dat een evenwichtige vermogensinkomstenbelasting de voorkeur heeft boven een vermogensbelasting. Een evenwichtige wijze van het belasten van de verschillende vermogensinkomsten In combinatie met een goedgerichte erfbelasting, neemt dan ook de meeste argumenten voor een vermogensbelasting weg.

- De OESO zegt hierover in "Taxing wealth": Alles overwegende, bekeken vanuit zowel het perspectief van efficiëntie als rechtvaardigheid zijn er beperkte argumenten voor een vermogensbelasting bovenop een breed gebaseerde vermogensinkomstenbelasting en een goed ontworpen Schenk en erfbelasting. Echter, indien een dergelijke breed gebaseerde vermogensinkomstenbelasting ontbreekt alsmede een goed ontworpen Schenk- en erfbelasting, dan zijn er sterkere argumenten voor een vermogensbelasting. Als de algehele lastendruk op (inkomen uit) vermogen laag is en een breed gebaseerde vermogens-inkomstenbelasting is slecht uitvoerbaar of anderszins te realiseren, kan een vermogensbelasting een belangrijke bijdrage leveren ook al blijft het alles afwegende een imperfect substituut
- Maatschappelijk kan het gewenst zijn de vermogensongelijkheid op korte termijn te verkleinen en daarom eenmalig een vermogensbelasting in te voeren. Uitvoering en complexiteit staat dit in de weg om een brede vermogensbelasting op korte termijn in te voeren.
- Uit buitenlandse ervaring wordt ook duidelijk dat argumenten voor een (tijdelijke) vermogensbelasting weging vergen ten opzichte van potentieel hoge uitvoeringskosten. Overigens was deze weging ook precies de reden waarom in Nederland de vermogensbelasting bij invoering 2001 is afgeschaft: er golden heel veel vrijstellingen, het leverde maar weinig op en was slecht handhaafbaar.
- Een vermogensbelasting die niet de grotere vermogens gericht belast, pakt de vermogensongelijkheid niet aan en kan deze mogelijk vergroten. Alleen een breed gedragen evenwichtige vermogensbelasting kan zoiets bereiken.
- Het huidige belastingstelsel biedt op korte termijn wel mogelijkheden om (inkomen uit) vermogen evenwichtiger te belasten door bestaande knoppen beter te benutten. De memo's bieden hiervoor argumenten en beleidsopties

3. Memo *Is een vermogensbelasting naast een vermogensinkomstenbelasting (box 3) praktisch mogelijk?*
    - Twee typen vermogensbelastingen moeten hier worden onderscheiden:
        1. Een vermogensbelasting met een brede grondslag:
            - Een dergelijke vermogensbelasting is robuust, evenwichtig en het minst verstorend.
            - Een dergelijke vermogensbelasting is zeer complex en vraagt om een uitgebreid onderzoek naar zowel de juridische als uitvoeringstechnische mogelijkheden.
            - Over de uitvoerbaarheid en mogelijke invoering van een dergelijke vermogensbelasting kan vooralsnog geen uitspraak worden gedaan behalve dat invoering op korte of middellange termijn niet mogelijk is.
            - Dit is ongeacht de keuze om het huidige forfaitaire box 3-stelsel intact te laten of het stelsel te vervangen door een stelsel waarbij het werkelijke rendement wordt belast.
        2. Een vermogensbelasting met een smalle grondslag (zelfde grondslag als box 3-vermogen):
            - Een dergelijk vermogensbelasting zal verstorend werken. Er ontstaan extra grote prikkels tot belastingarbitrage met box 2.
            - De praktische haalbaarheid van een dergelijke vermogensbelasting is erg afhankelijk van de brede wens om het huidige box 3-stelsel te vervangen door een stelsel naar werkelijk rendement.
            - Het gelijktijdig invoeren van een vermogensbelasting en een stelsel naar werkelijk rendement is praktisch lastig. Prioritering lijkt hier noodzakelijk.

- Indien het huidige box 3-stelsel intact blijft is het invoeren van een dergelijke vermogensbelasting naast box 3 geen logische keuze. Hetzelfde kan namelijk bereikt worden met het invoeren van een progressief tarief in box 3 hetgeen veel makkelijker en sneller kan. Een vermogensbelasting is daarentegen niet gebaseerd op forfaits, waardoor de belasting wellicht beter uitlegbaar is.

4. Memo alternatieven voor een vermogensbelasting. *Wat te doen om (inkomen uit vermogen) beter te belasten?*
   - Ons huidige fiscale stelsel belast verschillende vormen van (inkomen uit) vermogen op zeer verschillende wijze. Daarnaast wordt het inkomen uit vermogen veel lager belast dan inkomen uit arbeid. Dit vanwege lagere tarieven dan wel vrijstellingen en belastingaftrek dan wel door bepaalde vormen van vermogen in het geheel niet te belasten. Dit leidt tot belastingontwijking en vergroten vermogensongelijkheid. Hieraan kan binnen het bestaande stelsel veel worden verbeterd.
   - In de Bouwstenen voor een beter belastingstelsel wordt de gehele problematiek in context geschetst en tevens een breed scala aan beleidsopties geboden die de knelpunten bij de kern aan te pakken. De volgende beleidsopties worden in dit memo nader toegelicht:
     i. Afschaffen of verhogen lage Vpb-tarief dan wel verlagen schijfgrens waarvoor het lage Vpb-tarief geldt of een combi.
     ii. Verder beperken lenen van de eigen bv.
     iii. Beperken van de BOR binnen de S&E-belasting.
     iv. Inperken of afschaffen van de doorschuifregelingen (DSR) voor het aanmerkelijk belang bij schenking en vererving.
     v. Second best aan voorgaande maatregelen is de introductie van een tariefopstapje in box 2.
     vi. Het standaard aanmerken van verhuurd vastgoed als beleggingsvermogen voor de BOR en de DSR.
     vii. Kleine aanmerkelijk belangpakketten uitzonderen van de BOR.
   - Ook een tariefsverhoging in box 2 is een mogelijke beleidsoptie, maar zonder het lage Vpb tarief te verhogen dan wel de schijfgrens van het lage Vpb-tarief te verlagen en tevens zonder het lenen van de eigen bv in te perken, wordt de prikkel tot belastinguitstel en het lenen van de eigen bv alleen maar vergoot en helpt een tariefsverhoging niet.
5. Memo Inventarisatie vermogensverkeer van box 3 naar box 2. *Hoe groot is de prikkel om vermogen onder te brengen in box 2?*
   - Uit een snelle inventarisatie bij de Belastingdienst bij de directie Grote ondernemingen (GO), inclusief het team Zeer Vermogende Personen (ZVP), de directies MKB en Particulieren wordt aan de hand van casussen geïllustreerd hoe de praktijk van het fiscaal optimaliseren door de grotere vermogens eruit ziet. Dit gaat ook over het fiscaal plannen van overdacht van (ondernemings)vermogen.
   - Belangrijk is te melden dat deze praktijken bepaald niet nieuw zijn, maar volgens GO en ZVP zijn toegenomen de laatste jaren.
     - Hoe vermogender de belastingplichtige, hoe lager de box 3-grondslag en doorgaans zelfs nihil.
     - Bij hogere vermogens zit het vermogen doorgaans al in box 2 en doet men er vervolgens van alles aan om te voorkomen dat het naar box 3 verschuift. Hiervoor wordt veel gebruik gemaakt van agio (het bedrag dat boven de nominale waarde van het aandeel wordt gestort) waarbij gedacht kan worden aan het storten van vermogen in de bv als agio en het vervolgens weer op te nemen of van de bv te lenen.
     - Ook de (eigen bijdrage) Wet Langdurige Zorg (WLZ) is aanleiding om de box 3-grondslag laag te houden

- Met het aangaan van schulden bij gelieerde lichamen die in box 3 vallen wordt de box 3-grondslag naar nul gebracht.
- Bij met name onroerende zaken is de tendens andersom. Daar wordt vaak een hoog rendement verwacht en dan is op dit moment box 3 met het belasten van een forfaitair rendement profijtelijker, zeker als het object is gefinancierd met een lening van de eigen bv. Voor dit laatste is een aanmerkelijk belang wel noodzakelijk. Zo kan optimaal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die box 2 daartoe biedt.

- Conclusie: In de praktijk is goed te zien dat vermogen van box 3 naar box 2 en soms naar box 1 wordt gebracht. Daarbij wordt vaak gebruik gemaakt van agiostructuren.

6. Memo *Hoe de prikkel om tussen box 2 en 3 te schuiven te verkleinen/weg te nemen?*
   - De keuze om vermogen in box 2 of 3 van de inkomstenbelasting onder te brengen wordt beïnvloed door verschillen in de fiscale behandeling van vermogen in de boxen 1,2 en 3.
   - In box 3 wordt een forfaitair rendement belast tegen 31%. Als het werkelijk rendement (fors) lager ligt dan het forfaitaire rendement wordt box 2 al snel aantrekkelijker.
   - In box 2 wordt het werkelijke rendement van aanmerkelijkbelanghouders (ab-houders) met 26,9% belast op het moment van realisatie (dividend of verkoopwinst). Ab-houders kunnen belastingheffing makkelijk uitstellen door geen dividenden uit te laten keren en daarvoor in de plaats, bij behoefte aan financiële middelen, te lenen van de eigen bv.
   - De heffing in box 2 moet worden bezien in combinatie met de heffing van vennootschapsbelasting (Vpb). Naast de heffing in box 2 wordt over de winst van het lichaam Vpb geheven met een tweeschijvenstelsel.
   - Per 1 januari 2021 is de winstgrens waarvoor het verlaagde tarief geldt, verhoogd van 200.000 euro naar 245.000 euro en per 1 januari 2022 wordt deze verder verhoogd naar 395.000 euro. Tevens geldt sinds 1 januari 2021 een laag tarief van 15% (in 2018 nog 20%).
   - Dit lage Vpb-tarief in combinatie met een vermogenswinstbelasting in box 2, en dus de mogelijkheid tot belastinguitstel, maakt box 2 aantrekkelijker voor particulieren met grotere vermogens.
   - Daarnaast bevorderen de DSR en de BOR fiscaal gedreven winstinhouding.
   - De beleidsopties om dit aan te pakken zijn gelijk aan de geschetste alternatieven voor een vermogensbelasting (Memo 4)
7. Memo Opbouw vermogen. *Inzicht in omvang onroerend goed en vermogensbestanddelen box 3.*
   - Belangrijke conclusies uit dit memo zijn:
     i. Na pensioenvermogen (€ 1561 miljard) is de eigen woning de grootste vermogenscomponent (netto na aftrek hypotheekschulden € 726 miljard).
     ii. Het box 2-vermogen is nog veel groter dan eerder gedacht met € 368 miljard (zie ook Bouwstenen en CBS) en het scheefst verdeeld van alle vermogensvormen.
     iii. In totaal wordt in box 3 € 471 miljard belast (voor verrekening heffingvrij vermogen) Hiervan is ruim € 132 miljard onroerend goed (incl. buitenlands onroerend goed met een waarde van € 17 miljard). Dit is 28,2% van het totale box 3-vermogen.
8. Fiche Stelsel box 3 naar werkelijk rendement (vermogensaanwasbelasting)
   - Voor alle vermogensbestanddelen (o.a. aandelen, obligaties en schulden) behalve onroerend goed wordt een vermogensaanwasbelasting geïntroduceerd.

- Voor onroerend goed blijft vooralsnog een forfaitair rendement nodig (zie hierna bij 9).
- Belangrijkste voorwaarde voor een dergelijk stelsel is een uniforme data-aanlevering (van zoveel mogelijk gesommeerde data) door ketenpartners.
- Belangrijke aandachtspunten zijn verliesverrekening en kostenaftrek.

9. Memo Werkelijk rendement en onroerend goed. *Wat is nodig voor een stelsel naar werkelijk rendement voor onroerend goed?*
   - Voor een stelsel naar werkelijk rendement is digitale informatie cruciaal, waarvan bij onroerend goed veel ontbreekt.
   - Met name informatie over het directe rendement (huurinkomsten) en de kosten die daarop betrekking hebben is nagenoeg niet beschikbaar.
   - Om die reden is er eerst extra tijd en onderzoek nodig om te kijken of deze informatie beschikbaar kan worden gemaakt zodat onroerende zaken op een goede manier kunnen worden belast in een stelsel voor werkelijk rendement.
10. Tijdpad invoering stelsel werkelijk rendement.

    10a. Tijdpad wetgeving werkelijk rendement (box 3)
    - Vanaf het moment dat besluitvorming in de formatie heeft plaatsgevonden is 18 maanden nodig voor het doorlopen van het wetstraject en is vervolgens nog, afhankelijk van de wensen van de Kamers, ongeveer 8 maanden nodig voor de Kamerbehandeling.
    - Dit betekent dat publicatie van het voorstel mogelijk is eind 2023.

    10b. Tijdpad realisatie werkelijk rendement (box 3)
    - Voor de implementatie door de belastingdienst en ketenpartners kunnen we onderscheid maken tussen twee scenario's:
    - Mét volledige voorinvulling van de gegevens: realisatie is mogelijk met ingang van het belastingjaar 2026.
    - Zonder volledige voorinvulling van de gegevens: realisatie is mogelijk met ingang van het belastingjaar 2025. Het belastingjaar 2025 wordt niet voor ingevuld en vanaf het belastingjaar 2026 vindt wél voorinvulling plaats.
      - Let op: deze variant heeft vergaande gevolgen voor het toezicht, omdat we hierdoor de wet niet goed kunnen handhaven.
11. Bovendien zal deze variant qua dienstverlening een achteruitgang zijn omdat de voorinvulling van de aangifte (box 3) dan substantieel terug loopt. Memo outsourcen box 3. *Kan het (deels) outsourcen van box 3 helpen bij het (sneller) implementeren van een stelsel naar werkelijk rendement?*
    - Outsourcen in welke vorm dan ook kan voor box 3 niet aan de orde zijn. Outsourcen is alleen mogelijk en zinvol als het gaat om de ontwikkeling van een deelsysteem, dat duidelijk identificeerbaar en goed af te scheiden is van de omgeving, hetgeen bij box 3 niet het geval is.
    - Daarnaast is ook bekeken of alleen het outsourcen van het inwinnen van gegevens ten behoeve van box 3 een optie is. De conclusie daarbij is dat dit niet behulpzaam is. Ook al zou het mogelijk zijn om het inwinnen van grondslagen ten behoeve van box 3 te outsourcen, dan zullen er nog steeds een of meerdere gegevensstromen geïmplementeerd moeten worden zodat de afnemende systemen gebruik kunnen maken van deze gegevens. Dit zal direct grote impact hebben op afnemende systemen/processen en kost tijd (3 tot 5 jaar).

De mogelijkheden om de eigen woning over te hevelen naar box 3 (geen memo).

- De fiscale behandeling van de eigen woning verstoort de woningmarkt, de vermogensopbouw van huishoudens, en is zeer complex en op termijn onhoudbaar. Ze staat al langere tijd ter discussie. Diverse economisch adviseurs bepleiten daarom al jarenlang (EC, IMF, DNB) de fiscale behandeling van de eigen woning aan te passen. Een van de varianten hierbij is de woning over brengen naar box 3. Vanuit een economisch oogpunt is dit

de meest doelmatige variant, maar de verschillende varianten moeten vanuit meerdere invalshoeken worden beoordeeld.

- De overheveling van de eigen woning naar box 3 kent een aantal aandachtspunten:
    i. De maatregel heeft voor de huidige eigenwoningbezitter substantiële koopkrachteffecten op microniveau. Om die te mitigeren (wegnemen is niet mogelijk) is een voldoende lang transitiepad nodig en ligt een terugsluis van (een deel van) de opbrengsten voor de hand.
    ii. Afhankelijk van de vormgeving in box 3 zal de overgang uiteindelijk tot complexiteitsreductie leiden, de transitiefase zal daarbij tijdelijk wel extra complexiteit voor de systemen van de Belastingdienst met zich meebrengen en de begrijpelijkheid voor de burger.
    iii. De benadering van de eigen woning is fiscaal altijd ingegeven door een mix van besteding- (woongenot – de woning dient om in te wonen) en beleggingsaspecten. Het ligt voor de hand hier rekening mee te houden bij het overhevelen van de eigen woning naar box 3. Een huurder met een laag inkomen krijgt immers ook een huurtoeslag, ook deels ingegeven vanuit de gedachte dat wonen een noodzaak is.
- De effecten van een dergelijke overbrenging bij invoering van werkelijk rendement in box 3 zullen nader onderzocht moeten worden. Er is een extra gecompliceerde samenloop met een eventueel overgangstraject, waar drie stelsels door elkaar kunnen gaan lopen (box 1, box 3 forfaitair, box 3 werkelijk). Ook is mogelijk samenloop met discussies rondom het toeslagenstelsel aan de orde.
- Er zijn verschillende routes om de variant van het overbrengen van de eigen woning (plus schuld) naar box 3 te bewerkstelligen. We kunnen hier indien gewenst op termijn separaat op terugkomen.

Ministerie van Financiën

TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Vervolg brainstorm box 3

Datum
30 augustus 2021

Notanummer
2021-0000178797

Bijlagen
1. Vermogensrendements
2. Planning contourenbrie
3. Projectplan werkelijk re
4. Beleidsopties voor box
5. Beleidsopties schenk- e

Aanleiding

- Op 3 en 17 juni 2021 is met u op ambtelijk niveau gebrainstormd over verschillende aspecten van belasten van (inkomen uit) vermogen. Daarbij is onder andere ingegaan op:
  1. Een heffing naar werkelijk rendement in box 3;
  2. Een vermogensbelasting naast een vermogensrendementsheffing in box 3;
  3. De belastingheffing in box 2, waarbij specifiek in is gegaan op de heffing in box 2 ten opzichte van box 3 en de wijze waarop respectievelijk een dga, een IB-ondernemer en een werknemer wordt belast en hoe dit leidt tot belastingarbitrage en vermogensongelijkheid;
  4. De schenk- en erf belasting waaronder de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR).
- In het overleg is gevraagd om een aantal fiches/beleidsopties uit te werken met betrekking tot de verschillende onderwerpen. Bij deze notitie treft u de gevraagde uitwerkingen.

Kern

- In verschillende memo's en andere stukken die u voorafgaand aan het overleg van 17 juni 2021 heeft ontvangen, zijn deze elementen uitgewerkt ten behoeve van verdere gedachtevorming en ondersteuning voor het overleg.
- In het overleg is gevraagd om een aantal fiches/beleidsopties uit te werken met betrekking tot de verschillende onderwerpen. In de bijgevoegde bijlages treft u de opvolging van dit overleg:
  1. Fiche: Vermogensrendementsheffing (box 3) naar werkelijk rendement
  2. Planning contourenbrief, wetgeving en implementatie werkelijk rendement
  3. Projectplan werkelijk rendement in box 3
  4. Beleidsopties voor box 2
  5. Beleidsopties schenk- en erfbelasting
- Separaat aan deze nota ontvangt u een aanbiedingsbrief en antwoorden op Kamervragen van het Kamerlid Inge van Dijk (CDA) over box 3. In de beantwoording wordt aangegeven dat in de contourennota een strakke en ambitieuze planning wordt opgenomen voor het wetgevings- en implementatietraject van het nieuwe stelsel.

- NB. Er vindt een onderzoek plaats naar het tijdpad dat is afgegeven door de Belastingdienst voor de implementatie van heffing over het werkelijke rendement. Aan een derde partij is gevraagd om het afgegeven tijdpad te valideren en te beoordelen of gedeeltelijke outsourcing versnelling kan bieden. Het onderzoek zal in september starten en heeft een doorlooptijd van acht weken.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Datum
30 augustus 2021

Notanummer
2021-0000178797

Bijlagen
1. Vermogensrendementsheffing (box 3) naar werkelijk rendement
2. Planning contourenbrief, wetgeving en implementatie werkelijk rendement in box 3
3. Projectplan werkelijk rendement in box 3 Revisie
4. Beleidsopties voor box 2
5. Beleidsopties schenk- en erfbelasting

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

14/11

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Contourennota box 3 werkelijk rendement

Datum
5 november 2021

Notanummer
2021-0000224394

Bijlagen
1. Kamerbrief contourennota

Aanleiding

In het commissiedebat Belastingen van 30 juni jl. heeft u toegezegd dit jaar een contourennota voor box 3 op basis van werkelijk rendement aan de Tweede Kamer te sturen. Ook zijn verschillende moties over dit onderwerp aangenomen. Bijgaand vindt u het concept van de kamerbrief om aan deze toezegging en moties te voldoen. Het is de bedoeling de brief aan te bieden voor het ambtelijk voorportaal (CWIZO), zodat deze behandeld kan worden in de RWIZO van 7 december en MR van 10 december.

Advies

Wij adviseren u akkoord te gaan met aanbieding van de brief bij het ambtelijk voorportaal.

Over twee aandachtspunten, de inwerkingtredingsdatum en onroerende zaken, zullen wij u zo snel mogelijk een aparte notitie sturen. Naar aanleiding daarvan kunnen wij de passages in de brief over deze onderwerpen nog aanpassen.

ja, met tractaat vult apart moment van wegvoy

ja

Kern

- Hoofdboodschap van de brief is dat het mogelijk is om over te gaan op een heffing op basis van werkelijk rendement. De contouren in de brief kunnen door het volgende kabinet verder worden uitgewerkt tot een wetsvoorstel dat begin 2023 bij de TK aangeboden kan worden.
- Bij de vormgeving wordt uitgegaan van een *vermogensaanwasbelasting*. Hierbij worden in tegenstelling tot een vermogenswinstbelasting ook ongerealiseerde waardeontwikkelingen belast. Belangrijkste voordelen hiervan zijn dat langdurig uitstel van belasting wordt voorkomen en dat niet zeer langdurig gegevens over aankoopprijzen bewaard moeten worden. Daarom heeft dit ook de voorkeur van ketenpartners zoals banken en verzekeraars.
- De contouren zijn hieronder in de toelichting kort samengevat.
- Op dit moment zien wij in de uitwerking twee **aandachtspunten**:

1. Inwerkingtredingsdatum

- In de brief wordt aangegeven dat het mogelijk is om voor de meeste vermogensbestanddelen de heffing op werkelijk rendement voor het belastingjaar 2025 in te voeren. Echter is nog niet definitief duidelijk of dit haalbaar is. Vooral omdat dit deels afhankelijk is van de vraag of deze termijn haalbaar is voor ketenpartners zoals banken en verzekeraars. Dit wordt nu nader uitgezocht.

- Daarnaast ziet de BD bij invoering in 2025 risico's voor de vooraf ingevulde aangifte (VIA).
- In het nieuwe systeem zijn meer en actuelere gegevens nodig dan in het forfaitaire systeem. Ook gegevens van 31 december zijn relevant in plaats van alleen die van de peildatum 1 januari. Dit is erg kort op de start van de aangifteperiode in maart. Daarom is onzeker in hoeverre de aangeleverde gegevens door ketenpartners voldoende kwaliteit hebben. Bij inwerkingtreding per 1 januari 2025 ontbreekt de mogelijkheid om dit te testen; we onderzoeken hoe er toch een test kan plaatsvinden. Indien de VIA gegevens onvoldoende volledig en betrouwbaar zijn, vereist dit dat belastingplichtigen zelf de benodigde gegevens verzamelen en invullen. In het voorgestelde stelsel zijn meer gegevens nodig dan in het huidige stelsel. Het is mogelijk dat belastingplichtigen hiervoor niet het vereiste doenvermogen hebben. Het is dan ook onzeker of de door ketenpartners aangeleverde contragegevens voldoende betrouwbaar zijn voor effectief toezicht.

2. Onroerende zaken

- De benodigde gegevens over onroerende zaken zijn zeer beperkt beschikbaar bij ketenpartners. Dit maakt de overgang naar werkelijk rendement voor onroerende zaken complexer dan bij andere vermogensbestanddelen zoals spaarrekeningen. Wij werken verschillende opties uit: een heffing op basis van werkelijk rendement, een tussenvorm waarbij bijvoorbeeld huurinkomsten op basis van werkelijk rendement worden belast, maar waardeontwikkelingen forfaitair of als terugvaloptie tijdelijk een heffing op basis van forfaits.
- U heeft de hoofdlijnen van de brief al aan de kamer gemeld in het WGO voor het Belastingplan op 1 november jl.

Toelichting

Algemene uitgangspunten

- In het nieuwe stelsel worden de werkelijk behaalde rendementen belast.
- Het werkelijk rendement bestaat uit de reguliere voordelen uit vermogen (zoals rente en dividend) en de waardeontwikkeling van vermogen. Ook ongerealiseerde waardeontwikkelingen behoren tot het werkelijk rendement.
- Voor bank- en spaarproducten in euro's betekent het nieuwe stelsel concreet dat alleen rente-inkomsten worden belast.
- Bij beleggingen in financiële instrumenten bestaat het inkomen uit enerzijds reguliere inkomsten, zoals ontvangen dividend, en anderzijds uit waardeontwikkeling, zoals koerswinst of koersverlies. Deze gegevens zullen veelal al jaarlijks aan belastingplichtigen worden verstrekt door financiële instellingen via een financieel jaaroverzicht.

Vorderingen en schulden

- De verschuldigde rente op vorderingen en schulden hoort tot het inkomen.
- De verschuldigde rente is als positief inkomen belast bij de schuldeiser en als negatief inkomen aftrekbaar bij de schuldenaar.
- Momenteel wordt nog onderzocht onder welke omstandigheden de mogelijke belastingheffing vanwege de kwijtschelding van de schuld tot onbedoelde effecten leidt en hoe dit kan worden voorkomen, bijvoorbeeld via een kwijtscheldingswinstvrijstelling.

Onroerende zaken

- Momenteel worden verschillende opties verkend, hierover wordt u in een aparte notitie geïnformeerd.

Kosten

- In het nieuwe stelsel lijkt het evenwichtig om ook de kosten die met deze werkelijke inkomsten samenhangen in het nieuwe stelsel aftrekbaar te maken.
- De ervaring met de Wet inkomstenbelasting 1964 heeft geleerd dat de aftrek van werkelijke kosten conflictgevoelig is en daarmee samenhangende uitvoeringsproblemen en procedures met zich meebrengt. Er wordt nog nader onderzocht hoe deze conflictgevoeligheid beperkt kan worden. Gedacht kan worden aan een limitatieve lijst van kosten die voor aftrek in aanmerking worden.

Verliesverrekening

- In een stelsel op basis van werkelijk rendement is het mogelijk dat belastingplichtigen in sommige jaren verlies lijden in box 3. Het ligt daarom voor de hand om verliesverrekening binnen box 3 te creëren. De termijn is nog een uitzoekpunt. Daarbij kan inspiratie worden gezocht bij de termijn voor verliesverrekening in bijvoorbeeld box 1 of 2.

Heffingvrij vermogen, tarief en vrijstellingen

- Bij een stelsel van werkelijk rendement zal er sprake zijn van een heffingvrij inkomen per fiscaal partner in plaats van een heffingvrije vermogen.
- De hoogte van het heffingvrije inkomen is vooral een politieke keuze, waarbij een hoger of lager heffingvrij inkomen naast budgettaire effecten ook invloed heeft op de groep belastingplichtigen voor box 3.
- Voor de vormgeving van het tarief zijn meerdere opties zoals een vlaktaks of een progressief tarief.
- Het uitgangspunt bij de overgang naar een stelsel op werkelijk rendement is dat de huidige vrijstellingen worden gehandhaafd, tenzij de overgang naar werkelijk rendement aanleiding geeft om een vrijstelling anders vorm te geven of af te schaffen.

Gegevenslevering door en aan ketenpartners

- In een stelsel van werkelijk rendement zijn er meer gegevens nodig dan in het huidige forfaitaire stelsel. Dit maakt de heffing ingewikkelder voor burgers.
- Er vindt daarom regelmatig overleg plaats met banken en verzekeraars over het nieuwe box 3-stelsel en de gegevensaanlevering aan de Belastingdienst.
- Op dit moment worden gegevens van de Belastingdienst over het vermogen in box 3 gebruikt voor vermogenstoetsen om vast te stellen of een recht bestaat op bijvoorbeeld toeslagen. Nader onderzocht moet worden welke gevolgen een overgang naar een heffing op basis van werkelijk rendement heeft op deze gegevenslevering en hoe deze gegevenslevering ook in het nieuwe systeem gewaarborgd kan worden.

Budgettaire effecten

- De budgettaire effecten worden volledig bepaald door de gekozen vorm.

- De belangrijkste knoppen die deze effecten bepalen zijn de hoogte van het heffingvrije inkomen, de tariefstructuur (vlak of progressief) en het gekozen tarief.
- Ook de toegestane aftrekbare kosten en de mate van verliesverrekening hebben significante invloed op de budgettaire effecten.
- Het is in dit stadium nog niet mogelijk om voorstellen uit te werken voor de hoogte van het heffingvrije inkomen of het tarief.

Tijdpad wetgeving en implementatie

- Aan de hand van de contourenbrief is het mogelijk om in de eerste helft van 2022 tot een conceptwetsvoorstel te komen en dit te consulteren bij betrokken partijen. Vervolgens kunnen in het derde kwartaal van 2022 de benodigde wetgevingstoetsen worden uitgevoerd en kan het wetsvoorstel in het najaar van 2022 ter advisering worden voorgelegd aan de Raad van State.
- De wetgeving kan begin 2023 worden ingediend bij de Tweede Kamer.
- Over de implementatietermijn informeren wij u in een aparte notitie.

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Box 3 - invulling tijdpad in contourennota en belasten onroerende zaken

Datum
25 november 2021

Notanummer
2021-0000239192

Bijlagen
1. Passage tijdpad contourenn
2. Rapport CapGemini

Aanleiding

Momenteel werken wij aan de omvorming van box 3 naar een heffing op basis van werkelijk rendement. Bij notitie DB&T-224394 hebben wij u geïnformeerd over de contourennota die dit jaar aan de Tweede Kamer gestuurd moet worden. Daarbij hebben we een aparte notitie aangekondigd over de behandeling van onroerende zaken en over de inwerkingtredingsdatum. Deze notitie bevat op beide punten een beslispunt.

Beslispunt 1 – tijdpad in contourennota
Wij adviseren u in te stemmen met de bijgevoegde passage voor de contourennota waarin wordt ingegaan op het voorziene tijdpad onder meer in relatie tot het onderzoeksrapport van CapGemini over de haalbaarheid van het tijdpad en de risico's.

Kern tijdpad in contourennota

U heeft in de Tweede Kamer de verwachting uitgesproken dat de overgang naar het nieuwe stelsel per 2025 mogelijk is. CapGemini komt in haar onderzoeksrapport (bijgevoegd) tot de conclusie dat dit, mits de risico's gemitigeerd worden, haalbaar lijkt. Hierbij gaat CapGemini ervan uit dat de belastingheffing voor onroerende zaken forfaitair plaatsvindt. Tevens heeft CapGemini de risico's van invoering per 2025 in kaart gebracht. Ook de Belastingdienst acht deze invoeringsdatum slechts haalbaar als belangrijke voorwaarden worden gerealiseerd. Wij adviseren u in de contourennota duidelijk te communiceren over de voorwaarden en risico's die zijn gesignaleerd. Kort samengevat zijn dat:

- Het grootste risico uit het onderzoek is de (politieke) druk om meerdere grote dossiers tegelijk te willen implementeren in een organisatie met beperkte portfolio capaciteit.
- De wetgeving moet tijdig, dat wil zeggen begin 2023 naar de Tweede Kamer worden gezonden en eind 2023 door beide Kamers zijn aangenomen. Het is noodzakelijk dat de transitie naar het nieuwe IV-systeem voldoende ver is, om te voorkomen dat de wetswijziging in zowel het oude als het nieuwe systeem moet worden ingebouwd.
- Voor de haalbaarheid van 2025 en voor het vasthouden van het huidige aangifteproduct inclusief de gegevens die zijn vooringevuld, zijn we

afhankelijk van gegevenslevering door derden (banken, verzekeraars); op dit moment is nog onduidelijk welke gegevens de ketenpartners kunnen leveren en of de levering tijdig plaats kan vinden. Wel is al duidelijk dat, overigens net als nu het geval is onder het huidige box 3-regime, niet alle gewenste gegevens kunnen worden aangeleverd. In het nieuwe systeem zijn ook meer en andersoortige gegevens nodig.
- Er bestaat het risico dat de aangifte over 2025 die in 2026 wordt gedaan op het onderdeel box 3 niet of slechts gedeeltelijk kan worden vooringevuld. Dit vraagt dan qua doenvermogen veel van de belastingplichtige waardoor de kans op onjuiste aangiften toeneemt terwijl tegelijkertijd het ontbreken van contra-informatie een effectief toezicht onmogelijk maakt.

Toelichting tijdpad in contourennota
- Uit de externe validatie van CapGemini volgt dat invoering per 2025 haalbaar lijkt, hoewel de planning op dit moment nog op een zeer globaal niveau is uitgewerkt. CapGemini gaat daarbij uit van forfaitair belasten van onroerende zaken. De planning moet verder worden gespecificeerd aan de hand van de uitvoeringstoets en impactanalyse. Invoering per 2025 gaat met verschillende risico's gepaard. Grootste risico's zijn daarbij de samenloop met andere grote dossiers in het IV-portfolio (AOV ZZP en toeslagen), en eventuele vertragingen in het wetgevingsproces. Ook signaleert Capgemini risico's met betrekking tot de aanlevering van gegevens door ketenpartners.
- Voor implementatie per 2025 is het gewenst of liever gezegd noodzakelijk dat de nodige stappen in de uitfasering van Cool:Gen zijn gezet zodat box 3 werkelijk rendement niet in het oude en het nieuwe systeem hoeft te worden gerealiseerd. Als de uitfasering van Cool:Gen niet voldoende is gerealiseerd is en box 3 gebouwd moet worden in de oude en nieuwe omgeving, vergroot dit de druk op het portfolio, waardoor andere wetswijzigingen niet meer mogelijk zijn zoals ook is opgenomen in het rapport van CapGemini.
- De ketenpartners hebben reeds aangegeven dat gegevenslevering op basis van het nieuwe box 3-stelsel in 2026 over 2025 een zeer ambitieuze doelstelling is. Voor een verdere inschatting van welk tijdpad haalbaar is, is nodig dat we precies weten welke gegevens aangeleverd moeten worden.
- Voor een stelsel op basis van werkelijk rendement zijn gegevens gedurende het gehele kalenderjaar tot 31 december relevant. Dit betekent dat we een jaar minder hebben om de gegevens op betrouwbaarheid etc. te controleren en te verwerken zodat we ze kunnen gebruiken in de vooringevulde aangifte (VIA).
- Het is derhalve op dit moment nog onzeker of het nieuwe stelsel met VIA kan worden ingevoerd per 2025. Als de aangiftes voor box 3 mogelijk niet of beperkt vooraf kunnen worden ingevuld in 2025 brengt dit de volgende risico's met zich mee:
    - Het vergt veel van doenvermogen van belastingplichtige, met risico op onjuiste aangiften;
    - Risico op negatieve media-aandacht;
    - Er kan geen effectief toezicht worden gehouden.

Ten algemene geldt dat de haalbaarheid nog moet blijken uit de uitvoeringstoets en de inpasbaarheid in het portfolio.

Beslispunt 2 - onroerende zaken
Graag horen we of u, gegeven de beschreven voor- en nadelen, een voorkeur heeft voor een van de drie onderstaande varianten voor de behandeling van onroerende zaken. Deze kunnen we dan als uitgangspunt verwerken in de contourennota en verder uitwerken in wetgeving. Ook is het mogelijk dat u deze keuze in de contourennota nog open laat.

1) Volledige overstap naar werkelijk rendement
2) Onroerende zaken tijdelijk forfaitair belasten
3) Huurinkomsten werkelijk belasten, waardeontwikkelingen forfaitair

Er kon helaas geen overeenstemming worden bereikt over een ambtelijk advies op dit punt, vandaar dat dit beslispunt open aan u wordt voorgelegd. Hierna worden per optie de voor- en nadelen geschetst.

Kern/toelichting op voorliggende opties voor belasten onroerende zaken

- Waar in deze notitie over onroerende zaken wordt gesproken wordt uitdrukkelijk niet gedoeld op de eigen woning die ook door de eigenaar wordt bewoond en waarop dus bijvoorbeeld de hypotheekrenteaftrek op van toepassing is of kan zijn.
- CapGemini is in het onderzoek naar de haalbaarheid van het tijdpad er van uitgegaan dat onroerende zaken forfaitair worden belast.
- In het huidige stelsel worden in box 3 onroerende zaken of dat nou verhuurd of niet-verhuurd is op dezelfde wijze belast (te weten het box-3 tarief). Wel is er enige correctie door middel van de leegwaarderatio. Of iemand huurinkomsten ontvangt, heeft daarmee geen invloed op de hoeveelheid belasting die iemand betaald.
- In het nieuwe stelsel wordt belasting geheven over reguliere voordelen (zoals huur) en waardeontwikkelingen. De benodigde gegevens voor onroerende zaken zijn beperkt beschikbaar bij Belastingdienst en ketenpartners. Dit maakt de overgang naar werkelijk rendement voor onroerende zaken complexer dan bij andere vermogensbestanddelen zoals spaar- en beleggingsrekeningen. Daar staat tegenover dat het belasten naar werkelijk rendement rechtvaardiger is en daardoor mogelijk op meer draagvlak kan rekenen. Daarbij past de kanttekening dat veel sterker dan onder het huidige box 3-regime in een vermogensaanwasbelasting (grotere) niet-gerealiseerde waardemutaties in de heffing worden betrokken.

Wij zien de onderstaande mogelijkheden om onroerende zaken te belasten.

1. Volledige overstap naar werkelijk rendement

- Het werkelijke rendement van onroerende zaken belasten sluit het beste aan bij de rest van het stelsel en is het meest rechtvaardig omdat zo belastingplichtigen met meer huurinkomsten en hogere waardestijgingen meer belasting betalen dan belastingplichtigen met minder huurinkomsten en lagere waardestijgingen.
- Het op deze wijze belasten van onroerende zaken naar werkelijk rendement betekent dat belasting betaald moet worden over niet-gerealiseerde waardestijgingen en waarvoor belastingplichtigen mogelijk niet beschikken over liquide middelen.
- Voor het belasten van de waardeontwikkelingen kan aangesloten worden bij WOZ-waarden. WOZ-waarden per 1 januari van een kalenderjaar worden

echter pas na afloop van het kalenderjaar vastgesteld. Daardoor kunnen deze niet worden gebruikt om belasting over het kalenderjaar te heffen.

- Een mogelijke deeloplossing is om voor jaar t belasting te heffen op basis van de WOZ-waarden in jaar t-2. Nadeel is dat belastingplichtigen dan moeten betalen over ongerealiseerde waardemutaties uit het verleden. In een dalende huizenmarkt kan het voorkomen dat een belastingplichtige een hoge belastingaanslag krijgt vanwege een ongerealiseerde waardestijging van 2 jaar geleden, die inmiddels weer is verdampt. Het jaar daarna zal de belastingplichtige een waardedaling over de onroerende zaak hebben die mogelijk verrekenbaar is. Dit kan lastig uitlegbaar zijn en tot bezwaar- en beroepsprocedures leiden met gevolgen voor de uitvoeringscapaciteit.
- Om te voorkomen dat bij aankoop van een onroerende zaak, de nieuwe eigenaar over de waardemutatie van de vorige eigenaar aangeslagen wordt, kan gebruik worden gemaakt van de aankoopwaarde en de eerstvolgende daarna vastgestelde WOZ-waarde als heffingsbasis. Dit maakt het systeem wel ingewikkelder.
- Bij het volledig belasten naar werkelijk rendement moet uitgewerkt worden met welke (des)investeringen, zoals renovaties, belastingplichtigen rekening moeten houden. Over deze (des)investeringen is geen contra-informatie beschikbaar.
- Ook over onder meer huurinkomsten en kosten die samenhangen met de verhuur is geen contra-informatie beschikbaar. Belastingplichtigen moeten zelf de huurinkomsten aangeven in hun aangifte. Daarbij is het risico op een vergissing of op misbruik en oneigenlijk gebruik groter, zal het toezicht arbeidsintensief zijn en wordt meer van het doenvermogen van belastingplichtigen verwacht omdat gegevens niet vooraf in de aangifte ingevuld kunnen worden. Belastingplichtigen kunnen momenteel overigens bruto-huurinkomsten al gebruiken om met behulp van de leegwaarderatio tot een inschatting te komen van de waarde van verhuurde onroerende zaken. Bij de volledige overstap naar werkelijk rendement zijn de netto-huurinkomsten relevant en worden deze belast.
- In deze variant bestaat het risico dat verhuurders kosten ten laste van de huurinkomsten brengen, met veel discussies in de uitvoering tot gevolg. Om dit te beperken is in ieder geval strakke definiëring nodig van wat wel en niet als aftrekbare kosten opgegeven mag worden. Of deze strakke definiëring lukt en hanteerbaar is voor belastingplichtigen en Belastingdienst is nog onduidelijk. Dit kan mogelijk gemitigeerd worden door hier een maximum aan te stellen of door een forfait te hanteren voor kosten die samenhangen met de verhuur. Het stellen van een maximum kan als onrechtvaardig worden ervaren als de huurinkomsten en de waardestijgingen wel volledig worden belast. Verbeteringen in de contra-informatie (bijvoorbeeld actuelere WOZ-waarden, invoeren van een huurregister met huurinkomsten) zijn naar verwachting niet in een paar jaar te realiseren.
- Daarmee zal invoeren van werkelijk rendement gelijktijdig met de heffing van werkelijk rendement van de overige vermogensbestanddelen leiden tot een stelsel dat zeer veel eist van toezicht en handhaving en het doenvermogen van burgers. Daar staat tegenover dat het belasten van het werkelijk rendement rechtvaardiger is en daardoor mogelijk op meer draagvlak kan rekenen met ook hier de kanttekening dat onder het nieuwe regime, sterker dan onder het huidige box 3-regime bij een vermogensaanwasbelasting belasting betaald moet worden over nog niet gerealiseerde mutaties.

- Bij het eerder afgegeven (implementatie)tijdpad is er tot nu toe (ook door Capgemini) steeds vanuit gegaan dat onroerende zaken forfaitair worden belast. Als gekozen wordt voor het belasten van het werkelijk rendement uit onroerende zaken moet opnieuw naar het (implementatie)tijdpad gekeken worden, waarbij – mede naar aanleiding van het voorbehoud dat CapGemini op dit punt maakt – wordt ingeschat dat het beoogde (implementatie)tijdpad bijgesteld moet worden.

2. Onroerende zaken tijdelijk forfaitair belasten

- Een mogelijke terugvaloptie is onroerende zaken (tijdelijk) forfaitair blijven belasten. Onroerende zaken sluit daarmee niet aan bij de rest van het stelsel.
- In deze variant wordt uitgegaan van het *werkelijke* vermogen van belastingplichtigen. De huidige forfaitaire vermogensmix wordt dus losgelaten en alleen het rendement uit onroerende zaken wordt nog forfaitair bepaald. Dit forfaitaire rendement kan specifiek worden toegesneden op onroerende zaken en zal door het ontbreken van de dempende werking van het lagere rendement op spaartegoeden hoger zijn dan het huidige forfaitaire rendement in de eerste en tweede schijf van box 3.
- Voor het bepalen van de waarde van het onroerend goed wordt geen rekening gehouden met de waarde van een schuld. Wel is de werkelijk betaalde rente op schulden, ook op schulden aangegaan ter financiering van onroerende zaken, binnen box 3 aftrekbaar. Daarnaast moet rekening worden gehouden met op- en afwaarderingen van schulden. Belastingplichtigen met onroerende zaken in box 3 gaan hierdoor in de meeste gevallen meer belasting betalen.
- Bekeken kan worden of verbeteringen aangebracht kunnen worden aan het forfait om het werkelijke rendement beter te benaderen, bijvoorbeeld door het forfait op basis van actuelere rendementen vast te stellen, door in het forfait expliciet rekening te houden met huurinkomsten en/of door het forfait te differentiëren naar verhuurd/onverhuurd.
- In het geval één forfait voor zowel verhuurd als niet-verhuurd vastgoed wordt gehanteerd, zal net zoals in de huidige situatie iemand die meer inkomsten heeft vanwege verhuur niet meer belasting betalen dan iemand die hetzelfde vastgoed niet verhuurd. Dit kan als onrechtvaardig worden beschouwd.
- Blijvend nadeel van een forfait is dat vanwege de ruwe werking ongelijke gevallen gelijk worden behandeld. Verschillende belastingplichtigen met uiteenlopende rendementen worden aangeslagen voor hetzelfde forfaitaire rendement en dat kan ten koste gaan van het draagvlak of tot procedures leiden. Dit wordt deels ondervangen omdat wordt uitgegaan van de werkelijke vermogensmix.
- Een voordeel van een forfait is dat het duidelijk is, stabieler en beter uitvoerbaar.

3. Huurinkomsten werkelijk belasten, waardeontwikkelingen forfaitair

- Een tussenvorm is het belasten van de werkelijke huurinkomsten, terwijl de waardeontwikkelingen forfaitair worden belast. Dit leidt tot een eerlijkere belasting van huurinkomsten ten opzichte van optie 2.
- Voordeel hiervan is voorts dat huurinkomsten separaat worden belast, waarmee voor dat aspect tegemoet wordt gekomen aan de nadelen van het huidige stelsel.
- Nadeel blijft dat dit alleen mogelijk is op basis van aangifte door belastingplichtigen, omdat geen voor in te vullen contra-informatie

beschikbaar is. Ook de andere nadelen zoals hiervoor genoemd blijven bestaan.
- Voordeel is dat met deze tussenoplossing meer tijd genomen kan worden om te komen tot een actuelere methode om waardeontwikkelingen te belasten (i.p.v. de hierboven beschreven methodiek met WOZ-waarden van jaar t-2). Dit moet nader worden onderzocht, maar omdat de WOZ-waarden, ook internationaal vergeleken, al zeer actueel zijn is het onzeker of hier grote verbeteringen in kunnen worden aangebracht.
- Nadeel is dat belastingplichtigen worden geconfronteerd met twee systemen tegelijk binnen één vermogensbestanddeel.

Nadere toelichting onroerende zaken

Cijfers onroerende zaken
- In 2019 waren er zo'n 3 miljoen belastingplichtigen in box 3, waarvan ca. 730.000 met onroerende zaken (24%).
- Belastingplichtigen gaven in totaal zo'n € 540 miljard aan bezittingen aan, waarvan ongeveer € 140 miljard onroerende zaken (26%). Dat is gemiddeld ongeveer € 193.000 onroerende zaken per belastingplichtige met onroerende zaken.
- Van deze belastingplichtigen geven er ca. 40.000 een waarde van minder dan € 100.000 aan onroerende zaken aan met een gemiddelde waarde van € 46.250. Ongeveer 17.000 belastingplichtigen geven meer dan € 1 miljoen aan onroerende zaken in box 3 aan. Deze laatste groep vertegenwoordigt bijna een derde van de waarde van de onroerende zaken in box 3. De grootste groep belastingplichtigen (ca. 313.000) zit hier qua waarde tussen.
- Een aanzienlijk deel van de onroerende zaken in box 3 is gefinancierd met schulden.
- Bovenop de € 140 miljard die in box 3 wordt belast, werd er in totaal zo'n € 24 miljard onroerende zaken aangegeven door ca. 223.000 mensen die onder het heffingvrije vermogen uitkwamen in 2019 (ca. € 110.000 per persoon).
- In het nieuwe stelsel zullen alle schulden naar werkelijk rendement worden belast. Er zal geen onderscheid worden gemaakt naar schulden gerelateerd aan onroerende zaken of andere schulden. Dit betekent dat ook de groep mensen die nu geen box 3 betalen omdat zij onder het heffingvrijvermogen blijven, belastingplichtig zullen worden in alle drie de varianten die hiervoor zijn omschreven.

Informatiebronnen
- De informatie die nodig is voor het heffen op basis van werkelijk rendement is in onderstaande tabel weergegeven. Voor deze informatie geldt dat de Belastingdienst idealiter werkt met contra-informatie. Dat wil zeggen dat een ketenpartner de gevraagde informatie registreert en aanlevert bij de Belastingdienst. De huidige en ideale beschikbare contra-informatie worden ook beschreven in de tabel. Als in de tabel 'geen' is opgenomen wil dat zeggen dat er geen contra-informatie beschikbaar is en de informatie door belastingplichtige zelf moet worden aangeleverd.
- Uit de tabel blijkt dat, ten opzichte van de huidige situatie, voor werkelijk rendement in de toekomst het huurregister mogelijk voor aanvullende contra-informatie kan zorgen. Of dit mogelijk is wordt nog onderzocht. Er zal

waarschijnlijk ook in de toekomst geen contra-informatie beschikbaar zijn voor de kosten.

- Voor het forfaitaire systeem is enkel aanvullende informatie nodig op macro-niveau wanneer men een apart forfait voor huurinkomsten wil hanteren.

Tabel Benodigde en beschikbare informatie per (potentiële) ketenpartners)

Systeem	**Forfait (huidig)**	**Werkelijk rendement**	
Benodigde informatie onroerende zaken	**Voor huidig systeem**	**Huidige beschikbare contra-informatie**	**Ideale contra-informatie**
Indirect rendement			
Aan- en verkoopwaarde bij aan- of verkoop in belastingjaar.	Niet nodig	Nog niet beschikbaar, Kadaster is nog geen ketenpartner	Kadaster
Begin- en eindwaarde in jaar t	WOZ-objecten: WOZ-waarde t-1 Geen WOZ-object: geen[1]	WOZ-waarde t-2 op t-1 Van andere objecten: geen	Begin- en eindwaarde in jaar t
Kosten waardemutatie (bv. renovatie)	Niet nodig	Geen[2]	Lijkt ook in toekomst niet beschikbaar
Direct rendement			
Inkomsten uit verhuur en pacht	Niet nodig (geen aparte heffing voor huurinkomsten)	Geen voor verhuur[3] Grondkamer voor pacht Geen voor kortlopende verhuur	Huurregister Pachtregister Kortlopende verhuur: informatie van platforms[4]
Gebruiksvergoedingen (bv. voor reclame op de gevel)	Niet nodig	Geen	Lijkt ook in toekomst niet beschikbaar
Kosten direct rendement (bv. verhuurmakelaar)	Niet nodig	Geen (zie voetnoot 2)	Lijkt ook in toekomst niet beschikbaar

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

[1] Belastingplichtige geeft zelf waarde in het economische verkeer aan.
[2] Voor kostenaftrek in andere vermogenscategorieën in box 3 zal voor een deel geen en voor een deel wel contra-informatie beschikbaar zijn. Met name info van banken en verzekeraars over kosten financiële producten (aandelen e.d). Hier wordt gedacht aan strakke definiëring van wat wel en niet als aftrekbare kosten opgegeven mogen worden.
[3] Voor het berekenen van de leegwaarderatio (een hulpmiddel om te komen tot een betere benadering van de waarde economisch verkeer van verhuurde woningen dan de WOZ-waarde) worden momenteel de zelf opgegeven huurinkomsten in januari gebruikt. De jaarinkomsten zijn niet beschikbaar en ook is hier is geen contra-informatie aanwezig.
[4] Vanaf 2023 moeten digitale platformen aan de Belastingdienst laten weten wie via het platform tegen betaling producten verkoopt en diensten levert.

Ministerie van Financiën

ma 23/5 - 16h∞

TER BESLISSING EN BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directie Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 23 mei

Datum
20 mei 2022

Notanummer
2022-0000151045

Bijlagen
Concept-beleidsbesluit

Aanleiding

Op maandag 23 mei vindt een reguliere bespreking over box 3 plaats over de vormgeving van het toekomstig stelsel en de belastingrente in relatie tot box 3. Daarnaast wordt het eerste concept-beleidsbesluit voor het herstel met u gedeeld.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat per 2025 een nieuw box 3-stelsel wordt ingevoerd waarbij inkomsten uit vermogen worden belast op basis van werkelijk rendement. In de contourennota zijn de hoofdlijnen van het nieuwe box 3-stelsel geschetst waarbij is uitgegaan dat de heffing wordt vormgegeven als een vermogensaanwasbelasting (VAB). In deze nota wordt u geadviseerd over de wijze waarop inkomen uit onroerende zaken kan worden belast en over het introduceren van een heffingvrije inkomen en een verliesverrekeningsdrempel. Graag gaan wij met u in gesprek over de voorgelegde vormgevingsaspecten van het nieuwe box 3-stelsel.

Na de nadere uitwerking van de hier voorgelegde vormgevingsaspecten zal – zoals gebruikelijk – ook een toets op de uitvoerbaarheid worden uitgevoerd, voordat definitieve besluitvorming kan plaatsvinden.

Op sociale media is gevraagd hoe het zit met belastingrente en box 3. De huidige lijn is dat ook bij belastingaanslagen met een box 3 element de wettelijke regels voor vergoeden en betalen van belastingrente gelden, zoals die op dit moment geïmplementeerd zijn. Dit leidt in de regel niet tot (meer) te betalen belastingrente; de kans is groter dat meer belastingrente vergoed wordt. In deze nota wordt u nader geïnformeerd over belastingrente in box 3 situaties.

Beslispunten

Toekomstig stelsel

Wij leggen u voor om het nieuwe box 3-stelsel als volgt vorm te geven:

Onroerende zaken

1. Als de waardeontwikkeling forfaitair wordt belast, het forfait uit te splitsen in ten minste een landelijk forfait voor woningen en een landelijk forfait voor niet-woningen.
   a. Nader onderzoek te laten doen naar de mogelijkheden voor verdere differentiatie van deze forfaits om de werkelijke waardeontwikkeling op het niveau van de belastingplichtige nog beter te benaderen.

2. De werkelijke kosten die samenhangen met het werkelijke directe rendement zijn aftrekbaar; voor de kosten die samenhangen met de forfaitaire waardeontwikkeling wordt gebruikgemaakt van een kostenforfait. Eventueel kunnen de waardeontwikkeling en de kosten in één forfait worden ondergebracht.
3. De forfaitaire kostenaftrek die samenhangt met de forfaitair belaste waardeontwikkeling wordt uitgesplitst in ten minste twee landelijke forfaits.
4. Nader te laten onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om al per 2025 de werkelijke waardeontwikkeling van onroerend goed te gaan belasten, zonder dat dit leidt tot vertraging voor de nadere uitwerking van de forfaitaire heffing voor de waardeontwikkeling.
5. Het directe rendement wordt als volgt bepaald:
    a. De inkomsten uit verhuur bestaan uit de totale opbrengst uit de betaalverplichtingen die verbonden zijn aan de verhuur van de onroerende zaak.
    b. De inkomsten uit pacht bestaan uit de bruto-opbrengsten op basis van de pachtprijs.
    c. De erfpachtinkomsten (canon) van woningen en niet-woningen bestaan uit de betaalverplichtingen die verbonden zijn aan de erfpacht van de onroerende zaak, inclusief de opbrengst bij afkoop van de erfpacht.
6. De werkelijke kosten die samenhangen met het directe rendement worden beperkt door middel van een limitatieve lijst en het instellen van een maximumbedrag per kostensoort.

<u>Heffingvrije inkomen en verliesverrekeningsdrempel</u>

7. Het heffingvrije vermogen wordt vervangen door een heffingvrij inkomen.
8. Als tegenhanger van het heffingvrij inkomen wordt een verliesverrekeningsdrempel ingesteld.

<u>Informatiepunt: Lopende processen - belastingrente</u>

U wordt geadviseerd de wettelijke regels over het in rekening brengen en vergoeden van belastingrente te laten toepassen bij aanslagen met box 3, waarbij de Belastingdienst (BD) maatwerk levert als de belastingplichtige omstandigheden weergeeft die leiden tot een onredelijke of onevenredige situatie met betrekking tot de in rekening gebrachte belastingrente en box 3.

<u>Informatiepunt: Beleidsbesluit herstel</u>

- In deze nota wordt een eerste concept van het beleidsbesluit rechtsherstel box 3 met u gedeeld. Deze treft u in de bijlage.
- Het rechtsherstel box 3 wordt – in lijn met uw eerdere beslissing – in een beleidsbesluit opgenomen, vooruitlopend op wetgeving.
- Dit omdat uiterlijk 4 augustus rechtsherstel geboden moet worden aan belastingplichtigen die hebben meegedaan aan de massaalbezwaarprocedures. Om deze deadline te halen wordt vanaf 1 juli rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant geboden. Ook is het wenselijk om de aanslagen 2021 op korte termijn te kunnen opleggen in lijn met het Kerstarrest.
- Het beleidsbesluit dient daarom uiterlijk 30 juni gepubliceerd te worden in de Staatscourant. In de bijlage treft u een concept van het beleidsbesluit. Nog twee punten dienen uitgezocht te worden. Dit betreft enerzijds een toerekeningsvraagstuk ingeval van fiscaal partnerschap en anderzijds een

nadere uitwerking van het kostenaspect bij het bepalen van werkelijk rendement. Deze punten worden op korte termijn aan u voorgelegd.
- Het uitgangspunt is om een afschrift van het beleidsbesluit uit de Staatscourant op dezelfde dag naar de Tweede Kamer te sturen. Niet zeker is of dan ook al de uitvoeringstoets gedeeld kan worden.
- Het beleidsbesluit wordt in wetgeving omgezet. Dit wetsvoorstel zal onderdeel zijn van het Belastingplanpakket 2023.

Toelichting

Toekomstig stelsel

Ad 1) De waardeontwikkeling wordt forfaitair belast waarbij het forfait wordt uitgesplitst in ten minste een landelijk forfait voor woningen en een landelijk forfait voor niet-woningen.

- In het coalitieakkoord is afgesproken dat de waardeontwikkeling van onroerende zaken in box 3 aanvankelijk forfaitair belast wordt en zo snel als mogelijk de overstap wordt gemaakt naar een heffing op basis van werkelijk rendement.
- Voorgesteld wordt om de forfaitaire waardeontwikkeling van het individuele onroerend goed te berekenen op basis van de WOZ-waarde van het betreffende belastingjaar. Deze optie is eenvoudig, zowel voor belastingplichtigen als voor de Belastingdienst in het toezicht en de uitvoering.

Voorbeeld 1
De waardeontwikkeling wordt vastgesteld op een percentage van de WOZ-waarde van het betreffende belastingjaar. Stel dat het forfait voor de waardeontwikkeling over het jaar 2025 6% (positief) bedraagt. De WOZ-waarde 2025 (met waardepeildatum 1 januari 2024) zal in februari 2026 bekend zijn. Als deze WOZ-waarde bijvoorbeeld € 300.000 is, dan is de positieve waardeontwikkeling € 18.000 (= 6% x € 300.000).

- Rekening wordt gehouden met het aantal maanden in het kalenderjaar dat de onroerende zaak in bezit is van de belastingplichtige. Het forfait wordt dan naar rato toegepast.
- Het forfait om de waardeontwikkelingen vast te stellen, wordt uitgesplitst in ten minste één landelijk forfait voor woningen en één landelijk forfait voor niet-woningen. De reden hiervoor is dat de waardeontwikkeling van woningen sterk kan afwijken van de waardeontwikkelingen van niet-woningen.
- Eventueel kunnen de waardeontwikkeling en de kosten in één forfait worden ondergebracht.
- Voor het forfait voor woningen kan gebruik worden gemaakt van de bestaande prijsindex voor bestaande koopwoningen die is gebaseerd op verkoopcijfers. De prijsindex voor het forfait op niet-woningen is naar verwachting vanaf 2025 bij het CBS beschikbaar.
- Ook binnen de categorieën woningen en niet-woningen kunnen zich onderlinge verschillen in waardeontwikkeling voordoen. In de praktijk blijkt echter dat regionale verschillen in de waardeontwikkeling van onroerende zaken zich over langere tijd deels uitmiddelen. Daarmee wordt bedoeld dat over een lange termijn bezien de onderlinge regionale verschillen in de waardeontwikkeling van onroerende zaken minder groot zijn.
- Het begrip "woningen" moet nader in de wet worden gedefinieerd (andere woningen dan de eigen woning die als hoofdverblijf dient). Hierbij zal worden aangesloten bij de WOZ-classificering. Garageboxen en

parkeerplaatsen vallen alleen onder "woningen" als zij kwalificeren als "aanhorigheid" bij een woning (niet de eigen woning).
- In box 3 worden jaarlijks ongeveer 1 miljoen onroerende zaken opgegeven, verdeeld over ongeveer 850.000 belastingplichtigen. Hiervan is ongeveer de helft een woning ("woning dienend tot hoofdverblijf" in WOZ-termen). Een groot deel van het restant zijn recreatiewoningen en garageboxen. Een vijfde (ruim 200.000) zijn niet-woningen.

Ad 1a) Nader onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor verdere differentiatie van deze forfaits om de werkelijke waardeontwikkeling nog beter te benaderen.

- Het nadeel van het gebruik van een forfait is dat het niet de waardeontwikkeling van elke individuele onroerende zaak exact zal benaderen. In het Kerstarrest van 24 december 2021 geeft de Hoge Raad volgens de bestendige gedragslijn aan dat een zekere ruwheid inherent is aan een forfaitaire regeling. De daaruit volgende ongelijkheid kan gerechtvaardigd zijn voor zover bij het vaststellen van de forfaitaire grenzen getracht is de werkelijkheid te benaderen.
- Daarnaast moet volgens de Hoge Raad een forfaitair stelsel leiden tot een inkomen waarvan kan worden aangenomen dat een individuele belastingplichtige het daadwerkelijk heeft genoten. Het hangt van de hoogte van het forfait af of hiervan sprake is. Dat speelt met name bij een landelijk forfait een belangrijke rol omdat een landelijk forfait in de praktijk minder vaak zal aansluiten bij de individuele waardeontwikkeling dan een regionaal forfait of een forfait per gemeente. Dat betekent dat de hoogte van het forfait zorgvuldig moet worden bepaald. Aangezien een laag forfait zonder verhoging van het belastingtarief zal leiden tot minder bezwaarschriften maar ook tot een lagere belastingopbrengst, moet een zorgvuldige afweging hierover plaatsvinden.
- Een landelijk, en zelfs ook een provinciaal/regionaal forfait, kan dan ook leiden tot veel discussies tussen belastingplichtigen en de Belastingdienst over de hoogte van het forfait en de verschillen tussen regio's en prijssegmenten. Het kan voorkomen dat belastingplichtigen met woningen in andere gemeenten per saldo belasting zijn verschuldigd over (een deel van) de waardestijging van de woningen in bijvoorbeeld Amsterdam.
- Het risico bestaat dat deze belastingplichtigen bezwaarschriften gaan indienen tegen hun belastingaanslagen en in beroep gaan bij de rechter. De rechter kan oordelen dat bij het vaststellen van een landelijk forfait onvoldoende is getracht de werkelijkheid te benaderen.
- Een manier om het aantal bezwaren te beperken, kan zijn om het forfait relatief laag vast te stellen en dit eventueel te combineren met een hoger belastingtarief.

Voorbeeld 2
In 2016 was de waardestijging landelijk gemiddeld 5,9%, in Amsterdam 18,4% en in Den Helder 1,6%. Het is aannemelijk dat zelfs populaire woningen in Den Helder het gemiddelde van 5,9% waarschijnlijk niet konden bereiken in 2016. Voor een woning van € 500.000 zou dan 31% x (5,9% - 1,6%) x € 500.000 = € 6.665 "te veel" belasting moeten worden betaald over een fictieve waardestijging die niet zou zijn behaald. Bij grote waardestijgingen zoals in het kalenderjaar 2021 kan de "te veel" betaalde belasting oplopen tot boven de € 10.000 per woning voor tienduizenden, zo niet meer, belastingplichtigen.

- Een andere manier kan zijn om te differentiëren naar locatie. Op regionaal en ook op gemeentelijk niveau zijn voor woningen mogelijk de benodigde CBS-cijfers beschikbaar.

Ad 2) De werkelijke kosten die samenhangen met het werkelijke directe rendement zijn aftrekbaar; voor de kosten die samenhangen met de forfaitaire waardeontwikkeling wordt gebruik gemaakt van ten minste twee kostenforfaits.

- Een koppeling tussen de behandeling van kosten (forfait) en de behandeling van de waardeontwikkeling (forfait) zorgt voor een afgewogen balans. Bij de belastingplichtige met hogere kosten dan de kosten in een kostenforfait, zijn de extra werkelijke kosten weliswaar niet aftrekbaar, maar daar staat tegenover dat de eventueel extra werkelijke waardestijging als gevolg van de hogere kosten ook niet is belast als voor de waardeontwikkeling ook wordt uitgegaan van een forfait. Wel kan er indirect doorwerking zijn wanneer sprake is van een hogere WOZ-waarde; die immers de grondslag is waarop het forfait wordt toegepast. Naar verwachting blijven de juridische risico's voor een kostenforfait hierdoor beperkt.
- Eventueel kunnen de waardeontwikkeling en de kosten in één forfait worden ondergebracht.
- Een koppeling tussen de behandeling van kosten en de behandeling van de directe opbrengst voorkomt dat de werkelijke huuropbrengst is belast, terwijl de werkelijke kosten die samenhangen met de verhuur niet aftrekbaar zijn.

Ad 3) De forfaitaire kostenaftrek die samenhangt met de waardeontwikkeling wordt uitgesplitst in ten minste twee landelijke forfaits.

- Geadviseerd wordt om voor de behandeling van kosten die samenhangen met de forfaitaire waardeontwikkeling te kiezen voor een kostenforfait dat wordt uitgesplitst in ten minste één forfait voor woningen en één forfait voor niet-woningen.
- Het in aanmerking nemen van ten minste twee landelijke kostenforfaits heeft diverse voordelen.
- Het voornaamste voordeel is de eenvoud, zowel voor belastingplichtigen als voor de Belastingdienst in het toezicht en de uitvoering. Belastingplichtigen hoeven niet jaarlijks hun werkelijke kosten bij te houden, waardoor zo min mogelijk een beroep wordt gedaan op het doenvermogen van de belastingplichtigen.
- Daarnaast voorkomt deze optie mogelijke discussies en juridische procedures tussen burgers en de Belastingdienst over de hoogte en de aard van de kosten van onroerende zaken in box 3.
- Voor het vaststellen van de kostensoorten en de hoogte van de kostenforfaits is een beperkt onderzoek wenselijk om te borgen dat bij het vaststellen van de forfaits zo veel mogelijk rekening is gehouden met de werkelijke kosten. Een kostenforfait moet immers de werkelijkheid benaderen. Een gedachte zou kunnen zijn om in de kostenforfaits te differentiëren naar de beschikbare eigenschappen van de woningen bij de Waarderingskamer (type, bouwjaar, oppervlakte, etc.). Dit moet nader worden onderzocht. Ook de uitvoerbaarheid daarvan moet nader worden onderzocht.
- Het is aannemelijk dat in ieder geval de volgende kosten samenhangen met de waardeontwikkeling. Het zijn kosten die een eigenaar van een

onroerende zaak zal maken ongeacht of sprake is van verhuur van die onroerende zaak:

- onderhoudskosten;
- verbeteringskosten;
- onroerendezaakbelasting (OZB) en rioolheffing; en
- kosten van de opstalverzekering.

Ad 4) Werkelijke waardeontwikkeling van onroerend goed belasten.

- Uit nader onderzoek naar mogelijke forfaits is gebleken dat jaarlijks tienduizenden tot enkele honderdduizenden belastingplichtigen duizenden euro's meer belasting zouden gaan betalen dan wanneer zij waren belast op basis van hun werkelijke rendement.
- Een bijkomend aandachtspunt is dat de belastingplichtige na verloop van tijd altijd de individuele waardeontwikkeling weet door de WOZ-beschikkingen en daarmee een eventueel beroep met bewijs kan onderbouwen. De verwachting bestaat dat dit kan leiden tot veel procedures.
- In het coalitieakkoord is afgesproken dat de waardeontwikkeling van onroerende zaken in box 3 tijdelijk forfaitair belast blijft en zo snel als mogelijk de overstap wordt gemaakt naar een heffing op basis van werkelijk rendement. Deze nadelen van een forfait zijn destijds gewogen, maar inmiddels zijn meer expliciete getallenvoorbeelden beschikbaar. Dit geeft aanleiding om verder te onderzoeken of het niet toch mogelijk is al in 2025 te beginnen met het belasten van het werkelijke rendement op onroerend goed.
- Heffing over het werkelijke rendement zou eventueel een optie kunnen zijn als met twee jaar vertraging wordt geheven. Pas dan zijn immers de benodigde WOZ-waarden bekend. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de aan- en verkoopprijs. Een punt van aandacht bij de heffing naar werkelijk rendement is de kostenaftrek.

Ad 5) Direct rendement

- Voor het belasten van huurinkomsten (directe rendement) van woningen en niet-woningen kan worden aangesloten bij de totale opbrengst uit betalingsverplichtingen die verbonden zijn aan de verhuur van de onroerende zaak. De totale betalingsverplichtingen bestaan in beginsel uit de kale huurprijs, vermeerderd met eventuele vergoedingen voor nutsvoorzieningen, servicekosten en de energieprestatievergoedingen.
- Het voordeel van deze optie is dat alle opbrengsten die samenhangen met het directe rendement worden belast. Als alleen de kale huurprijs tot het inkomen wordt gerekend ontstaat voor belastingplichtigen een ongewenste prikkel om mogelijk te gaan schuiven in de samenstelling van de opbrengsten door de kale huurprijs zo laag mogelijk vast te stellen en de niet belastbare opbrengsten – zoals servicekosten - op een hoger bedrag.
- Een eventueel deel van de vergoeding dat betrekking heeft op roerende goederen, zoals meubilair en de vergoeding van andere kosten behoort ook tot de belastbare huurinkomsten.
- Voor de te belasten directe inkomsten uit pacht zou aangesloten kunnen worden bij de bruto-opbrengsten op basis van de pachtprijs.
- Op dit moment is geen contra-informatie beschikbaar voor de Belastingdienst om de opgegeven huurinkomsten te toetsen. Dit betekent

dat de Belastingdienst in beginsel zal moeten uitgaan van gegevens die zijn verkregen via de aangifte van de belastingplichtige. Dit zorgt ervoor dat er handmatig toezicht nodig is wat meer capaciteit vergt. Er zal onderzoek gedaan worden naar de haalbaarheid van een huurregister waarin huurcontracten in de private sector worden geregistreerd.

Ad 6) De werkelijke kosten die samenhangen met het directe rendement worden beperkt door middel van een limitatieve lijst en het instellen van een maximumbedrag per kostensoort.

- Het aantal kostensoorten dat betrekking heeft op het directe rendement van onroerende zaken, is beperkt, waardoor de werkelijke kostenaftrek naar verwachting weinig uitvoeringsproblemen oplevert. Hier wordt nader onderzoek naar gedaan.
- Het is aannemelijk dat in ieder geval de volgende kosten tot de kosten behoren die samenhangen met het directe rendement op onroerende zaken. Het zijn kosten die een eigenaar van een onroerende zaak alleen maakt bij verhuur van die onroerende zaak:
    - makelaarskosten voor zover deze kosten rechtstreeks betrekking hebben op de verhuur;
    - servicekosten;
    - kosten van nutsvoorzieningen; en
    - beheerkosten voor zover deze werkzaamheden zijn uitbesteed aan derden.
- Eigen beheerkosten zijn niet aftrekbaar.
- Voor het vaststellen van de kosten en de hoogte van het plafond per kostensoort is een beperkt onderzoek wenselijk. Een gedachte is om op basis van de beschikbare eigenschappen van de woning bij de Waarderingskamer (type, bouwjaar, oppervlakte, etc.) te komen tot een inschatting van de kosten. Dit moet nader worden onderzocht.

Ad 7) Het heffingvrije vermogen wordt vervangen door een heffingvrij inkomen.

- In het huidige box 3-stelsel wordt de belasting berekend over het forfaitaire inkomen uit het (netto) vermogen. Belastingplichtigen met even hoge (netto) vermogens worden geacht gelijke forfaitaire rendementen te realiseren en betalen dus evenveel belasting.
- In het nieuwe box 3-stelsel is het individuele werkelijke rendement relevant voor de belastingheffing. Belastingplichtigen met gelijke vermogens kunnen verschillende rendementen realiseren. Ook is het mogelijk dat belastingplichtigen met verschillende vermogens gelijke rendementen kunnen realiseren. Het is wenselijk dat in het nieuwe box 3-stelsel belastingplichtigen met hetzelfde rendement (inkomen uit vermogen) dezelfde belasting betalen ongeacht de omvang en samenstelling van het vermogen.
- Bij een vermogensaanwasbelasting is er geen methode mogelijk met het huidige heffingvrije vermogen als uitgangspunt, zodanig dat gelijke rendementen gelijk worden belast. Dit zou tot onbevredigende uitkomsten leiden.
- Bij een stelsel waarbij geheven wordt over werkelijk rendement past een heffingvrij inkomen. Er wordt alsdan een bedrag aan inkomen uit vermogen vrijgesteld. Het meerdere wordt belast.

- Door een heffingvrij inkomen toe te passen, worden belastingplichtigen met een lager inkomen uit vermogen dan het heffingvrije inkomen uitgezonderd van het doen van aangifte ter zake van box 3.
- Belastingplichtigen met kleine vermogens zullen doorgaans geen groot inkomen hebben uit dit vermogen en blijven uitgezonderd van het doen van aangifte ter zake van box 3, op enkelen na die hoge rendementen realiseren. Daarnaast worden ook belastingplichtigen uitgezonderd van het doen van aangifte die veel vermogen hebben maar nauwelijks rendement maken.

Ad 8) Als tegenhanger van het heffingvrij inkomen wordt een verliesverrekeningsdrempel ingesteld.

- Binnen een stelsel, waarbij aan belastingheffing wordt toegekomen nadat het heffingvrije inkomen wordt overschreden, is het vanwege doelmatigheidsredenen wenselijk een 'verliesverrekeningsdrempel' in te stellen.
- De hoogte van deze drempel wordt dan in beginsel gekoppeld aan de hoogte van het heffingvrije inkomen.
- Met deze systematiek ontstaat een logische samenloop tussen de verliesverrekening en het heffingvrije inkomen door consequent voor zowel positieve als negatieve netto-inkomsten uit vermogen een drempel te hanteren.
- Tegelijkertijd wordt voorkomen dat veel belastingplichtigen aangifte moeten doen enkel om verliesverrekening zeker te stellen.
    - De afwezigheid van een dergelijke drempel houdt in dat een belastingplichtige alsnog aangifte moet doen om met een daartoe te ontvangen beschikking het recht op verliesverrekening vast te leggen in een jaar dat deze vanwege het heffingvrije inkomen geen aangifte zou hoeven doen.
- Als het verlies hoger is dan de verliesverrekeningsdrempel van bijvoorbeeld € 500 mag het meerdere worden verrekend met een eerder of later jaar. Over de termijnen van verliesverrekening wordt u nader geïnformeerd.
- Hieronder volgen twee voorbeelden die de werking van een verliesverrekeningsdrempel inzichtelijk maken.

Voorbeeld 3
Het heffingvrije inkomen bedraagt € 500. Belastingplichtige lijdt in 2025 een verlies van € 500. In 2026 behaalt belastingplichtige een winst van € 900. Dit betekent dat er over het belastingjaar 2025 geen belasting is verschuldigd. Het verlies 2025 wordt niet vastgesteld. In 2026 is – na toepassing van het heffingvrije inkomen van – belasting verschuldigd over € 400 (€ 900 -/- € 500). Zonder de verliesverrekeningsdrempel zou het verlies van € 500 in 2025 alsnog in 2026 kunnen worden verrekend. De uitkomst is zodoende in beide varianten gelijk, terwijl met een verliesverrekeningsdrempel geen vaststelling van het verlies in 2025 noodzakelijk is via het doen van aangifte.

Voorbeeld 4
Het heffingvrije inkomen bedraagt € 500. Belastingplichtige lijdt in 2025 een verlies van € 600 en behaalt in 2026 een winst van € 600. Voor 2025 geldt dat een verlies van € 100 mag worden vooruit gewenteld naar 2026. In 2026 is dan per saldo geen belasting verschuldigd (€ 600 -/- € 500 (HVV) -/- € 100 (verlies).

Lopende processen: Belastingrente
Het uitgangspunt is dat de BD ook in box 3 situaties het wettelijk systeem (toegelicht onder 1) omtrent belastingrente volgt en bevordert dat dit in de praktijk billijk uitpakt via de werkwijze die in deze nota (onder 2) wordt geschetst. Mochten zich onvoorziene situaties voordoen waarin toch sprake is van onredelijke of onevenredige belastingrentegevolgen, zoals in het geval de belastingplichtige geen verwijt treft, kan de inspecteur de juridische ruimte benutten om de belastingrente te matigen gelet op de omstandigheden van het geval.

1. Wettelijk systeem

Opgelegde, maar nog niet onherroepelijke belastingaanslagen
Definitieve aanslagen die op de datum van het arrest vastgesteld waren maar nog niet onherroepelijk vaststonden en definitieve aanslagen, die daarna zijn vastgesteld zonder rekening te houden met het arrest, worden ambtshalve verminderd. Dit betreft ook de aanslagen die meelopen in het massaal bezwaar 2017-2020. Daarbij wordt conform de wet geen belastingrente vergoed of in rekening gebracht over de tijd die de BD neemt om de definitieve aanslag te verminderen n.a.v. het arrest.

Op te leggen belastingaanslagen
In gevallen waarin op de datum van het arrest de definitieve aanslag met box 3 inkomen nog niet was vastgesteld, worden de aanslagen aangehouden totdat de ICT-systemen zijn aangepast (tenzij sprake is van een verjaringsrisico). Deze belastingplichtigen kunnen conform de wet over een langere periode belastingrente in rekening gebracht of vergoed krijgen dan wanneer de definitieve aanslag direct zou worden opgelegd. Het betreft:
- de aangehouden definitieve aanslagen met box 3 inkomen over de jaren 2017-2020;
-de aanslagen met box 3-inkomen over 2021 die vanaf augustus gefaseerd worden opgelegd.

Te betalen rente (wettelijk systeem):
- Als belastingplichtigen tijdig (d.w.z. vóór 1 mei van het volgende jaar) een aangifte hebben gedaan die door de BD wordt gevolgd, wordt hen geen belastingrente in rekening gebracht. Het volgen van de aangifte houdt in dat de belastingaanslag uitgaat van de door de belastingplichtige aangegeven (hoogte van de) inkomens- en vermogensbestanddelen. Een eventuele vertraging van de aanslagregeling heeft geen gevolgen voor de belastingrente.
- Als de aangifte wordt gevolgd door de BD maar niet tijdig is gedaan, wordt belastingrente berekend over een tijdvak van maximaal 19 weken vanaf de ontvangst van de aangifte. Omdat het tijdvak gemaximeerd is, heeft een eventuele (verdere) vertraging van de aanslagregeling geen gevolgen voor de belastingrente.
- Alleen als de aangifte niet wordt gevolgd door de BD, loopt de renteteller door zolang de BD geen aanslag vaststelt. In voorkomende gevallen kan de inspecteur (met toepassing van de zogenoemde 2 wegenleer) maatwerk leveren door de "extra" belastingrente matigen. Het zal gaan om bijzondere omstandigheden en uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld

gevallen waarin de belastingplichtige geen enkel verwijt treft t.a.v. de onjuistheid van de aangifte.

Te vergoeden rente (wettelijke systeem):

- Belastingrente kan worden vergoed als een aanslag vastgesteld wordt na 1 juli van het belastingjaar en meer dan 19 weken zijn verstreken na de ontvangst van de aangifte. Een eventuele vertraging van de aanslagregeling kan dus leiden tot een hoger bedrag aan te vergoeden belastingrente.
- Bij de belastingplichtigen die over 2021 tijdig aangifte doen waarbij de BD de gegevens uit de aangifte ongewijzigd overneemt, wordt de te vergoeden belastingrente geraamd op 11,1 mln. In de berekening van de raming is aangesloten bij de kamerbrief van 28 april betreffende rechtsherstel en overbruggingswetgeving box 3. Mocht de daadwerkelijke renteperiode langer doorlopen tot na eind september dan zal de daadwerkelijke te vergoeden belastingrente hoger uitvallen. De dekking is onderdeel van de voorjaarsbesluitvorming.

2. Werkwijze in de praktijk

- Als van de aangifte wordt afgeweken, kan de belastingrenteteller doorlopen (zie hiervóór). Daarom is de gebruikelijke werkwijze, dus niet alleen bij box 3, dat de belastingplichtige eerst een automatische voorlopige aanslag krijgt conform de aangifte. De later vast te stellen definitieve aanslag bevat dan alleen de correctie. Op deze wijze wordt in de praktijk de te betalen belastingrente beperkt.
- Specifiek ten aanzien van box 3 is ervoor gekozen om aangiften die leiden tot een teruggaaf wel tijdig (voor 1 juli) te regelen door een voorlopige aanslag vast te stellen conform de aangifte. Als het rechtsherstel leidt tot een hogere teruggaaf zal dit bij de definitieve aanslag vastgesteld worden. Daarbij wordt dan belastingrente vergoed, maar alleen over de aanvullende teruggaaf ten gevolge van het rechtsherstel. Op deze wijze wordt in de praktijk de te vergoeden belastingrente beperkt.

Nadere toelichting

De belastingrenteregeling kan in een aantal situaties streng uitpakken. De BD is gehouden de wet toe te passen en heeft in deze situaties in de regel op grond van de wet geen ruimte om maatwerk toe te passen. De Tweede Kamer is in 2018 geïnformeerd over de hardheden in de belastingrenteregeling. De Fiscale verzamelwet 2024 bevat maatregelen om sommige hardheden te verzachten.

De belastingrente bij de aanslagregeling loopt door als van de aangifte wordt afgeweken; bij een tijdige en door de inspecteur gevolgde aangifte wordt geen belastingrente in rekening gebracht en bij een door de inspecteur gevolgde, maar niet tijdige aangifte maximeert de wet het belastingrentetijdvak. Omdat het doorlopen van de belastingrenteteller bij aangiften waarvan wordt afgeweken de bedoeling van de regeling en overeenkomstig de wettekst is, bestaat er in het algemeen geen ruimte voor maatwerk in de sfeer van de belastingrente. Dat is niet anders als de aanslagregeling trager dan gebruikelijk verloopt, en dus bij aangiften waarvan wordt afgeweken belastingrente in rekening gebracht wordt over een langer tijdvak, zoals nu bij box 3.

Er kunnen zich echter uitzonderlijke, individuele situaties voordoen waarin maatwerk in de sfeer van de belastingrente toch geboden is. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur (waaronder het zorgvuldigheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel) en de zogenoemde 2-wegenleer bieden dan de benodigde ruimte. Gedacht kan worden aan de situatie waarin de inspecteur ondanks de aangifte waarvan wordt afgeweken beschikt over alle juiste gegevens en toch zonder reden geen aanslag vaststelt. Als een medewerker een uitzonderlijke, individuele situatie identificeert waarin maatwerk in de sfeer van de belastingrente geboden is, legt hij deze voor aan de vaktechnisch coördinator formeel recht.

Beleidsbesluit herstel
Opzet en invulling

- In het beleidsbesluit wordt achtereenvolgens ingegaan op de aanleiding van het besluit, de reikwijdte (doelgroep) en de berekenwijze van het nieuwe voordeel uit sparen en beleggen. De berekenwijze wordt stapsgewijs beschreven.
- In de aanleiding van het beleidsbesluit wordt nader ingegaan op het begrip werkelijk rendement. Uitgangspunt is een breed rendementsbegrip, zoals ook gedeeld in de voorbereidingsbrief.
- Om de nieuwe berekenwijze inzichtelijk te maken voor de burger zijn een aantal voorbeelden opgesteld, die als bijlage bij het beleidsbesluit zijn opgenomen. Hierdoor wordt duidelijk hoe het rechtsherstel uitwerkt.
    - In voorbeeld 1 wordt de situatie beschreven waarin het nieuw berekende voordeel uit sparen en beleggen lager is dan het ingevolge de wet vastgestelde voordeel uit sparen en beleggen.
    - In voorbeeld 2 wordt de situatie beschreven waarin het nieuw berekende voordeel uit sparen en beleggen hoger is dan het ingevolge de wet vastgestelde voordeel uit sparen en beleggen.
    - In voorbeeld 3 wordt beschreven hoe het nieuw berekende voordeel uit sparen en beleggen uitwerkt ingeval van fiscaal partnerschap. Het voorbeeld beschrijft de situatie voor het jaar 2021 en laat zien dat de uitkomst voor fiscale partners verschillend kan zijn. Dit omdat het rechtsherstel op individueel niveau wordt toegepast.
- Twee punten behoeven nog een nadere uitwerking en worden op korte termijn aan u voorgelegd, zodat deze eventueel nog kunnen worden meegenomen in het beleidsbesluit.
    1. De (on)mogelijkheid van toerekening van de gezamenlijke rendementsgrondslag bij fiscale partners voor de bezwaarmakers (en mogelijk niet-bezwaarmakers) voor de jaren 2017-2020. Uitgewerkt wordt op welk moment de aanslagen van massaalbezwaarmakers reeds onherroepelijk vaststaan, waardoor al dan niet voor een nieuwe toerekening kan worden gekozen.
    2. Een nadere uitwerking van de kosten die in aanmerking mogen worden genomen bij het bepalen van het werkelijke rendement. Voor het geval de rechtspraak in procedures het primaire standpunt van de forfaitaire spaarvariant niet volgt, kan ervoor worden gekozen om een subsidiair standpunt in te nemen over wat we anders onder het werkelijke rendement verstaan.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING EN INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane
TER INFORMATIE
Aan
de minister van Financiën

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directie Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Voortgangsnota box 3 d.d. 9 juni

Datum
9 juni 2022

Notanummer
2022-0000163858

Bijlagen
1. Nota d.d. 13 april
2. Overzicht soorten vermogen en bijbehorende kosten
3. Aanvullende informatie partnerverdeling en anti-arbitrageregeling

Aanleiding

Met deze voortgangsnota box 3 worden een aantal beslispunten aan u (staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst) voorgelegd over het herstel, de overbruggingswetgeving en het toekomstig stelsel. Alleen voor het beslispunt 3 over de doorwerking naar de huurtoeslag wordt aan u beide (staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst en staatssecretaris Toeslagen en Douane) akkoord gevraagd.

Beslispunten

Herstel

1. *Publicatie beleidsbesluit:* Op welk moment wilt u het beleidsbesluit rechtsherstel box 3 met de Kamer delen?
   - Na afloop van de Ministerraad (24 juni)
   - Datum publicatie beleidsbesluit (30 juni)
2. *Opties rechtsherstel niet-bezwaarmakers:* Wij adviseren u de geschetste opties uit te werken in de procesbrief. Wij horen graag welke optie uw voorkeur heeft. Wij adviseren u de uitvoerbaarheid van uw voorkeursoptie(s) nader te laten onderzoeken.
3. *Doorwerking huurtoeslag:* Gaat u (staatssecretaris Toeslagen en Douane en staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst) akkoord met de aanvullende doorwerking van het herstel van box 3 naar de vermogenstoets van de huurtoeslag?

11.06.22

Besproken.

Mee

Procesbelang

Procesbelang

Overbruggingswetgeving

5. *Belastingrente Definitieve Aanslag:* Gaat u akkoord met het voor aanslagen waarmee box 3-heffing wordt opgelegd *niet* treffen van een bijzondere regeling voor mogelijk verschuldigde belastingrente en te vergoeden belastingrente bij afwijking van de voorlopige aanslag (VA) en de definitieve aanslag (DA) maar de wettelijke belastingrentebepalingen te hanteren?

Toekomstig stelsel

6. *Kostenaftrek toekomstig stelsel:* Gaat u akkoord met het verder laten uitwerken van variant 4 "Kostenaftrek **wel** toestaan behalve voor bepaalde specifieke kosten"? In deze variant is de hoofdregel dat kosten wel aftrekbaar zijn en worden een aantal kostenposten gedefinieerd die vervolgens als uitzondering op de hoofdregel niet aftrekbaar zijn.

Informatiepunt

Tijdens het regulier overleg over box 3 van 26 mei jl. heeft u naar aanleiding van de beslispunten over de partnerverdeling en de arbitrageregeling enkele vragen gesteld. In bijlage 3 wordt antwoord gegeven op deze vragen.

Integrale uitvoerbaarheid

In deze nota worden verschillende keuzes over box 3 aan u voorgelegd. De uitvoerbaarheid van alle keuzes met betrekking tot de maatregelen in box 3 worden in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid van de onderdelen in maatregelen box 3 zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden. Er bestaat hier een nauwe samenhang tussen verschillende maatregelen, waaronder ook maatregelen uit de voorjaarsnota en de augustusbesluitvorming, die een aanvullende druk leggen op de uitvoering.

Toelichting

Herstel Beslispunt 1: Publicatie beleidsbesluit

- Het beleidsbesluit rechtsherstel box 3 geeft uitvoering aan het Kerstarrest. Hierbij is de technische uitwerking van het rechtsherstel opgenomen.
- Het beleidsbesluit geeft invulling aan de bestaande juridische kaders en worden niet vergroot (vgl. een goedkeurend beleidsbesluit). Betalingen die hieruit voortvloeien zijn vanuit dit oogpunt (comptabel) rechtmatig. Er vindt hierover nog overleg plaats met J&V.
- In de voorbereidingsbrief van 15 april en de Kamerbrief van 28 april is het parlement goed betrokken bij de vormgeving van het rechtsherstel. U heeft op 17 maart en 20 april tijdens de commissiedebatten uitvoerig over het rechtsherstel box 3 gesproken.
- Toegezegd is het beleidsbesluit aan de Kamer te sturen. Dit kunt u op twee momenten doen.
  1. U kunt een afschrift van het beleidsbesluit na de MR van 24 juni met de Kamer delen met de aankondiging dat het beleidsbesluit op 30 juni wordt gepubliceerd. Hiermee geeft u de Kamer de gelegenheid te reageren. Dit kan er toe leiden dat het beleidsbesluit onderdeel wordt van het commissiedebat over het toekomstig stelsel dat op 29 juni is geagendeerd. Er kunnen op dat moment echter geen wijzigingen worden aangebracht zonder de huidige planning voor herstel te verstoren. De

deadline van 4 augustus ten aanzien van de bezwaarmakers kan slechts worden behaald indien het herstel – na publicatie op 30 juni – in gang wordt gezet.

2. Alternatief is om het beleidsbesluit gelijktijdig met de publicatie op 30 juni te delen met de Kamer. De Kamer is immers goed meegenomen in de vormgeving van het rechtsherstel en het beleidsbesluit is voornamelijk een technische uitwerking van de gekozen richting.

- Bij het publiceren van het beleidsbesluit zal ook de uitvoeringstoets meegestuurd worden. Het gaat bij deze uitvoeringstoets om een zeer ingrijpende operatie. Het is dus nog zeer onzeker of het lukt om deze uitvoeringstoets op 21 juni afgerond te hebben voor tijdige verzending naar de MR van 24 juni. U wordt geadviseerd dit mee te nemen in de afweging om het beleidsbesluit en uitvoeringstoets voor te leggen aan de MR. Ambtelijk AZ heeft aangegeven dat het niet per definitie nodig is om het beleidsbesluit en uitvoeringstoets in de MR te bespreken.

Herstel Beslispunt 2: Opties rechtsherstel niet-bezwaarmakers

- Uit het arrest van de Hoge Raad van 20 mei jl. volgt **geen verplichting** om het rechtsherstel toe te passen bij niet-bezwaarmakers, van wie de aanslag voor het kerstarrest onherroepelijk vaststaat.
- U kunt echter alsnog beslissen wel rechtsherstel te bieden aan deze groep (art. 45aa UR IB). Dit betekent dat de aanslagen van deze groep in lijn met de forfaitaire spaarvariant worden verminderd.
- In deze situatie worden belastingplichtigen die wel en niet (tijdig) bezwaar hebben gemaakt gelijk behandeld. Inperkingen van/voor de groep niet-bezwaarmakers bij gebruikmaking van uw discretionaire bevoegdheid om "anders te beslissen" is juridisch zeer kwetsbaar en zou alsnog tot volledig rechtsherstel voor de gehele doelgroep kunnen leiden.
- Een alternatief zou zijn om geen gebruik te maken van uw discretionaire bevoegdheid in artikel 45aa URIB en een aparte compensatiewet uit te werken. Ook bij deze route geldt dat die juridische kwetsbaar is indien daarbij niet de gehele doelgroep volledig rechtsherstel krijgt. Wij zullen in overleg treden met JenV om de juridische risico's nader te duiden.
- Voorgaande leidt tot de volgende opties:
  1. Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers
  2. Volledig rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers via een aparte wet
  3. Gedeeltelijk rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers via een aparte wet, met verschillende mogelijke invullingen die hieronder zijn uitgewerkt.
- Een uitbreiding van de doelgroep voor volledig rechtsherstel kost 6,9 mld. Ten opzichte van de voorjaarsnota betekent dit een extra derving van 4,1 mld. De budgettaire derving van een gedeeltelijke tegemoetkoming voor niet-bezwaarmakers is afhankelijk van de desbetreffende variant/inperking. Hier komen de uitvoeringskosten en de doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen nog bovenop, die nog inzichtelijk gemaakt moeten worden.
- Gedeeltelijk rechtsherstel levert juridische risico's op met betrekking tot het gelijkheidsbeginsel: het is niet zeker of voldoende gemotiveerd kan worden dat wel rechtsherstel wordt geboden aan "kleine spaarders", maar niet aan andere belastingplichtigen. Deze risico's zijn mogelijk deels te beperken door compensatie buiten de fiscaliteit vorm te geven, maar naar verwachting niet geheel uit te sluiten. Ook hiervoor zullen wij nog in overleg treden met JenV om de juridische risico's nader te duiden.
- Wij adviseren u de geschetste opties uit te werken in de procesbrief die voor het zomerreces met de Kamer wordt gedeeld.

- Wij adviseren u de uitvoerbaarheid van de door u geapprecieerde opties te laten onderzoeken. De herstelactie van de bezwaarmakers en aanslagen die niet onherroepelijk vaststonden op 24 december 2021 vraagt al zeer veel van de Belastingdienst. Ieder extra proces of afwijking van het bestaande proces – naast het rechtsherstel voor de groep bezwaarmakers – zal tot grotere risico's binnen het gehele proces van de uitvoering leiden.

Optie 1: Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers

- Op grond van de huidige wet- en regelgeving[1] vermindert de inspecteur ambtshalve de belastingaanslag zodra hem is gebleken dat deze te hoog is vastgesteld. Een uitzondering hierop is wanneer de onjuistheid van de aanslag voortvloeit uit nieuwe jurisprudentie.
- De Hoge Raad (HR) heeft op 20 mei jl.[2] geoordeeld dat het Kerstarrest nieuwe jurisprudentie is en dat de niet-bezwaarmakers daarmee geen aanspraak kunnen maken op ambtshalve vermindering van hun onherroepelijk vaststaande aanslagen.
- Op grond van dit arrest worden verzoeken om ambtshalve verminderingen van niet-bezwaarmakers afgewezen.
- In dit scenario is er geen extra derving ten opzichte van de voorjaarsnota. Het herstelbedrag blijft daarmee 2,8 mld.
- Alle ingediende en nog in te dienen verzoeken worden afgewezen omdat sprake is van nieuwe jurisprudentie. Daarbij is het horen niet verplicht. Burgers kunnen tegen deze afwijzing in bezwaar gaan en vervolgens in beroep. Het geschil betreft dan echter de (reeds door de HR beantwoorde) vraag of de afwijzing op grond van nieuwe jurisprudentie terecht is en niet de hoogte van door de burger gewenst rechtsherstel. Desalniettemin kan de mogelijkheid van bezwaar en beroep de uitvoering belasten, zeker als belastingplichtigen in de bezwaarfase in de gelegenheid moeten worden gesteld om te worden gehoord te worden. Dit kan tot capaciteitsproblemen leiden in de uitvoering.
- Als u besluit om de groep niet-bezwaarmakers geen rechtsherstel te bieden kan dit voor deze groep als onrechtvaardig worden ervaren en kan leiden tot aanzienlijk onbegrip. Deze groep is namelijk ook geschonden in hun fundamentele recht, maar louter procedureel gezien niet vergelijkbaar met de groep bezwaarmakers. Dit komt ook naar voren in reacties op de uitspraak van de Hoge Raad van 20 mei jl. Dit zou kunnen leiden tot verminderd vertrouwen in de Belastingdienst en tot bezwaren tegen de afgewezen ambtshalve verminderingsverzoeken. Ook zou dit kunnen leiden tot een toename van bezwaren in de toekomst om te voorkomen dat men niet voor herstel of compensatie in aanmerking komt. Als deze effecten zich voordoen, leidt dit tot een (structurele) belasting voor de uitvoering.

Optie 2: Volledig rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers

- U kunt alsnog beslissen wel rechtsherstel te bieden aan de groep niet-bezwaarmakers. In deze situatie creëert u een gelijke behandeling in de uitkomst tussen de bezwaarmakers en de niet bezwaarmakers.
- Indien u alsnog beslist rechtsherstel te bieden voor de niet-bezwaarmakers dan is het vanuit juridisch oogpunt raadzaam om volledig rechtsherstel te bieden volgens de forfaitaire spaarvariant, omdat het aanbrengen van inperkingen van rechtsherstel binnen de groep niet-bezwaarmakers juridisch kwetsbaar is. Het is namelijk de vraag of uw discretionaire bevoegdheid zo

[1] Art. 9.6 Wet op de inkomstenbelasting 2001 jo. art. 45aa Uitvoeringsregeling inkomstenbelasting 2001.
[2] HR 20 mei 2022, nr. 21/03587, ECLI:NL:HR:2022:718.

ver gaat dat u – als u eenmaal zou besluiten om de nieuwe jurisprudentie niet aan de niet-bezwaarmakers tegen te werpen – binnen die groep van niet-bezwaarmakers verder kan differentiëren.

- Het gebruiken van uw discretionaire bevoegdheid betekent ook dat niet-bezwaarmakers kunnen gaan procederen over de ontoereikendheid van de forfaitaire spaarvariant (de hoogte van het rechtsherstel). Dit kan leiden tot extra uitvoeringslasten en procesrisico's.
- Bovendien zou volledig rechtsherstel via de route van ambtshalve vermindering voor de niet-bezwaarmakers ook afbreuk kunnen doen aan het beginsel van de formele rechtskracht van besluiten. Dit zou potentieel precedentwerking kunnen hebben binnen het belastingrecht en op andere terreinen. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de Kamer heeft aangegeven precedentwerking nooit als argument te gebruiken om mensen die gedupeerd zijn door falend overheidsbeleid compensatie te onthouden waar ze anders aanspraak op kunnen maken.
- Om deze risico's in te perken kunt u ervoor kiezen om geen gebruik te maken van uw discretionaire bevoegdheid om anders te beslissen maar om een aparte wet uit te werken. De compensatie wordt dan geboden door aanpassing van de fiscale wetgeving en resulteert eventueel in een vermindering van de opgelegde aanslagen volgens de forfaitaire spaarvariant. Het is echter de vraag of de hierboven genoemde risico's en potentiële precedentwerking geheel weggenomen kunnen worden.
- Volledig rechtsherstel kan - in lijn met het rechtsherstel voor de bezwaarmakers – grotendeels geautomatiseerd worden uitgevoerd. De uitvoeringsgevolgen van herstel voor niet-bezwaarmakers dienen nog nader onderzocht en gewogen te worden.
- Een uitbreiding van de doelgroep voor rechtsherstel kost 6,9 mld. Ten opzichte van de voorjaarsnota betekent dit een extra derving van 4,1 mld. Hier komen de uitvoeringskosten en de doorwerking naar andere inkomensafhankelijke regelingen nog bovenop.

Optie 3: Gedeeltelijk rechtsherstel/inperkingen

- Naast het geheel niet of volledig tegenmoet komen van niet-bezwaarmakers volgens de forfaitaire spaarvariant zijn eventuele inperkingen denkbaar. Hiervoor zal een aparte compensatiewet moeten worden opgetuigd. Het gaat hierbij om de volgende inperkingen:
  A. Rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant met maximering herstelbedrag;
  B. Rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant tot een maximum aan vermogen;
  C. Uitkering vast of variabel bedrag;
  D. Verhoging heffingvrije vermogen.
- Inperkingen binnen de fiscale wetgeving kunnen juridisch kwetsbaar zijn, nu gelijke gevallen op grond van het gelijkheidsbeginsel gelijk dienen te worden behandeld. Een nadere differentiatie binnen de groep spaarders kan daarom leiden tot juridische risico's.
- Alternatief zou zijn om het rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers buiten het fiscale domein om te regelen, zodat een zelfstandige rechtsgrond wordt gecreëerd waarbij de fiscale regels en de aanslagen ongewijzigd blijven. Dit geeft tevens de mogelijkheid om, eventueel in afwijking van de fiscale regels, bijvoorbeeld te bepalen of compensatie uit eigen beweging of op verzoek verleend wordt, binnen welke termijn een verzoek ingediend kan worden, wat de beslistermijn is, of dwangsomregeling bij niet tijdige beslissing al dan niet van toepassing is, en of er bezwaar en beroep openstaat bij de algemene of

fiscale bestuursrechter. Buiten het fiscale domein om compensatie bieden is vanuit uitvoeringstechnisch oogpunt niet mogelijk bij variant A, B en D. Voor optie C dienen de uitvoeringstechnische aspecten nog nader onderzocht te worden. Bovendien blijft de vraag of bij een dergelijke compensatieregeling niet alsnog het risico bestaat dat deze in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. Wij zullen in overleg treden met JenV om de juridische risico's nader te duiden.

- De herstelkosten van de niet-bezwaarmakers buiten de fiscaliteit om vallen volgens de begrotingsregels onder de uitgavenkant van de begroting. Dit zorgt mogelijk ook voor een andere wijze van dekking.
- Voor iedere inperking geldt dat belastingplichtigen die zonder inperking meer rechtsherstel hadden ontvangen dit mogelijk alsnog oneerlijk zullen vinden. Dit kan leiden tot klachten en procedures, hetgeen meer druk op de uitvoering betekent en meer uitvoeringskosten.
- Hierna worden de opties met inperkingen toegelicht, waarbij een inschatting van herstelkosten wordt gegeven. De uitvoeringskosten en doorwerking naar andere inkomensafhankelijke regelingen komen hier nog bovenop.
- Voor de opties dient nog onderzocht te worden of deze met volledige zekerheid geautomatiseerd kunnen worden uitgevoerd en wat de uitvoeringsgevolgen zijn.

A. *Rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant met maximering herstelbedrag*

- Deze maatregel bewerkstelligt een inperking van de forfaitaire spaarvariant door het te ontvangen herstelbedrag (indirect) te maximeren, op bijvoorbeeld € 500 of € 1.000.
- Uitvoeringstechnisch is het niet maakbaar om het uiteindelijk te ontvangen bedrag te maximeren. Dit betekent dat een vergelijking wordt gemaakt tussen het voordeel uit sparen en beleggen op grond van de oorspronkelijke wettelijke systematiek en het voordeel uit sparen en beleggen op grond van de forfaitaire spaarvariant. Door het verschil daarvan te maximeren, wordt ook het herstelbedrag indirect gemaximeerd, hoewel het maximumbedrag kan afwijken voor belastingplichtigen met heffingskortingen en/of aftrekposten in box 3.
- Een eventuele vermindering wordt geëffectueerd via een vermindering van de aanslag.
- Bij een maximering op € 500 krijgen belastingplichtigen met spaargeld tot € 87.000 volledig rechtsherstel; bij een maximering op € 1.000 krijgen belastingplichtigen met spaargeld tot € 117.000 volledig rechtsherstel.
- Deze gedeeltelijke uitbreiding van de doelgroep voor rechtsherstel kost 1,6 mld bij € 500 en 2,2 mld bij € 1.000.
- Vanuit IV perspectief lijkt deze variant maakbaar, maar onderzocht moet nog worden wat de uitvoeringsgevolgen zijn. Een verdere aanscherping in deze variant lijkt ook maakbaar waarbij de maximale verlaging van het voordeel uit sparen en beleggen bovendien afhankelijk worden gemaakt van de verhouding tussen spaargeld en totaal vermogen.

B. *Rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant tot een maximum aan vermogen*

- In de tweede variant wordt rechtsherstel volgens de forfaitaire spaarvariant voor niet-bezwaarmakers over een vermogen tot € 200.000 geboden via een vermindering van de aanslag.

- De budgettaire derving bedraagt 1,1 mld. Een belastingplichtige binnen deze doelgroep kan maximaal zo'n € 2.000 per aanslag terugkrijgen.
  Een absolute grens kan door de belastingplichtige als onrechtvaardig worden ervaren. Het is de vraag of een dergelijke harde grens objectief te rechtvaardigen is. Dit zal bovendien voor situaties zorgen die moeilijk uitlegbaar zijn: een belastingplichtige met € 200.001 spaargeld krijgt geen rechtsherstel, terwijl iemand met € 99.000 spaargeld en € 100.000 aandelen wel rechtsherstel krijgt.
- Vanuit IV perspectief lijkt deze variant haalbaar, maar onderzocht moet nog worden wat de uitvoeringsgevolgen zijn.

C. *Uitkering vast of variabel bedrag (tegemoetkoming)*
- Belastingplichtigen met vermogen in box 3 zouden rechtsherstel kunnen ontvangen middels een uitkering van een vast of variabel bedrag. Het zal dan in enkele gevallen voorkomen dat bezwaarmakers minder gunstig worden behandeld dan niet-bezwaarmakers. Bezwaarmakers krijgen immers niet altijd (veel) geld terug op grond van de forfaitaire spaarvariant. Om dit te voorkomen zouden alle belastingplichten (ook bezwaarmakers) met een voordeel uit sparen en beleggen over de jaren 2017 tot en met 2020 in aanmerking moeten komen voor een vast bedrag. Voor de bezwaarmakers betekent dit een tweede herstelronde.
- Bij uitkering van een vast bedrag worden zowel spaarders als beleggers tegenmoet gekomen. Bij een teruggave van € 500 per aanslag voor alle box 3 belastingplichtigen bedragen de kosten 6 mld; een teruggave van € 100 kost 1,2 mld.
- Alternatief zou daarom zijn om een variabel bedrag te hanteren. Gedacht kan worden aan een uitkering van geld aan mensen die box 3 belasting hebben betaald, van wie het spaargeld (na aftrek van schulden) meer dan 67% van het vermogen bedraagt en die maximaal € 200.000 vermogen bezitten.
- Een uitkering van € 250 per jaar tot een vermogensgrens van € 100.000 en € 500 per jaar voor vermogens tussen de € 100.000 en € 200.000 leidt bij dit alternatief ook tot een budgettaire derving van 1,2 mld.
- Ook een harde grens in de tegemoetkoming kan door belastingplichtigen als onrechtvaardig worden ervaren. Bovendien kunnen belastingplichtigen meer of minder terugkrijgen dan waar zij volgens de spaarvariant recht op zouden hebben gehad. Dit kan als onrechtvaardig worden ervaren.
- Deze variant kan mogelijk buiten de fiscaliteit vormgegeven worden, wat meer ruimte geeft om nieuwe procedurele regels vast te stellen. Hiervan dienen de voor- en nadelen (bijvoorbeeld de gevolgen voor parlementair begrotingsproces en risico op dubbele beroepen/bezwaren) nog nader onderzocht te worden.
- Onderzocht moet nog worden of deze variant vanuit uitvoeringstechnisch perspectief maakbaar en haalbaar is.

D. *Verhoging heffingvrije vermogen*
- Tenslotte is een verhoging van het heffingvrije vermogen met terugwerkende kracht onderzocht.
- Beleggers profiteren bij een verhoging van het heffingvrije vermogen net zoveel als spaarders, ongeacht of ze benadeeld zijn door box 3. Bovendien zullen ook beleggers met veel vermogen profiteren. Belastingplichtigen met meer dan 1 mln vermogen profiteren het meest.
- Vanuit juridisch en maatschappelijk oogpunt moet net als bij de cadeauregeling worden voorkomen dat bezwaarmakers uiteindelijk slechter af

zijn dan de niet-bezwaarmakers. Een verhoging van het heffingvrije vermogen zal daarom voor de gehele box 3-populatie moeten gelden.

- Ten aanzien van de bezwaarmakers betekent dit een nieuwe ronde van rechtsherstel waarbij het heffingvrije vermogen toepassing vindt, na het initiële rechtsherstel dat op 4 augustus moet zijn geëffectueerd. Dit zal een enorme uitvoeringsdruk met zich meebrengen.
- Als het heffingvrije vermogen wordt verhoogd naar € 100.000 in 2017-2020 leidt dit tot een budgettaire derving van 2,9 mld. Een verhoging tot € 200.000 in 2017-2020 leidt tot een budgettaire derving van 6,8 mld.
- Onderzocht moet nog worden of deze variant vanuit uitvoeringstechnisch perspectief haalbaar is.

Herstel Beslispunt 3: Doorwerking huurtoeslag

- De vermogenstoets voor de huurtoeslag ging tot en met 2020 uit van het al dan niet hebben van voordeel sparen en beleggen uit box 3[3]. Bij het rechtsherstel van box 3 wordt met terugwerkende kracht het rendement op een andere manier berekend. Dit kan in enkele gevallen[4] ertoe leiden dat het voordeel uit sparen en beleggen nihil wordt. Hiermee kan recht op huurtoeslag ontstaan. Voor de andere toeslagen (en voor de huurtoeslag vanaf 2021) is de vermogenstoets anders vormgegeven en speelt deze aanvullende doorwerking van het rechtsherstel van box 3 niet.
- De verwachting is dat de groep huishoudens die langs deze weg alsnog in aanmerking komt voor huurtoeslag beperkt is tot enkele situaties. Los van de vermogenstoets ontstaat er voor deze huishoudens namelijk pas recht op huurtoeslag als er aan alle andere voorwaarden is voldaan (inkomen, het huren van een woning, maximum huurprijs etc.) en deze personen voor de jaren 2017 tot en met 2020 een aanvraag huurtoeslag hebben gedaan. Personen die toentertijd geen aanvraag hebben gedaan kunnen nu niet alsnog in aanmerking komen voor huurtoeslag na rechtsherstel van box 3 voor de jaren 2017 tot en met 2020, omdat ze te laat zijn met het indienen van een aanvraag voor huurtoeslag.
- Naast de beperkte doelgroep die het betreft, kan het eventueel beperken van deze doorwerking juridisch kwetsbaar zijn. De doorwerking loopt conform toenmalige wet- en regelgeving. De kans bestaat dat een rechter het beperken van deze doorwerking zal terugdraaien.
- Vanuit de uitvoering is aangegeven dat de genoemde doorwerking van het rechtsherstel van Box 3 vanzelf doorwerkt binnen de bestaande processen zonder grote uitvoeringsrisico's. De doorwerking van het herstel niet laten doorwerken naar de vermogenstoets van de huurtoeslag leidt voor de uitvoering juist wel tot aanvullende uitvoeringsrisico's en een herprioritering binnen de IV-portfolio.
- Wij adviseren u daarom om deze aanvullende doorwerking te accepteren. Er wordt dan aangesloten bij de algemene lijn voor het rechtsherstel box 3 dat de doorwerking van het rechtsherstel van box 3 op overige regelingen binnen bestaande wet- en regelgeving geaccepteerd wordt. Het accepteren van de aanvullende doorwerking van het rechtsherstel van box 3 naar de huurtoeslag leidt niet tot aanvullende uitvoeringsrisico's. Ook leidt het niet tot het mogelijk niet of vertraagd uitvoeren van andere geplande maatregelen, gezien het volle IV-portfolio om voor een beperkte groep mensen de

[3] Dit was zo vormgegeven in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (AWIR)
[4] Door een afronding in het voordeel van de belanghebbende kan in specifieke gevallen na het rechtsherstel alsnog recht op huurtoeslag ontstaan. Het is daarnaast theoretisch mogelijk dat een belanghebbende met een hoge schuld ook recht krijgt op huurtoeslag

doorwerking tegen te gaan. Het accepteren van de doorwerking is ook juridisch minder kwetsbaar.

- BZK (beleidsverantwoordelijk voor de huurtoeslag) is ambtelijk akkoord met deze richting en zal hetzelfde beslispunt voorleggen aan de Minister voor VRO.

Budgettaire gevolgen

- Er is een raming gedaan voor de budgettaire gevolgen. De raming is met veel onzekerheid omgeven, omdat in het simulatiemodel dat gebruikt is voor de raming (MIMOSI) niet bekend is of huishoudens wel of geen toeslag aangevraagd hebben. Daarnaast is in de steekproef die ten grondslag ligt aan het simulatiemodel niet mogelijk de groep bezwaarmakers te identificeren. Het betreft naar verwachting een beperkte groep van cumulatief enkele honderden gevallen. Uit het simulatiemodel volgt een raming voor de gehele populatie. Die raming wordt geschaald met het budgettair belang van herstel voor de smalle doelgroep gedeeld door het budgettair belang van herstel voor de brede doelgroep. Tot slot wordt ervan uitgegaan dat 50% van de groep die na het rechtsherstel van Box 3 in aanmerking zou komen voor huurtoeslag een aanvraag heeft gedaan. Het totaal aan aanvullend te verstrekken huurtoeslag bedraagt onder deze aannames 2 mln. (2017-2020). Bij voorjaarsnota is een AP-reservering opgenomen ter dekking van de aanvullende doorwerking van de box 3 herstelactie en de daarbij behorende uitvoeringskosten. Er wordt op basis van deze ordergrootte, in principe gedekt binnen de AP-reservering. De geraamde 2 mln. is naar inschatting een behoedzame raming. Verwacht wordt dat het daadwerkelijke bedrag aan te verstrekken huurtoeslag lager uitvalt.

Spaarvariant	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**totaal**
Extra huurtoeslag smalle doelgroep (in mln)	0,31	0,30	0,14	0,90	2

Procesbelang

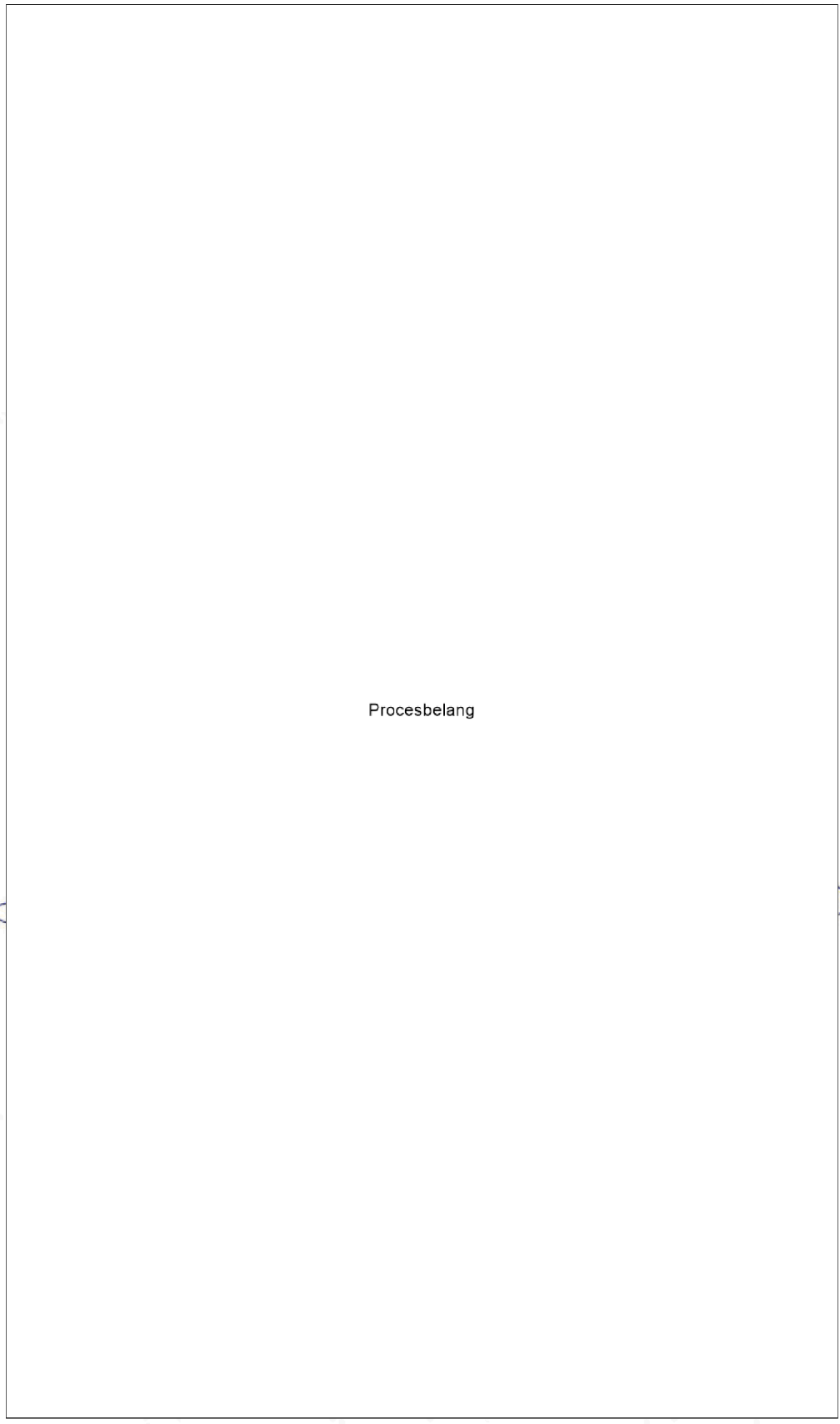
Procesbelang

Procesbelang

Procesbelang

Overbruggingswetgeving Beslispunt 5: Belastingrente DA

- In de vorige voortgangsnota van 26 mei jl. bent u geïnformeerd dat in de jaren van de overbruggingswet box 3 (2023 en 2024) het (gemiddelde) rentepercentage waarop het forfaitaire rendement op bank- en spaartegoeden wordt gebaseerd, pas na afloop van een belastingjaar, meestal in februari van het daarop volgende jaar, definitief bekend is. In die nota is tevens gesignaleerd dat dit ertoe kan leiden dat een belastingplichtige bij het opleggen van de DA belastingrente in rekening gebracht wordt en dat u daarover nader geïnformeerd wordt. Tevens kan in incidentele gevallen sprake zijn van te vergoeden belastingrente.
- Als de belastingplichtige tijdig en juist aangifte doet, wordt hem geen belastingrente in rekening gebracht.
- Belastingrente wordt mogelijk in rekening gebracht over het verschil in te betalen belasting op de definitieve aanslag en een eerdere voorlopige aanslag. Dit verschil ontstaat doordat de voorlopige aanslag is berekend met het

[6] HR 20 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:718.

voorlopige rendementspercentage en het definitieve rendementspercentage pas na afloop van het belastingjaar bekend is.

- Indien de definitieve rendementspercentages hoger zijn dan de percentages die eerder gebruikt zijn bij een voorlopige aanslag, kan in de volgende drie situaties belastingrente in rekening gebracht worden.

(1) In de eerste situatie wordt de aanslag overeenkomstig de aangifte opgelegd (geen correctie), maar de belastingplichtige heeft niet tijdig – vóór 1 mei van het jaar volgend op het belastingjaar – aangifte gedaan. Aan deze belastingplichtige wordt over het te betalen bedrag aan (box 3) belasting belastingrente in rekening gebracht over een tijdvak van maximaal 19 weken.

(2) In de tweede situatie doet de belastingplichtige tijdig – vóór 1 mei van het jaar volgend op het belastingjaar – aangifte, maar de aanslag wordt niet overeenkomstig de aangifte opgelegd en wordt gecorrigeerd. In dat geval ontvangt de belastingplichtige een (automatische) voorlopige aanslag, conform zijn aangifte. In deze voorlopige aanslag is het te betalen bedrag aan box 3-heffing conform de geactualiseerde parameters. Over deze automatische voorlopige aanslag wordt geen belastingrente in rekening gebracht, omdat de aangifte tijdig was ingediend. De correcties op de aangifte worden aangebracht in de definitieve aanslag. Het extra te betalen bedrag aan belasting in de definitieve aanslag is volledig te verklaren uit de correctie. Over dit belastingbedrag wordt belastingrente in rekening gebracht over een tijdvak dat eindigt 6 weken na de dagtekening van de aanslag. In deze situatie ontstaat daarmee feitelijk geen gevolg voor de hoogte van de belastingrente.

(3) In derde situatie wordt de aanslag niet overeenkomstig de aangifte opgelegd, maar wordt gecorrigeerd en de aangifte is niet tijdig ingediend. In dat geval ontvangt de belastingplichtige een (automatische) voorlopige aanslag, conform zijn aangifte. In deze voorlopige aanslag is het te betalen bedrag aan box 3-heffing conform de geactualiseerde parameters. Over deze automatische voorlopige aanslag wordt belastingrente in rekening gebracht tot maximaal 19 weken na het indienen van de aangifte, omdat de aangifte niet tijdig was ingediend. De correcties op de aangifte worden aangebracht in de definitieve aanslag. Het te betalen bedrag aan belasting in de definitieve aanslag is volledig te verklaren uit de correctie. Over dit belastingbedrag wordt belastingrente in rekening gebracht over een tijdvak dat eindigt 6 weken na de dagtekening van de aanslag.

- Hoewel in twee van de genoemde situaties het niet in acht nemen door de Belastingdienst van het juiste forfaitaire rendement leidt tot (extra) belastingrente, adviseren wij u hiervoor geen regeling te treffen. De redenen hiervoor zijn:

  i) De belastingplichtige treft immers ook een verwijt, zijn aangifte is niet tijdig gedaan of wordt gecorrigeerd.

  ii) Daarnaast lijkt het om betrekkelijk geringe bedragen te gaan, zie het voorbeeld hieronder.

Stel een belastingplichtige heeft niet tijdig aangifte gedaan, hij heeft een spaartegoed van € 100.000 (na aftrek van het heffingvrije vermogen) en het juiste forfaitaire rendement is 0,2% hoger dan eerder bij de VA in acht is genomen. De belastingrente bedraagt dan maximaal: 19x7 / 365 x 4% (rente

per 19 weken) x 31% (marginaal tarief) x 0,2% (verschil forfaits) € 100.000 = € 0,90. Na afronding bedraagt de belastingrente nihil.

- Er kan sprake zijn van te vergoeden belastingrente als de definitieve rendementspercentages lager zijn dan de percentages die eerder gebruikt zijn bij een voorlopige aanslag. In de praktijk zal echter geen belastingrente worden vergoed. Belastingrente wordt namelijk alleen vergoed, als de Belastingdienst na 1 juli na afloop van het belastingjaar een aanslag oplegt met een terug te geven bedrag aan belasting en meer dan 13 weken na binnenkomst van de aangifte zijn verstreken. Procesmatig wordt in de regel geborgd dat belastingplichtigen binnen 13 weken na binnenkomst van de aangifte een aanslag krijgen. Indien er geen risico's zijn, dan krijgt de belastingplichtige direct een definitieve aanslag. Als er wel risico's worden gedetecteerd, krijgt de belastingplichtige een automatische voorlopige aanslag, waarin de definitieve rendementspercentages reeds worden toegepast. Er zijn een aantal situaties waarin de belastingplichtige geen automatische voorlopige aanslag kan/mag krijgen. Alleen in die situaties kan mogelijk belastingrente worden vergoed als de definitieve aanslag niet tijdig wordt opgelegd. Dit betreft echter een zeer beperkt aantal gevallen.

Toekomstig stelsel Beslispunt 6: Kostenaftrek in een stelsel naar werkelijk rendement

De Werkgroep "Kostenaftrek" voor het toekomstig stelsel heeft zich gebogen over de vraag of en in hoeverre kostenaftrek moet worden toegestaan in het nieuwe box 3-stelsel met belastingheffing op basis van werkelijk rendement in de vorm van een vermogensaanwasbelasting (VAB). Er zijn 5 mogelijke varianten bekeken:

1. Kostenaftrek **niet** toestaan. In deze variant zal het bruto rendement in box 3 belast gaan worden.
2. Kostenaftrek **wel** toestaan. In deze variant zijn alle kosten die verband houden met het werkelijke inkomen uit vermogen dat onderdeel is van de rendementsgrondslag aftrekbaar.
3. Kostenaftrek **niet** toestaan behalve voor bepaalde specifieke kosten. In deze variant is de hoofdregel dat kosten niet aftrekbaar zijn en worden een aantal kostenposten gedefinieerd die vervolgens als uitzondering op de hoofdregel wel aftrekbaar zijn.
4. Kostenaftrek **wel** toestaan behalve voor bepaalde specifieke kosten. In deze variant is de hoofdregel dat kosten wel aftrekbaar zijn en worden een aantal kostenposten gedefinieerd die vervolgens als uitzondering op de hoofdregel niet aftrekbaar zijn.
5. Een **forfaitaire** kostenaftrek gelijk voor iedere belastingplichtige. Dit kan een percentage zijn van het vermogen of inkomen of een vast bedrag. Om belastingplichtigen met extra hoge kosten tegemoet te komen kan eventueel het forfaitaire aftrekbare bedrag verhoogd worden.

Hieronder nemen wij u graag mee in de gemaakte overwegingen. De werkgroep heeft een overzicht ontwikkeld waarin de vermogenscategorieën van box 3 zijn opgenomen, de daarbij horende inkomsten, wat stortingen en onttrekkingen kunnen zijn en de mogelijke kosten. In de laatste kolom zijn voorstellen opgenomen voor wel of niet aftrekbare kosten. Dit werkdocument treft u als bijlage bij deze nota aan.

- Variant 1 is naar onze mening niet passend en onwenselijk. Bij het belasten van het werkelijke rendement achten wij het niet uitlegbaar dat kostenaftrek

in zijn geheel niet wordt toegestaan. Bij de bepaling van het werkelijke rendement kan niet alleen de inkomenskant worden bekeken, maar dienen ook kosten in aanmerking te worden genomen, omdat alleen het saldo van beide posten als rendement kan worden beschouwd.

- Net als variant 1 vinden wij variant 5 niet passend en lastig uitlegbaar. Ondanks dat in deze variant wel een vorm van kostenaftrek mogelijk wordt, achten wij het in een belastingheffing naar werkelijk rendement niet passend om iedere belastingplichtige dezelfde kostenaftrek toe te staan. De verschillende vermogensbestanddelen en de hoogte van de mogelijke bijbehorende kosten zijn te divers. Grote bezwaren kunnen eventueel gepareerd worden door in bepaalde situaties met hoge kosten een extra aftrek toe te staan. Dit gaat wel ten koste van de eenvoud die met een forfait nagestreefd wordt. Alles overwegend achten wij dit geen goede optie voor het toestaan van kostenaftrek.
- Variant 2 achten wij beter passend bij het gewenste stelsel maar is gezien de uitvoerbaarheid onwenselijk. Zonder een vorm van regulering waarbij gedefinieerd wordt welke kosten wel en/of welke kosten niet aftrekbaar zijn wordt deze variant onuitvoerbaar voor de belastingdienst en onduidelijk voor de burger. Een vrij brede kostenaftrek is bekend uit het verleden onder de Wet IB 1964, waar destijds ook over het werkelijke rendement uit vermogen werd geheven. Gezien de ervaringen onder de Wet IB 1964 leidt kostenaftrek sowieso tot discussies en rechtszaken en dit zal nog meer spelen als er geen enkele wettelijke inperking is voor kosten met een privé/consumptief element. Met het oog op de uitvoerbaarheid van het nieuwe stelsel is het wenselijk om deze discussies zoveel mogelijk buiten de deur te houden door de kostenaftrek middels wettelijke bepalingen te beperken.
- Varianten 3 en 4 lijken heel erg op elkaar maar zijn op een aantal punten wel degelijk verschillend. In beide varianten wordt de aftrek van kosten gereguleerd maar het uitgangspunt verschilt.
    - In variant 3 is het uitgangspunt dat kosten **niet** aftrekbaar zijn en worden een aantal uitzonderingen geformuleerd van kosten die wel aftrekbaar zijn. Deze variant is bekend uit de eigenwoningregeling. Echter, als op grond van toekomstige (technische) ontwikkelingen blijkt dat de in de wet opgenomen catalogus van aftrekbare kosten te beperkt is, zou bij deze variant altijd een wetswijziging noodzakelijk worden om ook dergelijke nieuwe kosten wel tot aftrek toe te staan.
    - In variant 4 is het uitgangspunt dat kosten **wel** aftrekbaar zijn en worden een aantal uitzonderingen geformuleerd van kosten die niet aftrekbaar zijn. Deze variant is bekend uit de winstsfeer (winst uit onderneming en resultaat uit overige werkzaamheden in box 1 en de vennootschapsbelasting).
- Variant 4 heeft de voorkeur, omdat
    - het binnen een stelsel van werkelijk rendement passender is om als hoofdregel kostenaftrek toe te staan i.p.v. niet toe te staan.
    - deze variant toekomstbestendiger is en beter past bij de huidige situatie waarbij veel verschillende kosten bestaan die in aanmerking komen voor kostenaftrek. Het vangen van al deze kosten in een definitie voor variant 3 is lastig en wellicht zelfs onmogelijk.

De vervolgvraag is welke kosten aftrekbaar zouden moeten zijn. De werkgroep is tot de conclusie gekomen dat het vooral belangrijk is dat kosten in aftrek mogen komen die direct verband houden met de inning, het behoud en de verwerving

van het inkomen uit vermogen en op het inkomen ook drukken. Uitgaven met een voornamelijk consumptief karakter (denk bijv. aan de kosten voor een abonnement op het Financiële Dagblad) vallen niet onder deze kosten.
De lijn tussen investering en consumptie kan heel dun zijn. Om discussies zoveel mogelijk te voorkomen bij kosten waar ook een consumptief element in zit maar die in beginsel wel als kosten in samenhang met box 3 aan te merken zouden kunnen zijn is het belangrijk dat een duidelijke lijn uit de wetgeving volgt. Hierbij denkt de werkgroep aan kosten die een belastingplichtige maakt voor activiteiten (denk aan reiskosten) of investeringen (denk aan computers) die mogelijk samen kunnen hangen met beleggingen in box 3 maar die duidelijk ook in de "privé-sfeer" van de belastingplichtige liggen. Naar alle waarschijnlijkheid vergt dit het opstellen van een wettelijke lijst met niet-aftrekbare kosten, zoals ook gedaan in de winstsfeer in box 1. Aan de exacte lijst wordt nog gewerkt en deze zal na de zomer aan u worden voorgelegd.

Overige punten kostenaftrek

1. *Doelmatigheidsgrens (drempel)*
   Er moet nog nader onderzocht worden of het invoeren van een doelmatigheidsgrens wenselijk is en ook daadwerkelijk de eenvoud ten goede komt. De vraag die hierbij speelt is namelijk of de doelmatigheidsgrens moet gelden voor de totale kosten per jaar, per kostensoort (bijv. alle bankkosten) of per kostenpost.

2. *Maximum aan aftrekbare kosten*
   Om de hoogte van de aftrekbare kosten te drukken kan er ook voor worden gekozen een maximale kostenaftrek te introduceren. Net als de doelmatigheidsgrens vergt dit een nadere uitwerking waarbij ook hier de vraagt speelt of een dergelijk maximum moet gelden voor de totale kosten per jaar, per kostensoort (bijv. alle bankkosten), per kostenpost of gerelateerd aan het inkomen.

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
Toezeggingen aan Kamer

Product	Wordt aan u voorgelegd	MR	Verzending
Beleidsbesluit herstel	16 juni	24 juni	24 of 30 juni
Uitvoeringstoets herstel	21 juni (tbc)	24 juni	24 of 30 juni
Brief scenario's niet-bezwaarmakers (nav mondelinge vraag)	21 juni (tbc)	8 juli	8 juli
Brief planning toekomstig stelsel (overgenomen motie de Jong)	25 juni (tbc)	nvt	27 juni

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Planning box 3-stelsel op basis van werkelijk rendement

Datum
23 juni 2022

Notanummer
2022-0000172557

Bijlagen
1. Brief Tweede Kamer

24.06.22

Aanleiding
Tijdens het tweeminutendebat Opties voor rechtsherstel box 3 op 2 juni heeft u de Tweede Kamer toegezegd om vooruitlopend op het commissiedebat Contourennota box 3-heffing op basis van werkelijk rendement op 29 juni een brief te sturen met een meer getailleerde planning hoe te komen tot een box 3-stelsel op basis van werkelijk rendement in 2025. Bijgaand treft u deze brief aan.

Beslispunten
Als u akkoord bent met de Kamerbrief, vragen wij u om deze te ondertekenen.

Kernpunten
- De kernboodschap van de brief is dat als gevolg van de stapeling van werkzaamheden naar aanleiding van het Kerstarrest het onzeker is geworden of de gewenste inwerkingtreding per 2025 haalbaar is.
- In de brief wordt toegezegd dat aan CapGemini wordt gevraagd om de in november 2021 afgegeven validatie te herijken door de gevolgen van de voorgedane inslagen op het tijdpad in kaart te brengen. Tevens wordt toegezegd om de Kamer hier vóór Prinsjesdag over te informeren.
- Verder is in de brief vermeld dat met de Uitvoeringstoets, die de Belastingdienst na de uitwerking van de wetgeving begin 2023 opstelt, definitief kan worden aangegeven of de gewenste inwerkingtreding per 2025 haalbaar is, rekening houdend met onder andere de personele capaciteit en de beschikbare ruimte in de IV-portfolio's van de Belastingdienst.
- De planning, zoals die is vermeld in de contourennota, is in de brief nader ingevuld door gedetailleerder in te gaan op de werkzaamheden die door de Belastingdienst en de externe ketenpartners (banken en verzekeraars) worden uitgevoerd in de implementatiefase.
- Tot slot is toegelicht dat het tijdpad voor de gegevensaanlevering door de externe ketenpartners en de volledigheids- en kwaliteitsanalyses daarvan door de Belastingdienst wijzigt in het nieuwe stelsel.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING EN INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directie Directe

Persoonsgegevens

nota

Voortgangsnota box 3 d.d. 24 juni

Datum
24 juni 2022

Notanummer
2022-0000175204

Bijlagen
1. Concept-brief scenario's

Aanleiding

Met deze voortgangsnota box 3 wordt een aantal beslispunten aan u voorgelegd over het herstel, de overbruggingswetgeving, en het toekomstig stelsel. Daarnaast wordt u geïnformeerd over de communicatie inzet ten aanzien van box 3.

Beslispunten

1. Herstel - Concept-brief scenario's niet-bezwaarmakers:
   Graag horen we of u aandachtspunten of suggesties heeft bij de conceptbrief. De brief wordt tegelijkertijd aangeboden voor de ambtelijke vierhoek van 28 juni.
2. Overbruggingswetgeving – Contant geld: Bent u akkoord om in de overbruggingswetgeving box 3 (2023 en 2024) contant geld onder te brengen in de categorie "banktegoeden" zodat het in de belastinggrondslag wordt meegenomen onder toepassing van het lage rendementsforfait?
   Dit zou resulteren in:
   (i) een budgettair beslag van € 5 miljoen per jaar; en
   (ii) een afwijking ten opzichte van het rechtsherstel box 3 (contant geld is daar ondergebracht in de categorie "overige bezittingen" met een hoger rendementsforfait).
3. Toekomstig stelsel – verzekeringsproducten
   a. Gaat u ermee akkoord om voor de waardering van de aanspraken op verzekeringsproducten de actuariële reservewaarde aan te houden?
   b. Gaat u ermee akkoord om de premie voor het overlijdensrisico die deel uitmaakt van de premie voor een kapitaalverzekering (= levensverzekering waarbij een kapitaal verzekerd is) zit, niet af te zonderen bij de berekening van de stortingen op een dergelijk product?

   Na de nadere uitwerking van de hier geadviseerde vormgevingsaspecten zal – zoals gebruikelijk – ook een toets op de uitvoerbaarheid worden uitgevoerd, voordat definitieve besluitvorming kan plaatsvinden.

Toelichting

1. *Herstel – brief scenario's niet-bezwaarmakers*

- Tijdens het vragenuurtje van 20 mei jl. heeft u naar aanleiding van een mondelinge vraag van het Kamerlid Alkaya aangegeven voor het zomerreces een brief te sturen met de mogelijkheden om niet-bezwaarmakers in het kader van box 3 herstel te bieden.
- In de motie Van Dijk c.s. is daarbij opgeroepen om aandacht te besteden aan het onderscheid tussen grote en kleine spaarders.
- Bijgevoegd treft u de concept-brief. De brief geeft aan dat het kabinet de verschillende opties zal wegen tijdens de augustusbesluitvorming. Daarbij wordt benoemd dat het kabinet een integrale afweging zal maken waarbij gelet op de vele uitdagingen lastige keuzes te maken zijn.
- De brief geeft allereerst aan dat – naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 20 mei jl. – geen juridische verplichting bestaat om rechtsherstel te bieden aan niet-bezwaarmakers.
- Vervolgens worden verschillende opties met overwegingen gepresenteerd:
  - Scenario 1: Geen rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers
  - Scenario 2: Volledig rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers
  - Scenario 3A: Rechtsherstel volgens de spaarvariant met maximering herstelbedrag
  - Scenario 3B: Rechtsherstel volgens de spaarvariant tot een maximum aan vermogen
  - Scenario 3C: Uitkering vast of variabel bedrag (tegemoetkoming)
  - Scenario 3D: Verhoging van het heffingvrij vermogen met terugwerkende kracht.
- Mocht een budgettaire derving zich voordoen, zal dit aanvullend gedekt moeten worden. Dit wordt integraal gewogen tijdens de augustusbesluitvorming. Het uitgangspunt hierbij is dat de eventuele derving in principe binnen de kabinetsperiode gedekt wordt en daarbij wordt ook gekeken naar het domein vermogen.
- De uitvoerbaarheid van de geschetste opties wordt nader onderzocht. In ieder scenario zal er een aanvullende druk op de uitvoering komen. De daadwerkelijke impact van eventueel aanvullend rechtsherstel kan worden aangegeven in een uitvoeringstoets, maar blijft sterk afhankelijk van de reacties van burgers. De uiteindelijke impact van aanvullend herstel is daarom lastig in te schatten.
- De brief wordt 28 juni in de ambtelijke vierhoek besproken. Mogelijk volgen hier nog aanpassingen van de vierhoekdepartementen uit.
- Na de ambtelijke vierhoek zullen we een nieuwe versie van de brief aan u voorleggen ter aanbieding aan de politieke vierhoek van 5 juli.

Ambtelijke vierhoek	28 juni
Aanleveren politieke vierhoek	1 juli
Politieke vierhoek	5 juli
MR	8 juli
Verzending	8 juli

2. *Overbruggingswetgeving – Contant geld*

- Bij het rechtsherstel box 3 is in het kader van de keuze voor de spaarvariant contant geld opgenomen in de categorie "overige bezittingen", wat technisch ook daarmee samenhangt dat voor de jaren 2017 tot en met 2019 gegevens omtrent contant geld in de systemen van de Belastingdienst ontbreken.

- Dit betekent dat contant geld bij het rechtsherstel belast wordt met het hoge rendementsforfait (in 2021: 5,69%), terwijl het in de regel geen rendement oplevert (bij contanten in buitenlandse valuta kan sprake zijn van een koersresultaat).
- Net als bij andere bezittingen die weinig of geen rendement opleveren en onder "overige bezittingen" vallen, zal dat bij belastingplichtigen mogelijk weerstand oproepen.
- Op dit moment lopen er enkele rechtszaken waarbij contant geld in box 3 onderdeel uitmaakt van het geschil. Het is mede vanwege de grote gelijkenis met spaargeld op de bank (spaartegoed in cash) voor de Belastingdienst zeer moeilijk te onderbouwen waarom contant geld in box 3 belast zou moeten worden tegen het hoge rendementsforfait terwijl er geen rendement op wordt behaald.
- Tot en met 2019 was het niet mogelijk om contant geld in de aangifte te onderscheiden, maar sinds 2020 kan dat wel. Aangezien het ook voor de jaren 2023 en 2024 mogelijk is om in de aangifte de post contant geld te onderscheiden én het daarnaast voor de Belastingdienst uitvoerbaar wordt geacht, wordt voorgesteld om in de overbruggingswetgeving contant geld onder te brengen in de categorie "banktegoeden", zodat contant geld belast wordt tegen het lage rendementsforfait. Het categoriseren van contant geld als banktegoeden benadert nog het meest het werkelijke rendement en is daardoor het meest in lijn met het arrest van de Hoge Raad.
- Hierbij is wel de opmerking op z'n plaats dat de afwijkende behandeling van contant geld in het herstel enerzijds en in de overbruggingswetgeving anderzijds een juridische kwetsbaarheid voor het herstel betekent.
- Voor de volledigheid gemeld dat het rendementsforfait voor "banktegoeden" voor het jaar 2021 zeer laag is, namelijk 0,01%. Voor de jaren daarna is de hoogte van dit forfait nog niet bekend, aangezien dit wordt gebaseerd op het gemiddelde rendement op deposito's van het lopende jaar. Gezien de recente renteontwikkelingen is de kans aanwezig dat dit rendement wel iets gaat oplopen.
- Het in de overbruggingswetgeving (2023 en 2024) onderbrengen van contant geld in de categorie "banktegoeden", in plaats van in de categorie "overige bezittingen", resulteert in een budgettair beslag van € 5 miljoen per jaar. Dit dient in de augustusbesluitvorming gedekt te worden.

3. *Toekomstig stelsel – verzekeringsproducten*

Na de nadere uitwerking van de hieronder geadviseerde vormgevingsaspecten zal – zoals gebruikelijk – ook een toets op de uitvoerbaarheid worden uitgevoerd, voordat definitieve besluitvorming kan plaatsvinden.

a. *Actuariële reservewaarde*

Voor de **waardering** uitgaan van de **actuariële reservewaarde**.
De actuariële reservewaarde is de waarde die verzekeraars jaarlijks berekenen en voor hun eigen jaarstukken nodig hebben. Deze waarde is vrijwel gelijk aan de waarde in het economische verkeer en wordt in het huidige systeem al gerenseigneerd aan de Belastingdienst voor de kapitaalverzekeringen. Ook voor de kleine groep (ca. 3.000 gevallen) lijfrenten/periodieke uitkeringen die nu nog voor fiscale doeleinden onder toepassing van art. 19 UBIB 2001 gewaardeerd worden, hanteren verzekeraars voor hun eigen balans de actuariële reservewaarde. In het huidige stelsel moeten zij deze waarde dan altijd herrekenen om tot de "art. 19-waarde" te komen die gerenseigneerd dient te

worden. Het ligt o.i. daarom voor de hand om ook voor deze lijfrenten en periodieke uitkeringen over te stappen op de actuariële reservewaarde, ook omdat de tabellen in artikel 19 UBIB 2001 niet meer actueel zijn. Dit zal voor belastingplichtigen niet tot nadelen leiden. De opstap van de art. 19-waarde naar de actuariële reservewaarde zal fiscaal geen effect sorteren, omdat voor de VAB gekeken wordt naar de waarde op 1 januari en de waarde op 31 december van het belastingjaar. In het eerste jaar waarin o.b.v. werkelijk rendement de box 3-heffing plaatsvindt, starten deze verzekeringsproducten dus op 1 januari zo meteen met de actuariële reservewaarde. In de vergelijking met de waarde per 31 december van dat jaar worden dan alleen de waardemutaties meegenomen die in dat jaar zijn ontstaan.

b. Premies

De **premie voor het overlijdensrisico** die voor een (klein) deel in de premie voor een kapitaalverzekering zit, hoeft voor de bepaling van de hoogte van de stortingen **niet afgezonderd** te worden.

Onder de Wet IB 1964 werd dat deel van de premie ook niet geëxtraheerd. Toen was de redenering daarvoor dat o.b.v. de betaalde premies het fiscale voordeel voor belastingplichtige werd berekend en het was in het voordeel van de belastingplichtigen om de volledige premie, dus incl. overlijdensrisico-deel, in aanmerking te nemen.

Voor het nieuwe box 3-stelsel zal de redenering zijn, dat het de uitvoerbaarheid tegemoet komt, voornamelijk bij de verzekeraars omdat de berekening erg bewerkelijk is, en dat in de beleving van de belastingplichtige/klant/verzekerde het stukje overlijdensrisico in de verschuldigde premie geïntegreerd is en in diens beleving dan dus ook volledig aan dat verzekeringsproduct besteed is.
Door het deel van de premie dat het overlijdensrisico afdekt mee te nemen als storting, waarmee de waardemutatie in een jaar berekend wordt, zou sprake kunnen zijn van een voordeel t.o.v. andere vermogensonderdelen, omdat een betaling voor iets dat niet direct bijdraagt aan de opbouw van het verzekerde kapitaal in aftrek wordt gebracht. Het premiedeel dat ziet op de overlijdensrisicoverzekering is echter geen kostenpost, maar hoort bij de overeengekomen polisvoorwaarden en is ten voordele van de belastingplichtige. Die heeft immers het voordeel daaruit dat in geval van voortijdig overlijden diens nabestaanden verzekerd zijn van een uit te keren kapitaal.

Wanneer iemand een losse overlijdensrisicoverzekering afsluit (dus niet in samenhang met een kapitaalverzekering) kunnen deze premies niet als stortingen in aftrek worden gebracht bij de waardebepaling van een andere verzekering. Een losse overlijdensrisicoverzekering vormt geen vermogensonderdeel (net zo min als bijv. een verzekering voor brandschade of een aansprakelijkheidsverzekering) en is daarmee niet relevant voor box 3.

Communicatie

Het beleidsdepartement en de Belastingdienst werken samen in de communicatie rondom box 3. Hierbij is het van belang telkens onderscheid te blijven maken wat men wanneer kan verwachten en wie er verantwoordelijk is. De doelstelling van de communicatiestrategie is dat burgers (en andere belanghebbenden) zich goed geïnformeerd en ondersteund voelen. Om dit verder vorm te geven is er een

overzicht gemaakt van alle aankomende communicatiemomenten rondom box 3 van zowel de Belastingdienst als het beleidsdepartement.

De hieronder genoemde verzenddata van de brieven naar de burgers zijn streefdata en kunnen mogelijk nog bijgesteld worden op grond van actuele ontwikkelingen en andere impulsen. De integrale productieplanning van het verzenden van brieven wordt continue geoptimaliseerd. Dit om de verzending van de brieven passend te krijgen.

Datum	Onderwerp	Inzet	Door
27 juni	Kamerbrief planning toekomstig stelsel box 3	Infographic + socials	FIN
28 juni	Beleidsbesluit box 3 herstel + uitvoeringstoets	Nvt	FIN
29 juni	Debat contourennota toekomstig stelsel box 3	Contact onderhouden met media, social media (videofragmenten)	FIN
8 juli	Kamerbrief scenario's niet-bezwaarmakers box 3	Uitgebreide media-aanpak met persmoment	FIN
11 juli	Start mediacampagne box 3	Mediacampagne met persbericht, branded content en inzet eigen online kanalen BD en minfin	Belastingdienst
14 + 15 juli	Begeleidende brief bezwaarmakers 2017 + 2018	Nvt	Belastingdienst
16 + 19 juli	Brief met herziene aanslag 2017	Nvt	Belastingdienst
21 + 22 juli	Brief met herziene aanslag 2018	Nvt	Belastingdienst
21 + 22 juli	Begeleidende brief bezwaarmakers 2019 + 2020	Nvt	Belastingdienst
26 + 27 juli	Brief met herziene aanslag 2019	Nvt	Belastingdienst
28 + 29 juli	Brief met herziene aanslag 2020	Nvt	Belastingdienst

Politiek/bestuurlijke context

Product	Wordt aan u voorgelegd	MR	Verzending
Beleidsbesluit herstel	16 juni	24 juni	28 juni
Uitvoeringstoets herstel	27 juni (tbc)	24 juni (mondeling)	28 juni

Brief scenario's niet-bezwaarmakers (nav mondelinge vraag)	24 juni	8 juli	8 juli
Brief planning toekomstig stelsel (overgenomen motie de Jong)	23 juni	nvt	24 juni

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

ma 11/7 13.30-14.00

TER BESLISSING EN INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directie Directe Belastingen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 11 juli

Datum
6 juli 2022

Notanummer
2022-0000183144

Bijlagen
1. Overwogen alternatieven genotsrechten
2. Procesplaat niet-fiscale taken
3. Intakeformulier niet-fiscale taken
4. Voorbeeld kwalificerende buitenlandse belastingplicht
5. Kamerbrief interne notities
   a. Deel 1 documenten
   b. Deel 2 documenten
6. Concept herstelwet
7. Concept MvT herstelwet
8. Concept-wettekst Overbruggingswetgeving
9. Concept-algemeen deel Overbruggingswetgeving
10. Concept-artikelgewijze toelichting Overbruggingswetgeving

Aanleiding

Op 11 juli vindt het laatste reguliere box 3 overleg plaats voor het zomerreces. In deze nota wordt een aantal beslispunten aan u voorgelegd over het herstel, de overbruggingswetgeving en het toekomstig stelsel.

Daarnaast wordt u gevraagd de aanbiedingsbrief voor het overzicht van interne notities over box 3 n.a.v. het verzoek van het Kamerlid Omtzigt te ondertekenen. Ten slotte ontvangt u de concept-wetteksten voor het herstel en de overbruggingswetgeving.

Beslispunten

1. Herstel: voorkoming dubbele belasting
   In de nota van 16 juni jl. bent u geïnformeerd over de mogelijke kwetsbaarheden van het rechtsherstel op de huidige regelgeving voor voorkoming van dubbele belasting. Voorgesteld wordt goed te keuren dat belastingplichtigen kunnen verzoeken om een nieuwe berekening van de voorkoming dubbele belasting. Gaat u hiermee akkoord?
2. Herstel en Overbruggingswetgeving: berekening van het jaargemiddelde voor forfaits in categorieën 1 en 3
   a. *Gaat u ermee akkoord om voor de berekening van de forfaitaire rendementspercentages voor banktegoeden en voor schulden uit te gaan van een jaargemiddelde berekend uit twaalf maanden, waarbij elf maanden op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde maandelijkse procenten in aanmerking worden genomen en als twaalfde maand het percentage van november dubbel wordt geteld?*
   b. *Gaat u er verder mee akkoord om deze rendementspercentages na afloop van een kalenderjaar met terugwerkende kracht tot en met het begin van het kalenderjaar in de Wet IB 2001 op te nemen door een wijziging bij ministeriële regeling, vergelijkbaar met de jaarlijkse Bijstellingsregeling?*
3. Overbruggingswetgeving: verdeling vrijstelling groene beleggingen
   Gaat u ermee akkoord om in het wetsvoorstel Overbruggingswet box 3 een bepaling op te nemen waarmee de vrijstelling groene beleggingen eerst aan groene beleggingen in vermogenscategorie 2 met het hogere

akkoord mi vraag

akkoord

akkoord

10.07.22

Besproken. Nie nyi opmerkinge of vrage. Ger

Besproken op 11/7/22

rendement wordt toegerekend en een mogelijk restant van de vrijstelling aan de groene spaartegoeden?

4. Toekomstig Stelsel: Genotsrechten
   a. *Gaat u akkoord met de behandeling van genotsrechten in het toekomstig stelsel overeenkomstig de hieronder beschreven voorkeursvariant?*
   b. *Welke optie heeft uw voorkeur voor de wijze waarop vergoedingen die ineens betaald c.q. ontvangen zijn voor het genotsrecht belast worden binnen de voorkeursvariant?*
5. Toekomstig Stelsel: Verliesverrekeningstermijnen
   Gaat u ermee akkoord om als uitgangspunt de verliesverrekeningstermijn te stellen op één jaar terug en negen jaar vooruit?
6. Toekomstig Stelsel: indexatie heffingvrije inkomen en verliesverrekeningsdrempel.
   Gaat u ermee akkoord om de hoogte van het heffingvrije inkomen (en de hoogte van de verliesverrekeningsdrempel die daaraan is gekoppeld) jaarlijks te indexeren?
7. Toekomstig Stelsel: Uitvragen en doorleveren gegevens box 3-vermogen door de Belastingdienst.
   a. *Gaat u ermee akkoord dat de Belastingdienst bij een vermogensaanwasbelasting gegevens over het box 3-vermogen van burgers blijft uitvragen een doorleveren?*
   b. *Indien u akkoord bent, adviseren wij u om de taak voor het uitvragen en doorleveren van gegevens over het box 3-vermogen vorm te geven via de huidige "Beschikking bedrag rendementsgrondslag".*
   c. *Informatiepunt niet-fiscale taken*
8. Openbaarmaking interne notities
   Gaat u ermee akkoord om bijgevoegde interne notities over box 3 uit 2015 naar aanleiding van een vraag van het lid Omtzigt nog deze week aan de Tweede Kamer te sturen? Wilt u dan bijgaande oplegbrief ondertekenen?

Informatiepunten

1. Toekomstig Stelsel: Tarief
   U wordt geïnformeerd over de mogelijkheden voor een vlaktaks en een progressief tarief voor het stelsel werkelijk rendement. Hierover wordt nog een nadere scenariostudie uitgevoerd.
2. Herstel – Kwalificerende buitenlandse belastingplicht
   Het rechtsherstel kan van invloed zijn op de vraag of een buitenlands belastingplichtige aangemerkt dient te worden als een kwalificerend buitenlands belastingplichtige. Bij het bepalen van de kwalificerende buitenlandse belastingplicht wordt voor het in Nederland onderworpen inkomen aangesloten bij het inkomen na toepassing van het rechtsherstel. Bij de bepaling van het wereldinkomen (dat wordt berekend alsof sprake is van binnenlandse belastingplicht) wordt op basis van jurisprudentie uitgegaan van de meest gunstige berekeningsmethode.
3. Herstel – Vrijstelling groene beleggingen
   De vrijstelling voor groene beleggingen ziet op zowel groene spaarrekeningen als groene beleggingen. Voor het rechtsherstel is het relevant of de groene belegging een deposito of belegging vormt voor zover deze boven de vrijstelling uitkomt. In de aangifte software is in het verleden dit onderscheid niet gemaakt, waardoor in het automatische

rechtsherstel mogelijk 'groene spaarrekeningen' ten onrechte tegen het hogere rendement in aanmerking worden genomen. De omvang van deze groep is naar verwachting erg beperkt. De Belastingdienst zal op algemene wijze communiceren dat belastingplichtigen met groene beleggingen boven de vrijstelling zelf nagaan of hun bezittingen juist zijn ingevuld in de aangifte. Aanpassing van regelgeving is niet nodig.

Integrale uitvoerbaarheid

In deze nota wordt een groot aantal beslispunten aan u voorgelegd. Daarnaast wijzen wij erop dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming – van werkgroep naar stuurgroep, en vervolgens tot voorlegging aan u – hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden. Tussen de verschillende maatregelen bestaat onderlinge samenhang, waaronder ook maatregelen uit de voorjaarsnota en de augustusbesluitvorming, die een aanvullende druk leggen op de uitvoering. De kwaliteit van de toetsing van de uitvoerbaarheid van de verschillende maatregelen kan om die redenen mogelijk ook onder druk komen te staan.

Toelichting

Beslispunt 1: Voorkoming dubbele belasting

In de nota van 16 juni jl. bent u geïnformeerd over de mogelijk kwetsbaarheden van het rechtsherstel op de huidige regelgeving voor voorkoming van dubbele belasting. Voorgesteld wordt goed te keuren dat belastingplichtigen kunnen verzoeken om een nieuwe berekening van de voorkoming dubbele belasting. Gaat u hiermee akkoord?

Toelichting

- In de nota van 16 juni jl. bent u geïnformeerd over mogelijke kwetsbaarheden van het rechtsherstel op de huidige regelgeving voor voorkoming van dubbele belasting.
- Deze kwetsbaarheden kunnen voorkomen worden door de berekeningsmethodiek voor voorkoming van dubbele belasting aan te passen, zodanig dat de vrijstelling gebaseerd is op het rendement dat daadwerkelijk wordt toegerekend aan de buitenlandse vermogensbestanddelen. De conclusie is dat het niet mogelijk is om op korte termijn een alternatieve berekeningsmethode te automatiseren.
- Uit onderzoek blijkt dat de Belastingdienst wel de mogelijkheid heeft om in het geval de belastingplichtige hierom verzoekt de aftrek elders belast te wijzigen. Het advies is om belastingplichtigen op verzoek een hogere vrijstelling ter voorkoming te geven waarbij wordt aangesloten bij het forfaitair berekende rendement op de specifieke buitenlandse vermogensbestanddelen.
- Dit vergt een goedkeuring bij beleidsbesluit, omdat wordt afgeweken van de huidige voorkomingsmethodiek. De verhoging van de vrijstelling zou vervolgens handmatig door de inspecteur uitgevoerd moeten worden. Dit brengt druk mee op de uitvoering van de Belastingdienst. Het is mogelijk voor de uitvoering om de berekening van een juiste voorkoming te ondersteunen met een rekentool.
- We bekijken nog waar de goedkeuring het beste kan worden opgenomen (bijwerken van het beleidsbesluit rechtsherstel of een ander beleidsbesluit).

- Bij de raming voor het rechtsherstel is al rekening gehouden met de aangepaste methode voor voorkoming van dubbele belasting waardoor geen additionele budgettaire derving optreedt.
- Voorkoming van dubbele belasting zal voornamelijk gegeven worden bij belastingplichtigen met onroerende zaken in het buitenland: onderstaande tabel geeft aan hoe vaak dit voorkomt bij belastingplichtigen die rechtsherstel zullen ontvangen.

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Aantal met buitenlands onroerend goed herstel	1.901	1.800	5.021	15.745	21.223	20.905	66.595

Beslispunt 2a: Berekening van het jaargemiddelde voor forfaits
Gaat u ermee akkoord om voor de berekening van de forfaitaire rendementspercentages voor banktegoeden en voor schulden uit te gaan van een jaargemiddelde berekend uit twaalf maanden, waarbij elf maanden op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde maandelijkse procenten in aanmerking worden genomen en als twaalfde maand het percentage van november dubbel wordt geteld?
Het percentage over december wordt namelijk voor de verwerking in de systemen van de Belastingdienst net iets te laat bekend. Het voorstel geldt voor het vaststellen van de forfaits voor 2022 (rechtsherstel) en 2023 en 2024 (overbruggingswetgeving).

Toelichting

- In het wetsvoorstel Overbruggingswet Box 3 zal worden geregeld op welke wijze de forfaitaire rendementspercentages voor banktegoeden en voor schulden jaarlijks, bij ministeriële regeling, worden vastgesteld. Bovendien moeten voor het rechtsherstel de forfaits voor sparen en schulden voor 2022 nog vastgesteld worden.
- In het kader van de hersteloperatie heeft u besloten dat voor deze forfaitaire rendementen aangesloten zal worden bij het jaargemiddelde van het betreffende belastingjaar. Voor het verleden is dat eenvoudig mogelijk, maar in de actualiteit brengt dit een probleem voor de uitvoering met zich. Het percentage over de maand december van een kalenderjaar wordt pas in de loop van februari van het volgende kalenderjaar bekend gemaakt, maar de Belastingdienst moet uiterlijk 1 februari van dat volgende kalenderjaar alle parameters kennen om de software ter ondersteuning van het definitieve aanslagproces tijdig op te leveren.
- Om hiervoor een oplossing te vinden, is ons voorstel om voor de maanden januari tot en met november van een kalenderjaar de percentages voor banktegoeden en voor schulden in aanmerking te nemen en in plaats van de percentages van december de maand november van een kalenderjaar dubbel te tellen. Op die manier worden wel de gemiddelde percentages op basis van in totaal twaalf maanden berekend en sluit het gemiddelde zo dicht mogelijk aan bij het gemiddelde dat bij inachtneming van de percentages van december van het kalenderjaar zou zijn berekend. Het getal van november dient in dit geval beschouwd te worden als de best

mogelijke schatting van het cijfer van de maand december. Andere opties die zijn overwogen zijn

1) Het gemiddelde bepalen op basis van de 11 maanden januari t/m november.
2) Het gemiddelde bepalen op basis van de 12 maanden december t/m november.

- Het nadeel van optie 1 is dat het aantal maanden dat in aanmerking wordt genomen, wordt beperkt en daardoor een minder nauwkeurige uitkomst geeft dan het dubbel tellen van de maand november. Het nadeel van de tweede optie is dat de periode van het belastingjaar wordt losgelaten. Bovendien bleek uit een analyse van het verleden dat het dubbel tellen van de maand november van alle opties het dichtst in de buurt zou zijn gekomen van het jaargemiddelde, zoals onderstaande tabel aantoont voor de spaarrente. De periode jan-dec is het "echte" jaargemiddelde.

Gemidddelde spaarrente (%)	jan-dec	jan-nov + nov	jan-nov	dec-nov
2017	0,249	0,251	0,258	0,271
2018	0,123	0,123	0,125	0,127
2019	0,082	0,082	0,084	0,085
2020	0,042	0,042	0,044	0,045
2021	0,013	0,013	0,014	0,014

Beslispunt 2b: Berekening van het jaargemiddelde voor forfaits
Gaat u er verder mee akkoord om deze rendementspercentages na afloop van een kalenderjaar met terugwerkende kracht tot en met het begin van het kalenderjaar in de Wet IB 2001 op te nemen door een wijziging bij ministeriële regeling, vergelijkbaar met de jaarlijkse Bijstellingsregeling

Toelichting

- Aangezien de definitieve rendementspercentages pas bekend zijn na afloop van het kalenderjaar, worden de aan het begin van het kalenderjaar nog in de wet opgenomen rendementspercentages voor banktegoeden en voor schulden met terugwerkende kracht tot en met het begin van het kalenderjaar vervangen door de twee bij ministeriële regeling (na afloop van het kalenderjaar) vastgestelde percentages. Op deze manier wordt met de forfaits het werkelijk rendement zo goed mogelijk benaderd; beter dan wanneer de forfaits op voorgaande jaren zijn gebaseerd.
- Met betrekking tot deze terugwerkende kracht is daarbij overwogen dat bij aanvang van het kalenderjaar wel duidelijk is op welke wijze de grondslag wordt bepaald en tegen welk tarief over het box 3-inkomen zal worden geheven.
- Het feit dat pas na afloop van het kalenderjaar het definitieve voordeel in box 3 bekend is, is te vergelijken met de situatie van bijvoorbeeld een ondernemer in box 1. Deze belastingplichtige kan aan het begin van een kalenderjaar weliswaar een zorgvuldige inschatting maken van de in dat jaar te verwachten winst, maar of deze inschatting klopt, wordt pas na afloop van het jaar duidelijk.

- Op basis van deze overweging is ons inziens door de vaststelling van de definitieve rendementspercentages voor banktegoeden en voor schulden in box 3 met terugwerkende kracht de rechtszekerheid van de belastingplichtige hierbij niet in het geding.

Beslispunt groene beleggingen
Gaat u ermee akkoord om in het wetsvoorstel Overbruggingswet box 3 een bepaling op te nemen waarmee de vrijstelling groene beleggingen eerst aan groene beleggingen in vermogenscategorie 2 met het hogere rendement wordt toegerekend en een mogelijk restant van de vrijstelling aan de groene spaartegoeden?
Deze behandeling in de overbruggingswet wijkt af van het rechtsherstel, omdat deze toerekening daar niet automatisch kan worden toegepast maar enkel op verzoek van belastingplichtige.

Toelichting

- Onder het sinds 2017 geldende stelsel werden groene beleggingen en groene spaartegoeden in één bedrag opgenomen in de aangifte. Toen was een onderscheid daartussen niet relevant omdat de groene beleggingen en spaartegoeden na aftrek van de vrijstelling groene beleggingen meeliepen in de berekening van de forfaitaire vermogensmix. Met het loslaten van de forfaitaire vermogensmix voor het rechtsherstel en voor het onderhavige wetsvoorstel is de verdeling van de vrijstelling groene beleggingen over groene spaartegoeden met een laag rendement enerzijds en over groene beleggingen met een hoger rendement anderzijds wel van belang.
- In de aangifte worden beide vermogenscategorieën straks gesplitst. Daarom wordt voorgesteld om ingeval een belastingplichtige beide vermogenscategorieën heeft de vrijstelling groene beleggingen eerst toe te passen op de groene belegging en een eventueel restant van de vrijstelling vervolgens in mindering te brengen op het groene banktegoed.
- Wanneer daarna nog een bedrag van het groene spaartegoed overblijft, wordt daarover het lagere forfaitaire rendement voor banktegoeden gerekend en niet het hogere forfait voor overige beleggingen. Dit is in het voordeel van belastingplichtigen. Deze verdeling heeft geen budgettaire consequenties.
- Met de voorgestelde toepassing van de vrijstelling groene beleggingen wordt afgeweken van het rechtsherstel. In het geautomatiseerde rechtsherstel worden zowel de groene spaartegoeden als de groene beleggingen als overige beleggingen (categorie 2) aangemerkt.
- De hiervoor beschreven splitsing tussen de twee vermogenscategorieën is in het rechtsherstel niet geautomatiseerd uitvoerbaar. Dit komt omdat groene spaartegoeden die boven de vrijstelling voor groene beleggingen uitkomen, in het aangiftesysteem zijn aangemerkt als beleggingen. Echter, groene spaartegoeden komen net als andere spaartegoeden in aanmerking voor het lagere forfait van categorie 1. Een verzoek tot ambtshalve vermindering waarin een belanghebbende aannemelijk maakt waaruit zijn groene beleggingen bestaan en hoe de vrijstelling moet worden verdeeld over beleggingen en sparen kan daarom wel in de aanslag worden geëffectueerd (zie ook informatiepunt 2).

Beslispunten Genotsrechten
Gaat u akkoord met de behandeling van genotsrechten in het toekomstig stelsel overeenkomstig de hieronder beschreven voorkeursvariant?
Welke optie heeft uw voorkeur voor de wijze waarop vergoedingen die ineens betaald c.q. ontvangen zijn voor het genotsrecht belast worden binnen de voorkeursvariant?

Toelichting

Huidig box 3-stelsel

- In feite gaat het bij genotsrechten om de situatie dat er twee (of meer) deelgerechtigden tot één vermogensbestanddeel zijn, te weten: de blooteigenaar en de genotsgerechtigde.
- Om de waarde van het genotsrecht en de blote eigendom in de belastingheffing te kunnen betrekken is de waarde in het economische verkeer van het genotsrecht en het onderliggende goed van belang. Dit kan lastig te bepalen zijn. De waarde hangt namelijk af van diverse variabelen (verwachte jaarlijkse voordelen, looptijd van het genotsrecht en de rentefactor) die vaak niet eenduidig te bepalen zijn. Om waarderingsproblemen te voorkomen zijn in het huidige box 3-stelsel bij algemene maatregel van bestuur forfaitaire waarderingsregels opgesteld voor genotsrechten.[1] De blote eigendom wordt gewaardeerd op het verschil tussen de waarde van het onbezwaarde eigendom en de waarde van het genotsrecht. Hierdoor wordt per saldo de volledige waarde van het goed in de grondslag van het huidige box 3-stelsel betrokken.
- In het huidige box 3-stelsel is het begrip genotsrecht ruim gedefinieerd, zijnde: "elke gerechtigdheid tot voordelen uit goederen". Deze definitie is niet beperkt tot bijvoorbeeld het recht van vruchtgebruik of andere beperkte, zakelijke rechten. Wel is de werking van deze definitie beperkt doordat genotsrechten die zijn verleend tegen een periodieke en zakelijke vergoeding in het huidige box 3-stelsel op nihil gewaardeerd worden. Zonder deze beperking zouden bijvoorbeeld ook huurders van woningen die periodiek huur betalen in de forfaitaire rendementsheffing worden betrokken. In de meeste gevallen liggen aan dergelijke huurcontracten zakelijke overwegingen ten grondslag, zodat ervan kan worden uitgegaan dat de twee afzonderlijke componenten van de overeenkomst – enerzijds het recht om de woning te gebruiken en anderzijds de verplichting om periodiek huur te betalen – per saldo geen waarde in het economische verkeer zullen hebben.[2]
- Voor goederen waarop krachtens erfrecht een recht van vruchtgebruik rust ten behoeve van de langstlevende echtgenoot wordt de blote eigendom op deze goederen niet tot de bezittingen gerekend. De volledige waarde wordt bij de rendementsgrondslag van de langstlevende echtgenoot in aanmerking genomen.

Hoofdlijnen voorkeursvariant toekomstig stelsel

- In de voorkeursvariant is het uitgangspunt om de waarde van het genotsrecht op nihil te waarderen, de reguliere voordelen aan de genotsgerechtigde toe te rekenen en de waardeontwikkeling van het goed aan de blote eigenaar toe te rekenen. De hoofdregel is dan als volgt:
    - Genotsgerechtigde: belast voor de reguliere inkomsten, zoals huur, dividend en rente, die behaald worden met het genotsrecht. De waardeontwikkeling van het genotsrecht wordt niet in de heffing betrokken.
    - Blooteigenaar: belast voor de autonome waardeontwikkeling van het bezwaarde goed.

[1] Niet voor alle genotsrechten gelden waarderingsvoorschriften. Zie artikel 19 lid 11 UB Wet IB 2001.
[2] Kamerstukken II 1998/99, 26727, nr. 3, p. 246-247. Een genotsrecht welke voor een zeer lange periode is vastgelegd kan, ondanks een zakelijke periodieke vergoeding, alsnog een waarde in het economische verkeer hebben.

2065887 00023

Voorbeeld:
Een belastingplichtige koopt een beleggingsportefeuille voor € 100.000; zijn banktegoed neemt met hetzelfde bedrag af (voor de eenvoud wordt afgezien van eventuele kosten). Hij vestigt een vruchtgebruik ten gunste van een persoon, afhankelijk van het leven van deze persoon en ontvangt hiervoor van deze persoon € 30.000. De volgende waardeontwikkelingen en dividenduitkeringen doen zich voor in de eerste drie jaar:

Einde jaar:	Waarde portefeuille:	Ontvangen dividend:
1	€ 105.000	€ 0
2	€ 103.000	€ 0
3	€ 104.000	€ 1.000

Voor de blooteigenaar is de vermogensaanwas van de portefeuille ieder jaar belast. Dit wil zeggen: jaar 1 € 5.000, jaar 2 -/- € 2.000 en jaar 3 € 1.000. Voor de genotsgerechtigde vormt de ontvangen dividenduitkering in jaar 3 inkomen uit box 3.

Bovendien kan de ontvangen vergoeding voor de vestiging van vruchtgebruik ad. € 30.000 in jaar 1 belast zijn bij de blooteigenaar en aftrekbaar bij de genotsgerechtigde. Dit is afhankelijk van de wijze waarop om wordt gegaan met de vergoeding die betaald wordt voor het genotsrecht. Hierover dient nog een beslissing genomen te worden (zie hierna onder "verdieping voorkeursvariant" voor een nadere toelichting op dit beslispunt).

theoretisch klopt het, maar levert wel liquiditeitsproblemen op voor blooteigenaar, zeker als er verwerkingsverbod e/of zaaksvervangingsverbod geldt!

Voor- en nadelen voorkeursvariant
Voordelen:

- Geen waarderingsproblematiek.
- Sluit doorgaans aan bij het werkelijk behaalde rendement en de draagkracht van de deelgerechtigden. Het uitgangspunt bij genotsrechten is immers dat de genotsgerechtigde aanspraak maakt op de reguliere voordelen. Denk bijvoorbeeld aan een vruchtgebruik op een woning. De vruchtgebruiker is gerechtigd tot eventuele huuropbrengsten. De blote eigenaar maakt aanspraak op de waardeontwikkeling van het goed.

Nadeel:

- Er zijn situaties denkbaar dat de genotsgerechtigde niet altijd gerechtigd is tot alle reguliere voordelen, maar de blote eigenaar deze voordelen civielrechtelijk toekomt of vice versa. Denk bijvoorbeeld aan stockdividend dat wordt ontvangen op aandelen waarop vruchtgebruik is gevestigd. Tussen de vruchtgebruiker en bloot eigenaar kan zijn afgesproken dat dergelijke voordelen toekomen aan de bloot eigenaar, terwijl het belast wordt als regulier voordeel bij de vruchtgebruiker. Soortgelijke problematiek kan zich ook voordoen bij andere soorten voordelen met een 'gemengd karakter'. Dit heeft te maken met de **contractsvrijheid** die partijen hebben bij het vestigen van genotsrechten. Het is lastig te overzien of dit planningsmogelijkheden gaat opleveren. Dit hangt ook af van de vraag of het nieuwe box 3-stelsel een proportioneel tarief of progressief tarief gaat krijgen. Bij een progressief tarief is de kans op planning hoger.

Beslispunt behandeling vergoeding binnen voorkeursvariant
Op welke wijze wilt u omgaan met de vergoedingen die ineens zijn betaald c.q. ontvangen voor het genotsrecht binnen de voorkeursvariant (a. direct belast en aftrekbaar; b. niet belast en niet aftrekbaar; c. Salderingsmethode.)
Ingeval u voorkeur uitgaat naar de salderingsmethode dan vernemen wij graag of u een openstaand saldo in aftrek wilt toe laten op het box 3 inkomen bij beëindiging van het genotsrecht?

Toelichting
Vergoeding ineens betaald c.q. ontvangen ter zake van het genotsrecht

- Binnen de voorkeursvariant zijn er een **drietal mogelijkheden voor de behandeling van een vergoeding ineens** voor het verkrijgen van het genotsrecht. Dit geldt mutatis mutandis ook bij de overdracht van een genotsrecht tegen een vergoeding ineens.
- De mogelijkheden zijn: **(a) de vergoeding direct in de heffing betrekken, (b) niet in de heffing betrekken of (c) het toepassen van een salderingsmethode.**
- **Bij de salderingsmethode** kan ook nog een **tegemoetkoming** worden gegeven voor **onverrekende saldi**.
- Periodiek betaalde (zakelijke) vergoedingen vallen binnen het huidige box 3-stelsel niet binnen de reikwijdte van genotsrechten. Voor periodieke vergoedingen lijkt het logisch deze vergoeding te belasten c.q. aftrekbaar te laten zijn in de desbetreffende periode.[3]

a) *Direct in de heffing betrekken*

- Mocht gekozen worden om de betaalde vergoeding ineens voor het genotsrecht direct in de heffing te betrekken dan wordt bij de blote eigenaar, in het jaar van vestigen, de vergoeding belast en is voor de genotsgerechtigde eenzelfde bedrag aftrekbaar. Dit kan – mede afhankelijk van de verliesverrekeningstermijnen – nadelig uitpakken voor de genotsgerechtigde. In het hiervoor beschreven voorbeeld zou dan namelijk in jaar 1 een verlies ontstaan van € 30.000 bij de genotsgerechtigde. Afhankelijk van verliesverrekeningstermijnen en overige inkomsten in box 3 kan het verlies mogelijk (deels) verdampen. Dit kan als onrechtvaardig worden ervaren.

b) *Niet in de heffing betrekken*

- Het niet in de heffing betrekken van de vergoeding voor de vestiging van een genotsrecht is een andere mogelijkheid. Het nadeel van deze optie is dat een discrepantie ontstaat in de fiscale behandeling van periodiek betaalde vergoedingen of betaalde vergoedingen middels een som ineens.[4] Bovendien sluit deze optie niet goed aan bij het draagkrachtbeginsel. De blooteigenaar verrijkt immers met de ontvangen vergoeding en de vruchtgebruiker verarmt.

c) *Salderingsmethode*

- Een andere optie is het invoeren van een salderingsmethode. De blote eigenaar wordt direct belast voor de ontvangen vergoeding, maar voor de genotsgerechtigde is deze vergoeding niet direct aftrekbaar. Bij de salderingsmethode kan de genotsgerechtigde de behaalde reguliere voordelen gedurende de looptijd van het genotsrecht salderen met

[3] Dit kan de vraag oproepen wat het genietingsmoment van voordelen zijn binnen het toekomstige stelsel. Echter deze problematiek ziet niet specifiek op genotsrechten en komt terug bij meerdere aspecten van het toekomstige stelsel.
[4] Echter dit verschil in behandeling bestaat in het huidige box 3-stelsel ook al. Een genotsrecht tegen een periodiek zakelijke vergoeding, bijvoorbeeld huur, wordt op nihil gewaardeerd. Ingeval iemand de huur voor bijvoorbeeld vijf jaar betaalt middels een som ineens is er wel sprake van een genotsrecht.

hetgeen is opgeofferd voor het genotsrecht. Dit voorkomt dat in het jaar van vestigen van het genotsrecht een (groot) verlies ontstaat bij de genotsgerechtigde.

- Het voordeel hiervan is dan dat verliesverdampingsproblematiek zich niet voordoet. Mocht de genotsgerechtigde bij beëindiging van het genotsrecht alsnog niet in staat zijn geweest om het volledige opgeofferde bedrag te salderen met reguliere voordelen dan zou het als onrechtvaardig kunnen worden ervaren als dit saldo verdampt. Het is derhalve denkbaar te besluiten dat het resterende saldo mag worden omgezet in een algemene aftrekpost voor box 3. Afhankelijk van de persoonlijke situatie en verliesverrekeningstermijnen kan het zijn dat deze aftrekpost uiteraard alsnog niet (volledig) geëffectueerd kan worden.
- Vanuit IV-perspectief dient nog nader onderzocht te worden of het mogelijk is de salderingsmethode extracomptabel bij te houden in de systemen van de Belastingdienst.

Vervreemdings- en verteringsbevoegdheid genotsgerechtigde

- De genotsgerechtigde kan de bevoegdheid hebben tot gehele of gedeeltelijke vervreemding en vertering van het onderliggende goed. Voor het bepalen van de vermogensaanwas is het van belang dat verteer door de genotsgerechtigde een onttrekking vormt bij de blote eigenaar. Het is immers het bezit van de blote eigenaar dat wordt verteerd. Een kort voorbeeld ter illustratie.

Voorbeeld vervreemdings- en verteringsbevoegdheid

Een belastingplichtige koopt een beleggingsportefeuille voor € 100.000; zijn banktegoed neemt met hetzelfde bedrag af (voor de eenvoud wordt afgezien van eventuele kosten). Hij vestigt een vruchtgebruik ten gunste van een persoon en afhankelijk van het leven van deze persoon. De vruchtgebruiker heeft de bevoegdheid om de beleggingsportefeuille te verkopen en de opbrengsten te verteren.[5] Eind jaar 1 heeft de portefeuille een waarde van € 104.000, zijn er € 3.000 dividenden ontvangen en heeft de vruchtgebruiker aandelen ter waarde van € 10.000 verkocht en verteerd.

	Genotsgerechtigde	Blooteigenaar
Eindwaarde -/- beginwaarde	€ 0	€ 104.000 (€ 104.000 - € 0)
Af: Stortingen	€ 0	€ 100.000 (aankoop)
Bij: Onttrekkingen	€ 0	€ 10.000 (verteer)
Vermogensaanwas	€ 0	€ 14.000
Reguliere inkomsten	€ 3.000 (dividend)	€ 0
Totale inkomsten uit vermogen	€ 3.000	€ 14.000

In dit voorbeeld is geen rekening gehouden met de vergoeding voor de vestiging van het genotsrecht, omdat over de wijze van belastingheffing over deze vergoeding nog een beslissing genomen moet worden (zie hiervoor).

Voordat besloten kan worden of deze systematiek bij verteringsbevoegdheid gewenst is, dient nog nader onderzocht te worden of dit bestand is tegen planning.

[5] Art. 3:215 BW.

Defiscalisering van vruchtgebruik krachtens erfrecht

- Door het defiscaliseren van vruchtgebruik en niet-opeisbare vorderingen verkregen krachtens erfrecht wordt voor de belastingheffing in het huidige box 3-stelsel aangesloten bij de maatschappelijke realiteit: degene die de beschikking heeft over de vererfde bezittingen wordt voor die bezittingen belast en degene die slechts een (niet-opeisbare) vordering of de blote eigendom heeft wordt niet belast.[6] Dit argument pleit in het nieuwe stelsel ook voor defiscalisering van niet-opeisbare vorderingen en vruchtgebruik verkregen krachtens erfrecht. Zoals blijkt uit het hiervoor beschreven voorbeeld kan de blooteigenaar namelijk belast worden voor vermogensmutaties die door verteer feitelijk zijn toegekomen aan de langstlevende echtgenoot. Het blijven defiscaliseren van het vruchtgebruik krachtens erfrecht betekent dat zowel de reguliere voordelen alsmede de waardeaangroei bij de langstlevende in de heffing wordt betrokken. In het vorige voorbeeld zou de genotsgerechtigde bij defiscalisering € 17.000 inkomsten uit vermogen genieten (€ 14.000 vermogensaanwas en € 3.000 reguliere inkomsten).

Onzakelijke voorwaarden

- De keuze om binnen het toekomstige stelsel onzakelijke voorwaarden al dan niet te corrigeren staat in beginsel los van de plaats die het fenomeen genotsrechten inneemt in het nieuwe stelsel. De problematiek van onzakelijke prijzen is namelijk veel breder en komt bij meerdere onderdelen van het nieuwe box 3-stelsel terug.

Overwogen alternatieven (in bijlage)

Naast de voorkeursvariant zijn een aantal alternatieven overwogen.

1) Genotsrecht waarderen op de waarde in het economische verkeer en belasten van de inkomsten bij de genotsgerechtigde.
2) Huidige forfaitaire waarderingsregels aanhouden en belasten van de inkomsten bij de genotsgerechtigde.

Beslispunt Verliesverrekeningstermijn

Gaat u ermee akkoord om als uitgangspunt de verliesverrekeningstermijn te stellen op één jaar terug en negen jaar vooruit?

Toelichting

- In het nieuwe box 3-stelsel is het uitgangspunt om de mogelijkheid van verliesverrekening op te nemen. Hiermee wordt aangesloten bij het draagkrachtbeginsel, worden grote schommelingen in box 3-inkomen gemitigeerd en is het genietingsmoment van het inkomen minder van belang voor de belastingdruk.
- De verliesverrekening betreft de verliezen die de verliesverrekeningsdrempel overstijgen. Op 23 mei 2022 bent u akkoord gegaan met het opnemen van een verliesverrekeningsdrempel ter hoogte van het heffingvrije inkomen.
- In de contourennota is opgenomen dat het voor de hand ligt het om de verliesverrekening zo vorm te geven dat verliezen uitsluitend kunnen worden verrekend met de box 3 inkomsten uit andere jaren. Voor de termijn van verliesverrekening wordt een tweetal varianten geschetst:
  - Verliesverrekening in box 1: drie jaar terug en negen jaar vooruit.

[6] Kamerstukken II 2011-2012, 33004, nr. 3, p. 4-5.

    - Verliesverrekening in box 2: één jaar terug en zes jaar vooruit.
- Volgens de werkgroep ligt het, het meest voor de hand om in box 3 bij de verliesverrekeningstermijn in box 1 aan te sluiten voor wat betreft de termijnen. Bij de vormgeving van deze termijnen is gekeken naar de vermogens die doorgaans aanwezig zijn in deze box. Kleinere vermogens (doorgaans box 1) kunnen wisselende resultaten minder goed opvangen dan grotere vermogens (doorgaans box 2), waardoor de verliesverrekening ruimer is in box 1.
- De termijn van negen jaren carry forward heeft als onderbouwing dat op basis van de recente geschiedenis, investeringen in aandelen en vastgoed gemiddeld genomen (ruim) binnen 9 jaar worden terugverdiend.
- Carry back leidt tot complexiteit in de uitvoering door de Belastingdienst, in het bijzonder als gekozen wordt voor een carry back van drie jaren (zoals nu geldt in box 1):
    - IV-capaciteit: om verliesverrekening van drie jaren terug toe te staan, dienen reeds vastgestelde aanslagen weer opengebroken te worden. De complexiteit van de carry-back verliesverrekening neemt toe (het over een belastingjaar vastgestelde box 3-inkomen kan door drie erop volgende jaren worden geraakt in plaats van één erop volgend jaar). De programmatuur wordt daardoor een stuk complexer. Binnen de werkgroep zal er meer onderzoek gedaan worden naar de impact die carry back heeft op de IV-capaciteit, zodat dit kwantificeerbaar in beeld kan worden gebracht.
    - Invoering: bij de invoering leidt een carry back van drie jaren mogelijk tot een forse toename van complexiteit in de eerste drie jaren, omdat in de drie jaren vóór de invoering box 3 een andere systematiek kent.
    - AV-posten: er zullen meer AV-posten ontstaan als de carry-back termijn 3 jaar wordt. Alle posten, waarvan de aanslag wordt gewijzigd door een wijziging in het jaar zelf en geraakt worden door een carry-back verlies worden AV-posten. Dit zal meer gebeuren als de verrekentermijn langer is.
- De werkgroep is van mening dat de mogelijkheid van carry back moet worden geboden. Voor belastingplichtige biedt het de mogelijkheid om zo snel mogelijk een verlies te verrekenen met een eerder gemaakte winst (zo dat inderdaad het geval is), waar het wellicht onzeker of verrekening in de toekomst op korte termijn kan plaatsvinden. Bovendien is het moeilijk verdedigbaar tegenover de belastingplichtige dat "te veel" betaalde belasting pas jaren later kan worden verrekend.
- Omwille van de uitvoerbaarheid en eenvoudigheid van het systeem geniet het volgens de werkgroep de voorkeur om carry back toe te staan, maar te beperken op één jaar in plaats van drie. Op deze manier wordt er voor een middenweg gekozen tussen enerzijds het belang voor belastingplichtigen om verliezen te verrekenen met het voorgaande jaar en anderzijds de uitvoering voor de Belastingdienst.
- Indien wordt gekozen voor een carry back van één jaar en een carry forward van negen jaren, betreft de totale termijn van verliesverrekening tien jaren. Dit is twee jaren minder dat het geval is voor verliesverrekening in box 1 (drie jaren carry backward en negen jaren carry forward).
- Bij een vermogensaanswasbelasting wordt inbreuk gemaakt op het realisatiebeginsel omdat ook belasting wordt geheven over

ongerealiseerde waardeontwikkelingen. Vanuit dat oogpunt is een beperking van de verliesverrekeningstermijn minder goed te billijken.
- Het budgettaire aspect van de verliesverrekeningstermijn wordt door de werkgroep in beeld gebracht. Een groot budgettair effect van een ruime verliesverrekeningstermijn zou aanleiding kunnen zijn om deze in te perken. Hierover wordt u begin september nader geïnformeerd.
- De werkgroep denkt nog na over hoe moet worden omgegaan met het eerste jaar waarin verliesverrekening mogelijk is. Hiervoor heeft de werkgroep momenteel vier opties in beeld:
    - Geen carry-back toestaan in het eerste jaar.
    - Het invoeren van een belastingkorting in het eerste jaar.
    - Voor het eerste jaar een carry forward toestaan van tien jaren in plaats van negen jaren. Vanaf het tweede jaar na invoering zal de verliesverrekeningstermijn dan één jaar terug en negen jaar vooruit zijn.
    - Verliesverrekening toestaan over het jaar vóór invoering, waarbij het verlies kan worden verrekend met een (mogelijk) voordeel uit sparen en beleggen uit box 3, zoals toen nog gold op grond van de overbruggingswetgeving.

Beslispunt Indexatie heffingvrije inkomen en verliesverrekeningsdrempel
Gaat u ermee akkoord om de hoogte van het heffingvrije inkomen (en de hoogte van de verliesverrekeningsdrempel die daaraan is gekoppeld) jaarlijks te indexeren?

Toelichting

- Jaarlijks wordt bij ministeriële regeling, de hoogte van het heffingvrije vermogen in box 3 geïndexeerd met de tabelcorrectiefactor. Deze wordt berekend aan de hand van de stijging (of daling) van de prijsindexcijfers.
- Op deze manier beweegt de hoogte van het heffingvrije vermogen mee met de jaarlijkse inflatie.
- Volgens de werkgroep is het logisch om deze indexatie ook toe te passen op het voorgestelde heffingvrije inkomen en de hieraan gekoppelde verliesverrekeningsdrempel, zodat ook deze meebewegen met de inflatie.

Beslispunt uitvragen en doorleveren gegevens box-3 vermogen
Gaat u ermee akkoord dat de Belastingdienst bij een vermogensaanwasbelasting gegevens over het box 3-vermogen van burgers blijft uitvragen een doorleveren?

Toelichting

- Bij een box 3-stelsel op basis van werkelijk rendement is het voor de vaststelling van de aanslag inkomstenbelasting niet meer noodzakelijk om voor alle vermogenscategorieën de waarde op 1 januari uit te vragen.
- Voor de categorie bank- en spaarproducten in euro's (€ 470 mld, 50% van het box 3-vermogen) is het voor de berekening van de vermogensaanwas voldoende als alleen de rente wordt gerenseigneerd.
- Voor alle andere vermogensbestanddelen is de hoogte van het vermogen op 1 januari en 31 december wel noodzakelijk voor de berekening van de vermogensaanwas.
- De waarde van het totale vermogen kan echter wel relevant en soms noodzakelijk zijn voor de Belastingdienst om te weten. De hoogte van het totale vermogen wordt door de Belastingdienst voor verschillende doeleinden gebruikt, waaronder in het kader van:
    - Toezicht om vermogenssprongen in de gaten te houden;

- Toezicht om te beoordelen of iemand bij een gering inkomen op andere wijze had kunnen voorzien in diens primaire levensbehoeften;
- De inning om verhaalsmogelijkheden in kaart te brengen.

- Voorgesteld wordt dat de Belastingdienst ook in het nieuwe box 3-stelsel het gehele box 3-vermogen van burgers blijft uitvragen, bij voor bezwaar vatbare beschikking blijft vaststellen en dit gegeven blijft doorleveren.

Relevantie hoogte vermogen voor andere bestuursorganen

Voor de vermogenstoets in inkomens- en vermogensafhankelijke regelingen zijn meerdere bestuursorganen afhankelijk van de gegevens van de Belastingdienst over de hoogte van het vermogen. De volgende afnemers krijgen van de Belastingdienst momenteel gegevens over het vermogen van belastingplichtigen:

Afnemer:	**Doel:**
Toeslagen	Vaststellen van het recht op toeslagen waarbij een vermogenstoets geldt
Rijkdienst voor Ondernemend Nederland	
Centraal Administratiekantoor	Eigen bijdrageregeling WMO en WLZ
Dienst Uitvoering Onderwijs	Tegemoetkoming studiekosten
Raad voor Rechtsbijstand	Gesubsidieerde rechtsbijstand
Centraal Bureau Statistiek	Statistische doeleinden
Inlichtingenbureau	Schuldhulpverlening
Sociale Verzekeringsbank	Uitvoering van de Wubo en de Wuv
Gemeenten	Kwijtschelding lokale heffingen
Inkomensafhankelijke Huurverhoging	Toets huurverhoging
iCOV (samenwerkingsverband infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen)	Datagedreven rapportages bij de bestrijding van o.a. witwassen, belastingontduiking en fraude

Daarnaast zijn er een aantal afnemers waarvoor een grondslag bestaat voor het leveren van gegevens over het vermogen, maar waarvan die levering via andere onderdelen of processen geschiedt:

Afnemer:	**Doel:**
Officier van Justitie	Doen van strafrechtelijk financieel onderzoek, dan wel een strafrechtelijk onderzoek t.b.v. een ontnemingsvordering
Academische ziekenhuizen	Vaststelling van werkloosheidsuitkeringen
Universiteiten	Vaststelling van werkloosheidsuitkeringen
De Pensioen- en Uitkeringsraad	Het uitkeren van bepaalde oorlogsuitkeringen
De St. Adm. Indonesische Pensioenen	Het uitkeren van buitengewone pensioenen voor een specifieke groep veteranen
Het invorderingsportaal	
iCOV (samenwerkingsverband	Datagedreven rapportages bij de bestrijding van o.a. witwassen,

infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen)	belastingontduiking en fraude

Deze afnemers zijn nu met hun processen ingesteld op het verkrijgen van gegevens van de Belastingdienst over het box 3-vermogen. Theoretisch is het mogelijk dat elke partij zelf de gegevens over het vermogen gaat opvragen. Dit is echter niet doelmatig en leidt tot een lastenverzwaring voor de burger en een stijging van de administratieve lasten bij partijen, zoals banken en verzekeraars, die momenteel de gegevens over het vermogen alleen aan de Belastingdienst leveren.

Grondslag voor het opvragen van de hoogte van spaartegoeden in euro's
Momenteel geldt dat de Belastingdienst voor een deel van de belastingplichtigen de hoogte van het vermogen vaststelt en doorlevert, ook al is deze hoogte niet relevant voor box 3. Het gaat dan om belastingplichtigen met een vermogen tussen de € 31.747 (grens voor de huurtoeslag) en de € 50.650 voor belastingplichtigen zonder fiscaal partner of € 101.300 met een fiscaal partner (het heffingvrije vermogen). De Belastingdienst stelt het vermogen vast middels de **'beschikking bedrag rendementsgrondslag'**. Deze beschikking vormt de grondslag voor de Belastingdienst en geeft de belastingplichtige tevens de mogelijkheid om bezwaar te maken tegen de hoogte van het vastgestelde vermogen. De beschikking bedrag rendementsgrondslag wordt door de Belastingdienst vastgesteld, omdat de Belastingdienst van oudsher inzicht heeft in het vermogen van belastingplichtigen en bij andere overheidsorganisaties de informatie ontbreekt om een vermogenstoets vorm te geven. Bovendien gaat het huidige stelsel uit van de waarde van de bezittingen minus de schulden waaruit een forfaitair inkomen wordt berekend die de grondslag vormt voor de heffing.

Voorgesteld wordt om de beschikking bedrag rendementsgrondslag als uitgangspunt te nemen voor de grondslag binnen de vermogensaanwasbelasting om het gehele box 3-vermogen te blijven vaststellen en dit vervolgens te verstrekken aan de genoemde afnemers. Uitgangspunt hierbij zal zijn om de beschikking aan te laten blijven sluiten bij de waarde van de bezittingen en schulden die in box 3 in de grondslag worden betrokken.

Informatiepunt Niet-fiscale-taaktoets
Het vaststellen van de hoogte van het gehele box 3-vermogen en het verstrekken van dit vermogensgegeven aan de genoemde afnemers is niet direct noodzakelijk voor het heffen en innen van belastingen. Daarom is het een niet-fiscale taak. Dit is een taak die de Belastingdienst voorheen ook al uitvoerde, maar nieuw is dat het uitvragen van de hoogte van de spaartegoeden niet meer noodzakelijk is voor de belastingheffing in box 3. Daarom is het nodig om te toetsen of deze niet-fiscale taak door de Belastingdienst moet worden uitgevoerd. Dit zal gebeuren aan de hand van het afwegingskader voor niet-fiscale taken[7] (zie bijlage).

Waarom ???

[7] Vanaf 2020 geld voor het toevoegen van nieuwe niet-fiscale taken het principe 'nee, tenzij...'. Een niet-fiscale taak kan enkel aan het takenpakket van de Belastingdienst worden toegevoegd wanneer de Belastingdienst ten behoeve van haar kerntaak beschikt over unieke data, kennis of (ICT-)infrastructuur.

Akkoord

Beslispunt Openbaarmaking interne notities
Gaat u ermee akkoord om bijgevoegde interne notities over box 3 uit 2015 naar aanleiding van een vraag van het Kamerlid Omtzigt nog voor het reces aan de Tweede Kamer te sturen? Wilt u dan bijgaande oplegbrief ondertekenen?

Toelichting

- Op 26 april 2022 heeft het Kamerlid Omtzigt opnieuw gevraagd om "alle analyses en adviezen over box 3 vanaf 2010, inclusief interne adviezen en analyses, inclusief mondelinge en schriftelijke adviezen van de landsadvocaat of andere internen" openbaar te maken. In het op 11 mei jl. gegeven antwoord is daarop als volgt gereageerd: "De notities die zijn gemaakt ter voorbereiding op de wijziging in box 3 in het Belastingplan 2016 zal ik u voor het zomerreces toesturen." Tijdens het debat op 12 mei 2022 heeft het lid Omtzigt instemmend op deze aankondiging gereageerd.
- Bijgaand (Bijlage 5a en 5b) treft u acht documenten aan die aan de zoekscope "box 3, notities bewindspersonen in 2015" voldoen. In de te publiceren stukken worden de persoonsgegevens en de onderdelen die níet zien op box 3 nog gelakt. Uit de stukken blijkt duidelijk dat de invoering van het box 3-stelsel zoals dat sinds 2017 in de Wet IB 2001 staat intern uitgebreid onderzocht en gewogen werd. Verder werden geen adviezen van externen, zoals bijvoorbeeld de landsadvocaat, aangehaald.
- Als u akkoord bent met de verzending van deze documenten naar de Kamer, vragen wij u de bijgevoegde Kamerbrief (Bijlage 5) te ondertekenen zodat deze nog voor het zomerreces verzonden kan worden.

→ Zijn die?!?

→ zijn ze niet, zoals 11/7 besproken

Informatiepunt: Tarief stelsel werkelijk rendement

- Voor de vormgeving van het tarief kan gekozen worden uit een vlaktaks of een progressief tarief.
- De hoogte van deze tarieven zijn nog niet vastgesteld omdat deze afhankelijk zijn van de budgettaire ruimte. Dit is een parameter die in een latere fase van het wetgevingsproces wordt vastgesteld.
- Het huidige box 3 stelsel kent een vlaktaks ter hoogte van 31%.
- Een progressief tarief kan overwogen worden in het kader van het draagkrachtbeginsel. Een nadere aansluiting bij de behandeling van inkomen in box 1 is in dat opzicht niet onlogisch. Dit leidt wel tot een toename van complexiteit (vooral bij verliesverrekening). Door een progressief tarief is het genietingsmoment van reguliere inkomsten meer van belang voor de hoogte van de belastingdruk.
- Een progressief tarief heeft tot gevolg dat de belastingdruk (sterker) af zal afhangen van de verdeling van het inkomen over meerdere jaren. Door het heffingvrije inkomen is het stelsel overigens in enige mate al progressief.
- Progressief tarief kost extra IV-dagen en heeft dus gevolgen voor de haalbaarheid.
- De werkgroep is voornemens om scenariosets uit te werken voor de effecten van een vlaktaks of een progressief tarief. Hierover wordt u begin september geïnformeerd.

graag scenario's uitwerken!

vóór kamerbrief

Informatiepunt: Gevolgen rechtsherstel op kwalificerende buitenlandse belastingplicht

- Buitenlands belastingplichtigen van wie het inkomen, eventueel samen met dat van hun partner, voor ten minste 90% in Nederland is onderworpen, worden indien ook aan de overige voorwaarden wordt

voldaan[8] als kwalificerend buitenlands belastingplichtige aangemerkt. Een kwalificerende buitenlandse belastingplichtige heeft recht op de toekenning van fiscale voordelen die samenhangen met de persoonlijke- of gezinssituatie, bijvoorbeeld de algemene heffingskorting en persoonsgebonden aftrekposten.

- Het rechtsherstel kan van invloed zijn op de berekening van de inkomenseis en dus ook op de vraag of een buitenlands belastingplichtige aangemerkt dient te worden als een kwalificerend buitenlands belastingplichtige.
- Om te bepalen of het inkomen nagenoeg geheel in Nederland is onderworpen, wordt het in Nederland onderworpen inkomen van de buitenlands belastingplichtige gedeeld door het wereldinkomen. Dit wereldinkomen is het verzamelinkomen berekend volgens de regels voor binnenlands belastingplichtigen.

$$Inkomenseis = \frac{In\ Nederland\ onderworpen\ inkomen}{Wereldinkomen} * 100\%.$$

- Het in Nederland onderworpen inkomen (de teller) ter zake van box 3 kan bestaan uit drie soorten vermogensbestanddelen:
  1. In Nederland gelegen onroerende zaken;
  2. Rechten die direct of indirect betrekking hebben op in Nederland gelegen onroerende zaken, en
  3. Rechten op aandelen in de winst van een onderneming waarvan de leiding in Nederland is gevestigd.
- Geen van deze drie categorieën behoort voor het rechtsherstel tot het lage forfaitaire rendementspercentage dat geldt voor banktegoeden. Hierdoor leidt toepassing van rechtsherstel voor buitenlandse belastingplichtigen niet tot een lager voordeel uit sparen en beleggen in Nederland. Rechtsherstel wordt alleen verleend als het voordeel uit sparen en beleggen lager wordt dan in de huidige wettelijke systematiek. Het in Nederland onderworpen inkomen (de teller) blijft dus gelijk voor de berekening van de inkomenseis.
- Voor het bepalen van het wereldinkomen (de noemer) kan het rechtsherstel wel relevant zijn. Het wereldinkomen van de buitenlands belastingplichtige is het verzamelinkomen volgens de regels die gelden voor binnenlands belastingplichtigen. Het verzamelinkomen voor binnenlands belastingplichtigen kan lager worden door toepassing van rechtsherstel. Een zuivere bepaling van het verzamelinkomen volgens de regels die gelden voor binnenlands belastingplichtigen vraagt derhalve om doorwerking van het rechtsherstel op de inkomenseis en in het bijzonder op de noemer van de breuk. Het verlagen van de noemer overeenkomstig de forfaitaire spaarvariant ligt in lijn met een recente uitspraak van Rechtbank Zeeland-West-Brabant.[9]
- Doordat het wereldinkomen (de noemer) bij doorwerking van het rechtsherstel in sommige gevallen lager wordt, kan dat betekenen dat

[8] Inwoner binnen de landenkring: EU, EER, Zwitserland, BES-eilanden én indien een inkomensverklaring van de belastingautoriteit van het woonland is verstrekt aan de Belastingdienst.

[9] Rechtbank ZWB, 4 mei 2022, ECLI:NLRBZWB:2022:2465.

buitenlands belastingplichtigen door het rechtsherstel alsnog aangemerkt worden als kwalificerend buitenlands belastingplichtige. In de bijlage is een voorbeeld uitgewerkt ter verduidelijking.
- De aanpassing van het wereldinkomen gebeurt niet automatisch maar op verzoek van de belastingplichtige (door het indienen van een nieuwe aangifte). De belastingplichtige kan een rekenhulp op de website van de Belastingdienst gebruiken om het aangepaste wereldinkomen te berekenen.
- Het rechtsherstel kan nooit leiden tot een hoger voordeel uit sparen en beleggen, waardoor doorwerking van het herstel in de noemer van de breuk voor kwalificerend buitenlands belastingplichtige niet kan leiden tot verlies van de status 'kwalificerend'.

Informatiepunt: Vrijstelling groene beleggingen rechtsherstel

- De vrijstelling van groene beleggingen behelst zowel deposito's die kwalificeren als banktegoeden voor het rechtsherstel alsmede beleggingen.
- Voor het rechtsherstel is het – door de verschillende rendementspercentages – relevant of de groene belegging een deposito of belegging vormt voor zover deze boven de vrijstelling uitkomt.
- In de aangifte software is in het verleden dit onderscheid niet gemaakt, waardoor in het automatische rechtsherstel mogelijk 'groene deposito's' ten onrechte tegen het hogere rendement in aanmerking worden genomen.
- De exacte omvang van deze groep is niet te herleiden, maar naar inschatting erg beperkt. Het is niet mogelijk om te achterhalen in hoeveel aangiftes meer groene beleggingen zijn opgenomen dan de vrijstelling. Wel zien we dat in 2019 er 2.500 aangiftes zijn (alle aangiftes; dus ook niet-bezwaarmakers), waarin de vrijstelling van groene beleggingen volledig is gebruikt. Van deze 2.500 aangiftes is het nog maar de vraag hoeveel boven de vrijstelling uitkomen (men zal immers vaak de hoogte van de groene beleggingen/spaargeld afstemmen op de fiscale vrijstelling), recht hebben op rechtsherstel en sprake is van groen spaargeld in plaats van beleggingen.
- Wij adviseren om vanuit de Belastingdienst op algemene wijze te communiceren dat belastingplichtigen met groene beleggingen boven de vrijstelling zelf nagaan of hun groene deposito's juist zijn ingevuld in de aangifte. Aanpassing van regelgeving is vanuit juridisch oogpunt niet nodig.

Communicatie
De brief over de gevraagde interne notities is afgestemd met Communicatie.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING EN BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 23 augustus

Datum
19 augustus 2022

Notanummer
2022-0000208071

Bijlagen
1. Nota box 3 d.d. 11 juli
2. Voorbeeldberekening "effect" Persoonsgegevens
3. Publicatie Vakstudie Nieuws
4. Onderzoek liquiditeiten
5. Antwoorden op vragen bij nota 5 augustus
6. Advies Landsadvocaat

Aanleiding

Op dinsdag 23 augustus vindt een reguliere box 3 bespreking plaats. Op uw verzoek bespreken we de problematiek rondom liquiditeiten en het signaal over de overbruggingswetgeving uit de nota van 5 augustus nader. Er wordt een aantal beslispunten over de overbruggingswetgeving en het stelsel werkelijk rendement aan u voorgelegd. Daarnaast wordt u nader geïnformeerd over het zogenaamde "effect" Persoonsgegevens in de overbruggingswetgeving. Ten slotte ligt de planning en inhoud van komende brieven over box 3 ter bespreking voor.

Beslispunten

Toekomstig stelsel – life-events (wijziging fiscaal partnerschap, emigratie, immigratie, geboorte en overlijden)

1. Gaat u akkoord met de voorgestelde systematiek dat voor het bepalen van de vermogensaanwas de beginwaarde wordt vastgesteld bij het ontstaan van de belastingplicht?
2. Gaat u akkoord met de voorgestelde systematiek dat voor het bepalen van de vermogensaanwas de eindwaarde wordt vastgesteld bij beëindiging van de belastingplicht?
3. Gaat u er verder mee akkoord om de bestaande systematiek van vrije verdeling tussen fiscaal partners zoveel mogelijk te handhaven in het toekomstig stelsel?

Toekomstig stelsel – vergoeding genotsrechten

4. Gaat u akkoord met de voorgestelde systematiek dat voor het bepalen van de vermogensaanwas de eindwaarde wordt vastgesteld bij beëindiging van de belastingplicht?

Overbruggingswetgeving – "effect" Persoonsgegevens

5. Gaat u akkoord om in de memorie van toelichting nader in te gaan op de gevallen dat Persoonsgegevens schetst?
   Hiermee wordt benadrukt dat de wetgever van deze situatie op de hoogte is en na weging de gevolgen hiervan heeft aanvaard.

Overbruggingswetgeving – Informatiepunt relatie met voorkoming dubbele belasting

Bespreekpunten

Toekomstig stelsel – liquiditeitsproblemen

1. U heeft in reactie op de nota van 5 augustus aangegeven het onderzoek over de liquiditeitenproblematiek nader te willen bespreken.

Planning – Brieven box 3

2. Graag bespreken wij met u de planning en inhoud van komende brieven over box 3.

Antwoord op vragen uit nota 5 augustus

In bijlage 5 treft u het antwoord op verschillende vragen. U heeft gevraagd naar een nadere uitwerking van het wetgevingsproces als wordt besloten tot het bieden van rechtsherstel voor niet-bezwaarmakers in box 3. U heeft verder gevraagd hoe het tijdpad zich verhoudt tot de vijfjaarstermijn voor ambtshalve verminderingen. U kunt kennisnemen van bijgaand conceptadvies van de Landsadvocaat (LA), over de juridische houdbaarheid van opties voor rechtsherstel aan niet-bezwaarmakers (zie bijlage 6). Ten slotte wordt u geïnformeerd over een steekproef van de burgerreacties.

Integrale uitvoerbaarheid

In deze nota wordt een aantal beslispunten aan u voorgelegd. Wij wijzen erop dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming – van werkgroep naar stuurgroep, en vervolgens tot voorlegging aan u – hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden.

Toelichting - Beslispunten

Beslispunt 1: Toekomstig stelsel - Ontstaan van belastingplicht ter zake van box 3

Gaat u akkoord met de voorgestelde systematiek dat voor het bepalen van de vermogensaanwas de beginwaarde wordt vastgesteld bij het ontstaan van de belastingplicht?

Huidige stelsel

Bij het ontstaan van belastingplicht in de loop van het jaar wordt uitgegaan van de peildatum 1 januari van het desbetreffende jaar. Hierdoor is bij geboorte na 1 januari de rendementsgrondslag in het eerste kalenderjaar nihil. Dit geldt tevens voor het eerste jaar bij het ontstaan van buitenlandse belastingplicht door de aankoop (na 1 januari) van in Nederland belaste vermogensbestanddelen. Bij het ontstaan van binnenlandse belastingplicht door immigratie wordt het voordeel uit sparen en beleggen naar tijdsgelang in aanmerking genomen. Er is bewust niet gekozen voor een (afwijkende) peildatum op moment van ontstaan belastingplicht, omdat dit tot strijd zou kunnen leiden met het Unierecht. Uitgaan van een andere peildatum tussen een binnenlands belastingplichtige enerzijds en een buitenlands belastingplichtige anderzijds kan leiden tot een ongelijke rendementsgrondslag in box 3 voor vergelijkbare situaties.[1]

Nieuwe stelsel

In het nieuwe stelsel heeft het de voorkeur om de beginwaarde te bepalen op het moment van het ontstaan van de belastingplicht.[2] Dit heeft de volgende voordelen:

- Alleen de vermogensaanwas gedurende de periode dat iemand belastingplichtig is, wordt in de heffing betrokken.

[1] Kamerstukken II 2010/11, 32 401, nr. 7, p. 8-11.

[2] Dit doet mogelijk een groter beroep op het doenvermogen van belastingplichtigen, omdat voor het bepalen van de vermogensaanwas dan niet aangesloten wordt bij de waarde van 1 januari. Jaaropgaven van financiële producten zullen doorgaans niet specifiek de waarde, onttrekkingen en stortingen tonen vanaf het immigratie moment.

- De behandeling tussen de situatie van immigratie en het ontstaan van buitenlandse belastingplicht wordt hetzelfde. Beide groepen zijn belasting verschuldigd over de vermogensaanwas vanaf het moment van ontstaan van belastingplicht.

De wijze waarop de begin- en eindwaarde voor het indirecte rendement en het genietingstijdstip voor het directe rendement wordt bepaald wordt nog nader onderzocht.[3] Het kan namelijk als onrechtvaardig worden ervaren als iemand die per 1 juli immigreert naar Nederland en zijn rente van het gehele jaar uitbetaald krijgt op 31 december van dat jaar over het volledige bedrag in Nederland belast wordt.

In tegenstelling tot het huidige stelsel zien wij geen Unierechtelijke risico's door de beginwaarde te bepalen op het moment van het ontstaan van de belastingplicht. Er is immers geen onderscheid in behandeling van belastingplichtigen.

Wel is naar onze mening op grond van het Unierecht verplicht dat ook aan buitenlands belastingplichtigen het heffingvrije inkomen toegekend wordt. Anders zouden buitenlands belastingplichtigen slechter behandeld worden dan binnenlands belastingplichtigen, hetgeen in strijd is met de vrijheid van kapitaalverkeer. Het heffingvrije inkomen heeft hetzelfde doel als het huidige heffingvrije vermogen. Het HvJ heeft al eerder beslist dat het heffingvrije vermogen een tariefmaatregel is en hierdoor geen objectief verschil bestaat tussen binnenlands en buitenlands belastingplichtigen voor de toekenning van het heffingvrije vermogen.[4]

Ook het tijdgelang in aanmerking nemen van het heffingvrije inkomen in het jaar van immigratie, emigratie of ontstaan en beëindiging van de buitenlandse belastingplicht is juridisch kwetsbaar. Deze kwetsbaarheid kan worden beperkt – maar niet volledig geëlimineerd – in geval in puur binnenlandse situaties het heffingvrije inkomen ook tijdgelang in aanmerking wordt genomen. Met andere woorden: bij overlijden wordt het heffingvrij inkomen dan ook tijdsgelang herrekend. Mocht niet gekozen worden om het heffingvrije inkomen bij overlijden tijdsgelang te herrekenen dan is het advies om het heffingvrije inkomen ook volledig toe te kennen aan belastingplichtigen in het jaar van immigratie, emigratie of ontstaan en beëindiging van de buitenlandse belastingplicht.

Beslispunt 2 – Toekomstig stelsel - Beëindiging van belastingplicht
Gaat u akkoord met de voorgestelde systematiek dat voor het bepalen van de vermogensaanwas de eindwaarde wordt vastgesteld bij beëindiging van de belastingplicht?

Overlijden van de belastingplichtige
In het huidige box 3-stelsel is geen bijzondere bepaling opgenomen voor situaties waarin de belastingplichtige gedurende het kalenderjaar overlijdt. Dit betekent dat het voordeel uit sparen en beleggen niet tijdsevenredig wordt herleid. Daar staat tegen over dat de erfgenamen ook niet worden belast voor het geërfde

[3] De methode voor vaststellen van de beginwaarde is in deze nota verder onbesproken gebleven, omdat dit in een veel breder perspectief relevant is binnen het nieuwe box 3-stelsel. Bijvoorbeeld bij de start van het toekomstig stelsel in 2025.
[4] Zie HvJ 17-09-2015, ECLI:EU:C:2015:608, r.o. 53 (Miljoen). Dit is in het huidige box 3-stesel ook al het geval bij het heffingsvrije vermogen.

vermogen in het jaar van overlijden. Deze systematiek volgt uit het hanteren van forfaitere rendementen met een peildatum van 1 januari.
In het nieuwe stelsel is het voorstel de eindwaarde voor de vermogensaanwas te bepalen op de dag van overlijden. Voor de erfbelasting dient vaak al de waarde van de erfenis bepaald te worden op het moment van overlijden, waardoor het bepalen van de eindwaarde voor de vermogensaanwas naar verwachting uitvoerbaar is voor burgers. Rendement van een eventueel onverdeelde boedel wordt toegerekend aan de erfgenamen in de verhouding tot ieders gerechtigdheid.

Emigratie
Ook bij emigratie eindigt de binnenlandse belastingplicht. Dit betekent dat de vermogensaanwas bepaald dient te worden tot aan het moment van beëindiging van de binnenlandse belastingplicht. Door uit te gaan van het werkelijke rendement is bij emigratie – net als bij immigratie – in beginsel geen tijdsevenredige herrekening van het voordeel meer nodig.
Bij de overgang van binnenlandse belastingplicht naar buitenlandse belastingplicht blijft de emigrant belastingplichtig in Nederland voor een beperkt aantal vermogensbestanddelen. Het kan in bepaalde situaties zo zijn dat de belastingplichtige vanaf emigratie - in tegenstelling tot het huidige box 3 stelsel - al gedurende het jaar van emigratie in de box 3 heffing wordt betrokken als buitenlands belastingplichtige. Dit heeft te maken met het loslaten van de peildatum van 1 januari bij het ontstaan van belastingplicht. Hieronder een voorbeeld te verduidelijking.

Voorbeeld
X woont in Nederland. Op 1 januari 2025 bestaan zijn bezittingen uit:
- een eigen woning ter waarde[5] van € 500.000, en
- een effectenportefeuille ter waarde van € 150.000.

Op 1 juli verhuist X naar Duitsland en verhuurt zijn eigen woning.

Huidig stelsel: in het jaar van emigratie blijft de peildatum 1 januari voor de buitenlandse belastingplicht.[6]
In 2025 is X gedurende het eerste halfjaar binnenlands belastingplichtig en gedurende het tweede half jaar buitenlands belastingplichtig. Voor het tweede half jaar geldt dat de rendementsgrondslag nihil is. Voor het bepalen van de rendementsgrondslag wordt namelijk voor de buitenlandse belastingplicht uitgegaan van de waarde van de bezittingen in Nederland op de peildatum, 1 januari 2025. De, inmiddels voormalige, eigen woning wordt naar de toestand van 1 januari 2025 in box 1 in aanmerking genomen en de toestand op die datum is bepalend voor het antwoord op de vraag of een bezitting onderdeel uitmaakt van de rendementsgrondslag. De effectenportefeuille is geen bestanddeel van het belastbare inkomen uit sparen en beleggen in Nederland en maakt om die reden geen deel uit van de rendementsgrondslag bij de buitenlandse belastingplicht.
Vanaf 2026 is X gedurende het gehele jaar buitenlands belastingplichtig. Dan bestaat de rendementsgrondslag uit de waarde van de voormalige eigen woning.

Nieuw stelsel: bezittingen in Nederland worden vanaf het ontstaan van de buitenlandse belastingplicht in de box 3 heffing betrokken.

---

[5] Voor zover relevant wordt in dit voorbeeld ervanuit gegaan dat de WOZ-waarde gelijk is aan de werkelijke waarde.
[6] Zie ook Kamerstukken II 2010/11, 32 401, nr. 7, p. 8-11.

In het nieuwe stelsel dient op het moment van emigratie de waarde van de bezittingen bepaald te worden.[7] De voormalige eigen woning is vanaf het emigratiemoment aan de box 3 heffing in Nederland onderworpen. Eventuele huuropbrengsten en de waardeontwikkeling van de woning behoren vanaf dat moment tot het inkomen voor de vermogensaanwasbelasting van de vanaf dat moment buitenlands belastingplichtige.

Unierechtelijke aspecten
Overeenkomstig hiervoor opgemerkt – bij immigratie en het ontstaan van buitenlandse belastingplicht – is ook bij emigratie het advies het heffingsvrije inkomen niet naar tijdsgelang te herrekenen.

Ten slotte speelt bij emigratie naar een andere lidstaat de vraag of na emigratie tot en met 31 december van het emigratie jaar nog rekening gehouden dient te worden met een eventuele negatieve vermogensaanwas van vermogensbestanddelen die niet tot de buitenlandse grondslag behoren, als de immigratie-lidstaat hier geen rekening mee houdt. De waarde van deze vermogensbestanddelen kunnen immers na het moment van emigratie en voor het einde van het kalenderjaar nog in waarde dalen. Naar onze verwachting is het Unierechtelijk niet verplicht rekening te houden met waardedalingen op grond van een evenwichtige verdeling van de heffingsbevoegdheid (territorialiteitsbeginsel). Bovendien is het doel van de regeling om alleen belasting te heffen over de periode dat iemand belastingplichtig is in Nederland. Het is nog maar de vraag of iemand die emigreert vergelijkbaar is met iemand die het hele jaar in Nederland woonachtig is. In eerdere rechtspraak van het HvJ en van de HR is wel geoordeeld dat het verplicht is rekening te houden met waardedalingen na emigratie, maar deze zaken gingen over een systeem van vermogenswinstbelasting en niet over een vermogensaanwasbelasting.[8] Het relevante onderscheid tussen een vermogensaanwasbelasting en een vermogenswinstbelasting is dat bij een vermogensaanwasbelasting ook voor de niet-emigrant ongerealiseerde waardemutaties in de heffing worden betrokken. Alleen het moment van vaststellen van de eindwaarde is anders. Tussen het betalingsmoment van de verschuldigde belasting tussen de emigrant en niet-emigrant bestaat doorgaans geen verschil.[9] Beiden zijn de belasting verschuldigd na het doen van de jaarlijkse aangifte inkomstenbelasting.

Mocht de emigrant in het jaar van emigratie vóór vertrek een verlies hebben dan kan dit verlies – afhankelijk van de regels omtrent verliesverrekening – via een carry-back in aanmerking worden genomen. Eventuele verliezen na vertrek kunnen niet via een carry-back verrekend worden met eerdere jaren in verband met een evenwichtige verdeling van de heffingsbevoegdheid.
Op grond van bovenstaande, adviseren wij u geen rekening te houden met eventuele waardedalingen na emigratie, omdat binnen de voorgestelde

[7] Voor onroerend goed ligt dit genuanceerd door de eventuele forfaitaire benadering.
[8] Bijvoorbeeld HvJ C-470/04, ECLI:EU:C:2006:525, waarin is geoordeeld dat voor box 2 (vermogenswinstbelasting) wel rekening moet worden gehouden met waardeverminderingen na emigratie. Echter voor box 2 geldt een vermogenswinstbelasting en zou de belasting pas berekend worden bij daadwerkelijke realisatie van de winst. Zie ook voor pensioenaanspraken HR 15 april 2011, nr. 10/00990, ECLI:NL:HR:2011:BN8728.
[9] Er kan een beperkt verschil in tijd ontstaan ingeval de emigrant kort na emigratie uitgenodigd wordt tot het doen van aangifte, terwijl een binnenlandsbelastingplichtige pas vanaf 1 maart na afloop van het kalenderjaar aangifte kan doen.

systematiek ook geen rekening wordt gehouden met eventuele waardestijgingen na emigratie. Bovendien zou dit de regeling complexer maken.[10]

Einde buitenlandse belastingplicht
Het einde van de buitenlandse belastingplicht kan ontstaan in drie situaties: overlijden, vervreemding van vermogensbestanddelen waarvoor buitenlandse belastingplicht geldt of de overgang naar binnenlandse belastingplicht. In het huidige box 3-stelsel wordt rekening gehouden met het beëindigen van buitenlandse belastingplicht door het voordeel uit sparen en beleggen naar tijdsgelang in aanmerking te nemen. In het nieuwe box 3-stelsel is, overeenkomstig hiervoor besproken, deze tijdsgelange herrekening niet meer nodig.

Beslispunt 3 – Toekomstig stelsel - Ontstaan en beëindiging fiscaal partnerschap
Gaat u ermee akkoord om de bestaande systematiek van vrije verdeling tussen fiscaal partners zoveel mogelijk te handhaven in het toekomstig stelsel?

Het fiscaal partnerschap is in het huidige stelsel relevant met betrekking tot de verdeling van de gezamenlijke grondslag sparen en beleggen. De hoofdregel is dat bezittingen en schulden van de belastingplichtige en zijn partner in aanmerking worden genomen bij degene tot wiens bezit die bestanddelen behoren. Echter, bij de aangifte kan de gezamenlijke grondslag sparen en beleggen vrij worden verdeeld tussen de belastingplichtige en zijn fiscale partner. Hiervoor is wel vereist dat de belastingplichtige het gehele kalenderjaar dezelfde partner heeft of voor de toepassing van artikel 2.17 Wet IB 2001 geacht wordt te hebben gehad. Op grond van artikel 2.17 kunnen belastingplichtige en zijn partner er gezamenlijk voor kiezen het gehele jaar als partner te worden aangemerkt ook al is het partnerschap gedurende het jaar aangevangen of beëindigd. Als de belastingplichtige en zijn partner het gehele jaar fiscaal partner zijn en geen onderlinge verdeling hebben gekozen of de verdeling opgeteld niet 100% bedraagt, worden de niet-verdeelde bezittingen geacht 50%-50% verdeeld te zijn.

In het nieuwe box 3-stelsel kan bij dezelfde uitgangspunten als in het huidige stelsel worden aangesloten. Alleen in plaats van verdeling van de gezamenlijke sparen en beleggen dienen fiscaal partners het gezamenlijk inkomen uit vermogen te verdelen. Dit gaat dan om het gezamenlijke inkomen uit vermogen (directe en indirecte rendement) verminderd met het heffingvrije inkomen.

Beslispunt 4 - Toekomstig stelsel - vergoeding genotsrechten
Gaat u ermee akkoord dat we de optie om de vergoeding direct in de heffing te betrekken (optie a) verder uitwerken in plaats van de salderingsmethode (optie c) naar aanleiding van de capaciteit die de salderingsmethode (optie c) inneemt in de IV-portfolio?

In de nota van 11 juli jl. (zie bijlage 1, p.9-11) bent u geïnformeerd over de behandeling van genotsrechten in het toekomstig stelsel. In het bijzonder is u gevraagd naar een voorkeur voor de wijze waarop vergoedingen die ineens betaald c.q. ontvangen zijn voor het genotsrecht worden belast.

[10] Dit neemt niet weg dat belastingplichtigen hier op termijn over kunnen gaan procederen, omdat zij bijvoorbeeld de jurisprudentie bij een exit-heffing in de vermogenswinstbelasting naar analogie willen toepassen.

De volgorde van de door u aangegeven voorkeur was: 1 de salderingsmethode (optie c); 2 de vergoeding direct in de heffing betrekken (optie a) en 3 de vergoeding niet in de heffing betrekken (optie b). Tevens heeft u aandacht gevraagd voor de opgenomen bullet over het IV-perspectief bij de salderingsmethode (optie c). Dit punt is inmiddels nader uitgezocht. Het bijhouden van de salderingsmethode zal vanuit IV-perspectief plaatsvinden via een staffel. Het inrichten van een staffel gaat naar inschatting 500 IV-dagen kosten. Hiervoor geldt wel de gebruikelijke marge van 50%. Hierdoor heeft het vanuit IV-perspectief de (grote) voorkeur om niet voor de salderingsmethode te kiezen.

Beslispunt 5 – Overbruggingswetgeving – "effect Persoonsgegevens
Gaat u akkoord om in de memorie van toelichting nader in te gaan op de gevallen die Persoonsgegevens schetst?
Hiermee wordt benadrukt dat de wetgever van deze situatie op de hoogte is en na weging de gevolgen hiervan heeft aanvaard.

Hoogleraar fiscale economie Persoonsgegevens heeft per e-mail aan het Ministerie laten weten dat er iets mis gaat bij de toepassing van het heffingvrije vermogen in de overbruggingswetgeving. Via een aantekening bij een publicatie in Vakstudie Nieuws is ook gesignaleerd (zie bijlage 3). Op maandag 8 augustus bent u over de door Persoonsgegevens geschetste situatie geïnformeerd.

De door Persoonsgegevens geschetste situatie betreft belastingplichtigen die zowel:
(i) veel schulden en veel beleggingen hebben; én
(ii) met hun vermogen per saldo (net) boven het heffingvrije vermogen komen.

Deze groep moet meer belasting betalen dan onder het huidige stelsel het geval is. Dit is inherent aan de nieuwe systematiek waarbij verschillende percentages gelden voor bezittingen en schulden. Deze groep heeft tegelijkertijd (veel) voordeel van het heffingvrije vermogen. Belastingplichtigen die door saldering van schulden met bezittingen onder het heffingvrije vermogen blijven worden niet in de box 3 heffing betrokken, en ondervinden niet de gevolgen van de verschillende rendementspercentages.

Een stijging van het spaarvermogen kan voor enkelen uit deze groep (ondanks het lage forfaitaire rendement op spaargeld en ondanks het relatief grote voordeel van het heffingvrije vermogen) leiden tot een hogere heffing dan wellicht was verwacht. In hoeveel gevallen dit speelt is nu niet bekend.
N.B. *Dit wordt verduidelijkt door de twee voorbeelden met elkaar te vergelijken: in voorbeeld 2 is sprake van een stijging van het banktegoed met € 1000 t.o.v. voorbeeld 1.*

Achtergrond
Om doel en strekking van de gekozen systematiek te verduidelijken, wordt u geadviseerd om in de memorie van toelichting op deze gevallen nader in te gaan en aan te geven dat voornoemd effect een gevolg is van de gekozen systematiek en op basis van een proportionele afweging is aanvaard.

Een gegeven is dat voor het rechtsherstel is gekozen om het (reeds bestaande) heffingvrije vermogen pro rata toe te rekenen aan de drie vermogensbestanddelen (spaargeld, overige bezittingen en schulden). Hiervoor is

gekozen, onder andere op basis van het advies van drie externe deskundigen begin dit jaar.

Door het hanteren van verschillende rendementspercentages op overige bezittingen (2021: 5,69%) en schulden (2021: 2,46%) zal de overbruggingswetgeving voor belastingplichtigen met schulden kunnen leiden tot een hogere heffing over box 3-bezittingen dan onder de wetgeving 2017 het geval was. Dit effect is inherent aan het voor het rechtsherstel gekozen stelsel dat is voortgezet in de overbruggingswetgeving: hierbij is gekozen voor een differentiatie in rendementspercentages. Een aanpassing van dit stelsel is niet mogelijk.

Bij belastingplichtigen waarbij het vermogen beneden het heffingvrije vermogen blijft, vindt geen belastingheffing plaats. Dit houdt verband met het feit dat ook gedurende de overbruggingswetgeving nog gerekend wordt met een heffingvrij vermogen en niet met een heffingvrij inkomen. Voor belastingplichtigen die per saldo beneden het heffingvrije vermogen blijven is dit voordelig. Zij ondervinden niet de effecten van de verschillende rendementspercentages op beleggingen en schulden.

Voor de overbruggingswetgeving is gekozen om aan te sluiten bij het stelsel van het rechtsherstel (de forfaitaire spaarvariant), inclusief de pro rata toerekening van het heffingvrije vermogen en de saldering van het rendement op spaargeld en overige bezittingen met het rendement op schulden.[11] De reden hiervoor is onder andere de begrijpelijkheid voor burgers (geen twee verschillende stelsels voor rechtsherstel en overbruggingsperiode) en de uitvoerbaarheid bij de Belastingdienst op zo'n korte termijn (de systemen zijn al aangepast voor het rechtsherstel en deze aanpassingen zullen ook in de overbruggingsperiode gehanteerd blijven). Er is toen uitdrukkelijk voor gekozen om niet over te stappen op een heffingvrij inkomen.

Ook met het oog op de gegevens die voor de inkomensafhankelijke regelingen moeten worden doorgegeven door de Belastingdienst lag het niet voor de hand om voor de overbruggingsperiode over te stappen op een ander stelsel. Dat zou een ingrijpende wijziging ook in andere systemen betekenen die niet op zo'n korte termijn omgezet kunnen worden.

Het voorgaande betekent dat een belastingplichtige met veel bezittingen én veel schulden ook in de overbruggingswetgeving geen belasting betaalt als het vermogen per saldo gelijk is aan het heffingvrije vermogen dan wel daaronder blijft. Ook al geldt dat in die gevallen het forfaitair bepaalde rendement groot kan zijn vanwege het verschil tussen het rendement op overige bezittingen (2021: 5,69%) en het rendement op schulden (2021: 2,46%).

Als het vermogen boven het heffingvrije vermogen komt, leidt de pro rata toerekening ertoe dat het heffingvrije vermogen als het ware vergroot wordt. Dit vergrotingseffect is nieuw ten opzichte van de wetgeving zoals die sinds 2017 geldt. Een belastingplichtige met veel bezittingen en veel schulden die wel boven het heffingvrije vermogen uitkomt, gaat in de overbruggingswetgeving meer belasting betalen dan in het huidige stelsel, maar dit effect wordt gemitigeerd

[11] Overigens is in de overbruggingswetgeving voor een belastingplichtige een terugval op het wettelijke systeem (zoals dat per 2017 geldt) niet mogelijk. Dit is een verschil tussen de overbruggingswetgeving en het rechtsherstel.

door dit vergrotingseffect van het heffingvrije vermogen. De situatie die Persoonsgegevens schetst is daarom voordelig voor de belastingplichtige.

Persoonsgegevens illustreert dit aan de hand van twee (extreme) voorbeelden, uitgaande van een heffingvrij vermogen van € 50.000.

Voorbeeld 1 overbruggingswetgeving

Banktegoeden	€ 50.000
Beleggingen	€ 10 mln
Schulden na aftrek drempel	€ 10 mln
Rendementsgrondslag	€ 50.000
Grondslag sparen en beleggen	€ 0
Forfaitair rendement	€ 323.005
Voordeel uit sparen en beleggen	€ 0
Belasting box 3	**€ 0**

Deze belastingplichtige betaalt geen belasting, omdat het vermogen per saldo niet boven het heffingvrije vermogen uitkomt, ook al is zijn forfaitair berekende rendement € 323.005. Ook in het huidige stelsel betaalt deze belastingplichtige geen belasting.

Voorbeeld 2 overbruggingswetgeving

Banktegoeden	€ 51.000
Beleggingen	€ 10 mln
Schulden na aftrek drempel	€ 10 mln
Rendementsgrondslag	€ 51.000
Grondslag sparen en beleggen	€ 1.000
Forfaitair rendement	€ 323.005,10
Voordeel uit sparen en beleggen	€ 6.334
Belasting box 3	**€ 1.963**

Deze belastingplichtige heeft € 1.000 meer spaargeld dan in voorbeeld 1 en betaalt wel belasting. Vanwege de pro-ratatoerekening van het heffingvrije vermogen wordt slechts belasting betaald over een klein deel (1.000/51.000e deel) van het forfaitaire rendement. Desalniettemin resteert een belasting van een kleine € 2.000 euro.

De voorbeelden maken duidelijk dat de prikkel om schulden aan te gaan die bestaat in het huidige stelsel ook gedurende de overbruggingswetgeving blijft bestaan en in sommige gevallen groter wordt. Deze prikkel vervalt wanneer het nieuwe stelsel op basis van werkelijk rendement van kracht wordt en we tevens overstappen op een heffingvrij inkomen.

dit is de goede prikkel.

Overigens kan het effect zoals dat in bovenstaande voorbeelden tot uitdrukking komt, zich ook voordoen in minder extreme situaties. Bijvoorbeeld belastingplichtigen die schulden zijn aangegaan om een tweede woning (voor henzelf of bijvoorbeeld voor een kind) aan te schaffen of belastingplichtigen die een schuld zijn aangegaan om dit bedrag door te lenen aan een kind, zodat deze een eigen woning kan kopen. Deze belastingplichtigen krijgen bij volledige saldering van vordering en schuld feitelijk een reductie voor de schuld tegen 5,69% in plaats van 2,26%. Zij die boven het heffingvrije vermogen uitkomen, zien dit effect verminderd doordat het effectieve rendementspercentage dat wordt toegepast op het surplus stijgt.

Persoonsgegevens suggereert om die reden het heffingvrije vermogen alleen toe te passen op bezittingen en dus als het ware om te bouwen naar een "heffingvrij bezit", waardoor in de overbruggingswetgeving meer personen in de heffing zouden worden betrokken.

Dit acht de werkgroep overbrugging niet wenselijk. De situatie die Persoonsgegevens schetst is het gevolg van de bewuste keuze om voor de overbruggingswetgeving aan te sluiten bij het rechtsherstel (zie paragraaf Achtergrond). De suggestie van Persoonsgegevens het basisprincipe van het heffingvrije vermogen (je betaalt pas als jouw vermogen groter is dan het heffingvrije vermogen) om die reden af te schaffen zou betekenen dat een groep belastingplichtigen die meende uitgesloten te worden van een box 3-heffing, nu wel belasting zou moeten betalen. Ook dat acht de werkgroep overbrugging niet wenselijk.

Daarnaast zijn in de werkgroep verschillende opties onderzocht waaronder een cap op het heffingvrije vermogen, een cap op de schulden en een combinatie van beiden. Deze varianten betekenen echter ook systeembreuken ten opzichte van het huidige stelsel en het rechtsherstel. Daarnaast zou dit leiden tot aanpassing van de voor het rechtsherstel gebouwde systemen wat tot een hoger beslag op het IV-portfolio van de Belastingdienst en tot een budgettaire derving zou leiden. Zonder de laatste twee aspecten nader uit te werken is in dit stadium de conclusie dat er binnen het gekozen stelsel voor de overbruggingswetgeving geen mogelijkheden voor verbetering te vinden zijn.

Uitvoeringsaspecten
Belastingplichtigen met overige bezittingen en eveneens schulden die boven het heffingvrije vermogen uitkomen, kunnen wellicht de indruk hebben dat zij onder de overbruggingswetgeving relatief veel belasting betalen. Het effectieve rendementspercentage is hier hoog. In de casus van Persoonsgegevens is het effectieve rendementspercentage ruim 600%. In hoeverre dit effect zichtbaar wordt op de aanslag is nog niet bekend. In het nu voorliggend concept wordt het effectieve rendementspercentage niet getoond (zie bijlage 2, waarin de berekening zoals deze naar de huidige stand op de aanslag wordt getoond). Het is ongewis in hoeverre de nieuwe berekening en de effecten van de overgangswet vragen en bezwaren zal oproepen bij belastingplichtigen.

Informatiepunt - Relatie onvolkomenheid overbruggingswetgeving met de voorkoming van dubbele belasting
Het effect dat belastingplichtigen met weinig nettovermogen die met (veel) geleend geld beleggen, weinig belasting betalen (gerelateerd aan het forfaitaire rendement op die beleggingen verminderd met de schulden) wordt nog sterker wanneer er ook buitenlandse bezittingen zijn. Dat komt omdat bij de voorkoming van dubbele belasting wordt gedaan alsof het heffingvrije vermogen geheel bij de binnenlandse bezittingen hoort (en het buitenlandse vermogen zonder vrijstelling (heffingvrij vermogen) is belast). Technisch gebeurt dat doordat (in de huidige wettelijke systematiek en onder het herstelbesluit[12]) in de voorkomingsbreuk (waarin de teller bestaat uit het buitenlandse nettorendement) de noemer wordt gevormd door het belastbare inkomen uit sparen en beleggen (en waarin dus mede een aftrek in verband met het heffingvrije vermogen is verwerkt) en niet uit de som van het binnenlandse en buitenlandse rendement. Als we willen voorkomen dat het Persoonsgegevens effect' als het ware versterkt wordt in dergelijke

[12] En (logischerwijze) eveneens in de in voorbereiding zijnde herstelwetgeving ter codificatie van het herstelbesluit.

(veel-)geleend-geld-situaties met ook buitenlandse bezittingen is het te overwegen om de noemer in de breuk aan te passen en zo minder voorkoming te geven.

Er zijn ook andere argumenten om dit te doen[13] maar omdat nu voor de algemene lijn is gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de systematiek van het herstelbesluit en omdat onder de huidige wettelijke systematiek ook op deze wijze (toerekening heffingvrij vermogen aan binnenlandse bezittingen) voorkoming wordt verleend, stellen wij voor om dit vooralsnog niet te doen.

Toelichting - Bespreekpunten

Bespreekpunt 1 - Toekomstig stelsel – liquiditeitsproblemen

U heeft in reactie op de nota van 5 augustus aangegeven het onderzoek over de liquiditeitenproblematiek nader te willen bespreken. In bijlage 4 treft u nogmaals het onderzoek met uw aantekeningen hierbij.

Bespreekpunt 2 – Planning brieven box 3

Tijdens het Commissiedebat over het Toekomstig stelsel van 29 juni jl. heeft u een aantal toezeggingen gedaan. Daarbij heeft u aangegeven in september een brief te sturen, maar hierin nog niet alle toezeggingen mee te nemen. Tijdens het reguliere overleg van 8 augustus heeft u daarnaast aangegeven een brief te willen sturen voor het Commissiedebat Belastingdienst van 7 september. Hieronder treft u een voorstel voor de planning en inhoud van verschillende brieven over box 3 in de komende periode.

Inhoud	Wordt aan u voorgelegd	Verzending Kamer

1. Brief richting Commissiedebat
• Stand van zaken herstel
  ○ Posten bezwaarmakers behandeld, iedereen brief ontvangen.
  ○ Burgerreacties: prognose vs realiteit
  ○ Van start met aanslagen die niet onherroepelijk vaststonden en aanslagen 2021
  ▪ Toezegging over informeren burgers
• Niet bezwaarmakers: verwijzing brief scenario's.
• Toezegging Grinwis over aanvullende informatie doorwerking
• Overbrugging en herstel in wetgeving: gaan met Prinsjesdag naar Kamer voor behandeling.
• Toekomstig stelsel:
  ○ Rapport CapGemini
  ○ Gevolgen haalbaarheid 2025
  ○ Verwijzing Septemberbrief over toezeggingen
	30 aug PM	1 sept PM

[13] Eén argument is dat Nederland bij het belasten van Nederlands vermogen van buitenlands belastingplichtigen ook het heffingvrije vermogen toepast. Vanuit de redenering dat wij er daarom vanuit mogen gaan dat het buitenland reciprook handelt en minder belast zou Nederland, om alle belastingplichtigen gelijk te behandelen, dan dus meer moeten/mogen belasten en minder voorkoming hoeven te geven.
Een ander argument is dat bij de belasting van het wereldvermogen het heffingvrije vermogen feitelijk pro rata aan het buitenlandse vermogen is toegerekend en dat het dus redelijk is dat bij de voorkoming ook te doen. Dit argument gold echter ook al onder de huidige wettelijke systematiek.

2. Septemberbrief toekomstig stelsel
• Vergelijking VAB/VWB (toezegging Idsinga)
  ○ Invoeringsdatum
  ○ Cijfermatige uitwerkingen
  ○ Budgettaire opbrengst
  ○ Micro berekeningen
• Verdere uitwerking vrijstellingen en grondslagen.
• Interactie VAB en Toeslagen
• Betalingsproblemen en evt. economische verstoringen. (Motie Grinwis, Van Dijk, Idsinga)
• Overleg met NVB
	13 sept	15 sept

3. Vervolgbrief toekomstig stelsel • Mogelijke alternatieven rendement op vastgoed (Motie Nijboer/Maatoug) • Gebruik maken WOZ-waarde (Motie Grinwis) • Arbitragemogelijkheden (Motie Omtzigt) • Inflatie • Hypotheekrenteaftrek	PM	PM

Communicatie
Vorige week is een persbericht uitgegaan met de stand van zaken van het herstel. Met directie Communicatie wordt besproken hoe de bovengenoemde brieven het beste kunnen landen en welke persmomenten hierbij gepland kunnen worden.

Politiek/bestuurlijke context
Zie bespreekpunt 3.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief box 3 commissiedebat 7 september

Datum
30 augustus 2022

Notanummer
2022-0000215800

Bijlagen
1. Kamerbrief
2. Capgemini rapport

Aanleiding
U heeft gevraagd een kamerbrief te sturen over verschillende box 3-onderwerpen, voorafgaand aan het Commissiedebat Belastingdienst van 7 september a.s.

Adviezen
Wij adviseren u akkoord te gaan met verzending van bijgaande Kamerbrief.

01/09/22

Kernpunten
- De brief gaat in op de volgende punten:
  - Stand van zaken en planning van het rechtsherstel, in lijn met een op 17 augustus gepubliceerd persbericht.
  - Reactie op enkele toezeggingen.
  - Aankondiging van de wetsvoorstellen Herstel en Overbruggingswetgeving, zoals ook reeds in de kamerbrief van 28 april is aangegeven.
  - Het onderzoeksrapport van Capgemini naar de haalbaarheid van invoering van het stelsel op basis van werkelijk rendement, en het besluit om de invoering hiervan uit te stellen.
  - Vooruitblik naar een brief die later in september wordt verstuurd met nadere inhoudelijke uitwerking van het toekomstig stelsel inclusief vergelijking tussen vermogensaanwasbelasting en vermogenswinstbelasting.

Toelichting
Communicatie
De directie communicatie stelt voor om deze brief en het nieuws dat het nieuwe stelsel wordt ingevoerd per 2026 te begeleiden met een persbericht en via social media. Ook wordt er interne communicatie voorbereid.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Ministerie van Financiën

ma 5/9 15^00 uur

TER BESLISSING EN BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 5 september

Datum
2 september 2022

Notanummer
2022-0000211856

Bijlagen
1. Scenario's onzakelijke elementen

04.09.22

Aanleiding

Middels deze voortgangsnota wordt een informatie- en een beslispunt over het stelsel werkelijk rendement aan u voorgelegd. Hierbij komen punten omtrent onzakelijke elementen en verliesverrekening aan bod. Wij wijzen erop dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming – van werkgroep naar stuurgroep, en vervolgens tot voorlegging aan u – hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden.

Beslispunten

Toekomstig stelsel – verliesverrekening jaar van invoering

1. Welke optie voor de verliesverrekening in het jaar van invoering heeft uw voorkeur?

graag akkoord.

Informatiepunten

Toekomstig stelsel – onzakelijke elementen

1. Bij de vormgeving van een heffing over het werkelijk rendement in het toekomstig stelsel van box 3 dient aandacht te worden besteed aan de vraag hoe met onzakelijke elementen in transacties moet worden omgegaan. Dit vraagstuk raakt veel andere onderwerpen, zoals genotsrechten, onroerende zaken, kostenaftrek enzovoort. Wij informeren u over de stand van zaken van het onderzoek en de oplossingsrichtingen die zijn opgekomen. Deze oplossingsrichtingen worden momenteel verder uitgewerkt en op korte termijn in de vorm van beslispunten aan u voorgelegd.

Toelichting – Beslispunten

Toekomstig stelsel – verliesverrekening jaar van invoering

In de nota van 9 juni bent u (onder andere) geïnformeerd over het voorstel van de werkgroep voor de verliesverrekeningstermijn in het nieuwe box 3-stelsel. In de nota hebben wij u geadviseerd om uit te gaan van een carry back van één jaar en een carry forward van negen jaren. Tijdens de bespreking heeft u uw voorkeur uitgesproken voor een carry back van één jaar. De carry forward werd ook nog gezien als een variabele die later kan worden ingevuld (mede afhankelijk van de budgettaire ruimte). Voor de eenvoud gaan we in deze nota uit van een carry forward van negen jaar.

Destijds hebben wij aangegeven dat wij u later informeren over hoe omgegaan dient te worden met verliesverrekening in het jaar van invoering. Ook hebben we toegezegd om meer informatie te geven over het effect van verliesverrekening op de IV-capaciteit. In deze nota geven wij hier gevolg aan.

In dit stuk lichten wij twee opties toe waaruit gekozen kan worden en informeren wij u over de twee alternatieven die wij onderzocht hebben. De uitvoerbaarheid van de opties zijn nog onder voorbehoud van een Uitvoeringstoets.

Beslispunt 1: Toekomstig stelsel – verliesverrekening in het jaar van invoering
Welke optie voor de verliesverrekening in het jaar van invoering heeft uw voorkeur?

- Bij de vormgeving van het nieuwe box 3-stelsel is het uitgangspunt om verliesverrekening toe te staan met daarbij een verliesverrekeningsdrempel ter hoogte van het heffingvrije inkomen.
- Voor verliezen die deze drempel overschrijden, is het voorstel om een verliesverrekening te introduceren, waarbij het uitgangspunt voor nu is om een carry back van één jaar toe te staan en een carry forward van negen jaren.
- Hierdoor rijst de vraag hoe moet worden omgegaan met de carry back van één jaar in het jaar van invoering. De werkgroep heeft twee opties uitgewerkt, waarbij optie 1 de voorkeursoptie is.

- Optie 1 (voorkeursoptie):
  - In optie 1 vindt er geen carry back plaats in het jaar van invoering en wordt de carry forward-termijn gehandhaafd op 9 jaar. Vanaf het jaar na invoering is carry back (van één jaar) mogelijk.
  - *Voordelen:*
    - Uitvoeringstechnisch is dit de meest eenvoudige optie. Er hoeft voor de carry forward in het jaar van invoering niet afgeweken te worden van het systeem dat in de daaropvolgende jaren geldt.
  - *Nadelen:*
    - Voor belastingplichtigen leidt deze keuze ertoe dat er in het jaar van invoering een jaar minder verliesverrekening mogelijk is dan in de daaropvolgende jaren. Dat is wellicht lastig uitlegbaar en zou ertoe kunnen leiden dat belastingplichtigen een verlies zien 'verdampen' dat ze anders wel hadden kunnen verrekenen. Dit effect is echter beperkt (zie nadere toelichting optie 1 en 2).

- Optie 2:
  - In optie 2 vindt er geen carry back plaats in het jaar van invoering maar wordt gedurende het jaar van invoering de carry forward met één jaar verlengd (dus tien jaren in het jaar van invoering en in het jaar daarop structureel negen jaren).
  - *Voordelen:*
    - Een extra jaar carry forward in het jaar van invoering zorgt ervoor dat belastingplichtigen enigszins 'gecompenseerd' worden voor het feit dat er geen carry back mogelijk is in dat jaar (en er dus een jaar minder verliesverrekening mogelijk is, namelijk negen jaren in totaal in plaats van tien) en voor het eventuele liquiditeitsnadeel dat zij lijden doordat ze een verlies niet

Optie 1 voorkeur, vooral vanuit uitvoering.

direct kunnen verrekenen met een mogelijk positief resultaat uit het jaar ervoor. Het effect van een ontbrekend carry back-jaar in dat jaar wordt hiermee gemitigeerd.

- *Nadelen:*
  - Een extra jaar carry forward in het jaar van invoering is technisch gezien maakbaar, maar kost wel IV-dagen: bij een afwijkend jaar carry forward zijn ongeveer 50 IV-dagen extra nodig.
  - Een extra jaar verliesverrekening kost geld. Omdat de meeste verliesverrekening binnen negen jaar plaatsvindt, zal de derving wel relatief beperkt zijn. Er kan nu nog niet worden geraamd hoeveel dit zal kosten, maar een heel grove schatting komt uit op eenmalig enkele tientallen miljoenen.

- Nadere toelichting verschil optie 1 en 2:
  - Een extra jaar carry forward in het jaar van invoering heeft voor belastingplichtigen relatief weinig effect. In beide gevallen krijgen belastingplichtigen in ieder geval 9 jaar om een eventueel verlies te verrekenen.
  - Belastingplichtigen die profijt kunnen hebben van dat tiende jaar zijn mensen die (1) een groot verlies hebben gehad in het jaar van invoering en (2) niet voldoende winst genieten in de daarop 9 volgende jaren om dat verlies volledig te verrekenen. Daarnaast is het plausibel dat we hier vaak te maken zullen hebben met belastingplichten die verlies hebben gemaakt op een risicovol vermogensbestanddeel, zoals crypto of aandelen. Een deel van deze belastingplichtigen zal na een aantal jaar verlies wellicht de beslissing maken dit bestanddeel terug om te zetten naar een bestanddeel met een laag risico, zoals spaargeld. Daar het potentieel rendement op spaargeld per definitie lager ligt dan het potentieel rendement op crypto of aandelen, zullen deze belastingplichtigen veel meer tijd nodig hebben hun verlies te verrekenen. In deze gevallen zal een jaar meer of minder verliesverrekening weinig uitmaken. Enkel die belastingplichtigen die na negen jaar verlies en behoud van het vermogensbestanddeel in het tiende jaar plots grote winst maken zullen bijgevolg voordeel kunnen hebben van het extra jaar verliesverrekening. Conclusie hierbij is dat de groep belastingplichtigen die baat heeft bij een extra jaar carry forward in het jaar van invoering, zeer beperkt is.

- Naast bovenstaande opties heeft de werkgroep ook twee alternatieve varianten onderzocht, die in de vorige nota zijn benoemd als opties. De werkgroep beschouwt variant 1 als onwenselijk en variant 2 als onmogelijk om in te regelen. Omwille van de volledigheid informeren wij u over deze twee varianten:

- Variant 1:
  - In variant 1 vindt geen carry back plaats in het jaar van invoering en wordt de carry forward-termijn gehandhaafd op negen jaar. In het jaar van invoering krijgen belastingplichtigen met een verlies (dat de verliesverrekeningsdrempel overstijgt) een

belastingkorting in box 1, bijvoorbeeld ter hoogte van het verlies, vermenigvuldigd met het tarief. Daarmee zou bij fictie fiscaal de meest gunstige situatie voor belastingplichtigen worden gerealiseerd. Een vergelijkbare regeling bestaat momenteel in box 2 voor verliezen die, bij het einde van een aanmerkelijk belang, nooit meer te verrekenen zijn in box 2.

- *Voordelen:*
  - Voor belastingplichtigen zal deze variant financieel het meest aantrekkelijk zijn omdat er bij fictie een belastingkorting wordt toegepast.
- *Nadelen:*
  - Slechts het feit dat er geen carry back kan plaatsvinden in het jaar van invoering is onvoldoende om aan te nemen dat het verlies niet verrekend kan worden met positieve resultaten in de toekomst. Met een aftrekpost in de vorm van een belastingkorting in box 1 worden belastingplichtigen die een verlies lijden in het jaar van invoering onevenredig bevoordeeld ten opzichte van belastingplichtigen die in een later jaar een verlies lijden.
    - Zij zouden een liquiditeitsvoordeel hebben (geld komt eerder naar de belastingplichtige) en daarnaast het voordeel dat een belastingkorting onmiddellijk kan worden gebruikt in box 1 (voor een verlies in een later jaar dient alleen het box 3 inkomen ter verrekening, hetgeen de verliesverrekeningsmogelijkheden beperkt).
  - Budgettair zal deze variant vermoedelijk de grootste impact hebben omdat een verlies direct verrekenbaar is, ondanks dat in het jaar vóór invoering geen of een beperkt positief resultaat aanwezig was.
  - Ook vanuit de uitvoering lijkt een dergelijke variant onwenselijk omdat weer een nieuw systeem moet worden ingericht, wat extra IV-dagen kost.
- Concluderend is de werkgroep van mening dat deze variant onwenselijk is. Als de wens bestaat om belastingplichtigen iets tegemoet te komen zou een extra jaar carry forward in het jaar van invoering (optie 2) een beter instrument zijn.

- Variant 2:
  - De werkgroep heeft een variant onderzocht waarbij er carry back wordt toegestaan naar het jaar vóór invoering. Hierbij wordt het verlies in het jaar van invoering verrekend met een positief resultaat in box 3 op grond van de op dat moment geldende overbruggingswetgeving. Dit is uitvoeringstechnisch niet maakbaar voor de Belastingdienst omdat het nieuwe stelsel in een nieuwe omgeving wordt ontwikkeld.

Ter info

- Aanvullende informatie over het effect van verliesverrekening op de IV-capaciteit:
  - Zoals eerder toegezegd zou de werkgroep wat meer informatie geven op de gevolgen van verliesverrekening (en de daarbij horende keuzes) voor de IV-capaciteit. Voor deze afgegeven dagen geldt de gebruikelijke marge van 50%.

- Het toestaan van verliesverrekening an sich vereist een staffel die de Belastingdienst dient in te richten. Dit kost in ieder geval 500 IV-dagen.
- Een carry back van één jaar kost ongeveer 500 IV-dagen. Wanneer er gekozen zou worden voor een carry back van drie jaren kost dit ongeveer 1500 IV-dagen. Bij een carry back van drie jaren geldt overigens ook dat conform hetgeen in deze nota uiteen is gezet over carry back van één jaar, deze een ingroeitijd nodig heeft ter hoogte van het aantal jaren carry back (dus drie jaren in dit geval). In het eerste jaar ná invoering kan er dus een carry back plaatsvinden van één jaar, in het jaar daarna een carry back van twee jaren en in het jaar daarna een carry back van drie jaren.
- Een carry forward kost 100 IV dagen. Hierbij is het aantal jaren waarop de carry forward wordt gesteld niet van belang. Een extra jaar carry forward in het jaar van invoering kost in dat jaar 50 IV-dagen.

Toelichting – Informatiepunten

Toekomstig stelsel – onzakelijke elementen

- Door heffing over het werkelijk rendement ontstaat het risico dat de hoogte van het te belasten box 3-inkomen kan worden beïnvloed door onzakelijke elementen in transacties.
- Dit risico doet zich voor bij transacties waarbij een motief meespeelt dat niet gericht is op het behalen van rendement, bijvoorbeeld in de familiaire sfeer en gelieerde verhoudingen.
- Zonder zakelijkheidscorrectie wijkt het werkelijke rendement af van het rendement dat vanuit een at arm's length oogpunt in aanmerking genomen had moeten worden en kunnen onevenwichtige situaties zich voordoen die tot arbitrage en misbruik kunnen leiden. Daarbij moet worden bedacht dat het arm's length-beginsel (tot nu toe) niet geldt tussen particulieren.
- Het introduceren van het at arm's length-beginsel is uitvoeringstechnisch ingrijpend.
- Het corrigeren van onzakelijke elementen past in een systeem waar de regels van de winstbepaling van toepassing zijn. De vermogensaanwasbelasting is echter een systeem dat in de kern afwijkt van de winstbepalingsregels zoals we die kennen in box 1 en de vennootschapsbelasting. Immers, de niet-gerealiseerde winsten worden jaarlijks belast bij een vermogensaanwasbelasting. Als wordt gekozen voor een zakelijkheidscorrectie dan moet goed onderbouwd worden waarom soms wel (zoals zakelijkheidscorrectie) en soms niet (zoals het in aanmerking nemen van kosten in plaats van uitgaven of de mogelijkheid tot reserveren van uitgaven) elementen van de winstbepalingsregels worden gevolgd binnen een systeem van de vermogensaanwasbelasting..
- Hierna zijn vijf verschillende situaties beschreven waarbij vergoedingen worden betaald door:
  1. Winst/resultaatgenieter[1] aan een box 3 genieter (bijvoorbeeld vergoeding betaald vanuit een bv aan een box 3 genieter; aftrekbaar in de Vpb/box 2-sfeer en belast in box 3);

[1] In deze nota wordt onder winst/resultaatgenieter ook een belastingplichtige voor de vennootschapsbelasting en zijn aanmerkelijkbelanghouder/directeur-grootaandeelhouder bedoeld.

2. Box 3 genieter aan een winst/resultaatgenieter (bijvoorbeeld vergoeding betaald vanuit box 3 genieter aan bv; aftrekbaar in box 3 en belast in de Vpb/box 2-sfeer);
3. Particulier aan een box 3 genieter (niet aftrekbaar bij de particulier en wel belast in box 3);
4. Box 3 genieter aan box 3 genieter (aftrekbaar in box 3 en belast in box 3);
5. Box 3 genieter in grensoverschrijdende situaties (aftrekbaar in box 3).

Deze vijf situaties zijn hieronder nader uitgewerkt en toegelicht met de eerste bevindingen. Een systematisch en compleet overzicht treft u aan in de bijgevoegde tabel.

1. De situatie dat een onzakelijke vergoeding aan een box 3 genieter wordt betaald vanuit de winstsfeer wordt in het huidige stelsel in gelieerde verhoudingen in de meeste gevallen tegengegaan doordat voor de presterende partij niet het box 3-regime van toepassing is maar de terbeschikkingstellingsregeling (tbs-regeling). Door de tbs-regeling is immers bij deze partij een zakelijke vergoeding voor de ontvanger belast als resultaat uit overige werkzaamheden in box 1. Enerzijds kan gezegd worden dat de tbs-regeling mogelijk binnen de ruime groep verbonden personen voldoende is ter voorkoming van mismatches in deze situatie binnen het toekomstig box 3-stelsel. Anderzijds, als gekozen wordt om een zakelijkheidscorrectie in box 3 in te voeren, rijst de vraag of het nodig is de tbs-regeling te handhaven. Afschaffing van de tbs-regeling zou het belastingstelsel vereenvoudigen, maar blijft – afhankelijk van het nieuwe box 3 tarief – mogelijk wel gewenst ter voorkoming van tariefarbitrage. Indien de tbs-regeling blijft bestaan is het de vraag of de kring van verbonden personen ruim genoeg is om mismatches tegen te gaan.
2. De situatie dat een onzakelijke vergoeding vanuit een box 3 genieter aan een winst/resultaatgenieter wordt betaald, resulteert in een mismatch zonder zakelijkheidscorrectie. In box 3 is de onzakelijke vergoeding aftrekbaar, terwijl bij de winstgenieter een zakelijke opbrengst belast wordt op basis van het zakelijkheidsprincipe.

Zowel in situatie 1 als 2 kan een mismatch ontstaan door onzakelijk handelen (hogere aftrekpost dan de corresponderende bate). Deze situatie is uiterst onwenselijk omdat dit planning in de hand werkt. Momenteel wordt nagedacht over de mogelijke oplossingen voor dit probleem. Het toepassen van een zakelijkheidscorrectie lijkt voor de hand te liggen in deze situaties, omdat de andere partij in beide situaties ook een zakelijkheidscorrectie via de totaalwinstgedachte toepast. De jurisprudentie die is gevormd over totaalwinst kan over worden genomen in het nieuwe box 3-stelsel, waardoor een 'spiegelbeeldheffing' ontstaat.[2]

het kost wel steeds complexer

Naast de twee hiervoor beschreven situaties waarin een aftrek plaats kan vinden zonder corresponderende heffing, zijn in het toekomstige box 3 stelsel ook

[2] Binnen de winsfeer wordt op basis van goedkoopmansgebruik de totaalwinst toegerekend aan de verschillende belastingjaren. Voor box 3 sluit het genietingstijdstip vermoedelijk aan bij andere uitgangspunten, waardoor er wel een verschil kan ontstaan in het genietingstijdstip.

situaties te onderkennen waarbij onzakelijke elementen tot een lagere box 3 heffing leiden zonder een mismatch met de corresponderende heffing in de Nederlandse heffingsgrondslag. Hierbij zijn de volgende twee categorieën beschreven:

3. Bij een onzakelijk lage vergoeding betaald vanuit privé naar box 3 kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ouders die een tweede woning permanent verhuren aan hun kind tegen een onzakelijk lage huur. Deze lagere vergoeding resulteert in een lagere belastingheffing in box 3 dan ingeval de woning verhuurd was aan een willekeurige derde tegen een zakelijke huurprijs. Het motief voor een lagere vergoeding zal doorgaans gelegen zijn in de persoonlijke sfeer en hoeft niet altijd gericht te zijn op fiscale planning, maar dit kan uiteraard wel het geval zijn. Omdat in deze situaties geen mismatch ontstaat – geen aftrek voor de betaler die hoger is dan de heffing bij de ontvanger – ligt hier de fundamentele vraag voor of ook in deze situaties de onzakelijke elementen verzakelijkt dienen te worden in het toekomstige box 3 stelsel.

4. Voor een vergoeding binnen box 3 bestaat altijd een corresponderende heffing. Een onzakelijk hoge vergoeding leidt bij de betaler in box 3 tot een hogere aftrekpost en bij de ontvanger tot een hogere bate in box 3. Zonder zakelijkheidscorrectie kan wel worden ingespeeld op de verrekening van openstaande verliezen en een eventuele tariefprogressie. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie dat een belastingplichtige een compensabel verlies heeft in box 3 dat naar verwachting niet binnen verliesverrekeningstermijn kan worden verrekend. De belastingplichtige kan in een dergelijk geval een lening aan een familielid verstrekken tegen een onzakelijk hoge rente en de onzakelijke hoge rentebetalingen afzetten tegen de compensabele verliezen. Voor het familielid zijn deze onzakelijke hoge rentebetalingen aftrekbaar.

Ten slotte is nog de categorie onderkent waarbij er sprake is van een vergoeding vanuit box 3 naar het buitenland en andersom.

5. Voor een vergoeding vanuit box 3 naar het buitenland is het vaak lastig vast te stellen of en op welke wijze de ontvanger van de vergoeding in de belastingheffing wordt betrokken. Zonder zakelijkheidscorrectie is de verwachting dat hier mismatches en planningsmogelijkheden ontstaan. De onzakelijk hoge betaling is aftrekbaar in box 3 in Nederland en mogelijk niet belast of minder belast in het buitenland bij de ontvanger. Bij de omgekeerde situatie – een vergoeding wordt vanuit het buitenland betaald aan een binnenlands belastingplichtige in box 3 – kan door een onzakelijk lage vergoeding de verschuldigde belasting in Nederland gematigd worden, zonder dat bekend is wat er gebeurd in het buitenland met de betaling (kans op mismatch). Dit pleit voor een zakelijkheidscorrectie.

Momenteel wordt verder uitgewerkt op welke wijze de hiervoor beschreven effecten in de vijf situaties kunnen worden voorkomen. Bij de verdere uitwerking van een zakelijkheidscorrectie worden de volgende punten meegenomen:

- Toekomst van de tbs-regeling;

- Genietingstijdstip binnen het toekomstige stelsel (rekening houdend met de administratieplicht die ontstaat in een vermogensaanwasbelastingstelsel);
- Reikwijdte van de toepassing van een mogelijk zakelijkheidsbeginsel, zijnde: in welke verhoudingen, welke situaties en eventuele andere oplossingen. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan het feit dat invoering van een zakelijkheidsbeginsel bij transacties die zich afspelen tussen particulieren een doorbreking inhoudt van het voor hen geldende kasstelsel.
- Uitvoeringsaspecten. Het introduceren van het at arm's length-beginsel is uitvoeringstechnisch ingrijpend, omdat het bepalen van een objectief bepaalbaar rendement complex is en daardoor tot vele discussies met belastingplichtigen zal leiden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing

	Totaalwinst box 1/vpb	Box 1 3.17-1-c-1	Box 1 Tbs	Box 3	Ongewenste fiscale behandeling?	Verschil huidig stelsel
(i) Vergoeding van winstsfeer naar box 3						
Zakelijke en onzakelijke vergoeding aan verbonden persoon beperkte kring (i.z.v. tbs)	-/-		+/+		Geen, dankzij sfeerovergang en zakelijkheidscorrectie in resultaatsfeer	Geen
Onzakelijke vergoeding aan verbonden persoon ruime kring (i.z.v. tbs)	-/-		+/+		Geen, dankzij sfeerovergang en zakelijkheidscorrectie in resultaatsfeer	Geen
Zakelijke en onzakelijke vergoeding vanuit eigen IB-onderneming	-/-	CORRECTIE		+/+	Onwenselijke situatie tegengehouden door aftrekbeperking. Tariefverschil is in huidig stelsel onderkend.	Geen, alhoewel de aftrekbeperking aangepast moet worden aan het nieuwe stelsel.
(ii) Vergoeding van box 3 naar winstsfeer						
Onzakelijke vergoeding aan beperkte kring, ruime kring of eigen IB-onderneming	+/+			-/- hoog Of -/- laag	Ja, de betaalde aftrekbare kosten kunnen in box 3 hoger zijn dan de zakelijke kosten. In box 1 worden de zakelijke kosten belast. Het meerdere wordt gezien als storting of informele kapitaalstorting. Hiermee kunnen kunstmatige verliezen worden gecreëerd in box 3. Bovendien is het mogelijk dat de overeengekomen vergoeding onzakelijk laag is. Bij de ontvanger is dit een onttrekking of verkapt dividend. Kan leiden tot ongewenste gevolgen bij belastingplichtige.	In deze variant zijn kosten wel aftrekbaar in box 3, ook als deze onzakelijk hoog zijn.
(iii) Vergoeding van privé naar box 3						
Onzakelijke vergoeding aan beperkte kring of ruime kring				+/+	Mogelijk ongewenst. Geen aftrek voor de betaler, maar ook risico op lage vergoeding en laag belast. Niet-gelieerde verhoudingen worden zwaarder belast dan gelieerde verhoudingen. Het kan lonen om in gelieerde verhoudingen onzakelijk te handelen.	Ja, het overeengekomen bedrag wordt belast, waardoor gelieerde verhoudingen ongelijk behandeld worden t.o.v. niet-gelieerde verhoudingen door onzakelijke vergoedingen. Voor de eigen woning is reeds jurisprudentie beschikbaar de overeengekomen rente omlaag te corrigeren.
(iv) Vergoeding intra box 3						
Onzakelijke vergoeding aan wie dan ook				+/-	Mogelijk ongewenst als de vergoeding naar willekeur kan worden bepaald. Kunstmatig creëren van aftrekposten en daartegenover benutten van opgebouwde verliezen (of heffingvrij inkomen) kan daardoor een rol gaan spelen.	Ja, als gevolg van verval forfait en ontstaan aftrekmogelijkheid.
(v) Vergoeding van box 3 naar buitenland en vice versa						
Onzakelijke vergoeding aan wie dan ook				-/-	Risico op mismatches door afhankelijkheid buitenlands systeem. De vergoeding is volledig aftrekbaar in box 3, onafhankelijk van de behandeling ervan in het buitenland.	Ja, als gevolg van ontstaan aftrekmogelijkheid.

Scenario's onzakelijke elementen

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief box 3 - CD 7-9 - nieuwe versie

Datum
2 september 2022

Notanummer
2022-0000218472

Bijlagen
1. Kamerbrief
2. Kamerbrief - revisies
3. Capgemini rapport

Aanleiding
Op 1 september jl. hebben wij een kamerbrief over verschillende (nota DB&T 215800). U heeft gevraagd om enkele aanpassingen. Het persbericht zal eveneens aangepast worden.

Voor uw overzicht is ook een versie van de brief bijgevoegd waar de revisies zichtbaar zijn.

02/09/22

Adviezen
Wij adviseren u om akkoord te gaan met verzending van bijgaande brief en deze te ondertekenen.

Kernpunten
- In de brief is een toelichting toegevoegd over de forfaitaire spaarvariant. Met deze variant krijgen spaarders bij het rechtsherstel (vrijwel) de gehele box 3-heffing terug. Ook bij de overbruggingswetgeving betalen zij – bij de huidige rentestanden – vrijwel geen belasting. Dat de overbruggingswetgeving een jaar langer zal gelden, is daarmee naar verwachting niet nadelig voor spaarders.
- Wij hebben conform uw verzoek nadere uitleg toegevoegd over de begrotingsregels voor het dekken van budgettaire dervingen die voortvloeien uit arresten. Dit als reactie op de toezegging richting het kamerlid Mulder (PVV).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING EN BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 19 september

Datum
16 september 2022

Notanummer
2022-0000227641

Bijlagen
1. Cijfermatig voorbeeld dubbele belasting
2. Nadere toelichting overgangsrecht kapitaalverzekeringen
3. Nadere toelichting waardering woningen en niet-woningen
4. Berekening aangifte en aanslag
5. Verklaring afrondingsverschillen

Aanleiding

Op maandag 19 september staat een reguliere box 3 bespreking met u gepland. Met deze nota ontvangt u een aantal beslispunten en informatiepunten over het toekomstig stelsel en de overbruggingswetgeving.

Wij wijzen erop dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid, doenbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden.

Beslispunten

Overbruggingswetgeving: voorkoming dubbele belastingen

1. *Gaat u akkoord met de keuze voor Variant b) zoals beschreven onder punt 7.b.ii in de toelichting, waarbij voor de voorkoming van dubbele belasting de Te betalen belasting wordt verminderd met een gedeelte dat toe te rekenen is aan de buitenlandse bezittingen en schulden, met een noemer bestaande uit*
   Rendement over totale vermogen [zonder aftrek van het HVV] maar wel verminderd met de PGA.

Toekomstig stelsel: overgangsrecht kapitaalverzekeringen

2. *Gaat u ermee akkoord dat het overgangsrecht voor kapitaalverzekeringen die gesloten zijn vóór 1 januari 2001/14 september 1999 wordt afgeschaft onder de volgende voorwaarden:*

- Er wordt een toetsmoment gecreëerd op 1 januari van het jaar waarin het nieuwe box 3-stelsel in werking treedt. Op dit toetsmoment wordt beoordeeld of de kapitaalverzekering op weg is naar een vrijgestelde uitkering of niet. Zo niet, worden belastingplichtigen in de heffing betrokken die een kapitaalverzekering hebben die niet aan de voorwaarden voldoen voor een vrijgestelde uitkering. [1] Veruit de meeste

[1] Voorwaarden voor de vrijstelling zijn: een maximumbedrag van € 123.428 voor de uitkering (voor verzekeringen van vóór 1992 geldt een in hoogte onbeperkte vrijstelling), een minimumaantal jaren jaarlijks premies betaald, waarbij de premies binnen een bepaalde bandbreedte moeten zijn gebleven (de hoogste premie mag niet meer dan een bepaald meervoud van de laagste premie hebben bedragen) en het kapitaal en de looptijd mogen niet verhoogd zijn in de opbouwfase van de kapitaalverzekering.

kapitaalverzekeringen leveren een onbelaste uitkering op. De wel belaste uitkeringen beslaan minder dan 7% (circa 16.000) van het aantal kapitaalverzekeringen dat voor 2001 is afgesloten;

- Aan belastingplichtigen die door het toetsmoment eerder belasting moeten betalen dan op het daadwerkelijke uitkeringsmoment wordt een tegemoetkoming of compensatie geboden. Hiervoor zien wij twee alternatieven:
    - een uitstel van betaling tot het daadwerkelijke moment van uitkering als de vermogenssamenstelling van de belastingplichtige er toe leidt dat de kapitaalverzekering zou moeten worden afgekocht om de belastingheffing te voldoen (tegemoetkoming); óf
    - een korting op de grondslag[2] van bijvoorbeeld 25% (compensatie). Dit zal een incidentele budgettaire derving van ca. € 9,1 mln. tot gevolg zal hebben. De derving zal in het kader van de overstap naar het nieuwe stelsel gedekt worden.

  Op een voorstel voor een keuze voor een van de twee alternatieven komen wij later terug.
- Kapitaalverzekeringen die tot het moment van het inwerkingtreden van het nieuwe box 3-stelsel recht hadden op een vrijstelling (bezittingsvrijstelling) in box 3 behouden onder het nieuwe box 3-stelsel een vergelijkbare vrijstelling tot en met 2029. Dit sluit aan bij de einddatum van de bezittingsvrijstelling onder de huidige box 3-regeling[3]; en
- Afschaffen van de zogenaamde imputatieregeling voor deze verzekeringen. De budgettaire derving hiervan is verwaarloosbaar klein.

Toekomstig stelsel: waardering woningen en niet-woningen

Zoals eerder met u besproken worden de verschillende scenario's voor de behandeling van vastgoed in het nieuwe box 3 stelsel opgenomen in de brief die in september naar de Kamer gaat met een reactie op de toezeggingen die zijn gedaan in het commissiedebat over de contourennota. Tegelijkertijd is door de werkgroep vastgoed doorgewerkt aan de verdere uitwerking, waarbij we werken met zowel een scenario waarin het werkelijke rendement voor vastgoed wordt belast als met een scenario waarin de vermogensaanwas van vastgoed forfaitair wordt belast. Wij leggen u nu voor om voor woningen en niet-woningen van de volgende waardering uit te gaan:

3. Voor alle woningen wordt in beginsel de WOZ-waarde gehanteerd. In het geval van een forfait wordt als beginwaarde de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van het jaar voorafgaande aan het belastingjaar (jaar t-1) gebruikt, evenals nu. Bij een forfaitaire heffing is een eindwaarde niet van belang. In het geval van werkelijk rendement kan voor de waardepeildatum bij de WOZ-waarde worden gekozen uit onderstaande twee varianten (a. en b.). De variant onder a. (beginwaarde 1/1 t-1) heeft de voorkeur van de werkgroep onroerende zaken.

    a. Voorkeursvariant t-1

    De beginwaarde is de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van

[2] De grondslag is het rentebestanddeel. Dit wordt bepaald door de waarde van de verzekering op het toetsmoment te verminderen met de tot dat moment betaalde premies.
[3] Invoeringswet Wet IB 2001, art. I, Onderdeel AN.

het jaar t-1. De eindwaarde is de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van het belastingjaar (het jaar t). In de huidige processen is het niet mogelijk om deze eindwaarde voor in te vullen. Daarvoor komt de beschikking te laat. Onderzocht moet worden of een versnelling van het proces toch mogelijk is om de meeste WOZ-waarden voor in te vullen.

Voorbeeld
Belastingplichtige bezit gedurende het jaar 2028 een woning. De WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2028 valt in februari 2029 op de mat: € 550.000. In maart 2029 doet de belastingplichtige aangifte over het belastingjaar 2028. De WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2027 staat vooringevuld en is € 500.000, maar de WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2028 is niet vooringevuld. Die waarde (€ 550.000) vult de belastingplichtige zelf in. De belastbare aanwas is het verschil: € 50.000.

b. Variant t-2
De beginwaarde is de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van het tweede jaar voorafgaande aan het jaar van de belastingaangifte (het jaar t-2). De eindwaarde is de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van het jaar voorafgaande aan het belastingjaar (het jaar t-1). Deze eindwaarde is in veel gevallen tijdig bekend en kan in aanmerking worden genomen bij de vooringevulde aangifte IB.

Voorbeeld
Belastingplichtige bezit gedurende het jaar 2028 een woning. De WOZ-waarde met peildatum 1 januari 2028 valt in februari 2029 op de mat: € 550.000. In maart 2029 doet de belastingplichtige aangifte over belastingjaar 2028. De WOZ-waarden met peildatum 1 januari 2026 en 1 januari 2027 staan vooringevuld: € 470.000 en € 500.000. De belastbare aanwas in 2028 is het verschil: € 30.000.

4. Voor alle niet-woningen wordt in beginsel als beginwaarde de waarde in het economische verkeer gehanteerd (hierna: WEV) op 1/1 van het jaar waarover de belastingplichtige aangifte doet (het jaar t), evenals nu. Bij een forfaitaire heffing is een eindwaarde net als bij woningen niet van belang. In het geval van werkelijk rendement geldt als eindwaarde de waarde op 31/12 van het jaar t. Feitelijk zal die waarde gelijk zijn aan de waarde op 1/1 van het jaar t+1.

Voorbeeld
Belastingplichtige bezit in 2028 een niet-woning. De WEV op 1 januari 2028 is € 410.000 en de WEV op 31 december 2028 is € 450.000. De vermogensaanwas voor 2028 zou dan worden gesteld op € 40.000 (= € 450.000 minus € 410.000).

Informatiepunten

Toekomstig stelsel: waardering woningen en niet-woningen
Wij leggen u als informatiepunt voor op welke manier de begin- en eindwaarde in bepaalde situaties met een afwijkende waardepeildatum bij woningen en bij niet-woningen in het nieuwe box 3-stelsel zou kunnen worden behandeld. Omdat dit punt nog nadere uitdieping vergt, is het voor nu niet noodzakelijk dat u hierover al besluit.

Overbruggingswetgeving: tonen berekening op aanslag
U wordt geïnformeerd over de gemaakte keuze bij de presentatie van de gewijzigde berekening van het voordeel uit sparen en beleggen op de aanslag.

Toelichting

1. Beslispunt – Overbruggingswetgeving: voorkoming dubbele belasting

- Bij nota van 19 augustus 2022 heeft u ter beslissing een aantal punten voorgelegd gekregen over het toekomstige stelsel en het overbruggingsstelsel voor Box 3. Gelinkt aan het punt over het effect over belastingplichtigen die hun beleggingen met vreemd vermogen financieren bent u geïnformeerd over een mogelijke gewijzigde aanpak van de voorkoming van dubbele belasting in box 3 tijdens de overbruggingswetgeving (2023-2025).
- Tijdens de bespreking op 23 augustus heeft u gevraagd daarover in een aparte notitie verder geïnformeerd te worden over de volgende aspecten:
  - Om hoeveel belastingplichtigen en welk budgettair belang gaat het?
  - Is een wijziging te verwerken in de IV-keten?
  - Langs welke weg kan deze wijziging vorm krijgen?

Na een inleiding over achtergrond en inhoud van de mogelijke wijziging gaan wij op die drie aspecten in.

Inleiding/achtergrond

In het overbruggingsstelsel worden belastingplichtigen in box 3 belast langs de volgende stappen waarbij het kern- en keuzepunt van deze notitie direct hieronder terug te vinden is onder punt 7.

Een cijfermatig voorbeeld is toegevoegd in bijlage 1:

1. Het rendement op de drie vermogenscategorieën (spaartegoeden, overige bezittingen en schulden) wordt bepaald aan de hand van forfaitaire factoren;
2. Dat totale rendement wordt gedeeld door de Rendementsgrondslag (Bezittingen minus schulden) en dat levert het Effectieve RendementsPercentage op (ERP);
3. Dat ERP wordt vermenigvuldigd met de Grondslag [=Rendementsgrondslag minus Heffingvrij Vermogen(HVV)[4]] en levert het Voordeel uit Sparen en Beleggen (S&B) op;
4. Het Voordeel S&B verminderd met de Persoonsgebonden Aftrek (PGA) geeft het Belastbaar inkomen S&B (in het cijfermatige voorbeeld in de bijlage deze notitie gaan we ervan uit dat de PGA nihil is);
5. Het belastbaar inkomen S&B vermenigvuldigd met het Tarief (31%) geeft de Te betalen belasting Box 3;
6. Voor de voorkoming van dubbele belasting wordt de Te betalen belasting verminderd met een gedeelte dat toe te rekenen is aan de buitenlandse bezittingen en schulden.
7. Dat gedeelte wordt bepaald met een breuk waarin
   a. De teller bestaat uit het volgens stap 1 bepaalde rendement op de buitenlandse vermogensbestanddelen;
   b. De noemer bestaat uit:

[4] Deze stap is bedoeld om het HVV toe te rekenen aan de verschillende vermogensbestanddelen maar heeft daarmee ook tot gevolg dat het HVV ook deels aan het buitenlands vermogen wordt toegerekend.

i. Het belastbare inkomen uit sparen en beleggen (= rendement over [totale vermogen minus HVV] verminderd met PGA); of
ii. Het belastbare inkomen uit sparen en beleggen vermeerderd met het rendement over het HVV (= Rendement over totale vermogen [zonder aftrek van het HVV] maar wel verminderd met de PGA,)

Onder het systeem dat nu in het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 (hierna: Bvdb 2001) staat, bestaat de noemer uit het belastbare inkomen uit sparen en beleggen. Hiermee wordt bij de voorkoming van dubbele belasting gedaan alsof het HVV bij het bepalen van de te betalen belasting geheel aan het binnenlands vermogen wordt toegerekend. Het HVV wordt echter bij het bepalen van de te betalen belasting in het voorgestelde systeem van variant b in feite verdeeld over het binnenlands en buitenlands vermogen[5]. Een systeem dat ook bij de voorkoming het HVV zowel aan het binnenlands als het buitenlands vermogen toerekent is daarom realistischer en daardoor eerlijker.

Hiermee wordt ook aangesloten bij de wijze waarop buitenlandse belastingplichtigen onder het wettelijke systeem worden belast over hun Nederlandse vermogen. Zij krijgen daarbij ook steeds een HVV toegerekend. Ook voor binnenlandse belastingplichtigen gaan we er met de voorgestelde systematiek van uit dat het buitenland rekening houdt of zou moeten houden met het heffingvrije vermogen. Door bij de voorkoming dan te doen alsof een deel van het HVV aan het buitenlandse vermogen is toe te rekenen wordt dus beter recht gedaan aan wat er in buitenland (onder die aanname) gebeurt. Er vindt nog een laatste check plaats of deze aanpassing van de regel, op grond van bovenstaande argumenten, binnen het EU-recht past, maar de eerste inschatting is dat dit geen probleem zal geven.

Onder de herstelbesluiten en -wetgeving voor 2017-2022 is het systeem met het belastbare inkomen uit sparen en beleggen in de noemer gehandhaafd. De argumenten daarvoor waren de volgende.

- Een wijziging van de voorkomingsmethode zou (in elk geval voor 2017-2021) een wijziging met terugwerkende kracht zijn;
- het risico beschuldigd te worden een slechte verliezer te zijn door wat we van de Hoge Raad moeten terug geven met een andere maatregel gedeeltelijk weer terug te nemen;
- het budgettaire belang was minder groot omdat aanslagen nooit hoger kunnen worden dan onder het wettelijke systeem over die jaren.

Deze argumenten gelden niet voor de overbruggingswetgeving. Het argument dat een systeem met de Rendementsgrondslag in de teller realistischer en eerlijker is zou dan de doorslag kunnen geven voor aanpassing van het systeem.

Budgettair belang

De voorkomingsmethode voor dubbele belasting heeft betrekking op belastingplichtigen in box 3 met buitenlands onroerend goed. Dit zijn er in 2023 ruim **100.000**[6].

[5] Zie voetnoot 4.
[6] Hierbij is rekening gehouden met het verhoogde heffingvrij vermogen van € 57.000.

Al deze belastingplichtigen gaan bij de voorgestelde verandering meer belasting betalen. In totaal is de geraamde extra belastingopbrengst incidenteel **56 miljoen euro** in 2023, 58 miljoen euro in 2024 en 60 miljoen euro in 2025[7]. Gemiddeld is dat 550 euro per belastingplichtige. Meer details vindt u in onderstaande tabel voor 2023.

	Aantal	Bedrag totaal	Bedrag gemiddeld
Buitenlands onroerend goed voorkoming	104.000	€ 15,5 mld	€ 149.000
Buitenlandse onroerendgoedschuld voorkoming	4.400	€ 0,6 mld	€ 137.000
Saldo: buitenlands vermogen voorkoming	104.000	€ 14,8 mld	€ 142.000
Voorkoming huidig	104.000	€ 299 mln	€ 2.900
Voorkoming voorstel	104.000	€ 244 mln	€ 2.350
Saldo: verschil in voorkoming	104.000	€ 56 mln	€ 550

Onderstaand voorbeeld licht toe hoe dit werkt voor een representatieve belastingplichtige.

Mocht u besluiten tot de voorgestelde verandering, dan is er ruimte in het inkomstenkader voor lastenverlichting binnen box 3 of om elders tegenvallers op te vangen. Over de inzet kan in de Vierhoek (in het voorjaar) worden besloten.

Voorbeeld
Een belastingplichtige bezit € 300.000 binnenlands vermogen en **€ 200.000** buitenlands onroerend goed. Het binnenlands vermogen bestaat voor € 100.000 uit spaargeld en voor € 200.000 uit aandelen.

	Huidige methode	**Voorgestelde methode**
Rendement	€ 25.040	€ 25.040
Voordeel uit sparen en beleggen	€ 22.185	€ 22.185
Belasting vóór voorkoming	€ 7.099	€ 7.099
Voorkomingsbreuk	56%	49%
Voorkoming	€ 3.949	€ 3.499

IV-keten
Vanuit de IV keten is nog geen definitief oordeel over de inpasbaarheid geveld, maar het voorstel om de voorkoming van dubbele belasting te beperken lijkt inpasbaar in de systemen. Wel is daarbij opgemerkt dat het in het automatiseringssysteem beter zou passen om niet de noemer maar de teller van de voorkomingsbreuk aan te passen. Er is een formule ontwikkeld die tot hetzelfde resultaat leidt en dus de beleidsmatige keuze niet hoeft te beïnvloeden. Dit alternatief wordt nog verder uitgewerkt.

Wetgevingsproces
Het Besluit voorkoming dubbele belasting (Bvdb) moet in verband met (de nieuwe terminologie in) het nieuwe wettelijke systeem sowieso via het Eindejaarsbesluit aangepast worden. Een aantal deadlines daarvoor ligt eind september. De definitieve wettelijke teksten zijn echter nog niet gereed en daarom moet de tekst van het Bvdb op een later moment aangepast worden. Daarin kan deze nadere wijziging nog eenvoudig en tijdig meegenomen worden.

[7] Dit is een concept-raming. Bij keuze voor deze optie kan de uiteindelijke raming enkele miljoenen afwijken. Er moet dan onder andere worden bezien of een gedragseffect hier van toepassing is.

2. Beslispunt - Toekomstig stelsel: Afschaffen huidig overgangsrecht voor kapitaalverzekeringen in box 3

- U heeft al besloten dat kapitaalverzekeringen in principe mee gaan lopen in de vermogensaanwasbelasting, waarbij de "actuariële reservewaarde" gebruikt gaat worden als waarderingsmethode op de peildata. Dit is de waarde die verzekeraars voor de verzekering moeten achterhouden. Premiebetalingen tellen als stortingen, uitkeringen tellen als onttrekkingen.
- Voor kapitaalverzekeringen van vóór 2001 gelden twee soorten overgangsrecht. Er geldt een voorwaardelijke vrijstelling voor het rentebestanddeel in de uitkering op de kapitaalverzekering (hierna: uitkering) in box 1 en een gemaximeerde bezittingsvrijstelling in box 3.
- Het overgangsrecht voor de uitkeringsvrijstelling in box 1 geldt onbeperkt in de tijd; de bezittingsvrijstelling in box 3 eindigt in 2029.
- Op het moment van invoering van het nieuwe box 3-stelsel (beoogd 1 januari 2026) zijn beide soorten overgangsrecht dus nog van toepassing.
- Onder het nieuwe stelsel is beoogd om, anders dan onder het huidige stelsel, de daadwerkelijke waardeaangroei (inclusief de uitkeringen) te belasten, ook van kapitaalverzekeringen.
- De uitkeringen zijn onder het huidige stelsel door het overgangsrecht in de meeste gevallen onbelast, maar in de gevallen waarin dat niet zo is, zou zonder maatregelen dubbele heffing optreden.
- Onder het huidige stelsel wordt immers alleen het rentebestanddeel in de uitkering belast in box 1 als niet voldaan is aan het overgangsrecht, terwijl onder het nieuwe stelsel de uitkering zal worden belast en op grond van het overgangsrecht ook nog in box 1.
- Per 2026 zal om deze dubbele heffing te voorkomen nieuw overgangsrecht tot stand moeten worden gebracht. Dat betekent naast een voortzetting van het ingewikkelde overgangsrecht – van in voorkomende gevallen regels van vóór 1992 – ook een uitbreiding om de hiervóór geschetste samenloop te voorkomen.
- Gezien de complexiteit van het huidige overgangsrecht en de potentiële dubbele heffing door de samenloop met het nieuwe box 3-stelsel stellen we voor om het overgangsrecht voor beide vrijstellingen op het moment van invoering van het nieuwe box 3-stelsel te beëindigen.
- Zonder afschaffing van het overgangsrecht leidt de invoering van het nieuwe box 3-stelsel tot een nieuwe en ingewikkelde aanvulling op het nu al uitgebreide, ingewikkelde en tijdrovende overgangsrecht. Er zou dan een samenloop ontstaan van overgangsrecht van de herziening in 1992 (!), de herziening in 2001 en de herziening 2026.
- Dit overgangsrecht is bovendien zeer belastend voor verzekeraars en Belastingdienst. De verzekeraars geven aan dat uitvoering van het nieuwe box 3-stelsel een uitdagende klus gaat worden; afschaffing van het overgangsrecht geeft daarentegen enige lucht.
- Door het toetsmoment is daarna geen nadere actie vereist van de belastingplichtige, de verzekeraars en de Belastingdienst.
- Dat betekent dat ook bij "vertaling" van de bezittingsvrijstelling naar het nieuwe box 3-stelsel voor de periode tot en met 2029 door het toetsmoment bij invoering van het nieuwe stelsel voor de jaren na 2026

de uitvoeringslast voor de Belastingdienst en de administratieve lasten voor verzekeraars en belastingplichtigen aanzienlijk verlaagd wordt.

- Door afschaffing hoeven de veelal zeer oude historische verzekeringsgegevens niet meer te worden bewaard. Ook hoeft naast de huidige wetgeving, de oude (en complexe) wetgeving, met twee systemen van heffing tot gevolg (een heffing over bezit én daarnaast een heffing over de rente in de uitkering), niet langer te worden toegepast. Dat is in het voordeel van belastingplichtigen, de verzekeraars en de Belastingdienst. Afschaffing heeft onder meer tot gevolg dat de uitvoering van gegevensuitwisseling tussen verzekeraars en de Belastingdienst wordt vereenvoudigd en de stroom kostbare -veelal handmatig verwerkte- maandrenseignementen voor deze nagenoeg geheel belastingvrije groep kapitaalverzekeringen eindigt. Dit terwijl door het creëren van het toetsmoment vrijwel dezelfde belastingopbrengst kan worden behaald.
- Door het toetsmoment hoeft de zeer specifieke en schaarse kennis bij verzekeraars en belastingdienst over de regelgeving van soms vóór 1992 niet meer bijgehouden te worden. De kans op fouten door foutief fiscaal inzicht bij de verzekeraars en de Belastingdienst neemt door afschaffing van het overgangsrecht en eventueel afrekening op het toetsmoment af.
- Door het toetsmoment gaat een aantal belastingplichtigen eerder belasting betalen over de uitkering uit de kapitaalverzekering, voordat deze daadwerkelijk tot uitkering komt. Om dit nadeel van eerdere heffing te compenseren wordt een korting van 25% voorgesteld. Onderstaande tabel toont wat dit betekent voor deze belastingplichtigen, verdeeld over drie groepen, verdeeld naar de grootte van het te belasten rentebestanddeel in de uitkering.

Aantal verzekeringen	Belasting toetsmoment gemiddeld	Belasting gemiddeld na korting van 25%
129	€ 31.599	€ 23.699
5.015	€ 5.033	€ 3.775
10.983	€ 635	€ 476

- Een keuzemoment voor afrekening op het toetsmoment is af te raden omdat afschaffing van het overgangsrecht dan niet mogelijk is.
- De zogeheten imputatieregeling maakt deel uit van het huidige overgangsrecht en is een zeer complexe regeling die weinig wordt toegepast. Deze houdt in dat de vrijstelling van € 123.428 voor bepaalde verzekeringsproducten maar een keer mag worden toegepast op het totaal aan uitkeringen ('life-time vrijstelling'). Bij een uitkering zou daarom altijd moeten worden gecheckt of er in het verleden ook al een uitkering onder toepassing van (een deel van) de vrijstelling is genoten, soms bij een andere verzekeraar. De verzekeraars hebben laten weten dat dit niet te doen is en ook de Belastingdienst beschikt in het algemeen niet over de daarvoor benodigde volledige informatie. Door afschaffing van de imputatieregeling kan de gegevensstroom voor de renseignering significant verlaagd worden wat de uitvoerbaarheid ten goede komt. Afschaffing van de imputatieregeling is in het voordeel van belastingplichtigen die uitkeringen uit meerdere kapitaalverzekeringen hebben ontvangen.

- Aandachtspunt is dat weliswaar de massa van de kapitaalverzekeringen via professionele verzekeraars loopt, maar dat er ook buiten deze verzekeraars kapitaalverzekeringen kunnen bestaan. Te denken valt aan de DGA met zijn bv of in de familiesfeer. De eerste categorie valt onder de terbeschikkingstellingsregeling[8], de tweede niet. Hiervan heeft de Belastingdienst geen gegevens.

Achtergrond

De werkgroep heeft inmiddels een aantal malen overleg gehad met vertegenwoordigers van verzekeraars. Zij zijn enthousiast over het voorstel het huidige overgangsrecht onder voorwaarden af te schaffen. Echter het invoeren van het toetsmoment levert hen ook een flinke administratieve last op. Zij vragen daarbij om goed oog te houden voor de belangen van belastingplichtigen die mogelijk nadeel zullen ondervinden door het afschaffen van het huidige overgangsrecht. Daarom heeft de werkgroep ook nagedacht over een mogelijke tegemoetkoming/compensatie. Over de hoofdlijnen hiervan is op 20 juli jl. met de verzekeraars gesproken. In het meest recente overleg van 7 september jl. signaleerden zij bij nader inzien wel de noodzaak om hun achterban hierin goed mee te nemen omdat het toetsmoment zoals wij dat op het oog hebben bij de overstap naar het nieuwe box 3-stelsel wel eenmalig grote inspanningen van de verzekeraars vergt. Daar staat echter tegenover dat in de daaropvolgende jaren veel werk kan worden bespaard. Ook is de gedachte dat de renseignering van de gegevens op dat toetsmoment kan worden verdeeld over het hele eerste jaar, wat de inspanningen bij de overstap op dat punt ook weer relativeert. Onze gesprekspartners gaan met hun achterban overleg voeren over een praktisch uitvoerbare werkwijze voor het aanleveren van de gegevens voor het toetsmoment. De werkgroep gaat hiervoor samen met de verzekeraars een stappenplan uitwerken als u akkoord bent met het afschaffen van het overgangsrecht. Wellicht ten overvloede merken wij op dat de gesprekspartner zich bewust zijn van het informele karakter van de overleggen. In de bijlage 2 bij deze nota treft u uitgebreide informatie over de gedachtevorming binnen de werkgroep en de eerste aanzetten voor de oplossing aan.

Beslispunten 3 en 4 – Toekomstig stelsel: waardering woningen en niet-woningen

De werkgroep heeft doorgewerkt aan de verdere uitwerking van het onderwerp vastgoed, waarbij we werken met zowel een scenario waarin het werkelijke rendement voor vastgoed wordt belast als met een scenario waarin de vermogensaanwas van vastgoed forfaitair wordt belast.

- Voor alle woningen wordt in beginsel de WOZ-waarde gehanteerd.
- De werkgroep adviseert voorkeursvariant 1a. (beginwaarde 1/1 t-1) omdat op deze wijze de waardeontwikkeling van woningen in de tijd zo dicht mogelijk wordt benaderd.
- Voor niet-woningen wordt in het huidige box 3 stelsel de WEV op 1/1 van het belastingjaar gehanteerd.
- De indirecte waardeontwikkeling in het belastingjaar van niet-woningen wordt belast op de aanslag over het belastingjaar. Voor woningen wordt met een jaar (voorkeursvariant) of twee jaar vertraging geheven. Dit kan leiden tot verwarring bij belastingplichtigen.

[8] Art. 3.91, lid 2, onderdeel a ten tweede, Wet IB 2001 en art. 3.92, lid 2, onderdeel a, ten tweede, Wet IB 2001

- In het huidige box 3-stelsel worden bezittingen volgens de hoofdregel gewaardeerd op basis van de WEV op 1/1 van het jaar van de belastingaangifte (het jaar t), met uitzondering van woningen.
- In afwijking op de hoofdregel wordt de waarde van woningen in box 3 gesteld op de WOZ-waarde. De waardepeildatum van de WOZ-waarde is 1/1 van het jaar voorafgaande aan het jaar van de belastingaangifte (de WOZ-waarde van het kalenderjaar 2028 heeft dus 1 januari 2027 als waardepeildatum). In box 3 kan vervolgens vanwege de zogenoemde leegwaarderatio een correctie plaatsvinden op de WOZ-waarde voor verhuurde woningen in Nederland als de huurder recht heeft op huurbescherming.[9]
- De WOZ-waarde bij woningen benadert de WEV goed.[10]
- Andere voordelen van het hanteren van de WOZ-waarde zijn objectiviteit voor alle partijen, contra-informatie en eenvoud voor de belastingplichtige. De belastingplichtige heeft de mogelijkheid om in bezwaar en (daarna in) beroep te gaan tegen de WOZ-beschikking. Het waarderingssysteem voor de WOZ-waarde bestaat al.
- Een belangrijk nadeel van het gebruik van de WOZ-waarde is dat WOZ-waarden niet op tijd beschikbaar zijn voor het bepalen van de vermogensaanwas in het belastingjaar (jaar t) in geval van werkelijk rendement. Voor het belastingjaar 2028 moet dan immers de WOZ-waarde met waardepeildatum 1 januari 2029 beschikbaar zijn en die is pas begin 2030 beschikbaar.
- Voor woningen waarvoor geen WOZ-waarde wordt vastgesteld, zoals woningen in het buitenland, geldt in het huidige box 3-stelsel dat de waarde daarvan op de voor de WOZ geldende uitgangspunten moet worden bepaald.
- Voor niet-woningen wordt in het huidige box 3 de WEV op 1/1 van het belastingjaar gehanteerd.
- De werkgroep heeft nader onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om ook voor het belasten van niet-woningen de WOZ-waarde te hanteren. Uit dit onderzoek blijkt dat bij niet-woningen de WEV vaker afwijkt van de WOZ-waarde dan bij woningen vanwege de ficties die op grond van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) gelden bij het bepalen van de WOZ-waarde. Deze ficties werken door naar de inkomstenbelasting als de te belasten waardeontwikkeling in box 3 wordt gebaseerd op de WOZ-waarde.
- Een voor de praktijk belangrijke fictie bij de WOZ-waardering is bijvoorbeeld dat het pand wordt gewaardeerd alsof het niet is verhuurd. Als de niet-woning op erfpachtgrond staat, dan wordt aangenomen dat de opstaleigenaar ook de grond in eigendom heeft. In beide gevallen heeft dit een hogere WOZ-waardering tot gevolg ten opzichte van de WEV.
- Volgens de werkgroep wegen de voordelen van de WOZ-waarde, zoals objectiviteit voor alle partijen, contra-informatie en eenvoud voor de belastingplichtige, niet op tegen het nadeel dat de WOZ-waarde bij niet-woningen vaker afwijkt van de WEV.
- De werkgroep stelt dan ook voor om bij niet-woningen de WEV te hanteren op 1 januari van het jaar van de belastingaangifte (het jaar t).

[9] Die correctie vindt ook plaats als er sprake is van een verpachte woning, mits de pachtduur bij het aangaan van de pachtovereenkomst minimaal twaalf jaar bedraagt en op de verpachting titel 5 van Boek 7 BW van toepassing is. Verder is in het huidige stelsel voor woningen op erfpachtgrond voorzien in een correctie op de WOZ-waarde.

[10] https://www.waarderingskamer.nl/publicaties/onderzoek-aansluiting-woz-waarde-op-marktwaarde/

- Een voordeel van het hanteren van de WEV voor niet-woningen is dat de problematiek dat de WOZ-waarden niet op tijd beschikbaar zijn voor het bepalen van de vermogensaanwas in het belastingjaar, dan niet speelt bij niet-woningen. Daarnaast wordt de WEV ook in het huidige stelsel gehanteerd. Dit voorkomt mogelijke overgangsproblematiek naar het nieuwe stelsel zoals discussies over dubbele heffing of waardeontwikkeling waar niet over wordt geheven.
- Een nadeel van het hanteren van de WEV is dat de Belastingdienst geen contra-informatie heeft. De inspecteur heeft de bewijslast met betrekking tot het (hoger) vaststellen van (positief) inkomen. Een gemiddelde belastingplichtige zal zelf geen expertise hebben om onroerend goed te waarderen en zal hiervoor dus zijn aangewezen op een derde. Een erkend taxateur kan wel de WEV bepalen. Voor niet-woningen wordt ook een WOZ-waarde vastgesteld. Belastingplichtigen zouden de vastgestelde WOZ-waarde kunnen opvatten als een vaststelling van de WEV. Deze nadelen komen in de huidige situatie echter ook voor.
- In de uitvoering is en blijft de WEV lastig te beoordelen. In de praktijk wordt soms als WEV, de WOZ-waarde in de aangifte opgenomen.
- De verkoop van met name kantoren, winkels en bedrijfsruimten vindt vaak in verhuurde staat plaats, waardoor de prijs van deze niet-woningen vaak afwijkt van de WOZ-waarde.
- De WEV is evenals de WOZ-waarde een objectief waardebegrip. Subjectieve elementen mogen immers geen rol spelen bij de waardebepaling.
- In de praktijk blijkt wel dat sommige belastingplichtigen zich niet aan deze regelgeving houden als zijzelf de WEV bepalen of de taxateur "sturen" bij de waardebepaling. Het hanteren van de WEV biedt dan ook enige mogelijkheid tot manipulatie vanuit fiscaal belang. Dat zal – net als in het huidige systeem – toezicht vragen, maar dat is volgens de werkgroep te prefereren boven het hanteren van een waarde waarvan duidelijk is dat die vaak onjuist zal zijn.
- Bij sfeerovergangen van en naar een andere box binnen de inkomstenbelasting en transformatie van een woning naar een niet-woning en omgekeerd, zal de werkgroep afwijkende waardebepalingen voorstellen om mismatches te voorkomen.

Informatiepunt – Toekomstig stelsel: waardering woningen en niet-woningen

- Bij een stelsel voor werkelijk rendement bij woningen en niet-woningen zal voor bepaalde situaties een begin- en/of een eindwaarde vastgesteld moeten worden op een andere peildatum dan 1/1 jaar t en 31/12 jaar t (= 1/1 jaar t+1). Bijvoorbeeld bij aan- of verkoop, bij vervreemdingen of verkrijgingen bij schenkingen of overlijden of bij sfeerovergangen (uit box 1/box 2 naar box 3 of binnen box 3 van woning naar niet-woning of omgekeerd).
- Uitgangspunt daarbij zal waarschijnlijk worden om aan te sluiten bij een zakelijke aan- en verkoopwaarde of een zakelijke prijs die in situaties van sfeerovergangen dient te worden gehanteerd om over af te rekenen of om de inbreng te bepalen. Daarmee wordt voor het bepalen van de begin- en/of eindwaarde voor de heffing in box 3 zo veel mogelijk aangesloten bij de waardering in het huidige stelsel. Dit zorgt voor zo min mogelijk mogelijkheden om belasting te ontwijken door anticipatie bij sfeerovergangen.

Voorbeeld
Belastingplichtige bezit in 2028 een niet-woning die op 1 augustus 2028 overgaat van ondernemingsvermogen naar privévermogen (box 3). De WEV op 1 januari 2028 is € 530.000 en de WEV op 31 december 2028 is € 560.000. Bij de overgang naar box 3 is in de winstsfeer afgerekend over een waarde van € 550.000. In dit geval zou de beginwaarde voor box 3 dan niet worden gesteld op € 530.000 (WEV per 1/1) maar op € 550.000. De vermogensaanwas voor 2028 zou dan worden gesteld op € 10.000 (= € 560.000 minus € 550.000).

- De verschillende situaties en de daarbij te hanteren begin- en eindwaarden worden zoals bovenstaand aangegeven nader uitgewerkt en zullen dit najaar aan u worden voorgelegd ter besluitvorming.
- Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan het feit dat bij woningen de vermogensaanwas in t-1 in aanmerking wordt genomen. Bij een verkoop/vervreemding van een woning in jaar t zal ook de vermogensaanwas van dat jaar meteen in aanmerking worden genomen. Daarmee wordt voorkomen dat een belastingplichtige een vermogensaanwas in aanmerking moet nemen in een jaar waarin hij feitelijk niet langer over de woning beschikt.
- In een forfaitaire heffing is een vergelijkbare correctie van de beginwaarde niet nodig omdat in die gevallen het forfait tijdsevenredig wordt toegepast. In een jaar van verkoop wordt in dat geval alleen voor de maanden waarin de woning in dat jaar tot het box 3 vermogen behoort, een forfaitaire vermogensaanwas in aanmerking genomen.
- De gedachte is dat vanuit elke "bijzondere" situatie zoals aan- of verkoop of sfeerovergangen, zo snel mogelijk wordt toegewerkt naar een "normale" situatie. Dit wil zeggen dat voor de eindwaarde zo veel mogelijk wordt aangesloten bij de beginwaarde van de "normale" situatie in het jaar erna. Dit zorgt ervoor dat de Belastingdienst geen oude gegevens langjarig hoeft te bewaren en de regels voor de belastingplichtigen eenduidig zijn. Ook sluit dit beter aan bij het verwachtingen/doenvermogen van de belastingplichtige.

Informatiepunt - Herstel en Overbruggingswetgeving: Tonen berekening box 3 op de aanslag

- Het herstel 2017 tot en met 2022 (het beleidsbesluit en de Herstelwet) en de Overbruggingswet (v.a. 2023) leiden tot een gewijzigde berekening van het voordeel uit sparen en beleggen.
- Aangezien de aanslag een zeer belangrijk communicatiemiddel is, wordt u geïnformeerd over de gemaakte keuze bij de presentatie van de gewijzigde berekening van het voordeel uit sparen en beleggen op de aanslag.
- De getoonde berekeningen op de aanslagen 2017 tot en met 2021 zijn beperkt aangepast, aangezien een ingrijpende aanpassing van (de lay out van) de aanslagen niet meer mogelijk was binnen het krappe tijdpad. Op deze aanslagen wordt de belastingplichtige voor nadere uitleg van de berekening verwezen naar de rekentool op de website van de Belastingdienst.
- Vanaf het belastingjaar 2022 worden de nieuwe box 3 berekening en de daaraan voorafgaande berekeningsstappen op de aanslag getoond[11]. De IV-gegevensstructuur voor 2022 en de VA 2023 ligt echter vast. Dat betekent dat geen andere bedragen en percentages op de aanslag kunnen

[11] Dit geldt niet voor de voorlopige aanslagen die al voorafgaand aan en gedurende het belastingjaar 2022 zijn opgelegd.

worden getoond dan opgenomen op pagina 2 van de bijgevoegde bijlage 4 'Presenteren berekening box 3 in MvT, aanslag, rekentool en papieren aangifte'.

- De berekeningsstappen zoals deze op de aanslagen vanaf 2022 worden getoond wijken af van de berekeningsstappen zoals deze in de wetsvoorstellen (de Herstelwet en de Overbruggingswet) en de memorie van toelichtingen zijn opgenomen. Uit voornoemde bijlage volgt welke berekeningsstappen worden getoond op de aanslagen vanaf 2022, in de rekentool op de website en op de papieren aangifte en daarbij behorende rekenhulpen.
- Een belangrijk verschil tussen de berekening op de aanslag en de berekening in wetsvoorstellen en de memorie van toelichting is dat het effectieve rendementspercentage op de aanslag 2022 e.v. niet wordt getoond. Wel wordt op de aanslag de berekening van het in aanmerking te nemen voordeel uit sparen en beleggen inzichtelijk gemaakt door in de berekening op te nemen welk deel van het berekende forfaitaire rendement wordt belast. Dit deel wordt uitgedrukt in een percentage (grondslag sparen en beleggen gedeeld door de rendementsgrondslag).
- IV heeft er in deze opzet voor gekozen om het rendement niet eerst terug te rekenen naar een effectief rendementspercentage (methode A), maar het in één stap toe te rekenen op basis van de verhouding tussen het aangeverdeel van de rendementsgrondslag en de rendementsgrondslag (methode B, zie pagina 2 van de voornoemde bijlage). Deze manier van presenteren wordt ervaren als de meest logische en duidelijke opzet voor belastingplichtigen.
- De uitkomst van de berekeningen volgens methode A en methode B is door de volgorde van berekeningsstappen en het afronden van tussenresultaten niet altijd precies gelijk.
    - Het effectief rendementspercentage (methode A) moet naar beneden worden afgerond op twee decimalen wanneer dit in de berekening wordt getoond. Hierdoor zou een voordelig afrondingsverschil voor belastingplichtigen ontstaan; dit kan bij hoge vermogens oplopen tot enkele tientallen euro's.
    - Het voor de belastingplichtige voordelige afrondingsverschil bij de op de aanslag getoonde berekening (methode B) is kleiner (zie bijlage 5 'Verklaring afrondingsverschillen methode A en B' met een voorbeeld waarin het verschil goed zichtbaar is).

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
De brief met de uitwerking van de moties en toezeggingen over het toekomstig stelsel uit het Commissiedebat van 29 juni wordt naar verwachting eind volgende week (na Prinsjesdag) met u gedeeld voor verzending naar de Kamer.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlage 1 (Voorbeeld voorkoming dubbele belasting)

Voorbeeld ;

Spaartegoeden	150.000	
Overige bezittingen binnenlands	30.000	
Overige bezittingen buitenlands	100.000	
Schulden overige buitenlandse bezittingen	50.000	-/-
Rendementsgrondslag	230.000	
Heffingvrij vermogen	50.000	-/-
Grondslag	180.000	
Persoonsgebonden aftrek	0	
Tarief Sparen & Beleggen	31%	

Uitwerking:

Rendement spaartegoeden	15
Rendement binnenlandse overige bezittingen	1.707
Rendement buitenlandse overige bezittingen	5.690
Rendement buitenlandse schulden	-/-1.230
Rendement	6.182
Rendementsgrondslag	230.000
Effectief rendementspercentage (ERP) = Rendement / rendementsgrondslag	0,02688
Grondslag	180.000
Voordeel Sparen & Beleggen (= Grondslag x ERP)	4.838
Belastbaar inkomen S&B (bij PGA = 0)	4.838
Te betalen belasting (à 31%)	1.500

Voorkoming dubbele belasting:

(1) *Gebaseerd op huidige systematiek (geldend Bvdb en onder herstelbesluit en -wet)*

Voorkoming = te betalen belasting x (buitenlands rendement / *belastbaar inkomen*)
(noemer wordt verlaagd met rendement over heffingvrije vermogen)

1.500 x [(5.690 -/- 1.230) / 4.838] = 1.383
Voorkomingsbreuk : 0,92
Te betalen belasting (1.500 -.1.383) = 117

(2) Gebaseerd op alternatieve systematiek

Voorkoming = te betalen belasting x (buitenlands rendement / *totaal rendement)*
(noemer wordt *niet meer* verlaagd met rendement over heffingvrije vermogen)

1.500 x [(5.690 -/- 1.230) / 6.182] = 1.082
Voorkomingsbreuk: 0,72
Te betalen belasting (1.500 – 1.082) = 418
verschil in te betalen belasting = 301 (=257% van belasting onder (1))

Bijlage bij beslispunt overgangsrecht kapitaalverzekeringen

Nadere toelichting
In overleg met de (levens)verzekeraars heeft de werkgroep in kaart gebracht welke levensverzekeringen onder het huidige stelsel kunnen worden aangemerkt als een vermogensbestanddeel dat onderdeel uitmaakt van de grondslag sparen en beleggen (waaronder de kapitaalverzekeringen die onder het huidige overgangsrecht vallen, zie annex 1). Vervolgens is beoordeeld hoe het toekomstige box 3-stelsel, waarvan de vermogensaanwasbelasting (hierna: VAB) deel uitmaakt, op deze levensverzekeringen toegepast zou moeten worden. Uitgangspunt hierbij is dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vrijstellingen zoals deze nu onder box 3 van toepassing zijn en dat een eventuele dubbele heffing over hetzelfde (rente)bestanddeel moet worden voorkomen.

Voorts heeft de werkgroep gekeken naar vereenvoudiging van de huidige zeer complexe regelgeving en de uitvoerbaarheid voor de levensverzekeraars en de Belastingdienst. Belangrijk knelpunt vormt het overgangsrecht uit 2001 waardoor onder andere regelgeving uit vóór 1992 nog steeds van toepassing is op lopende verzekeringen. De levensverzekeraars moeten in hun jaar- en maandrenseigneringen aan de Belastingdienst de recente en historische gegevens (o.a. premieverleden, waarde en uitkering) van de levensverzekering toetsen aan de hand van de oude en huidige regelgeving. De Belastingdienst moet de gegevens van de levensverzekeraars vervolgens ook aan de hand van de (soms zeer) oude regelgeving beoordelen. Met de invoering van de VAB moeten de verzekeraars daarnaast meer gegevens aanleveren én ook nog eens in een veel korter tijdsbestek. Hierna werken wij een voorstel uit waarbij het complexe overgangsrecht voor kapitaalverzekeringen weliswaar wordt afgeschaft, maar de heffing vanuit het overgangsrecht in beginsel wel plaatsvindt.

Door het voorstel werken de verzekeraars alleen nog maar met de wetgeving en verzekeringsgegevens van het lopende belastingjaar en hoeft er geen rekening meer worden gehouden met de (soms zeer) oude gegevens en regelgeving.

1.1 Voorstel: beëindigen huidig overgangsrecht

Huidig overgangsrecht
Het huidige overgangsrecht zorgt er voor dat kapitaalverzekeringen die op 14-9-1999 al bestonden onder voorwaarden tot een maximum bedrag zijn vrijgesteld van de box 3-heffing (*bezittingsvrijstelling*). Deze vrijstelling geldt tot en met 2029. Is de waarde van de kapitaalverzekering hoger dan de vrijstelling (€ 123.428, de vrijstelling wordt verdubbeld bij fiscale partners) dan wordt alleen het meerdere belast. Als niet meer aan de voorwaarden wordt voldaan, dan wordt de volledige waarde belast in box 3. Daarnaast wordt, op het moment dat de kapitaalverzekering tot uitkering komt, beoordeeld of de uitkering is vrijgesteld (*uitkeringsvrijstelling*). Deze beoordeling vindt plaats op basis van de regelgeving uit de Wet op de inkomstenbelasting 1964, waarbij verschillende regimes van toepassing zijn. Hierbij zijn onder meer de premiehistorie, eventuele eerdere uitkeringen en verhogingen van het verzekerde kapitaal vanaf ingangsdatum van de verzekering van belang. Als de uitkering niet is vrijgesteld, vindt heffing plaats over het rentebestanddeel in de uitkering. Dat wordt bepaald door van de uitkering de premies af te trekken.

Voorstel: beëindiging overgangsrecht en invoering van een toetsmoment
Het huidige overgangsrecht eindigt met de invoering van het nieuwe box 3-stelsel. Op het moment van de invoering wordt getoetst of het tot dan toe opgebouwde rentebestanddeel belast is op basis van het huidige overgangsrecht.

Uitgaande van de renseignementen uit het verleden zal naar onze inschatting voor nagenoeg alle kapitaalverzekeringen het rentebestanddeel zijn vrijgesteld. Daarop zijn deze producten ingericht en destijds in de markt gezet. Bij slechts minder dan 7% van het aantal kapitaalverzekeringen zal

het toetsmoment leiden tot belastingheffing, waarbij in circa 70% van die gevallen dit tot een zeer gering bedrag aan heffing leidt (zie annex 2).

Uitgaande van dit voorstel kunnen de kapitaalverzekeringen na afschaffing van het overgangsrecht volledig onder het systeem van het nieuwe box 3-stelsel meelopen zonder rekening te hoeven houden met de gegevens uit het (soms verre) verleden. Voor de belastingplichtigen, de verzekeraars en de Belastingdienst is dit dan een eenvoudig en begrijpelijk systeem. Alleen de gegevens van het desbetreffende belastingjaar zijn van belang. Dit draagt bij aan een overzichtelijke gegevensstroom tussen de verzekeraars en Belastingdienst.

Aanvullend voorstel: afschaffen imputatieregeling
Onder het huidige overgangsrecht geldt de zogenaamde imputatieregeling. Deze complexe regeling komt om de hoek kijken als een belastingplichtige meerdere kapitaalverzekeringen of andere producten heeft (gehad) waarop een in hoogte beperkte vrijstelling (life-time vrijstelling) van toepassing is. Dit geldt voor kapitaalverzekeringen gesloten in de periode 1992-2000 (vrijstellingsbedrag € 123.428) en voor vrijgestelde producten (in box 1) gesloten in de periode 2001-2012 voor de aflossing van de eigen woning schuld (kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning en beleggingsrecht eigen woning: vrijstellingsbedrag in 2022: € 173.500; voor deze producten blijft de imputatievrijstelling wel in stand). Een vrijgestelde uitkering komt in mindering op het vrijstellingsbedrag (life-time vrijstelling) voor een toekomstige andere uitkering uit een van deze producten.

Voorbeeld werking imputatieregeling
Een kapitaalverzekering is na 20 jaar premiebetaling in 2015 tot uitkering gekomen. De vrijgestelde uitkering bedroeg € 40.000. In 2020 komt een kapitaalverzekering (box 1) na 20 jaar premiebetaling tot uitkering. De vrijstelling voor deze uitkering bedraagt maximaal € 173.500 -/- € 40.000 = € 133.500.

Naast het effect op een toekomstige vrijgestelde uitkering verlaagt de vrijgestelde uitkering ook de bezittingsvrijstelling in box 3.

Voor uitkeringen uit kapitaalverzekeringen waarop de regelgeving van vóór 1992 van toepassing is, geldt een in hoogte onbeperkte vrijstelling. Een vrijgestelde uitkering uit een dergelijke verzekering komt niet in mindering op een in hoogte beperkte vrijstelling.

In de praktijk zal een belastingplichtige een kapitaalverzekering hebben gesloten met het oog op de vrijstelling. Daarop zal de verzekering ook ingericht zijn. Bij het afsluiten van het product zal veelal rekening zijn gehouden met de gevolgen van de imputatieregeling. Hierdoor zal het niet vaak voorkomen dat een belastingplichtige meerdere producten heeft afgesloten die in samenhang leiden tot een (deels) belaste uitkering.

Een verzekeraar is verplicht een melding te doen van een uitkering uit een kapitaalverzekering en hierbij aan te geven of is voldaan aan de voorwaarden voor vrijstelling of niet. De verzekeraar kan niet aangeven of de belastingplichtige al eerder een vrijgestelde uitkering heeft ontvangen. De belastingplichtige kan immers ook bij andere uitvoerders – in het verre verleden – een vrijgestelde uitkering hebben ontvangen. De uitvoering van de imputatieregeling in de praktijk is met name afhankelijk van het invullen van de aangifte door de belastingplichtige en de – door het tijdsverloop – beperkte mogelijkheden in het toezicht van de Belastingdienst.

Zoals eerder aangegeven zal bij het invoeren van het toetsmoment op nagenoeg alle kapitaalverzekeringen de uitkeringsvrijstelling van toepassing zijn. De kleine groep belastingplichtigen die al eerder gebruik heeft gemaakt van (een deel van) de life-time vrijstelling kan te maken krijgen met de imputatieregeling. Dit wil nog niet zeggen dat dit tot belastingheffing leidt. De resterende vrijstelling kan nog steeds voldoende zijn voor een volledige vrijstelling op het toetsmoment. Het voorstel is het overgangsrecht op het punt van de imputatieregeling te laten

vervallen. Dat werkt voornamelijk voor nieuwe gevallen, dus voor uitkeringen die plaatsvinden in 2026-2029. Imputaties uit het verleden werken nog wel door naar de hoogte van de uitkerings- en bezittingsvrijstelling. Het moment van het vervallen van de imputatieregeling kan op twee momenten:

- Vóór het toetsmoment: de eerdere vrijgestelde uitkeringen (die door het verre verleden vaak toch al niet meer in beeld zijn) hoeven niet te worden geïmputeerd op de uitkeringsvrijstelling op het toetsmoment. Bijkomend voordeel kan zijn dat de verzekeraars de vrijgestelde kapitaalverzekeringen (meer dan 93%) niet hoeven te melden, de Belastingdienst deze kapitaalverzekeringen – op deze moeilijk uitvoerbare regeling – niet hoeft te beoordelen en de belastingplichtige deze kapitaalverzekering niet hoeft op te geven; óf
- Na het toetsmoment: de eerdere vrijgestelde uitkeringen moeten wel worden geïmputeerd. Door een juiste uitvraag bij het aangiftebiljet kan deze groep belastingplichtigen dit aangeven. Zo wordt de groep belastingplichtigen die dit keurig aangeeft op de manier in de heffing betrokken zoals de wetgever dit oorspronkelijk heeft bedoeld.

Wij pleiten voor het **afschaffen van de imputatieregeling vóór de invoering van het toetsmoment**. Dit op basis van de volgende overwegingen:

- Bij een juiste wetstoepassing leidt de imputatieregeling voor slechts een zeer beperkt aantal belastingplichtigen tot extra belastingheffing;
- Bedoeling van de imputatieregeling is mede geweest dat na 2001 niet via spaarproducten voor de eigen woning (box 1) dubbelop gebruik wordt gemaakt van een life-time vrijstelling. Vanaf 2013 kunnen deze producten niet meer worden afgesloten, zodat door het afschaffen van de imputatieregeling niet alsnog extra gebruik kan worden gemaakt van een 'dubbele' vrijstelling. Er kunnen immers geen nieuwe producten met een uitkeringsvrijstelling meer worden afgesloten;
- De imputatieregeling is in de praktijk moeilijk uitvoerbaar. De verzekeraar kan niet beoordelen of deze van toepassing is en ook voor de belastingplichtige is dit uitermate complex. In het toezicht bij de Belastingdienst zijn ook lang niet altijd de benodigde (oude) gegevens voorhanden om de uitkering te kunnen toetsen aan de imputatieregeling. Dit leidt er in de praktijk toe dat de imputatieregeling vaak niet of onjuist wordt toegepast; en
- Zonder toepassing van de imputatieregeling is het niet nodig dat de vrijgestelde bedragen bij het toetsmoment worden gemeld door de verzekeraars en te worden beoordeeld door de Belastingdienst. Dit betekent een significante verlaging van te renseigneren gegevens en daarmee een verlichting van administratieve - alsmede uitvoeringslasten.

1.2 Wegnemen van nadelige gevolgen

1.2.1 Beëindiging bezittingsvrijstelling

Onder het nieuwe box 3-stelsel zal er geen bezittingsvrijstelling gelden zoals die in de huidige box 3 overgangswetgeving sinds 2001 tot en met 2029 geregeld is. Als het nieuwe box 3-stelsel in 2026 wordt ingevoerd worden belastingplichtigen met een kapitaalverzekering die eindigt in 2029 of later vijf jaar eerder in de box 3-heffing betrokken.
Voor het verlies van de bezittingsvrijstelling kan flankerende regelgeving worden ingevoerd die deze negatieve gevolgen voor de belastingplichtige mitigeert.

Tegemoetkoming voor verlies bezittingsvrijstelling
Kapitaalverzekeringen die op het moment van invoering van het nieuwe box 3-stelsel voldoen aan de voorwaarden voor de bezittingsvrijstelling krijgen onder het nieuwe box 3-stelsel een vergelijkbare vrijstelling die op 31 december 2029 eindigt. Blijft de waarde van de kapitaalverzekering onder de vrijstelling van € 123.428 dan is de vermogensaanwas vrijgesteld. Is de waarde van de kapitaalverzekering hoger dan € 123.428 dan is alleen de vermogensaanwas die

is toe te rekenen aan het meerdere belast in de VAB. Dit laatste houdt in dat als de gemiddelde waarde van 1 januari én 31 december van het belastingjaar bijvoorbeeld 10% boven de vrijstelling uitkomt 10% van de vermogensaanwas in dat jaar belast wordt. Heeft de belastingplichtige een fiscale partner dan wordt de vrijstelling verdubbeld.

1.2.2 Toetsmoment i.h.k.v. de uitkeringsvrijstelling

Door het toetsmoment bij de invoering van het nieuwe box 3-stelsel zal alleen de belastingplichtige die niet voldoet aan de voorwaarden voor de uitkeringsvrijstelling in de heffing worden betrokken. Dat zou overigens ook gebeuren bij deze belastingplichtige bij de (toekomstige) uitkering van de verzekering zonder dat het overgangsrecht zou worden afgeschaft. Het verschil is dat de heffing eerder plaatsvindt en dat er op het moment van heffing geen daadwerkelijke uitkering wordt genoten. Ook voor deze negatieve gevolgen kan flankerende regelgeving worden ingevoerd die deze negatieve gevolgen voor de belastingplichtige verzachten. Deze worden hierna geschetst.

Tegemoetkoming of compensatie voor verlies uitkeringsvrijstelling

Zoals hierboven vermeld zijn de nadelige gevolgen van het toetsmoment dat de belastingplichtige eerder box 1-belasting is verschuldigd én dat er geen daadwerkelijke uitkering heeft plaatsgevonden. Het betreft echter naar onze inschatting slechts een relatief kleine groep van maximaal 20.000 belastingplichtigen (7% van het totaal). Hiervan krijgt circa 14.000 te maken met een maximale (fictieve) uitkering van € 10.000. Bij deze groep is de gemiddelde heffing 'slechts' € 786 en de maximale heffing € 2.326 (49,5% van € 4.700 (rentebestanddeel)). Voor de cijfers verwijzen wij naar annex 2).

Het is door de invoering van het nieuwe box 3-stelsel en de afschaffing van het overgangsrecht voor de fiscale behandeling van de kapitaalverzekering niet langer relevant of deze na het toetsmoment deels wordt afgekocht. Hier zijn fiscaal geen nadelige gevolgen meer aan verbonden. Met een eventuele (gedeeltelijke) afkoopsom zou de belastingschuld kunnen worden voldaan. Nadeel hiervan is echter dat de belastingplichtige bij afkoop het langlopende verzekeringscontract eerder (deels) beëindigt. Hier zijn vaak kosten aan verbonden en de belastingplichtige loopt hierdoor ook een veelal gunstig rendement mis. Het meeste rendement in een kapitaalverzekering wordt immers vaak in de laatste jaren van het contract behaald. Daarnaast kunnen deze kapitaalverzekeringen ook verpand zijn aan een hypotheekverstrekker. Het ligt dan ook niet in de rede dat de belastingplichtige door het toetsmoment gedwongen moet worden de kapitaalverzekering af te kopen.

Mogelijkheid 1. Uitstel van betaling onder voorwaarden tot moment van uitkeren

Een tegemoetkoming kan bijvoorbeeld worden geboden door boven een grens van stel € 5.000 rente (= € 2.475 inkomensheffing) een bijzonder uitstel van betaling te verlenen. Dit zou dan alleen hoeven te gelden voor belastingplichtigen die gezien de samenstelling van hun vermogen en inkomen niet in staat zijn de heffing te voldoen, anders dan door (gedeeltelijke) afkoop van de kapitaalverzekering. Dit bijzonder uitstel van betaling loopt tot het moment dat de kapitaalverzekering (deels) tot uitkering is gekomen. Op basis van de VAB in het nieuwe box 3-stelsel zullen de verzekeraars al verplicht worden tot het aanleveren van de stortingen en onttrekkingen aan de Belastingdienst. Een (gedeeltelijke) uitkering vormt een onttrekking en hiermee komt, na de invoering van het nieuwe box 3-stelsel, het signaal van een (gedeeltelijke) uitkering via de reguliere jaarrenseignering bij de Belastingdienst binnen.

Hoewel het onder de VAB een algemeen gevolg is dat ook over (nog) niet gerealiseerde inkomstenbelasting geheven wordt, lijkt een tegemoetkoming hier op zijn plaats. Dit omdat het gaat om een rentebestanddeel dat vanaf ingangsdatum van de kapitaalverzekering (op of vóór 14 september 1999) tot het moment van invoering van het nieuwe box 3-stelsel (1-1-2026) is opgebouwd. Door een 'harde' ondergrens te stellen van € 5.000 rente is de tegemoetkoming alleen voor gevallen waarbij er materieel sprake is van een situatie waarbij tegemoetkoming gewenst is. Er blijft dan naar verwachting slechts een kleine groep van circa 6.000 belastingplichtigen over.

Van deze groep zal, gezien de inkomens- en vermogenssamenstelling (lees: gebrek aan liquiditeiten), slechts een klein deel in aanmerking komen voor het bijzondere uitstel van heffing.

Mogelijkheid 2. Korting op de grondslag
Een compensatie kan bestaan uit een korting op de grondslag. Dit is bijvoorbeeld ook gedaan bij goudenhanddrukstamrechten in 2014 en bij afkoop van pensioen in eigen beheer in de jaren 2017-2019. De korting op de grondslag varieerde hierbij van 34,5% tot 19,5%. Door een vergelijkbare tegemoetkoming aan alle belastingplichtigen te verlenen van bijvoorbeeld 25% wordt het nadeel van de eerdere heffing zonder uitkering gecompenseerd. Indien belastingplichtigen ondanks deze korting niet in staat zijn de belasting te voldoen kunnen zij gebruik maken van reguliere betalingsregelingen. De hoogte van een eventuele korting zal nog nader moeten worden uitgewerkt.

2. Praktische uitwerking

In deze paragraaf schetsen we onze eerste ideeën over de praktische uitwerking van het afschaffen van het huidige overgangsrecht. Daarbij zijn we ervan uitgegaan dat de imputatieregeling voorafgaand aan het toetsmoment is afgeschaft.

2.1 Toetsmoment

De verzekeraars moeten éénmalig (naar het moment van de invoering van het nieuwe box 3-stelsel) een bestand aanleveren met daarin alleen de kapitaalverzekeringen die op grond van de bij hen bekende gegevens op dat moment niet voldoen aan de voorwaarden voor een vrijgestelde uitkering. Van deze verzekeringen moeten de waarde, de totaal betaalde premie en de reden van het niet voldoen aan de vrijstellingsvoorwaarden worden doorgegeven. Hiervoor kan de op dit moment geldende stroom voor de maandrenseignering worden gebruikt. Door het heffingsmoment op 1 januari van het jaar van invoering van het nieuwe box 3-stelsel te zetten heeft de verzekeraar ruim de tijd de gegevens te verzamelen en te renseigneren aan de Belastingdienst. De Belastingdienst hoeft de gegevens pas uiterlijk een jaar na het heffingsmoment te ontvangen voor het opleggen van een juiste aanslag over het belastingjaar.

2.2 Tegemoetkoming of compensatie m.b.t. de uitkeringsvrijstelling

Tegemoetkoming voor uitkeringsvrijstelling: uitstel van betaling
Bij de mogelijkheid van uitstel moet de Belastingdienst per belastingplichtige beoordelen of deze in aanmerking komt voor uitstel tot het moment van een daadwerkelijke uitkering. Hiervoor moet m.n. de vermogenssituatie worden beoordeeld. Daarnaast moet een extra administratie worden bijgehouden waarin een koppeling wordt gemaakt tussen de melding van de uitkering en het openstaande belastingbedrag bij het toetsmoment.

Compensatie voor verlies uitkeringsvrijstelling: korting op de grondslag
Het voordeel van een korting op de grondslag is dat dit in één jaar wordt toegepast op alle belaste afrekeningen. Er hoeft géén onderscheid gemaakt te worden aan de hand van de omvang van de rente en de samenstelling van het vermogen. Ook is de betaling van de belasting niet gekoppeld aan het moment van de toekomstige uitkering. Hierdoor wordt het verleden van alle posten ook daadwerkelijk afgeschud. Deze aspecten maken een korting op de grondslag[1] makkelijker in de uitvoering dan een bijzonder uitstel van betaling.

2.3 Tegemoetkoming verlies bezittingsvrijstelling

Net zoals onder de huidige renseignering geeft de verzekeraar in de reguliere jaarrenseignering door dat de bezittingsvrijstelling van toepassing is op de kapitaalverzekering. Dit gebeurt nog eenmalig over het jaar van invoering van het nieuwe box 3-stelsel. De verzekeraar hoeft dit daarna niet meer te beoordelen. De Belastingdienst kan rekening houden met deze melding zolang

[1] Vergelijkbaar is het hanteren van een bijzonder tarief. Dit werd in het verleden echter toegepast bij inkomensbestanddelen die aan meerdere jaren worden toegerekend, maar ineens in de heffing wordt betrokken. Bij een kapitaalverzekering is dat niet het geval en daarom is een bijzonder tarief minder logisch.

de kapitaalverzekering bestaat, maar uiterlijk tot en met 2029, de vermogensaanwas (deels) vrij te stellen. Dit afhankelijk van de doorgegeven waarde per 1/1 en 31/12 van het jaar.

3. Voordelen afschaffen huidig overgangsrecht en creëren toetsmoment

De voordelen van het afschaffen van het oude overgangsrecht in combinatie met de introductie van een toetsmoment zijn in het kort de volgende:

- Ingewikkeld overgangsrecht verdwijnt met ingang van het nieuwe box 3-stelsel. Het overgangsrecht bevat zeer ingewikkelde wetgeving – soms zelfs van vóór 1992 - ter voorkoming van dubbele heffing, bij verschillende manieren van heffing (heffing over de rente in de uitkering in box 1, heffing over de waarde en straks heffing over de vermogensaanwas in box 3);
- Geen overgangsrecht nodig bij de invoering van het nieuwe stelsel;
- Door het toetsmoment is daarna geen nadere actie vereist van de belastingplichtige, de verzekeraars en de Belastingdienst;
- Het toetsmoment zorgt er voor dat kostbare – veelal handmatige – renseigneringsstromen niet meer jarenlang open hoeven te staan voor de opdrogende stroom verwerkte meldingen (circa 300.000 in totaal vanaf 2026) bij expiraties. Ook is het jaarlijks onderhoud (overleggen en technische aanpassingen bij verzekeraars en de Belastingdienst) voor deze stroom maandrenseignementen niet meer nodig.
- Er worden minder gegevens uitgewisseld tussen uitvoerders en Belastingdienst. Hierdoor wordt de kans op fouten aanzienlijk verminderd. Ook loopt de Belastingdienst veel minder risico dat onnodige gegevens worden uitgevraagd (de zogenaamde 'doelbinding': er mogen alleen gegevens worden uitgevraagd waar de Belastingdienst daadwerkelijk wat mee doet. Dit is bij de maandrenseignementen niet altijd het geval). Daardoor wordt ook minder beslag gelegd op de IT-capaciteiten van de verzekeraars en de Belastingdienst;
- Onduidelijk is wanneer het oude stelsel 'uit de lucht kan' oftewel wanneer is de laatste kapitaalverzekering van vóór 2001 tot uitkering gekomen? Door het toetsmoment kan deze gegevensstroom direct uit de lucht;
- Door het toetsmoment hoeft de zeer specifieke en schaarse kennis bij verzekeraars en Belastingdienst over de regelgeving van soms vóór 1992 niet meer bijgehouden te worden. De kans op fouten door foutief fiscaal inzicht bij de verzekeraars en de Belastingdienst neemt hierdoor af; en
- Door het toetsmoment hoeft in het aangiftebiljet inkomstenbelasting geen specifieke rubriek in stand te worden gehouden die slechts voor enkele belastingplichtigen van toepassing is. Een ingewikkeld vraagpad in de online aangifte (voor bepaling eventuele te belasten rentebestanddeel) kan worden verwijderd.

Annex 1

Schematische weergave van de levensverzekeringen die worden geraakt door de nieuwe box 3-wetgeving

Soort	Wet	Renseigne-menten 1/1/20	VAB	Tegemoetkoming 1 voor:	Tegemoetkoming 2 voor:	Opmerkingen
KV vóór 15/9/99 box 3	AN/AM	493.890	Ja	Verval bezitvrijstell.	Belaste uitkering 2025	Nagenoeg geheel vrijgestelde uitkering
KV 15/9/99-31/12/00 box 3	AM	-	Ja	-	Belaste uitkering 2025	Evt. belast is slechts de rente tot 1/1/0
KV vóór 2001 box 1	AL	-	Ja	-	Belaste uitkering 2025	
KV vanaf 2001	5.3lid2	533.108	Ja	-	-	
Gerichte pu box 3	5.3lid2	163	Ja	-	-	-
Zuivere pu box 3	5.3lid2	3.024	Ja	-	-	Art 19 UBIB wordt actuariële reserve w
(ingegane) Erfrente	5.3lid2	?	Ja			Idem (art 19)
Premiedepots	5.3lid2	32.977	Ja	-	-	
Begrafenisverzekering	5.10 letter a	-	Nee	-	-	Vrijstelling met of zonder grensbedrag?
Levenslange of tijdelijke risicoverzekering	5.10 letter a		Nee (?)			
KV ao/ziekte	5.10 letter b	-	Nee	-	-	Vrijstelling
Netto lijfrente	5.16	-	Nee	-	-	
Netto pensioen	5.17	-	Nee	-	-	

Wet = Invoeringswet Wet IB 2001 resp. Wet IB 2001
VAB = vermogensaanwasbelasting
KV = kapitaalverzekering
pu = periodieke uitkering

Bij de kapitaalverzekeringen van vóór 2001 wordt geen onderscheid gemaakt tussen de regimes van vóór 1992 en het regime van 1992 tot 2001. Bij het bepalen van een eventuele vrijstelling voor de uitkering dient dit onderscheid uiteraard wel gemaakt te worden.

Annex 2

Berekening belastingheffing bij afrekenverplichting over aantal (belaste) kapitaalverzekeringen uiterlijk gesloten op 14 september 1999 die in 2026 nog bestaan.

Stap 1: benaderen aantal op 1 januari 2026
Aan de hand van de gerenseigneerde waardes van kapitaalverzekeringen voor het belastingjaar 2020 is een inschatting gemaakt van het verloop van de aantallen in de komende jaren. Allereerst is de groep verzekeringen die recht heeft op de bezitsvrijstelling geselecteerd. Op 1 januari 2020 bestonden hiervan ca. *494.000* stuks. Vervolgens is gekeken naar de einddatum van deze groep verzekeringen. Het aantal hiervan met een einddatum in 2030 en later is afgerond *100.000*. Als de afname van het aantal verzekeringen in een rechte lijn verloopt, betekent dit een aantal van circa 240.000 op 1 januari 2026.

Daarnaast kan nog gekeken worden naar het aantal gerenseigneerde expiraties (uitkeringen) van deze groep. Voor het jaar 2020 en 2021 bedroeg het aantal expiraties tussen de 40.000 en 45.000 per jaar. Als deze lijn zich voortzet zal het aantal afnemen tot circa 2400.000. Echter bij een afnemend aantal verzekeringen zal het aantal expiraties ook afnemen. Een aantal kapitaalverzekeringen van circa 240.000 op 1 januari 2026 lijkt dan ook aannemelijk. Hierna wordt voor de praktische uitwerking uitgegaan van een aantal van 240.000 kapitaalverzekeringen *op 1 januari 2026*.

Stap 2: bepalen belastingheffing bij toetsmoment op 1 januari 2026
Aan de hand van de gerenseigneerde expiraties is beoordeeld in hoeveel gevallen er sprake is van een belaste uitkering. Ook is gekeken naar de hoogte van de uitkering en de omvang van het rentebestanddeel. Uit de analyse van alle belaste (KBEL) en onbelaste (KMON) expiraties blijkt dat 6,72% hiervan een belast rentebestanddeel bevat. Van alle expiraties is dus 93,28% onbelast.
De grootste reden voor een belaste expiratie is dat de verzekering niet heeft voldaan aan de minimale duur premiebetaling. In een aantal gevallen is de vereiste bandbreedte overschreden. Ook is in een beperkt aantal gevallen gerenseigneerd dat de uitkering hoger is dan de vrijstelling, maar bij beoordeling van dit renseignement lijkt dit in vrijwel alle gevallen een onjuist renseignement. Hiermee is bij de berekening van de aantallen rekening gehouden.

De hierboven omschreven analyse is gebruikt ter bepaling van de inkomstenbelastingheffing voor de verzekeringnemers bij het invoeren van een afrekenverplichting per 1 januari 2026. Uitgaande van 240.000 kapitaalverzekeringen waarop het overgangsrecht van toepassing is leidt dit tot de volgende gegevens.

Aantal onbelaste kapitaalverzekeringen:	223.872 (93,28%)
Aantal belaste kapitaalverzekeringen:	16.128 (6,72%)

Van de belaste kapitaalverzekering heeft 68,1% een waarde (= fictieve uitkering) van minder dan € 10.000. Dit zijn 10.983 kapitaalverzekeringen. Met een gemiddeld rentebestanddeel van € 1.588 bedraagt de gemiddelde inkomstenbelastingheffing voor deze groep € 786.

Voorts zijn er circa 5.015 kapitaalverzekeringen waarvan de waarde (= fictieve uitkering) tussen de € 10.000 en € 100.000 zal liggen. Met een gemiddeld rentebestanddeel van € 11.184 bedraagt de gemiddelde inkomstenbelastingheffing voor deze groep € 5.536.

Tot slot zijn er circa 129 kapitaalverzekeringen met een waarde (=fictieve uitkering) van meer dan € 100.000. De gemiddelde rente hiervan bedraagt € 63.837 en dit leidt tot een gemiddelde inkomstenbelastingheffing van € 31.599.

Schema aantallen belaste kapitaalverzekering bij afrekenverplichting per 1/1/2026

Aantal	Uitkering in €	Max. rente	Gem. rente	Gemiddelde IH tarief (aanname)	Gemiddelde IH bedrag	Totaal IH
129	> 100.000	-	€ 63.837	49,5%	€ 31.599	€ 4.076.271
5.015	10.000 - 100.000	47.000	€ 11.184	45%	€ 5.033	€ 25.240.495
10.983	< 10.000	4.700	€ 1.588	40%	€ 635	€ 6.974.205
16.128						**€ 36.290.971**

NB aandachtspunt 1: Aanvullende kleine groep kapitaalverzekering niet op weg naar vrijstelling. Het VvV gaat aantallen aanleveren. Dit vergt intern onderzoek bij de VvV waarvan het ongewis is hoeveel tijd dit kost.

Nadere toelichting bij beslispunt 3 - Voorkeursvariant woningen

- Volgens een onderzoek van de Waarderingskamer en het Kadaster is de WOZ-waardebepaling marktconform. De WOZ-taxaties volgen de waardeontwikkelingen in de onderzoeksperiode 2012-2017 goed. Er is bij geen enkele gemeente sprake geweest van een systematische over- of onderwaardering van woningen, zo blijkt uit het onderzoek. Ook de WOZ-waarden van woningen die niet werden verkocht, zijn in lijn met de marktwaarden.
- Box 3 bestaat voor 28% uit onroerende zaken (cijfer 2019). In onderstaande figuur is dit uitgesplitst naar categorie.[1]
- Circa 66% (tweederde) van al het onroerend goed bestaat uit woningen in Nederland.
- Circa 13% van het onroerend goed is gelegen in het buitenland. Hiervan is onbekend welk deel bestaat uit woningen (en niet-woningen).
- Het is een inmiddels bekend probleem dat de bepaling van de WOZ-waarde "achterloopt". Als dit slechts één jaar is, dan is de impact relatief beperkt en zijn oplossingen denkbaar om naar werkelijk rendement te heffen. Als we met twee jaar vertraging gaan heffen op onroerend goed, lopen we het risico om de aansluiting met de beleving van belastingplichtigen te verliezen. Bovendien ontvangen zij de benodigde WOZ-beschikking kort vóór de aangifte op de deurmat; het is voor belastingplichtigen logisch om die WOZ-beschikking direct te gebruiken. Sommigen doen dit ook nu al per abuis.
- Niet alle informatie kan vooringevuld worden bij variant a. Onderzocht moet worden of een versnelling van het proces toch mogelijk is om de meeste WOZ-waarden voor in te vullen.
- Als wordt gekozen voor het belasten van werkelijk rendement (zonder vorm van voorheffing), dan betekent heffen met één of twee jaar vertraging dat er een incidentele derving optreedt van 1 à 2 miljard per jaar vertraging. Een vertraging van 2 jaar heeft dan ook een grotere derving tot gevolg.
- Bij heffen naar werkelijk rendement moet bij sfeerovergangen en aan- en verkoop gecorrigeerd worden voor de vertraging in de heffing in box 3. Bij keuze voor variant a. (t-1) is dit te doen, bij variant b. (t-2) wordt de overgang moeilijker te volgen voor belastingplichtigen als bij aankoop van een onroerende zaak pas twee jaar later over het werkelijke rendement wordt geheven of als bij verkoop direct over meer dan twee jaar aan waardestijging moet worden afgerekend.

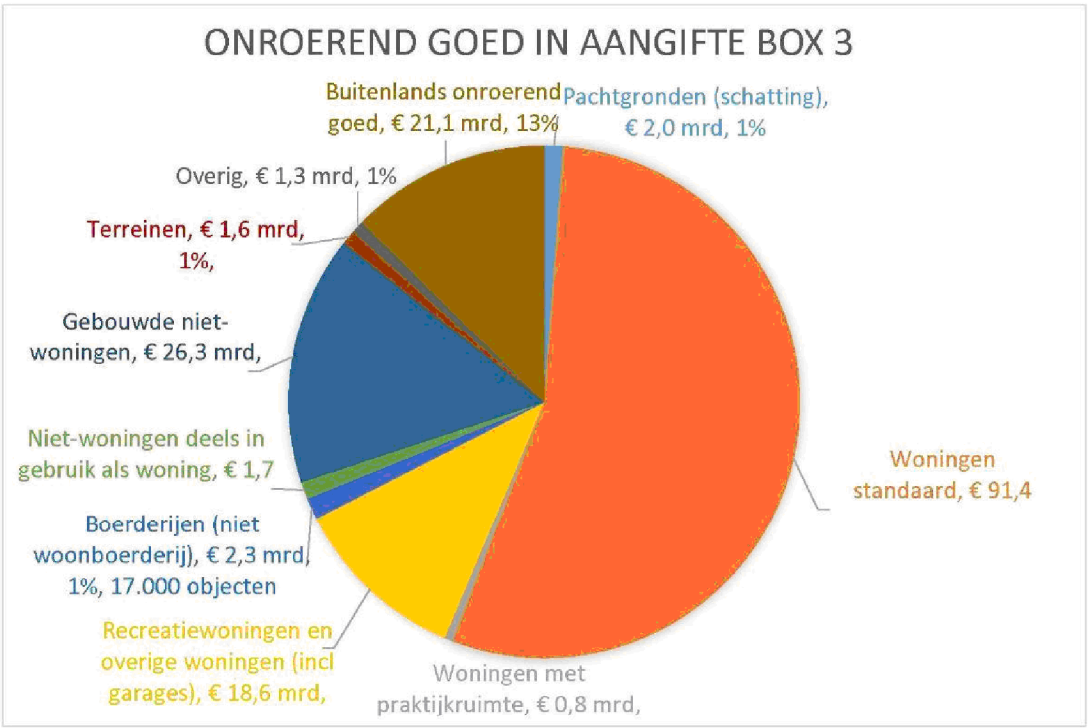

[1] Dit is een schatting op basis van WOZ-gegevens en onvolledige gegevens uit de aangifte.

Nadere toelichting bij beslispunt 4 - Voorkeursvariant niet-woningen

- De WEV kan gelijk zijn aan de verkoopprijs als voor het verkochte goed een markt bestaat.
- Dit blijkt uit de uitspraak van de Hoge Raad op 5 februari 1969 (gepubliceerd onder BNB 1969/63). Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat met de formulering "waarde in het economische verkeer" is beoogd een meer objectieve maatstaf aan te leggen en dat deze objectieve maatstaf in het algemeen bij goederen wordt gevonden in de prijs, welke bij aanbieding ten verkoop op de geëigende wijze wordt geboden door de meestbiedende, zodat in het algemeen de waarde in het economisch verkeer van zodanige goederen is te bepalen op het bedrag van die prijs.
- Zoals hierboven is opgemerkt, bestaat box 3 voor 28% uit onroerende zaken (cijfer 2019). Naar schatting bestaat 1% van het onroerend goed uit verpachte cultuurgronden. Deze gronden worden volgens een apart voorschrift gewaardeerd door de belastingplichtige.
- De binnenlandse niet-woningen beslaan 21% van het onroerend goed. Ongeveer 1% bestaat uit boerderijen of stallen die niet worden bewoond, althans niet door mensen.
- De categorie gebouwde niet-woningen (16%) is zeer divers. Hier zitten horecapanden, winkels, kantoorgebouwen, opslagplaatsen en enkele exotische objecten zoals een geldautomaat, een kinderdagverblijf en een zendmast.
- De categorie terreinen (1%) bestaat uit gronden en wateren.
- Er kunnen zich diverse situaties voordoen waarbij de waarde van niet-woningen in verhuurde staat afwijkt van de WOZ-waarde. Daarnaast kan het voorkomen dat de werkelijke waardefluctuaties afwijken van de fluctuaties in de WOZ-waarde of van de algemene lijn in het vastgoed. Zo wijken waardeontwikkelingen in het logistieke vastgoed bijvoorbeeld sterk af van die in de retail- of de kantorenmarkt.
- Het bepalen van de waarde in verhuurde staat is maatwerk. Dit kan slechts met een nauwkeurige taxatie plaatsvinden waarin rekening wordt gehouden met alle feiten en omstandigheden. De WOZ-waarde met zijn ficties leent zich daar niet voor.

Bijlage: Presenteren berekening box 3 in MvT, aanslag, rekentool en papieren aangifte

Methode A: Berekening uit artikelsgewijze toelichting MvT

Voorbeeld: Berekening voordeel uit sparen en beleggen

Het vermogen van een individuele belastingplichtige bestaat op de peildatum van 1 januari 2023 uit banktegoeden: € 100.000, overige bezittingen: € 200.000 en schulden (na aftrek van de schuldendrempel): € 100.000. In dit voorbeeld bedragen de rendementspercentages in het belastingjaar 2023 voor banktegoeden 0,1%, voor overige bezittingen 5% en voor schulden 3%. Er wordt uitgegaan van een heffingvrij vermogen van € 50.000. Hieronder wordt in vier stappen toegelicht op welke wijze het voordeel uit sparen en beleggen wordt berekend.

Stap 1: Rendement

Het rendement van de belastingplichtige in 2023 bedraagt € **7.100**, zie de schematische weergave hieronder.

vermogenscategorie	*rendement*
banktegoeden	0,1% x € 100.000 = € 100 (a)
overige bezittingen	5% x € 200.000 = € 10.000 (b)
schulden	3% x € 100.000 = € 3.000 (c)
	a + b – c = € 7.100

Stap 2: Rendementsgrondslag en effectief rendementspercentage

De rendementsgrondslag (bezittingen -/- schulden) bedraagt € **200.000**.
Het effectieve rendementspercentage (rendement / rendementsgrondslag) bedraagt **3,55%** (€ 7.100 / € 200.000).

Stap 3: Grondslag sparen en beleggen

De grondslag sparen en beleggen (rendementsgrondslag -/- heffingvrij vermogen) bedraagt € **150.000** (€ 200.000 -/- € 50.000).

Stap 4: Voordeel uit sparen en beleggen

Het voordeel uit sparen en beleggen (effectieve rendementspercentage x grondslag sparen en beleggen) van de belastingplichtige in 2023 bedraagt: **€ 5.325** (3,55% x € 150.000).

Getoonde berekening op aanslag (concept, terminologie kan nog worden aangepast)

Uitwerking methode A: Conform belastingjaar 2021

Inkomstenbelasting box 3								
Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen	€ 5.325							
Inkomstenbelasting box-3	31,00%	van	€ 5.325					€ 1.650
Inkomen uit sparen en beleggen								
Grondslag sparen en beleggen	€ 150.000							
Aandeel grondslag dat aan u wordt toegekend	€ 150.000							
Voordeel uit sparen en beleggen:								
Eerste schijf								
- Rendementsklasse I	3,55%	van	€ 150.000	(100,00%	van	€ 150.000)		€ 5.325
Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen								€ 5.325

Uitwerking methode B: Conform belastingjaar 2022 e.v.

Inkomstenbelasting box 3					
Belastbaar inkomen uit werk en woning	€ 5.325				
Inkomstenbelasting box-3	31,00%	van	€ 5.325		€ 1.650
Inkomen uit sparen en beleggen					
Bank- en spaartegoeden en premiedepots in Nederland	0,10%	van	€ 100.000	bij	€ 100
Aandelen, obligaties en dergelijke	5,00%	van	€ 200.000	bij	€ 10.000
Schulden voor overige bezittingen	3,00%	van	€ 100.000	af	€ 3.000
Rendementsgrondslag			€ 200.000		
Berekend rendement					€ 7.100
Forfaitair rendement over rendementsgrondslag	€ 7.100				
Rendementsgrondslag	€ 200.000				
Heffingsvrij vermogen	€ 50.000				
Grondslag sparen en beleggen	€ 150.000				
Aangeverdeel grondslag sparen en beleggen	€ 150.000				
Verhouding aangeverdeel versus rendementsgrondslag			75,00%		
Rendement op bezittingen minus schulden		van	€ 7.100		
Aangeverdeel forfaitair rendement					€ 5.325

NB. De berekening van 5325 wordt hier gemaakt door 7100 (forfaitair rendement over de rendementsgrondslag) te vermenigvuldigen met de verhouding tussen 'het aangeverdeel van de grondslag sparen en beleggen' en 'de rendementsgrondslag'.

Berekening in de rekentool volgens methode A (NB Hierin zijn de werkelijke rendementspercentages opgenomen waardoor de uitkomst afwijkt van het voorbeeld in de memorie van toelichting)

Resultaat

Toelichting op de berekening

In het resultaat staat hoe wij uw voordeel uit sparen en beleggen (uw box 3-inkomen) berekenen volgens de nieuwe methode.

Onder 'Forfait' staat het fictief percentage rendement dat wij op uw vermogen toepassen. Voor de vermogensbestanddelen gebruiken we een percentage dat meer aansluit bij het werkelijke rendement.

Het rendementspercentage is het gemiddelde percentage rendement over uw hele vermogen. Met dat percentage berekenen we uw voordeel uit sparen en beleggen (box 3-inkomen).

Bij de uitkomst van de nieuwe berekening staat ook uw voordeel uit sparen en beleggen volgens de oude rekenmethode, zodat u beide bedragen met elkaar kunt vergelijken.

Nieuwe berekening voordeel uit sparen en beleggen

Bezittingen	Waarde	Forfait	Belastbaar rendement
Bankrekeningen	€ 100.000	0.01%	€ 10
Beleggingen	€ 200.000	5.69%	€ 11.380
Totaal bezittingen	€ 300.000		€ 11.390
Aftrekbare schulden	- € 100.000	2.46%	- € 2.460
Bezittingen - schulden	€ 200.000		€ 8.930

Rendementspercentage = € 8.930 / € 200.000 x 100% = 4.46%

Het rendementspercentage passen we toe op uw aandeel voor de grondslag van sparen en beleggen:

Bezittingen - schulden	€ 200.000
Heffingsvrij vermogen	- € 50.000
Grondslag sparen en beleggen	€ 150.000

Voordeel uit sparen en beleggen nieuw en oud

Voordeel uit sparen en beleggen volgens de nieuwe berekening:
(4.46 % van € 150.000) = € 6.690

Volgens de oude berekening is uw voordeel uit sparen en beleggen:
€ 5.449

Berekening op papieren aangifte en rekenhulp in de toelichting 2022 volgens methode A

29 Voordeel uit sparen en beleggen

Let op! *Vul vraag 29 alleen in als u vraag 27 hebt ingevuld.*

29a	Waarde van de bezittingen. *Neem over van vraag 27f.*	29a	€ , 0 0
29b	Waarde van de schulden. *Neem over van vraag 28g. Als u daar niets hebt ingevuld, vul hier dan 0 in.*	29b	€ , 0 0 –
29c	*Trek af: 29a min 29b.* Rendementsgrondslag. *Vul 0 in als de uitkomst negatief is en ga daarna verder met vraag 30.*	29c	€ , 0 0
29d	Uw heffingsvrij vermogen *Lees de toelichting bij vraag 29d.*	29d	€ , 0 0
29e	Heffingsvrij vermogen van uw fiscale partner. *Lees de toelichting bij vraag 29e.*	29e	€ , 0 0 +
29f	*Tel op: 29d plus 29e.* Heffingsvrijvermogen van u en uw fiscale partner samen	29f	€ , 0 0 –
29g	*Trek af: 29c min 29f.* Grondslag sparen en beleggen. *Vul 0 in als de uitkomst negatief is en ga daarna verder met vraag 29j.*	29g	€ , 0 0
29h	Had u heel 2022 een fiscale partner? *Vul dan het deel in van de grondslag sparen en beleggen dat u zelf aangeeft. Dit is het bedrag van 29g, een deel ervan of 0.*	29h	€ , 0 0
29i	Het voordeel uit sparen en beleggen. *Bereken uw voordeel uit sparen en beleggen met behulp van de rekenhulp in de toelichting bij vraag 29i.*	29i	€ , 0 0

Rekenhulp spaartegoeden

Bank- en spaartegoeden en premiedepots in Nederland *Neem over van vraag 21a.*	A	
Bank- en spaartegoeden en premiedepots buiten Nederland *Neem over van vraag 21b.*	B	–
Totaal bank- en spaartegoeden *Tel op A plus B.*	C	

Rekenhulp beleggingen en andere bezittingen

Aandelen, opbligaties en dergelijke *Neem over van vraag 21c.*	A	
Contant geld. *Neem over van vraag 21d.*	B	
Overige vorderingen. *Neem over van vraag 21e.*	C	
Onroerende zaken in Nederland *Neem over van vraag 21f.*	D	
Onroerende zaken buiten Nederland *Neem over van vraag 21g.*	E	
Niet vrijgesteld deel kapitaal-verzekeringen. *Neem over van vraag 21h.*	F	
Rechten op periodieke uitkeringen *Neem over van vraag 21i.*	G	
Overige bezittingen *Neem over van vraag 21j.*	H	
Saldo nettolijfrente of nettopensioen *Neem over van vraag 21k.*	I	+
Totaal beleggingen en andere bezittingen *Tel op letter A tot en met letter I.*	J	

Rekenhulp voordeel uit sparen en beleggen volgens de nieuwe methode

Grondslag sparen en beleggen. *Neem over van vraag 29g.* *Let op! Hebt u heel 2023 een fiscale partner? Neem dan over van vraag 29h.*	A	
Spaartegoeden. *Neem over van letter C uit de rekenhulp spaartegoeden.*	B	
Bereken 0,01% van B.		C
Beleggingen en andere bezittingen. *Neem over van letter J uit de rekenhulp beleggingen.*	D	
Bereken 5,69% van D.		E
Schulden. *Neem over van vraag 29g.*	F	
Bereken 2,46% van F.		G
Belastbaar rendement. *Tel op C plus E en verminder dit met G.*		H
Neem over van H.	I	
Neem over van vraag 29c.	J	
Rendementspercentage. *Deel I door J en vermenigvuldig dit met 100%.* *Rond af op 2 decimalen achter de komma.*		K
Neem over van A.		L
Voordeel uit sparen en beleggen. *Vermenigvuldig L met K. Neem K over bij vraag 29i.*		M

Verklaring afrondingsverschillen tussen berekeningen methode A en B

Auteur: Persoonsgegevens
Datum: 30-8-2022

Effect afrondingsverschillen
De volgorde van berekening en het afronden van tussenresultaten kan doorwerken in de hoogte van het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen. Dit komt omdat de bedragen voor belastingplichtige na te rekenen moeten zijn en er dus alleen wordt gerekend met de bedragen, die getoond worden. Dit wordt toegelicht met de volgende casus.

Casus

- Bank- en spaartegoeden: € 1.000.000 (rendement 0,01%)
- Aandelen, obligaties e.d.: € 1.110.000 (rendement 5,69%)
- Heffingvrij vermogen: € 50.000
- Aandeel aangever grondslag sparen en beleggen: € 999.466

Methode A: Conform belastingjaar 2021

Inkomstenbelasting box 3							
Belastbaar inkomen uit werk en woning	€ 29.884						
Inkomstenbelasting box-3	31,00%	Van	€ 29.884				€ 9.264
Inkomen uit sparen en beleggen							
Grondslag sparen en beleggen	€ 2.010.000						
Aandeel grondslag dat aan u wordt toegekend	€ 999.466						
Voordeel uit sparen en beleggen:							
Eerste schijf							
- Rendementsklasse I	2,99%	van	€ 999.466	(100,00%	van	€ 999.466)	€ 29.884
Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen							€ 29.884

Op deze aanslag wordt het rendementspercentage in het voordeel van belastingplichtige afgerond op 2 cijfer achter de komma (2,99%). Het werkelijke percentage is echter 2,998057%. Belastingplichtige heeft een voordeel van 0,008057 %-punt.

Bij deze berekening heeft dit voordeel een relatief groot effect, omdat het rendementspercentage wordt vermenigvuldigd met een groot bedrag, namelijk het aangeverdeel van de grondslag sparen. In de casus levert dat een afrondingsvoordeel op van 0,008057% * € 999.466 = **€ 80** (afgerond naar beneden).

Methode B: Conform belastingjaar 2022 e.v.

Inkomstenbelasting box 3					
Belastbaar inkomen uit werk en woning	€ 29.959				
Inkomstenbelasting box-3	31,00%	van	€ 29.959		€ 9.287
Inkomen uit sparen en beleggen					
Bank- en spaartegoeden in Nederland	0,01%	van	€ 1.000.000	bij	€ 100
Aandelen, obligaties e.d.	5,69%	van	€ 1.110.000	bij	€ 63.159
Totaal			€ 2.110.000		€ 63.259
Forfaitair rendement over rendementsgrondslag	€ 63.259				
Rendementsgrondslag	€ 2.110.000				
Heffingsvrij vermogen	€ 100.000				
Grondslag sparen en beleggen	€ 2.010.000				
Aangeverdeel grondslag sparen en beleggen	€ 999.466				
Aangeverdeel forfaitair rendement	47,36%	van	€ 63.259		€ 29.959

Op deze aanslag wordt aangeverdeel van het forfaitair rendement ook in het voordeel van belastingplichtige afgerond op 2 cijfer achter de komma (47,36%). Het werkelijke percentage is echter 473,368057%. Belastingplichtige heeft dus ook hier een voordeel van 0,008057%-punt. (het voordeel in %-punt is dus gelijk aan de andere berekenwijze)

Bij deze berekening heeft dit voordeel echter een relatief een veel kleiner effect, omdat het wordt vermenigvuldigd met een kleiner bedrag, namelijk het forfaitaire rendement dat over de totale rendementsgrondslag wordt berekend. In de casus levert dat slechts een afrondingsvoordeel op van 0,008057% * € 63.259 = **€ 5** (afgerond naar beneden).

Dit verklaart precies het verschil tussen de beide berekenwijzen. Daarin is een verschil van € 29.959 - € 29.848 = € -75.

Ministerie van Financiën

Ma 3-10
11.45 u

TER BESPREKING EN BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 3 oktober

Datum
30 september 2022

Notanummer
2022-0000237372

Bijlagen
Geen

Aanleiding

Op maandag 3 oktober staat weer een reguliere box 3 bespreking gepland. Er wordt een aantal beslispunten over het toekomstig stelsel aan u voorgelegd.

Wij wijzen erop dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient het doenvermogen van de burger, en de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden.

02.10.22

Beslispunten

Toekomstig stelsel: bijzondere uitstelfaciliteit

Er is verkend welke mogelijkheden er nu zijn voor belastingschuldigen met liquiditeitsproblemen en of deze mogelijkheden eventueel uitgebreid moeten worden.

1. *Gaat u ermee akkoord om géén bijzondere uitstelfaciliteit te introduceren voor de vermogensaanwasbelasting? (Optie 1)*

Bespreken

Toekomstig stelsel: genietingstijdstip

2. *Gaat u akkoord met de keuze voor het kasstelsel bij het bepalen van het genietingstijdstip van reguliere inkomsten?*
3. *Gaat u akkoord met het handhaven van het huidige artikel 5.12 Wet IB 2001 in het toekomstige stelsel van box 3 wanneer dit geen dan wel geringe impact heeft op de gegevensaanlevering?*

ja.

→ onder voorbehoud

Informatiepunten

- *Toekomstig stelsel: genietingstijdstip waardeontwikkelingen*
- *Overbruggingswetgeving: voorkoming dubbele belasting*
- *Herstel: Damage box 3*

Toelichting

Beslispunt 1: Toekomstig stelsel - bijzondere uitstelfaciliteit

Gaat u ermee akkoord om géén bijzondere uitstelfaciliteit te introduceren voor de vermogensaanwasbelasting? (Optie 1)

Optie 1 (voorkeursoptie)

In optie 1 wordt er geen bijzondere uitstelfaciliteit geïntroduceerd en kan de belastingschuldige uitsluitend een beroep doen op de huidige uitstelfaciliteiten.

- Voordelen:
  - Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen belastingschuldigen met liquide vermogen en burgers bij wie het vermogen niet eenvoudig liquide te maken is.
  - Doordat de belastingschuldige genoodzaakt zal zijn de aanslag te voldoen, wordt een potentiële (onnodige) oploop van belastingschulden (inclusief rente en kosten) voorkomen.
  - In uitzonderlijke situaties kan de ontvanger voor een periode van langer dan twaalf maanden uitstel verlenen. Hierdoor is het mogelijk om in de noodzakelijke gevallen maatwerk te kunnen bieden. Waardoor de noodzaak voor een wijziging in de wetgeving ontbreekt.
- Nadelen:
  - Belastingschuldigen bij wie de huidige uitstelfaciliteiten géén soelaas bieden en waarbij er geen sprake is van een uitzonderlijke situatie, worden in het uiterste geval gedwongen hun vermogensbestanddelen te verkopen om de belastingschuld te voldoen.

Optie 2

In optie 2 wordt er een bijzondere uitstelfaciliteit geïntroduceerd en kan de belastingschuldige verzoeken om uitstel van betaling voor de vermogensaanwasbelasting.

- Voordelen:
  - Voor de gevallen waarin er geen sprake is van een uitzonderlijke situatie kan er langer dan twaalf maanden (renteloos) uitstel worden verleend.
- Nadelen:
  - Belastingschuldigen kunnen (potentieel) jaarlijks worden geconfronteerd met een belastingaanslag als gevolg van de waardestijgingen van hun vermogensbestanddelen. Dit zorgt voor een stapeling van belastingaanslagen die niet kunnen worden voldaan.
  - Wanneer belastingschuldigen géén uitzicht hebben op het kunnen verwerven van financiële middelen zal – ondanks het uitstel van betaling – het eindresultaat zijn dat het vermogensbestanddeel (executoriaal) verkocht moet worden.
  - Een bijzondere uitstelfaciliteit geeft mogelijk valse hoop aan belastingschuldigen terwijl zij na afloop van de termijn mogelijk alsnog het vermogen liquide moeten maken om de aanslag te voldoen, omdat zij na afloop van de termijn de aanslag nog steeds niet kunnen voldoen.
  - Een stapeling van belastingaanslagen brengt het risico met zich mee dat deze uiteindelijk onverhaalbaar kunnen zijn.
  - Als een belastingschuldige niet over voldoende liquide middelen of inkomen beschikt of deze kan niet verwerven om de aanslag te voldoen binnen de geldende betalingstermijn of een uitsteltermijn van twaalf maanden, dan is er geen reële verwachting dat dit

gedurende een langere periode die geldt bij het bijzondere uitstel wel het geval is. In zoverre biedt een bijzondere uitstelfaciliteit, zeker in combinatie met een cumulatie van belastingschulden, geen oplossing voor het liquiditeitsprobleem.

Huidige uitstelfaciliteiten

- Wanneer een belastingschuldige over onvoldoende liquide middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen kan de belastingschuldige de ontvanger verzoeken om uitstel van betaling. Gedurende het uitstel vangt de dwanginvordering niet aan.[1]
- Er zijn op dit moment twee vormen van uitstel te onderscheiden die soelaas kunnen bieden wanneer een belastingschuldige over onvoldoende liquide middelen beschikt.
- In de eerste plaats kan de ontvanger kort uitstel verlenen.[2] Bij deze vorm van uitstel bedraagt de maximale looptijd vier maanden die aanvangt na de laatste vervaldag van de belastingaanslag. Hierbij dient er aan verschillende voorwaarden te worden voldaan. Onder meer dient de belastingschuld minder dan € 20.000 te bedragen en mag er geen dwangbevel betekend zijn.
- Ten tweede is een langere betalingsregeling mogelijk van maximaal twaalf maanden te rekenen vanaf de datum waarop de ontvanger de betalingsregeling toestaat.[3] Hierbij heeft wel te gelden dat de belastingschuldige over betalingscapaciteit dient te beschikken om de schuld binnen twaalf maanden te kunnen voldoen.[4] Overigens is het op grond van het huidige beleid mogelijk om in uitzonderlijke situaties een langere uitstelttermijn toe te staan. Dit kan wanneer er volgens de ontvanger bijzondere omstandigheden aanwezig zijn.

Liquiditeitsproblemen en uitzonderlijke situaties

- Bij een vermogensaanwasbelasting kan de situatie zich voordoen dat een belastingschuldige niet in staat is om de verschuldigde vermogensaanwasbelasting (tijdig) te voldoen.
- Dit zal zich voordoen wanneer niet liquide middelen, zoals onroerende zaken, aanzienlijk in waarde stijgen en de belastingschuldige niet over voldoende liquide middelen beschikt of kan beschikken om de hieruit voortvloeiende belastingschuld te voldoen.
- In deze situatie zal de belastingschuldige zijn vermogensbestanddeel moeten verkopen om de belastingschuld te voldoen.
- Hoewel de aanwezigheid van vermogen in beginsel een betalingsregeling in de weg staat, geldt bij de huidige uitstelfaciliteiten dat dit niet het geval is wanneer het vermogen niet eenvoudig liquide te maken is.[5]
- Bij de huidige uitstelfaciliteiten betreft de uitstelttermijn maximaal twaalf maanden, te rekenen vanaf de datum waarop de betalingsregeling bij beschikking is toegestaan. Echter, op grond van het huidige beleid is het mogelijk om in uitzonderlijke situaties een langere uitstelttermijn toe te staan. Dit kan wanneer er volgens de ontvanger bijzondere omstandigheden aanwezig zijn.[6]
- Dit betekent dat belastingschuldigen die te maken krijgen met de vermogensaanwasbelasting, ondanks dat zij over vermogen beschikken, in aanmerking komen voor uitstel van betaling en dat in uitzonderlijke situaties een langere betalingstermijn kan worden toegestaan dan twaalf maanden.
- Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de situatie waarbij een belastingschuldige betracht om zijn onroerende zaak te verkopen om de

[1] Artikel 25, eerste lid, Invorderingswet 1990.
[2] Artikel 25.5.3. Leidraad Invordering 2008.
[3] Artikel 25.5.1. Leidraad Invordering 2008.
[4] Voor ondernemers en particulieren gelden verschillende voorwaarden om voor een betalingsregeling van twaalf maanden in aanmerking te komen.
[5] Artikel 25.5.5. Leidraad Invordering 2008.
[6] Artikel 25.5.1, tweede alinea, Leidraad Invordering 2008.

belastingschuld te voldoen en hiervoor meer tijd nodig heeft dan twaalf maanden. In die situatie kan de ontvanger deze belastingschuldige meer tijd gunnen door een langere betalingstermijn toe te staan.

- Als een belastingschuldige de vermogensaanwasbelasting niet binnen de geldende betalingstermijn kan betalen, betekent dit niet direct dat er een problematische situatie ontstaat. Er is immers sprake van een waardestijging van vermogen. Dat over de werkelijke opbrengst van vermogen belasting is verschuldigd, is een keuze van de wetgever.
- Voorts doet een liquiditeitsprobleem zich uitsluitend voor bij belastingschuldigen die belast worden voor vermogen dat niet eenvoudig liquide is te maken. Het is voor die belastingschuldigen dan een keuze om deze vermogensbestanddelen aan te houden in de wetenschap dat zij de belasting die voortvloeit uit het niet eenvoudig liquide te maken vermogensbestanddeel niet kunnen betalen, omdat zij niet beschikken over voldoende liquide middelen.
- In navolging van bovenstaande zal niet snel sprake zijn van een schrijnende situatie. Dit zal slechts in zeer uitzonderlijke gevallen aan de orde zijn. In dat geval is het aan de ontvanger om te beslissen hoe hier mee om te gaan. Als gesteld, biedt het huidige beleid ruimte om in deze uitzonderlijke situaties maatwerk te bieden.

Bijzondere uitstelfaciliteiten

- De wetgever heeft naast de reguliere uitstelmogelijkheden bij wet voorzien in een aantal bijzondere (langdurige) uitstelfaciliteiten. Het gaat hierbij onder meer om uitstel van betaling voor aanslagen die worden opgelegd in verband met bedrijfsbeëindiging, emigratie of bedrijfsopvolging.
- Kenmerkend voor deze bijzondere uitstelfaciliteiten is dat het veelal gaat om uitstel van betaling voor een heffing die in de regel slechts éénmaal plaatsvindt. Voorts is het bij een langdurig uitstel, van veelal tien jaar, gebruikelijk dat de belastingschuld in jaarlijkse termijnen wordt voldaan. Verder heeft bij de meeste uitstelfaciliteiten te gelden dat zekerheid moet worden gesteld ter hoogte van de openstaande belastingschuld.
- Tot slot is er bij verschillende bijzondere uitstelfaciliteiten voor gekozen om géén invorderingsrente in rekening te brengen gedurende de tijd dat uitstel van betaling is verleend.

Wenselijkheid bijzondere uitstelfaciliteit

- Bij de vermogensaanwasbelasting wordt de belastingschuldige (potentieel) jaarlijks geconfronteerd met een belastingaanslag als gevolg van de waardestijging(en) van zijn vermogensbestanddelen. Hierdoor bestaat er een reëel risico dat de schuld van de belastingschuldige jaarlijks toeneemt, als er voor een langere periode uitstel wordt verleend.
- Deze potentiële jaarlijkse waardestijgingen zijn wezenlijk anders dan de situaties die zich voordoen bij de huidige bijzondere uitstelfaciliteiten. Daarbij wordt het bijzondere uitstel verleend in verband met een (bijzondere) eenmalige heffing zoals hiervoor beschreven.
- Voorts is het vraag of verwacht kan worden dat een belastingschuldige – met beperkte liquide middelen – jaarlijks een deel van de schuld kan aflossen.
- Gezien dat er jaarlijks een aanslag kan worden opgelegd en zodoende een cumulatie van belastingaanslagen kan ontstaan, is uitstel van betaling uitsluitend zinvol wanneer de belastingschuldige op korte termijn financiële middelen kan verwerven om de opgelegde aanslag te voldoen. In ieder geval voordat een nieuwe aanslag wordt opgelegd.
- Als er géén zicht is op het kunnen verwerven van financiële middelen, is het niet zinvol om uitstel van betaling te verlenen. Uitstel van betaling zal uiteindelijk resulteren in een situatie waarbij het vermogensbestanddeel (executoriaal) moet worden verkocht om de aanslag te voldoen.

- In navolging van bovenstaande wordt een bijzondere uitstelfaciliteit in verband met de vermogensaanwasbelasting ontraden.

Betalingsproblemen huidig stelsel

- In het huidige stelsel beschikken ongeveer 11.000 belastingschuldigen over onvoldoende liquide middelen/vermogen om de aanslag binnen de geldende betalingstermijn te voldoen.
- Voor ruim 90% van deze groep belastingschuldigen (circa 10.000) bieden de huidige betalingsregelingen voldoende soelaas. Hierbij heeft de betalingsregeling erin geresulteerd dat de aanslag volledig is voldaan. Voor de circa 1.000 overige belastingschuldigen (oftewel **0,03%** van de belastingschuldigen met box-3 vermogen) kunnen er verschillende redenen bestaan waarom de belastingaanslag thans niet is voldaan.
- Tot slot moet hierbij worden opgemerkt dat de belasting die voortvloeit uit box 3 slechts deels hoeft bij te dragen aan het betalingsprobleem. Een aanslag inkomstenbelasting bestaat immers uit meerdere elementen. Dit betekent dat bij een aanslag die niet tijdig is voldaan niet alleen de box 3-belasting ervoor gezorgd kan hebben dat de belastingschuldige de belastingaanslag niet binnen de geldende betalingstermijn heeft kunnen voldoen.
- Bij de vermogensaanwasbelasting lijken er gemiddeld genomen ongeveer net zoveel mensen in de betalingsproblemen te komen als bij het huidige stelsel.
- Als gevolg van de vermogensaanwasbelasting kan het aantal echter meer gaan fluctueren. Een grote waardestijging van al het onroerend goed met 10% of meer kan het aantal belastingplichtigen met onvoldoende liquide middelen en vermogen om de opgelegde aanslag in het betreffende jaar te voldoen, verdriedubbelen.
- Verwacht wordt dat ook in deze situatie de huidige (reguliere) betalingsregelingen met een looptijd van vier of twaalf maanden zullen volstaan voor in ieder geval de grote meerderheid van de belastingschuldigen.
- In navolging van bovenstaande lijken de huidige uitstelfaciliteiten te voldoen voor belastingschuldigen die over onvoldoende liquide middelen/vermogen beschikken om een belasting op het vermogen te voldoen.

Beslispunt 2 – Toekomstig stelsel: genietingstijdstip reguliere inkomsten

- Voor het bepalen van het genietingstijdstip van reguliere inkomsten (zoals rente, dividend, huur of pacht) zijn op hoofdlijnen twee opties mogelijk, namelijk toepassing van het kasstelsel of het belasten op kasbasis. Optie 1 is de voorkeursoptie van de werkgroep.
- Optie 1 kasstelsel (voorkeursoptie):
    - In optie 1 wordt het kasstelsel gehanteerd, inhoudende dat reguliere inkomsten genoten zijn zodra zij zijn ontvangen, verrekend, ter beschikking gesteld, rentedragend zijn geworden of vorderbaar en inbaar zijn geworden. Het voordeel van deze optie is dat deze definitie van het kasstelsel aansluit bij het genietingstijdstip dat gold onder de Wet IB 1964 en bij het thans geldende genietingstijdstip (en tijdstip voor aftrek) voor loon, reguliere voordelen uit aanmerkelijk belang en persoonsgebonden aftrek in de Wet IB 2001. Jarenlange jurisprudentie blijft hierdoor van toepassing. Bovendien wordt hiermee langdurig uitstel van heffing voorkomen.
- Optie 2 kasbasis:
    - In deze optie worden inkomsten belast in het jaar dat ze op kasbasis worden ontvangen. Alhoewel deze optie leidt tot een eenvoudige en praktische behandeling van reguliere inkomsten,

heeft deze optie niet de voorkeur. Met deze optie wordt misbruik in de hand gewerkt wat kan leiden tot langdurig uitstel van belastingheffing. Bovendien sluit deze optie niet aan op het genietingstijdstip dat geldt voor andere inkomensbronnen, zoals loon en inkomsten uit aanmerkelijk belang. De werkgroep acht de keus voor deze optie daarom onwenselijk.

- In de volgende nota zal worden ingegaan op het tijdstip van het in aftrek nemen van kosten.

Beslispunt 3 - Toekomstig stelsel: handhaven artikel 5.12 Wet IB 2001

- De keuze voor een vermogensaanwasbelasting heeft gevolgen voor reguliere inkomsten die betrekking hebben op een ander jaar dan het jaar van de daadwerkelijke ontvangst dan wel betaling ervan. Het gaat om nog te ontvangen bedragen / nog te betalen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen / vooruit ontvangen bedragen (transitoire posten).
- Wanneer een bedrag van een reguliere inkomst te matchen valt aan een eerder of later jaar dan de daadwerkelijke ontvangst, ontstaat in de vermogensaanwasbelasting een transitoire post (die aangemerkt wordt als een vordering c.q. schuld) die in het jaar waar die betrekking op heeft in de heffing in aanmerking wordt genomen. Dat is een afwijking van het kasstelsel, omdat het niet meer gaat om reguliere inkomsten, maar om vermogensbestanddelen, namelijk een transitorische post. Er ontstaat immers een bezit voor de belastingplichtige; een rentevordering die in waarde stijgt door het materieel aangroeien van rente gedurende het jaar. Hetzelfde uitgangspunt geldt overigens in de behandeling van transitoire posten in de winstsfeer.
- Het belangrijkste voordeel is dat hiermee langdurig uitstel en afstel van heffing wordt voorkomen. De heffing vindt plaats in het jaar waaraan het inkomen is te matchen.
- Het belangrijkste nadeel van deze systematiek is echter dat het voor burgers ingewikkeld wordt in welk jaar zij de ontvangen rente, huur, dividend of pacht moeten opgeven. Om deze reden is de werkgroep van mening dat voor kortlopende vorderingen en schulden aangesloten moet worden bij het huidige systeem van box 3.
- In het huidige artikel 5.12 Wet IB 2001 is bepaald dat tot de bezittingen en schulden *niet* behoren de lopende termijnen van inkomsten en verplichtingen die betrekking hebben op een tijdvak van een jaar of korter. Hierbij kan gedacht worden aan het bijboeken van de rente op een spaarrekening in een jaar volgend op het jaar waar de rente op ziet. Dit betekent dat de burger in die gevallen kan aansluiten bij het moment van ontvangst dan wel betaling en dat *geen* vorderingen en schulden ontstaan. Op deze wijze blijft de complexiteit voor de burgers beperkt.
- De verwachting is dat dit geen impact heeft op de gegevensaanlevering. Dit dient nog verder onderzocht te worden. Daar wordt u later over geïnformeerd.

- Ter illustratie zijn een tweetal voorbeelden opgenomen.

Voorbeeld 1. Nog te ontvangen bedragen / nog te betalen bedragen
Bank X heeft in haar algemene voorwaarden opgenomen dat bij een spaarrekening de boeking van de rente elk jaar plaatsvindt in januari. Belastingplichtige heeft een spaarrekening bij bank X. Stel de verschuldigde rente aan belastingplichtige bedraagt € 1.000. De rente is pas vorderbaar in het jaar na het belastingjaar (2026) waar de rente betrekking op heeft, dus in 2027. Onder het nieuwe box 3 stelsel zal, bij toepassing van het kasstelsel zonder vergelijkbaar artikel 5.12 Wet IB 2001, de rente niet als reguliere inkomsten in 2026 worden belast, nu de rente niet betaald, verrekend, ter beschikking gesteld of rentedragend is geworden in dat jaar. Ultimo belastingjaar 2026 ontstaat voor belastingplichtige een transitoire post ter hoogte van € 1.000, die in dat jaar belast wordt.
Wanneer artikel 5.12 Wet IB 2001 wordt overgenomen in het toekomstige stelsel, zien we de nog te ontvangen bedragen bij belastingplichtige niet als transitoire post verschijnen omdat sprake is van een kortlopende vordering. Het bedrag van € 1.000 is belast bij belastingplichtige in 2027, het moment van ontvangst.

Voorbeeld 2. Vooruitbetaalde bedragen / vooruit ontvangen bedragen
Verhuurder X verhuurt een pand voor een bedrag van € 1.000 per maand aan huurder Y. Er bestaat geen contractuele verplichting om de huur vooruit te betalen. Toch heeft huurder Y niet alleen de huidige huurtermijn van december 2026 betaald, maar ook de toekomstige huurtermijnen voor de maanden januari t/m maart 2027. Zonder vergelijkbaar artikel 5.12 Wet IB 2001 in het toekomstige stelsel zien we, voor zover het gaat om de drie vooruitbetaalde termijnen, bij verhuurder X in belastingjaar 2026 gelijktijdig een bedrag van € 3.000 binnenkomen en een transitoire post ten bedrage van € 3.000 ontstaan (er is immers geen contractuele plicht geweest tot betaling). Het vermogen is in zoverre onaangetast gebleven. In belastingjaar 2027 zal de transitoire post (schuld) ten bedrage van € 3.000 wegvallen, waardoor een positieve vermogensmutatie van gelijke hoogte ontstaat. Het bedrag van € 3.000 wordt pas in 2027 belast.
Wanneer artikel 5.12 Wet IB 2001 wordt overgenomen in het toekomstige stelsel, zien we de vooruitbetaalde bedragen bij de verhuurder niet als transitoire post verschijnen omdat sprake is van een kortlopende schuld. Het bedrag van € 3.000 is belast bij de verhuurder in 2026, het moment van ontvangst.

- Wanneer een vergelijkbaar artikel 5.12 Wet IB 2001 wordt ingevoerd in het toekomstige stelsel, ontstaan bij langlopende transitoire posten wel vorderingen dan wel schulden.
- Het belangrijkste voordeel van een dergelijke systematiek voor langlopende vorderingen en schulden is dat het genietingstijdstip niet beïnvloedbaar is. Het effect is immers dat inkomen wordt belast in het jaar waarop het inkomen betrekking heeft en niet in het jaar dat de betaling wordt gedaan.
- Bovendien wordt het probleem voorkomen dat een belastingplichtige bij het ontstaan van de belastingplicht, bijvoorbeeld door immigratie, belast wordt voor reguliere voordelen die betrekking hebben op de voorafgaande periode. Daarnaast geldt dat bij de invoering van het nieuwe box 3 stelsel

wordt voorkomen dat heffing over reguliere inkomsten plaatsvindt, die zien op de periode voorafgaande aan de invoering daarvan.
- Een situatie die nader wordt uitgewerkt is de werking van artikel 5.12 Wet IB 2001 op het ontstaan van binnenlandse belastingplicht en de voorkoming van dubbele heffing hierin.

Informatiepunten

Toekomstig stelsel: genietingstijdstip waardeontwikkelingen

- Het genietingstijdstip voor de waardeontwikkeling van vermogensbestanddelen volgt uit de systematiek van een vermogensaanwasbelasting.
- De waardemutatie van een vermogensbestanddeel in een kalenderjaar bestaat uit het verschil tussen de waarde op 31 december en de waarde van het vermogen op 1 januari, verminderd met de stortingen en vermeerderd met de onttrekkingen. De waardemutatie wordt geacht uiterlijk te zijn genoten bij het einde van het kalenderjaar, met afwijkingen voor situaties van overlijden en emigratie.
- Discussies over het vormen van voorzieningen, de bepaling van de hoogte daarvan en discussies over welke kosten ter verbetering van een vermogensbestanddeel zijn gemaakt, zullen in tegenstelling tot een vermogenswinstbelasting geen rol spelen, nu deze kosten en uitgaven (deels) verdisconteerd zitten in de waardering van het vermogensbestanddeel.
- De discussies zullen zich mogelijk verplaatsen naar de vaststelling van de waarde van de vermogensbestanddelen. Deze discussies spelen zich in de winstsfeer voornamelijk af bij onroerende zaken, of bij andere vermogensbestanddelen die wel in de winstsfeer worden geactiveerd, maar niet onder de box 3 grondslag vallen, zoals voertuigen die in belangrijke mate voor persoonlijke doeleinden worden gebruikt en andere bedrijfsmiddelen. Aangezien de waardering van onroerende zaken een andere systematiek kent in het toekomstige stelsel en de andere vermogensbestanddelen niet tot de box 3 grondslag behoren, verwacht de werkgroep beperkte discussies over deze vermogensbestanddelen.

Overbruggingswetgeving: Voorkoming van dubbele belasting

- Tijdens de bespreking van de vorige voortgangsnotitie op maandag 19 september heeft u ingestemd met een wijziging van het systeem voor de voorkoming van dubbele belasting in box 3 voor de overbruggingswetgeving. Het heffingvrije vermogen (HVV) wordt in de nieuwe systematiek gedeeltelijk toegerekend aan buitenlandse bezittingen en schulden wat resulteert in een hoger te betalen bedrag aan belasting. U vroeg daarbij nog wel om een definitieve inschatting van de uitvoerbaarheid en van de Europeesrechtelijke houdbaarheid. Die vindt u hieronder.

Uitvoerbaarheid

- De Belastingdienst heeft aangegeven dat deze wijziging inpasbaar is. De Belastingdienst verwacht eind oktober/begin november te kunnen starten met dit onderdeel van de overbruggingswetgeving.
- Hierover wordt nog een passage opgenomen in de herijking van de uitvoeringstoets van de hersteloperatie.
- Vanuit de uitvoering bestaat dus geen bezwaar tegen deze wijziging.

EU-aspecten

- In het voorgestelde systeem wordt het HVV in de noemer van de voorkomingsbreuk geëlimineerd, waardoor het HVV als het ware wordt verdeeld over het totale vermogen (inclusief buitenlandse deel). In vergelijking met het huidige systeem resulteert dit in een lager bedrag aan belastingvrijstelling en uiteindelijk een hoger bedrag aan te betalen belasting. Door het HVV deels toe te rekenen aan het buitenland, levert dit deel de belastingplichtige een nadeel op. Indien het andere land ook een HVV kent en hier rekening mee wordt gehouden bij de berekening van de buitenlandse te betalen belasting, kan het nadeel worden weggenomen. In deze gevallen zal de belastingheffing ook eerlijker zijn verdeeld. Als het andere land geen rekening houdt met het HVV, kan het HVV deels in geen enkel land worden geëffectueerd. De vraag is of dit Europeesrechtelijk stand houdt. Uit de relevante Europese jurisprudentie kunnen we voldoende argumenten halen die dit bevestigen. Hieronder wordt dit kort toegelicht.
- De woonstaat dient in beginsel rekening te houden met alle aan de persoonlijke en gezinssituatie verbonden fiscale voordelen van een belastingplichtige.[7] Dit geldt ook bij de berekening van de voorkoming van dubbele belastingheffing. Hierbij mag een belastingplichtige een deel van het profijt van zijn belastingvrije som en van zijn persoonlijke fiscale tegemoetkomingen niet verliezen doordat hij in het betrokken jaar ook in een andere lidstaat inkomsten heeft verworven, waarvoor hij aldaar is belast zonder dat daarbij zijn persoonlijke en gezinssituatie in aanmerking is genomen.[8] Wij mogen de voorkoming van dubbele belasting dus niet dusdanig vormgeven dat de belastingplichtige (een deel van) zijn persoonlijke aftrekposten kwijtraakt.
- De vraag is of het HVV vanuit EU perspectief als een persoonlijke aftrekpost dient te worden beschouwd.
- Uit de gevoegde zaken C-10/14, C-14/14, C-17/14 volgt dat een vrijstelling die aan alle belastingplichtigen wordt toegekend en die niet afhankelijk is van hun persoonlijke situatie, niet als een persoonlijke aftrekpost kan worden beschouwd.[9] Weliswaar wordt in een Belgische zaak[10] de Belgische belastingvrije som wel als een belastingvoordeel '*verbonden aan de persoonlijke en gezinssituatie*' beschouwd, maarde Belgische belastingvrije som is wel daadwerkelijk afhankelijk van de persoonlijke gezinssituatie (het aantal kinderen). De Nederlandse belastingvrije som, het HVV, in box 3 is daarentegen een vast bedrag dat verdubbelt indien de belastingplichtige een fiscaal partner heeft. Dit is een wezenlijk andere maatregel dan de Belgische. Bij verdubbeling van het HVV (indien sprake is van een fiscaal partner) wordt namelijk rekening gehouden met het vermogen van twee belastingplichtigen (en dus mogelijk een hoger te belasten vermogen). Om die reden kan worden gesteld dat de Belgische zaak niet vergelijkbaar is en we daarom terugvallen op de zaken C-10/14, C-14/14, C-17/14.
- Een aanvullend argument kan gevonden worden in het feit dat Nederland zich in vrijwel alle verdragen het recht voorbehoudt om bij de berekening van de te betalen belasting progressievoorbehoud toe te passen[11].

[7] C-279/9, p. 32
[8] C-385/00, p.101 en 110
[9] C-10/14, C-14/14, C-17/14, p. 53
[10] C-241/20
[11] C-107/94, p. 47

Feitelijk komt het nu voorgestelde systeem hier ook op neer. Dit houdt in dat de vermogensbestanddelen die in het buitenland worden belast, in eerste instantie volgens de regels van de Nederlandse belastingwetgeving in de grondslag voor box 3 worden opgenomen. De Nederlandse belasting over de aldus berekende grondslag wordt vervolgens verminderd met de Nederlandse belasting die naar evenredigheid kan worden toegerekend aan de inkomens- of vermogensbestanddelen die in het andere land wordt belast.

- Hieruit concluderen wij dat het HVV niet als een persoonlijke aftrekpost wordt beschouwd en dat deze bij de berekening van de voorkoming van dubbele belasting gedeeltelijk aan het buitenlandse inkomen mag worden toegerekend.

Informatiepunt - Herstel: Damage box 3

- 16.732 burgers hebben een brief (CAP/UCF/22/461) met dagtekening 30 juli ontvangen. Daarin staat dat de aanslag 2020 met daarin de box 3 berekening mogelijk onjuist is, omdat daarin nog geen rekening is gehouden met het arrest van 24 december 2021 en op een later moment opnieuw zal worden beoordeeld. In die brief staat ook vermeld dat deze burgers de aanslag in de tussentijd niet hoeven te betalen.
- Het bestand met de BSN van deze burgers is echter niet doorgestuurd naar Inning, waardoor de invorderingsmaatregelen niet zijn stopgezet en abusievelijk 3.119 herinneringen/aanmaningen zijn verzonden.
- Momenteel wordt onderzoek gedaan om meer zicht te krijgen in de groep die niet in de inningsmaatregelen terecht is gekomen. Dat gaat vooral om nihilaanslagen of teruggaven.

Getroffen maatregelen

- Inmiddels is de invordering alsnog opgeschort en zijn de verzonden herinneringen/aanmaningen uit de systemen verwijderd.
- Belastingplichtigen ontvangen op korte termijn een excuusbrief.
- De BelTel is geïnformeerd.

Communicatie
n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
n.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 19 oktober

Datum
17 oktober 2022

Notanummer
2022-0000253525

Bijlagen
1. Inhoudelijke update toekomstig stelsel

Aanleiding

Op woensdag 19 oktober staat een reguliere box 3 bespreking met u gepland. Met deze nota ontvangt u een update van de stand van zaken van de verschillende deelonderwerpen van het toekomstig stelsel. Daarnaast wordt u geïnformeerd over de mogelijkheden bij procedures over het rechtsherstel.

Kern

- Afgelopen periode hebben wij u op veel deelonderwerpen beslispunten voorgelegd ter vorming van het toekomstig stelsel box 3. Daarbij werd u ook geïnformeerd over het belang van het bezien van de integraliteit van het stelsel en de uitvoerbaarheid. Met bijlage 1 wordt u geïnformeerd over de stand van zaken van de deelonderwerpen om een stap te zetten naar een integraal beeld van het toekomstig stelsel.
- U heeft in de week van 26 september over box 3 gesproken met verschillende belangenorganisaties (de koepelorganisaties voor belastingadviseurs, Consumentenbond, Bond voor Belastingbetalers). In die gesprekken is naar voren gebracht dat veel procedures over box 3 worden verwacht en is afgesproken om de mogelijkheden voor procesafspraken gezamenlijk te bezien.
- Wij zijn bezig met het inplannen van een ambtelijke afspraak met de belangenorganisaties in de week van 17 oktober. Wij zullen dat gesprek gebruiken om input op te halen over het type procedures dat zij verwachten en welk beeld zij hebben bij mogelijke procesafspraken. Deze notitie bevat onze eigen eerste inventarisatie van mogelijkheden.

Toelichting

Bespreekpunt Toekomstig Stelsel – Inhoudelijke update

- Afgelopen periode hebben wij u op veel deelonderwerpen beslispunten voorgelegd ter vorming van het toekomstig stelsel box 3.
- In de bijlage delen wij met u een presentatie waarin op hoofdlijnen de stand van zaken op de verschillende deelonderwerpen en mogelijke impact van het nieuwe stelsel worden toegelicht.
- We zouden graag het overleg willen benutten om aan de hand van deze presentatie uit te zoomen op het stelsel en bespreken graag welke elementen wat u betreft extra aandacht behoeven.

- Hierbij delen wij tevens enkele aanvullende acties die genomen worden t.b.v. afwegingen rondom de vormgeving en delen wij de planning voor de komende periode m.b.t. de ontwikkeling van de concept wetgeving.
- Met de bijlage wordt inzicht gegeven in de huidige stand van zaken van de concept-wetgeving en de keuzes die hierover zijn voorgelegd. Het is belangrijk om binnen en buiten het stelsel van een vermogensaanwasbelasting te kijken naar mogelijkheden - die uiteraard wel zo goed mogelijk aansluiten op het heffen van werkelijk rendement - die complexiteit beperken, de uitvoerbaarheid positief beïnvloeden en begrijpelijker zijn voor de burger. Graag bespreken we met u de mogelijkheid om parallel aan deze conceptwetgeving alternatieven te blijven onderzoeken.
- De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient het doenvermogen van de burger, en de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden. Een eerste stap hierin zijn de impactanalyses die de komende drie maanden al plaatsvinden. Deze impactanalyses worden meegewogen in de afronding van de concept-wetgeving. De uitvoeringstoets zal volgens de planning na afronding van de wetgeving in het tweede kwartaal van 2023 plaatsvinden.

Informatiepunt

Informatiepunt: Herstel – processtrategie

- De procedures die verwacht worden zijn grofweg in twee groepen in te delen:
  1. Niet-bezwaarmakers die geen aanspraak kunnen maken op het rechtsherstel,
  2. Belastingplichtigen die het niet eens zijn met het rechtsherstel.
- Niet-(tijdige) bezwaarmakers kunnen een verzoek doen tot ambtshalve vermindering en daarna tegen de afwijzingsbeschikking in bezwaar en beroep. De andere groep kan of in bezwaar tegen de aanslag of een verzoek tot ambtshalve vermindering doen en daarna tegen de afwijzingsbeschikking in bezwaar en beroep.
- Hieronder worden de verschillende procesopties gepresenteerd. Daarbij is geïnventariseerd of deze opties de werklast voor de Belastingdienst en/of burgers kunnen beperken.

1. Massaalbezwaarprocedure(s);

- U kunt bij een groot aantal bezwaren een aanwijzing massaal bezwaar geven. Deze aanwijzing geldt voor alle tijdige ingediende bezwaren die reeds ontvangen zijn (en waarop nog geen uitspraak op bezwaar is gedaan) en nog ontvangen worden tot de dag vóór de collectieve uitspraak. De bezwaren hoeven dan niet individueel behandeld te worden. Voorwaarde is dat de bezwaren dezelfde rechtsvraag of rechtsvragen betreffen.

a) Niet-bezwaarmakers

- Ten aanzien van niet-bezwaarmakers geldt de rechtsvraag of zij in aanmerking komen voor het rechtsherstel op basis van het Kerstarrest, terwijl hun aanslag onherroepelijk was op de datum van het Kerstarrest. Uit het arrest van de Hoge Raad van 20 mei 2022 volgt dat deze rechtsvraag ontkennend moeten worden beantwoord. Er is geen verplichting om aan de niet-bezwaarmakers rechtsherstel te bieden.

- Doel en strekking van de massaalbezwaarprocedure is de beantwoording van nieuwe inhoudelijke rechtsvragen. Vanuit dat oogpunt bestaat de aanzienlijke twijfel of wordt voldaan aan de wettekst van de massaalbezwaarprocedure die spreekt over een 'te beantwoorden rechtsvraag'. Voorts geldt binnen het recht in het algemeen het uitgangspunt dat ingeval over een kwestie een rechterlijk oordeel onherroepelijk is geworden, wegens onder andere de proceseconomie, over die kwestie niet opnieuw kan worden geprocedeerd. Het is onduidelijk wat de exacte gevolgen zijn indien onterecht een massaalbezwaarprocedure wordt aangewezen. Dit is nog niet eerder voorgekomen.
- Aan de andere kant, de wettekst van de massaalbezwaarprocedure sluit niet expliciet uit dat een rechtsvraag die al is beantwoord opnieuw voorwerp kan zijn van een massaalbezwaarprocedure. Voorts is een massaalbezwaarprocedure bedoeld voor zaken met eenzelfde rechtsvraag waarover een groot aantal bezwaarschriften is ingediend. Inmiddels is bekend dat de niet-bezwaarmakers zeer veel verzoek tot ambtshalve vermindering hebben ingediend. Het is niet waarschijnlijk dat de Hoge Raad die rechtsvraag nu anders zal beantwoorden, niet in een massaalbezwaarprocedure en niet in een individuele procedure.
- Mogelijk hebben de belangenorganisaties een andere rechtsvraag in gedachten. Wij zullen hen dan ook vragen welke ideeën zij hierbij hebben. Indien een massaalbezwaarprocedure mogelijk is, is het voordeel daarvan dat bezwaren na afloop met één collectieve uitspraak afgedaan kunnen worden. Het nadeel is dat een dergelijke procedure juist uitnodigend kan werken voor het indienen van een verzoek tot ambtshalve vermindering en het vervolgens in bezwaar gaan tegen de afwijzingsbeschikking. Daarnaast kan het de indruk wekken dat de Belastingdienst nog onduidelijkheden ziet in de uitspraak van 20 mei 2022.

b) Belastingplichtigen met rechtsherstel

- Voor de belastingplichtigen voor wie rechtsherstel geldt, kan de 'hoog-over' rechtsvraag worden opgeworpen of het geboden rechtsherstel in lijn is met het Kerstarrest.
- Wij inventariseren momenteel, op basis van de reacties die binnenkomen, of sprake is van één of meer rechtsvragen die zich lenen voor een nieuwe massaalbezwaarprocedure. Daarbij kan ook sprake zijn van verbijzonderingen van de 'hoog-over'-rechtsvraag.
- De rechtsvraag wordt bij voorkeur zo geformuleerd dat een uiteindelijke collectieve uitspraak eenduidig en uniform is toe te passen, zodat nieuwe onduidelijkheden en procedures worden voorkomen.

2. Prejudiciële vragen;

- De rechtbank of het hof hebben de bevoegdheid om prejudiciële vragen te stellen aan de Hoge Raad over uitleg van het recht. Daarmee kan sneller duidelijkheid worden verkregen over rechtsvragen ten aanzien van het rechtsherstel. Andere zaken waarin dezelfde prejudiciële vraag aan de orde is, kunnen dan door Belastingdienst (in de bezwaarfase), de rechtbanken en gerechtshoven (in de (hoger) beroepsfase)) worden aangehouden totdat de Hoge Raad uitspraak heeft gedaan.
- De rechtbank of het hof kan de prejudiciële vraag ambtshalve of op verzoek van een partij stellen. In dit geval zou de inspecteur in de

procedure bij de rechtbank of het hof een verzoek kunnen doen om een prejudiciële vraag te laten stellen aan de Hoge Raad.

- Hiervoor is wel noodzakelijk dat een geschikte zaak aanhangig is bij de rechter. Daarvan zal niet zonder meer sprake zijn bij belastingplichtigen voor wie rechtsherstel geldt, omdat een veelvoud aan specifieke casussen en vragen aan de orde kan worden gesteld (behandeling contant geld, obligaties, belastingrente, reikwijdte van het begrip werkelijk rendement, etc.).
- Als de prejudiciële vragen snel duidelijkheid scheppen, kan dit mogelijk meer procedures (over latere jaren) voorkomen. Overigens toetst de Hoge Raad, bij de vraag of rechtsherstel moet worden geboden bij een schending van het EVRM, ook de inspanningen van de wetgever om die schending zelf op te heffen. Het blijft immers in de kern gaan om (politieke) keuzes die aan de wetgever zijn voorbehouden. Dit laatste aspect zal nog meer relevant zijn bij de (voorgestelde) Overbruggingswet box 3. In dat kader zou de Hoge Raad – als hij opnieuw een schending van het EVRM zou constateren - minder snel geneigd kunnen zijn om tot rechtsherstel over te gaan wanneer het stelsel op basis van werkelijk rendement verder is uitgewerkt of reeds is ingevoerd.
- Ook na het stellen van prejudiciële vragen is (hoger) (cassatie)beroep mogelijk tegen de uitspraak van de rechtbank of het hof.
- Een nadeel is dat het voor procespartijen op voorhand niet zeker is of de rechter prejudiciële vragen zal stellen. Dit is geheel aan de rechter. Bovendien kan de Belastingdienst minder regie houden door het formuleren van de vraag (zoals bij de procedure massaal bezwaar, in overleg met de wederpartij, wel het geval is). Bovendien moeten alle aangehouden bezwaarschriften alsnog individueel afgedaan worden (zie ook onder 5.)
- De nadelen van het stellen van prejudiciële vragen gelden min of meer ook voor prorogatie (overslaan van bezwaar in een geselecteerde zaak) en sprongcassatie (overslaan van het hof in een geselecteerde zaak). Deze routes lijken geen concrete voordelen op te leveren ten opzichte van het stellen van prejudiciële vragen.

3. Een combinatie van massaal bezwaar en prejudiciële vragen;

- Bij een eventuele massaalbezwaarprocedure kan de inspecteur eveneens bij de rechtbank een verzoek indienen om prejudiciële vragen te stellen.
- Belastingplichtigen hoeven dan niet individueel te procederen. Het voordeel van prejudiciële vragen, te weten snellere duidelijkheid, blijft behouden. Ook het voordeel van massaal bezwaar, namelijk dat alle bezwaarschriften met één collectieve uitspraak afgedaan kunnen worden, blijft behouden.

4. Verlengen termijn ambtshalve verminderingsverzoek;

- Op grond van wet- en regelgeving wordt een verzoek tot ambtshalve vermindering niet ingewilligd als meer dan 5 jaar is verstreken na afloop van het belastingjaar. Voor belastingjaar 2017 verstrijkt de termijn dus eind 2022.
- Hierdoor kunnen belastingplichtigen geneigd zijn om 'voor de zekerheid' voor eind 2022 een verzoek over 2017 in te dienen. Dit geldt voor niet-bezwaarmakers, maar bijvoorbeeld ook voor burgers die op dit moment nog geen rechtsherstel hebben ontvangen.
- Om dit te voorkomen kan de 5-jaarstermijn specifiek voor box 3 verlengd worden. Dit zou wettelijk met een nota van wijziging geregeld moeten

worden. In de Memorie van Toelichting bij de Wet hardheidsaanpassing Awir (dit betreft de eerste aangenomen herstelwet voor toeslagen) heeft het kabinet namelijk aangegeven dat wegens onder andere de rechtszekerheid en de rechtsgelijkheid een afwijking van de vijfjaarstermijn alleen bij een wet in formele zin kan worden geregeld.

- Belastingplichtigen krijgen dan langer de tijd om een verzoek in te dienen en kunnen de ontwikkelingen over het maken van procesafspraken en verkrijgen van duidelijkheid over rechtsvragen afwachten, zonder dat zij hun rechtsingang kwijtraken.
- Het is niet goed te voorspellen hoelang het duurt voordat alle rechtsvragen over het rechtsherstel zijn uitgeprocedeerd. Dit kan mogelijk jaren duren, waardoor de termijn uiteindelijk voor meerdere jaren (en niet alleen 2017) verlengd moet worden.
- Het aantal potentiële verzoekers zal voor 2017 met name niet-bezwaarmakers betreffen, en een kleinere groep van de 60.000 bezwaarmakers die het niet eens is met het rechtsherstel. Voor de niet-bezwaarmakers is de relevante rechtsvraag echter al beantwoord waardoor het de vraag is of een verlenging van de termijn voor hen gerechtvaardigd is. De 5-jaarstermijn biedt in vergelijking met andere terreinen van het bestuursrecht al een zeer ruime periode voor rechtsbescherming.
- Een voordeel kan zijn dat mogelijk met belangenorganisaties kan worden afgesproken dat zij hun achterban vragen om (nog) geen verzoeken in te dienen. In plaats daarvan kan een beperkt aantal zaken over 2017 worden uitgeprocedeerd, terwijl voor andere belastingplichtigen de termijn niet verloopt. Een risico is echter dat het verlengen van de termijn uiteindelijk alleen maar tot meer verzoeken leidt.

5. Aanhouden bezwaren;

- Het Besluit fiscaal bestuursrecht kent een regeling voor het aanhouden van bezwaren als er al een vergelijkbare procedure loopt.
- Ook bij de regeling voor aanhouden is de voorwaarde dat het gaat om een rechtsvraag. Belanghebbenden moeten tijdig bezwaar maken. Totdat de Hoge Raad arrest heeft gewezen in de lopende vergelijkbare procedure hoeven zij echter verder geen actie te ondernemen, terwijl zij bij een voor hen gunstige uitkomst wel van dat arrest profiteren; de inspecteur zal dat arrest in acht nemen bij de toekomstige uitspraak op hun bezwaar. Ten opzichte van de massaalbezwaarprocedure heeft de regeling voor aanhouden bovendien voor belastingplichtigen het voordeel dat tegen die uitspraak op bezwaar "gewoon" beroep openstaat. Belanghebbenden kunnen dus altijd nog zelf gaan procederen.
- Voor de Belastingdienst leidt de regeling voor aanhouden alleen tot uitstel. De regeling leidt verder tot administratieve lasten omdat de Belastingdienst de bezwaren moet registreren, waarbij de bezwaren zich kunnen ophopen, terwijl nog steeds op elk bezwaar individueel uitspraak gedaan moet worden en de belanghebbende vervolgens verder kan procederen.
- Daarnaast is de regeling voor aanhouden in de praktijk met name toegeschreven op gemachtigden die een grotere groep belanghebbenden vertegenwoordigen zoals fiscaal dienstverleners. Dit omdat over toepassing een vaststellingsovereenkomst gesloten moet worden, wat voor individuele gevallen niet uitvoerbaar is. Het is echter de vraag of het wenselijk is dat alleen burgers met een fiscaal dienstverlener in de praktijk toegang zouden hebben tot een begunstigende regeling.

6. Afdoen van alle bezwaren;

- Ten slotte is het mogelijk om alle bezwaren als Belastingdienst af te doen.
- Voor de groep niet-bezwaarmakers geldt de leer van de formele rechtskracht. Gelet op het eerdergenoemde arrest van de Hoge Raad en het politieke besluit om geen rechtsherstel te bieden, kunnen de niet-bezwaarmakers geen aanspraak maken op rechtsherstel. Deze verzoeken om ambtshalve vermindering en bezwaren tegen de afwijzingsbeschikkingen kunnen om die reden worden afgewezen.
- Voor de groep bezwaarmakers geldt het standpunt dat de wetgever – na het aannemen van het wetsvoorstel Herstelwetgeving box 3 - dit rechtsherstel toereikend vindt.
- Deze optie is naar verwachting belastend voor burgers, adviseurs, de Belastingdienst en de rechterlijke macht omdat belastingplichtigen individueel moeten procederen.

Algemene achtergrond massaalbezwaarprocedure

- U kunt bij een groot aantal bezwaren een aanwijzing massaal bezwaar geven. Onder de huidige regelgeving geldt deze aanwijzing dan voor alle tijdig ingediende bezwaren die al ontvangen zijn (en waarop nog geen uitspraak op bezwaar is gedaan) en nog ontvangen worden tot de dag vóór de collectieve uitspraak.
- Het geven van een aanwijzing is een bevoegdheid, geen verplichting. De enige voorwaarde is dat de bezwaren dezelfde rechtsvraag of rechtsvragen betreffen die nog beantwoord moet worden; feitelijke omstandigheden dienen dus geen rol te spelen bij de uitkomst. Er is geen kwantitatieve grens voor wat een groot aantal bezwaren is.
- Achtergrond van de massaalbezwaarregeling is dat rechtsvragen zo snel, efficiënt en effectief mogelijk beantwoord worden. Voor de Belastingdienst bestaat die efficiëntie en effectiviteit er vooral in dat er maar een beperkt aantal proefprocedures gevoerd hoeft te worden en dat met één (collectieve) uitspraak de bezwaren afgedaan kunnen worden. Tegen de collectieve uitspraak staat geen beroep open.
- Voor belanghebbenden is het voornaamste voordeel dat zij zich eenvoudig kunnen aansluiten bij de geselecteerde proefprocedure(s), waarbij zij met een beperkte inspanning, dat wil zeggen zonder zelf de bezwaarprocedure te hoeven doorlopen of zelf de gang naar de rechter te hoeven maken, kunnen meedelen in een voor hen gunstige uitkomst.
- Er zijn echter ook nadelen voor belanghebbenden. Omdat zij zelf niet kunnen procederen, hebben zij geen of slechts een beperkte invloed op de argumenten die aangedragen worden.

Communicatie

Er loopt overleg met verschillende belangenorganisaties (de koepelorganisaties voor belastingadviseurs, Consumentenbond, Bond voor Belastingbetalers) over mogelijke procedures.

Politiek/bestuurlijke context

In de Algemene Financiële Beschouwingen en in vragen van de Eerste Kamer is aandacht gevraagd voor het besluit tot het niet compenseren van de niet-bezwaarmakers, en de gevolgen hiervan voor beroep- en bezwaarprocedures.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

Toekomstig Stelsel – Inhoudelijke update

19 Oktober 2022

Inhoudelijke update | Integrale terugkoppeling

PROGRAMMA

- Een **programma is opgericht in samenwerking met wetgeving en uitvoering** onder leiding van Persoonsgegevens & Persoonsgegevens namens FZ en Persoonsgegevens (sinds 1-10) namens de Belastingdienst.
- **9 werkgroepen** zijn ingericht op basis van hoofdonderwerp ingericht **t.b.v. ontwikkeling van de conceptwetgeving** met vertegenwoordigers vanuit zowel wetgeving als uitvoering.

NIEUWE SYSTEEM

- Als vervolg op de contourennota is een **stelsel op basis van een vermogensaanwasbelasting in hoofdlijnen** verder uitgewerkt en werken we in de komende maanden toe naar concept wetgeving gereed op 23 januari 2023.
- De **beoogde inwerkingtreding** is o.a. op basis van de randvoorwaarden, risico's beschreven in het Capgemini rapport en de omvang en impact van de verandering vooralsnog **verplaatst van 1 januari 2025 naar 1 januari 2026.**

KOMENDE PERIODE

- De komende periode zal **bredere afstemming** plaatsvinden met o.a. banken en verzekeraars, burgers, fiscaal intermediairs, wetenschappers en interdepartementaal.
- In de komende weken wordt toegewerkt naar **een eindproduct per werkgroep** waarna een impactanalyse (weging van geschatte impact per werkgroep, voorafgaand aan de uitvoeringstoets in 2023) uit te voeren.

Inhoudelijke update | Contourennota en hoofdlijnen

- Geen/nauwelijks verandering*
- Kleine verandering*
- Grote verandering*

* In vergelijking met de huidige box 3-wetgeving en vanuit wetgevingsperspectief

Uitgangspunten

1. Een stelsel op basis van **vermogensaanwasbelasting**
2. Het uitgangspunt is dat het nieuwe box 3-stelsel zal gaan gelden voor **alle vermogensbestanddelen** die in het huidige box 3-stelsel vallen, inclusief de bijbehorende huidige waarderingsregels.
3. Het uitgangspunt is dat de **huidige vrijstellingen worden gehandhaafd**, tenzij de overgang naar werkelijk rendement aanleiding geeft om een vrijstelling anders vorm te geven of af te schaffen.
4. Bezittingen worden in beginsel in aanmerking genomen voor de waarde in het economische verkeer.
5. Kostenaftrek
6. Inkomen kan ook negatief zijn, daarom verliesverrekening binnen box 3
7. Budgetneutraliteit

Bank- en spaarproducten:
Voor bank- en spaarproducten in euro's betekent het nieuwe stelsel concreet dat de rente-inkomsten die hieruit worden genoten, worden belast.

Aandelen, obligaties, winstbewijzen en opties:
Het rendement bestaat uit enerzijds uit reguliere inkomsten, zoals ontvangen dividend, en anderzijds uit waardeontwikkeling van het vermogensbestanddeel, zoals koerswinst of koersverlies.

Onroerende zaken: De werkelijke reguliere inkomsten worden belast. De waardeontwikkeling wordt tijdelijk forfaitair belast, waarbij zo snel als mogelijk de overstap wordt gemaakt naar een heffing op basis van werkelijk rendement.

Vorderingen en schulden:
De verschuldigde rente op vorderingen en schulden hoort tot het inkomen, net als waardemutaties die zich voordoen bij afwaardering, kwijtschelding of valutaverschillen. De verschuldigde rente is als positief inkomen belast bij de schuldeiser en als negatief inkomen aftrekbaar bij de schuldenaar. Een af- of opwaardering van een vordering leidt enkel bij de schuldeiser tot een vermogensmutatie. Kwijtschelding van een schuld heeft bij de schuldenaar tot gevolg dat sprake is van een positieve waardemutatie, welke bij de schuldeiser resulteert in een negatieve vermogensmutatie.

Inhoudelijke update | Werkgroep 1 – vormgeving vermogensaanwasbelasting

- Geen/nauwelijks verandering*
- Kleine verandering*
- Grote verandering*

* In vergelijking met de huidige box 3-wetgeving en vanuit wetgevingsperspectief

Behandeling genotsrechten

De **waarde van het genotsrecht wordt gewaardeerd op nihil**, de reguliere voordelen worden aan de genotsgerechtigde toegerekend en de waardeontwikkeling van het goed worden toegerekend aan de blote eigenaar. De hoofdregel is dan als volgt:

- **Genotsgerechtigde**: belast voor de reguliere inkomsten, zoals huur, dividend en rente, die behaald worden met het genotsrecht. De waardeontwikkeling van het genotsrecht wordt niet in de heffing betrokken.
- **Blooteigenaar**: belast voor de autonome waardeontwikkeling van het bezwaarde goed.
- Vergoeding die ineens wordt betaald dan wel ontvangen voor het verkrijgen van **genotsrechten** worden **direct in de heffing betrokken**. De salderingsmethode kost naar inschatting 500 IV-dagen vanwege het inrichten van een staffel. Dit is te kostbaar.

Verdere vormgeving

- Continuering van **defiscalisering van vruchtgebruik** krachtens erfrecht (artikel 5.4 Wet IB 2001).
- **Life-events**
  - Voor het bepalen van de vermogensaanwas wordt de beginwaarde vastgesteld bij het ontstaan van de belastingplicht.
  - Voor het bepalen van de vermogensaanwas wordt de eindwaarde vastgesteld bij beëindiging van de belastingplicht.
  - De bestaande systematiek van vrije verdeling tussen fiscaal partners wordt zoveel mogelijk gehandhaafd.
- **Onzakelijke elementen** alleen corrigeren bij winst/resultaatgenieters. De correctie aan de inkomstenkant vindt plaats via de bestaande tbs-regeling (box 1). De correctie aan de kostenkant vindt plaats door de kostenaftrek in box 3 te beperken tot hetgeen bij de gelieerde partij in de winstsfeer (box 1 of Vpb) in de heffing is betrokken.

Genietingstijdstip

- Voor **reguliere inkomsten wordt het kasstelsel gehanteerd**. Dit houdt in dat reguliere inkomsten genoten zijn zodra zij zijn ontvangen, verrekend, ter beschikking gesteld, rentedragend zijn geworden of vorderbaar en inbaar zijn geworden. Dit sluit aan bij het genietingstijdstip van loon en (pensioen)uitkeringen in box 1 en bij het genietingstijdstip van box 2.
- **De vrijstelling van artikel 5.12 Wet IB 2001 wordt gecontinueerd.** Dit betekent dat tot de bezittingen en schulden niet behoren de lopende termijnen van inkomsten en verplichtingen die betrekking hebben op een tijdvak van een jaar of korter. Hierbij kan gedacht worden aan het bijboeken van de rente op een spaarrekening in een jaar volgend op het jaar waar de rente op ziet. Dit betekent dat de burger kan aansluiten bij het moment van ontvangst (januari t+1) en dat in box 3 geen vordering op de bank ontstaan op 31 december jaar t.
- **De waardemutatie** (indirect rendement) wordt geacht te zijn genoten **aan het einde van het kalenderjaar**, of eerder bij beëindiging belastingplicht door emigratie of overlijden.

Inhoudelijke update | Werkgroep 2 onroerende zaken en werkgroep 3 kosten

- Geen/nauwelijks verandering*
- Kleine verandering*
- Grote verandering*

* In vergelijking met de huidige box 3-wetgeving en vanuit wetgevingsperspectief

Werkgroep 2 onroerende zaken

Onroerende zaken

- Voor de berekening van **waardemutaties wordt bij woningen** de WOZ-waarde gebruikt en voor **niet-woningen de waarde in het economische verkeer** (WEV). Deze waarderingsmethode kan worden toegepast bij een forfaitaire variant als werkelijke variant.
- Als de waardeontwikkeling forfaitair wordt belast, het forfait uit te splitsen in ten minste een landelijk forfait voor woningen en een landelijk forfait voor niet-woningen. De waarderingsmethoden voor vastgoed zal hierbij niet veranderen.
- Voor de kosten die samenhangen met de forfaitaire waardeontwikkeling wordt gebruikgemaakt van een kostenforfait. Eventueel kunnen de waardeontwikkeling en de kosten in één forfait worden ondergebracht. De werkelijke kosten die samenhangen met het werkelijke directe rendement zijn aftrekbaar. Er zijn drie varianten voor het belasten van de waardeontwikkeling voor vastgoed
- De **forfaitaire kostenaftrek** die samenhangt met de forfaitair belaste waardeontwikkeling wordt uitgesplitst in ten minste twee landelijke forfaits.
- Het **bruto directe rendement vóór belasting** wordt als volgt bepaald:
  - a. De inkomsten uit verhuur bestaan uit de totale opbrengst uit de betaalverplichtingen die verbonden zijn aan de verhuur van de onroerende zaak.
  - b. De inkomsten uit pacht bestaan uit de bruto-opbrengsten op basis van de pachtprijs.
  - c. De erfpachtinkomsten (canon) van woningen en niet-woningen bestaan uit de betaalverplichtingen die verbonden zijn aan de erfpacht van de onroerende zaak.
- De **werkelijke kost**en die samenhangen met het bruto directe rendement vóór belasting worden beperkt door middel van een limitatieve lijst en het instellen van een maximumbedrag per kostensoort.

Werkgroep 3 Kosten

Kosten

- **Hoofdregel is dat kosten aftrekbaar zijn.** Er worden een aantal kostenposten gedefinieerd die als uitzondering op de hoofdregel niet aftrekbaar zijn.
- **Geen doelmatigheidsgrens of maximering kostenaftrek.**
- **Gemengde kosten worden uitgesloten.**

Inhoudelijke update | Werkgroep 4 – kapitaal- en lijfrenteverzekeringen

Geen/nauwelijks verandering*
Kleine verandering*
Grote verandering*

* In vergelijking met de huidige box 3-wetgeving en vanuit wetgevingsperspectief

Het overgangsrecht

Het overgangsrecht voor kapitaalverzekeringen die zijn gesloten vóór 2001/14 september 1999 wordt afgeschaft

- Er wordt een **toetsmoment gecreëerd op 1 januari 2026** waarin het nieuwe box 3-stelsel in werking treedt. Op dit toetsmoment wordt beoordeeld of de kapitaalverzekering op weg is naar een vrijgestelde uitkering of niet. Zo niet, worden belastingplichtigen in de heffing betrokken die een kapitaalverzekering hebben die niet aan de voorwaarden voldoen voor een vrijgestelde uitkering. Veruit de meeste kapitaalverzekeringen leveren een onbelaste uitkering op. De wel belaste uitkeringen beslaan minder dan 7% (circa 16.000) van het aantal kapitaalverzekeringen dat vóór 2001 is afgesloten.
- Aan belastingplichtigen die door het toetsmoment eerder belasting moeten betalen dan op het daadwerkelijke uitkeringsmoment wordt **een tegemoetkoming of compensatie geboden.** Hiervoor zien wij twee alternatieven, namelijk (1) uitstel van betaling of (2) korting op de grondslag van bijvoorbeeld 25%.
- **Kapitaalverzekeringen** die tot het moment van het inwerkingtreden van het nieuwe box 3-stelsel (2026) recht hadden op een **vrijstelling** (bezittingsvrijstelling) in box 3 behouden onder-het nieuwe box 3-stelsel een vergelijkbare vrijstelling tot en met 2029. Dit sluit aan bij de einddatum van de bezittingsvrijstelling onder de huidige box 3-regeling.
- **Afschaffen van de zogenaamde imputatieregeling** voor deze verzekeringen. De budgettaire derving hiervan is verwaarloosbaar klein.

Verzekeringsproducten

- **Aanspraken op verzekeringsproducten** worden gewaardeerd op de actuariële reservewaarde.
- De **premie voor het overlijdensrisico** die deel uitmaakt van de premie voor een kapitaalverzekering wordt niet afgezonderd bij de berekening van stortingen.

Inhoudelijke update | Werkgroep 5 systematiek box 3 en werkgroep 7 gegevensdoorlevering box 3 vermogen

Geen/nauwelijks verandering*
Kleine verandering*
Grote verandering*

* In vergelijking met de huidige box 3-wetgeving en vanuit wetgevingsperspectief

Werkgroep 5 systematiek

- Het heffingvrije vermogen wordt vervangen door een **heffingvrij inkomen**.
- Als tegenhanger van het heffingvrij inkomen wordt een **verliesverrekeningsdrempel** ingesteld.
- **Verliesverrekeningstermijn** wordt gesteld op één jaar terug en negen jaar vooruit.
- De hoogte van het **heffingvrije inkomen** (en de hoogte van de verliesverrekeningsdrempel die daaraan is gekoppeld) wordt jaarlijks geïndexeerd.
- In het **jaar van invoering** vindt er **geen carry back** plaats in het jaar van invoering en wordt de **carry forward-termijn gehandhaafd op 9 jaar**. Vanaf het jaar na invoering is carry back (van één jaar) mogelijk.
- **Geen introductie van een bijzondere uitstelfaciliteit**.

Werkgroep 7 gegevensdoorlevering

- De Belastingdienst **blijft gegevens over het box 3-vermogen van burgers uitvragen en doorleveren**. Het ligt voor de hand om dit vorm te gegeven via de huidige "Beschikking bedrag rendementsgrondslag".

Inhoudelijke update | De complexiteit van het nieuwe stelsel zal bij een deel van de belastingplichtigen liggen

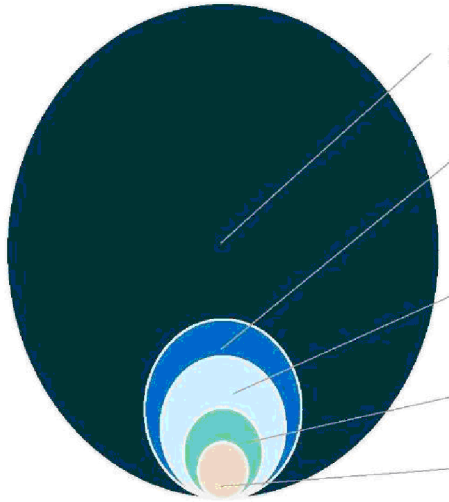

6,8 miljoen particulieren belastingplichtigen in Nederland

2.1 miljoen belastingplichtigen in box 3 (binnenlands onroerend goed, binnenlandse schuld, effecten of kapitaalverzekering, binnenlands spaargeld, buitenlands vermogen, vordering, overige bezitting, rest)

De **impact is het grootst** bij 25% van de belastingplichtigen die **"ingewikkeld vermogen** hebben". Overigens heeft deze categorie ook "eenvoudig vermogen". Uit andere cijfers blijkt dat deze groep belastingplichtigen daarnaast nog gemiddeld € 341.000 overige (eenvoudig) vermogen hebben.

1.6 miljoen belastingplichtigen (75%) met **binnenlands onroerend goed, binnenlandse schuld, effecten of kapitaalverzekering en binnenlands spaargeld.**

1.2 miljoen belastingplichtigen (58%) **met binnenlandse schuld, effecten of kapitaalverzekering en binnenlands spaargeld.**

De 17% met onroerend goed (verschil tussen 75% en 58%), waarvoor afhankelijk van de gekozen variant (forfaitair of werkelijke waardemutaties) **de impact relatief meevalt.**

655 duizend belastingplichtigen (31%) **met alleen binnenlands spaargeld**

Deze groep heeft vermogensbestanddelen waarvoor gegevens beschikbaar zijn bij ketenpartners waardoor **impact naar verwachting gering is.**

	Belastingplichtigen (aantal)	Belastingplichtigen (%)	Vermogen (€) (in onderste rij alleen moeilijk vermogen)	Vermogen (%) (in onderste rij alleen moeilijk vermogen)
Totaal	2.120.512	100%	€ 424.808.360.296	100%
Alleen binnenlands spaargeld	654.724	31%	€ 68.411.783.152	16%
Alleen binnenlands spaargeld, binnenlandse schuld, effecten of kapitaalverzekering	1.227.708	58%	€ 164.773.646.957	39%
Alleen bovenstaand of binnenlands onroerend goed	1.581.213	75%	€ 241.010.732.852	57%
Met buitenlands vermogen, vordering, overige bezitting, rest	539.299	25%	€ 59.281.763.354	14%

1. **Spaartegoeden**
2. **Effecten**
3. Contant geld en vorderingen
4. Onroerende zaken
5. Niet-vrijgestelde deel kapitaalverzekeringen
6. Rechten op periodieke uitkeringen
7. Nettolijfrente en nettopensioen
8. Overige bezittingen
9. Schulden

Inhoudelijke update | Verschillende categorieën* in box 3 en desbetreffende benodigdheden (1/3)

Spaartegoeden in binnenland

In box 3 zitten 654.000 belastingplichtigen met alleen spaargeld. Voor hen zal er weinig veranderen omdat de ontvangen rente op het financieel jaaroverzicht wordt aangegeven en vooraf ingevuld kan worden in de aangifte. Momenteel wordt overleg gevoerd met banken om aanvullend de (aftrekbare) bankkosten aan te leveren.

Spaartegoeden in buitenland

In box 3 zitten 150.000 belastingplichtigen met spaartegoeden in het buitenland. Van buitenlandse spaartegoeden worden de relevante gegevens niet of te laat aan de Belastingdienst doorgegeven. Ten opzichte van het huidige stelsel moeten deze belastingplichtigen de rentebaten opgeven in plaats van het vermogen op 1 januari. Indien sprake is van spaartegoeden in een andere valuta dan de euro, moeten de waarden op 1 januari en 31 december plus de stortingen en onttrekkingen worden bijgehouden ter berekening van het valutaresultaat.

Effecten

Van alle box 3-belastingplichtigen hebben 930.000 mensen effecten. Een onbekend deel hiervan belegt via Nederlandse instellingen. Hiervan wordt momenteel de waarde op 1 januari, dividend, rente en ingehouden bronbelasting aangeleverd door banken. Deze kunnen vooraf ingevuld worden in de aangifte. Aanvullende zijn de waarde op 31 december en stortingen en onttrekkingen nodig ter berekening van de waardemutaties. Momenteel wordt overleg gevoerd met banken om deze aanvullende gegevens aan te leveren.

Van buitenlandse effecten worden de relevante gegevens niet of te laat aan de Belastingdienst doorgegeven. Ten opzichte van het huidige stelsel moeten deze belastingplichtigen aanvullend het vermogen op 31 december opgeven en de stortingen en onttrekkingen bijhouden ter berekening van de waardemutaties (inclusief valutaresultaat indien sprake is van waardering in niet-euro's).

** Belangrijke nuancering bij al deze cijfers is dat de groep belastingplichtigen in het nieuwe stelsel gaat veranderen wanneer we uitgaan van een heffingvrij inkomen ipv een heffingvrij vermogen. De cijfers zijn dus echt alleen ter indicatie.*

1. Spaartegoeden
2. Effecten
3. **Contant geld en vorderingen**
4. **Onroerende zaken**
5. **Niet-vrijgestelde deel kapitaalverzekeringen**
6. Rechten op periodieke uitkeringen
7. Nettolijfrente en nettopensioen
8. Overige bezittingen
9. Schulden

Inhoudelijke update | Verschillende categorieën* in box 3 en desbetreffende benodigdheden (2/3)

Contant geld en vorderingen

Ongeveer 350.000 belastingplichtigen hebben contant geld boven de vrijstelling of vorderingen in box 3. Dit gaat voor 99% om vorderingen. Over deze categorie wordt op dit moment geen informatie aangeleverd aan de Belastingdienst.

Bij vorderingen moeten belastingplichtigen de ontvangen rentebaten opgeven en de waarde op 1 januari en 31 december ter berekening van eventuele afwaarderingen en kwijtscheldingen.

Contact geld in euro's genereert geen opbrengst. Het opgeven van de waarde op 1 januari is voor de heffing zodoende niet relevant.

Binnenlandse Onroerende zaken

Ongeveer 570.000 belastingplichtigen hebben binnenlandse onroerende zaken in box 3. Als sprake is van verhuur of pacht moeten de opbrengsten worden opgegeven. Daarnaast zullen verschillende aftrekbare kosten zelf ingevuld moeten worden. Deze gegevens worden momenteel niet gerenseigneerd.

Ongeveer 75% van dit onroerend goed bestaat uit woningen. De rest zijn niet-woningen. Dat zijn onder andere winkels, restaurants, kantoorgebouwen, opslagboxen, gronden en wateren en verpachte cultuurgronden.

De waardemutaties van worden belast op grond van de WOZ-waarde bij woningen en de waarde in het economische verkeer (zelfaangifte) bij niet-woningen. Over de wijze waarop waardemutaties worden berekend – forfaitair of werkelijk – is nog geen besluit genomen.

Niet-vrijgestelde deel kapitaalverzekeringen

Ongeveer 110.000 belastingplichtigen hebben een (niet-vrijgesteld deel van een) kapitaalverzekering in box 3. Ter berekening van de waardemutatie zijn ten opzichte van het huidige stelsel aanvullend de waarde op 31 december nodig en de stortingen (= betaalde premie) en onttrekkingen (= uitkeringen). Momenteel wordt overleg gevoerd met verzekeraars om deze gegevens aan te leveren.

Buitenlandse Onroerende zaken

Ongeveer 120.000 belastingplichtigen hebben buitenlandse onroerende zaken in box 3. Als sprake is van verhuur moeten de huuropbrengsten worden opgegeven. Daarnaast zullen verschillende aftrekbare kosten zelf ingevuld moeten worden. Deze gegevens worden niet gerenseigneerd.

De waardemutaties worden belast op grond van de waarde economisch verkeer (zelfaangifte) Over de wijze waarop waardemutaties worden berekend – forfaitair of werkelijk – is nog geen besluit genomen.

** Belangrijke nuancering bij al deze cijfers is dat de groep belastingplichtigen in het nieuwe stelsel gaat veranderen wanneer we uitgaan van een heffingvrij inkomen ipv een heffingvrij vermogen. De cijfers zijn dus echt alleen ter indicatie.*

1. Spaartegoeden
2. Effecten
3. Contant geld en vorderingen
4. Onroerende zaken
5. Niet-vrijgestelde deel kapitaalverzekeringen
6. **Rechten op periodieke uitkeringen**
7. **Nettolijfrente en nettopensioen**
8. **Overige bezittingen**
9. **Schulden**

Inhoudelijke update | Verschillende categorieën* in box 3 en desbetreffende benodigdheden (3/3)

Rechten op periodieke uitkeringen

Ongeveer 4.000 belastingplichtigen hebben rechten op periodieke uitkeringen in box 3. De waarde hiervan wordt bepaald aan de hand van een de hoogte van het recht en een tabel met vermenigvuldigingsfactoren. Het ontvangen van een uitkering telt als onttrekking die, net als de waardes op 1 januari en 31 december, moet worden opgegeven.

Nettolijfrente en nettopensioen

Ongeveer 600 belastingplichtigen hebben een in box 3 belaste sanctie netto-lijfrente of een netto-pensioen in box 3. Ter berekening van de waardemutatie zijn ten opzichte van het huidige stelsel aanvullend de waarde op 31 december nodig en de stortingen (= betaalde premie) en onttrekkingen (= uitkeringen). Momenteel wordt overleg gevoerd met verzekeraars om deze gegevens aan te leveren.

Overige bezittingen

Ongeveer 130.000 belastingplichtigen hebben overige bezittingen in box 3. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het aandeel in een Vereniging van Eigenaren (VvE), cryptovaluta, roerende zaken die ter belegging worden aangehouden, afgezonderd particulier vermogen etc. Belastingplichtigen moeten zelf de reguliere inkomsten opgeven. Voor de berekening van de waardemutaties zijn de waarde op 1 januari en 31 december en de stortingen en onttrekkingen nodig.

Schulden

Ongeveer 520.000 belastingplichtigen hebben schulden in box 3. Momenteel is de waarde van de schulden op 1 januari en de betaalde rente bekend bij de Belastingdienst en kan dit vooraf ingevuld worden. Het gaat hierbij om schulden die zijn aangegaan bij bijvoorbeeld een bank of kredietmaatschappij (winkel, creditcard).

Schulden tussen bijvoorbeeld familieleden of de eigen vennootschap worden niet gerenseigneerd aan de Belastingdienst. Belastingplichtigen zullen de rentelasten zelf moeten opgeven.

Voor de berekening van eventuele waardemutaties van schulden (bijvoorbeeld door faillissement of kwijtschelding) zijn daarnaast de waarde op 1 januari en 31 december relevant.

** Belangrijke nuancering bij al deze cijfers is dat de groep belastingplichtigen in het nieuwe stelsel gaat veranderen wanneer we uitgaan van een heffingvrij inkomen ipv een heffingvrij vermogen. De cijfers zijn dus echt alleen ter indicatie.*

Aanvullende vormgeving | Additionele stappen vanuit het programma naast de verdere ontwikkeling van het stelsel o.b.v. de VAB

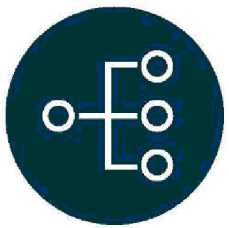

Parallel aan de verdere ontwikkeling van concept-wetgeving voor een stelsel op basis van een vermogensaanwasbelasting, wordt er gekeken naar **welke alternatieven** mogelijk zouden zijn. Er wordt onderzocht of hiervoor in parallel een werkstroom wordt ingericht. Ambitie is om huidige capaciteit van het programma hierbij te ontzien, gelet op het tijdspad.

Met innovatie en strategie (I&S) is in parallel verder gesproken over **interactie met burgers** om meer beeld te krijgen over het burgergevoel, perspectief op doenvermogen, etc.

Planning I Nog te voltooien producten tot afronding van concept-wetgeving

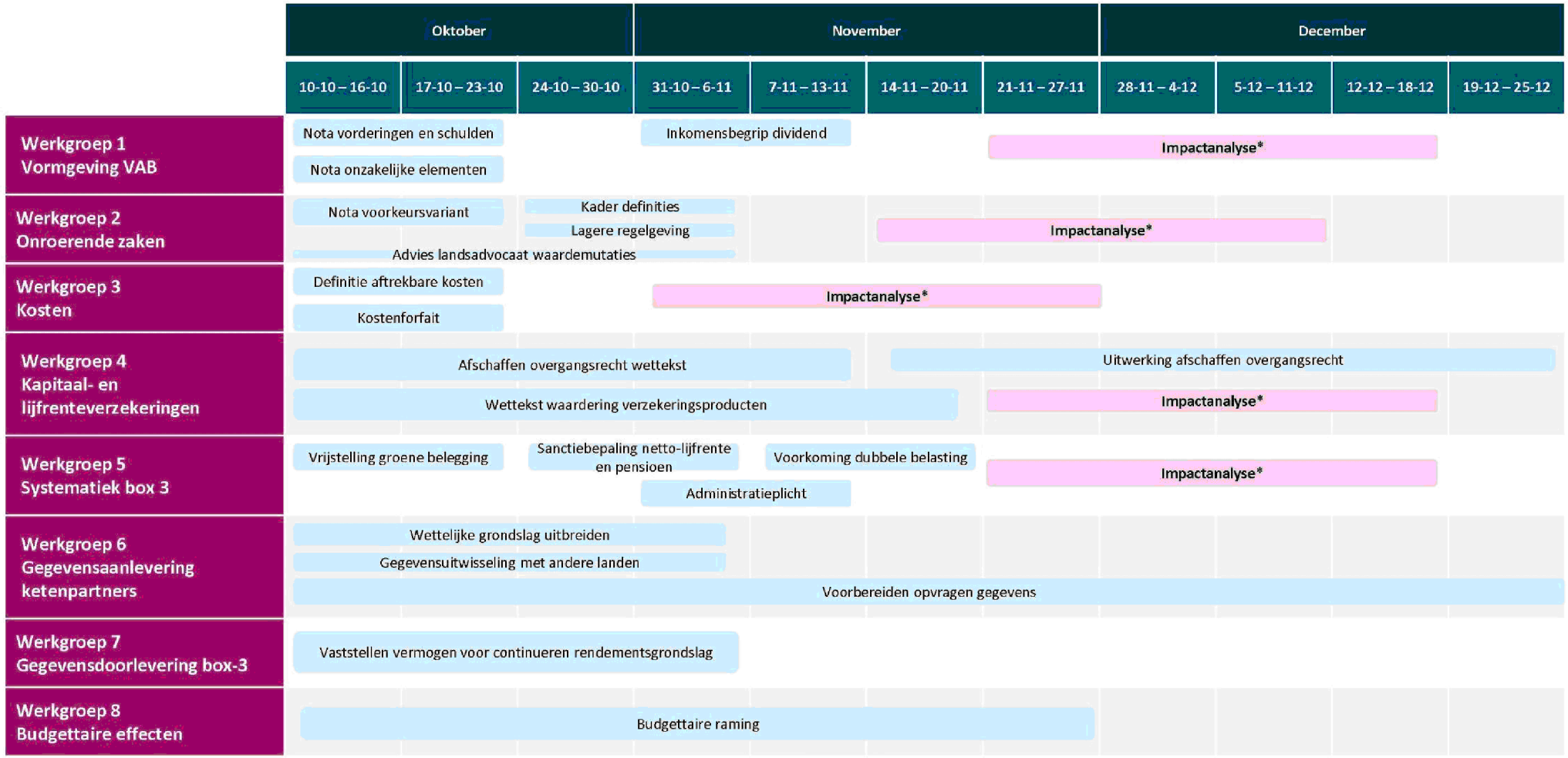

*Indicatief, dient nog afgestemd te worden

Ministerie van Financiën

di 6/12 14.00 - 14.30

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 6 december

Datum
25 november 2022

Notanummer
2022-0000284902

Bijlagen
1. Schriftelijk Overleg 21 november
2. Advies Landsadvocaat opties onroerende zaken
3. Schema begin- en eindwaarden woningen en niet-woningen
4. Voorbeelden bij schema

Aanleiding

Op 6 december vindt weer een reguliere box 3-bespreking plaats. In deze bespreking gaan we graag in op de vormgeving van het toekomstig stelsel (waardemutaties van vorderingen en schulden en opties onroerende zaken). Daarnaast wordt u geadviseerd over een cassatieberoep tegen een uitspraak van het gerechtshof 's-Hertogenbosch over het rechtsherstel.

Integrale uitvoerbaarheid

In deze nota wordt een aantal beslispunten aan u voorgelegd. Wij wijzen erop dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming – van werkgroep naar stuurgroep, en vervolgens tot voorlegging aan u – hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden.

06.12.22

Bespreken

Beslis- en bespreekpunten

Beslispunt Toekomstig stelsel - Waardemutaties van vorderingen en schulden

1. Wij adviseren u om de volgende waardemutaties van vorderingen en schulden tot het inkomen te rekenen:
   a) Waardemutaties als gevolg van valutaverschillen.
   b) Waardemutaties als gevolg van fluctuaties in de marktrente ten opzichte van de overeengekomen rente, met uitzondering van vorderingen die voortvloeien uit een geldleningsovereenkomst.
   c) Waardemutaties als gevolg van op- en afwaarderingen vanwege de solvabiliteit van de schuldenaar.
   d) Waardemutaties als gevolg van kwijtschelding van de schuld door de schuldeiser of door faillissement van de schuldenaar.
2. Daarnaast adviseren wij u om het voordeel, dat ontstaat bij een schuldenaar als gevolg van kwijtschelding van de schuld door de schuldeiser, onder voorwaarden vrij te stellen.

ja Akkoord

ja Akkoord

Beslispunt Toekomstig stelsel – Varianten onroerende zaken

De werkgroep onroerende zaken (hierna: "de werkgroep") legt de volgende beslispunten aan u voor:

3. Wij adviseren u om spoedig een keuze te maken tussen de volgende twee varianten:

beide varianten uitwerken

IC verwacht.

a) Werkelijk rendement
De waardeontwikkeling van woningen wordt met één jaar vertraagd belast op basis van de begin- en eindwaarden (WOZ-waarden en aan/verkoopwaarde). De waardeontwikkeling van niet-woningen wordt wel in het jaar zelf belast aan de hand van de waarde in het economisch verkeer (WEV).

b) Een forfait voor indirect rendement onroerende zaken
De waardeontwikkeling van onroerende zaken wordt op basis van de beginwaarde en ten minste twee forfaits bepaald. De forfaits zijn een weergave van een gemiddelde waardeontwikkeling. In de forfaits wordt ten minste gedifferentieerd tussen woningen en niet-woningen; voor woningen wordt mogelijk nader gedifferentieerd naar regio.

4. Nadat u een keuze heeft gemaakt, zal de werkgroep nader onderzoek doen naar de wijze waarop de kostenaftrek bij de gekozen variant wordt vormgegeven.
5. De werkgroep en de stuurgroep adviseren om voor variant 1a. te kiezen. Het advies van de LA lijkt ook te tenderen richting variant 1a. (zie toelichting).
6. Daarnaast adviseert de werkgroep om bij een eventuele keuze voor variant 1b. (zijnde niet de voorkeursvariant) ook uit te dragen dat dit dan de optie voor de toekomst is, anders dan in het coalitieakkoord staat aangegeven. Met andere woorden, in beginsel geldt: "Eens een forfait, altijd een forfait." De keuze voor de variant werkelijk rendement (variant 1a.) vooruitschuiven, levert namelijk geen extra informatie of uitvoeringsmogelijkheden op omdat het inherent is aan de WOZ-systematiek dat de WOZ-waarden ook in de toekomst niet op tijd beschikbaar zullen komen.

Nadat u een beslissing heeft genomen, zal de werkgroep een beslisnota voor de verdere uitwerking aan u voorleggen. Bij de verdere uitwerking moeten nog keuzes worden gemaakt. Onder "Toelichting" staat al wel meer informatie over hoe de werkgroep de varianten voor zich ziet.

Beslispunt Herstel - Cassatieberoep tegen de hofuitspraak rechtsherstel box 3

7. Gaat u ermee akkoord dat er namens u cassatieberoep wordt ingesteld tegen de uitspraak van het gerechtshof 's-Hertogenbosch (Hof) waarin het Hof – in het kader van het te bieden rechtsherstel – uitgaat van een box 3-inkomen dat afwijkt van de nieuwe berekening van het box 3-inkomen op grond van het Besluit rechtsherstel box 3?

ja.

Bespreekpunt Toekomstig stelsel – Binnengekomen schriftelijk overleg
Op vrijdag 18 november is het Schriftelijk Overleg over de brief over het toekomstig stelsel van september binnengekomen (zie bijlage 1). Graag bespreken we met u de hoofdpunten die uit de vragen van de Kamerleden naar voren komen.

Informatiepunt
Herstel papieren aangifte
U wordt geïnformeerd over de "rafelranden" die zijn ontstaan bij het herstellen van papieren aangiftes.

Burgerreacties

U wordt geïnformeerd over de huidige stand van de burgerreacties (peildatum 22 november).

Reactie van burger
Op dinsdag 15 november heeft u een e-mail ontvangen van een burger dat de teruggave voor bezwaarmakers ernstig vertraagd zou zijn. U heeft verzocht na te gaan wat er bij deze burger speelt en of dit signaal zou kloppen.

Toelichting
Toekomstig stelsel - Waardemutaties van vorderingen en schulden

- In de aangifte inkomstenbelasting 2019 gaven 404.000 belastingplichtigen in totaal € 31,7 miljard aan onder de rubriek "Overige vorderingen en contant geld". Dit is 6,8% van de totale rendementsgrondslag van € 468 miljard.
- In de aangifte inkomstenbelasting 2019 gaven 480.000 belastingplichtigen in totaal circa € 70 miljard aan schulden aan boven de schuldendrempel. Dit is 15% van de totale rendementsgrondslag.
- De waarde van vorderingen en schulden kan wijzigen als gevolg van (a) valutaverschillen, (b) fluctuaties in de marktrente, (c) op- en afwaarderingen vanwege de solvabiliteit van de schuldenaar en (d) kwijtschelding door de schuldeiser of faillissement van de schuldenaar.
- Deze waardemutaties vloeien voort uit de waardering van vorderingen en schulden tegen de waarde in het economische verkeer (WEV). Deze waardering is gelijk aan het waarderingsvoorschrift van bezittingen en schulden in het huidige box 3-stelsel en de overbruggingswetgeving. De voortzetting van dit waarderingsvoorschrift in het toekomstige stelsel van box 3 zorgt voor consistentie, herkenbaarheid en een zuivere behandeling van de waardering van vorderingen en schulden binnen een vermogensaanwasbelasting.
- Het waarderen van vorderingen en schulden op de WEV kan echter in bepaalde situatie zorgen voor complexiteit in de uitvoering en kan een groter beroep doen op het doenvermogen van burgers. Deze complexiteit is echter niet nieuw en doet zich voor in het box 3-stelsel vanaf de invoering in 2001. De waarderingsregel blijft gelijk.
- Om het beroep op het doenvermogen van burgers te beperken kan overwogen worden om vorderingen die voortvloeien uit een geldleningsovereenkomst te waarderen op nominale waarde. In het algemeen geldt echter dat maatregelen om de complexiteit te reduceren veelal afbreuk doen aan het belasten van het werkelijke rendement.
- In deze nota is de verhouding tussen derden als uitgangspunt genomen. Over de verhouding tussen gelieerde partijen, die relatief eenvoudig voorwaarden kunnen aangaan vanuit persoonlijke overwegingen die niet overeenkomen met voorwaarden die in het economisch verkeer gelden, wordt u in de volgende voortgangsnota geïnformeerd.

a) Vreemde valuta

- Vorderingen en schulden die zijn uitgedrukt in vreemde valuta kunnen in waarde stijgen of dalen door wisselingen van de betreffende valutakoers. Het valutaresultaat bestaat uit het verschil tussen de waarde van de vordering of schuld aan het einde van het jaar (gewaardeerd tegen de valutakoers op 31 december) en de waarde aan het begin van het jaar (gewaardeerd tegen de valutakoers op 1 januari).
- Als de vordering of schuld op een ander moment dan 1 januari ontstaat, bijvoorbeeld op 1 maart, dan wordt het valutaresultaat berekend aan de hand van de valutakoersen op 31 december en 1 maart.

- Wij adviseren u om de waardemutaties als gevolg van valutaverschillen aan te merken als inkomen.

b) Fluctuaties in de marktrente

- Als de verschuldigde rente van de vordering of schuld voor een bepaalde periode vast staat dan kan de (markt)waarde van de vordering of de schuld fluctueren als de marktrente ten opzichte van de overeengekomen rente wijzigt.
- Jaarlijks zal de overeengekomen rente en de marktrente worden vergeleken om vervolgens de contante waarde van vorderingen en schulden te berekenen. Zoals eerder aangegeven moeten vorderingen in het huidige stelsel ook worden gewaardeerd op de WEV. Als vorderingen, zoals een obligaties of een staatsleningen, via een financiële instelling op de beurs worden gehouden, vindt de waardering als gevolg van de wisselende marktrente doorlopend plaats via de beurswaarde.
- Om het beroep op het doenvermogen van burgers te beperken adviseren wij u om vorderingen die voortvloeien uit een geldleningsovereenkomst te waarderen op nominale waarde. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ouders die een geldlening vertrekken aan hun kind voor de financiering van een eigen woning. Het jaarlijks waarderen van de vordering op de nominale waarde in plaats van op de WEV is eenvoudig en herkenbaar.
- Renterisico's kunnen worden afgedekt met rentederivaten zoals een renteswap. Hierbij kan gedacht worden aan het renterisico van een lening met een variabele rente, bijvoorbeeld ter financiering van beleggingen in box 3. Bij een renteswap betaalt de klant aan de bank een vaste rente en de bank betaalt aan de klant een variabele rente. Naast de verschuldigde rente op de lening genereert de renteswap dus ook een geldstroom. Financiële producten zoals renteswapcontracten worden afzonderlijk van het voorwerp waarvan het renterisico wordt afgedekt – in het voorbeeld de lening - in de box 3-heffing betrokken. Deze financiële instrumenten worden niet anders behandeld in het toekomstige stelsel.
- Wij adviseren u om de waardemutatie als gevolg van fluctuaties in de marktrente ten opzichte van de overeengekomen rente aan te merken als inkomen, met uitzondering van vorderingen die voortvloeien uit een geldleningsovereenkomst.

c) Op- en afwaarderingen

- De waarde van een vordering kan dalen als gevolg van verminderde solvabiliteit van de schuldenaar (afwaardering). Als de solvabiliteit van de schuldenaar na de afwaardering vervolgens weer toeneemt, stijgt de waarde van de vordering (opwaardering).
- Een op- of afwaardering van de vordering leidt bij de schuldeiser tot een positieve of negatieve waardemutatie, maar bij de schuldenaar niet tot een waardemutatie vanwege de ongewijzigde verplichting tot terugbetaling van de hoofdsom.
- Aangezien in de vermogensaanwasbelasting de WEV als uitgangspunt wordt genomen, adviseren wij u om de tussentijdse op- en afwaardering van vorderingen bij de berekening van het box 3-inkomen in aanmerking te nemen. De waarde van de schuld blijft bij de schuldenaar ongewijzigd als de eigen solvabiliteit afneemt.
- In het nadere stuk over gelieerde verhoudingen zal onder andere worden ingegaan op de wenselijkheid van het codificeren van (een deel van) het leerstuk van de onzakelijke leningen.

d) Kwijtschelding van financieel onvolwaardige vorderingen

- Bij kwijtschelding van de vordering door de schuldeiser of faillissement van de schuldenaar is de schuldenaar bevrijd van de terugbetalingsverplichting. In tegenstelling tot de op- en afwaardering is bij kwijtschelding of faillissement duidelijk hoe groot het geleden verlies is.
- Een kwijtschelding leidt bij de **schuldeiser** tot een **negatieve waardemutatie**. Het in aanmerking kunnen nemen van een verlies door de schuldeiser sluit aan bij zijn of haar draagkracht nu definitief de vordering minder waard is geworden.
- Een kwijtschelding leidt bij de **schuldenaar** tot een **positieve waardemutatie** in box 3. Dit werkt door in het verzamelinkomen dat een grondslag vormt voor diverse inkomensafhankelijke regelingen. Het is onwenselijk dat een belastingplichtige mogelijk diverse tegemoetkomingen zoals Toeslagen moet terugbetalen vanwege het gestegen inkomen als een schuld is kwijtgescholden vanwege slechte financiële omstandigheden.
- Daarnaast is het moeilijk uitlegbaar als een belastingplichtige met uitsluitend schulden (en dus per saldo een negatief vermogen) toch belasting moet betalen over zijn of haar inkomen uit vermogen als een schuld wordt kwijtgescholden (en dus het vermogen na kwijtschelding nihil bedraagt).
- Verder kunnen schuldeisers minder snel bereid zijn om mee te werken aan een schuldsanering indien kwijtschelding leidt tot belastingheffing waarmee hun verhaalsmogelijkheid wordt beperkt vanwege de preferente positie van de Belastingdienst.
- Wij adviseren u om voor deze situaties het inkomen dat ontstaat door de kwijtschelding vrij te stellen, zoals ook in de winstsfeer van de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting al gebeurt. Hierbij is het kwijtscheldingsinkomen vrijgesteld indien sprake is van de kwijtschelding van een financieel onvolwaardige vordering en voor zover het inkomen de verrekenbare verliezen overstijgt.

Toekomstig stelsel – keuzes voor onroerende zaken

Hieronder wordt uitgewerkt hoe de varianten uitwerken aan de hand van één voorbeeld per variant voor de aangifte IB 2028.

Optie 1a.: werkelijk rendement met één jaar vertraging

Voorbeeld: werkelijk rendement

X heeft een vakantiewoning. Op 1 maart 2029 is de WOZ-waardeontwikkeling als volgt:

Jaar	WOZ-waarde op 1 januari van het jaar
2027	€ 150.000
2028	€ 160.000
2029	Onbekend

Aangifte IB 2028

Belastbare waardemutatie in 2028 = Waardemutatie 2027
= WOZ-waarde 1 januari 2028 -/- WOZ-waarde 1 januari 2027
= € 160.000 - € 150.000 = € 10.000

Bij aankoop in het jaar 2027 zou de beginwaarde de aankoopwaarde zijn geweest, in plaats van de WOZ-waarde. Bij verkoop in het jaar 2028 zou de eindwaarde de verkoopwaarde zijn geweest.

Optie 1b.: Een forfait voor indirect rendement onroerende zaken

Voorbeeld: Forfait

X heeft een vakantiewoning. Op 1 maart 2029 is de WOZ-waardeontwikkeling als volgt:

Jaar	WOZ-waarde op 1 januari van het jaar
2027	€ 150.000
2028	€ 160.000
2029	Onbekend

Aangifte IB 2028
Belastbare waardemutatie in 2028 = Forfaitaire waardemutatie 2028
= WOZ-waarde 1 januari 2027 x forfait (op basis van gemiddelde stijging onroerend goed in 2028)
= € 150.000 x 5% (voorbeeld) = € 7.500

Aankoop- en verkoopprijzen worden niet gebruikt. Als de woning niet het gehele jaar in (box 3-) bezit is, wordt het forfait tijdsevenredig geschaald.

De belangrijkste voordelen en nadelen op een rij

	Werkelijk rendement	**Forfait**
Coalitieakkoord	In de geest van het coalitieakkoord ("zo snel als mogelijk").	Niet geheel conform het coalitieakkoord (wel eerst forfaitair, niet later werkelijk).
Belangrijkste voordelen	Sluit aan bij de werkelijke vermogensaanwas en de aan- en verkoopwaarden van onroerende zaken. Sluit tevens aan bij de heffingsstelsels voor andere vermogensbestanddelen in box 3.	Eenvoudig voor de belastingplichtige en de Belastingdienst (uitvoering).
Belangrijkste nadelen	De eindwaarde kan waarschijnlijk niet in de vooringevulde aangifte (VIA) worden opgenomen. De belastingplichtige heeft deze waarde wel op tijd in bezit en moet dan zelf deze waarde invullen. Daardoor wordt een (beperkt) beroep gedaan op het doenvermogen van de belastingplichtige. Ook de kostenaftrek vraagt meer van het doenvermogen. Er is bovendien op dit moment weinig tot geen capaciteit om effectief toezicht te houden op de kostenaftrek. Bij de keuze voor deze variant zal de werkgroep de kostenaftrek nader uitwerken.	Zal in veel gevallen de waardeontwikkeling niet goed benaderen. Dit speelt bij onroerende zaken in het bijzonder, omdat het om grote bedragen gaat en de spreiding van de waardeontwikkeling binnen Nederland groot is. Afhankelijk van de differentiatie van het forfait zal naar schatting over 30-40% van de woningen € 1.000 "te veel" belasting worden betaald. De belastingplichtige kan na verloop van tijd zelf over de WOZ-waarden beschikken en die vergelijken met de waardeontwikkeling op basis van het forfait, terwijl dan geen verrekening of correctie plaatsvindt.
Juridische houdbaarheid	Vanuit het perspectief van artikel 1 EP EVRM en artikel 14 EVRM is volgens de LA op stelselniveau geen sprake van juridische risico's.	Met (gedifferentieerde) (kosten)forfaits moet getracht worden de werkelijkheid te benaderen. Volgens de LA is het een risico wanneer het forfait te veel afwijkt. Dit lijkt

		ook het geval te zijn.
Budgettair	Levert een geraamde eenmalige derving op van circa 1 miljard euro in 2026, omdat in dat jaar niet geheven wordt over de waardestijging van woningen. Hier staat tegenover dat er extra opbrengst is in de eerste jaren ná 2026 omdat verliesverrekening nog moet ingroeien (in 2027 kunnen bijvoorbeeld alleen verliezen uit 2028 en 2026 verrekend worden). In het geval van een *dalende* huizenmarkt is er overigens geen tijdelijke derving, maar juist extra opbrengst (er is namelijk geen verliesverrekening voor dalende huizen in het overgangsjaar).	Geen geraamde derving bij de overgang naar deze variant. De juridische risico's leveren ook een budgettair risico op, als bijvoorbeeld het stelsel niet houdbaar blijkt en een hersteloperatie zou moeten worden opgetuigd. Het budgettaire risico is daarmee aanzienlijk.
Uitvoering	Aanpassing van het systeem naar werkelijk rendement kost ook veel IV-capaciteit (geheel nieuwe systematiek). Er is op dit moment weinig tot geen capaciteit om effectief toezicht te houden op de kostenaftrek. De eindwaarde kan waarschijnlijk niet worden vooringevuld. Sommige aanslagen zullen moeten worden herzien als de WOZ-waarde na succesvol bezwaar wordt aangepast.	Differentiatie van forfaits kan de uitvoeringslasten vergroten en kost IV-capaciteit, maar hoogstwaarschijnlijk niet meer dan bij werkelijk rendement het geval is. Maar dat hangt af van de invulling van werkelijk rendement en de mate van differentiatie van de forfaits. Als het forfait als onrechtvaardig wordt ervaren, kunnen bezwaar en beroep een groot beslag leggen op de uitvoering. Ook het juridische risico van een onhoudbaar stelsel levert bij een nieuwe hersteloperatie een potentieel groot uitvoeringsrisico op.
Rechtvaardigheid	Deze variant sluit aan bij werkelijk rendement, wat is beoogd met het nieuwe stelsel. Vanuit dat perspectief lijkt deze variant het meest rechtvaardig. Hierbij is het wel van belang dat de verliesverrekening goed wordt vormgegeven.	Kan als onrechtvaardig worden ervaren door de groep mensen die (stelselmatig) te veel betalen vanwege een lagere werkelijke waardestijging. Anderzijds is er ook een groep die te weinig zal betalen. Dat is ook onrechtvaardig ten opzichte van de groep die te veel betaalt.

Nadere toelichting

Algemeen

- In het coalitieakkoord staat: *"De waardeontwikkeling van vastgoed zal aanvankelijk echter nog forfaitair worden belast, waarbij zo snel als*

mogelijk de overstap wordt gemaakt naar werkelijk rendement." De achtergrond bij deze zin was dat de WOZ-waarde te laat bekend is om bij de belastingaangifte het werkelijk rendement in het belastingjaar te kunnen bepalen.

- De kostenaftrek is een belangrijk aspect om mee te wegen. Zo ziet de Belastingdienst veel aandachtspunten voor de uitvoering van werkelijke kostenaftrek. Ook de LA benoemt de kostenaftrek als aandachtspunt in zijn advies. Bij keuze voor variant 1a. zullen wij de kostenaftrek verder uitwerken met een nadrukkelijk oog op de uitvoerbaarheid.
- Een ander aandachtspunt bij de inrichting van de kostenaftrek is dat onderhoud en investeringen in de woning niet als gevolg van de fiscaliteit ontmoedigd moeten worden en anderzijds ook niet overmatig gestimuleerd (aanleg van zwembad geheel aftrekbaar maken).
- De LA spreekt niet heel concreet een voorkeur uit voor variant 1a. of 1b. Bij beide voorgelegde varianten zijn opmerkingen geplaatst, al lijkt de voorkeur van de LA te tenderen naar variant 1a. Met betrekking tot een derde variant die aan de LA is voorgelegd ziet de LA wel zwaarwegende bezwaren (zie verder hieronder de nadere toelichting). Met betrekking tot variant 1b. (forfait) geeft de LA aan dat een forfaitair stelsel een juridisch risico met zich brengt, maar dit risico hoeft, mits (voldoende) ondervangen in de vaststelling van (gedifferentieerde) (kosten)forfaits waarmee getracht wordt de werkelijkheid te benaderen, niet in de weg te staan aan de houdbaarheid van een forfaitair heffingsstelsel. Op de mate waarin een forfait de werkelijkheid dient te benaderen, gaat de LA ook in:

  "In de vraagstelling wordt opgemerkt dat een weinig gedifferentieerd forfait ertoe kan leiden dat jaarlijks over zo'n 40% van de onroerende zaken meer dan € 1000,- meer aan vermogensaanwasheffing zou worden betaald dan als het werkelijk rendement zou worden belast. Als dat het geval is, is niet uitgesloten dat de Hoge Raad zou oordelen dat de forfaits niet meer in een voldoende relatie staan tot het redelijkerwijs te behalen rendement, zodat mogelijk sprake is van strijd met artikel 1 EP EVRM.

  Wij begrijpen dat met meer differentiatie dit percentage kan worden teruggebracht tot ca. 30%. Wij kunnen niet een hard 'omslagpunt' noemen in het aandeel onroerende zaken waarop het niet strijdig is met artikel 1 EP EVRM dat de belasting ervan op basis van een forfaitair stelsel ten minste € 1000,- hoger is dan op basis van een werkelijk rendement. Niettemin komt het percentage van 30% ons nog steeds vrij hoog voor."

  Voor variant 1a. voorziet de LA dit risico niet maar noemt de kostenaftrek wel een punt van aandacht.
- Met de keuze voor één variant (in plaats van eerst variant 1b. en daarna variant 1a.) wordt voorkomen dat de beperkt beschikbare IV-capaciteit bij de Belastingdienst voor een tijdelijke situatie wordt gebruikt.
- Daarnaast wordt de komende jaren geen belangrijke versnelling mogelijk geacht in de WOZ-waardering, waardoor er geen mogelijkheid lijkt te zijn om op de middellange termijn al in het belastingjaar zelf naar werkelijk rendement te gaan belasten. Dit komt onder andere doordat ook verkoopprijzen in de buurt van de woning van ná 1 januari nodig zijn om de waarde per 1 januari te bepalen. Het lijkt dus uitgesloten dat de WOZ-waarde al in februari van hetzelfde jaar beschikbaar kan komen.
- Naast het belasten van de waardeontwikkeling van onroerende zaken in box 3, wordt de werkelijke huuropbrengst belast, zoals afgesproken in het coalitieakkoord. Dit geldt ongeacht de keuze die u maakt voor de variant om de waardeontwikkeling te belasten.

- In de Kamerbrief van 29 september jl. is een derde "hoofdoptie" benoemd: eerst forfaitair voorheffen en het jaar erop met het werkelijke rendement verrekenen. Wij adviseren om deze optie in ieder geval te laten afvallen. De LA gaf aan geen significante risico's te zien bij optie 1a. (met een jaar vertraging heffen), dus is een complexe structuur met een voorheffing niet nodig. Daarnaast zag de LA wel een aantal risico's bij die voorheffing, zoals de doorwerking op het verzamelinkomen en de toeslagen. Ook vanuit uitvoeringsperspectief en voor de belastingplichtige zou dit ingewikkelder zijn.

Variant 1a. Werkelijk rendement met één jaar vertraging

Uitleg

De WOZ-waarde 2028 met waardepeildatum 1 januari 2027 is nodig om de waardeontwikkeling in het jaar 2026 te bepalen. Deze valt echter pas in februari 2028 op de mat van de belastingplichtige. Dat is een jaar te laat voor de aangifte 2026. In deze variant wordt dit opgelost door een jaar later te heffen.

In deze variant ontstaat een verschil in behandeling tussen woningen en niet-woningen.

- Bij woningen wordt geheven met één jaar vertraging op basis van de WOZ-waarde. In de normale situatie is de beginwaarde de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van het jaar (t-1) en de eindwaarde de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van het jaar (t), het belastingjaar. In de huidige processen is het niet mogelijk om deze eindwaarde voor in te vullen. Daarvoor komt de WOZ-beschikking te laat. Belastingplichtigen hebben de eindwaarde wél op tijd op de mat.
- Bij niet-woningen wordt níét met vertraging geheven. De beginwaarde is de WEV met waardepeildatum 1/1 van het jaar (t); de eindwaarde de WEV op 31/12 van het jaar (t). Deze WEV moeten belastingplichtigen, net als nu, zelf bepalen.
- Als de onroerende zaak al in bezit was vóór aanvang van het nieuwe stelsel, dan wordt dus ook uitgegaan van de WOZ-waarde.

De LA acht dit verschil te rechtvaardigen omdat beargumenteerd kan worden dat geen sprake is van gelijke gevallen. De WOZ-ficties zijn immers in veel gevallen niet van toepassing op niet-woningen, waardoor gebruikmaken van de WEV meer voor de hand ligt (ook nu is de WEV leidend bij niet-woningen). In dat geval is er geen reden meer om de heffing voor niet-woningen met een jaar uit te stellen.

- Bij verkoop wordt zowel bij woningen als bij niet-woningen direct in het belastingjaar afgerekend, zodat er geen problemen ontstaan bij scheiding of overlijden. Bij woningen betekent dit dat bij verkoop heffing over een periode langer dan een jaar kan plaatsvinden.
- Bij aankoop wordt de aankoopwaarde gebruikt. Zowel de aan- als de verkoopwaarde zal de belastingplichtige zelf moeten invullen.

Van het waarderingsvoorschrift (WOZ/WEV) kan in bijzondere situaties worden afgeweken.

- Bijvoorbeeld bij sfeerovergangen tussen verschillende boxen, bij overgang binnen box 3 zelf, situaties van vererving of schenking of aan- of verkoop, om te voorkomen dat bij de overgang een deel onbelast blijft.
- Als bijlagen bij deze nota zijn een schema met een voorstel voor afwijkende begin- en eindwaarden en een overzicht met daarbij

behorende voorbeelden toegevoegd. Na keuze voor een variant zullen deze details in een aparte nota worden voorgelegd.

Uiteindelijk is het daarbij de bedoeling dat iedereen altijd over de werkelijke waardeontwikkeling tussen verkrijging en vervreemding belasting betaalt.

- De belastingplichtige kan de eigen waardestijging bovendien ook gemakkelijk terugzien in zijn jaarlijkse WOZ-waarde. Hierdoor wordt voorkomen dat belastingplichtigen in bijvoorbeeld krimpregio's worden benadeeld.
- Voor onroerende zaken waarvoor geen WOZ-waarde bekend is, zoals buitenlandse woningen, zullen belastingplichtigen zelf moeten waarderen. Dat is ook nu al het geval.

Kosten die verband houden met het onroerend goed mogen worden afgetrokken in het jaar dat deze zijn gemaakt.

- Dat is dus een jaar eerder dan wanneer de (door de kosten veroorzaakte) waardestijging wordt belast.
- De LA geeft aan dat het belangrijk is dat dit kan worden rechtgetrokken via voorwaartse verliesverrekening, zodat afgetrokken kosten ook te gelde kunnen worden gemaakt.

Overwegingen Landsadvocaat (LA)
Met deze variant wordt, al dan niet met enige vertraging, aangesloten bij de werkelijke vermogensaanwas en de aan- en verkoopwaarden van onroerende zaken. Daarnaast sluit deze variant aan bij de (voorgestelde) heffingsstelsels voor andere vermogensbestanddelen in box 3.

- De LA ziet daarom geen substantiële juridische risico's met betrekking tot het belasten van de grondslag in een later belastingjaar.
- Volgens de LA is heldere communicatie belangrijk. Als de belastingplichtige er attent op wordt gemaakt dat hij (een deel van) zijn rendement in het kalenderjaar (t) alvast moet reserveren voor de heffing die een jaar later plaatsvindt, komt hij niet voor verrassingen te staan.
- Een alternatief dat is voorgelegd aan de LA is heffen met niet één, maar met twee jaar vertraging, zodat alle WOZ-waarden kunnen worden vooringevuld. Dit heeft als nadeel dat de heffing verder van de beleving van de belastingplichtige af komt te staan. De LA wijst erop dat met name wanneer het tijdsverloop tussen de vermogensaanwas en het moment van belastingheffing toeneemt, een groter risico op liquiditeitsproblemen bij belastingplichtigen kan ontstaan. De LA denkt bijvoorbeeld aan de situatie waarin in belastingjaar (t+2) wordt geheven over vermogensaanwas die heeft plaatsgevonden in een kalenderjaar waarin de huizenprijzen aanzienlijk stijgen, terwijl de huizenprijzen inmiddels alweer flink zijn gezakt en ook ander inkomen van belastingplichtige (als gevolg van economische recessie) is afgenomen. Om te voorkomen dat op grote(re) schaal maatwerk zal moeten worden geboden aan individuele belastingplichtigen in een neergaande (onroerend goed)markt is het wenselijk het tijdsbestek tussen de vermogensaanwas en heffing hierover (voor zover mogelijk) te beperken. Bij heffing met slechts één jaar vertraging is dit het geval.

Uitvoering
Een nadeel van de keuze voor een vertraging van één jaar is dat het niet mogelijk is om de eindwaarde voor de waardeontwikkeling bij woningen voor in te vullen. De belastingplichtige moet die waarde dan zelf invullen. Aangezien de belastingplichtige in nagenoeg alle gevallen deze waarde vlak vóór de aangifteperiode heeft ontvangen van de gemeente, wordt hierdoor een beperkt

beroep gedaan op het doenvermogen van deze belastingplichtige. Het is voor belastingplichtigen logisch om die WOZ-beschikking direct te gebruiken. Sommigen doen dit ook nu al per abuis.

Daarnaast hebben belastingplichtigen ten tijde van de aangifte nog niet de kans gehad deze WOZ-beschikking middels een bezwaarschrift te veranderen. Dit kan leiden tot extra bezwaarschriften tegen de aanslag en druk op de uitvoering. Belastingplichtigen moeten betalen over ongerealiseerde waardemutaties uit het vorige belastingjaar. De verwachting is daarom dat meer belastingplichtigen bezwaar zullen maken tegen hun WOZ-beschikking. Vooral in een dalende markt kan dit leiden tot meer bezwaar- en beroepsprocedures bij de Belastingdienst en gemeenten. Hier staat tegenover dat belastingplichtigen de WOZ-beschikking ook pas een jaar later ontvangen, dus dit sluit mogelijk wel aan bij de belevingswereld.

De werkelijke kostenaftrek zal meer druk leggen op de uitvoering en meer vragen van het doenvermogen van burgers. Dit kan leiden tot extra discussies met belastingplichtigen. Er is op dit moment weinig tot geen capaciteit om effectief toezicht te houden op de kostenaftrek.

Budgettair
Een nadeel van de voorgestelde variant is dat de overgang op dit stelsel een geraamde eenmalige derving in 2026 van circa 1 miljard euro oplevert, omdat in dat jaar niet geheven kan worden over de waardestijging van woningen. Hier staat tegenover dat er extra opbrengst is in de eerste jaren ná 2026 omdat verliesverrekening nog moet ingroeien (in 2027 kunnen bijvoorbeeld alleen verliezen uit 2028 en 2026 verrekend worden). Dit compenseert naar schatting ruim de helft van de derving in 2026. De derving in 2026 zal worden meegenomen in het algehele budgettaire plaatje, mede op basis waarvan het tarief en het heffingvrije inkomen kunnen worden vastgesteld.

In het geval van een *dalende* huizenmarkt is er overigens geen derving, maar juist extra opbrengst (geen verliesverrekening voor dalende huizen). Bij een forfait is de geraamde derving er niet.

Onderstaand voorbeeld illustreert hoe het werkt op microniveau. Bij verkoop wordt de gederfde opbrengst uit 2026 ingehaald, waardoor *geen enkele waardestijging onbelast blijft*. Op macroniveau wordt de derving echter pas ingehaald wanneer eventueel ooit wordt overgestapt op een actueel stelsel met heffing direct in jaar (t); als dat ooit gebeurt, wordt in het overgangsjaar op dat stelsel (in theorie) belasting geheven over de jaren (t-1) én (t). Dit zou dan worden ingeboekt als extra opbrengst die de overgang op dat nieuwe stelsel met zich meebrengt.

Voorbeeld: Overgang naar nieuwe stelsel 2026
X heeft op 1 januari 2025 een vakantiewoning. Op 1 juli 2028 verkoopt X de woning voor € 175.000. Op 1 maart 2029 is de WOZ-waardeontwikkeling als volgt:

Jaar	WOZ-waarde op 1 januari van het jaar
2024	€ 135.000
2025	€ 142.000
2026	€ 150.000

2027	€ 160.000
2028	€ 169.000
2029	Onbekend

De belastingheffing is dan als volgt:

Jaar	Stelsel	Wat wordt belast?	Belastinggrondslag
2025	Overbrugging	Ontwikkeling 2025	forfait x € 135.000
2026	vab	Niets	€ 0
2027	vab	Ontwikkeling 2026	€ 10.000
2028	vab	Ontwikkeling 2027 en 1-1-2028 t/m 1-7-2028	€ 15.000

Variant 1b. Een forfait voor indirect rendement onroerende zaken

Uitleg

- Bij woningen is de beginwaarde de WOZ-waarde met waardepeildatum 1/1 van het jaar (t-1), evenals nu. Er wordt onderzocht of er aangesloten kan worden bij de waardepeildatum 1 januari van het belastingjaar. Aansluiten bij (t-1) kan mogelijk risico's met zich meebrengen.
- Bij niet-woningen is de beginwaarde de WEV met waardepeildatum 1/1 van het jaar (t), evenals nu.
- De grondslag wordt bepaald door de beginwaarde te vermenigvuldigen met het forfaitair bepaalde rendementspercentage. Dit percentage wordt gebaseerd op actuele CBS-cijfers uit het belastingjaar zelf.
- Er is geen eindwaarde en er wordt geen rekening gehouden met aan- en verkoopwaarden.
- Een keuze moet nog worden gemaakt om bij (sfeer)overgangen tussen verschillende boxen, situaties van vererving of schenking of aan- of verkoop uit te gaan van:
  - een waardepeildatum (1/1) zoals in het huidige stelsel; of:
  - schalen van het forfait naar aantal dagen in bezit (op dagbasis).
- In de forfaits wordt ten minste gedifferentieerd tussen woningen en niet-woningen, een mogelijke optie is om ook naar regio te differentiëren.
- Ook kosten worden op forfaitaire wijze afgetrokken, ook gedifferentieerd tussen ten minste woningen en niet-woningen.

Gevolgen van keuze voor WOZ waardepeildatum belastingjaar (t-1)

Het toepassen van een jaarlijks geactualiseerd forfait (op basis van de waardeontwikkeling van het belastingjaar) op een waarde van een voorafgaand jaar (in plaats van 1 januari van het jaar zelf) brengt risico's met zich mee. Het kan zowel positief als negatief uitpakken voor belastingplichtigen.

- Het is in het voordeel van belastingplichtigen als in het voorafgaande jaar de waardeontwikkeling dezelfde trend (positief of negatief) heeft als in het belastingjaar. Bij een positieve waardeontwikkeling is de verschuldigde belasting lager omdat de grondslag lager is. Bij een negatieve waardeontwikkeling is het te verrekenen verlies hoger omdat de grondslag van (t-1) hoger is.
- Het is in het nadeel van belastingplichtigen als in het voorafgaande jaar de waardeontwikkeling niet dezelfde trend heeft als in het voorafgaande jaar (positief respectievelijk negatief dan wel negatief respectievelijk positief).
  - Als in belastingjaar het rendement positief is, en in het voorafgaande kalenderjaar het rendement negatief, is de grondslag (t-1) hoger en derhalve de verschuldigde belasting ook.

- Als in belastingjaar het rendement negatief is, en in het voorafgaande kalenderjaar het rendement positief, is de grondslag (t-1) lager en wordt er minder verlies in aanmerking genomen.

Mate van benadering van het werkelijke rendement
Het nadeel dat inherent is aan het gebruik van een forfait is dat het niet de waardeontwikkeling van elke individuele onroerende zaak exact zal benaderen. Dit speelt bij woningen in het bijzonder, omdat het om grote bedragen gaat en de spreiding fors is.

Bijkomend risico is dat belastingplichtigen na verloop van tijd over de werkelijke WOZ-waarde beschikken en dus kunnen zien dat zij "te veel" belasting hebben betaald.

Voorbeeld
In 2016 was de waardestijging landelijk gemiddeld 5,9%, in Amsterdam 18,4% en in Den Helder 1,6%. Het is aannemelijk dat zelfs populaire woningen in Den Helder het gemiddelde van 5,9% waarschijnlijk niet konden bereiken in 2016. Voor een woning van € 500.000 zou dan 31% x (5,9% - 1,6%) x € 500.000 = € 6.665 "te veel" belasting moeten worden betaald over een fictieve waardestijging die niet zou zijn behaald. Bij grote waardestijgingen zoals in het kalenderjaar 2021 kan de "te veel" betaalde belasting oplopen tot boven de € 10.000 per woning voor tienduizenden, zo niet meer, belastingplichtigen.

Dit voorbeeld staat niet op zichzelf. Onderstaande tabel[1] toont per jaar het aandeel woningen waarbij de waardeontwikkeling op basis van elk van de forfaits in het verleden te hoog zou zijn ingeschat als toen zulke forfaits van toepassing waren geweest: ofwel 2%-punt te hoog, ofwel zo hoog dat € 1.000 te veel belasting betaald zou worden (op basis van een tarief van 31%). Vervolgens tonen we ook hoeveel euro de forfaits gemiddeld afwijken (naar boven of naar beneden) van de werkelijke ontwikkeling.

		Landelijk forfait	Naar provincie gedifferentieerd forfait	Naar gemeente gedifferentieerd forfait
2016	Aandeel met € 1.000 "te veel" belasting	50%	34%	30%
	Aandeel met 2% te hoge mutatie	54%	36%	31%
	Gemiddelde verschil met forfait	€ 13.685	€ 11.396	€ 9.834
2017	Aandeel met € 1.000 "te veel" belasting	45%	38%	32%
	Aandeel met 2% te hoog	46%	38%	32%
	Gemiddelde verschil met forfait	€ 14.643	€ 13.655	€ 12.302
2018	Aandeel met € 1.000 "te veel" belasting	41%	36%	34%
	Aandeel met 2% te hoog	39%	34%	32%
	Gemiddelde verschil met forfait	€ 14.557	€ 13.919	€ 13.122

[1] Voor het vaststellen van de forfaits in het verleden is in de tabel uitgegaan van de gemiddelde stijging in WOZ-waarde voor woningen met een WOZ-waarde van ten minste € 100.000.

De belangrijkste maat voor de spreiding, het gemiddelde verschil in waardestijging, loopt af naar mate het forfait verder wordt gedifferentieerd, maar blijft hoog. Zelfs bij forfaits gedifferentieerd naar gemeente wordt over bijna **1/3 van de woningen** ten minste € 1.000 "te veel" belasting betaald. Verder differentiëren zal dus helpen, maar lost het probleem niet op. Het lijkt erop dat een groot deel van de spreiding wordt veroorzaakt door verschillen binnen gemeentes (centrum of buitenwijk/platteland) en tussen verschillende soorten woningen (appartement/vrijstaand etc.).

Twee nuanceringen bij de tabel. Ten eerste toont de tabel de afwijking in een enkel jaar. Voor sommige woningen zal de waardestijging langjarig bezien dichter in de buurt komen van het forfait. Vaak hebben zulke trends op de woningmarkt echter wel een meerjarig karakter en blijft de forfaitaire belasting in zulke gevallen meerdere jaren op rij "te hoog". Ten tweede is uitgegaan van de gemiddelde waardeontwikkeling als forfait. Dat kan wat hoger zijn dan een prijsindexcijfer, omdat in het gemiddelde ook waardestijging als gevolg van uitbouw/verbetering van woningen is meegenomen.

Overwegingen Landsadvocaat (LA)
Uit de box 3-gerelateerde jurisprudentie van de Hoge Raad leidt de LA af dat voor de uitkomst van een artikel 1 EP-toets op stelselniveau van belang is of met een forfaitair box 3-stelsel wordt getracht de werkelijkheid te benaderen. Wordt die werkelijkheid met een forfaitair stelsel onvoldoende benaderd, dan kan dit, ondanks de ruime beoordelingsvrijheid die aan de wetgever toekomt, in het licht van de proportionaliteitstoets niet opwegen tegen de met de invoering van het stelsel gediende belangen die (onder meer) verband houden met de uitvoerbaarheid van het belastingstelsel en budgettaire overwegingen.
Volgens de LA kent deze variant mogelijk vergelijkbare problemen als die ertoe hebben geleid dat de Hoge Raad de vermogensrendementsheffing in strijd heeft geacht met artikel 1 EP EVRM en artikel 14 EVRM. Het forfait van deze variant 1b. benadert wel beter het mogelijke rendement. De omstandigheid dat dit rendement bijvoorbeeld in een bepaald jaar niet wordt behaald, is volgens de LA niet zonder meer een probleem wanneer blijvend wordt getracht de werkelijkheid te benaderen.

Aan de andere kant is vanwege het grote aantal mensen dat ruim te veel belasting zou betalen bij een forfait niet uitgesloten dat de Hoge Raad zou oordelen dat de forfaits niet meer in een voldoende relatie staan tot het redelijkerwijs te behalen rendement, zodat mogelijk sprake is van strijd met artikel 1 EP EVRM.

De LA adviseert de forfaits jaarlijks te herzien en voortdurend te laten aansluiten bij de werkelijke (regionale/landelijke) rendementen die zijn gerealiseerd in het belastingjaar. Dit is ook de bedoeling.

Daarbij geeft de LA in overweging om deze gedifferentieerde forfaits af te stemmen op het rendement dat belastingplichtigen in de praktijk gemiddeld zouden moeten kunnen behalen zonder dat zij daarvoor (veel) risico te hoeven nemen. Het forfait expres "te laag" vaststellen zou volgens de LA mogelijk tot een ongelijke behandeling kunnen leiden tussen beleggers in aandelen enerzijds en beleggers in onroerende zaken anderzijds.

Uitvoering
Het belangrijkste voordeel van een forfait is de uitvoerbaarheid. Deze variant is zowel voor belastingplichtigen als de Belastingdienst (toezicht) eenvoudig.

Differentiatie van forfaits kan de uitvoeringslasten vergroten en kost IV-capaciteit, maar hoogstwaarschijnlijk niet meer dan bij werkelijk rendement het geval is. Maar dat hangt af van de invulling van werkelijk rendement en de mate van differentiatie van de forfaits.

Als het forfait als onrechtvaardig wordt ervaren, kunnen bezwaar en beroep een groot beslag leggen op de uitvoering. Ook het juridische risico van een onhoudbaar stelsel levert bij een nieuwe hersteloperatie een potentieel groot uitvoeringsrisico op.

Budgettair
Anders dan bij variant 1a., is er bij variant 1b. geen derving in het jaar van invoering. De waardeontwikkeling wordt direct belast zonder vertraging.
De juridische risico's leveren ook een budgettair risico op, als bijvoorbeeld het stelsel niet houdbaar blijkt en een hersteloperatie zou moeten worden opgetuigd. Het budgettaire risico is daarmee aanzienlijk.

Cassatieberoep tegen de hofuitspraak rechtsherstel box 3
- Onlangs bent u geïnformeerd over de uitspraak over het rechtsherstel voor de box 3-heffing vanaf 2017 van het Hof van 2 november jl.[2]
- Het Hof oordeelt dat aan de belastingplichtige, in afwijking van (de berekening op grond van) het Besluit rechtsherstel box 3, toch compensatie moet worden geboden.
- Het Hof vermindert de aanslag inkomstenbelasting 2017 door het box 3-inkomen vast te stellen op het door de belastingplichtige werkelijk behaalde rendement.
- De beslissing van het Hof verdraagt zich niet met het Besluit rechtsherstel box 3 (Besluit) en de Wet rechtsherstel box 3 (Wet).
- Het Besluit en de Wet stellen het box 3-inkomen niet vast op het werkelijk behaalde rendement, maar geven een nieuwe berekening van het box 3-inkomen.
- Dat het Hof aan deze nieuwe berekening voorbijgaat, is een reden voor het instellen van cassatieberoep.
- Uiteraard kan de uitkomst van het arrest niet met zekerheid worden voorspeld, maar de inschatting is dat er een reëel risico is dat de HR ons cassatieberoep ongegrond zal verklaren.
- In de betreffende procedure was voor het Hof tussen partijen het werkelijk rendement overeengekomen en is het Hof daarvan uitgegaan. Nu het werkelijke rendement is komen vast te staan zou de HR - evenals het Hof heeft gedaan - de zaak langs de lijn van het Kerstarrest kunnen afdoen. Bovendien staat ook vast dat bij de betreffende belastingplichtige sprake is van een rechtstekort waarin het Besluit en de Wet niet voorzien.
- Verder heeft de HR in het Kerstarrest overwogen dat de rechter de omvang van de op rechtsherstel gerichte compensatie in het algemeen slechts naar redelijkheid zal kunnen vaststellen. De HR kan oordelen dat de rechter dat in dit geval heeft gedaan.

[2] Nota van 4 november jl. met nummer 2713396.

- Dan komt de HR niet toe aan een inhoudelijke beoordeling van het rechtsherstel waarin het Besluit en de Wet voorzien.
- Gelet op de omvang van het aantal reacties van burgers op het aan hen geboden rechtsherstel kan de HR in ons cassatieberoepschrift wel gevraagd worden zich (al dan niet ten overvloede) uit te laten over het door u en de wetgever geboden rechtsherstel en de vraag of dat voldoende is voor het wegnemen van de EVRM-schending.
- In dat kader kan de HR worden gewezen op de grote impact van de hersteloperatie op de maatschappij en de Belastingdienst.
- Het cassatieberoepschrift moet uiterlijk 14 december a.s. bij de HR zijn ingediend.
- Wanneer eerst pro forma beroep wordt ingesteld, dan geeft de HR ons vervolgens een termijn van zes weken voor het indienen van de motivering.
- Wanneer de motivering moet worden geschreven zal de Wet zijn aangenomen en met terugwerkende kracht zijn ingevoerd, zodat de HR bij zijn toetsing zou kunnen uitgaan van de Wet.[3]
- De motivering van het cassatieberoepschrift zal te zijner tijd met u worden afgestemd.

Informatiepunt

Rafels herstel papieren aangevers

Voor de papieren aangevers 2021 en 2022 geldt dat zij een toelichting op de aangifte hebben ontvangen waarin herstel box 3 niet is verwerkt. Vanaf 8 oktober wordt bij degenen die om een papieren aangifte 2021 verzoeken en bij degenen die een F-biljet (aangifte over het jaar van overlijden) 2022 uitgereikt krijgen een addendum bijgevoegd waarin herstel box 3 en de te maken berekening van het box 3 inkomen is opgenomen.

Belastingplichtigen die op papier aangifte hebben gedaan zonder dat zij over het addendum beschikten zullen een aangifte hebben gedaan waarin het herstel niet is verwerkt. De aanslag wordt wel opgelegd rekening houdend met herstel volgens de spaarvariant, waarbij de in de aangifte opgenomen gegevens als uitgangspunt voor de berekening wordt genomen.
De volgende 'rafels' doen zich hier voor:

- De aftrek van specifieke zorgkosten worden zo goed als mogelijk herrekend met inachtneming van het nieuwe drempelbedrag na herstel.
- De aftrek van giften kan niet worden herrekend met inachtneming van het nieuwe drempelbedrag na herstel. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de giften als een vaststaand bedrag worden aangeleverd aan het aanslagsysteem en dat dan niet het onderscheid gemaakt kan worden tussen periodieke giften en overige giften. Dit maakt het herrekenen van de drempel onmogelijk. Bij de elektronische aangifte doet zich dit probleem niet voor; hier vindt wel herrekening van het drempelbedrag plaats.
- Belastingplichtigen hebben geen zorgkosten en/of giften opgevoerd op hun aangifte, omdat de uitgaven beneden het niet aftrekbare drempelbedrag bleven. Na toepassing van herstel komen zij mogelijk wel voor aftrek in aanmerking, omdat de drempel hierdoor lager is geworden.

Om zo goed mogelijk de belangen van belastingplichtigen te borgen worden de volgende acties ondernomen:

[3] Zie HR 2 oktober 2009, ECLI:NL:HR:2009:BI1892 en ECLI:NL:HR:2009:BI1909 over de afschaffing van de pc-privéregeling met terugwerkende kracht en het toetsingskader.

1. Gerichte nazending van het addendum met een begeleidende brief aan de volgende groep: nabestaanden/vertegenwoordigers die voor 8 oktober een papieren F biljet 2022 hebben ontvangen, de erflater een box 3 inkomen had in 2021 en/of een eigen woning had op 1 jan 2021 en de woning niet meer had op 31 dec 2021 (eigen woning is verkocht en vermoedelijk is het box 3 inkomen hoger dan in 2021). In totaal betreft dit 15.995 gevallen. Voor deze nazending is gekozen omdat dit een doelgroep betreft waarvoor het van belang is om de giften en/of zorgkosten (wederom) te berekenen. In het overlijdensjaar is de kans dat sprake is van aftrek zorgkosten relatief groter dan bij reguliere aangiften. Daarom is specifiek voor deze gevallen gekozen voor een maximale inzet om de aangifte zo snel mogelijk in een keer goed in te dienen en af te handelen.

2. In alle andere gevallen waarin een papieren aangifte 2021 is uitgereikt, wordt het addendum niet nagezonden. Het betreft hier de reguliere P aangifte, de C aangifte voor buitenlandse belastingplichtigen, de M aangifte voor het jaar van migratie, en F aangiften voor het overlijdensjaar.
   Voor de P aangiften 2021 is gerichte toezending van het addendum niet mogelijk. Het ongericht toezenden van het addendum naar deze doelgroep is onwenselijk omdat het financiële belang gering is en toezending vragen oproept. De belastingplichtigen die de aangifte tijdig hebben ingediend (ruim 28 500 van de 29 000 verstrekte papieren P biljetten 2021), hebben inmiddels een aanslag ontvangen of ontvangen (veelal) de aanslag binnenkort. Op basis van de aanslag kan de doelgroep (laten) controleren of deze juist is vastgesteld. Zij kunnen op de aanslag de nieuwe box 3 berekening en de effecten daarvan op het verzamelinkomen zien en een herberekening van de giften en/of specifieke zorgkosten maken. De doelgroep kan uiteraard desgewenst bij de bestellijn van de BelastingTelefoon het addendum opvragen.
   Voor de papieren F aangiften 2021 geldt dat er 173 000 biljetten 2021 zijn uitgereikt, waarvan het overgrote deel (ongeveer 162 000) al (op papier of digitaal) is ingediend. Voor deze doelgroep geldt hetzelfde als hiervoor bij de P aangifte 2021 is vermeld: het financiële belang is gering en ongerichte toezending van het addendum roept vragen op, ook ten aanzien van inmiddels afgewikkelde boedels. Met behulp van de opgelegde aanslag kan uiteraard ook in deze gevallen het effect van herstel op de drempels worden bepaald en desgewenst een nieuwe berekening van de zorgkosten en/of giften worden gemaakt.
   Voor de C aangiften 2021 geldt dat herstel niet tot een lager box 3 inkomen leidt, omdat spaartegoeden niet belast zijn in Nederland. Het toezenden van het addendum is daarmee overbodig.
   De belastingplichtigen die gebruik maken van de papieren M aangifte 2021 ontvangen geen addendum omdat deze doelgroep met de papieren aangifte in samenhang met het addendum het wereldinkomen na herstel niet goed kan berekenen. Deze doelgroep zal, net als digitale M-aangevers, gebruik moeten maken van de digitale ondersteuningsmiddelen.

Stand van zaken burgerreacties

- Tot 22 november zijn vanaf 14 juli 93.000 burgerreacties geregistreerd. Dit aantal zal toenemen omdat nog niet alle poststukken, die afgelopen weken

in grote aantallen zijn binnengekomen, zijn gescand, geclassificeerd en in het juiste systeem zijn geregistreerd.

- Van de ruim 93.000 burgerreacties ziet 88% toe op reacties van niet-massaal-bezwaarmakers, dit betreffen verzoeken ambtshalve vermindering.
- Vanaf medio november wordt er niet meer massaal post aangeboden, het betreft met name individuele poststukken.
- Van de burgers die vanaf 14 juli rechtsherstel is geboden is in onderstaande tabel het aantal en percentage burgerreacties dat in voorraad is op dit moment, te zien in relatie tot het aangeboden herstel per doelgroep:

Aantallen	Voorraad aantal reacties (percentage is vastgesteld obv voorraad irt verzonden rechtsherstel)	Opmerkingen
Geautomatiseerde verzending I Doelgroep A (Massaal bezwaarmakers)		
225.028	**3.711 (1,65 %)**	Voorbeeld Berekening: 3.711/225.028*100% = 1,65%.
Geautomatiseerde verzending I Doelgroep B (Aanslagen die nog niet onherroepelijk vaststonden)		
229.317	**1.462 (0,64 %)**	
Geautomatiseerde verzending I Doelgroep D (Aangiften IH 2021)		
1.136.218	**4.950 (0,44 %)**	1. Binnen het aantal burgerreacties (4.950) kunnen niet gerelateerde arrest box 3 onderwerpen terugkomen. We kunnen dit nog niet rapporteren. 2. Het betreft het aantal massaal verzonden IH-2021 beschikking, die begin dit jaar zijn geparkeerd. Wekelijks worden aanslagen IH-2021 opgelegd, deze worden in deze gegevens niet meegenomen, het betreft een regulier proces.

Reactie van burger over teruggave bezwaarmakers

- Op dinsdag 15 november heeft u een e-mail ontvangen van een burger waarin wordt aangegeven dat de teruggave voor bezwaarmakers ernstig vertraagd zou zijn. U heeft verzocht na te gaan wat er bij deze burger speelt en of dit signaal zou kloppen.
- In de mail is geen BSN nummer opgenomen. Zonder dit nummer lukt het niet om de persoonlijke situatie van deze belastingplichtige na te gaan.
- Op basis van de mail, kan er sprake zijn van meerdere situaties:
    - Betreft een massaal bezwaarmaker: Dan valt belastingplichtige in doelgroep A.
        - Herstel heeft plaatsgevonden. Echter bij enkele kon het herstel nog niet toegepast worden. Bijv. omdat er nog lopende zaken speelden (andere vragen naast arrest box 3). Deze lopende zaken worden zo spoedig mogelijk afgehandeld, zodat het herstel kan plaatsvinden. Op dit moment zijn dit er nog tientallen. In de veegrondes worden deze posten dan

meegenomen. Deze belastingplichtigen zijn allen geïnformeerd over hun situatie.
        - Heeft massaal bezwaar ingediend echter niet alle jaren zijn goed ingevoerd, of niet alle jaren zijn onder het massaal bezwaar ingediend. Op de invoer vindt controle plaats. Mogelijk is een jaar onterecht niet meegenomen. Indien bel. pl. niet alle jaren heeft ingediend, valt dit onder de niet-bezwaarmakers.
    - Betreft een bezwaarmaker, waardoor aangifte nog niet onherroepelijk vaststond. Dan valt belastingplichtige in doelgroep B. Voor deze doelgroep wordt nu, volgens de overal planning, herstel geboden. Indien er nog andere elementen speelden in het bezwaar, moeten ook eerst die afgehandeld worden, voordat herstel geboden wordt.
- De mail, is op dit punt te onduidelijk om te beoordelen welke situatie van toepassing is, danwel dat er sprake is van iets anders
- Dat er sprake is van 'ernstige vertraging' past dan ook niet in de stand van zaken van het herstel.

Communicatie
N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
De Kamer heeft inbreng geleverd voor een Schriftelijk Overleg over de brief over het toekomstig stelsel van september.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Type onroerende zaak	Huidig stelsel		Toekomstig stelsel uitgaande van een forfait		Toekomstig stelsel uitgaande van een stelsel met beginwaarde t-1	
	Beginwaarde in belastingjaar	**Eindwaarde in belastingjaar**	**Beginwaarde in belastingjaar bij forfait**	**Eindwaarde in belastingjaar bij forfait**	**Beginwaarde in belastingjaar bij werkelijk rendement**	**Eindwaarde in belastingjaar bij werkelijk rendement**
Woning (onverhuurd)	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	WOZ-waarde 1/1 t[1]
Aangekocht in jaar t	Geen aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Geen aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t[2]		Geen aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t[3]	
Aangekocht in jaar t-1	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	Aankoopwaarde	WOZ-waarde 1/1 t
Verkocht in jaar t	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t	WOZ-waarde 1/1 t-1	Verkoopwaarde[4]
In het buitenland	WEV 1/1 t-1 (volgens principes WOZ)	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t-1 (volgens principes WOZ)	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t-1 (volgens principes WOZ)	WEV 1/1 t (volgens principes WOZ)
Sfeerovergang vanuit box 1 of box 2 in jaar t	Geen box 3-aangifte nodig indien nog niet in box 3 op 1/1 t		Geen box 3-aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Geen box 3-aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t	
Sfeerovergang vanuit box 1 of box 2 in jaar t-1	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WEV zoals over is afgerekend in box 1 of box 2	WOZ-waarde 1/1 t
Sfeerovergang naar box 1 of box 2	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	WEV zoals wordt ingebracht in box 1 of box 2
Overgang binnen box 3	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t (forfait voor niet-woningen)[5]	Forfait / n.v.t.	Geen box 3-aangifte nodig, wordt betrokken in aangifte jaar erna	

[1] De opgegeven eindwaarde in belastingjaar t is gelijk aan de beginwaarde in belastingjaar t+1.
[2] Bij een forfait wordt er enkel belast wanneer de onroerende zaak in bezit is op waardepeildatum 1/1 t. Spiegelbeeldig wordt er in het jaar van verkoop belast alsof de onroerende zaak gedurende het hele jaar in bezit is. Een alternatief is in beide jaren heffen en het forfait schalen voor het aantal maanden in bezit. Naast aan- en verkoop geldt deze keuze ook voor sfeerovergangen en vererving en schenking. Het wel of niet schalen is nog een discussiepunt. Het is een relatief eenvoudige manier om de nauwkeurigheid substantieel te vergroten. Anderzijds, forfaits hebben een zekere ruwheid, maar het is wel de bedoeling dat ze in ieder geval proberen het werkelijk rendement te benaderen.
[3] Bij heffing in het jaar van aankoop krijg je anders in een werkelijk rendementsstelsel als beginwaarde de aankoopwaarde en als eindwaarde de WOZ-waarde 1/1 t. Er wordt dan terug in de tijd geheven. Dit sluit echter niet aan bij het streven naar heffen over werkelijk rendement. In het volgende belastingjaar wordt alsnog geheven.
[4] Er wordt dus in het jaar van verkoop direct afgerekend over de waardontwikkeling van meer dan één jaar.
[5] Alternatief is niet-woningen en woningen forfait schalen naar respectievelijk WEV 1/1 t en WOZ-waarde 1/1 t-1, afhankelijk van de periode woning en niet-woning.

(van niet-woning naar woning) in jaar t						
Overgang binnen box 3 (van niet-woning naar woning) in jaar t-1	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t (forfait voor woningen)[6]	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t-1	WOZ-waarde 1/1 t[7]
Overgang binnen box 3 (van woning naar niet-woning)	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait woningen	WOZ-waarde 1/1 t-1	WEV 1/1 t+1
Ontvangen erfenis of schenking in jaar t	Geen box 3-aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Geen box 3-aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Geen box 3-aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t	
Ontvangen erfenis of schenking in jaar t-1	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	Waarde waarover is afgerekend in schenk- / erfbelasting	WOZ-waarde 1/1 t
Gegeven erfenis of schenking	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Waarde waarover is afgerekend in schenk- / erfbelasting
Woning die op erfpachtgrond staat	WOZ-waarde 1/1 t-1 – waarde toekomstige erfpachtcanons	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1 – waarde toekomstige erfpachtcanons	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1 – waarde toekomstige erfpachtcanons (waarderings-principes t-1)	WOZ-waarde 1/1 t – waarde toekomstige erfpachtcanons (waarderings-principes t)
Vruchtgebruik en andere genotsrechten (tenzij sprake is van een zakelijke vergoeding en de termijnen	Vruchtgebruiker en blooteigenaar: Jaarlijkse uitkering (4% WEV) *	Forfait / n.v.t.	Vruchtgebruiker en blooteigenaar: Jaarlijkse uitkering (4% WEV) * vermenigvuldigings factor	Forfait / n.v.t.	Blooteigenaar: WOZ-waarde 1/1 t-1	Blooteigenaar: WOZ-waarde 1/1 t

[6] Alternatief is niet-woningen en woningen forfait schalen naar respectievelijk WEV 1/1 t en WOZ-waarde 1/1 t-1, afhankelijk van de periode woning en niet-woning.

[7] Hierdoor wordt voorkomen dat voor de aangifte IB 2028 de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 als eindwaarde aanmerking moet worden genomen, terwijl het object op deze datum nog geen woning was.

betrekking hebben op een tijdvak dat niet langer is dan 1 jaar)	vermenigvuldigingsfactor					
Vruchtgebruik via erfrecht of testament	Vruchtgebruiker: Niet in aangifte inkomstenbelasting		WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1[8]	WOZ-waarde 1/1 t
Beklemming[9]	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	WOZ-waarde 1/1 t

Type onroerende zaak	**Huidig stelsel**		**Toekomstig stelsel**		**Toekomstig stelsel uitgaande van een stelsel met beginwaarde t-1**	
	Beginwaarde in belastingjaar	**Eindwaarde in belastingjaar**	**Beginwaarde in belastingjaar bij forfait**	**Eindwaarde in belastingjaar bij forfait**	**Beginwaarde in belastingjaar bij werkelijk rendement**	**Eindwaarde in belastingjaar bij werkelijk rendement**
Woning (verhuurd)[10]	WOZ-waarde 1/1 t-1 * leegwaarderatio (tabel jaar t)	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1 * leegwaarderatio (tabel jaar t)	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1 * leegwaarderatio (tabel jaar t-1)	WOZ-waarde 1/1 t * leegwaarderatio (tabel jaar t)[11]
Niet meer verhuurd gedurende jaar	WOZ-waarde 1/1 t-1 * leegwaarderatio (tabel jaar t)	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1 * leegwaarderatio (tabel jaar t)	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1 * leegwaarderatio (tabel jaar t-1)	WOZ-waarde 1/1 t
Nog niet verhuurd begin van het jaar	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	Forfait / n.v.t.	WOZ-waarde 1/1 t-1	WOZ-waarde 1/1 t * leegwaarderatio (tabel jaar t)

	Huidig stelsel	**Toekomstig stelsel**	**Toekomstig stelsel**

[8] De belastingplichtige met recht van vruchtgebruik betaalt tijdens het vruchtgebruik over de waardeontwikkeling van de onroerende zaak in box 3, alsof het diens volle eigendom is. Eventuele betalingen voor dit vruchtgebruik kunnen in de aangifte opgegeven worden als kosten en kunnen zo van het rendement afgetrokken worden.
[9] Aangezien het recht eeuwigdurend is, betaalt de belastingplichtige over de waardeontwikkeling alsof het diens volle onbezwaarde eigendom betreft.
[10] De situaties zoals beschreven in de tabel voor woningen gelden ook voor een verhuurde woning. In principe geldt dan bij een verhuurde woning dat waar een WOZ-waarde opgegeven wordt, deze vermenigvuldigd wordt met de leegwaarderatio.
[11] De opgegeven eindwaarde in belastingjaar t is gelijk aan de beginwaarde in belastingjaar t+1. Door te werken met de leegwaarderatiotabel van het betreffende belastingjaar sluit dit bij een wijziging in de leegwaarderatiotabel mooi aan.

Type onroerende zaak	Beginwaarde in belastingjaar	Eindwaarde in belastingjaar	Beginwaarde in belastingjaar bij forfait	Eindwaarde in belastingjaar bij forfait	Beginwaarde in belastingjaar bij werkelijk rendement	Eindwaarde in belastingjaar bij werkelijk rendement
Niet-woning (verhuurd of onverhuurd)	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	WEV 1/1 t+1[12]
Aangekocht in jaar t	Geen aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Geen aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Aankoopwaarde	WEV 1/1 t+1
Aangekocht in jaar t-1	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	WEV 1/1 t+1
Verkocht in jaar t	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Verkoopwaarde
In het buitenland	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	WEV 1/1 t+1
Sfeerovergang vanuit box 1 of 2 in jaar t	Geen box 3 aangifte nodig indien nog niet in box 3 op 1/1 t		Geen box 3 aangifte nodig indien nog niet in box 3 op 1/1 t		WEV zoals over is afgerekend in box 1 of box 2	WEV 1/1 t+1
Sfeerovergang vanuit box 1 of 2 in jaar t-1	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	WEV 1/1 t+1
Sfeerovergang naar box 1 of 2	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	WEV zoals wordt ingebracht in box 1 of box 2
Ontvangen erfenis of schenking in jaar t	Geen aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Geen aangifte nodig indien nog niet in bezit op 1/1 t		Waarde waarover is afgerekend in schenk- / erfbelasting	WEV 1/1 t+1
Ontvangen erfenis of schenking in jaar t-1	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	WEV 1/1 t+1
Gegeven erfenis of schenking	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Waarde waarover is afgerekend in schenk- / erfbelasting
Niet-woning die op erfpachtgrond staat	WEV 1/1 t – waarde	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t – waarde	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t – waarde toekomstige	WEV 1/1 t+1 – waarde toekomstige

[12] De opgegeven eindwaarde in belastingjaar t is gelijk aan de beginwaarde in belastingjaar t+1.

	toekomstige erfpachtcanons		toekomstige erfpachtcanons		erfpachtcanons (waarderings-principes t)	erfpachtcanons (waarderings-principes t+1)
Vruchtgebruik en andere genotsrechten (tenzij sprake is van een zakelijke vergoeding en de termijnen betrekking hebben op een tijdvak dat niet langer is dan 1 jaar)	Vruchtgebruiker en blooteigenaar: Jaarlijkse uitkering (4% WEV) * vermenigvuldigingsfactor	Forfait / n.v.t.	Vruchtgebruiker en blooteigenaar: Jaarlijkse uitkering (4% WEV) * vermenigvuldigingsfactor	Forfait / n.v.t.	Blooteigenaar: WEV 1/1 t	Blooteigenaar: WEV 1/1 t+1
Verkrijger vruchtgebruik via erfrecht of testament	Niet in aangifte inkomstenbelasting		WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t[13]	WEV 1/1 t+1
Beklemming[14]	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t	WEV 1/1 t+1
Pachtgrond	WEV 1/1 t handleiding waardering verpachte gronden[15]	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t handleiding waardering verpachte gronden	Forfait / n.v.t.	WEV 1/1 t handleiding waardering verpachte gronden t[16]	WEV 1/1 t+1 handleiding waar-dering verpachte gronden t+1

[13] De belastingplichtige met recht van vruchtgebruik betaalt over de waardeontwikkeling van de onroerende zaak in de box 3, alsof het diens volle eigendom is. Eventuele betalingen voor dit vruchtgebruik kunnen in de aangifte opgegeven worden als kosten en kunnen zo van het rendement afgetrokken worden.
[14] Aangezien het recht eeuwigdurend is, betaalt de belastingplichtige over de waardeontwikkeling alsof het diens volle onbezwaarde eigendom betreft.
[15] Volgens handleiding: Waardering van verpachte gronden in box 3 - Belastingjaar 2021 (belastingdienst.nl).
[16] Pachtinkomsten vallen onder direct rendement en zullen ook bij de belastingheffing betrokken worden.

Voorbeelden bij schema met begin- en eindwaarden bij woningen en niet-woningen in box 3

1. **Woning (onverhuurd) in jaar t**
   Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027[1] en op 1/1/2028[2] een box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028[3] (= beginwaarde IB 2029)

2. **Aankoop woning (onverhuurd) in jaar t**
   Belastingplichtige koopt op 1/6/2028 een box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog niet in bezit was bij belastingplichtige op de peildatum 1/1/2028
   b. Toekomstig stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog niet in bezit was bij belastingplichtige op de peildatum 1/1/2028[4]
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog niet in bezit was bij belastingplichtige in 2027 (t-1)[5]

3. **Aankoop woning (onverhuurd) in jaar t-1**
   Belastingplichtige koopt op 1/6/2027 een box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = aankoopwaarde op 1/6/2027 » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028[6] (= beginwaarde IB 2029)

4. **Verkoop woning (onverhuurd) in jaar t**
   Belastingplichtige verkoopt op 1/6/2028 zijn box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027[7]
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling tussen 1/1 2027 en de verkoop = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » verkoopwaarde op 1/6/2028[8]

---

[1] Voor de heffing op basis van een stelsel met beginwaarde t-1 is het voor de aangifte IB over het jaar t (IB 2028) van belang dat de woning gedurende het gehele jaar t-1 (2027) in bezit is geweest bij belastingplichtige.
[2] Voor de heffing op basis van een forfait is het van belang dat voor de aangifte IB over het jaar t (IB 2028) de woning op 1/1 van het jaar t (2028) om 0:00 uur in bezit is bij belastingplichtige.
[3] De opgegeven eindwaarde in belastingjaar t (2028) is gelijk aan de beginwaarde in belastingjaar t+1 (2029).
[4] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.
[5] Bij heffing in het jaar van aankoop krijg je anders in een werkelijk rendementsstelsel als beginwaarde de aankoopwaarde en als eindwaarde de WOZ-waarde 1/1 t. Er wordt dan in de tijd terug geheven. Dit sluit niet aan bij het streven naar heffen over werkelijk rendement. In het volgende belastingjaar wordt alsnog geheven.
[6] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.
[7] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.
[8] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is langer dan één jaar.

5. **Woning (onverhuurd) in het buitenland in jaar t**
   Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een woning in het buitenland. Wat zijn de gevolgen daarvan voor de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV (= waarde in het economisch verkeer) op de peildatum 1/1/2027 (volgens principes WOZ)
   b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2027 (volgens principes WOZ)
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = WEV op de peildatum 1/1/2027 » WEV op de peildatum 1/1/2028 (= beginwaarde IB 2029)

6. **Sfeerovergang woning (onverhuurd) vanuit box 1 of box 2 in jaar t**
   Belastingplichtige gebruikt zijn voormalige eigen woning vanaf 1/6/2028 als tweede huis. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog geen tweede huis was bij belastingplichtige op de peildatum 1/1/2028
   b. Toekomstig stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog geen tweede huis was bij belastingplichtige op de peildatum 1/1/2028[9]
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog niet in bezit was als tweede woning in 2027 (t-1).

7. **Sfeerovergang woning (onverhuurd) vanuit box 1 of box 2 in jaar t-1**
   Belastingplichtige gebruikt zijn voormalige eigen woning vanaf 1/6/2027 als tweede huis. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = WEV op 1/6/2027 (zoals over afgerekend in box 1 of box 2) » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028[10] (= beginwaarde IB 2029)

8. **Sfeerovergang woning (onverhuurd) naar box 1 of box 2 in jaar t**
   Belastingplichtige verkoopt zijn box 3-woning op 1/6/2028 aan zijn vennootschap. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
   b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027[11]
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling1/1 2027 en sfeerovergang = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » WEV op 1/6/2028[12]

9. **Overgang woning (onverhuurd) binnen box 3 in het jaar t (van niet-woning naar woning)**
   Het kantoorpand van belastingplichtige is op 1/6/2028 in gebruik genomen als box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

   a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
   b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028[13]
   c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: niet in de aangifte IB 2028; wel in de aangifte IB 2029: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de

[9] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.
[10] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.
[11] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.
[12] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is langer dan één jaar.
[13] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.

peildatum 1/1/2028 » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2029[14] (= beginwaarde IB 2030)

10. Overgang woning (onverhuurd) binnen box 3 in het jaar t (van woning naar niet-woning)

De box 3-woning van belastingplichtige is op 1/6/2028 in gebruik genomen als kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027;
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027[15];
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 en 2028, om aan te sluiten bij de heffing in t+1 voor niet-woningen = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » WEV op de peildatum 1/1/2029[16] (= beginwaarde IB 2029).

11. Ontvangen erfenis of schenking woning (onverhuurd) in jaar t

Belastingplichtige ontvangt krachtens schenking op 1/6/2028 een box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de schenking nog niet was ontvangen op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de schenking nog niet was ontvangen op de peildatum 1/1/2028[17]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de schenking nog niet nog niet in bezit was in 2027 (t-1)

12. Ontvangen erfenis of schenking woning (onverhuurd) in jaar t-1

Belastingplichtige ontvangt krachtens schenking of vererving op 1/6/2027 een box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over waardeontwikkeling vanaf vererving of schenking in 2027 = waarde waarover is afgerekend voor de erf- of schenkbelasting bij de schenking of vererving op 1/6/2027 » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028[18] (= beginwaarde IB 2029)

13. Gegeven erfenis of schenking woning (onverhuurd) in jaar t

Belastingplichtige schenkt op 1/6/2028 een box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027[19]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling van1/1 2027 t/m schenking = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » waarde waarover is afgerekend voor de erf- of schenkbelasting bij de schenking op 1/6/2028[20]

---

[14] Hierdoor wordt voorkomen dat voor de aangifte IB 2028 de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 als eindwaarde in aanmerking moet worden genomen, terwijl het object op deze datum nog geen woning was.
[15] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.
[16] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is langer dan één jaar.
[17] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.
[18] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.
[19] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 opnemen en schalen op dagbasis.
[20] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is langer dan één jaar.

14. Onverhuurde woning die op erfpachtgrond staat

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een box 3-woning die op erfpachtgrond staat. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over waardeontwikkeling 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons (waarderingsprincipes 2027) » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons (waarderingsprincipes 2028)

15. [PM kan nog veranderen] Vruchtgebruik van woning (onverhuurd) en andere genotsrechten (tenzij sprake is van een zakelijke vergoeding en de termijnen betrekking hebben op een tijdvak dat niet langer is dan 1 jaar)

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een recht van vruchtgebruik van een box 3-woning die op erfpachtgrond staat. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: vruchtgebruiker/blooteigenaar: heffing over de jaarlijkse uitkering (stel 4% x WEV) x vermenigvuldigingsfactor
b. Toekomstig stelsel met forfait: vruchtgebruiker/blooteigenaar: heffing over de jaarlijkse uitkering (stel 4% x WEV) x vermenigvuldigingsfactor
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: blooteigenaar: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027[21] » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028

16. [PM kan nog veranderen] Vruchtgebruik van woning (onverhuurd) via erfrecht of testament

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een recht van vruchtgebruik via erfrecht of testament van een box 3-woning die op erfpachtgrond staat. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: vruchtgebruiker: niet in de aangifte IB 2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: vruchtgebruiker: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: vruchtgebruiker: heffing over waardeontwikkeling in 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 (= beginwaarde IB 2029)

17. Recht van beklemming[22] op woning (onverhuurd)

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een recht van beklemming op een box 3-woning. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027

---

[21] De belastingplichtige met een recht van vruchtgebruik betaalt tijdens het vruchtgebruik over de waardeontwikkeling van de onroerende zaak in box 3 alsof het diens volle eigendom is. Eventuele betalingen voor dit vruchtgebruik kunnen in de aangifte worden opgegeven als kosten en kunnen zo op het rendement in mindering worden gebracht.

[22] Aangezien het recht eeuwigdurend is, betaalt de belastingplichtige over de waardeontwikkeling alsof het diens volle onbezwaarde eigendom betreft.

c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over waardeontwikkeling in 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 (= beginwaarde IB 2029)

18. Woning (verhuurd) in jaar t[23]

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een box 3-woning die hij verhuurt. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 x de leegwaarderatio voor 2028[24]
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 x de leegwaarderatio voor 2028[25]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 x de leegwaarderatio voor 2027[26] » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 x leegwaarderatio voor 2028 (= beginwaarde IB 2029)

19. Woning niet meer verhuurd in jaar t

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een box 3-woning die hij tot 1/6/2028 verhuurt. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum op 1/1/2027 x de leegwaarderatio voor 2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op 1/1/2027 x de leegwaarderatio voor 2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 x leegwaarderatio 2027[27] » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 (= beginwaarde IB 2029)

20. Woning nog niet verhuurd aan het begin van jaar t, daarna wel

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een box 3-woning die hij vanaf 1/6/2028 verhuurt. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WOZ-waarde op 1/1/2027
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: heffing over de waardeontwikkeling in 2027 = WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2027 » WOZ-waarde op de peildatum 1/1/2028 x leegwaarderatio voor 2028

21. Niet-woning in jaar t

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2028 een kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » WEV op de peildatum 1/1/2029 (=

[23] De situaties zoals beschreven voor woningen gelden ook voor een verhuurde woning. In principe geldt dan bij een verhuurde woning dat waar een WOZ-waarde wordt opgegeven, deze wordt vermenigvuldigd met de leegwaarderatio.
[24] Hierbij wordt uitgegaan van de leegwaarderatiotabel in het jaar t.
[25] Hierbij wordt uitgegaan van de leegwaarderatiotabel in het jaar t.
[26] Hierbij wordt uitgegaan van de leegwaarderatiotabel in het jaar t-1. Dit voorkomt dat er een onbelaste of dubbel belaste vermogenssprong ontstaat.
[27] Hierbij wordt uitgegaan van de leegwaarderatiotabel in het jaar t-1. Dit voorkomt dat er een onbelaste of dubbel belaste vermogenssprong ontstaat.

beginwaarde IB 2029)

22. Aankoop niet-woning in jaar t

Belastingplichtige koopt op 1/6/2028 een kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien het kantoorpand nog niet in bezit was bij belastingplichtige op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien het kantoorpand nog niet in bezit was bij belastingplichtige op de peildatum 1/1/2028[28]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = aankoopwaarde op 1/6/2028 » WEV 1/1/2029[29] (= beginwaarde IB 2029)

23. Aankoop niet-woning in jaar t-1

Belastingplichtige koopt op 1/6/2027 een kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over WEV op 1/1/2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » WEV op de peildatum 1/1/2029 (= beginwaarde IB 2029)

24. Verkoop niet-woning in jaar t

Belastingplichtige verkoopt op 1/6/2028 zijn kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028[30]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » verkoopwaarde op 1/6/2028[31]

25. Niet-woning in het buitenland in jaar t

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2028 een kantoorpand in het buitenland. Wat zijn de gevolgen daarvan voor de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over WEV op de peildatum 1/1/2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » WEV op de peildatum 1/1/2029 (= beginwaarde IB 2029)

26. Sfeerovergang niet-woning vanuit box 1 of box 2 in jaar t

Belastingplichtige gebruikt zijn voormalige eigen woning vanaf 1/6/2028 als kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog geen kantoorpand was op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de woning nog geen kantoorpand was op de peildatum 1/1/2028[32]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV bij binnenkomst box 3 op 1/6/2028 » WEV 1/1/2029[33] (= beginwaarde IB

[28] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 en schalen op dagbasis.
[29] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.
[30] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 en schalen op dagbasis.
[31] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.
[32] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 en schalen op dagbasis.
[33] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.

2029)

27. Sfeerovergang niet-woning vanuit box 1 of box 2 in jaar t-1

Belastingplichtige gebruikt zijn voormalige eigen woning vanaf 1/6/2027 als kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over WEV op de peildatum 1/1/2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » WEV op de peildatum 1/1/2029 (= beginwaarde IB 2029)

28. Sfeerovergang niet-woning naar box 1 of box 2 in jaar t

Belastingplichtige verkoopt zijn kantoorpand op 1/6/2028 aan zijn vennootschap. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028[34]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » verkoopwaarde op 1/6/2028[35]

29. Ontvangen erfenis of schenking in jaar t

Belastingplichtige ontvangt krachtens schenking op 1/6/2028 een kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de schenking nog niet was ontvangen op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: niet in de aangifte IB 2028, aangezien de schenking nog niet was ontvangen op de peildatum 1/1/2028[36]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = waarde waarover is afgerekend over de schenking op 1/6/2028 voor de schenkbelasting » WEV 1/1/2029[37] (= beginwaarde IB 2029)

30. Ontvangen erfenis of schenking niet-woning in jaar t-1

Belastingplichtige ontvangt krachtens schenking op 1/6/2027 een kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?[38]

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over WEV op 1/1/2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » WEV 1/1/2029 (= beginwaarde IB 2029)

31. Gegeven erfenis of schenking niet-woning in jaar t

Belastingplichtige schenkt op 1/6/2028 een kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028[39]
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » waarde waarover is afgerekend voor de erf- of schenkbelasting op 1/6/2028[40]

---

[34] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 en schalen op dagbasis.
[35] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.
[36] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 en schalen op dagbasis.
[37] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.
[38] In de aangifte IB 2027 wordt de geschonken waarde tot de WEV op de peildatum 1/1/2028 belast.
[39] Alternatief is wel in de aangifte IB 2028 en schalen op dagbasis.
[40] De periode waarover de waardeontwikkeling wordt berekend, is korter dan één jaar.

32. Niet-woning die op erfpachtgrond staat

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2028 een kantoorpand dat op erfpachtgrond staat. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over WEV op de peildatum 1/1/2028 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons (waarderingsprincipes 2028) » WEV op de peildatum 1/1/2029 -/- waarde toekomstige erfpachtcanons (waarderingsprincipes 2029) (= beginwaarde IB 2029)

33. [PM] Vruchtgebruik van een niet-woning en andere genotsrechten (tenzij sprake is van een zakelijke vergoeding en de termijnen betrekking hebben op een tijdvak dat niet langer is dan 1 jaar)

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2028 een recht van vruchtgebruik van een kantoorpand dat op erfpachtgrond staat. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: vruchtgebruik/blooteigenaar; heffing over de jaarlijkse uitkering (stel 4% x WEV) x vermenigvuldigingsfactor
b. Toekomstig stelsel met forfait: vruchtgebruik/blooteigenaar: heffing over de jaarlijkse uitkering (4% x WEV) x vermenigvuldigingsfactor
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: blooteigenaar: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028[41] » WEV op de peildatum 1/1/2029 (= beginwaarde IB 2029)

34. [PM kan nog veranderen] Vruchtgebruik van woning (onverhuurd) via erfrecht of testament

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2027 en op 1/1/2028 een recht van vruchtgebruik via erfrecht of testament van een kantoorpanddat op erfpachtgrond staat. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: vruchtgebruiker: niet in de aangifte IB 2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: vruchtgebruiker: heffing over WEV op de peildatum 1/1/2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t-1: vruchtgebruiker: heffing over waardeontwikkeling in 2027 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » WEV op de peildatum 1/1/2029 (= beginwaarde IB 2029)

35. Recht van beklemming[42] niet-woning

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2028 een recht van beklemming op een kantoorpand. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over WEV 1/1/2028
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028 = WEV op de peildatum 1/1/2028 » WEV op de peildatum 1/1/2029 (= beginwaarde IB 2029)

36. Pachtgrond

---

[41] De belastingplichtige met een recht van vruchtgebruik betaalt tijdens het vruchtgebruik over de waardeontwikkeling van de onroerende zaak in box 3 alsof het diens volle eigendom is. Eventuele betalingen voor dit vruchtgebruik kunnen in de aangifte worden opgegeven als kosten en kunnen zo op het rendement in mindering worden gebracht.

[42] Aangezien het recht eeuwigdurend is, betaalt de belastingplichtige over de waardeontwikkeling alsof het diens volle onbezwaarde eigendom betreft.

Belastingplichtige bezit gedurende het hele jaar 2028 pachtgrond. Wat zijn de gevolgen daarvan voor box 3 in de aangifte IB 2028?

a. Huidige stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028 volgens de handleiding waardering verpachte gronden[43]
b. Toekomstig stelsel met forfait: heffing over de WEV op de peildatum 1/1/2028 volgens de handleiding waardering verpachte gronden
c. Toekomstig stelsel met beginwaarde t: heffing over de waardeontwikkeling in 2028[44] = WEV op de peildatum 1/1/2028 volgens de handleiding waardering verpachte gronden » WEV op de peildatum 1/1/2029 volgens de handleiding waardering verpachte gronden (= beginwaarde IB 2029)

[43] Volgens de handleiding Waardering van verpachte gronden in box 3 – Belastingjaar 2021 (belastingdienst.nl).
[44] Pachtinkomsten vallen onder direct rendement en zullen ook in de belastingheffing worden betrokken.

Verslag van de paneldiscussie met wetenschappers op 16 december 2022 over het toekomstig stelsel box 3

Panelleden wetenschappers:

Persoonsgegevens

Introducties en standpunten:

Voorstanders van een vermogensaanwasbelasting (VAB):

- Systeem sluit aan bij economische inkomsten uit vermogen en heeft theoretisch de voorkeur.
- Bij een VAB wordt het *over*rendement uit vermogen belast. Dit in tegenstelling tot een forfaitaire vermogensrendementsheffing die gebaseerd is op het gemiddelde rendement.
- Voor snel liquide te maken vermogensbestanddelen is een VAB een goed instrument. Voor deze bestanddelen is realisatie minder relevant.
- De belastingheffing op vermogen is in Nederland laag.

Tegenstanders van een VAB:

- VAB is sterk economisch gedreven, wat een onjuist uitgangspunt is.
- Rechtvaardigheidsgevoel past niet. Mensen verwachten belast te worden over inkomsten die verteerd kunnen worden (realisatiebeginsel)
- Er kunnen liquiditeitsproblemen optreden. Mag redelijkerwijs verwacht worden dat liquiditeit wordt aangesproken of dat bezittingen worden vervreemd om belasting te voldoen?
- Uitvoeringsproblemen
- Hogere administratieve last voor de burger. Bezittingen moeten jaarlijks gewaardeerd worden en niet alleen bij realisatie terzake waarvan toch al een waarde wordt vastgesteld.
- Volatiliteit van inkomsten voor de overheid uit box 3
- Vermogenswinstbelasting (VWB) of hybride varianten sluiten beter aan bij systemen van andere landen.
- VWB sluit aan bij de systematiek van box 1 en 2 en goedkoopmansgebruik.

Aandachtspunten:

- Rekening houden met inflatie
- Omgang met 2^{e} woning (vakantiehuis) als mogelijke uitzondering
- Omgang met arbitrage en voornamelijk box 2
- Ervaringen uit andere landen gebruiken die een VAB hanteren (Malta, Roemenië, Bulgarije en Luxemburg)
- Ervaringen uit andere landen die een VWB hanteren, met name Scandinavische landen
- Inrichting van een hybride stelsel en/of meer verfijnde uitwerking van de overbruggingswetgeving. Hybride betekent in dit kader een VAB in combinatie met een forfait of in combinatie met een VWB voor bepaalde bezittingen
- Vaststelling van tarief
- Mogelijke gedragsverandering van belastingplichtigen ook in relatie tot andere landen
- Splitsing tussen courante beursaandelen en niet gemakkelijk verhandelbare aandelen

- Aansluiten bij privé vermogenssfeer
- Neutralisatie van mogelijk lock-in effecten bij een VWB door tariefstructuur (zoals een tweeschijvenstelsel zoals in box 2 per 2024)
- Zo veel mogelijk aansluiten bij goedkoopmansgebruik

Voor- en nadelen VAB

De verschillende onderwerpen zijn als discussiepunten en meningen gedeeld door de panelleden. Hierbij zijn verschillende perspectieven en opinies aan bod gekomen, die elkaar soms ook tegenspraken, en was er dus niet één gedragen visie. Een aantal deskundigen vindt een VAB vanuit theoretisch oogpunt een goed systeem hetzij integraal, hetzij ten aanzien van gemakkelijk liquide te maken vermogensbestanddelen. Anderen vinden een VAB lastig verdedigbaar vanuit het oogpunt van het realisatiebeginsel, vanuit praktisch oogpunt en/of vanwege het feit dat dit niet strookt met de systematiek van box 1 en 2.

VWB is passender omdat het uitgaat van het realisatiebeginsel en komt overeen met de andere boxen, maar zal (initieel) budgettaire problemen opleveren en er is een risico op een mogelijke lock-in-effect. Deze zouden deels geneutraliseerd kunnen worden door fictieve realisatie bij life-events. Tevens is beschikbaarheid van gegevens een uitdaging.

Bij een vermogensaanwasbelasting worden de jaarlijks waardemutaties belast. Hierbij is het een voordeel dat **op de beurs verhandelbare aandelen** en **gegevens** over spaarders goed **voor in te vullen zijn in de aangifte**. Voor dit type bestanddelen is realisatie minder relevant.

Liquiditeit is dan weer een uitdaging van een VAB, waar ook de begrijpelijkheid voor de burger (omtrent het belasten van niet genoten/niet verteerbare winsten) een aandachtspunt is.

Omtrent **het doenvermogen van burgers is het voorbeeld genoemd van het groeiende aantal ZZP'ers** dat ook zonder voorinvulling een complexe winstaangifte moet doen. In zowel een VAB als een VWB is het beter bijhouden van eigen administratie noodzakelijk.

Er is gesproken over het mogelijk gebruik van een **bevrijdende voorheffing (Duits systeem) in combinatie met een uniform tarief** om de uitvoeringsmogelijkheden te verlichten.

In het kader van **rechtvaardigheid** is benoemd dat het juist de wens is om naast het normale rendement **ook overrendement te belasten**. Een kanttekening hierbij is dat wanneer dit strak wordt doorgevoerd, dit mogelijk negatieve effecten kan hebben op grote investeringen en de keuze van de woonplaats van vermogenden.

Het wegen van een **gelijke aanpak in box 2,** inclusief nadelen zoals het lock-in effect en de zware uitvoeringslast, tegenover een **ander systeem in box 3** waarbij arbitrage op kan treden, is verder besproken. Hierbij is ook geopperd dat de huidige vermogenswinstbelasting in box 2 een intrede van een VAB in box 3 mogelijk deels in de weg zit.

Jaarlijkse waardering van aandelen, vooral incourante aandelen, is ook een uitdaging. Voor een deel kan dit echter middels de beurswaarde worden opgelost.

Omtrent de rechtvaardigheid en juridische houdbaarheid van het stelsel wordt ook groot belang gehecht aan het recht op een keuze (omtrent het wel of niet onttrekken uit vermogen). Het herinvesteren van liquide gemaakte opbrengst in aandelen staat een heffing niet in de weg.

Onroerend Goed

Er is gesproken over de verschillende hoofdvarianten om onroerend goed in box 3 te belasten. Deze worden verder uitgewerkt door de werkgroep. Hierbij is de uitdaging gericht op de **jaarlijkse**

waardeontwikkeling van onroerend goed. In de Septemberbrief is hier ook verder over gesproken en in de scenario's wordt **een aangescherpt forfaitaire aanpak** vergeleken met **waarderingen op werkelijk rendement**, mogelijk met een voorheffing of schatting. Tevens is de landsadvocaat om advies gevraagd over de juridische houdbaarheid van de verschillende opties. Vanuit de werkgroep is aangegeven dat kostenaftrek een uitdaging is. Het uitgangspunt hierbij is dat wanneer er werkelijk belast wordt er ook werkelijke kostenaftrek dient plaats te vinden.

Omtrent **kostenaftrek** wordt aangegeven dat er specifiek gelet moet worden op de kosten die hierbij horen. Onder andere onderhoudskosten en verbeteringskosten worden genoemd. Tevens is er gesproken over mogelijk gebruik van een tegenbewijsregeling voor de kosten.

Tevens is er aandacht besteed aan het **anders belasten van een 2e huis**, wanneer deze recreatief gebruikt wordt.

Suggesties voor het **omgaan met kostenaftrek** waren onder andere het gebruik van een voorheffing, forse boetes (in acht nemend dat de handhavingscapaciteit een zorg vanuit de Belastingdienst is) en een laag tarief.

Gelet op de **juridische houdbaarheid** is nog aangevuld dat wanneer **een forfait** uitgesplitst is en de **werkelijkheid goed benadert**, hier mogelijk minder weerstand tegen is. Tevens is het mogelijk om aan de Hoge Raad hierover vooraf specifiek vragen te stellen om de houdbaarheid te toetsen. Bij een forfait wordt wel als kanttekening meegegeven dat onroerend goed vaak gecentreerd is op een locatie, waar waardes enorm kunnen verschillen.

Het inpassen van een **hybride systeem** zou mogelijk een oplossing kunnen zijn voor de nadelen van een pure vermogensaanwasbelasting. Hierbij zou, onder andere, onroerend goed forfaitair belast kunnen worden en mogelijk ook gekeken kunnen worden naar kostenaftrek. Ook is de mogelijkheid geopperd voor een forfaitaire voorheffingssystematiek met correctie bij realisatie.

Situaties bij onroerend goed **waar ouders kinderen laten huren tegen een extra gunstige huurprijs** is ook een aandachtspunt. Hierbij is de weging tussen de mogelijkheid van **controle**, gebruik van **onzakelijkheidscorrecties** of belasten van **genotsrechten** van belang.

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Reguliere voortgangsnota box 3

Datum
13 januari 2023

Notanummer
2022-0000325056

Bijlagen
1) Systematiek
2) Sandbox 3 Microsimulatie
3) Rapportage burger-community
4) Verslag paneldiscussie wetetenschappers

Aanleiding

Vanuit het programma toekomstig stelsel box 3 worden u zeven beslispunten voorgelegd ten behoeve van de ontwikkeling van een stelsel op basis van een vermogensaanwasbelasting. In deze nota worden u beslispunten over een uitstelfaciliteit en de systematiek voorgelegd. Tevens is in de bijlage de handleiding van de microsimulatie tool toegevoegd. Ter informatie is de rapportage van het community-onderzoek onder burgers over toekomstig stelsel en het verslag van de paneldiscussie met wetenschappers toegevoegd.

Wij wijzen u er op dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming – van werkgroep naar stuurgroep, en vervolgens tot voorlegging aan u – hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden. Tevens geldt hierbij de reguliere marge van +/-50% voor inschattingen over haalbaarheid en capaciteit. Om dit inzicht te verschaffen is o.a. een uitvoeringstoets vereist.

Beslispunten

Toekomstig Stelsel Box 3 – Uitstelfaciliteit vermogensaanwasbelasting

1. Gaat u ermee akkoord om géén bijzondere uitstelfaciliteit te introduceren voor vermogensaanwasbelasting? Wij adviseren u hiermee akkoord te gaan.

Toekomstig Stelsel Box 3 – Systematiek

De werkgroep systematiek heeft drie thema's om te bespreken. Deze worden hieronder kort ingeleid. Een completer beeld van de afwegingen is opgenomen in een tabel in bijlage 1.

Omgaan met verliezen

Bij een vermogensaanwasbelasting is verliesverrekening extra belangrijk, omdat belastingplichtigen ook belasting moeten betalen over ongerealiseerd inkomen (waardestijging van niet-verkochte bezittingen). Veel belastingplichtigen zullen verwachten dat zij hun geld terug kunnen krijgen als de waardestijging uiteindelijk niet tot gerealiseerd inkomen leidt.

2. Gaat u akkoord met een onbeperkte carry-forwardtermijn?

3. Gaat u ermee akkoord om naast 1 jaar carry-back en onbeperkte carry-forward verliesverrekening geen andere verliescompensatieregelingen te introduceren? In dit geval kan in de memorie van toelichting worden ingegaan op de nadelen van onvolledige verliesverrekening in sommige gevallen.

Het beperken van het aantal belastingplichtigen

Een heffingvrij inkomen (hvj) en een verliesverrekingsdrempel (vd) zijn regelingen om ervoor te zorgen dat het aantal mensen dat belasting moet betalen in box 3 beperkt wordt. Zonder deze drempels zou elke Nederlander box 3-aangifte moeten doen of daar baat bij hebben. Beide instrumenten zijn hierin beperkt doeltreffend en hebben ook nadelen, zoals in deze nota geanalyseerd. Een eventueel alternatief voor de vd – in de vorm van een heffingvrij bezit – is ook uitgewerkt.

4. Hoe kijkt u aan tegen de verliesverrekeningsdrempel en het genoemde alternatief van een heffingvrij bezit?
5. Gaat u ermee akkoord om geen compensatie te introduceren voor progressienadelen als gevolg van het hvi, de vd en een eventueel toptarief? In dit geval kan in de memorie van toelichting worden ingegaan op deze nadelen.
6. Op grond van onderstaande analyses, wat zijn uw gedachtes ten aanzien van de hoogte van het belastingtarief, een heffingvrij inkomen en eventueel een verliesverrekeningsdrempel?

Tarief

In box 3 geldt nu een proportioneel tarief. Het is mogelijk om net als in box 1 en box 2 een progressief tarief in te voeren. Een toptarief van 36 – 44% past bij de gedachte om een gelijk speelveld tussen box 2 en box 3 te creëren.

7. Heeft u een voorkeur voor een vlak tarief of voor een progressief tarief? In het geval van een progressief tarief, aan wat voor variant denkt u dan?

Kernpunten

- De VAB hangt onverbrekelijk samen met het houden van een vermogensbestanddeel. Wanneer de belastingschuldige deze kosten niet kan dragen is het niet passend om voor een langere periode uitstel te verlenen.
- Nu belastingschuldigen die te maken krijgen met de VAB beschikken over een vermogensbestanddeel kunnen zij betrachten om financiering te verkrijgen. De belastingschuldigen beschikken immers over een vermogensbestanddeel dat als onderpand kan dienen.
- Het huidige beleid biedt al de mogelijkheid om voor vier of twaalf maanden uitstel van betaling te verlenen. Ook biedt het beleid de ruimte om in het geval van bijzondere omstandigheden een langere uitsteltermijn toe te staan. De beoordeling of er sprake is van bijzondere omstandigheden is aan de ontvanger. Dit is niet vastgelegd in het beleid.
- Hiermee biedt het huidige beleid in het geval van liquiditeitsproblemen de mogelijkheid om het vermogensbestanddeel te verkopen, financiering aan te trekken of door (meer) inkomen te genereren om zo de financiële middelen te verkrijgen om de VAB te kunnen voldoen.
- In de vorige nota is het u ontraden om een bijzondere uitstelfaciliteit te introduceren voor de VAB. Dit is niet gewijzigd.

- Mocht overwogen worden om toch een bijzondere uitstelfaciliteit te introduceren dan moet nader worden bezien welke termijn gehanteerd wordt en hoe om wordt gegaan met nieuwe schulden als gevolg van de VAB. Dit vergt nader onderzoek.
- Voor de uitvoering van de bijzondere uitstelfaciliteit is belangrijk dat een proces wordt ingericht waarbij de Belastingdienst afdoende wordt geïnformeerd over nieuwe schulden en wijzigingen in de inkomens- en vermogenspositie. Deze informatie moet gedurende de gehele periode van uitstel verleend worden en beschikbaar blijven.

Toelichting

Toekomstig Stelsel Box 3 – uitstelfaciliteit vermogensaanwasbelasting (beslispunt 1)

Een waardestijging van het vermogen en de daaruit voortvloeiende vermogensaanwasbelasting (hierna: VAB) kan leiden tot een knellende situatie voor de belastingschuldige, indien hij over onvoldoende liquide middelen beschikt om de verschuldigde VAB (tijdig) te voldoen en het aanwezige vermogen niet eenvoudig liquide te maken is. Voor deze knellende situaties is bekeken of het noodzakelijk en wenselijk is om een nieuwe bijzondere uitstelfaciliteit te introduceren. In de nota van 30 september jongstleden (2022-0000237372) is het huidige uitstelbeleid uiteengezet alsmede de verwachting uitgesproken dat het huidige uitstelbeleid in de meeste gevallen een oplossing zal bieden voor belastingschuldigen die over onvoldoende liquide middelen beschikken om de VAB binnen de wettelijke betalingstermijn te voldoen. U heeft gevraagd om een verdiepingsslag op de uitstelfaciliteiten. In deze nota wordt daarom dieper ingegaan op de huidige uitstelmogelijkheden, de mogelijkheid om rekening te houden met bijzondere omstandigheden bij dit uitstel en waarom de huidige uitstelmogelijkheden een oplossing bieden als de verschuldigde VAB niet binnen de geldende betalingstermijn kan worden voldaan en het aanwezige vermogen niet eenvoudig liquide te maken is. Ook worden in deze nota de eventuele uitvoeringsconsequenties van een nieuwe bijzondere uitstelfaciliteit voor de VAB geconcretiseerd en wordt aangegeven langs welke weg een bijzondere uitstelfaciliteit kan worden ingericht en wat hierbij nog aandachtspunten zijn.

Inleidende overwegingen

- VAB moet worden betaald bij een waardestijging van een vermogensbestanddeel. Deze vermogensbestanddelen zijn in regel niet noodzakelijk om in het levensonderhoud te kunnen voorzien.
- De VAB wordt hiermee een kostenpost die samenhangt met het houden van een vermogensbestanddeel. Hier is een vergelijking te trekken met de motorrijtuigenbelasting (MRB). Dit is eveneens een kostenpost die onverbrekelijk samenhangt met het houden van een motorrijtuig.
- Wanneer een belastingschuldige niet over de financiële middelen beschikt om de MRB tijdig te voldoen, is uitstel van betaling voor een beperkte periode[1] mogelijk mits de nieuwe opkomende fiscale verplichtingen worden voldaan.

[1] Hiervoor geldt een maximale periode van 12 maanden.

Wanneer een belastingschuldige deze kosten niet kan dragen dan wordt verwacht dat hij geen motorrijtuig (meer) houdt.

- Nu de VAB ook onverbrekelijk samenhangt met het houden van vermogensbestanddelen die in waarde kunnen stijgen is het consistent om ook voor de VAB slechts voor een beperkte periode uitstel van betaling te verlenen. Waarbij wordt opgemerkt dat een motorrijtuig, in tegenstelling tot een vermogensbestanddeel, wél nodig kan zijn om in het levensonderhoud te kunnen voorzien.
- De belastingschuldige kan betrachten om bij een derde een financiering te verkrijgen ter voldoening van de verschuldigde VAB. De belastingschuldige heeft immers een vermogensbestanddeel dat als onderpand kan dienen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de situatie dat de belastingschuldige een hypotheekrecht laat vestigen op een onroerende zaak die ten grondslag ligt aan de verschuldigde VAB. Op die manier verkrijgt de belastingschuldige liquide middelen om de verschuldigde belasting te voldoen.
- Tot slot is het belangrijk om te benadrukken dat het naar verwachting slechts om een zeer kleine groep gaat die te maken krijgt met VAB in verband met een vermogensbestanddeel dat niet eenvoudig liquide te maken is en die verder over onvoldoende liquide middelen beschikt om de belasting te kunnen voldoen.
- Uit onderzoek is gebleken dat in 2018 ongeveer 11.000 belastingschuldigen, die belast zijn in box 3, de aanslag inkomstenbelasting niet binnen de geldende betalingstermijn hebben kunnen voldoen. Bij 10.000 belastingschuldigen bood een betalingsregeling voldoende soelaas: de belasting is voldaan.
- Bij de resterende 1.000 belastingschuldigen (maar 0,03% van de belastingschuldigen met box3-vermogen) kunnen er verschillende redenen bestaan waarom de belastingaanslag (nog) niet is voldaan. Dit kunnen ook andere redenen zijn dan dat er onvoldoende liquide middelen aanwezig zijn, zoals uitstel van betaling in verband met de behandeling van een bezwaar. Daarnaast kunnen de liquiditeitsproblemen ook voortkomen uit de heffing in box 1 of box 2. Het hoeft dus niet zonder meer te betekenen dat voor deze belastingschuldigen het uitstelbeleid ontoereikend was.

Huidige uitstelfaciliteiten

- De ontvanger kan, onder door hem te stellen voorwaarden, aan een belastingschuldige uitstel van betaling verlenen voor een bepaalde tijd indien een belastingschuldige over onvoldoende liquide middelen beschikt om de belastingaanslag binnen de geldende betalingstermijn te voldoen.[2]
- Hoewel de aanwezigheid van vermogen in beginsel een betalingsregeling in de weg staat, geldt bij de huidige uitstelfaciliteiten dat dit niet het geval is wanneer het vermogen niet eenvoudig liquide te maken is.
- Allereerst heeft de ontvanger de mogelijkheid om in bepaalde gevallen voor een periode van **vier maanden** uitstel te verlenen (het zogenaamde kort uitstel).[3] De termijn vangt aan na de laatste vervaldag van de belastingaanslag.

[2] Artikel 25, eerste lid, Invorderingswet 1990.
[3] Artikel 25.5.3. Leidraad Invordering 2008. Dit artikel biedt de mogelijkheid om kort uitstel te verlenen aan particuliere voor een maximale looptijd van vier maanden na de laatste vervaldag van de (oudste) aanslag. Er moet wel zijn voldaan aan de voorwaarden dat de schuld minder dan € 20.000 bedraagt, er

- Voorts kan de ontvanger onder door hem te stellen voorwaarden een betalingsregeling voor maximaal **twaalf maanden** toestaan.[4] Bij deze vorm van uitstel geldt dat de belastingschuldige over betalingscapaciteit dient te beschikken om de schuld binnen twaalf maanden te kunnen voldoen.[5] Hier vangt de termijn aan vanaf het moment dat de ontvanger het uitstel bij beschikking toestaat.

Bijzondere omstandigheden

- Ingeval van bijzondere omstandigheden kan de ontvanger een **langere uitsteltermijn** toestaan dan de hiervoor genoemde twaalf maanden.[6] Deze uitstelmogelijkheid geeft de ontvanger dus meer ruimte om in situaties waarin sprake is van bijzondere omstandigheden maatwerk te kunnen bieden. Het beleid geeft niet aan wanneer er sprake is van een bijzondere omstandigheid, maar laat de beoordeling hiervan aan de ontvanger.
- Deze mogelijkheid kan uitkomst bieden bij situaties waarin de belastingschuldige wordt geconfronteerd met VAB, maar tijdelijk niet over liquide middelen beschikt om de verschuldigde VAB te voldoen.
- De belastingschuldige kan hierdoor meer tijd krijgen om het vermogensbestanddeel te verkopen of om op een andere wijze financiële middelen te verkrijgen om de verschuldigde VAB te voldoen.
- Hiermee bieden de huidige uitstelmogelijkheden een oplossing in situaties waarin de belastingschuldige alleen beschikt over vermogen dat niet eenvoudig liquide te maken is en er tijd nodig is om liquide middelen te verwerven voor het voldoen van de verschuldigde VAB.
- Bij vermogen dat niet eenvoudig liquide te maken is kan onder andere worden gedacht aan: onroerende zaken of rechten die hier direct of indirect betrekking op hebben, niet vrij verhandelbare aandelen, een (buitenlands) pensioen dat in Nederland in de opbouwfase belast is en waarbij het vermogen op een geblokkeerde rekening staat, vermogen dat is ondergebracht in een trust en waarbij in de trustakte is opgenomen dat het vermogen pas bij een bepaald moment beschikbaar komt en bepaalde verzekeringsproducten.
- Indien het vermogen van de belastingschuldige alleen bestaat uit niet vrij verhandelbare aandelen dan kan de ontvanger voor een langere periode uitstel van betaling verlenen, mits er sprake is van een bijzondere omstandigheid. Uitstel van betaling voor een periode langer dan twaalf maanden kan in die situatie de belastingschuldige ruimte bieden om zijn aandelen (deels) te gelde te maken of zijn aandelen te verpanden om financiering aan te trekken voor de betaling van de VAB. Daarnaast kan de belastingschuldige tijdens de uitstelperiode pogen (meer) inkomen te genereren om de verschuldigde VAB te kunnen voldoen.
- Het kan ook mogelijk zijn dat de belastingschuldige alleen beschikt over onroerend goed dat niet eenvoudig liquide te maken is. Ook dan kan het

---

geen uitstel is verleend in verband met betalingsproblemen, het geen voorlopige aanslag betreft die in termijnen mag worden betaald en het geen schuld betreft waarvoor een dwangbevel is betekend.

[4] Artikel 25.5.1. Leidraad Invordering 2008. Op grond van dit artikel kan de ontvanger de belastingschuldige uitstel van betaling verlenen voor een periode van ten hoogste twaalf maanden, gerekend vanaf de datum dat de betalingsregeling bij beschikking wordt toegestaan.

[5] Voor ondernemers en particulieren gelden verschillende voorwaarden om voor een betalingsregeling van twaalf maanden in aanmerking te komen.

[6] Artikel 25.5.1. Leidraad Invordering 2008. Uit de tweede alinea volgt dat slechts wanneer er volgens de ontvanger bijzondere omstandigheden zijn, de belastingschuldige een langere termijn dan twaalf maanden kan worden gegund.

huidige uitstelbeleid uitkomst bieden door de belastingschuldige met het uitstel tijd te gunnen om het onroerend goed te verkopen, er een hypotheekrecht op te laten vestigen of (meer) inkomen te genereren.

- In genoemde situaties kan de ontvanger in de eerste instantie uitstel van betaling verlenen voor een periode van twaalf maanden. Vergt bijvoorbeeld het verkoopproces of het laten vestigen van een zekerheidsrecht meer tijd, dan biedt het huidige beleid ruimte om langer uitstel te verlenen.
- Ook voor situaties waarin sprake is van een andersoortig niet eenvoudig liquide te maken vermogensbestanddeel kan deze uitstelmogelijkheid soelaas bieden. Het verlenen van een langere uitsteltermijn wegens bijzondere omstandigheden is echter alleen zinvol als de verwachting bestaat dat op enig moment liquide middelen aanwezig zullen zijn om de verschuldigde belastingaanslag te voldoen, door bijvoorbeeld de verkoop van het vermogensbestanddeel of het aangaan van een lening.
- Uitstel van betaling biedt geen soelaas wanneer dit leidt tot het vooruitschuiven van het betalen van de aanslag zonder dat hiervoor een oplossing in gang wordt gezet. Dan blijft immers het resultaat dat het vermogensbestanddeel (executoriaal) verkocht moet worden.

Bijzondere uitstelfaciliteit

- In de vorige nota hebben wij u ontraden om een bijzondere uitstelfaciliteit te introduceren voor de VAB.
- Hierbij is aangegeven dat als gevolg van een mogelijke jaarlijkse vermogenstoename de belastingschuldige jaarlijks met een belastingaanslag geconfronteerd kan worden. Wanneer deze aanslagen steeds niet voldaan kunnen worden, ontstaat er een steeds hogere schuldpositie. Ook is aangegeven dat wanneer er géén zicht is op het verwerven van financiële middelen (bijzonder) uitstel niet zinvol is, omdat de schuld groter wordt door invorderingsrente en mogelijke extra kosten (executieverkoop) en waarschijnlijk het vermogensbestanddeel uiteindelijk toch verkocht moet worden.
- Wanneer u toch kiest om een bijzondere uitstelfaciliteit wil introduceren voor de VAB dan dienen hierbij de volgende aspecten in acht te worden genomen:
  - Bij een bijzondere uitstelfaciliteit kan er voor een langere termijn uitstel van betaling worden verleend. Met welke termijn een belastingschuldige geholpen is, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Dit vergt nader onderzoek. Doorgaans wordt bij de huidige uitstelregelingen, wanneer het niet om geconserveerd inkomen gaat, uitstel verleend voor maximaal tien jaar. Daarnaast wordt er doorgaans zekerheid gevraagd.
  - Het is een optie om het verlenen van uitstel van betaling voor nieuwe opkomende belastingaanslagen te combineren met een periodiek toetsmoment. Bij dit toetsmoment kan bekeken worden of de belastingschuldige nog steeds over onvoldoende liquide middelen en vermogen beschikt om zijn schuld te voldoen. Daarnaast kan bij dit toetsmoment worden bekeken om of het wenselijk is om aanvullende voorwaarden te stellen aan het (verleende) uitstel om het risico op onverhaalbaarheid te mitigeren.

Uitvoering bijzondere uitstelfaciliteit

- De impact op de uitvoering is afhankelijk van de voorwaarden waaronder het bijzondere uitstel van betaling wordt verleend.
- Bij bijzondere uitstelfaciliteiten is het een aandachtspunt dat er voldoende informatie wordt verstrekt aan de ontvanger. Enerzijds dient het proces zo ingericht te worden dat de ontvanger tijdig wordt geïnformeerd over een eventuele nieuwe aanslag. Anderzijds dient de ontvanger tijdig geïnformeerd te worden wanneer er zich een wijziging voordoet in de inkomens- of vermogenspositie van de belastingschuldige.
- In de regel is de administratie van een bijzonder uitstel met beperkte systeemaanpassingen in te bedden. In dit geval kan het echter gaan om langdurig uitstel, dit betekent dat een geruime tijd de relevante informatie beschikbaar moet zijn voor de ontvanger.
- Voor deugdelijk toezicht dient deze informatie ook gedurende de looptijd van het uitstel beschikbaar te zijn voor de ontvanger. Dit betekent dat ook de opslag en het beschikbaar houden van relevante informatie moet worden bezien. In sommige gevallen zal deze informatie voor een (zeer) lange periode beschikbaar moeten zijn.
- De beoordeling of een belastingschuldige in aanmerking komt voor bijzonder uitstel zal door een medewerker moeten plaatsvinden. De tijd die hiervoor nodig is, is afhankelijk van de voorwaarden die verbonden worden aan het bijzondere uitstel.
- Wanneer een toetsmoment wordt gehanteerd voor het bepalen of het uitstel kan worden voortgezet c.q. dat voor nieuwe belastingaanslagen ook uitstel van betaling wordt verleend, zal er eveneens een beoordeling moeten plaatsvinden door een medewerker.
- Tot slot is het voor de Belastingdienst belangrijk om te weten of de VAB een onderdeel vormt van een aanslag of dat dit aan afzonderlijke aanslag betreft.
- Indien het een onderdeel van een aanslag betreft is het passend om alleen voor de VAB uitstel van betaling te verlenen. De belasting die niet ziet op de VAB dient tijdig te worden voldaan. Dit vergt echter een extra toets.

Toekomstig Stelsel Box 3 – Systematiek

Voor het nieuwe box 3 stelsel heeft u eerder besloten om een heffingvrij inkomen (hvi) en een verliesdrempel (vd) te gebruiken en die jaarlijks te indexeren. Zo is dit ook gecommuniceerd in de contourennota box 3 die op 15 april is gedeeld met de Tweede Kamer. Verder heeft u besloten dat verliezen kunnen worden verrekend met alleen het voorgaande jaar (carry-back), op het jaar van invoering na, en met een nader te bepalen aantal toekomstige jaren (carry-forward). Deze beslisnota is bijgevoegd. Voor wat betreft de termijn van carry-forward, de hoogte van het hvi en de vd en het belastingtarief (de hoogte en al dan niet met differentiatie) heeft u toen aangegeven later een beslissing te willen nemen, mede met het oog op de budgettaire aspecten. In het coalitieakkoord is afgesproken het stelsel budgetneutraal in te voeren ten opzichte van het oude box 3-stelsel.

Inmiddels is een ramingsmodel ontwikkeld om budgettaire gevolgen en het aantal belastingplichtigen mee te schatten. Daarnaast is er een analysetool uitgewerkt

om microvoorbeelden te bestuderen en heeft de Belastingdienst voor verschillende scenario's de benodigde IV-capaciteit geschat. Op basis van deze nieuwe inzichtenvragen wij u om een aantal keuzes te maken en uw voorkeuren aan te geven. De budgettaire raming zal overigens nog wijzigen wanneer nieuwe cijfers verschijnen (zoals het CEP).

A. Omgaan met verliezen
Bij een vermogensaanwasbelasting is verliesverrekening extra belangrijk, omdat belastingplichtigen ook belasting moeten betalen over ongerealiseerd inkomen (waardestijging van niet-verkochte bezittingen). Veel belastingplichtigen zullen verwachten dat zij hun geld terug kunnen krijgen als de waardestijging uiteindelijk niet tot gerealiseerd inkomen leidt.

2) Gaat u akkoord met een onbeperkte carry-forwardtermijn?
3) Gaat u ermee akkoord om naast 1 jaar carry-back en onbeperkte carry-forward verliesverrekening geen andere verliescompensatieregelingen te introduceren? In dit geval kan in de memorie van toelichting worden ingegaan op de nadelen van onvolledige verliesverrekening in sommige gevallen.

B. Het beperken van het aantal belastingplichtigen
Een heffingvrij inkomen en een verliesverrekingsdrempel zijn regelingen om ervoor te zorgen dat het aantal mensen dat belasting moet betalen in box 3 beperkt wordt. Zonder deze drempels zou elke Nederlander box 3-aangifte moeten doen of daar baat bij hebben. Beide instrumenten zijn hierin beperkt doeltreffend en hebben ook nadelen, zoals in deze nota geanalyseerd. Een eventueel alternatief – in de vorm van een heffingvrij bezit – is ook uitgewerkt.

4) Hoe kijkt u aan tegen de verliesdrempel en het genoemde alternatief van een heffingvrij bezit?
5) Gaat u ermee akkoord om geen compensatie te introduceren voor progressienadelen als gevolg van het hvi, de vd en een eventueel toptarief? In dit geval kan in de memorie van toelichting worden ingegaan op deze nadelen.
6) Op grond van onderstaande analyses, wat zijn uw gedachtes ten aanzien van de hoogte van het belastingtarief, een heffingvrij inkomen en eventueel een verliesverrekeningsdrempel?

C. Tarief
In box 3 geldt nu een proportioneel tarief. Het is mogelijk om net als in box 1 en box 2 een progressief tarief in te voeren. Een toptarief van 36 – 44% past bij de gedachte om een gelijk speelveld tussen box 2 en box 3 te creëren.

7) Heeft u een voorkeur voor een vlak tarief of voor een progressief tarief? In het geval van een progressief tarief, aan wat voor variant denkt u dan?

De toelichting, berekeningen en uitwerking van de beslispunten vindt u in de bijlage.

Een handleiding voor de analysetool is ook bijgevoegd. U kunt hier zelf verschillende varianten mee doorrekenen.

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

- Door lid Grinwis (CU) is, mede namens de leden Idsinga (VVD) en Van Dijk (CDA), een motie ingediend met het verzoek om bij de uitwerking van de VAB in kaart te brengen welke opties er zijn om liquiditeitsproblemen te voorkomen.
- Aan dit verzoek is tegemoetgekomen met de Kamerbrief van 29 september 2022. Bij deze brief het is onderzoek naar het aantal belastingplichtigen dat te maken kan krijgen met betalingsproblemen gevoegd.
- Naar aanleiding van de Kamerbrief van 29 september over het toekomstig box 3-stelsel zijn er door D66 en de SP vragen gesteld over de uitstelfaciliteiten in relatie tot de VAB. Ze vragen of het de moeite waarde is om dieper in te zoomen op de mogelijkheden van een betalingsregeling bij een VAB en of een verruimde betalingsregeling soelaas kan bieden bij de VAB.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Overzicht van de begrippen

Heffingvrij inkomen	Het inkomen in box 3 waarover geen heffing is verschuldigd.
Verliesverrekeningsdrempel	Deze drempel houdt in dat verliezen in box 3 slechts in aanmerking worden genomen voor zover zij deze drempel overstijgen.
Carry-back verliesverrekening	Verliezen in box 3 worden in mindering gebracht op het positieve box 3-inkomen uit voorgaande jaren.
Carry-forward verliesverrekening	Verliezen in box 3 worden in mindering gebracht op het box 3-inkomen van toekomstige jaren.
Heffingvrij bezit	Het minimumbedrag aan box 3-bezittingen om aangifte te doen. In deze nota gelijk aan de vermogenstoets in de huurtoeslag van ca. € 35.000 in 2026.
Belastingteruggave	Een teruggave van eerder betaalde belasting bij verliessituaties (voorwaardelijke negatieve belasting)

Overzichtstabel voor- en nadelen

	Uitvoering en doenvermogen	Aansluiting bij draagkracht	IV-capaciteit[1]	Economisch
Hoger heffingvrij inkomen	**+** minder aangiftes (bij sprong van € 500 naar € 1.000 in totaal 330.000 minder aangiftes, bij verdere stap naar € 1.500 slechts 50.000 minder aangiftes)	**+** Bij stabiele inkomens zorgt progressiviteit voor betere aansluiting bij draagkracht. **-/-** Fluctuerend inkomen betaalt relatief veel belasting **-/-** Minder mogelijkheden tot verliesverrekening	**0** parameter-wijziging	**0** beperkt verstorend effect tenzij het heel hoog wordt. In andere boxen is er geen hvi. Wel is er al algemene heffingskorting in de IB als geheel. Een hoog hvi kan arbitrage licht versterken.
Hogere verliesverrekenings-drempel	**+** minder aangiftes (bij verhoging van € 500 naar € 1.000 kan het tot 500.000 aangiftes schelen)	**-/-** fluctuerend inkomen betaalt meer belasting **-/-** Minder mogelijkheden tot verliesverrekening	**0** parameter-wijziging	**0** beperkt verstorend effect tenzij het heel hoog wordt
Heffingvrij bezit in plaats van vd	**+** significante verdere beperking van het aantal aangiftes (minder dan bij vd en hvi van € 2.000) en van het aantal mensen dat een vab-berekening moet maken.	**+** Zonder vd kunnen mensen meer verliezen verrekenen **+** fluctuerend inkomen en stabiel inkomen worden gelijker belast **+** sluit aan bij de gedachte dat de overheid een deel van het vermogen ongemoeid laat. **-/-** Ongelijkheid: gevallen met zelfde inkomen maar andere belasting	**0** nader te onderzoeken	**-/-** Kan zonder combinatie met een hvi leiden tot prikkel om bezit onder de grens te houden

[1] Bij schattingen van IV-dagen geldt altijd een marge van 50%. Uiteindelijk blijkt pas bij een uitvoeringstoets hoe of een wijziging echt maakbaar en uitvoerbaar is.

Langere carry-forward	**0** geen significant effect	**+** meer verliezen verrekend	**0** nauwelijks effect	**0** geen significant effect
Oneindige carry-forward verliesverrekening i.p.v. beperkte termijn	**0** geen significant effect. Bij verrekening is niet meer zichtbaar uit welk jaar een verlies afkomstig is. Met lichtere iv-ondersteuning zal de uitvoeringslast voor de inspecteur toenemen bij het bepalen van de opbouw van een verliessaldo.	**+** meer verliezen verrekend	**0/+** scheelt mogelijk 100 IV-dagen als niet meer hoeft te worden bijgehouden uit welk jaar verliezen afkomstig zijn.	**0** geen significant effect
Invoeren toptarief	**0** geen effect	**+** bij stabiele inkomens zorgt progressiviteit voor betere aansluiting bij draagkracht **-/-** fluctuerend inkomen betaalt relatief veel belasting	**-/-** kost 300 IV-dagen om in te voeren (marge 50%)	**+** kan, indien niet te hoog, voor gelijker speelveld met box 2 zorgen **-/-** de beloning voor risicovol investeren neemt af **-/-** indien te hoog, zorgt het voor arbitrage met box 2

Toelichting

Ad 1) en 2) Omgaan met verliezen

- U heeft al besloten dat er één jaar carry-back verliesverrekening komt, met uitzondering van het jaar van invoering.
- Voor de carry-forwardverliesverrekening is eerder gesproken over termijnen van 6 of 9 jaar zoals in boxen 1 en 2. Na nadere analyse stellen we een oneindig lange termijn voor. Een vermogensaanwasbelasting vraagt om een ruimere verliesverrekening dan een vermogenswinstbelasting. Bovendien scheelt dit IV-capaciteit.
- Ook met oneindige carry-forward zullen niet alle belastingplichtigen al hun belasting terugkrijgen bij waardedaling van hun bezittingen.

Termijn carry-forward verliesverrekening: kern

Een belangrijk verschil met box 1 en box 2 is dat er in box 3 straks geen vermogenswinststelsel, maar een vermogensaanwasbelasting zal gelden. Verliezen ontstaan dus niet alleen vanwege verkoop van bezittingen, maar ook zonder dat hiervan sprake is (bijvoorbeeld door negatieve waardemutaties van een tweede woning). Dat betekent ook dat verliezen vaker zullen ontstaan en vaker tijdelijk van aard zijn. Als een belastingplichtige belasting betaalt over waardestijging van de tweede woning en die waardestijging verdampt in een later jaar, dan zal men rekenen op een mogelijkheid om dit te verrekenen. Dit zien wij als een reden om een relatief ruime verliesverrekening toe te staan.

Met name carry-back kost veel IV-capaciteit, omdat aanslagen van vorige jaren moeten worden herzien. Daarom is voor de Belastingdienst een carry-back van meer dan één jaar zeer onwenselijk. Voor carry-forward (voorwaartse verliesverrekening) is dit veel minder het geval. Als

> **Voorbeeld.** X maakt in 2026 € 500 verlies, in 2027 € 700 verlies en in 2028 € 1.000 verlies. In 2029 maakt X € 800 winst. De winst wordt verrekend met het verlies uit 2026 en € 300 van het verlies uit 2027. Bij een *beperkte* carry-forward, moet in 2029 worden geadministreerd dat het verlies uit 2026 volledig is uitgeput, dat van het verlies uit 2027 nog slechts € 400 overblijft en dat van het verlies uit 2028 nog € 1.000 overblijft.
>
> Bij een *onbeperkte* carry-forward wordt in 2028 bepaald dat het totale verliessaldo gelijk is aan € 2.200. In 2029 wordt hiervan € 800 gebruikt en wordt vastgelegd dat een verliessaldo van € 1.400 resteert. In 2030 kan eventuele winst met dat verliesbedrag worden verrekend, zonder dat nog naar 2026, 2027 of 2028 gekeken moet worden.

de carry-forwardtermijn beperkt is, moeten verliezen wel lange tijd in de systemen worden bijgehouden. Dit gebeurt aan de hand van staffels. De lengte van beperkte carry-forward maakt weinig uit voor de benodigde IV-capaciteit. Bij onbeperkte carry-forward hoeft mogelijk niet meer te worden bijgehouden uit welk jaar een verlies afkomstig is: verliezen uit verschillende jaren kunnen "op één hoop worden gegooid". In dat geval hoeft slechts het verliessaldo uit het voorgaande jaar te worden onthouden. Dit is eenvoudiger en scheelt naar schatting 100 IV-dagen (marge 50%). De Belastingdienst geeft aan dat het omwille van onder meer de bewijslast en de motiveringsplicht mogelijk toch nuttig is voor de inspecteur om inzichtelijk te hebben hoe het verliessaldo is opgebouwd, door verliezen steeds te kunnen herleiden tot hun vaststellingsjaren. Ingeval die ondersteuning wel in de IV dient te worden geboden, vervalt dit "voordeel" van 100 IV-dagen.

Een onbeperkte, of een langere, carry-forwardtermijn kost wel geld. In onderstaande tabel is het verschil met 6 jaar carry-forward berekend[2]. Er geldt ook: hoe groter het budgettaire verschil, hoe meer verliezen er worden verrekend en dus hoe beter de aansluiting bij het werkelijke langjarige rendement van belastingplichtigen. Dit verschil kan worden goedgemaakt middels het hvi of het tarief. Ter vergelijking: een 1%-punt hoger tarief levert ongeveer **150 miljoen euro** op.

	Budgettair in 2050 ten opzichte van 6 jaar[3]	Percentage verliezen boven vd uiteindelijk verrekend[4]
6 jaar carry-forward	0	73%
9 jaar carry-forward	-250 mln	80%
12 jaar carry-forward	-340 mln	83%
onbeperkte carry-forward	-460 mln	86%

Onderstaande tabel toont een vergelijking met de andere boxen en de vpb. Bij oneindige carry-forward wordt niet aangesloten bij box 1 en box 2.

	Carry-back	Carry-forward
Voorstel box 3	1 jaar	Onbeperkt
Box 1 (wuo)	3 jaar	9 jaar
Box 2[5]	1 jaar	6 jaar

[2] Dit hangt af van het hvi en de vd of een heffingvrij bezit en van het tarief. Ter illustratie is hier uitgegaan van een hvi van € 1.000 en een vd van € 500. Ook is aangenomen dat het werkelijke rendement op onroerend goed wordt belast.

[3] Op de korte termijn is er geen budgettair verschil tussen de varianten en op de middellange termijn is het verschil kleiner dan in 2050, omdat carry-forward verliesverrekening tijd nodig heeft om in te groeien.

[4] De raming van verliesverrekening kent een grote onzekerheid, omdat geen microdata van het werkelijke rendement van belastingplichtigen beschikbaar zijn. De absolute percentages moeten dus niet al te letterlijk worden genomen. Wel geven deze cijfers inzicht in het verschil tussen de varianten. In deze berekening is alleen gekeken naar belastingplichtigen met meer vermogen dan de huurtoeslaggrens. (Er is een grote groep Nederlanders met nauwelijks vermogen of zelfs schuld; zij kunnen verlies nooit verrekenen.)

[5] Als iemand geen aanmerkelijkbelanghouder meer is, kan een eventueel resterend verlies in box 2 worden omgezet in een belastingkorting.

Vpb	1 jaar	Onbeperkt in lengte, maar met omvangsbeperking: slechts 50% verrekenbaar met winst boven de € 1 mln

Termijn carry-forward verliesverrekening: nadere analyse woningmarkt
De Landsadvocaat gaf in het advies over de behandeling van onroerende zaken aan dat het van belang is dat de voorwaartse verliesverrekeningstermijn in ieder geval lang genoeg is om een gemiddelde cyclus van de woningmarkt te dekken. De aandelenmarkt kent doorgaans kortere cycli, dus een cyclus van de woningmarkt lijkt een redelijke ondergrens om aan te houden.

In het verleden waren er twee cycli met een dalende woningmarkt waarvan jaarlijkse data beschikbaar zijn: de oliecrisis eind jaren '70 en meer recent de kredietcrisis. Onderstaande histogrammen tonen de ontwikkeling van Nederlandse huizenprijzen van toen, toegepast op een woning die op 1 januari van het eerste jaar € 400.000 waard was. Op die manier wordt zichtbaar hoe dergelijke crises zouden uitwerken als die in het heden zouden plaatsvinden.

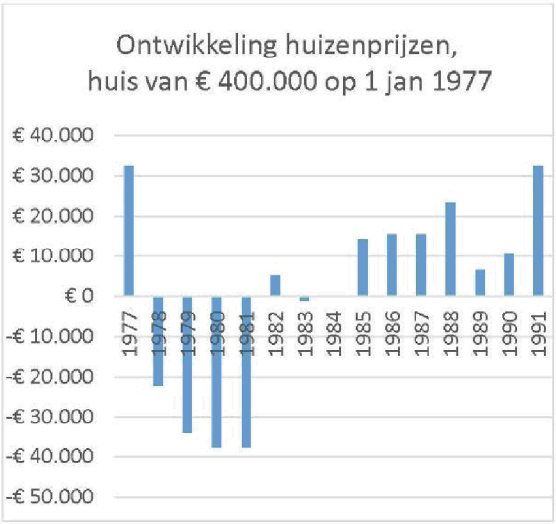

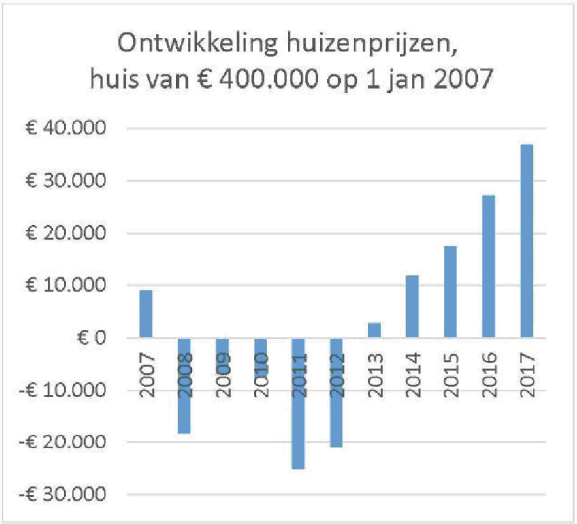

Voorbeeld. We beschouwen de ontwikkeling van de oliecrisis en de kredietcrisis als een voorbeeld voor de toekomst. Stel dat precies die ontwikkeling zich voordoet bij een belastingplichtige die enkel één tweede woning in box 3 bezit ter waarde van € 400.000, uitgaande van 1 jaar carry-back. Hoeveel jaren carry-forward is nodig om alle verliezen te verrekenen?

- Tijdens de oliecrisis zou een termijn van **10 jaar** vooruit volstaan hebben. Het eerste verlies in 1978 kan via carry-back worden verrekend met de winst uit 1977. Het verlies uit 1979 is pas volledig verrekend in 1986 (7 jaar later), het verlies uit 1980 in 1988 (8 jaar later) en het verlies uit 1981 is pas verrekend in 1991 (10 jaar later).
- Tijdens de kredietcrisis zou een termijn van **6 jaar** volstaan hebben. Het verlies uit 2008 kan deels worden verrekend met de winst uit 2007. Het restant is echter pas volledig verrekend in 2014 (6 jaar later). De verliezen uit 2009 en 2010 zijn volledig verrekend in 2015 (6 en 5 jaar later), het verlies uit 2011 in 2016 (5 jaar later) en het verlies uit 2012 in 2017 (5 jaar later).

In bovenstaande is geen rekening gehouden met een hvi en een vd, maar bij een hvi van € 1.000 en een vd van € 500 (ter indicatie) volstaan dezelfde termijnen.

In werkelijkheid hebben nagenoeg alle belastingplichtigen ook spaargeld en/of andere beleggingen. Verliezen kunnen ook met de opbrengsten daarvan worden verrekend. Anderzijds

zullen er belastingplichtigen zijn die hun verlies nemen (de woning op het laagste niveau verkopen) en niet profiteren van de opgaande huizenprijzen.

Gevolgen van onvolledige verliesverrekening
Onderstaand stuk toont een aantal nadelen van onvolledige verliesverrekening. Deze gelden ook in boxen 1 en 2, maar komen wellicht sterker naar voren in box 3 omdat ook ongerealiseerd inkomen wordt belast. In een ideale wereld zou dit goeddeels worden voorkomen door een langere termijn van carry-back verliesverrekening. Dit heeft echter zo een grote impact op de IV-capaciteit dat het wat de Belastingdienst betreft geen optie is. Er is een alternatief verkend waarbij belastingplichtigen bij verlies waar winst uit een vorig jaar tegenover staat een belastingteruggaaf zouden krijgen. Dit lijkt op een uitkeerbare heffingskorting en is nog ingrijpender qua IV-impact dan carry-back verliesverrekening (inschatting 1000 IV-dagen met een marge van 50%). Daarom wordt voorgesteld om geen verdere verliescompensatie toe te passen. Op deze redenen kan expliciet worden ingegaan in de Memorie van Toelichting.

Verliezen binnen een box kunnen in principe niet worden verrekend met inkomen uit een andere box[6]. Deze scheiding der boxen is één van de basisprincipes van het boxenstelsel ingevoerd in 2001, mede ingegeven door de wens om belastingconstructies tegen te gaan waarbij door het creëren van aftrekposten en verliezen, bijvoorbeeld middels leningen, de inkomstenbelasting kon worden uitgehold.

Inherent aan dit boxensysteem is dat sommige verliezen nooit, of pas op een later moment, kunnen worden verrekend. Waar bij invoering in 2001 verliezen in box 3 niet konden ontstaan, zullen straks in box 3 ook op grote schaal verliezen gaan ontstaan.

Hoewel ook in de MvT van de Wet IB 2001 is aangegeven dat het boxensysteem beter dan in de Wet IB 1964 aansluit op draagkracht, kan dit systeem in sommige gevallen nadelig uitpakken voor belastingplichtigen. Onderstaande opsomming toont de gevolgen voor box 3. Vergelijkbare gevolgen zijn nu ook van toepassing in box 1 en box 2.

- Mensen met een negatief vermogen, dus voornamelijk schulden, hebben jaarlijks een negatief inkomen uit vermogen. Zij kunnen dit niet verrekenen zolang zij een negatief vermogen hebben.
- Negatief inkomen dat niet direct kan worden verrekend middels carry-back, zal nooit meer worden verrekend indien de belastingplichtige het jaar erop overlijdt of emigreert.
- Als een belastingplichtige met veel vermogen gedurende een langdurige periode, bijvoorbeeld in een diepe en lange recessie, verliezen lijdt, zullen deze bij een beperkte carry-forwardtermijn op een gegeven moment verjaren. Hoe langer de carry-forwardtermijn, hoe minder dit voorkomt.
- Stel dat een belastingplichtige winst maakt en daar belasting over betaalt, vervolgens verlies lijdt en een deel van dat verlies pas in een later jaar kan verrekenen middels carry-forward. Dan is in de tussentijd belasting betaald over inkomen dat – bezien over meerdere jaren – niet is gehaald. De belastingplichtige heeft hierdoor een liquiditeitsnadeel en loopt rente-inkomsten mis.

Onderstaand voorbeeld toont hoe het laatste punt ontstaat. Deze persoon betaalt ruim € 3.000 belasting in 2026 vanwege een (ongerealiseerd) inkomen van € 10.000. In 2028 ontstaat weer een verlies van € 10.000, zodat in de periode 2026 – 2028 het vermogen gelijk is gebleven. Dat verlies kan echter niet worden verrekend met inkomen uit 2027, omdat er in dat jaar geen inkomen is. Pas in 2030 kan het verlies worden verrekend met inkomen. Tussen 2028 en 2030 heeft deze persoon dus ten opzichte van 2026 geen winst gemaakt, maar wel (in 2026) belasting betaald. In 2030 wordt het verlies alsnog verrekend, maar zonder dat sprake is van vergoeding van belastingrente. Als belastingplichtige in latere jaren geen inkomen in box 3 heeft, krijgt hij de in 2026 betaalde belasting niet meer terug.

[6] Hierop is sindsdien wel een uitzondering gemaakt: als iemand geen aanmerkelijkbelanghouder meer is, kan een eventueel resterend verlies in box 2 worden omgezet in een belastingkorting.

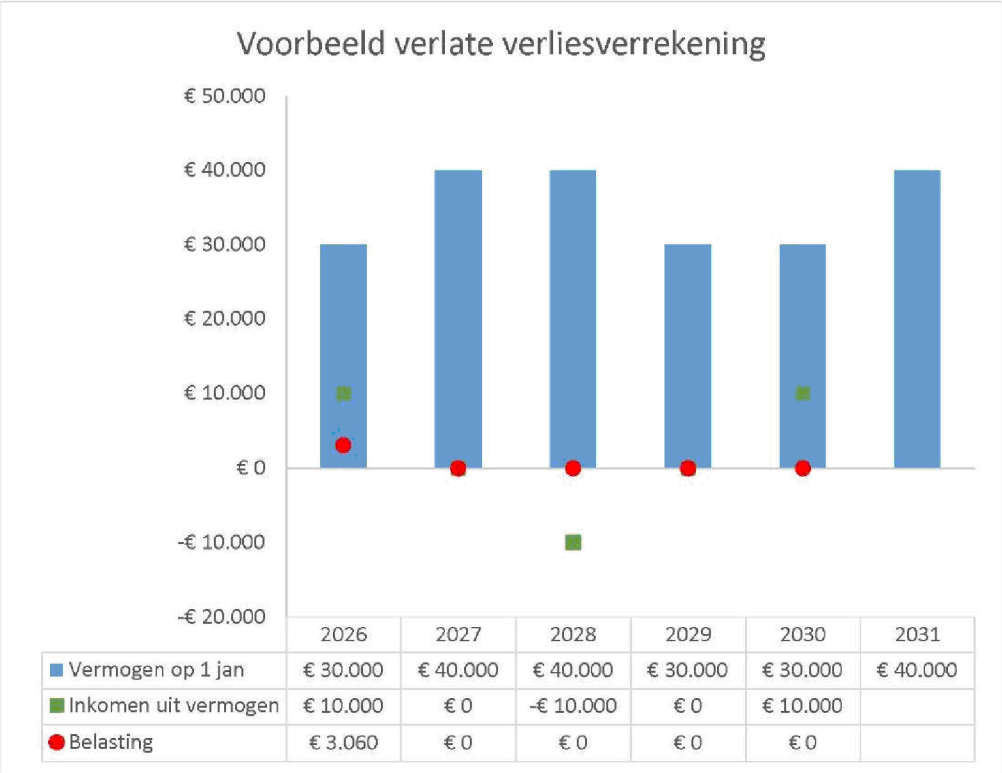

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vermogen op 1 jan	€ 30.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 40.000
Inkomen uit vermogen	€ 10.000	€ 0	-€ 10.000	€ 0	€ 10.000	
Belasting	€ 3.060	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

Ad 3), 4) en 5) Het beperken van het aantal belastingplichtigen

- In dit stuk wordt eerst een stelsel met hvi en vd geanalyseerd, inclusief aantallen belastingplichtigen en budgettaire raming bij verschillende parameters. Omdat dit ook een aantal nadelen kent, is verderop een mogelijk alternatief met een grens op basis van het aantal bezittingen verkend.
- Dit alternatief heeft als belangrijkste voordeel dat minder mensen een vermogensaanwasberekening hoeven te maken. Het belangrijkste nadeel is dat sommige mensen met een gelijk inkomen verschillend worden belast.

Heffingvrij inkomen en verliesverrekeningsdrempel
Een zorg van de Belastingdienst is het grote aantal belastingplichtigen dat straks een mogelijk ingewikkelde aangifteprocedure voor box 3 moet doorlopen. Dat kan veel druk geven op de dienstverlening (zoals belastingtelefoon, bezwaar en beroep). In het huidige box 3-stelsel moeten ruim 3 miljoen mensen box 3-aangifte doen: iedereen met vermogen hoger dan de huurtoeslaggrens (hoewel slechts circa 2 miljoen mensen belasting betalen, de rest heeft minder vermogen dan het heffingvrije vermogen). In de praktijk deden in 2020 4,8 miljoen mensen aangifte box 3, dat is **1,6 miljoen (50%) meer** dan het aantal dat verplicht aangifte moest doen in 2020.

Ook in het nieuwe stelsel zullen alle **3,2 miljoen** belastingplichtigen met meer vermogen dan de huurtoeslaggrens (ca. € 35.000 in 2026) verplicht een vorm van aangifte moeten doen. Voor het nieuwe box 3-stelsel is in een eerder stadium besloten om middels een heffingvrij inkomen en een verliesverrekeningsdrempel het aantal aangiftes te beperken. Er zijn vier groepen mensen die aangifte zullen doen:

1. Mensen met meer inkomen dan het hvi. Zij moeten verplicht aangifte doen.
2. Mensen met meer verlies dan de vd. Zij hoeven geen aangifte te doen, maar hebben daar wel baat bij áls zij ooit box 3-inkomen zullen hebben. Een deel met nauwelijks vermogen

of vooral schulden zal niet de moeite doen om aangifte te doen, maar onduidelijk is welk deel.

3. Mensen met minder inkomen dan het hvi of minder verlies dan de vd, maar wel meer vermogen dan de vermogensgrens in de huurtoeslag. Zij zullen verplicht (een mogelijk verkorte) aangifte moeten doen om hun vermogen vast te laten stellen. Afhankelijk van de vormgeving van de aangifte en of zij zelf hun inkomen kunnen inschatten, hoeven zij alleen gegevens over hun vermogen door te geven, niet over het inkomen eruit.
4. Mensen die onder het hvi of onder de vd vallen, maar dat niet zeker weten zonder het aangifteproces te doorlopen. Dat zullen voornamelijk mensen zijn die ook "overige bezittingen" hebben.

Groepen 1, 2 en 3 kunnen worden geschat aan de hand van het ramingsmodel. Welk deel van groep 2 geen aangifte doet en hoe groot groep 4 in werkelijkheid zal zijn, is lastig te voorspellen. Groep 4 is naar verwachting aanzienlijk (orde 1 tot 2 miljoen), gezien het aantal van 1,6 miljoen mensen dat in 2020 aangifte deed maar daar niet toe verplicht was. Een deel van groep 3 dat zelf de inschatting kan maken dat zij weinig inkomen hebben, hoeft mogelijk een eenvoudiger aangifteproces te doorlopen waarbij alleen het vermogen wordt ingevuld. Voor de rest moet de vermogensaanwas worden bepaald.

Het ramingsmodel laat zien dat het alleen lukt om het aantal aangiftes in Groepen 1, 2 en 3 goed te beperken als beide drempels behoorlijk hoog worden ingesteld.

Tabel 1: Het geraamde aantal mensen dat aangifte moet doen of daar baat bij heeft door een verlies vast te stellen (Groepen 1, 2 en 3) bij verschillende hoogtes van het hvi en de vd[7]. Een deel van Groep 2 (oranje) zal geen aangifte doen[8]. Groep 4 zit hier nog niet bij.

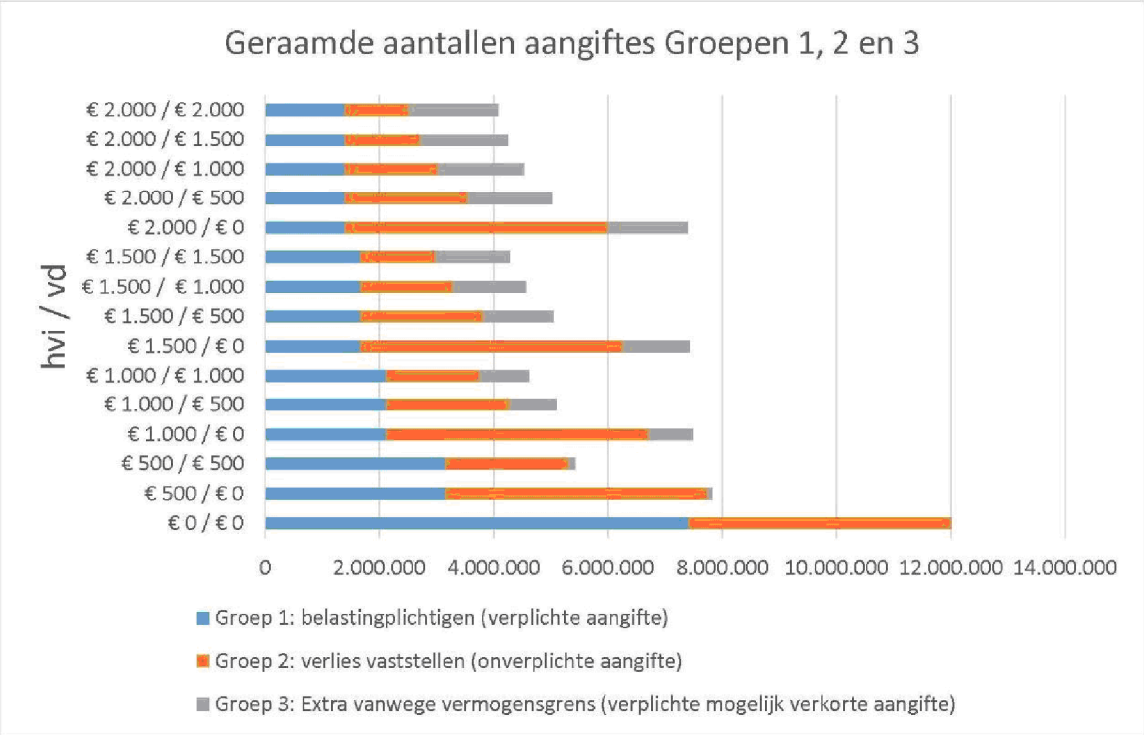

Een hoge verliesdrempel van € 2.000 betekent dat veel belastingplichtigen in de praktijk nauwelijks verliezen kunnen verrekenen. Dat is lastig uit te leggen. Ook een hoog hvi beperkt de verliesverrekeningsmogelijkheden, omdat de belastbare winst om verliezen mee te verrekenen

[7] In werkelijkheid zal het aantal belastingplichtigen schommelen aan de hand van de aandelen- en huizenmarkt. De getoonde cijfers zijn een geraamd gemiddelde van goede en slechte jaren.
[8] Voor de rente op schulden is in het model uitgegaan van de hypotheekrente. Voor belastingbetalers klopt dat doorgaans, maar voor studenten met studieschuld is dat mogelijk te hoog. Dat kan voor een overschatting van Groep 2 zorgen.

doorgaans kleiner is. Ook bij een lagere verliesdrempel van bijvoorbeeld € 500 blijft het zo dat een belastingplichtige met meerdere jaren op rij € 450 verlies nooit verliezen kan verrekenen.

Onderstaande tabel toont de geschatte budgettaire gevolgen op de lange termijn (in 2050) voor verschillende hoogtes van het hvi en de vd, bij een vlak tarief van 34% en onbeperkte voorwaartse verliesverrekening[9]. Om budgetneutraal uit te komen, kan aan de tariefknop gedraaid worden, zie ook het stuk hieronder over een toptarief. Het verhogen van het tarief met 1%-punt levert ongeveer **150 miljoen euro** op.

Tabel 2: De nu geschatte budgettaire raming (ten opzichte van het basispad van het oude stelsel) op de lange termijn (in 2050) bij verschillende hoogtes van het hvi en de vd.

Hvi / **Vd**	€0	€ 1.000	€ 2.000
€ 0	+1.160 mln	+200 mln	-250 mln
€ 1.000	+1.310 mln	+320 mln	-140 mln
€ 2.000	+1.420 mln	+430 mln	-40 mln

Een ander nadeel van het hvi en de vd is dat het voor verschillen in belastingdruk zorgt tussen mensen met een fluctuerend inkomen en mensen met een stabiel inkomen. Mensen met een stabiel inkomen betalen hierdoor relatief minder belasting. Onderstaand voorbeeld laat dit zien bij een vd van € 500 en een hvi van € 1.000. Hoe hoger het hvi en de vd, hoe groter dit effect.

- Persoon A maakt in 2026 € 2.000 verlies en mag daar € 1.500 van meenemen naar 2027. In 2027 maakt A € 5.000 winst, waarvan € 4.000 belast is na aftrek hvi. Dankzij verliesverrekening resteert een grondslag van € 4.000 -/- € 1.500 = € 2.500.
- Persoon B maakt in 2026 en in 2027 € 1.500 winst. Over 2026 en 2027 samen heeft B dus hetzelfde rendement als A. In beide jaren betaalt B belasting over een grondslag van € 500. In totaal betaalt B dus belasting over een grondslag van € 1.000.

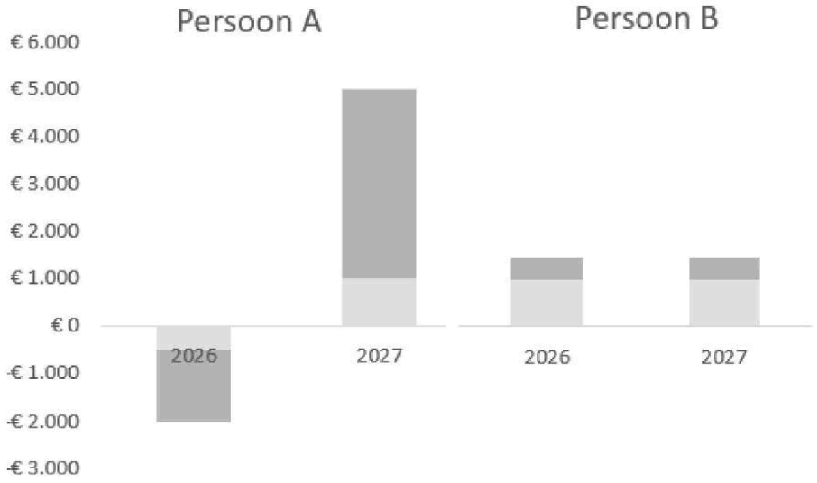

Voor het hvi is dit ook op macroniveau inzichtelijk gemaakt in onderstaande histogrammen. Een deel van de belastingplichtigen heeft nauwelijks inkomen en betaalt nooit belasting. Zij "gebruiken" dus ook maar een klein deel van het hvi (het linker deel van de histogrammen). Het effect zoals in bovenstaand voorbeeld ontstaat wanneer belastingplichtigen in sommige jaren niet volledig van het hvi gebruik kunnen maken, maar in andere jaren wel. Onderstaande histogrammen laten zien dat hoe hoger het hvi gekozen wordt, hoe minder mensen het hvi elk jaar volledig gebruiken. Dat betekent dat bij een hoger hvi dit effect vaker voor kan komen.

[9] Doorrekeningen zijn gebaseerd op huidige stand van zaken van het nieuwe stelsel en kunnen nog wijzigen. Belangrijkste om hieruit te halen is het verschil wanneer het hvi of de vd verhoogd wordt en de verhouding tot een tariefsverhoging van 1%-punt.

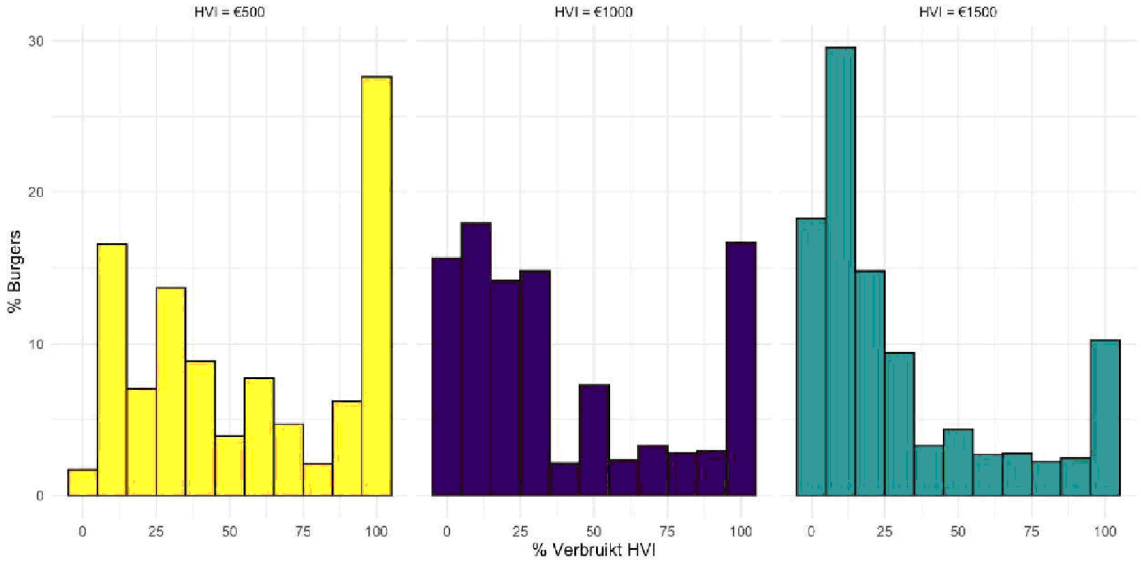

Dit is een onvermijdelijk gevolg van het systeem van jaarlijkse belastingheffing en de ingebouwde doelmatigheidsmarges in de vorm van een hvi en een vd. Het is binnen een stelsel met hvi en vd niet te ondervangen zonder extra complexiteit te introduceren; elke vorm van compensatie is belastingjaaroverstijgend en dus complex. In box 1 speelt hetzelfde nadeel ook bij zelfstandigen. De middelingsregeling poogde hiervoor deels te compenseren, maar was niet doeltreffend en voor de uitvoering belastend. In 2023 wordt de regeling na een negatieve evaluatie afgeschaft.

Bij keuze voor een hvi en/of vd stellen we voor om de hiervoor geschetste nadelen wel expliciet te benoemen in de memorie van toelichting en uit te leggen waarom er voor een hvi en een vd gekozen is.

Eventueel alternatief voor de verliesverrekeningsdrempel: een heffingvrij bezit
Er is een alternatief verkend met als doel om de dienstverlening van de Belastingdienst en de belastingplichtigen zelf enigszins te ontzien.

In dit alternatief bestaat er geen verliesverrekeningsdrempel. Een heffingvrij inkomen is niet noodzakelijk, maar ligt wel voor de hand. In plaats van een verliesverrekeningsdrempel is er een harde grens op basis van de hoeveelheid bezittingen (dus *niet* vermogen waar schulden van worden afgetrokken, maar alleen de positieve bezittingen):

Bezit je op 1 januari minder dan de huurtoeslaggrens (in 2026 ca. € 35.000) vóór aftrek van schulden, dan hoef je geen box 3-aangifte te doen en kun je geen verlies laten vaststellen.

Op deze manier worden mensen met weinig bezittingen buiten de heffing gehouden, zonder dat zij een vermogensaanwasberekening hoeven te maken. Als zij aangifte doen, hoeven ze slechts vragen over hun vermogensbestanddelen in te vullen, maar niet over het inkomen daaruit. De reden om aan te sluiten bij bezit in plaats van vermogen, is tweeledig:

- Alleen uit bezittingen kun je positief inkomen. Mensen met weinig bezittingen hebben doorgaans ook weinig inkomen uit die bezittingen en relatief weinig draagkracht. Zij "horen" niet thuis in box 3. Als naar vermogen gekeken zou worden, dan zouden ook vastgoedbeleggers met veel schulden (bijvoorbeeld bij de eigen bv) geen belasting hoeven te betalen.
- Door naar bezittingen te kijken in plaats van vermogen, is het niet mogelijk om via constructies met schulden onder de grens te komen en de box 3-belasting te ontlopen.

Aansluiting bij de huurtoeslaggrens ligt voor de hand, omdat mensen met meer vermogen dan die grens dit sowieso moeten aangeven. Een andere grens is echter ook mogelijk. Het aantal mensen dat bij dit alternatief aangifte moet doen of daar baat bij heeft is kleiner dan bij een hvi en vd:

ongeveer **3,75 miljoen** per jaar[10]. Het belangrijkste voordeel is echter dat alle anderen (Groep 4) een eenvoudiger aangifteproces kunnen doorlopen waarbij alleen naar het vermogen wordt gevraagd.

Een ander voordeel van dit alternatief is dat het nadeel van een hvi en vd dat mensen met een fluctuerend inkomen relatief veel belasting betalen, in mindere mate opgaat. Tot slot sluit dit aan bij de gedachte dat het goed zou zijn als alle burgers een financiële buffer hebben en dat de overheid die buffer niet belast.

Dit alternatief heeft ook twee nadelen:

- Er ontstaat een verschil tussen iemand met € 34.000 aan bezittingen en bijvoorbeeld € 3.000 inkomen uit vermogen en iemand met € 36.000 aan bezittingen en € 3.000 inkomen uit vermogen. De eerste betaalt niks, de tweede betaalt zo'n € 1.000 belasting. Dit is wel een enigszins extreme situatie van iemand die € 4.000 op de bank heeft staan, € 30.000 investeert in aandelen en 10% winst maakt. Meestal zal het om kleinere bedragen gaan. De verantwoording kan zijn dat mensen met meer bezittingen ook meer draagkracht hebben. Daarnaast zal bij een hoog rendement het bezit doorgaans toenemen en komt zo'n persoon in een later jaar vanzelf boven de grens uit.

  Dit effect wordt gemitigeerd door ook een heffingvrij inkomen te gebruiken. Bij een heffingvrij inkomen van € 1.000 (bijvoorbeeld) zijn deze verschillen een stuk kleiner. Spaarders met een vermogen rond de grens betalen dan überhaupt geen belasting.

  Een andere optie zou kunnen zijn om het heffingvrije bezit aan iedereen pro rata toe te kennen, op dezelfde manier zoals het heffingvrije vermogen vanaf 2023 werkt. Dit heeft weer als nadeel dat de waarde van bezittingen voor iedereen onderdeel wordt van de heffingsstructuur.
- Een harde grens als deze kan voor een ongewenste prikkel zorgen. Het kan dan voordelig worden om aan het eind van het jaar veel geld uit te geven om op die manier net onder de grens te blijven. Dit is overigens ook nu al het geval bij de vermogensgrens van de huurtoeslag. Er is wel een verschil: op 1 januari weet je nog niet of je dat jaar winst op je aandelen gaat maken of juist verlies. Bij een verlies had je liever wel meer bezittingen gehad. Ook dit effect wordt gemitigeerd met een heffingvrij inkomen.

Er zijn twee varianten doorgerekend: zonder een heffingvrij inkomen en met een heffingvrij inkomen van € 1.000. De eerste variant komt qua opbrengst in de buurt van de variant zonder vd en hvi uit Tabel 2. De tweede variant komt qua opbrengst in de buurt van de variant met een hvi van € 1.000 en een vd van € 1.000 uit Tabel 2.

	Budgettair 2050
Heffingvrij bezit, geen vd, geen hvi[11]	+1,0 mld
Heffingvrij bezit, geen vd, hvi € 1.000	+0,34 mld

Ad 6) Een progressief of een vlak tarief
Wij realiseren ons dat het invoeren van een toptarief een politieke keuze is. In dit stuk worden een aantal belangrijke overwegingen geschetst.

Ook in box 1 en box 2 zijn er toptarieven. Een toptarief in box 3 heeft consequenties met betrekking tot arbitrage en allocatie van kapitaal en budgettaire gevolgen. Vooral arbitrage met box 2 is een aandachtspunt: als een toptarief te hoog is, dan lokt het arbitrage richting box 2 uit. In dit stuk is dit uitgewerkt. Bij een toptarief van 36% tot 44% lijkt kapitaalinkomen in box 2 en box 3 ongeveer even zwaar te worden belast, rekening houdend met het voordeel van belastinguitstel.

[10] Het is wel hoger dan de 3,2 miljoen mensen met meer *vermogen* dan de huurtoeslaggrens, omdat sommige mensen ook schulden hebben.
[11] In beide gevallen is gerekend met een tarief van 34%, met werkelijke rendement op onroerend goed en met onbeperkte voorwaartse verliesverrekening.

Arbitrage
Bij een keuze voor de tariefstructuur in box 3 is het belangrijk om goed naar de tarieven in box 2 te kijken, zodat geen grote prikkels tot arbitrage ontstaan. Daarbij is het raadzaam te kijken naar de mensen aan de top die het toptarief betalen: zij zijn het meest geneigd te arbitreren.

In het huidige forfaitaire box 3 regime is het voordelig om bij een bepaald vermogen en een bepaald rendement dit vermogen onder te brengen in box 2. Dit gaat veranderen wanneer het de vermogensaanwasbelasting wordt ingevoerd.

Bij invoering van een stelsel naar wekelijk rendement blijven arbitragemogelijkheden naar box 2 bestaan wanneer de effectieve belastingdruk in box 3 hoger is dan in box 2. In box 2 wordt belasting om twee redenen later betaald dan in box 3: in de vpb geldt een vermogenswinststelsel, waardoor bijvoorbeeld over de waardestijging van onroerend goed pas bij verkoop wordt afgerekend in de vpb. Daarnaast kan het uitkeren van dividend worden uitgesteld, waardoor (nog) later wordt afgerekend in box 2. Met dit uitstel moet rekening worden gehouden wanneer de tarieven in de boxen worden vergeleken.

Om deze arbitragemogelijkheden binnen de perken te houden bij overgang naar een nieuw box 3 stelsel is het daarom verstandig om het hoogste box 3 tarief in ieder geval onder het gecombineerde box 2-tarief, gecorrigeerd voor belastinguitstel, te houden. Uiteindelijk kan het hoogste box 3-tarief omhoog meebewegen op het moment dat er ook maatregelen in box 2 worden genomen (verhogen lage vpb-tarief of box 2-tarief).

Onderstaande tabel toont de gecombineerde tarieven in box 2 en in box 1. De onderste tabel toont het gecombineerde toptarief voor box 2 / vpb wanneer rekening wordt gehouden met lang belastinguitstel van 20 jaar[12].

Ook in box 1 en (vanaf 2024) in box 2 zijn er toptarieven.

	Grens 2023 (bij box 2 2024)	Toptarief
Box 1 werknemer (loon)	€ 38.000[13]	49,5%
Box 1 zelfstandige (winst)	€ 43.000[14]	44,3%[15]
Box 2 dga (vanaf 2024, winst)[16]	€ 83.000[17] / € 200.000	44,1% / 48,8%
Box 2 dga met 20 jaar uitstel dividenduitkering (winst)	€ 83.000 / € 200.000	36,3% / 41,5%

Een hoog toptarief zou arbitrage richting box 2 kunnen aanmoedigen. Bij bovenstaande tabel moet wel rekening gehouden worden met een aantal kanttekeningen:

- Bovendien kan in de vpb het toptarief in sommige gevallen worden vermeden door de vennootschap te splitsen.
- 20 jaar uitstel is erg lang. Bij korter uitstel zit het toptarief voor de dga dus ergens tussen de 41,5% en de 48,8%. Dit is wel op basis van aannames over het rendement van belastinguitstel en dus erg onzeker. Het is daarom beter om te denken in "bandbreedtes" dan exacte getallen.

Uit de onderste twee rijen blijkt dat een toptarief van ergens tussen de 36% en de 44% box 2 en box 3 ongeveer even aantrekkelijk zijn. Het exacte omslagpunt zal per persoon verschillen.

Budgettair
Budgettair gezien lijkt het niet noodzakelijk om een toptarief in te voeren om voldoende opbrengst

[12] Net als in de berekeningen van het IBO vermogensverdeling is er uitgegaan van een discontovoet voor belastinguitstel van 2,5%.
[13] Vanaf hier bouwt ook de arbeidskorting af. Samen met de algemene heffingskorting zorgt dat voor een extra marginaal tarief van 12,5%-punt bovenop het tarief eerste schijf van ca. 37%.
[14] Hoger dan bij werknemer vanwege de zelfstandigenaftrek.
[15] Lager dan werknemer vanwege de MKB-winstvrijstelling
[16] Bij box 2 zijn twee grenzen en twee tarieven getoond: de eerste grens is de grens voor het toptarief in box 2. De tweede grens is de grens voor het hoge tarief in de vpb. Het tweede getal komt overeen met het hoogste tarief.
[17] De grens in box 2 ligt vanaf 2024 op € 67.000 dividend. Rekening houdend met 19% vpb komt dat overeen met € 83.000 winst bij de vennootschap.

te halen. Aan de andere kant is het met de extra opbrengst van een toptarief mogelijk om het heffingvrije inkomen te verhogen of het basistarief te verlagen. Met een toptarief wordt doorgaans beter aangesloten bij draagkracht, al is er wel kans op progressienadelen bij fluctuerende inkomsten.

Onderstaande tabel toont de budgettaire opbrengst van een paar varianten. Uitgaande van de getallen in bovenstaande tabel, lijkt een toptarief van 40% op een grens van ongeveer € 90.000 in 2026 een redelijk voorstel om kapitaalinkomen in box 2 en box 3 op vergelijkbare wijze te belasten. Dit levert per jaar ongeveer € 240 miljoen extra op. Dat is genoeg om het basistarief met 1,6 procentpunt te verlagen.

Extra budgettaire opbrengst[18]	Toptarief van 40%	Toptarief van 44%
Grens 2026 € 45.000	330 mln	425 mln
Grens 2026 € 90.000	240 mln	300 mln

Een toptarief vanaf een hoge grens raakt overigens alleen zeer vermogende mensen: om een inkomen van meer dan € 90.000 uit vermogen te behalen, heb je bij een rendement van 5% een belegd vermogen van 1,8 miljoen euro nodig.

Economische effecten van een toptarief
Een belasting is doelmatig in economische zin wanneer deze de investeringskeuzes van mensen zo min mogelijk beïnvloedt. Door uit te gaan van het werkelijke rendement, wordt de belastingheffing in box 3 doelmatiger.

In de context van de box 3-systematiek betekent doelmatigheid in economische zin dat de verschillende vermogensvormen relatief gelijk worden belast in hun aanwas, zodat het als belastingbetaler niet loont om voor verschillende vermogensvormen verschillende fiscale strategieën aan te houden. Over het algemeen renderen risicovollere vormen van vermogen, zoals vastgoed en beleggingen, meer dan spaartegoed. Bij een progressief tarief gaat het nettorendement op risicovollere renderende investeringen omlaag bij mensen met veel vermogen, op z'n minst in relatieve zin. Belastingplichtigen in box 3 die een relatief hoge vermogensaanwas genieten worden daar zwaarder op belast. Dit verkleint de doelmatigheid van box 3 zoals hierboven genoemd, omdat op die manier het hebben van spaartegoed in box 3 voor zeer vermogenden mensen relatief voordeliger wordt ten opzichte van beleggen in aandelen of vastgoed.

Een progressief tarief in box 3 kan ertoe leiden dat fluctuerende vermogensaanwas zwaarder wordt belast dan een gemiddeld even hoog gelijkmatige aanwas, omdat het lage tarief beter wordt benut bij een gelijkmatige aanwas dan bij een aanwas die in bepaalde jaren heel hoog is en in andere jaren nul. Dit sluit minder goed aan bij het draagkrachtbeginsel, omdat de belasting idealiter alleen zou moeten afhangen van de hoogte van de vermogensaanwas en niet van andere factoren zoals timing. Aan de andere kant past een toptarief wel goed bij het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, zoals ook gebeurt in box 1.

Wanneer het doel van een progressief tarief is om meer vermogende belastingplichtigen zwaarder te belasten dan minder vermogende mensen, is een brede vermogensbelasting in theorie een betere manier van belasting dan een progressief tarief in de belasting van het rendement. Een belastingplichtige met relatief weinig vermogen in box 3 die een bijzonder hoog rendement behaalt, zou met een progressief meer belasting kunnen gaan betalen dan een relatief zeer vermogend persoon in dezelfde box 3 die een laag rendement behaalt. Met een progressief tarief wordt de meest renderende belastingplichtige (in verhouding extra) belast, niet per se de rijkste. Met een brede vermogensbelasting worden de meest vermogenden belastingplichtigen in box 3 het zwaarst belast in absolute zin, wellicht afhankelijk van de vermogensmix van de belastingplichtige.

Echter, in de regel is het zo dat meer vermogende belastingplichtigen in box 3 gemiddeld ook meer rendement behalen op hun vermogen, gemeten in euro's. Een progressief tarief in de aanwasbelasting in box 3 draagt dus wel degelijk bij aan het idee dat iedere belastingplichtige naar

[18] Doorgerekend bij een basistarief van 34%, een heffingvrij inkomen van € 1.000, een verliesverrekeningsdrempel van € 500 en een onbeperkte carry-forward verliesverrekeningstermijn.

zijn vermogen via belasting moet bijdragen, en is het dus een mogelijk alternatief op een vermogensbelasting.

Sentiment elementen nieuwe box 3 stelsel

Onderzoeksproject stelselherziening box 3

Rapport van community-onderzoek

‘Nederland Denkt Mee’ community

December 2022

PM31440

MWM2 experts in luisteren

Belastingdienst

ACHTERGROND

Het Ministerie van Financiën is bezig met de herziening van box 3 van de inkomstenbelasting. Het Kabinet wil de inkomsten uit vermogens rechtvaardiger belasten. Dit betekent zo accuraat als mogelijk aansluiten bij de inkomsten die burgers daadwerkelijk genieten over hun vermogen.

Bij de uitwerking van het nieuwe stelsel lopen zij aan tegen een aantal fundamentele vragen. Denk bijvoorbeeld aan de vraag hoe een juiste balans te kunnen vinden tussen een zo goed mogelijk berekening van werkelijk rendement en het begrijpelijk en eenvoudig houden van het box 3 stelsel voor de belastingbetaler. En hoe blijft het stelsel controleerbaar en handhaafbaar door de Belastingdienst?

In de 'Nederland denkt mee' community is aan burgers gevraagd mee te denken over een aantal mogelijke elementen van het nieuwe box 3 stelsel.

ONDERZOEKSVRAGEN

- Wat is het algemene sentiment rondom de vernieuwing van het box-3 stelsel?
- Hoe kijkt men aan tegen het belasten van vermogen (het ‘hebben van’ vermogen), relatief aan het belasten van vermogensinkomsten (het ‘inkomen uit’ vermogen).
- Hoe kijkt men aan tegen het belasten van ongerealiseerde vermogensinkomsten?
- Hoe kijkt men aan tegen de spanning die bestaat tussen het realiseren van een meer eenvoudige versus een meer werkelijkheidsgetrouwe vermogensaanwasbelasting? Wat heeft de voorkeur en waarom?

Toelichting methode onderzoek
Onderzoeksverantwoording

Dit vraagstuk is uitgezet in de Rijksbrede community ‘Nederland denkt mee’.

- In Nederland denkt mee zitten 175 burgers die graag meedenken over overheidscommunicatie en aanverwante maatschappelijke vraagstukken. Deze leden vormen een afspiegeling van het Nederlands Algemeen Publiek.
- Een community is een besloten online platform waarop een groep mensen middels verschillende vragen en opdrachttypen hun mening geven over diverse thema’s en vraagstukken.
- Een community is een kwalitatieve onderzoeksmethode. De resultaten zijn gebaseerd op een relatief kleine steekproef. Resultaten zijn daarom indicatief en niet te extrapoleren naar de gehele Nederlandse bevolking.

Management Summary (1/2)

Sentiment, vermogensbelasting en ongerealiseerd rendement

Het algemene sentiment: Men heeft -gedreven door enig wantrouwen- een sterke voorkeur voor een zo eerlijk mogelijk stelsel

- Overall is men op zoek naar een zo eerlijk mogelijk stelsel waarin nadelige situaties zo min mogelijk voorkomen.
- Er heerst enig wantrouwen over de volgende zaken:
  - → Vermogenden die mogelijk erg weinig belasting betalen en mogelijk met behulp van advies de belastingdruk minimaliseren.
  - → Burgers die mogelijk teveel belasting betalen door forfaits die hoger zijn dan het werkelijk gerealiseerde rendement. (Zoals in het oude stelsel bij spaarders)
- Dit drijft initieel het sentiment richting een stelsel op basis van werkelijk rendement. De gedachte hierbij is dat niemand te weinig en niemand teveel betaalt.

Vermogensbelasting alleen 'rechtvaardig' geacht voor de zeer vermogenden

- Het belasten van inkomsten uit vermogen voelt voor veel community leden beter dan het belasten van het vermogen zelf.
- Met een vermogensbelasting kan eerder verdiend en reeds belast vermogen afnemen door het betalen van belasting. Zo voelt vermogensbelasting als een dubbele belasting.
- Er zijn ook voorstanders van vermogensbelasting, mits er een drempel komt. Men ziet graag dat burgers met een zeer hoog vermogen extra bijdragen aan de maatschappij, maar vinden het minder gepast voor lagere vermogens.

Een groot deel heeft veel moeite met het belasten van ongerealiseerd rendement

- Voor een groot aantal community leden voelt het niet eerlijk te moeten betalen als de winst nog niet beschikbaar is. Zij hebben voorkeur voor heffing bij realisatie van winst.
- Een ander probleem zijn de waarde fluctuaties. Men verwacht een compensatie bij daling of verlies of inflatie.

Management Summary (2/2)
Werkelijk versus forfaitair

Al met al is er geen consensus; Initieel spreekt werkelijk aan maar in de praktijk forfaitair

- Initieel ziet men het liefste een stelsel op basis van werkelijk rendement omdat dit eerlijk aanvoelt.
- Het absolute karakter van de term “werkelijk” is initieel aantrekkelijk maar blijkt in werkelijkheid lastiger dan het klinkt.
- Burgers vrezen in een stelsel op basis van forfaitair rendement een te hoge belasting voor spaarders (men refereert aan de situatie voor de spaarders in het oude stelsel).
- Na het benoemen van een aantal lastige haken en ogen aan een stelsel op basis van werkelijk rendement ziet men in dat het niet zo simpel is als het op het eerste gezicht over komt.
- Naarmate men beter is geïnformeerd over de voor- en nadelen verschuift bij een aantal community leden de voorkeur naar een stelsel met forfaitaire elementen.

Voorwaarden voor een stelsel op basis van werkelijk rendement:

→ Het moet uitvoerbaar en controleerbaar zijn voor de Belastingdienst.

→ Burgers dienen marktconform te handelen.

→ Duidelijke regels beschikbaar voor aftrekbaarheid en hoe om te gaan met waarde fluctuaties.

Voorwaarden voor een stelsel op basis van forfaitair rendement:

→ De hoogte van forfaits moet scherp en accuraat worden vastgesteld en regelmatig worden herijkt.

→ Het moet mogelijk zijn afwijkingen ten opzichte van werkelijk behaald rendement te verrekenen.

→ Het mag niet leiden tot een toename van bezwaar.

Publication 505
Tax Withholding and Estimated
Contents
SCHEDULE D (Form 1040)

Resultaten

De doelgroep

Kennis over box 3 belasting varieert sterk

Niet alle burgers hebben kennis van box 3 en aanstaande wijzigingen

- Een meerderheid is, tot op zekere hoogte, bekend met box 3. De kennis van veel burgers reikt echter niet verder dan de opmerking dat het “iets met vermogen en bezittingen” is.
- Ongeveer de helft van de burgers in de community heeft afgelopen jaar zelf box 3 aangifte gedaan.
- Een meerderheid is nog niet op de hoogte van de wijziging van het stelsel. Als ze wel op de hoogte zijn van de wijziging, weten zij ook de aanleiding te benoemen.

MWM2 experts in luisteren

“Heffing op vermogen. Er werd gewerkt met een fictief rendement maar de Hoge Raad heeft geoordeeld dat dit onrechtmatig is.”

“Ik weet weinig over box 3 omdat ik daar eigenlijk nooit mee te maken hebt.”

Algemene sentiment

Vanuit wantrouwen voorkeur voor eerlijk stelsel

Het sentiment laat zich als volgt schetsen:

Men heeft behoefte aan een eerlijk stelsel. Dit gevoel is zeer sterk aanwezig:

- → Omdat er dan geen enkele burger teveel of juist te weinig betaalt.
- → Voor een aantal burgers lijkt het samen te hangen met eerdere negatieve ervaringen of indrukken van het oude stelsel.

Tegelijkertijd heerst er angst voor ongelijkheid en wantrouwen richting 'de vermogenden':

- → Veel burgers zijn bang dat burgers met grote vermogens te weinig betalen door een te laag forfaitair stelsel of dure adviseurs en handigheden.
- → Er is een duidelijk aversie merkbaar tegen beleggen in vastgoed.

Men lijkt veel over te hebben voor een werkelijk stelsel. De tolerantie voor een bewerkelijk stelsel en bewerkelijke aangiften en controle is hoog.

"De mensen die het werk verrichten in onze maatschappij (de stratenmakers, loodgieters, verplegers etc., hebben geen tijd om dit te gaan controleren. Mensen met geld hebben daarvoor hun adviseurs en de tijd om dit uit te zoeken."

"Er is controle op normale mensen en mensen in de bijstand. Waarom niet op rijke mensen?"

Eerste indruk nieuwe stelsel

Positief ontvangen omdat het eerlijk voelt

Na het lezen van een beknopte omschrijving over het mogelijke nieuwe stelsel op basis van werkelijk rendement, komt een positief beeld naar voren. Samengevat zijn de belangrijkste voor- en nadelen:

Voordelen:

1. Werkelijk rendement als basis is eerlijk.
2. Het maakt bij werkelijk rendement niet meer uit of je gaat sparen of beleggen.
3. Burgers hoeven niet meer teveel te betalen bij een rendement dat tegenvalt.

Nadelen:

1. Hoge complexiteit en administratief bewerkelijk.
2. Zorgen over het belasten van niet gerealiseerde winsten of waarde stijgingen.
3. Bij waarde fluctuaties een risico op heffen van teveel belasting.
4. Onduidelijk wat er gebeurt bij negatief rendement en inflatie.

MWM2 experts in luisteren

"Eerlijk dat een vermogende met een zeer hoog rendement meer gaat betalen"

"Klinkt goed, is dit te doen? Het lijkt me een administratief drama."

"Als je een uitkering hebt dan word je op alle fronten zeg maar bespioneerd of je uitkomsten patroon wel bij je inkomen past, zoiets zou ook bij degenen met meer geld kunnen gebeuren. Het is natuurlijk best raar dat mensen met weinig geld wel van alles moeten verantwoorden en mensen met veel geld meestal niet."

Vermogensbelasting

Gemengde gevoelens over vermogensbelasting

Een meerderheid voelt weinig voor vermogensbelasting om drie redenen:

- Het voelt niet goed om belasting te betalen als er geen inkomsten zijn.
- Voor sommigen komt het over als dubbele belasting. Men gaat ervan uit dat er over vermogen al een keer belasting is geheven.
- Het voelt niet goed dat vermogen dat is opgebouwd zomaar af kan nemen door het heffen van belasting.

Daarnaast zijn er voorstanders van vermogensbelasting, mits er een drempel komt

- Men ziet graag dat burgers met een zeer hoog vermogen extra bijdragen aan de maatschappij, maar vinden het minder gepast voor lagere vermogens. Ze benoemen o.a. de grens van één miljoen euro als drempel voor het heffen van vermogensbelasting.
- Vermogensbelasting boven 1 miljoen euro spreekt een aantal deelnemers aan. Bij deze vermogens veronderstelt men dat er voldoende rendement gemaakt kan worden om een heffing te kunnen betalen.
- Een aantal is bang dat vermogenden altijd wel manieren weten te vinden om hun 'vermogensinkomsten' te verminderen. Zij zien vermogensbelasting als een manier om deze mensen alsnog belasting te laten betalen over hun vermogen. Zelfs als zij dan trucjes toepassen, kan de vermogensbelasting dit in de beleving van deze groep tegengaan.

MWM2 experts in luisteren

"Ik vind het terecht dat er belasting moet worden betaald over inkomsten (al dan niet uit arbeid). Wanneer iemand geen inkomsten uit vermogen heeft gemaakt of door inflatie zelfs achteruit is gegaan in vermogen zou het raar zijn om diegene dubbel te belasten."

"Ik vind het raar dat iemand gedurende het jaar beleggingswinsten kan maken en ze er gedurende het jaar uit kan halen en spenderen waardoor de beleggingsportefeuille toch gelijk is gebleven."

Progressief stelsel

Voorstander van stelsel met progressieve elementen

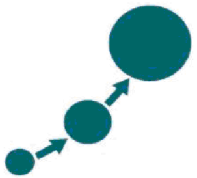

Een groot deel is positief over progressieve elementen in het stelsel

- Deze burgers zijn van mening dat sterkere schouders hogere lasten kunnen dragen.
- Sommigen zien een progressief stelsel als een positieve bijdrage in de strijd tegen vermogensongelijkheid.
- Daarnaast verwacht men dat hoge vermogens beter in staat zijn een goed rendement te maken en dit daardoor gemakkelijker kunnen opbrengen.
- Graag ziet men dat er wel een drempel wordt toegepast om mensen met lagere vermogens geheel te ontzien.

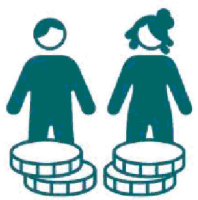

Een ander deel van de burgers heeft liever geen progressief stelsel

- Een aantal ziet liever een gelijke behandeling voor iedereen.
- Er is een voorkeur voor minder regels.
- Ze bevorderen liever het opbouwen van vermogen in plaats van het belemmeren ervan.

MWM2 experts in luisteren

"Ik vind dat belasting voor burgers met weinig vastgoed gelijk moet zijn aan burgers met veel vastgoed, anders komen er teveel regels en onderscheid."

"Ja ik zie graag een progressief systeem, maar wel met een vrijstelling van een bepaald bedrag zoals het nu ook geldt. Op die manier kunnen jongeren tenminste nog wat opzij leggen om te sparen voor een woning of iets dergelijks."

"Dit moet natuurlijk met een progressief tarief. Op teveel geld, lees vermogen, mag best extra belasting worden geheven. Als rijken al geen belasting betalen hoe moet Nederland dan alles financieren?"

Ongerealiseerde rendementen

Groot deel tegen belasten ongerealiseerd rendement

Een groot deel heeft veel moeite met het belasten van ongerealiseerd rendement; zij hebben voorkeur voor heffing bij realisatie van winst

- Het grootste bezwaar ziet men in het feit dat er geen werkelijke inkomsten zijn zolang er niet verkocht wordt. Dit geldt met name in het geval van vastgoed.
- Een ander issue betreft de verliezen of waardedalingen. Men verwacht bij deze optie dat er ook een compensatie bij daling of verlies volgt.
- Een enkeling benoemt dat dit kan leiden tot gedwongen verkoop om aan betalingsverplichtingen te kunnen voldoen en is daarom geen voorstander.
- Men vraagt zich af in hoeverre er rekening wordt gehouden met inflatie wanneer een bezit over een lange periode minder hard stijgt dan de inflatie over diezelfde periode.

Een aantal burgers vindt dat vermogensgroei belast mag worden

- Zij zien waardestijging als inkomsten, ongeacht of er voldoende inkomsten uit de belegging komen. Als voorbeeld: wanneer iemand geen inkomsten heeft doordat hij geen huur vraagt, dan wordt dat gezien als iemands eigen keuze en zijn zij van mening dat ook in dit geval de waardestijging alsnog belast kan worden.

Een deel vindt dat het mag afhangen van de hoeveelheid vastgoed

De schaal is dan bepalend; bezit tot 2-3 woningen mag anders behandeld worden dan bezit van grotere aantallen.

- Deels lijkt dit te herleiden naar de aversie tegen eigenaren van veel verhuurd (woon)vastgoed. Men denkt vermogenden met veel vastgoed een belasting op waardestijging gemakkelijk kunnen betalen.
- Deels omdat men er op een andere (bedrijfsmatige) manier mee bezig is.

"Ik ben enorm tegen belasten van fictieve waarde. Een stijging van huizenprijs is vooralsnog geen inkomsten. Huizen kunnen immers ook in waarde dalen (zoals 2011 t/m 2017). Het wordt pas inkomen bij de verkoop, dan kan het belast worden. Onlangs is ook belasting terug gedraaid op 'fictief rendement'."

"Als dit eenmalig is, is dit akkoord. Mocht het vermogen echter dalen, dan vind ik ook dat hij dit als negatieve inkomsten mag opvoeren. Dan is het systeem eerlijk en rechtvaardig."

Quotes

Ter illustratie van mening over heffen ongerealiseerde rendementen

"Werkelijk rendement mag je in mijn ogen alleen belasten als er daadwerkelijk voordeel is behaald. De waarde van de woning zit vast en mag alleen belast worden bij verkoop. Je eigen woning (door)verhuren is wel winst en moet zeker belast worden."

"Iemand die geen huur vraagt, hoeft over de waardestijging van het pand geen geld te betalen lijkt mij, hij heeft er geen inkomsten aan."

"Wat als de panden zakken in prijs, je hebt er dan al wel belasting over betaald in de winst tijd. Moeilijk om hier goede regels voor op te stellen."

"Laat duidelijk zijn of je nu wel of niet bij het geld kan, als hetgeen meer waard wordt, vind ik dat je er gewoon voor moet betalen."

"Iemand met een laag inkomen moet ook gewoon belast worden op vastgoed waar geen inkomsten uit komen. Als je het in geld zou hebben moet je ook belasting betalen."

"Als iemand een tweede huis heeft is dit gewoon vermogen in stenen dus terecht dat hij belasting moet betalen in box 3. Ook als hij geen huurinkomsten heeft. Als iemand bijvoorbeeld geen huur vraagt aan zijn kinderen is dat een eigen keuze."

MWM2
experts in luisteren
Werkelijk versus forfaitair rendement?
Publication 505
Tax Withholding and Estimated
SCHEDULE D (Form 1040)
Contents

Werkelijk rendement

Initieel* voorstander van werkelijk rendement

Overwegingen over een stelsel op basis van werkelijk rendement:

- Men vindt het eerlijk omdat belasting wordt geheven over wat er werkelijk is ontvangen.

- Men verwacht minder bezwaarmakers. Bij een forfaitair stelsel verwacht men veel meer bezwaarmakers.

- Vermogenden die een zeer hoog rendement realiseren zullen meer bijdragen.

- Onderkenning dat het veel kost om op te tuigen, maar uiteindelijk positief uit kan vallen door minder bezwaren en mogelijk meer inkomsten.

- Het enthousiasme over werkelijk rendement is deels te danken aan slechte ervaringen met het oude forfaitaire stelsel.

**Men komt hier later gedeeltelijk op terug nadat er expliciet een aantal nadelen benoemd worden van werkelijk en voordelen van een forfaitair stelsel.*

MWM2 experts in luisteren

"Liever iets lastiger en eerlijk dan simpel en oneerlijk, ik denk dat er anders velen zijn die gaan proberen om alles zo te draaien dat ze zeker niet te veel belasting hoeven te betalen."

"Eerste voorwaarde voor mij is dat het uitvoerbaar is voor de belastingdienst. We hebben de afgelopen decennia te vaak gezien dat de belastingdienst werd opgezadeld met een politiek verdedigbaar, maar onuitvoerbaar project."

Forfaitair rendement

Initieel* geen voorstander van forfaitair

Overwegingen over een stelsel op basis van forfaitair rendement:

- Ondanks de voorkeur voor werkelijk rendement beseft een deel van de burgers de uitdagingen op het vlak van uitvoering.

- Een deel van de burgers maakt zich echter minder zorgen over mogelijke de uitdagingen van een werkelijk stelsel voor wat betreft uitvoering en controle. Men ziet daarom niet in waarom een stelsel op basis van forfaitaire elementen een betere optie zou kunnen zijn dan een stelsel op basis van werkelijk rendement.

- Een deel beseft dat het beter uitvoerbaar is, maar de gedachte dat een klein aantal burgers mogelijk onterecht veel te veel betalen is een stevig struikelblok. Te denken aan de spaarders die relatief veel betaalden in het oude stelsel.

- Een voordeel dat wordt genoemd is de voorspelbaarheid. Dit is voordelig voor zowel burger als het Ministerie.

**Men komt hier later gedeeltelijk op terug nadat er expliciet een aantal nadelen benoemd worden van werkelijk en voordelen van een forfaitair stelsel.*

MWM2 experts in luisteren

"Forfaitaire regels voor spaargeld is puur gemakzucht van de belastingdienst. De bank kan precies doorgeven hoeveel rente betaald is. Dat hoeft zeker niet geschat te worden."

"Forfaitair is voor mij alleen acceptabel als het nooit nadelig is voor iemand t.o.v. werkelijk rendement."

Werkelijk versus forfaitair rendement (1/3)

De term ‘werkelijk’ maakt het aantrekkelijk

Al met al is er geen sprake van consensus over een richting voor het nieuwe stelsel

- Overall is op te maken uit de reacties dat men vooral op zoek is naar een zo eerlijk mogelijk stelsel waarin nadelige situaties zo min mogelijk voorkomen.
- Dit drijft initieel het sentiment richting een stelsel op basis van werkelijk rendement, waarbij men pas af hoeft te rekenen bij het realiseren van winsten en men niet wordt belast voor het “hebben” van vermogen.

Het concept ‘werkelijk rendement’ impliceert absolute werkelijkheid

- Men is zeer te spreken over het werkelijk rendement als uitgangspunt voor het nieuwe stelsel omdat het eerlijk voelt. De gedachte is dat niemand teveel of te weinig zal betalen.
- ‘Werkelijk’ wordt ervaren als een absoluut concept. Men neemt hier aan dat de aangiften ten alle tijden worden gebaseerd op absoluut werkelijke rendementen zonder mogelijke tekortkomingen van het stelsel in de realiteit in acht te nemen.

MWM2 experts in luisteren

“Ik kies zeker voor zo precies als mogelijk. Meer betalen dan nodig is niet reëel. Dat toen we toch ook niet met de loonbelasting?”

“Zoals eerder aangegeven heeft de forfaitaire uitwerking niet mijn voorkeur. Als je toch gaat herinrichten doe het dan direct goed!”

Werkelijk versus forfaitair rendement (2/3)

Met meer info verplaatst voorkeur naar forfaitair

Naarmate men beter is geïnformeerd over de voor- en nadelen verschuift bij een aantal community leden de voorkeur naar een stelsel met forfaitaire elementen

Er lijkt een verband te bestaan tussen de hoeveelheid kennis van zaken en de voorkeuren voor een stelsel op basis van werkelijk of forfaitair rendement:

- Gedurende de discussietopics ziet een toenemend aantal burgers gaandeweg meer heil in het toepassen van forfaitaire elementen in het stelsel.
- Door meer met de nadelen van een 'werkelijk' stelsel bezig te zijn, komt men tot andere inzichten.
- Na het benoemen van een aantal lastige haken en ogen aan een stelsel op basis van werkelijk rendement lijken burgers meer open te staan voor een stelsel met forfaitaire elementen. Men ziet in dat werkelijk niet zo simpel is als het op het eerste gezicht over komt.

MWM2 experts in luisteren

"Maak het forfaitair voor kleine bedragen en de grotere groep burgers. Zorg voor voldoende vrijstellingen en drempels zodat het altijd eerlijk is. Boven een bepaalde hoge drempel is het aantal burgers kleiner dat op werkelijk rendement belast zal worden, en hierdoor dus minder bewerkelijk."

"Mochten de afwijkingen te groot zijn dan heeft de belastingdienst een foute inschatting gemaakt. Dat moet dan wel gecompenseerd worden. Daarom kan men beter uitgaan van wat lagere opbrengsten dan is de kans op afwijkingen minder groot."

Quotes

Ter illustratie van voorstanders van een forfaitair stelsel

"Het forfaitaire stelsel is de beste keuze als het echt wordt gebaseerd op een jaarlijks gemiddelde en het voor de meeste mensen in Nederland eerlijk is, en niet nadelig is."

"Een forfaitair stelsel is voor mij acceptabel, maar wel zolang er duidelijke regels aan zijn."

*"Ik ben voorstander van Forfaitair omdat dit **uiteindelijk** toch makkelijker en eerlijker is. Het moet een realistisch gemiddelde zijn dat niet te veel afwijkt van de werkelijke cijfers"*

"Een forfaitair systeem is voor mij acceptabel als er duidelijk beschreven wordt wat er gebeurt als het voor mensen wel nadelig is. Zodat we niet een nieuwe toeslagen affaire krijgen."

Werkelijk versus forfaitair rendement (3/3)

Voorwaarden voor beide opties

Voorwaarden voor een stelsel op basis van forfaitair rendement:

- Het mag niet sturend zijn. Het oude stelsel legde een bepaalde druk op burgers om te gaan beleggen of om op zoek te gaan naar hoger risico of rendement.
- Afwijkingen ten opzichte van werkelijk rendement worden over meerdere jaren bijgehouden en verrekend.
- Het moet gebaseerd zijn op een zeer betrouwbaar werkelijk jaarlijks gemiddelde.
- De vastgestelde forfaitaire waarden mogen geen aanleiding zijn voor bezwaar. Dit kan eventueel door hoge vrijstellingen of lage inschattingen van de forfaits.
- Men verwacht meer bezwaar bij een forfaitair stelsel dan bij een stelsel gebaseerd op werkelijk rendement.

Voorwaarden voor een stelsel op basis van werkelijk rendement:

- Het is uitvoerbaar door de Belastingdienst (de druk bij de Belastingdienst is al zo hoog).
- Duidelijke regels over:
  - → Wat werkelijk rendement precies is,
  - → Wat aftrekbaar is,
  - → Hoe om te gaan met waardestijgingen,
  - → Verhuur van vastgoed onder de marktwaarde.
- Zeer goede controle.
- De Belastingdienst mag verlangen dat burgers marktconform handelen. Voorbeeld: Als iemand vastgoed bezit, wordt hij geacht een marktconforme huur te vragen.

"Ik vind dat de belastingdienst dit zeker goed moet aanpakken en zo duidelijk mogelijk zijn en berekenen, alleen bij grote verschillen moet er een uitzonderingsregel zijn als de burger dit kan bewijzen"

"Zorg in de eerste plaats voor ruime vrijstellingen. Daarmee ontzie je de "kleine man" en maak je het als BD ook makkelijker. Voor de grotere bedragen ben ik op zich voorstander van werkelijk behaald rendement."

Een middenweg

Ideeën tussen forfaitair en werkelijk rendement in

Een aantal burgers komt met ideeën voor een tussenvorm:

- **Zelf kiezen.** Burgers zelf laten kiezen welk systeem voor hen het beste past.
- **Varieer per vermogensbestanddeel.** Laat bijvoorbeeld rente-inkomsten werkelijk belasten maar vastgoed en aandelen forfaitair.
- **Hybride systeem** waarbij men uitgaat van een forfaitair stelsel, waarbij het mogelijk is voor burgers om bij grote afwijkingen ten opzichte van het werkelijk behaalde rendement een aanpassing te maken. Een voorwaarde is dat men zelf bewijs moet kunnen overleggen.
- **Hogere vermogens werkelijk rendement.** Een systeem waarin het overgrote gedeelte van de burgers in box 3 werkt met een forfaitair rendement. Een kleinere groep burgers met hogere vermogens wordt aangeslagen op basis van werkelijk rendement.

MWM2 experts in luisteren

"Maak het forfaitair voor kleine bedragen en de grotere groep burgers. Zorg voor voldoende vrijstellingen en drempels zodat het altijd eerlijk is. Boven een bepaalde hoge drempel is het aantal burgers kleiner dat op werkelijk rendement belast zal worden, en hierdoor dus minder bewerkelijk."

"Op voorwaarde dat als de werkelijke inkomsten veel hoger of lager liggen deze her-berekend kunnen worden. Zoals bij de voorlopige aanslag en dan erna de definitieve aanslag. Daarvoor zou dan een bepaalde voet kunnen worden gebruikt."

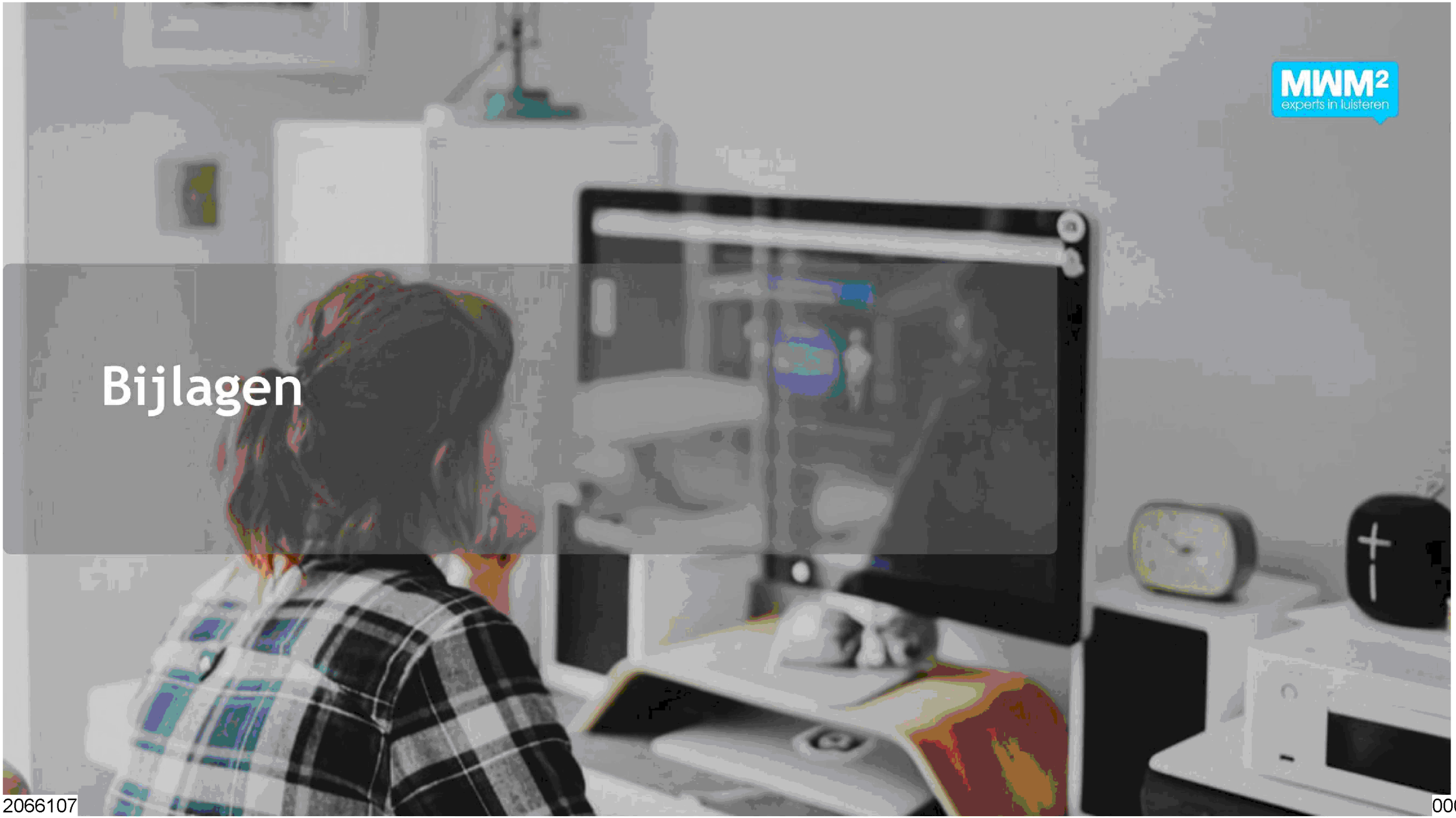
MWM2
experts in luisteren
Bijlagen

Bijlage 1: Onderzoeksopzet

Onderzoeksverantwoording

Methode

Online community Onderzoek

- 1 Survey
- 4 discussietopics:
  - Werkelijkheidsgetrouwe vermogensaanwasbelasting
  - Waardestijging
  - Forfaitaire versus werkelijke rendementen
  - Hoe te werken met werkelijk rendement

Doelgroep & steekproef

176 leden uitgenodigd
89 leden deelgenomen

Veldwerk

25 november 2022 t/m 10 december 2022

MWM2

Persoonsgegevens

23 december 2022

MWM2 experts in luisteren

Belastingdienst

Ministerie van Financiën

wo 8J/1 13.15-18.00

HEDEN
TER BESLISSING EN BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken Directe Belastingen en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 25 januari

Datum
23 januari 2023

Notanummer
2023-0000011736

Bijlagen
1. Nota nav uitspraak Hof Den Bosch
2. Uitspraak Hof Den Bosch
3. Concept motivering pro forma cassatieberoep
4. Aanwijzing massaal bezwaar plus
5 Kamerbrief (EK)
6 Kamerbrief (TK)
7. Nota 2 september 2022

Aanleiding

Procesbelang

Omtrent het rechtsherstel adviseren wij u ook akkoord te gaan met de aanwijzing voor de procedure 'massaal bezwaar plus' voor niet-bezwaarmakers en delen wij de brieven voor de Eerste en Tweede Kamer.

Vanuit het programma toekomstig stelsel box 3 worden u ook twee beslispunten en een informatiepunt gedeeld over opbrengstcorrecties in een stelsel op basis van een vermogensaanwasbelasting.

In deze nota wordt een aantal beslispunten aan u voorgelegd. Wij wijzen erop dat de doorloopsnelheid van de besluitvorming – van werkgroep naar stuurgroep, en vervolgens tot voorlegging aan u – hoog is. De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit gewogen te worden.

24.03.23
Akkoord.
Besproken
op 25/1/23

Beslispunten

Rechtsherstel – massaal bezwaar plus

1. Wij adviseren u akkoord te gaan met bijgevoegde aanwijzing voor de procedure 'massaal bezwaar plus' voor niet-bezwaarmakers. Wij adviseren u eveneens akkoord te gaan met bijgevoegde brief aan Eerste en Tweede Kamer, waarmee een afschrift van de aanwijzing wordt verstuurd.

Akkoord

gehanteerd die afwijken van voorwaarden die tussen onafhankelijke partijen (derden) worden aangegaan, worden gecorrigeerd. Dit heeft effect op zowel het directe rendement als de (positieve en negatieve) waardemutaties van vorderingen en schulden. Hierdoor is de belaste opbrengst 'gelijk' als bij transacties tussen derden.

3. Daarbij adviseren wij u om - als uitzondering op de hoofdregel van beslispunt 4 - vanuit praktisch oogpunt in de volgende drie situaties geen opbrengstcorrectie toe te passen:
   a. Het eigen gebruik van een box 3 bezitting door de belastingplichtige zelf;
   b. Het zonder of tegen een te lage vergoeding gebruiken van een box 3-woning, tenzij sprake is van een huurovereenkomst of als de woning anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking staat;
   c. Het zonder of tegen een te lage of hoge rentevergoeding uit- of inlenen van geld voor zover de afwijking ten opzichte van de marktrente niet groter is dan een nader te bepalen percentage (doelmatigheidsmarge).

De opbrengstcorrecties vragen aanvullende informatie van de burger en/of contra-informatie om toezicht te kunnen uitoefenen die de complexiteit voor zowel de burger als de inspecteur verhogen. De inschatting is dat er dan ook meer wordt gevraagd van het doenvermogen van de burger bij het doen van de aangifte inkomstenbelasting. In de uitvoeringstoets zal blijken wat de gevolgen voor de Belastingdienst, de uitvoering in alle aspecten, zullen zijn.

Procesbelang

Toekomstig stelsel – opbrengstcorrecties bij tbs-regeling

6. Het ter beschikking stellen van privébezittingen aan een IB-onderneming van een verbonden persoon of aan een vennootschap waarin de belastingplichtige of een met hem verbonden persoon een aanmerkelijk belang heeft, wordt onder de huidige wetgeving niet belast in box 3 maar in box 1 via de terbeschikkingstellingsregeling. Bij het bepalen van het tbs-resultaat vindt een zakelijkheidscorrectie plaats. Deze situatie behoeft geen wijziging.

Procesbelang

Procesbelang

Procesbelang

Akkoord

Rechtsherstel – massaal bezwaar plus (beslispunt 3)

- De aanwijzing is in overleg met de belangenorganisaties opgesteld. Zij zijn hiermee akkoord. Wij hebben u voor het kerstreces reeds een conceptversie toegestuurd. Ten opzichte van die versie zijn geen inhoudelijke wijzigingen meer aangebracht.
- In de aanwijzing is de rechtsvraag opgenomen waar de aanwijzing op ziet. De hoofdvraag luidt als volgt:

> *Kunnen degenen wiens aanslag inkomstenbelasting over het kalenderjaar 2017 of 2018 of 2019 of 2020 reeds onherroepelijk vaststond op 24 december 2021 (hierna: de niet-bezwaarmakers) wegens strijd met supranationale bepalingen, zoals bijvoorbeeld maar niet uitsluitend artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM of artikel 14 EVRM, of strijd met nationale regelingen of strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals bijvoorbeeld maar niet uitsluitend het evenredigheidsbeginsel of het gelijkheidsbeginsel, een beroep doen op het arrest dat de Hoge Raad op die datum gewezen heeft (ECLI:NL:HR:2021:1963)?*

- Vervolgens zijn een aantal (deel)vragen opgenomen. Deze zijn vooral te

verschillende deelvragen wordt ook op voorhand voor de Belastingdienst maar ook belastingplichtigen die niet direct betrokken zijn bij de procedure duidelijk op welke gronden de procedure wordt gevoerd.
- In de aanwijzing is opgenomen welke stappen genomen worden als de inspecteur in het ongelijk wordt gesteld. In dat geval zal aan alle niet-bezwaarmakers rechtsherstel worden geboden conform de wet Rechtsherstel box 3. Dit is in lijn met uw eerdere toezeggingen.
- Wij hebben afgelopen week overleg gevoerd over de selectie van zaken. De belangenorganisaties zullen binnenkort zaken aan ons voorleggen.
- In de kamerbrief benadrukken wij nog eens dat de Hoge Raad op 20 mei 2022 al een – in onze ogen duidelijke - uitspraak heeft gedaan over deze kwestie. Het kabinet heeft vervolgens een besluit genomen over eventueel rechtsherstel. De procedure massaal bezwaar plus is bedoeld om via een ordentelijk proces ultieme duidelijkheid te bieden, nadat was gebleken dat zeer veel belastingplichtigen alsnog wilden procederen.

Toekomstig stelsel – opbrengstcorrecties (beslispunt 4)
- In bepaalde particuliere verhoudingen (bijvoorbeeld tussen ouder en kind en tussen de aanmerkelijkbelanghouder en de eigen vennootschap) kunnen transacties worden gesloten met voorwaarden die afwijken van tussen derden gesloten vergelijkbare transacties.
- Met de nota van 2 september 2022 (bijlage 1) bent u geïnformeerd over de stand van zaken van het onderzoek en de mogelijke oplossingsrichtingen met betrekking tot opbrengstcorrecties.
- Tijdens de bespreking van de nota op 5 september heeft u de voorkeur uitgesproken voor het achterwege laten van opbrengstcorrecties bij particulieren onderling, maar deze wel van toepassing te laten zijn tussen particulieren en winstgenieters (VPB- of IB/TBS-winstsfeer).
- Bij de uitwerking van de wetgeving constateren wij dat het buiten toepassing laten van opbrengstcorrecties tussen particulieren onderling kan leiden tot onevenwichtigheden en mismatches in de belastingheffing.
- In de voorbeelden 1 en 2 wordt een voorgenomen schenking vormgegeven via het kwijtschelden van een vordering of via het verkopen van een woning tegen een symbolische vergoeding waardoor een aanzienlijk box 3-verlies ontstaat.

Voorbeeld 1
Ouders hebben het voornemen om hun kind € 100.000 te schenken voor de aankoop van een eigen woning. De ouders verstrekken eerst een (financieel volwaardige) lening aan het kind van € 100.000. Bij de ouders ontstaat een vordering in box 3 van € 100.000. Uitgaande dat de lening aan de voorwaarden voldoet voor de kwalificatie van een eigenwoningschuld, valt de lening bij het kind in box 1. De ouders schelden vervolgens (vanuit zakelijk oogpunt onnodig) de lening kwijt. Zonder opbrengstcorrectie in box 3 ontstaat bij de ouders een verlies van € 100.000. Bij het kind staat daartegenover geen belaste bate in box 1. In feite is sprake van een onttrekking uit box 3 door de ouders, gevolgd door een gift aan het kind, waarmee het kind vervolgens de lening aan de ouders aflost. De enige fiscale reden voor deze transactie is het creëren van een box 3-verlies. Dit is vermoedelijk niet te bestrijden met fraus legis ingeval de wetgever doelbewust opbrengstcorrecties in dergelijke verhoudingen buiten beschouwing laat. Bij de schenkbelasting wordt wel door de transactie heen gekeken (Besluit van 15 juni 2022, onderdeel 7). De eventuele geheven schenkbelasting zal echter niet in verhouding staan tot de verliesneming in box 3, zeker niet als de kwijtschelding gefaseerd verloopt.

Voorbeeld 2
Ouders hebben het voornemen om hun kind te helpen met de aanschaf van een woning. De ouders kopen een woning voor € 250.000 waarin hun kind woont. Bij de ouders is de woning een bezitting in box 3. De bewoning van de woning heeft bij het kind geen gevolgen voor de inkomstenbelasting. De ouders verkopen vervolgens de woning aan hun kind voor een symbolische vergoeding van € 1. Zonder opbrengstcorrectie in box 3 ontstaat bij de ouders een verlies van € 249.999. Bij het kind vindt geen corresponderende heffing plaats in de inkomstenbelasting over de bevoordeling van € 249.999. In feite is sprake van een onttrekking uit box 3 door de ouders, gevolgd door een gift aan het kind. De enige reden voor deze transactie is het creëren van een box 3-verlies. Dit is vermoedelijk niet te bestrijden met fraus legis ingeval de wetgever doelbewust opbrengstcorrecties in dergelijke verhoudingen buiten beschouwing laat. Bij de schenkbelasting wordt wel door de transactie heen gekeken (Besluit van 15 juni 2022, onderdeel 7). De eventuele geheven schenkbelasting zal echter niet in verhouding staan tot de verliesneming in box 3.

- Ook als een vordering en een schuld beide in box 3 vallen kunnen onwenselijke situaties worden bewerkstelligd ondanks dat de "plus" en de "min" in dezelfde box in de heffing worden betrokken. Zie **voorbeeld 3**.

Voorbeeld 3
Ouders hebben het voornemen om hun kind te helpen met de aanschaf van een auto. Ouders lenen hiervoor € 30.000 aan hun kind. Bij de ouders is de lening een bezit in box 3, bij het kind is de lening een schuld in box 3. Het kind heeft in het verleden verrekenbare verliezen opgebouwd in box 3. Het vooruitzicht is dat deze verliezen voorlopig niet verrekend zullen worden met positieve inkomsten. De ouders schelden (vanuit zakelijk oogpunt onnodig) de lening kwijt. Zonder opbrengstcorrectie ontstaat bij de ouders een verlies van € 30.000 in box 3. Bij het kind ontstaat een kwijtscheldingswinst van € 30.000 dat verrekend kan worden met de nog openstaande

- Daarnaast kan een onevenwichtige situatie ontstaan tussen de renteaftrek van eigenwoningschulden in box 1 en box 3 schulden. In box 1 wordt de renteaftrek bij eigenwoningschulden op basis van jurisprudentie beperkt tot ten hoogste een 'zakelijke' vergoeding. Belastingplichtigen met voldoende box 3-inkomsten om eventuele aftrekbare rente jaarlijks tegen af te zetten, zullen vermoedelijk de lening zodanig vormgeven dat sprake is van een box 3 lening zodat geen limiet aan de renteaftrek geldt ter financiering van de eigen woning ten opzichte van een eigenwoningschuld in box 1 waar de limiet wel geldt.
- Verder kan een mismatch ontstaan met de kostenaftrek in box 3. Partijen zouden kunnen bedingen dat in evidente verhuursituaties geen (of een te lage) verhuurvergoeding is verschuldigd. Wanneer in het toekomstige box 3-stelsel een werkelijke kostenaftrek zou worden gehanteerd, kunnen kosten in aftrek worden genomen die verband houden met de huurinkomsten. Als partijen geen of een onzakelijk lage huur bedingen, maar wel kostenaftrek willen nemen voor kosten die normaliter verband houden met het behalen van huurinkomsten, leidt dit tot onevenwichtigheden in de heffing en discussies over de hoogte van de aftrek. Bepaalde (vermogende) box 3-beleggers kunnen zo jarenlang op de 'nullijn' staan, hetgeen ongewenst is.
- Het bedingen van een onzakelijk lage vergoeding, bijvoorbeeld bij het verstrekken van een geldlening of de verhuur van onroerend goed, heeft niet alleen effect op de directe inkomsten maar werkt ook door naar de waardering van het bezit. Een rentevergoeding die lager ligt dan een marktconforme vergoeding leidt tot een lagere contante waarde van de vordering bij de schuldeiser. Hetzelfde geldt voor de marktwaarde van onroerend goed als sprake is van een huurovereenkomst waarbij een onzakelijk lage huur is overeengekomen voor een langere periode. Het niet corrigeren van de opbrengst leidt tot zowel een lager direct rendement als tot een lagere waardering van de bezitting met een mogelijke negatieve waardemutatie tot gevolg.
- In het algemeen geldt dat eventuele corresponderende heffing ten opzichte van de aftrekbare kosten of rente in box 3 in binnenlandse situaties volledig verdwijnt als de wederpartij in het buitenland woont en het buitenlandse belastingsysteem de inkomsten niet in de heffing betrekt. Toepassing van opbrengstcorrecties in enkel grensoverschrijdende situaties loopt tegen EU-bezwaren aan.

<u>Toekomstig stelsel – opbrengstcorrecties (beslispunt 5)</u>

- Zoals hiervoor aangegeven voorkomt een opbrengstcorrectie onevenwichtigheden en mismatches in de belastingheffing. Tegelijkertijd is het onwenselijk om in iedere situatie het voordeel uit eigen gebruik of een transactie te corrigeren middels een bijtelling. Een opbrengstcorrectie is weliswaar wenselijk, maar verhoogt ook de complexiteit.
- Economisch gezien leidt het <u>eigen gebruik</u> van een box 3 bezitting tevens tot een voordeel. Het genot uit de bezitting, zoals bijvoorbeeld woongenot, kan worden gewaardeerd en in de heffing worden betrokken

niet aan bij de beleving van burgers. Bovendien zou het waarderen van het eigen gebruik gepaard moeten gaan met het bijhouden van de hoeveelheid dagen dat gebruik wordt gemaakt van de bezitting.

- Bij onroerende zaken is gezocht naar een praktische oplossing om de "consumptie en familiesfeer" af te bakenen van de beleggingssfeer. Het is onwenselijk als ouders inkomsten in box 3 moeten bijtellen als familieleden enkele dagen of weken in het jaar om niet of tegen een lagere huur gebruik maken van de vakantiewoning. Als de woning echter permanent zou worden gebruikt door de wederpartij, krijgt het meer het karakter van een belegging in plaats van consumptie. Alhoewel elke praktische afbakening arbitrair is, achten wij de aanwezigheid van een huurovereenkomst of wanneer de woning anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking staat, acceptabele criteria om te kunnen spreken van handelen in de beleggingssfeer.

- Concreet stellen wij voor om geen opbrengstcorrectie toe te passen indien een box 3-woning wordt gebruikt (i) door de belastingplichtige zelf, of (ii) een ander, tenzij sprake is van een huurovereenkomst of wanneer de woning anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking staat.
- Voor vorderingen en schulden stellen wij voor om een doelmatigheidsmarge op te nemen. Dit betekent dat de rente van vorderingen en schulden gecorrigeerd wordt indien en voor zover de afwijking ten opzichte van de overeengekomen rente en de marktrente niet hoger is dan een nader te bepalen bedrag of percentage (doelmatigheidsmarge).

  Met een dergelijke doelmatigheidsmarge wordt voorkomen dat bij elke geringe afwijking bepaald moet worden wat in die specifieke situatie, gelet op de zekerheden, terugbetalingscapaciteit en risicoprofiel van de schuldenaar etc., de zakelijke rente is.

Toekomstig stelsel – opbrengstcorrecties (informatiepunt 6)

- Wanneer natuurlijke personen vermogensbestanddelen ter beschikking stellen aan verbonden personen die in de winstssfeer worden belast, worden de genoten inkomsten onder de huidige wetgeving niet in box 3 belast, maar als tbs-resultaat in box 1, wat onderdeel is van het resultaat uit overige werkzaamheden (ROW).
- Op basis van de huidige wetgeving vinden opbrengstcorrecties al plaats bij dergelijke transacties. Het ROW-regime gaat immers van een totaalresultaatgedachte uit vergelijkbaar met de totaalwinstgedachte in de winstsfeer.
- Het tbs-regime geldt te allen tijde als het gaat om verhoudingen tussen partners en tussen ouder-minderjarig kind, ook als marktconforme voorwaarden worden gehanteerd.
- Wanneer sprake is van voorwaarden die niet marktconform zijn, zoals het hanteren van een te hoge of lage huurvergoeding, is snel sprake van ongebruikelijke terbeschikkingstelling. In die gevallen wordt de groep uitgebreid naar alle bloed- en aanverwanten in de rechte lijn van de

kind is. De opbrengstcorrecties in deze situaties vinden dus plaats in box 1 in plaats van box 3.

Procesbelang

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
De nota en de bijlagen 1, 2 en 3 bevatten informatie over de procespositie van de Staatssecretaris (de Staat). Deze informatie dient op grond van artikel 5.1, lid 2,

Ministerie van Financiën

VR 10/2-namr

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Memo box 3 politieke vierhoek

Datum
9 februari 2023

Notanummer
2023-0000028287

Bijlagen
1. Memo politieke vierhoe

Aanleiding
Het nieuwe box 3 stelsel is geagendeerd voor de politieke vierhoek van 14 februari. U (stas) hebt aangegeven het nieuwe stelsel in twee stappen in de vierhoek te willen bespreken: eerst op basis van een memo op hoofdlijnen, waarna vervolgens in een volgende vierhoek de conceptwetgeving voor internetconsultatie wordt voorgelegd.

Adviezen
Wij adviseren u akkoord te gaan met bijgaand memo voor de politieke vierhoek van 14 februari.

09.02.23

Kernpunten
- Het memo is gebaseerd op het overzichtsmemo dat is meegestuurd met de reguliere box 3-nota van 7 februari jl. Wij hebben dit aangevuld met de suggesties die u (stas) heeft meegegeven in de bespreking op 8 februari jl.
- Het memo is ambtelijk gedeeld met de vierhoekdepartementen. Zij vinden het een goede basis voor bespreking in de politieke vierhoek.

Nie aantekeningen.
[illegible]

Toelichting

Communicatie
N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Internetconsultatie nieuw box 3-stelsel

Beslispunt

- Gaat u akkoord met de hoofdlijnen van het voorgestelde nieuwe box 3-stelsel? In het voorstel wordt het werkelijke totale rendement belast, inclusief waardeontwikkeling van het vermogen. Een uitzondering geldt voor vastgoed, waar de waardeontwikkeling met een forfait belast wordt.
- Als u akkoord bent, zal de conceptwetgeving voor internetconsultatie in een volgende vierhoek ter akkoord worden voorgelegd.

Aanleiding

In het regeerakkoord is afgesproken dat het kabinet een nieuw box 3-stelsel invoert, zie onderstaande tekst uit het regeerakkoord:

Per 2025 zal er een nieuw box 3 stelsel op basis van reëel rendement worden ingevoerd, waarbij inkomsten uit vermogen worden belast op basis van werkelijk rendement. [...] In het nieuwe box 3 stelsel zal sparen en beleggen direct op reëel rendement worden belast; de waardeontwikkeling van vastgoed zal aanvankelijk echter nog forfaitair worden belast, waarbij zo snel als mogelijk de overstap wordt gemaakt naar werkelijk rendement.

De Hoge Raad heeft kort na het sluiten van het regeerakkoord geoordeeld dat het geldende forfaitaire box 3-stelsel in strijd was met het EVRM. Voor de jaren 2017-2022 heeft het kabinet rechtsherstel geboden. Voor de jaren vanaf 2023 geldt de Overbruggingswetgeving.

Proces

In april 2022 is de contourennota over het toekomstig stelsel via de MR naar de Tweede Kamer gestuurd. In de contourennota is het uitgangspunt toegelicht om het totale werkelijke rendement te belasten en zijn de hoofdlijnen van het voorstel geschetst. In een kamerbrief van september 2022 is verdere invulling gegeven. In verschillende debatten is hierover met de TK gesproken.

De contouren in deze kamerbrieven zijn verder uitgewerkt in wetgeving. Financiën is voornemens in Q1 2023 de conceptwetgeving voor het nieuwe stelsel aan te bieden voor internetconsultatie. Dit is bedoeld om input uit de samenleving op te halen over dit maatschappelijke thema en is een belangrijke stap in het wetgevingsproces. Politieke besluitvorming over het voorstel is voorzien in Q3 2023. Dan wordt het uiteindelijke wetsvoorstel inclusief de input van de diverse toetsen (uitvoeringstoets, wetgevingstoets, regeldruktoets, doenvermogentoets, etc.) via de vierhoek in de ministerraad besproken, zodat het daarna naar de Raad van State kan. Indiening van het wetsvoorstel bij de TK staat gepland voor Q1 2024, inwerkingtreding van het nieuwe stelsel is beoogd voor 1 januari 2026. De inwerkingtreding is ten opzichte van het regeerakkoord opgeschoven van 2025 naar 2026, onder meer vanwege de werkzaamheden als gevolg van het arrest van de Hoge Raad over box 3.

Belasten van het totale rendement

Het voorstel gaat uit van het jaarlijks belasten van het totale werkelijk behaalde rendement. Dit totale rendement bestaat uit directe voordelen uit vermogen zoals rente, huur en dividend. Daarnaast behoort de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling (zoals de waardestijging of -daling van aandelen) tot het totale rendement: dit geldt zowel voor positieve als voor negatieve waarde-ontwikkelingen. Voor zover dit leidt tot verlies, dan is in het nieuwe stelsel op basis van werkelijk rendement de mogelijkheid van verliesverrekening. Voor vastgoed is het voorstel om de waardeontwikkeling forfaitair te blijven belasten – het voorstel voorziet niet in een overstap naar werkelijk rendement voor vastgoed op een later tijdstip en sluit daarmee op dit punt niet volledig aan bij het regeerakkoord. Het belasten van het totale rendement inclusief waardeontwikkeling voor andere categorieën sluit aan bij de afspraak in het regeerakkoord. Ook in het huidige box 3 wordt het totale rendement inclusief waardeontwikkeling (forfaitair) belast.

In de kamerbrief van september 2022 is ook ingegaan op de mogelijkheid om waardeontwikkeling alleen te belasten op het moment van realisatie (verkoop). Dit zou voor belastingplichtigen een liquiditeitsvoordeel opleveren ten opzichte van het huidige box 3-stelsel. Een nadeel is dat een fiscale prikkel ontstaat om verkoop uit te stellen bij vermogen dat in waarde is gestegen ("lock-in"-effect), wat leidt tot belastinguitstel. Dit werkt economisch verstorend. Een ander nadeel is dat belastingplichtigen langdurig gegevens moeten bijhouden over historische aankoopprijzen. Bij invoering ontstaat verder een grote budgettaire derving (miljarden), omdat waardeontwikkeling pas wordt belast als een vermogensbestanddeel voor het eerst wordt verkocht. Dit staat haaks op het voornemen om de hervorming in box 3 budgetneutraal vorm te geven.

De voorgestelde systematiek waar jaarlijks het totale rendement wordt belast voorkomt langdurig uitstel van belasting. Een nadeel is dat belasting over niet-gerealiseerde waardeontwikkeling kan stuiten op onbegrip van de burger.

Nadere vormgevingsaspecten

- Nieuw in het stelsel op basis van werkelijk rendement is de mogelijkheid van verliesverrekening. Verliezen in box 3 zijn te verrekenen met inkomen in box 3 andere jaren, één jaar terug en onbeperkt vooruit. Ruime verliesverrekening is inherent aan een stelsel van vermogensaanwasbelasting, omdat er anders belasting wordt betaald over ongerealiseerd waardestijgingen die uiteindelijk niet wordt gerealiseerd. Verliesverrekening terug in de tijd is voor de uitvoering zeer complex, daarom is dit beperkt tot één jaar.
- Het uitgangspunt is dat het nieuwe stelsel zal gelden voor hetzelfde vermogen als in het huidige stelsel. Daarbij gelden dezelfde vrijstellingen, tenzij de overgang naar werkelijk rendement aanleiding geeft om een vrijstelling anders vorm te geven. Ook gelden in beginsel dezelfde waarderingsregels.
- Er komt in het nieuwe stelsel een heffingvrij inkomen in plaats van een heffingvrij vermogen. Daarnaast wordt om uitvoeringsredenen een verliesverrekeningsdrempel voorgesteld, om te voorkomen dat belastingplichtigen met alleen een heel klein verlies aangifte doen. Het nieuwe stelsel zal budgetneutraal worden ingevoerd. De hoogte van het heffingvrij inkomen, de verliesverrekeningsdrempel en de tariefstelling zijn de knoppen waarmee budgetneutraliteit kan worden geborgd. Bij de politieke besluitvorming over het voorstel in het najaar kunnen keuzes over deze parameters worden gemaakt.
- Een aandachtspunt is omgang met de waardeontwikkeling van vastgoed[1]. Hier geldt dat de beschikbare gegevens (WOZ-waarde) om de waardeontwikkeling van woningen in het betreffende jaar te berekenen niet tijdig voor de belastingaangifte bekend zijn. Daarom is in het regeerakkoord afgesproken om deze waardeontwikkeling aanvankelijk nog forfaitair te belasten, maar zo snel als mogelijk het werkelijke rendement te belasten.
- De mogelijkheid om de waardeontwikkeling van vastgoed vanaf invoering van het nieuwe stelsel direct werkelijk te belasten is onderzocht. Hierbij zou worden uitgegaan van de waardeontwikkeling van woningen (verschil in WOZ-waardes) in het voorgaande jaar (t-1). Het is niet mogelijk om binnen de WOZ-systematiek actuelere waardes te krijgen. Naar verwachting is dit ook op middellange termijn niet te realiseren.
- Het voordeel van deze systematiek is dat ondanks de vertraging dit zo goed mogelijk aansluit op de waardeontwikkeling van het object, en zo ook bijvoorbeeld regionale verschillen meeneemt. Ook biedt dit de mogelijkheid van werkelijke kostenaftrek voor bijvoorbeeld verduurzaming.
- Het nadeel is dat deze systematiek voor extra complexiteit zorgt. Bij transacties moeten verschillende begin- eindwaardes worden gebruikt (bij aan- en verkoop, schenkingen en erfenissen, overgang van vastgoed naar een andere box, transformatie van woning naar niet-woning of omgekeerd binnen box 3). Om constructies te voorkomen, moeten bij onzakelijke transacties (bijvoorbeeld tussen ouder en kind) zakelijkheidscorrecties worden aangebracht. De werkelijke kostenaftrek is ingewikkeld voor burgers en de Belastingdienst en zal daardoor meer vragen van het doenvermogen van burgers en meer druk leggen op de uitvoering. Het is complex om vast te stellen welk deel van de kosten – bijvoorbeeld een nieuwe keuken in een

1 De eigen woning is niet belast in box 3 maar in box 1. Het voorstel heeft dus geen gevolgen voor de eigen woning.

vakantiewoning - ziet op belaste waardestijging, en welk deel is toe te schrijven aan (onbelast) eigen gebruik omdat kosten vaak een mix van beide zijn.

- Om deze complexiteit deels te voorkomen is het voorstel om de waardeontwikkeling van vastgoed forfaitair te belasten, zonder overstap naar werkelijk rendement. Het voordeel hiervan is dat dit eenvoudiger is voor burgers en de uitvoering. Een nadeel is dat niet het werkelijke rendement belast is, wel wordt geprobeerd het werkelijke rendement forfaitair zo goed mogelijk te benaderen. Doordat geen sprake is van werkelijke kostenaftrek is er geen fiscale prikkel voor uitgaven aan onderhoud of verduurzaming. Bij een forfait voor waardeontwikkeling speelt potentieel nog steeds de vraag welk deel is toe te schrijven aan de waardeontwikkeling. Verder is onzeker of het forfait voldoende het werkelijk rendement kan benaderen. Als de werkelijkheid niet voldoende wordt benaderd, is dat potentieel juridisch kwetsbaar.
- In de onderstaande tabel is de behandeling van de meest voorkomende vermogensbestanddelen weergegeven.

Categorie	Belast direct rendement	Belast indirect rendement
Bank- en spaartegoeden	Werkelijke inkomsten (rente minus kosten)	N.v.t. (valutaresultaten, diefstal en verlies door faillissement van een bank worden niet in de heffing betrokken)
Aandelen, obligaties, winstbewijzen, opties	Werkelijke inkomsten (dividend/rente minus kosten)	Waardeontwikkeling in de vorm van koerswinst of koersverlies minus kosten
Vastgoed forfait	~~Werkelijke inkomsten (huur minus kosten). Eigen gebruik wordt niet belast.~~	Forfaitaire heffing voor de waardeontwikkeling minus kosten
Vorderingen en schulden	Werkelijke inkomsten (rente minus kosten). Betaalde rente over schulden is negatief inkomen.	Waardeontwikkeling in de vorm van af/opwaarderingen minus kosten.

- Kosten zijn in beginsel aftrekbaar. Belangrijkste uitzondering hierop zijn kosten waar ook een persoonlijk/consumptief element in zit besloten, zoals bijvoorbeeld een krantenabonnement. Die gemengde kosten zijn niet aftrekbaar, ook niet gedeeltelijk.

Cijfervoorbeelden

Onderstaande cijfervoorbeelden laten zien hoe het nieuwe stelsel in de praktijk uitwerkt in vergelijking met het huidige stelsel (de overbruggingswetgeving).

Aandelen – winst

Maria bezit begin 2027 € 500.000 aan aandelen. De waarde van de aandelen is aan het eind van het jaar met 10% toegenomen tot € 550.000. De waardestijging van € 50.000 (€ 550.000 minus € 500.000) is belast in 2027. Eventuele kosten en het heffingvrije inkomen worden hiervan afgetrokken.

In het huidige stelsel wordt het inkomen forfaitair bepaald op basis van de hoogte van het vermogen aan het begin van het jaar. Het vermogen aan het begin van het jaar is € 500.000. Hier wordt het heffingvrije vermogen van € 57.000 van af getrokken (= € 443.000). Het forfaitaire rendement over aandelen is 6,17%. Het belastbare inkomen is 6,17% vermenigvuldigd met € 443.000. Dit is € 27.333 belast in box 3.

Het totale werkelijke rendement van Maria (10%) was hoger dan het forfaitaire rendement (6,17%). Zij heeft daarom profijt van het huidige forfaitaire stelsel.

Aandelen – verlies

voeg ook 2% dividend (bruto) toe minus kosten.

Maria bezit begin 2027 € 500.000 aan aandelen. De waarde neemt met 10% af tot € 450.000 aan het einde van het jaar. De waardedaling van € 50.000 (€ 450.000 minus € 500.000) is een verlies dat mag worden verrekend met winst in het voorgaande jaar, of een jaar in de toekomst. In 2027 wordt geen belasting geheven.

In het huidige stelsel wordt het inkomen forfaitair bepaald. Maria betaalt belasting over een inkomen van nog steeds € 27.333, ondanks het verlies dat in werkelijkheid is geleden. Omdat het werkelijke rendement van Maria (-10%) lager is dan het forfaitaire rendement (6,17%), heeft zij profijt van het aansluiten bij het werkelijke rendement in het nieuwe stelsel.

Aandachtspunten

1. *Complexiteit*
   Voor een deel van het box-3 vermogen kunnen ketenpartners (banken, verzekeraars) naar verwachting de benodigde gegevens over directe inkomsten, inclusief kosten en waardemutaties jaarlijks doorgeven. Het gaat dan om binnenlandse spaarrekeningen en effecten bij binnenlandse financiële instellingen. Ruim de helft van de belastingplichtigen (58%[2]) heeft enkel dit type vermogensbestanddelen en zal, indien de ketenpartners de benodigde gegevens kunnen leveren zodat deze voorinvulbaar zijn op de aangifte, beperkt extra complexiteit ervaren. Bij belastingplichtigen met andere vermogensbestanddelen en dus een complexer vermogen zal sprake zijn van een additionele toename aan complexiteit omdat zij gegevens over inkomsten uit hun vermogen en kosten die daarmee gepaard gaan moeten bijhouden. Het gaat dan bijvoorbeeld om belastingplichtigen met buitenland vastgoed of vorderingen in box 3. Een nadeel ten opzichte van het huidige stelsel is hoe dan ook dat meer gegevens nodig zijn en dat de burger die deels zelf zal moeten invullen. Dit maakt ook het toezicht een uitdaging.

2. *Liquiditeit*
   Bij een heffing over het totale rendement kan het voorkomen dat belastingplichtigen onvoldoende liquide middelen hebben om de belasting te voldoen: na afloop van het belastingjaar moet immers ook worden betaald over de waardestijging van niet-liquide vermogensbestanddelen. Dit is overigens in het forfaitaire stelsel dat we sinds 2001 kennen ook een aandachtspunt. Uit een analyse blijkt dat naar verwachting een kleine groep belastingplichtigen hiermee te maken kan hebben (gemiddeld 0,4% van de belastingplichtigen). Voor vrijwel al deze belastingplichtigen voldoen de huidige betalingsregelingen die de Belastingdienst heeft.

3. *Uitvoeringsaspecten*
   In een systeem van werkelijk rendement zijn meer gegevens nodig om het inkomen uit vermogen te kunnen bepalen. Voorinvullen van de aangifte zal beperkt mogelijk zijn. Als gevolg daarvan zal er een groter beroep worden gedaan op het doenvermogen van een zeer groot aantal belastingplichtigen. Daardoor zal er een groter beroep worden gedaan op de dienstverlening zowel binnen als buiten de Belastingdienst, die nu al overbelast is. Bovendien zal toezicht slechts marginaal mogelijk zijn omdat capaciteit en contra-informatie ontbreken. Daarnaast vraagt deze wetsaanpassing veel van de IV-capaciteit bij de Belastingdienst en ketenpartners.

   Een nieuwe niet-fiscale taak voor de Belastingdienst als gevolg van dit stelsel, is het vaststellen van het vermogen enkel voor niet-fiscale doeleinden en dit te leveren aan uitvoerders van inkomensafhankelijke regelingen. Complicerend voor de Belastingdienst en burgers is dat toeslagen de verdeling van het vermogen over partners nodig heeft. Als gevolg hiervan moeten mogelijk alle mensen die aangifte doen in box 3, meer dan alleen de belastingplichtigen, het inkomen uit vermogen én het vermogen verdelen. Dit vraagt extra IV-capaciteit en doet een

[2] Van de huidige box 3-populatie, cijfers 2019. In 2019 waren er circa 2 miljoen belastingplichtigen in box 3.

extra beroep op het doenvermogen van burgers. Hierover vindt nog verder overleg plaats met Toeslagen.

Ministerie van Financiën

DI 21/3 - 15 30 uur

TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

TER INFORMATIE
Aan
De staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directoraat-Generaal Fiscale Zaken
Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota bespreking box 3 d.d. 21 maart

Datum
17 maart 2023

Notanummer
2023-0000069743

Bijlagen
7

Aanleiding

Op 21 maart a.s. staat met u (stas FB) een regulier box 3-overleg gepland. Met deze nota leggen wij u 3 informatie- en 6 beslispunten voor. Parallel aan deze nota ontvangt u een nota over de verfijning van box 3 in de overbruggingsperiode (DBT 74698). Beslispunt 6 over het doorleveren van vermogen is onder andere relevant voor de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane.

Beslispunten 1 t/m 4 - Varianten voor het belasten van onroerend goed

Toekomstig stelsel

21.03.23

1. Voor het belasten van onroerende zaken heeft de Werkgroep onderstaande varianten 1a. t/m 1e. uitgewerkt. De Werkgroep adviseert u om voor variant 1c. te kiezen, in combinatie met variant 1e. Voor variant 1e. adviseert de Werkgroep om in ieder geval onderscheid te maken tussen woningen en niet-woningen. — eens Akkoord
2. De Werkgroep adviseert u om de forfaits te gaan schalen[1] (tijdsevenredig bepalen) op dagbasis voor het aantal dagen dat de onroerende zaak in bezit is. Dit is een relatief eenvoudige manier om de nauwkeurigheid substantieel te vergroten en passend in een systeem waarbij de opbrengst van een belastingjaar niet meer uitsluitend is gerelateerd aan de waarde op de peildatum 1-1. Naast aan- en verkoop geldt deze keuze ook voor (sfeer)overgangen en vererving en schenking.
3. De Werkgroep adviseert u om voor het forfait voor de waardeontwikkeling ook uit te dragen dat dit de optie voor de toekomst is, anders dan in het coalitieakkoord staat aangegeven. Het coalitieakkoord gaat uit van werkelijk rendement in de toekomst. De motivering voor de keuze voor een andere variant dan in het coalitieakkoord staat aangegeven, zal ook op termijn niet veranderen omdat het inherent is aan de WOZ-systematiek dat de WOZ-waarden ook in de toekomst niet op tijd beschikbaar zullen komen. Bovendien zal de kostenproblematiek die hiermee samenhangt (zelfaangifte, geen contra-informatie) ook blijven bestaan.

Eerst
Toelichte
Besproken

[1] Het alternatief is dat we bij een forfait pas belasting heffen als de onroerende zaak in bezit is op waardepeildatum 1-1 van het jaar (t). Spiegelbeeldig belasten we dan in het jaar van verkoop alsof de onroerende zaak gedurende het hele jaar in bezit is.

4. Daarnaast adviseert de Werkgroep u om enkele alternatieven op de achtergrond verder te verkennen die naast een van bovenstaande varianten de vrees voor liquiditeitsproblemen kunnen verkleinen.
    a. Bij meer dan één bebouwde onroerende zaak in bezit al deze onroerende zaken in box 1 te belasten (als resultaat uit overige werkzaamheden) of in box 3 via vermogenswinststelsel.
    b. Een specifieke betalingsregeling inrichten met soepelere voorwaarden. Deze zal dan gelden voor de gehele aanslag, omdat een specifieke betalingsregeling voor een deel van de aanslag (box 3) niet uitvoerbaar is. Hierbij zal ook gekeken moeten worden naar de budgettaire effecten (zowel voor de belastingontvangsten als de niet-belastingontvangsten).

Toelichting Beslispunten 1 t/m 4

U hebt eerder de voorkeur uitgesproken om onroerende zaken forfaitair te belasten. Dat is het startpunt geweest voor de verdere uitwerking. In deze nota zijn de beleidsmatig meest voor de hand liggende forfaitaire varianten nader uitgewerkt om tot een keuze te komen voor de internetconsultatie.

Voor alle varianten geldt dat we de waardeontwikkeling per saldo (minus regulier onderhoud) forfaitair bepalen; voor de keuze tussen de varianten 1a. tot en met 1d. is dit element daarom niet bepalend. Het forfait voor de waardeontwikkeling heeft wel uitvoeringsrisico's, afhankelijk van de hoogte daarvan. Dit geldt ook voor de varianten waarin we huur en/of eigen gebruik forfaitair bepalen: hoe hoger het forfait, hoe groter het risico op bezwaren hiertegen. Variant 1c. doet ten opzichte van de andere varianten het meeste recht aan de werkelijke situatie omdat we de werkelijke huurinkomsten in de heffing betrekken. De hieraan verbonden uitvoeringskosten (extra IV en extra toezicht) achten we aanvaardbaar. De uitvoeringstoets moet uiteindelijk uitsluitsel geven over de uitvoeringsaspecten.

De varianten zijn:

a. Eén forfait voor de waardeontwikkeling minus de kosten van onroerende zaken. De inkomsten uit verhuur en (de mogelijkheid van) eigen gebruik zijn niet belast.
b. Eén forfait voor de waardeontwikkeling, huurinkomsten/eigen gebruik minus de kosten van onroerende zaken (het totaalrendement in één forfait). Zowel de inkomsten uit verhuur als (de mogelijkheid van) eigen gebruik zijn belast.
c. Een forfait voor de waardeontwikkeling minus de kosten van onroerende zaken. Daarnaast belasten we de werkelijke inkomsten uit verhuur op de meest eenvoudige manier, door uit te gaan van de kale huurprijs en de kosten van verhuur forfaitair af te trekken als percentage van de huurprijs. In deze variant is (de mogelijkheid van) eigen gebruik niet belast. Deze variant sluit het best aan bij het coalitieakkoord.
d. Een afzonderlijk forfait voor verhuurde onroerende zaken en een afzonderlijk forfait voor niet verhuurde onroerende zaken. Het forfait voor verhuurde onroerende zaken gaan we schalen naar het aantal dagen verhuur. Op de dagen "niet verhuurd" is het geschaalde forfait voor niet verhuurde onroerende zaken van toepassing. Het verschil tussen de varianten 1c. en 1d. is de berekening van het directe rendement (huur minus bijbehorende kosten). In deze variant is (de mogelijkheid van) eigen gebruik niet belast.

e. Voor alle varianten geldt dat we in de forfaits voor de waardeontwikkeling (inclusief de daarmee samenhangende reguliere onderhoudskosten) onderscheid kunnen maken tussen woningen en niet-woningen en voor niet-woningen naar type. Onderscheid voor woningen naar provincie raden we af vanwege het risico op schijnnauwkeurigheid. Voor de kosten kunnen we onderscheid maken naar type woning en type niet-woning en naar oppervlakte (m2). Hier wil de werkgroep nader onderzoek naar doen.

- De varianten zijn ruwweg op te delen in een aantal keuzes:
  - Wilt u verhuurders hetzelfde belasten als niet-verhuurders?
    - Zo ja: wilt u de huuropbrengst en (de mogelijkheid van) eigen gebruik beide wel belasten (variant 1b.) of beide niet belasten (variant 1a.)?
    - Zo nee: wilt u de huuropbrengst deels werkelijk belasten (variant 1c.) of volledig forfaitair en gebaseerd op het aantal verhuurde dagen (variant 1d.)?
  - Wilt u het forfait verfijnen op woning/niet-woning, regio/type object (variant 1e.)?
- De varianten 1a. en 1b. zijn eenvoudiger, maar de varianten 1c. en 1d. sluiten mogelijk[2] beter aan bij het werkelijk ervaren inkomen van mensen. Het verschil tussen de varianten 1a. en 1b. is voornamelijk de hoogte van het forfait en de onderbouwing. Bij variant 1a. is het forfait lager dan bij variant 1b.
- Het verschil tussen variant 1c. en 1d. is de berekening van het directe rendement zoals huur. Bij variant 1c. stellen we het directe rendement op basis van de werkelijke opbrengst (kale huur) vast, terwijl we bij variant 1d. het directe rendement forfaitair bepalen op dagbasis. In beide gevallen moeten belastingplichtigen dit extra gegeven zelf invullen. In beide gevallen bepalen we de kosten forfaitair.
- Er zijn nog meer varianten mogelijk dan de Werkgroep hier heeft uitgewerkt. Bijvoorbeeld een combinatie van 1c. en 1b. waarbij we aan variant 1c. een forfait voor eigen gebruik toevoegen. Of een combinatie van 1a. en 1b. door het directe rendement (eigen gebruik en huurinkomsten) pas forfaitair te belasten vanaf de tweede onroerende zaak in box 3.
- PwC onderzoekt momenteel de mogelijkheden voor een huurregister. In het onderzoek kijkt PwC in hoeverre een huurregister (gemaakt en beheerd door een externe partij, dus niet de Belastingdienst) van toegevoegde waarde zou kunnen zijn voor het belasten van werkelijke huurinkomsten in box 3 (toezicht en voorinvullen). De Werkgroep verwacht vóór de zomer van 2023 de uitkomsten van dit onderzoek te ontvangen.
- In de bijgevoegde tabel (bijlage 1) brengen we in beeld hoe alle varianten hebben gescoord op een aantal uitvoerings-, juridische en beleidseffecten.
- Onder de tabel staan de algemene aannames en effecten van de verschillende varianten.

[2] Ervan uitgaande dat mensen (de mogelijkheid van) eigen gebruik van onroerende zaken niet als voordeel/inkomen ervaren. Daarnaast zit in deze varianten de waardeontwikkeling in een forfait en het is nog maar de vraag in hoeverre dat voldoende precies is vast te stellen.

Beslispunt 5 - Administratieplicht

Toekomstig stelsel

5. Bent u akkoord om in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel dat voor internetconsultatie zal worden aangeboden te vermelden dat voor belastingplichtigen die box 3-vermogen hebben een administratieplicht (bescheiden bijhouden en bewaren) zal worden opgenomen die vervolgens via AmvB wordt gedifferentieerd?

Kern Beslispunt 5

- Voor het berekenen van het werkelijke rendement zijn meer gegevens nodig ten opzichte van de huidige forfaitaire heffing. Niet alle gegevens zullen gerenseigneerd worden door ketenpartners. Voor de controle van de juistheid van de aangifte is het onder meer noodzakelijk, mede gelet op de bewijslast die bij de inspecteur ligt, dat de inspecteur beschikt over de gegevens van de belastingplichtige met box 3-vermogen. Om te bereiken dat belastingplichtigen met box 3-vermogen een administratie bijhouden en bescheiden bewaren, wordt gedacht aan de invoering van een administratieplicht voor deze belastingplichtigen. Hierdoor kan de inspecteur indien nodig aanvullende informatie opvragen bij belastingplichtigen om vervolgens daadwerkelijk behaalde rendement te kunnen vaststellen.
- Ondertussen wordt onderzocht welke elementen uit de administratieplicht van artikel 52 AWR noodzakelijk en passend zijn gelet op de verschillen tussen ondernemers en particulieren en in hoeverre enkel een bewaarplicht voldoende is. Het is voor de uitvoering niet de wens om voor alle belastingplichtigen met box 3 vermogen een administratieplicht in te voeren. Hierbij dient rekening te worden gehouden met situaties waarbij een dergelijke administratieplicht doelmatig en proportioneel wordt geacht. Daarom wordt onder andere gekeken naar het differentiëren van de administratieplicht naar complexiteit van vermogen.
- In de memorie van toelichting wordt vermeld dat een administratieplicht zal worden ingevoerd die vervolgens via AmvB wordt gedifferentieerd. Bij de internetconsultatie wordt expliciet aandacht gevraagd voor dit onderwerp. Het opnemen van een administratieplicht in de memorie van toelichting is tevens van belang voor het doen van de uitvoeringstoets.
- Het invoeren van een administratieplicht (en bewaarplicht) inclusief de gevolgen bij niet-nakoming daarvan[3] kan leiden tot maatschappelijke en politieke kritiek. Een administratieplicht in box 3 en dan met name voor particulieren is nieuw, een administratieplicht raakt het doenvermogen van burgers en een administratieplicht verhoogt de administratieve lasten. Het voorstel kan voorts tot vragen leiden over het ontbreken van een administratieplicht bij andere fiscale posten (zoals inkomsten uit overige werkzaamheid en box 2) inclusief de rechtvaardiging en proportionaliteit van het voorstel om het nu wel op te nemen in box 3. Mede hierom wordt onderzocht op welke wijze een administratieplicht kan worden gedifferentieerd (bijv. uitsluitend voor andere vermogens dan spaartegoeden).
- In de memorie van toelichting zal worden opgenomen dat bij de uitwerking van het wetsvoorstel veel oog zal zijn voor de menselijke maat: 'recht doen aan de belangen van burgers bij de totstandkoming en uitvoering van beleid,

[3] Op grond van huidig recht: 1. Omkering en verzwaring van de bewijslast bij de belastingaanslag in het geval van een onherroepelijke informatiebeschikking en 2. de mogelijkheid van strafrechtelijke vervolging.

wet- en regelgeving.'[4] Het uiteindelijke voorstel moet voldoen aan eenvoud, menselijke maat en uitvoerbaarheid.[5]

Toelichting Beslispunt 5

- Voor het berekenen van het werkelijke rendement zijn meer gegevens nodig ten opzichte van de huidige forfaitaire heffing. Het gaat bijvoorbeeld om gegevens in verband met (a) de werkelijk genoten inkomsten, (b) waardemutaties, (c) stortingen en onttrekkingen, (d) kostenaftrek, (e) verliesverrekening), (f) toepassing van de kwijtscheldingswinstvrijstelling en (g) tijdsevenredige bepaling van inkomsten bij een kortere box 3-belastingplicht dan het gehele kalenderjaar bij diverse life-events (bijvoorbeeld bij emigratie en immigratie, overlijden, en scheiden).
- Voor het inkomensbegrip zijn diverse elementen uit het winstregime overgenomen. Hierover bent u op 7 februari 2023 geïnformeerd.
- In het winstregime worden de hiervoor genoemde elementen, die in het nieuwe box 3-stelsel relevant worden, bijgehouden en zeven jaren bewaard door lichamen en natuurlijke personen die zijn aangemerkt als administratieplichtig als bedoeld in artikel 52 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR).
- De administratieverplichting is een belangrijk onderdeel van de verplichtingen ten dienste van de belastingheffing. De verplichting om een administratie te voeren en te bewaren vormt het hart van de controlemogelijkheden van de Belastingdienst. De aanwezigheid van een administratie geeft de inspecteur meer vertrouwen op de juistheid van de aangifte waardoor minder controle achteraf noodzakelijk is.
- Een belastingplichtige met box 3-vermogen is nu niet verplicht om een administratie te voeren van het box 3-vermogen en daartoe boeken, bescheiden en andere gegevensdragers te bewaren waaruit te allen tijde zijn rechten en verplichtingen, en de voor belastingheffing van belang zijnde gegevens, blijken. Particulieren hebben dan ook geen bewaarplicht.
- De bewijslast bij grondslag verhogende posten (inkomen) rust op de inspecteur. Daarvoor heeft de inspecteur informatie nodig, die hij in eerste instantie bij de belastingplichtige opvraagt. Iedere belastingplichtige– dus ook particulieren – is verplicht op verzoek van de inspecteur gegevens en inlichtingen te vertrekken die voor de belastingheffing van belang kunnen zijn (artikel 47 AWR).
- Deze huidige verplichting tot inlichtingenverstrekking vereist een gerichte uitvraag door de inspecteur, terwijl bij administratieplichtigen de relevante gegevens gedurende de bewaarperiode raadpleegbaar zijn. Wanneer de inspecteur een vermoeden heeft dat de belastingplichtige informatie achterhoudt die zou kunnen leiden tot een hogere aanslag, zonder te weten welke exacte informatie hij moet opvragen, dan heeft de inspecteur niet voldoende aan de inlichtingenplicht van artikel 47 AWR, ook als sprake is van kwade wil van de belastingplichtige. De administratie van de belastingplichtige (bijvoorbeeld bank- of creditcardrekeningen) kunnen de inspecteur juist wel op het spoor zetten om bij de belastingplichtige zelf of bij een derde om nadere informatie te vragen.
- De invoering van een administratieplicht voor natuurlijke personen met box 3-vermogen heeft tot gevolg dat alle belastingplichtigen met box 3-vermogen

Een enorme administratieplicht voor belastingplichtige

[4] Overeenkomstig de definitie van de Tijdelijke commissie Uitvoeringsorganisaties (TCU) van de Tweede Kamer; Kamerstukken II 2020/21, 35387, nr. 2, p. 6.
[5] Zie de inleiding en hoofdstuk 1 van het coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst', Bijlage bij Kamerstukken II 2021/22, 35788, nr. 77

documenten moeten bijhouden en bewaren over het vermogen. Overigens heeft de belastingplichtige de betreffende gegevens zelf nodig voor het doen van een juiste aangifte inkomstenbelasting. Een administratieplicht houdt meer in naarmate het vermogen complexer of meer divers is. De zwaarte van de administratieplicht beweegt als het ware mee met de complexiteit van het vermogen van de burger. Voor eenvoudige vermogens geldt dat de burger minder van een administratieplicht merkt.

- Momenteel wordt onderzocht welke onderdelen en juridische gevolgen van de huidige administratieplicht noodzakelijk en passend zijn gelet op de verschillen tussen ondernemers en particulieren. Hierbij wordt onder andere gekeken of differentiatie naar complexiteit van vermogen kan worden aangebracht of dat gewerkt kan worden met toegangscriteria zoals de hoogte van het vermogen zodat niet alle burgers met box 3-vermogen worden geraakt. De informatiepositie van de Belastingdienst in het nieuwe stelsel speelt ook een belangrijke rol in deze afweging.
- In overleg met banken wordt onderzocht in hoeverre zij hun cliënten kunnen ondersteunen bij het bijhouden en bewaren van gegevens die relevant zijn voor de aangifte. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheid om gedurende een langere periode bankafschriften en specificaties van aandelenportefeuilles te raadplegen en te downloaden.

Beslispunt 6 – Uitvraag en doorlevering van vermogen

6. Gaat u ermee akkoord dat de Belastingdienst in het toekomstige stelsel om een verdeling van het vermogen tussen fiscale partners blijft vragen ten behoeve van het doorleveren van individuele vermogens aan Toeslagen nadat is onderzocht in een uitvoeringstoets of het haalbaar en uitvoerbaar is dat het vermogen wordt vastgesteld door de Belastingdienst?

Toelichting

- Op 11 juli jl. bent u ermee akkoord gegaan dat de Belastingdienst in het nieuwe stelsel gegevens over het box-3-vermogen van burgers blijft uitvragen en doorleveren.
- Op 16 augustus jl. is ook in het kader van de niet-fiscale-taaktoets geoordeeld dat deze taak alleen door de Belastingdienst kan worden uitgevoerd. Deze beoordeling is onder voorbehoud van de uitvoeringstoets.[6] Vooruitlopend op de uitvoeringstoets wordt wel ingeschat dat dit een niet-fiscale taak is met een groot beslag op de IV-capaciteit. Het gaat dan om circa 1.500 IV-dagen[7] die benodigd zijn. Dit houdt verband met de benodigde wijziging in het beschrijvingsbeleid, wijziging van de uitvraag en de aparte beschikking die met de aanslag moet worden opgelegd. Daarnaast belast deze niet-fiscale taak het IH-proces omdat het tot vragen en bezwaren leidt die niet relevant zijn voor de belastingheffing.
- In de huidige vermogensrendementsheffing kunnen fiscale partners de rendementsgrondslag vrij toerekenen. Op basis van de gekozen verdeling wordt de individuele rendementsgrondslag vastgesteld. De gekozen verdeling

[6] Indien er geen vermogen wordt vastgesteld door de Belastingdienst, betekent dit dat de huidige partijen die gegevens over het vermogen krijgen, dit niet kunnen blijven ontvangen. Indien de uitvoeringstoets negatief is, krijgen deze partijen dus of geen vermogensgegevens meer of moeten er andere keuzes gemaakt worden.

[7] Dit betreft een schatting die alleen ziet op de IV-onderdelen IH en interactie. Ook voor de onderdelen Gegevens en Toeslagen kunnen er IV-gevolgen zijn. De schatting kent een marge van 50%.

heeft daarmee gevolgen voor de box-3-heffing, maar ook voor de hoogte van het vermogen dat wordt doorgeleverd aan de ontvangers van het vermogengegeven, zoals Dienst Toeslagen, het CAK en de Raad voor de Rechtsbescherming (RvR).

- In het nieuwe stelsel is de hoogte van het vermogen niet voor alle vermogensbestanddelen (zoals banktegoeden) meer relevant en kunnen fiscale partners daarom niet meer het vermogen, maar het inkomen uit vermogen vrij toerekenen.
- Het tevens vragen om een verdeling van het vermogen bij fiscale partners is net als in het huidige stelsel om twee redenen ingewikkeld voor belastingplichtigen. Allereerst verhoogt het de administratieve lasten, omdat veel burgers gevraagd worden een keuze te maken, die niet relevant is voor hun individuele positie, omdat ze geen gebruik maken van vermogensafhankelijke regelingen. Afhankelijk van de hoogte van het heffingsvrij inkomen en gemiddeld behaalde rendementen wordt deze groep groter ten opzichte van de huidige situatie. Daarnaast is de keuze ingewikkeld voor de burgers die wel vermogensafhankelijke regelingen hebben, omdat zij een keuze moeten maken bij de aangifte inkomstenbelasting die gevolgen heeft voor andere inkomens- en vermogensafhankelijke regelingen.
- Daarom is onderzocht of het vragen om een verdeling van het vermogen bij fiscale partners echt noodzakelijk is of dat er een alternatief kan worden gevonden.
- In veel gevallen hebben de ontvangers van het vermogengegeven geen verdeling van het vermogen tussen partners nodig, omdat zij een vergelijkbaar of meeromvattend partnerbegrip kennen als de Belastingdienst voor de inkomstenbelasting. Zo zal bij de eigen bijdrage in de zorg (CAK) en de gesubsidieerde rechtsbijstand (RvR) getoetst worden aan het gezamenlijke vermogen van partners als die partners kwalificeren als fiscale partners.
- Dit is anders bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget. Indien een toeslagpartner niet het hele jaar kwalificeert als toeslagpartner, telt zijn of haar vermogen in dat kalenderjaar niet mee. Ook kent de huurtoeslag een vermogensgrens voor de medebewoner, terwijl het mogelijk is dat die medebewoner een fiscale partner (echtgenoot) heeft die op een ander adres staat ingeschreven. Daarom is voor Dienst Toeslagen het individuele vermogen benodigd. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de wijze waarop het vermogen momenteel wordt uitgevraagd en doorgeleverd aan Toeslagen.
- De huidige gegevenslevering is aan alle afnemers ingericht op het uitvragen van het vermogen per BSN en het verstrekken van het vermogengegeven per BSN. Indien zou worden overgegaan op het verstrekken van het gezamenlijke vermogen van fiscale partners, is dit lastiger voor de uitvoering van zowel de Belastingdienst als Dienst Toeslagen. Voor de Belastingdienst, omdat de uitvoeringspraktijk moet worden aangepast en omdat er dan aanvullende gegevens moeten worden verstrekt over welke belastingplichtigen kwalificeren als fiscale partners. Voor Dienst Toeslagen is dit ook lastig uitvoerbaar, omdat ze dan in de genoemde uitzonderingen nog steeds een verdeling van het vermogen moeten uitvragen bij de toeslagpartners. Dit zou dan een geheel nieuw proces zijn.
- Verschillende alternatieven zijn onderzocht om te bekijken of het mogelijk is om een kleiner beroep te doen op het doenvermogen van burgers. In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van alle overwogen alternatieven. Van al deze alternatieven is geconcludeerd dat ze leiden tot onwenselijke juridische

gevolgen of uitvoeringsproblemen. Daarom is helaas de conclusie dat er geen mogelijkheid is gevonden om de impact op de belastingplichtige te beperken en het IH-proces te ontlasten.

- Daarom blijft het noodzakelijk om fiscale partners in het nieuwe stelsel ook het vermogen te laten verdelen. Een optie is om deze verdeling standaard op 50/50 te zetten, omdat de verdeling in heel veel situaties geen gevolgen heeft, ook niet bij de ontvangers van het vermogengegeven. Hiervoor moet dan een wettelijke basis gecreëerd worden. Het is bovendien wenselijk om de vraag om het vermogen te verdelen tussen partners ook goed toe te lichten.
- Er wordt nog onderzocht of het mogelijk is om de vaststelling van het vermogen los te koppelen van de aanslag IH en de keten IH onder andere in verband met de IV-capaciteit. Voorgesteld wordt om te onderzoeken wat de opties zijn.

Informatiepunten

- Op uw verzoek wordt een toelichting gegeven op de ontvangsten inkomensheffingen in relatie tot box 3.
- De afdeling communicatie vraagt aandacht voor de concept factsheet over het toekomstige box 3-stelsel (bijlage 6).
- U ontvangt in concept het algemene deel van de memorie van toelichting van het wetsvoorstel "Wet werkelijk rendement box 3" (bijlage 7). Het concept wordt de komende weken definitief gemaakt na uw besluit op de beslispunten. Daarnaast vindt nog een integrale controle plaats op samenhang, spelling etc.

Toelichting ontvangsten inkomensheffingen in relatie tot box 3

- In het regulier box 3-overleg van 8 maart 2023 heeft u gevraagd naar de achtergrond van de lagere ontvangsten in de inkomensheffingen (IH) over 2022, en de rol van box 3 hierbij.
- De tegenvallende ontvangsten bedragen €2,5 mld (-46%). Dit is ten opzichte van de Miljoenennota 2022, die opgesteld is in september 2021 en dus vóór het Box 3 arrest van de Hoge Raad.
- Het vooraf geraamde negatieve effect van het box 3 arrest over 2022 bedraagt €1,8 mld.
- De lagere ontvangsten worden dus voor een groot deel verklaard door de kosten van het Box 3 arrest.
- Bovenop dit bedrag, dat direct te relateren is aan het arrest, speelt een rol dat aanslagen over belastingjaar 2021 en 2022 met een box 3 element later dan normaal zijn opgelegd. Hierdoor valt de uiterste betaaltermijn in voorkomende gevallen na 31 december 2022, en dus over de jaargrens heen.
- Onderstaande tabellen biedt een inschatting van dit effect: eind 2022 stond nog een bedrag van totaal €134 miljoen euro open over belastingjaar 2021 m.b.t. aanslagen die 'normaal' eerder in het jaar zouden zijn opgelegd. Voor belastingjaar 2020 gaat het om €300 miljoen euro.

  Grofweg is door het box 3 arrest in 2022 €1,5 mld minder IH ontvangen. Daarnaast schuift ca. €0,4 mld door naar 2023 als gevolg van vertraging in het opleggen van aanslagen.

Tabel 1: DA en AVA aanslagen t/m eind december (o.b.v. datum dagtekening) op aangiften over belastingjaar 2021 met een box 3-element (Bron: Datafundament IH, peildatum: 03-02-2023, bedragen x € 1 mln.)

Dagtekening→	Augustus	September	Oktober	November	December
Aantal oplegde aanslagen met box 3 element	57.309	516.499	1.046.550	27.543	129.854
Bedrag van opgelegde aanslagen	-€ 5	€ 145	€ 641	€ 10	€ 99
Waarvan openstaand per 31-12-2022	€ 0	€ 8	€ 32	€ 6	€ 88

Tabel 2: Opgelegde box 3 aanslagen over belastingjaar 2020 met dagtekening eind 2022. (Bron: Datafundament IH, peildatum: 03-02-2023, bedragen x € 1 mln.)

	Oktober		November		December	
	Negatief	Positief	Negatief	Positief	Negatief	Positief
Aantal oplegde aanslagen met box 3 element	83	63	16.641	13.190	150.017	87.118
Bedrag van opgelegde aanslagen	€ 0	€ 1	-€ 39	€ 90	-€ 315	€ 551
Waarvan openstaand per 31-12-2022	€ 0	€ 0	-€ 1	€ 25	-€ 5	€ 281

Communicatie
Het moment dat de conceptwetgeving nieuw stelsel box 3 in de ministerraad wordt behandeld is het uitgelezen moment voor een uitgebreid communicatiemoment. Bij goedkeuring in de ministerraad start ook de internetconsultatie. Ook hier willen we aandacht voor vragen. De communicatieaanpak zal uit de volgende onderdelen bestaan: persbriefing, persbericht en social posts, een verdiepende factsheet, informatie op rijksoverheid.nl. De Belastingdienst zal het persbericht ook doorplaatsen op belastingdienst.nl. Op deze manier worden alle doelgroepen in den brede op de hoogte gebracht van de recente ontwikkelingen in het proces naar een nieuw box 3 stelsel.

Voor de meeste onderdelen ontvangt u later nadere uitwerking. De factsheet (bijlage 6) is reeds in concept uitgewerkt omdat deze meer voorbereiding vraagt. Deze ligt in bijgevoegde stukken aan u voor, hier worden eventuele laatste besluiten nog in verwerkt. Wij hebben ervoor gekozen om de nieuwe berekening vooral met meerdere rekenvoorbeelden toe te lichten. Het nieuwe stelsel is erg uitgebreid om tot in detail in een infographic uit te beelden. Uit tests blijkt dat mensen bij een grote informatiedichtheid eerder afhaken met lezen. De persoonlijke voorbeelden zijn aansprekend en maken de berekening veel tastbaarder, daarom is daar veel ruimte voor gemaakt. Wij ontvangen graag uw reactie.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Belasten van vastgoed in het nieuwe box 3-stelsel

U heeft gevraagd om een uitwerking van de mogelijkheden voor het belasten van de waardeontwikkeling en de verhuur van vastgoed in box 1 als resultaat uit overige werkzaamheden (ROW). Wij zijn dit aan het uitwerken. Zie hier alvast een aantal punten op basis van onze eerste indrukken.

Variant
Alle onroerende zaken in box 3 gaan over naar box 1, zowel bebouwde als onbebouwde onroerende zaken. De werkelijke waardeontwikkeling en de werkelijke huuropbrengsten zijn dan belast volgens de vermogenswinstbelasting bij resultaat uit overige werkzaamheden en de werkelijke kosten zijn aftrekbaar. Eigen gebruik is belast volgens een "tweedewoningforfait", omdat in ROW (voor de terbeschikkingstellingsregeling) een zakelijkheidscorrectie van toepassing is. Als dat wenselijk is, kunnen we onderzoeken of we voor deze onroerende zaken een uitzondering op deze zakelijkheidscorrectie kunnen maken. Er geldt normaal gesproken een herinvesteringsreserve (HIR), maar die schaffen we af voor het onroerend goed afkomstig uit box 3. We gaan uit van de verliesverrekening in box 1. Voor woningen gaan we vooralsnog[1] uit van de WOZ-waarde en voor niet-woningen van de waarde in het economisch verkeer (WEV). Deze variant vraagt om aanpassing van de huidige ROW-regeling in box 1.

In onderstaande tabel hebben we enkele kenmerken en voor- en nadelen van bovengenoemde variant uitgewerkt.

Kern: de belangrijkste voordelen en nadelen op een rij

	Variant: Alle onroerende zaken van box 3 naar box 1 (resultaat uit overige werkzaamheden)
Coalitieakkoord	- Gedeeltelijk in de geest van het coalitieakkoord ("zo snel als mogelijk belasting heffen over het werkelijke rendement"). - Geen vermogensaanwasbelasting voor onroerende zaken.
Aandachtspunten (nadere uitwerking nodig)	- Alle onroerende zaken gaan over van box 3 naar box 1. In box 1 is vereist voor een bron van inkomen dat een voordeel is beoogd en ook redelijkerwijs is te verwachten. De vraag komt op of bij het houden van onroerende zaken wel altijd een (geldelijk) voordeel is beoogd en is te verwachten. - Voor de terbeschikkingstellingsregeling (de wettelijke uitbreiding van ROW) geldt dit niet, maar daarvoor geldt dat zowel de verhuurder (IB-plichtige) als de huurder (IB-ondernemer of BV) onder het winstregime vallen en daardoor onderling zakelijk moeten handelen, wat in principe een positief resultaat tot gevolg heeft. De vraag komt dan op of we wettelijk kunnen vereisen dat men zakelijk moet handelen. - We moeten nader definiëren wat onder het begrip "werkzaamheid" valt. Is dat sec het houden van onroerende zaken? Of bijvoorbeeld het ter beschikking stellen van onroerende zaken aan jezelf/verbonden personen en derden? Vanuit de werkzaamheid zullen we moeten bepalen welke opbrengsten en kosten toerekenbaar zijn. Het definiëren van het begrip "werkzaamheid" is ook van belang aangezien het beleidsmatig onwenselijk zal zijn dat belastingplichtigen jaarlijks, bij gebrek aan inkomsten, een verlies in box 1 in aanmerking kunnen nemen. - De HIR en de ruilarresten kunnen van toepassing zijn bij het bepalen van het resultaat. Als is beoogd om de HIR en de ruilarresten niet, of in bepaalde situaties niet toe te staan, dan zullen we dit wettelijk moeten regelen, dan in afwijking van goedkoopmansgebruik. - Voor de vraag of we de WOZ-waarde voor de beginbalans bij woningen kunnen gebruiken, lijkt het wenselijk dat we bij een vervreemding van een onroerende zaak niet de werkelijke opbrengst hanteren voor de resultaatbepaling, maar ook de WOZ-waarde. Als het beleidsmatig wenselijk is als we wel de werkelijke

[1] Mogelijk moeten we voor woningen ook uitgaan van de WEV in plaats van de WOZ-waarde aangezien we bij verkoop / (fictieve) vervreemding ook uitgaan van de WEV.

	vervreemdingswinst gaan belasten, dan zullen we ook bij de openingsbalans moeten uitgaan van de WEV. - Voor ROW geldt geen administratieplicht.[2]
Kenmerken	- In box 1 (resultaat uit overige werkzaamheden) geldt een vermogenswinstbelasting[3]. We heffen dan jaarlijks belasting over de reguliere inkomsten uit onroerende zaken. Daarnaast belasten we de waardeontwikkeling van onroerende zaken in het jaar van verkoop van de onroerende zaak of, als dat eerder is, in het jaar van overlijden van de eigenaar van de onroerende zaak. We heffen over het verschil tussen de verkoop- en aankoopprijs dan wel over het verschil tussen de waarde in het economisch verkeer bij overlijden en de aankoopprijs. De vermogenswinst kan ook negatief zijn. - Geen HIR om onbeperkt uitstel van belastingheffing te voorkomen[4]. - Voor woningen gaat (vooralsnog) de WOZ-waarde gelden, voor niet-woningen de WEV. - We maken geen onderscheid tussen verhuurde en niet-verhuurde onroerende zaken. Er geldt in ROW een zakelijkheidsbeginsel. We zullen een "tweedewoningforfait" moeten bedenken voor niet-verhuurde onroerende zaken en voor onroerende zaken met een onzakelijke huur (eigen gebruik is belast). Een alternatief is om een uitzondering op de zakelijkheidscorrectie voor onroerend goed te introduceren. - Gemaakte kosten die verband houden met het rendement van de onroerende zaak zijn aftrekbaar. Voor de afschrijving op onroerende zaken geldt een afschrijvingsbeperking tot de WOZ-waarde.[5] - De belastingplichtige moet de opbrengst en kosten zelf administreren en opgeven in de aangifte. Contra-informatie anders dan verplichte administratie door de belastingplichtige is niet of nauwelijks beschikbaar. - Het tarief[6] in box 1 is progressief en hoger dan in box 3: vanaf een belastbaar inkomen in box 1 van € 73.031 is het tarief 49,5% in 2023 (daaronder 36,93%). Dat betekent concreet dat de huurinkomsten en de opbrengst bij verkoop progressief en dus mogelijk tegen 49,5% zijn belast. - Ten opzichte van eerdere ideeën waarbij er een grens zou zijn waarbij op basis van het aantal onroerende zaken iemand in box 1 of box 3 zou vallen, is het voordeel van deze gedachte dat er niet meer een regeling is waarbij je voor onroerende zaken een soort overgang zou hebben van box 1 naar box 3 of omgekeerd. Een dergelijke grens zou complex zijn in de uitvoering, woningen zouden gaan boxhoppen. Een eenduidige fiscale behandeling van onroerende zaken is wenselijk.
Belangrijkste voordelen	- Sluit aan bij het realisatiebeginsel: de werkelijke vermogenswinst is belast, op basis van de aan- en verkoopwaarde van onroerende zaken. - Sluit aan bij de beleving bij de burger: geen belasting over niet-gerealiseerd inkomen. Maar wel belasting over eigen gebruik. - Liquiditeitsvoordeel voor belastingplichtigen ten opzichte van het huidige box 3-stelsel en een vermogensaanwasbelasting. - Creëert (ten opzichte van huidige stelsel) een fiscale prikkel om onroerend goed te onderhouden en te verduurzamen. - Maakt geen onderscheid tussen onderhouds- en verbeteringskosten (voorkomt vervelende discussies).
Belangrijkste nadelen	- Als we eigen gebruik niet belasten, is er een groot incidenteel nadeel voor de schatkist (grofweg enkele miljarden, dit wordt nog uitgerekend) vanwege ingroei vermogenswinst. Dit kunnen we deels

[2] Artikel 52, lid 2 AWR.
[3] Een alternatief is een vermogenswinstbelasting introduceren voor vastgoed in box 3. Maar dan ontstaat wel het nadeel dat in box 3 verschillende heffingsstelsels gelden.
[4] Nu zijn er in box 1 (resultaat uit overige werkzaamheden) wel fiscale mogelijkheden om de belastingheffing over de winst uit te stellen, artikel 3.95 lid 2, Wet IB 2001.
[5] Evenals voor de vennootschapsbelasting volgens artikel 8, lid 6 Wet VPB 1969. Als we bij woningen uitgaan van de WOZ-waarde is geen afschrijving mogelijk.
[6] Artikelen 2.10 en 2.10a, Wet IB 2001.

	compenseren door het hogere tarief in box 1. Maar de verwachting is dat belastingplichtigen een aanzienlijk deel van de onroerende zaken op termijn in een bv zullen onderbrengen, waardoor het voordeel van het hogere tarief in box 1 deels weer verdwijnt. - Als we eigen gebruik wel belasten, levert dat juist een aanzienlijke extra opbrengst op, omdat veel onroerende zaken niet zijn verhuurd. - Lock-in-effect: fiscale prikkel om bij waardestijging de verkoop uit te stellen met grote kans op constructies en belastingontduiking. - De belastingplichtige moet bij verkoop van een onroerende zaak zelf de aankoopwaarde en de gemaakte kosten aanleveren en daarvoor gedurende lange tijd bewaren. Dat vraagt meer van het doenvermogen van de belastingplichtige. - De overgang van vastgoed van box 3 naar ROW is een structuuraanpassing die circa 100-250 (met een marge van 50%) aan extra IV-dagen kost. In ieder geval moeten we de uitvraag in box 1 en box 3 aanpassen en nieuwe berekeningen maken voor box 3. - Leidt tot uitvoeringsrisico's zoals uitbreiding aangifte inkomstenbelasting met: werkelijke kosten. Dit leidt tot risico's op foute aangiften. Contra-informatie anders dan administratie en bonnetjes van de belastingplichtige is niet bij de Belastingdienst beschikbaar. - Toezicht op de in de aangifte opgenomen kosten kost veel toezichtcapaciteit. Beperkt toezicht of afwezigheid van toezicht leidt tot een handhavingstekort. Als we de bewijslast gaan "verzwaren": bijvoorbeeld dat uitgaven met schriftelijke bewijzen aantoonbaar moeten zijn, zal dit in gevallen waarin toezicht plaatsvindt, het toezicht vereenvoudigen. - Mogelijk discussies met belastingplichtigen en risico op misbruik. Dit kan leiden tot een toename van bezwaren, ingeval toezicht heeft geleid tot een correctie. Bezwaar-behandeling is arbeidsintensief. - Eigenaren van tweede woningen/vakantiehuisjes die deze niet verhuren, zullen het belasten van eigen gebruik volgens een "tweedewoningforfait" mogelijk onrechtvaardig vinden. - Sluit niet aan bij het heffingsstelsel voor vermogensbestanddelen in box 3.
Juridische houdbaarheid	- Vanuit het perspectief van artikel 1 EP EVRM en artikel 14 EVRM is volgens de LA op stelselniveau geen sprake van juridische risico's bij een belastingheffing over werkelijke rendement.
Budgettair	- Als we eigen gebruik niet belasten, is er een groot incidenteel nadeel voor de schatkist (grofweg enkele miljarden, dit wordt nog uitgerekend) vanwege ingroei vermogenswinst. Dit kunnen we deels compenseren door het hogere tarief in box 1. De verwachting is echter dat belastingplichtigen een aanzienlijk deel van de onroerende zaken op termijn in een bv zullen onderbrengen, waardoor het voordeel van het hogere tarief in box 1 deels weer verdwijnt. - Als we eigen gebruik wel belasten, levert dat juist een aanzienlijke extra opbrengst op, omdat veel onroerende zaken niet zijn verhuurd.
Uitvoering	- Bij de werkelijke kostenaftrek past de kanttekening dat er slechts een beperkte capaciteit beschikbaar is bij de Belastingdienst (uitvoering) om hier toezicht op te kunnen houden. - Hoe meer gegevens van belastingplichtige benodigd zijn om de aftrek te bepalen, hoe meer complexiteit in de aangifte, hoe groter de foutkans bij het invullen van de belastingaangifte en hoe meer toezicht nodig is. - Aanpassing van het systeem naar werkelijk rendement kost ook veel IV-capaciteit (geheel nieuwe systematiek). Er is op dit moment weinig tot geen capaciteit om effectief toezicht te houden op de kostenaftrek.
Rechtvaardigheid	- Deze variant sluit aan bij het belasten van het werkelijk rendement, wat is beoogd met het nieuwe stelsel. Vanuit dat perspectief lijkt

	deze variant rechtvaardig. Hierbij is het wel van belang dat we de verliesverrekening goed vormgeven.

Ministerie van Financiën

HEDEN (SVP RETOUR 24 MAART IVM AANLEVEREN VIERHOEK)
TER BESLISSING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Memo uitstel toekomstig stelsel box 3

Datum
23 maart 2023

Notanummer
2023-0000079593

Bijlagen
1. Memo uitstel toekomstig st

Aanleiding
Op 28 maart 2023 staat internetconsultatie voor toekomstig stelsel box 3 geagendeerd in de politieke vierhoek. Bijgaande bij deze nota treft u een memo aan voor de politieke vierhoek, waarin de politieke vierhoek wordt gevraagd akkoord te gaan met het uitstellen van de internetconsultatie voor toekomstig stelsel.

Beslispunten
Gaat u akkoord met het versturen van het memo aan de politieke vierhoekleden voor de politieke vierhoek van 28 maart 2023?

Kernpunten
- Met het memo wordt de politieke vierhoek gevraagd om akkoord te gaan met het verleggen van de focus op het uitwerken van het toekomstig stelsel naar het aanpassen van de overbruggingsregeling.
- Dit wordt gedaan om meer maatschappelijk draagvlak te creëren voor box 3.
- Gevolg van deze keuze is dat:
  - Inwerkingtreding van het toekomstig stelsel per 1-1-2026 niet meer haalbaar is.
  - De overbruggingsregeling langer van kracht blijft waarbij geldt dat ieder extra jaar een budgettaire derving oplevert van 400 miljoen euro.

Communicatie
n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
Het betreft een memo voor de politieke vierhoek van 28 maart 2023. Eind april wordt een Kamerbrief over de verfijning van de overbruggingsregeling aan de Tweede Kamer gezonden waarna op 9 mei hierover wordt gedebatteerd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

DI 4/4 - 16^00 uur

HEDEN – BESPREKING 4 APRIL
TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken
Concerndirectie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

DBT 86080 Nota bespreking box 3 d.d. 4 april 2023

Datum
4 april 2023

Notanummer
2023-0000089144

Bijlagen
1. Samenvatting overleg VNC
2. NOB Notitie
3. Nota 21 maart
4. Doorlevering vermogen
5. Verdeling van vermogen
6. Kamerbrief

02.04.23

Aanleiding

Op 4 april a.s. staat met u (stas FB) een regulier box 3-overleg gepland. Met deze nota leggen wij u 1 informatie- en 6 beslispunten voor. Beslispunt 1 en 2 zien op het toekomstig stelsel: op 21 maart j.l. stond de nota administratieplicht en partnerverdeling geagendeerd voor het reguliere box 3-overleg. Omwille van de tijd zijn deze agendapunten doorgeschoven naar het overleg van 4 april a.s. en worden de stukken daarom opnieuw gedeeld. Deze stukken zijn te vinden in bijlage 3, 4 en 5.

Beslispunt 3 t/m 6 zien op het rechtsherstel. In de nota van 8 maart j.l. bent u geïnformeerd over de bezwaren, de beroepszaken en het cassatieberoep[1] naar aanleiding van het rechtsherstel box 3 volgens de spaarvariant. Op basis van een nadere uitwerking van beheersmaatregelen worden onderstaande beslispunten aan u voorgelegd. Vooruitlopend op de besluitvorming in deze nota is een concept-Kamerbrief opgesteld om de Tweede Kamer te informeren over de te nemen maatregelen (bijlage 6).

Informatiepunt

Op 16 maart is op ambtelijk niveau gesproken met de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs over het toekomstige box 3-stelsel. Op 17 maart is gesproken met VNO-NCW/MKB-Nederland. Via bijgevoegde samenvatting willen wij u informeren over deze gesprekken (bijlage 1).

Beslispunten toekomstig stelsel
(Beslispunten 5 en 6 uit de nota van 21 maart j.l.)

Beslispunt 1 – Administratieplicht
Bent u akkoord om in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel dat voor internetconsultatie zal worden aangeboden te vermelden dat voor belastingplichtigen die box 3-vermogen hebben een administratieplicht (bescheiden bijhouden en bewaren) zal worden opgenomen die vervolgens via AmvB wordt gedifferentieerd?

ja

[1] Naar aanleiding van de uitspraak door het Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 2 november 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:3806

Beslispunt 2 – Uitvraag en doorlevering van vermogen
Gaat u ermee akkoord dat de Belastingdienst in het toekomstige stelsel om een verdeling van het vermogen tussen fiscale partners blijft vragen ten behoeve van het doorleveren van individuele vermogens aan Toeslagen nadat is onderzocht in een uitvoeringstoets of het haalbaar en uitvoerbaar is dat het vermogen wordt vastgesteld door de Belastingdienst?

ja

Beslispunten 3 t/m 6 - Rechtsherstel

3. Gaat u akkoord met het aanhouden van het vaststellen van definitieve aanslagregeling waarin box 3 inkomen is opgenomen dat uit meer bestaat dan spaartegoeden over de belastingjaren 2021 en 2022?
4. Gaat u akkoord met het aanhouden van tijdige bezwaren tegen definitieve aanslagen waarin box 3 inkomen is opgenomen dat uit meer bestaat dan spaartegoeden over de belastingjaren 2017-2021 (tenzij de belanghebbende de Belastingdienst in gebreke stelt)?

→ ja, behoud gevalk gaat dit?

Procesbelang

ik wil de complete overzicht vanaf 2017-2022, 2021-2022. Hoewel in dat geval!! (aantal bezwaarschrift afgehandeld uit- idem bezwaarmakers.)

6. Indien u akkoord bent met bovenstaande beslispunten, bent u akkoord met het verzenden van bijgevoegde Kamerbrief?

Kern
Beslispunten rechtsherstel

- Er heerst onvrede en het gevoel van onrecht bij zowel de koepelorganisaties en vele burgers. Dit is terug te zien binnen de uitvoering, klachten en ingebrekestellingen blijven wekelijks binnenkomen. Dit legt druk op de beschikbare capaciteit binnen de uitvoering.
- De voorgestelde maatregelen zijn bedoeld om de procedures tegen de forfaitaire spaarvariant zo min mogelijk belastend te laten zijn voor belastingplichtigen, fiscaal intermediairs en de Belastingdienst en om voorbereid te zijn op mogelijk nadelige uitkomsten voor de inspecteur van de cassatieprocedures.

Aanhouden definitieve aanslagregeling 2021/2022

- De Belastingdienst spreekt de voorkeur uit voor het aanhouden van het vaststellen van de definitieve aanslagen 2021/2022 met een box 3 inkomen dat uit meer bestaat dan spaartegoeden. Dit stemt overeen met de zienswijze van de koepelorganisaties.
- Het is de verwachting dat voor het belastingjaar 2022 omstreeks 840.000 belastingplichtigen te maken zullen gaan krijgen met deze maatregel. Voor wat betreft het belastingjaar 2021 worden op basis de Becon-uitstelregeling nog 690.000 aangiften verwacht.

bezwaarmakers) 2021 & 2022

- Met het aanhouden van definitieve aanslagen 2021/2022 wordt voorkomen dat er een grote hoeveelheid bezwaren door belastingplichtigen worden ingediend. Dit is met name van belang voor het belastingjaar 2022 waarbij het werkelijk rendement van belastingplichtige die meer dan alleen spaartegoeden in de aangifte heeft opgenomen, in grote mate zal kunnen afwijken van de gehanteerde forfaits.
- De uitvoering maakt belangrijke kanttekeningen en eventuele voorbehouden bij deze maatregel. Zo zal gedetailleerd in kaart moeten worden gebracht welke inzet en capaciteit (FTE's) is vereist voor het inregelen van deze maatregelen en welke mogelijke budgettaire consequenties dit zal kunnen hebben. Daarnaast zijn ook andere afnemers (overheidsinstanties) afhankelijk van de aanlevering van gegevens door de Belastingdienst. Door het aanhouden van de definitieve aanslagen kunnen deze werkprocessen worden verstoord en tot onvoorziene gevolgen leiden. Dit moet nog nader worden onderzocht. Hieronder wordt nader op het bovenstaande ingegaan en toegelicht.
- Uit de verkenning door IV Inkomensheffingen (IH) is gebleken dat het aanhouden van de aanslagen 2021/2022 alsmede nog niet opgelegde aanslagen over voorgaande belastingjaren maakbaar is. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van een bestaande faciliteit binnen de applicatie van de aanslagregeling (ABS). Deze faciliteit zal op onderdelen wel voor dit doel moeten worden aangepast zodat het kan worden gebruikt om aanslagen met box 3 inkomen dat uit meer bestaat dan spaartegoeden aan te houden. De aanslagen met uitsluitend inkomen uit spaartegoeden worden dan wel opgelegd.
- IV IH is inmiddels gestart met het maken van deze aanpassingen, deze aanpassing kost 80 IV dagen en wordt opgevangen in het IH-portfolio. Daarbij is het cruciaal dat deze faciliteit op 11 april 2023 operationeel is omdat vanaf deze datum een eerste batch aan 2022 aanslagen zal kunnen worden vrijgegeven. Hierover moet uiterlijk op **6 april 2023** een beslissing worden genomen.
- Het aanhouden van de definitieve aanslagen 2021/2022 heeft gevolgen voor de IH processen, doorlevering van IH gegevens aan andere partijen en de communicatie met burgers. Hoewel deze gevolgen tot extra inspanningen voor de IH processen zullen gaan leiden wordt de beheersmaatregel wenselijk geacht om de toestroom van bezwaren te mitigeren. Dit is een overeenkomstige maatregel die eerder ook is genomen in het kader van het rechtsherstel en op basis van de ervaringen hiermee zal worden ingeregeld.
- De maatregel zal onderdeel vormen van het reguliere aangifteproces. Bij het reguliere aangifteproces wordt ook niet in alle gevallen direct overgegaan tot het vaststellen van definitieve aanslagen. Wel zal het aanhouden van de definitieve aanslagregeling leiden tot vertraging van het doorleveren van gegevens aan andere afnemers (overheidsinstanties).
- Mochten zich verstoring in de werkprocessen voor doen of onvoorziene gevolgen optreden dan kan de Belastingdienst de aanslagen die nog niet zijn vastgesteld te allen tijde op enig moment vrijgeven voor definitieve regeling.
- Het aanhouden van de definitieve aanslagen over 2021 en 2022 zal wel leiden tot een vertraging in het opleggen van herzieningen door Toeslagen die gebaseerd zijn op definitieve inkomens- en vermogensgegevens, zoals vastgesteld in de definitieve aanslag IH.
- Door het aanhouden van de definitieve aanslagen over de jaren 2021 en 2022 worden de definitieve inkomens- en vermogensgegevens ook niet

doorgeleverd aan andere afnemers (waaronder SVB, CAK, Raad voor Rechtsbijstand) met een mogelijk gevolg op de (tijdige) uitvoering van sociale inkomensafhankelijke regelingen door deze partijen.

- Het aanhouden van de definitieve aanslagregeling 2021/2022 duurt in beginsel totdat de HR door middel van één of meerdere arresten in reeds lopende cassatieprocedures afdoende uitsluitsel geeft of, hoe en in hoeverre het box 3 inkomen op grond van werkelijk rendement moet worden vastgesteld. Hierna zullen de aanslagen met inachtneming van dit arrest c.q. deze arresten worden vastgesteld op voorwaarde dat ook de IV -systemen daartoe worden ingericht.

Procesbelang

Aanhouden van bezwaren 2017-2021

- Het aanhouden van tijdige bezwaren tegen definitieve aanslagen 2021 (en voorafgaande jaren) gebeurt in overleg met de koepelorganisaties reeds vanaf maandag 13 maart 2023. Dit met uitzondering van bezwaren waarover een ingebrekestelling is ontvangen: deze worden binnen de termijn van de ingebrekestelling afgedaan.
- Door het aanhouden van bezwaren door de Belastingdienst worden beroepsprocedures voorkomen en hebben belastingplichtigen de mogelijkheid om de uitkomsten van de arrest(en) door de Hoge Raad af te wachten zonder rechtsmiddelen te moeten inzetten.
- Het aanhouden van de bezwaren tegen definitieve aanslagen 2021 zal er toe leiden dat de bovengenoemde Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) termijnen om te beslissen in vrijwel alle gevallen wordt overschreden. Het risico bestaat daarmee dat de Belastingdienst direct na het arrest ingebrekestellingen ontvangt.
- Om het risico op het verbeuren van dwangsommen te mitigeren, kan in elk geval met de koepelorganisaties afgesproken worden dat zij de Belastingdienst na het arrest een redelijke termijn gunnen voor het afhandelen van de bezwaren (bijvoorbeeld 6 maanden, gelijk aan de termijn bij de massaalbezwaarprocedure). Indien de Belastingdienst geheel of gedeeltelijk in het ongelijk gesteld wordt, zou deze termijn pas moeten ingaan nadat de belanghebbenden een opgaaf werkelijk rendement gedaan hebben.
- Ook voor individuele belastingplichtigen kan de Awb overigens zo uitgelegd worden dat de beslistermijn in beginsel opgeschort wordt zolang deze opgaaf niet verstrekt is. Na de ontvangst is de (wettelijke) beslistermijn voor hen echter maximaal 12 weken.
- Daarnaast wordt binnen de Belastingdienst nagegaan of er aanvullende maatregelen kunnen worden genomen rekening houdende met de beschikbare capaciteit.
- Het aanhouden van de tijdige bezwaren 2017-2021 duurt in beginsel totdat de HR in één of meerdere arresten in reeds lopende cassatieprocedures, uitsluitsel geeft of, hoe en in hoeverre het box 3 inkomen op grond van werkelijk rendement moet worden vastgesteld. Hierna zullen de bezwaren met inachtneming van dit arrest c.q. deze arresten worden afgehandeld.

Procesbelang

Massaal bezwaarprocedure(s)

- De koepelorganisaties zijn niet tegen een massaal bezwaarprocedure maar hebben een voorkeur aangegeven voor het aanhouden van de definitieve aanslagregeling 2021/2022. Een nieuwe massaalbezwaarprocedure is voor de koepelorganisaties ook minder urgent omdat zij inmiddels bij de lopende cassatieprocedure betrokken zijn en hun argumenten via de belastingplichtige kunnen inbrengen.
- De Belastingdienst deelt deze zienswijze omdat aanslagen die onder het massaal bezwaar vallen eventueel binnen een termijn van 6 maanden conform het arrest moeten worden verminderd. Daarentegen kunnen aanslagen die worden aangehouden binnen een verjaringstermijn van 3 jaar worden geregeld.
- Bovendien is het proces voor de afhandeling van aangehouden aanslagen eenvoudiger omdat anders dan bij bezwaren die onder massaal bezwaar vallen geen herziening is vereist; de aanslagen worden direct met inachtneming van het arrest opgelegd. Een herziening kan ertoe leiden dat andere afnemers (overheidsinstanties) ook daarop weer aanpassingen zullen moeten gaan maken.

Procesbelang

Procesbelang

Toelichting

Procesbelang

Aanhouden van definitieve aanslagregeling 2021/2022

- Het aanhouden van het vaststellen van definitieve aanslagen over de belastingjaren 2021/2022 is een beheersmaatregel. Deze aanslagen zullen na het arrest van de HR alsnog moeten worden vastgesteld.
- Deze beheersmaatregel heeft met name een impact en hoog risicogehalte voor IV IH, de uitvoering en de externe communicatie met burgers, belangenorganisaties en Becons. Hieronder wordt inzicht gegeven in de impact en risico's.
- Het aanhouden van het opleggen van de definitieve aanslagen 2021/2022 betekent dat nadat de aanslagregeling wordt hervat dit gefaseerd zal moeten gaan plaatsvinden om de Belastingdienst en BelTel te ontlasten.
- Met betrekking tot het belastingjaar 2021 worden er omstreeks 2,3 miljoen aangiften door de Belastingdienst ontvangen met daarin box 3 inkomen. Gebaseerd op ervaringen van voorgaande belastingjaren betalen ongeveer 1,2 miljoen belastingplichtigen uiteindelijk belasting over box 3. Ongeveer 70% van deze betalingen heeft betrekking op box 3 inkomen dat uit meer bestaat dan spaartegoeden. Daarmee is de verwachting dat omstreeks 840.000 belastingplichtigen te maken zullen gaan krijgen met deze maatregel.
- In de situatie dat de faciliteit niet op 11 april 2023 in productie gaat en op een juiste wijze werkt dan kan de massale verwerking van de aangiften 2022 niet worden opgestart omdat onvoldoende personele capaciteit aanwezig is om deze beheersmaatregel handmatig uit te voeren. Het gevolg hiervan kan zijn dat de met alle ketenpartners afgestemde productieplanning gewijzigd moet worden waardoor aanslagen (veel) later worden opgelegd en mogelijk niet volledig kan worden voldaan aan de garantieverplichting voor de aangiften die voor 1 april zijn ingediend. De aansturing van de vrijgave van de aangehouden aangiften zal op termijn personele capaciteit vragen bij CAP IH. Deze capaciteit is op dit moment nog niet beschikbaar.
- Er dient een gedegen afweging te worden gemaakt omtrent het wel of niet op verzoek van belastingplichtige of behandelaar opheffen van het aanhouden van de aanslag voor de belastingplichtige. Als gekozen wordt om dit mogelijk te maken zal extra personele capaciteit in de uitvoering benodigd zijn die op dit moment nog niet beschikbaar is.
- Gelet op de verjaringstermijn van 3 jaar - en met inachtneming van de Becon-uitstelregeling - moet ook de uiterste afdoeningsdatum van de

aanslagen in het oog worden gehouden. Bovendien zijn de systemen zo ingericht dat gedurende de periode van het aanhouden van de vaststelling van de aanslagen geen aanslagen voor opvolgende jaren kunnen worden opgelegd.

- Voorlopige aanslagen zullen wel worden opgelegd om te voorkomen dat teruggaven niet worden verwerkt en – als de voorlopige aanslag tot een te betalen bedrag leidt - belastingplichtigen niet geconfronteerd worden met een hoger bedrag aan in rekening te brengen belastingrente.
- Daarnaast kan het aanhouden van het opleggen van de definitieve aanslagen leiden tot budgettaire consequenties door het moeten vergoeden van extra belastingrente. Als het HR arrest wordt gewezen omtrent Wet rechtsherstel box 3 kunnen deze gevolgen inzichtelijk worden gemaakt
- Tot nu toe is alleen over belastingjaar 2022 besloten om geen invorderingsrente te rekenen voor al opgelegde en nog niet betaalde voorlopige aanslagen. Er moet nog in de periode tot medio mei 2023 worden onderzocht of ook voor voorlopige (en nog niet betaalde) aanslagen over 2021 dit moet gaan gebeuren.

Aanhouden bezwaren 2017-2021

- Het aanhouden van bezwaren voorkomt beroepsprocedures en is daarmee een beheersmaatregel. Ook de koepelorganisaties dringen hierop aan.
- Het aanhouden van bezwaren tegen definitieve aanslagen 2017-2021 gebeurt in overleg met de koepelorganisaties reeds vanaf maandag 13 maart 2023. Dit met uitzondering van bezwaren ten aanzien waarvan een ingebrekestelling is ontvangen: deze worden binnen de termijn van de ingebrekestelling afgedaan.
- Wel wordt gevraagd om motivering van pro-forma bezwaarschriften.
- Inmiddels heeft de Belastingdienst ongeveer 525.000 burgerreacties ontvangen; hiervan ziet circa 85% (446.250) op de niet-bezwaarmakers/verzoeken ambtshalve massaal bezwaar plus. Op dit moment zijn voor het belastingjaar 2021 ongeveer 28.000 bezwaren ontvangen waarvan bijna 27.750 vanaf voornoemde datum worden aangehouden. In het geval belastingplichtige ook om andere redenen bezwaar heeft aangetekend dan wordt dit bezwaar binnen het reguliere werkproces afgehandeld en is dit niet in voornoemde aantallen opgenomen.
- Als een bezwaarschrift bij de Belastingdienst binnenkomt moet hierop binnen 6 weken uitspraak op bezwaar worden gedaan. De Belastingdienst kan de termijn voor het doen van uitspraak eenmalig met 6 weken verdagen. Verder uitstel van de termijn is mogelijk als belanghebbende daarmee instemt.
- Als belanghebbende niet instemt met verder uitstel, dan loopt de Belastingdienst het risico dat zij in gebreke worden gesteld. De Belastingdienst heeft dan nog 2 weken om alsnog uitspraak op bezwaar te doen. Als dat niet mogelijk is dan kan de Belastingdienst een dwangsom verschuldigd worden.
- Het aanhouden van de bezwaren tegen definitieve aanslagen 2021 zal er toe leiden dat de bovengenoemde Awb termijnen om te beslissen in vrijwel alle gevallen wordt overschreden. Het risico bestaat daarmee dat de Belastingdienst direct na het arrest ingebrekestellingen ontvangen van belastingplichtigen die geen gebruik maken van een fiscale dienstverlener of een individueel belang hebben om wel een uitspraak op bezwaar zo dicht mogelijk bij Awb termijn te ontvangen. Om het risico voor de gevolgen van een niet-tijdige afdoening van de bezwaren door de Belastingdienst te

mitigeren worden bezwaren waarop een ingebrekestelling door de Belastingdienst is ontvangen binnen de termijn van de ingebrekestelling afgehandeld.

- Als bezwaarschriften worden aangehouden loopt de behandeltermijn voor wat betreft de immateriële schadevergoeding (IMSV) gewoon door. Voor bezwaar en beroep samen is deze termijn in beginsel 2 jaar waarbij er 6 maanden aan het bezwaarproces wordt toegerekend en 1,5 jaar aan een eventuele procedure bij de rechtbank. Als deze termijn wordt overschreden is de vergoeding € 500 per half jaar en komt deze ten koste van de instantie waar de vertraging door veroorzaakt is.
- Als een bezwaar is ingediend over 2021 of eerder, loopt regulier uitstel in verband met bezwaar. In deze situaties wordt wél invorderingsrente in rekening gebracht. Er moet daarom worden onderzocht of de invorderingsrente in afwachting tot de uitkomst van de verschillende procedures moet worden opgeschort. Dit zorgt anders voor een rente nadeel bij de belastingschuldige.

Nieuwe massaalbezwaarprocedure 2021/2022

- Het instellen van een massaalbezwaarprocedure over de belastingjaren 2021/2022 is een beheersmaatregel. Deze maatregel wordt door de uitvoering als problematisch dan wel risicovol gezien.
- Als de HR de inspecteur geheel of gedeeltelijk in het ongelijk stelt, moeten de aanslagen die onder het massaal bezwaar vallen binnen een termijn van 6 maanden conform het arrest worden verminderd. Gezien deze beperkte termijn en de op dit moment door de Belastingdienst ontvangen bezwaren over het belastingjaar 2021 van in totaal omstreeks 28.000 zal deze vermindering ook met de huidige externe inhuur van medewerkers niet binnen de vereiste termijn kunnen worden verleend.
- Een aanwijzing massaal bewaar geldt alleen voor de in een aanwijzingsbesluit opgenomen rechtsvragen. Wanneer ook andere bezwaargronden worden aangedragen, dient er binnen de reguliere termijnen een uitspraak op de andere bezwaargronden gedaan te worden.
- Tegen een vermindering na massaal bezwaar staat geen bezwaar open. Wanneer de belastingplichtige het niet eens is met de geboden oplossing, kan hij verzoeken om ambtshalve vermindering. Na rechtsherstel box 3 heeft dit geleid tot invoering van massaal bezwaar plus. Ook na een massaal bezwaarprocedure zijn de bezwaren mogelijk nog niet voldoende weggenomen.
- Een deel van de aanslagen 2021 is reeds opgelegd en staat onherroepelijk vast. Deze belastingplichtigen kunnen niet meedoen met een massaalbezwaarprocedure wanneer er op dit moment een aanwijzingsbesluit wordt gegeven. Op basis van de ervaringen door de Belastingdienst met de massaalbezwaarplusprocedure is het zeer waarschijnlijk dat deze belastingplichtigen wederom verzoeken tot ambtshalve vermindering gaan indienen. Om deze reden stelt de Belastingdienst voor om voor deze belastingplichtigen nu al onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor een massaalbezwaarplusprocedure, waarbij er ook rekening mee moet worden gehouden dat het aanhouden van aanslagen op enig moment niet langer meer mogelijk is. Voor wat betreft de huidige massaalbezwaarplusprocedure heeft de Belastingdienst inmiddels 420.000 van dergelijke verzoeken ontvangen.

- Mogelijk is dat er in bepaalde situaties sprake is van te vergoeden invorderingsrente wanneer de aanslagen (massaal) worden verminderd.

Procesbelang

Procesbelang

Procesbelang

Communicatie
Communicatie volgt na dit besluit met informerende (proces) communicatie rondom deze nota. De bonden, koepels en andere belanghebbende organisaties worden op de hoogte gesteld van de aanhouding van bezwaarschriften en het aanhouden van de aanslagregeling 2021/2022 en de vervolgstappen rondom dit proces en handelingsperspectief. De burgers worden hierover via eigen kanalen geïnformeerd: belastingdienst.nl/box3, de BelTel, communicatie via FFD en Kennisnetwerk. Een aanvullende informatiebrief over het voorgaande en handelingsperspectief zal een onderdeel zijn van de communicatie.

Politiek/bestuurlijke context
Om de Tweede Kamer te informeren over de te nemen beheersmaatregelen is als bijlage bij deze nota een concept-Kamerbrief opgenomen. Deze is in afstemming met directie Communicatie opgesteld.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Het verslag van het overleg met NOB, VNO-NCW/MKB Nederland (bijlage 1) is nog niet afgestemd met de stakeholders.

Terugkoppeling overleg met de NOB en VNO-NCW/MKB-Nederland

Op 16 maart is op ambtelijk niveau gesproken met de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs over het toekomstige box 3-stelsel. Op 17 maart is gesproken met VNO-NCW/MKB-Nederland.

Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

In het algemeen staat de NOB positief tegenover de gepresenteerde ontwerprichting van het stelsel. Tijdens het overleg hebben zij aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen.

- De NOB verwijst naar de nota van juli 2022 met suggesties om box 3 aan te passen (bijlage).
- Genietingstijdstip
- Hoe wordt het inkomen berekend van een aandeel in een onverdeelde boedel?
- Continueren van de huidige vrijstellingen, zoals de vrijstelling van bepaalde verkrijgingen krachtens erfrecht (defiscalisering niet-opeisbare geldvorderingen).
- Hoe wordt omgegaan met het eigen gebruik van een tweede woning?
- Internationale aspecten en life-events (emigratie, immigratie, scheiden en overlijden).
- Verhouding met de vermogenswinstbelasting in de vennootschapsbelasting en box 2.
- Het langdurig moeten bijhouden van de kostprijs bij een vermogenswinstbelasting tegenover het mogelijke liquiditeitsnadeel bij een vermogensaanwasbelasting.
- Overgangsperikelen bij de overstap naar een nieuw stelsel.
- Uitvoerbaarheid bij het belasten van waardeontwikkelingen van vermogensbestanddelen die niet worden aangehouden bij Nederlandse financiële instellingen die renseigneren.
- Waardering van onroerend goed
- Administratieplicht
- Tegenbewijsregeling bij het gebruik van forfaits bij onroerende zaken. De suggestie wordt gedaan om in beginsel te werken met forfaits vanwege de eenvoud voor belastingplichtigen en de Belastingdienst, maar een tegenbewijsregeling toe te staan als het inkomen fors afwijkt van het forfaitair berekende inkomen. Daarbij mag van de belastingplichtige inspanning verwacht worden dat zij dit onderbouwen met bescheiden.

Veel van de door de NOB gesignaleerde aandachtspunten zijn reeds bij de totstandkoming van de conceptwetgeving geïdentificeerd en opgevolgd met passende oplossingen.

VNO-NCW/MKB-Nederland

VNO-NCW/MKB-Nederland is kritisch op de gepresenteerde ontwerprichting van het stelsel. Zij hebben een voorkeur voor een vermogenswinstbelasting. Tijdens het overleg hebben zij aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen.

- Maatschappelijk draagvlak voor het nieuwe stelsel is heel belangrijk. Bij invoering van de Wet IB 2001 was breed draagvlak voor box 3. Het draagvlak had behouden kunnen worden door het forfaitaire inkomen van 4% te verlagen zodra de werkelijke rente daalde.
- Keuzes ten gunste van de uitvoerbaarheid maar ten laste van de fiscale zuiverheid van het stelsel kunnen leiden tot procedures door degene die nadeel van die keuze ondervinden.
- Juridische houdbaarheid van forfaits. Zij hebben veel aarzelingen bij de gehanteerde forfaits in de huidige wetgeving (overbruggingsperiode). De huidige wetgeving achten zij onaantrekkelijker dan werkelijk rendement op basis van een vermogensaanwasbelasting.
- Gebruik van elementen van goed koopmansgebruik bij het bepalen van valutaresultaten.
- Bij een vermogensbelasting ontstaat een prikkel om hoogrenderend vermogen onder te brengen in box 2. Zorgen over de druk op box 2 als dit op grote schaal zal plaatsvinden.
- Een optie is om aandelen eerst te belasten via een vermogensaanwasbelasting en vervolgens de overstap te maken naar een vermogenswinstbelasting zodra financiële instellingen de kostprijs kunnen registreren en langdurig kunnen bewaren. Banktegoeden en onroerend goed zouden direct via een vermogenswinstbelasting kunnen worden belast.
- Vorderingen en schulden.
- Een optie is om onroerende zaken niet langer in box 3 te belasten.
- Vanuit de achterban worden vragen gesteld over pensioenvermogen dat is ondergebracht in box 3. Daarvoor geldt namelijk niet de omkeerregeling.

Bijlage 5 Huidige situatie uitvraag en doorlevering vermogen

Momenteel komt het vermogen naar voren bij de aanvraag van een toeslag en bij de aangifte inkomstenbelasting.

Aanvraag toeslag

Bij de aanvraag van huurtoeslag (voor 2023) wordt de vraag gesteld:

'Is uw vermogen op 1 januari 2023 meer dan € 33.748?'

Als de aanvrager een toeslagpartner heeft, wordt de vraag gesteld:

'Is het vermogen van u en uw toeslagpartner samen op 1 januari 2023 meer dan € 67.496?'

Als er nog andere mensen in het huis van de aanvrager wonen, wordt de vraag gesteld:

'Is het vermogen van de medebewoner op 1 januari 2023 meer dan € 33.748?'

Als een toeslag wordt aangevraagd, heeft Dienst Toeslagen daarna nog geen inzicht in de hoogte van het vermogen. Wel heeft een aanvrager altijd verklaard dat hij/zij en de eventuele partner of medebewoner een vermogen hebben onder de grens.

Aangifte inkomstenbelasting (oude stelsel)

Bij de aangifte inkomstenbelasting worden de verschillende vermogensbestanddelen (zoveel als mogelijk) vooringevuld in de aangifte. De belastingplichtige geeft, al dan niet met behulp van de VIA, zijn/haar vermogensbestanddelen op, indien het vermogen boven de grens van de vermogenstoets ligt. Dit wordt opgeteld en hiervan wordt het heffingsvrije vermogen afgetrokken. Voor de verdeling wordt een trapssysteem gehanteerd: de fiscale partners verdelen de grondslag sparen en beleggen, de rendementsgrondslag of de vrijstelling groene beleggingen. Dit is bepalend voor welk deel van het fictief rendement van de partners belast wordt bij de belastingplichtige en welk deel bij de partner.

Aangifte inkomstenbelasting (overbruggingsregeling)

Bij de overbruggingsregeling wordt een fictief rendement vastgesteld per belastingplichtige. Hierbij geldt dat de verdeling tussen partners die bij het rendement gekozen wordt, ook geldt voor de verdeling van het vermogen.

Doorlevering vermogen aan Dienst Toeslagen

De Belastingdienst ontvangt van Dienst Toeslagen vraagbestanden met BSN's. Dienst Toeslagen ontvangt het vermogen van deze gevraagde burgers op het moment dat deze de status definitief hebben of na een automatische voorlopige aanslag. Als het vermogen van een burger lager is dan de sociale vermogensgrens, wordt het vermogen als waarde nul geleverd. Als het vermogen hoger dan de grens is, wordt het totale, individuele vermogen als waarde geleverd. Dienst Toeslagen ontvangt hierbij momenteel ook de waarde van het vermogen uit groene beleggingen.

Partnerbegrip inkomensbelasting en toeslagen

Hoewel de partnerbegrippen van de inkomstenbelasting en toeslagen bijna gelijk zijn, zijn er wel enkele verschillen:

1. In het eerste en laatste jaar van het partnerschap ben je voor de toeslagen wel partners voor de maanden dat aan de voorwaarden wordt voldaan. Het vermogen van de partner telt in dat hele kalenderjaar nog niet mee voor de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget. Voor de inkomstenbelasting geldt dat je in dat jaar een keuze mag maken om dat jaar of het gehele jaar geacht te worden partners te zijn voor de toerekening van het vermogen of het gehele jaar niet.
2. Als een echtgenoot of geregistreerd partner niet op hetzelfde adres staat ingeschreven, is deze geen huurtoeslagpartner, maar wel toeslagpartner voor de zorgtoeslag en het kindgebondenbudget, en de echtgenoot is ook fiscaal partner.
3. De huurtoeslag kent ook nog een vermogensgrens voor de medebewoner. De medebewoner kan een fiscale partner hebben, indien hij gehuwd is en niet samenwoont met zijn echtgenoot.

Dit is de reden dat het voor Dienst Toeslagen nodig is om gegevens te verkrijgen over het individueel vermogen. Beleidsmatig is dit alleen een probleem als bij toeslagen het vermogen van de partner niet meetelt en de partners bij de inkomstenbelasting gelden als fiscale partners of hiervoor gekozen hebben. Technisch gezien zijn de systemen ook ingericht op individuele vermogens.

Bijlage 6 Onderzochte opties verdeling van vermogen

In deze bijlage worden alle verschillende onderzochte opties voor het verdelen van het vermogen tussen partners op een rijtje gezet met de redenen waarom deze opties zijn afgevallen.

A. Voor de verdeling van het vermogen aansluiten bij de gekozen verdeling van het rendement in box 3

   Voor belastingplichtigen met een rendement onder het heffingvrije inkomen is er geen verdeling van het rendement. Als zij wel vrij mogen verdelen, hebben ze daarin meer vrijheid dan belastingplichtigen in box 3. Bovendien leidt de keuze om aan te sluiten bij de verdeling van het rendement ervoor dat de verdeling van het vermogen niet aansluit bij de werkelijkheid (tenzij het alle vermogensbestanddelen van beide partners exact hetzelfde rendement hebben opgeleverd). Dit is niet in lijn met een stelsel op basis van werkelijk rendement.

B. Voor de verdeling van het rendement in box 3 aansluiten bij de gekozen verdeling van het vermogen

   Door de keuze voor verdeling van het rendement en het vermogen te koppelen ontstaan er minder planningsmogelijkheden. Maar bij de verdelingsopties zou het ten minste mogelijk moeten zijn om de werkelijke verdeling op te geven. Bij deze optie is dat niet mogelijk. Door het vermogen en het rendement met een gelijk percentage te verdelen wordt de fictie geïntroduceerd dat het vermogen gemiddeld hetzelfde rendement oplevert. Het is echter ook mogelijk dat de ene partner veel laagrenderend vermogen heeft (bijvoorbeeld spaargeld) en de andere partner weinig, maar wel hoogrenderd, vermogen heeft. Zij kunnen hun gezamenlijke vermogen in deze optie niet naar werkelijk eigendom verdelen.

C. Het vermogen altijd 50/50 verdelen tussen fiscale partners

   Hierbij wordt een fictie geïntroduceerd die in veel gevallen afwijkt van de werkelijkheid. Meestal is dat geen probleem, omdat voor de toeslagen veelal het vermogen van beide partners meetelt. Maar in de uitzonderingssituaties kan het dan voorkomen dat een burger door de gekozen fictie recht op een toeslag verliest, terwijl op basis van het werkelijk vermogen er wel recht op toeslag zou bestaan.

D. Geen verdeling van het vermogen uitvragen en alleen de gegevens die beschikbaar zijn, oftewel het gezamenlijke vermogen van de fiscale partners, doorleveren

   Deze optie is onuitvoerbaar voor Dienst Toeslagen, omdat er dan bij fiscale partners geen individueel vermogen beschikbaar is. Omdat wel individueel vermogen doorgeleverd wordt, houdt dit in dat bij beide partners het gezamenlijke vermogen wordt uitgeleverd. Dan moet apart worden verstrekt wie er als fiscale partners kwalificeren. Dit leidt tot een groter risico op fouten.

E. Vermogensbestanddelen individueel laten opgeven, dus op basis van werkelijk eigendom, waarna alleen het rendement in box 3 tussen fiscale partners verdeeld mag worden

Deze optie heeft nog grotere gevolgen voor de regeldruk en doet een nog groter beroep op het doenvermogen van burgers dan zowel het rendement als het vermogen verdelen. Er zal dan nog bepaald moeten worden wat onder werkelijk eigendom verstaan wordt bij verschillende huwelijksregimes. De Belastingdienst heeft ook niet voldoende contragegevens om in deze optie de opgegeven verdeling te kunnen controleren.

F. Het vermogen mag niet verdeeld worden in jaren waarin niet het gehele jaar sprake is van fiscaal partnerschap (harmonisatie partnerbegrip blauw en rood)

Onderzocht is of het mogelijk is om het aantal uitzonderingsgevallen waarin bij de inkomstenbelasting en toeslagen verschillend met het vermogen wordt omgegaan, te beperken. Aangezien het vermogen bij toeslagen niet meetelt indien niet het hele kalenderjaar sprake is van een toeslagpartner, is gekeken of het mogelijk is om alleen in het eerste en laatste kalenderjaar van het fiscaal partnerschap niet vrij te kunnen toerekenen. Fiscale partners geven in die jaren dan apart hun eigen vermogen op. Dit zou in de aangifte ingepast kunnen worden, maar alleen als in die jaren ook geen andere (inkomens)bestanddelen vrij kunnen worden toegerekend. Dit wordt niet wenselijk geacht, omdat het de inkomstenbelasting nog ingewikkelder maakt. Fiscale partners die een woning kopen, kunnen dan bijvoorbeeld in de aangifte van het jaar van de aankoop de hypotheekrente niet vrij toerekenen en in het jaar daarna wel. Deze consequentie maakt de optie ingewikkeld en juridisch kwetsbaar. Indien alleen het vermogen in het eerste en laatste jaar van het fiscale partnerschap niet vrij mag worden toegerekend, kost het naar verwachting 500 extra IV-dagen om dit in de aangifte te bouwen. Deze ruimte is er helaas niet.

G. Afschaffen van alle vermogensgrenzen in de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget

Het verhogen van de vermogensgrenzen van toeslagen kan helpen om het aantal toeslagaanvragers met een toeslagpartner waarvoor een individueel vermogen nodig is, te beperken. Het probleem wordt echter alleen opgelost als de vermogensgrenzen van de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget geheel verdwijnen. Deze optie heeft grote budgettaire consequenties bij andere departementen en is daarom niet aannemelijk. Om de IV-impact te voorkomen is het zelfs nodig om alle vermogensafhankelijke regelingen af te schaffen. Ook dit wordt niet als een reële optie gezien.

Ministerie van Financiën

di 23/5 15.30 – 16.15

TER BESLISSING EN BESPREKING D.D. 23 MEI 15:30 UUR
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directoraat-Generaal
Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Reguliere nota box 3 – bespreking 23 mei

Datum
15 mei 2023

Notanummer
2023-0000118455

Bijlagen
1. Forfaitaire rendementen

Aanleiding

Op 23 mei a.s. om 15:30 uur staat een regulier box 3-overleg met u (stas FB) gepland. We leggen u in deze voorbereidende nota een aantal beslis- en informatiepunten voor. Om de meeste heeft u (stas FB) verzocht.
Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Follow-up naar aanleiding van Commissiedebat (beslispunten 1 en 2)
- Planning toekomstig stelsel (inclusief agendering vierhoek, beslispunt 3)
- Aankondiging te verwachten nota's met gevraagde informatie (informatiepunten 1 en 2)
- Nadere info over grens huurtoeslag en hoe de verhoging van het hvv destijds is gelopen (informatiepunt 3)
- Informatie over ouder-kindleningen (informatiepunt 4)
- Informatie over de formule in artikel 10.6ter van de wet Inkomstenbelasting 2001 (informatiepunt 5)

Ter info voor de minister: na afloop van het Commissiedebat op 9 mei heeft de staatssecretaris verzocht voor een nieuwe richting voor het toekomstige stelsel. Een vermogensaanwasbelasting blijft de hoofdrichting, maar het stelsel wordt mogelijk iets meer hybride, met een combinatie van onroerend goed in box 1 en box 3. Hierover leest u in beslispunt 1. Deze variant gaat gepaard met een forse budgettaire derving (zie daarvoor ook p. 3 van deze nota), die binnen het domein van box 3 dient te worden gedekt. Om deze reden wordt u meegenomen in deze reguliere box 3 nota.

Ter info voor stas TD: u ontvangt deze nota omdat er bij de uit te werken variant mogelijk sprake is van een doorwerking naar Toeslagen en andere inkomensafhankelijke regelingen. Dit moet allemaal nog uitgezocht worden bij de uitwerking. Daarover wordt u op een later moment nader geïnformeerd.

Beslispunten

Beslispunt 1 – follow-up Commissiedebat: nieuw uit te werken variant

Bent u akkoord met de uitwerking van een variant – naast de al andere uitgewerkte varianten - waarin:

1. Het uitgangspunt is een vermogensaanwasbelasting;
2. Een eerste onroerende zaak (niet: de eigen woning) tegen een (lager) forfaitair tarief in box 3 blijft;

23.05.23
Dank.
Graag
Stralc
verwerk.
Fee

ja
ja

3. Vanaf de tweede onroerende zaak (niet: de eigen woning, waarvoor de eigenwoningregeling onverkort van toepassing blijft) de onroerende zaken worden overgeheveld naar de ROW-regeling in box 1, een andere te verkennen route is eenzelfde vermogenswinstbelasting voor onroerende zaken in box 3; en
4. Uitgezocht wordt of er nog meer illiquide vermogensbestanddelen zijn die beter passen onder het ROW-regime in box 1.

ja

ja

Tijdens de uitwerking stuiten we ongetwijfeld op aanvullende vragen en risico's, zoals het risico op verschuiving van vermogen in de vorm van vastgoed naar box 2 in het geval de belastingdruk in box 2 relatief lager blijft dan in box 1, IV-technische en juridische vraagstukken. Daarover wordt u dan geïnformeerd en eventueel om een beslissing gevraagd door middel van een aanvullende nota.

De budgettaire gevolgen worden verderop in deze nota toegelicht.

Beslispunt 2 – follow-up Commissiedebat: verfijningen niet verder uitwerken

Bent u akkoord om de conclusie om niet verder te gaan met het uitwerken van de andere twee in de brief van 26 april opgenomen verfijningen (gelijktrekken forfait schulden en vorderingen en nader uitsplitsen categorie overige bezittingen) en het verhogen van de heffingskorting groen beleggen alvast te agenderen voor de ambtelijke vierhoek van 6 juni en de politieke vierhoek van 13 juni? U treft verderop in deze nota ook de gevraagde informatie over het gelijktrekken van het forfait voor schulden en vorderingen in ouder-kind-situaties aan.

ja

Beslispunt 3 - tijdpad toekomstig stelsel

Bent u akkoord met het hierna opgenomen tijdpad waarin de richting en de budgettaire derving van het toekomstige stelsel naar aanleiding van het debat besproken wordt in de ambtelijke vierhoek van 27 juni en de politieke vierhoek van 4 juli en de augustusbesluitvorming, zodat de internetconsultatie in september kan starten?

ja

Kernpunten

Kernpunten beslispunten 1 en 2 – follow-up Commissiedebat

- Om zeker te zijn dat we de goede richting uitwerken voor deze variant, hebben we de follow-up uit het Commissiedebat van 9 mei nogmaals opgeschreven in deze nota.
- Een belangrijke randvoorwaarde die uit het debat naar voren kwam, is dat de behandeling van onroerende zaken niet tot verdere vertraging mag leiden voor belasting op werkelijk rendement (VAB) over spaargeld en aandelen bij Nederlandse financiële instellingen.
- Daarnaast hebben wij begrepen dat om een vermogenswinstbelasting voor onroerende zaken te realiseren, de verplaatsing van een tweede onroerende zaak (niet: de eigen woning) naar het ROW-regime van box 1, voortkomt uit de wens om al eerder dan bij de introductie van het toekomstige stelsel iets aan te kunnen passen voor onroerende zaken. Daarom is het verkennen van eenzelfde vermogenswinstbelasting voor onroerende zaken in box 3 een andere mogelijkheid.
- Vanwege verschillen in belastingdruk tussen boxen in het huidige stelsel, bestaat het risico dat het overhevelen van onroerend goed naar box 1 voor

derde en verdere onroerende zaken effect heeft op het vermeerderd onderbrengen van vermogen in box 2. Dit effect wordt meegenomen in de afweging voor de wenselijkheid van de maatregel en heeft naar waarschijnlijkheid ook budgettaire gevolgen.

- Bij de uitwerking met betrekking tot onroerende zaken zal nog besluitvorming noodzakelijk zijn. Hierbij valt te denken aan vragen als:
  - Blijven alleen (vakantie)woningen in box 3 of gaat het om alle soorten onroerende zaken?
  - Welke onroerende zaak blijft in box 3? Degene met de hoogste waarde?
  - Wat als wisselt welke onroerende zaak de hoogste waarde heeft (gevolgen voor Toeslagen)?
  - Hoe gaan we om met gedeeld eigendom?
  - Liquide en illiquide, wat als milde heffing jaarlijks in box 3 en een soort eindheffing verkoopopbrengst in box 3 (dus combi), wat als het geen woning is.
- De bespreking van de conclusies in de vierhoek ten aanzien van het niet uitwerken van de andere verfijningen uit de brief van 26 april jl. (gelijktrekken forfait schulden en vorderingen en nader uitsplitsen categorie overige bezittingen) en het verhogen van de heffingskorting groen beleggen kan sneller in de vierhoek besproken worden. Alle mankracht kan dan gericht worden op het uitwerken van de gekozen richting in aanloop naar de vierhoek, augustusbesluitvorming en de internetconsultatie.

Kernpunten beslispunt 3 – tijdpad toekomstig stelsel

Kernpunten - tijdpad

Datum	Wat
6 en 13 juni	In ambtelijke en politieke vierhoek vast een akkoord krijgen ten aanzien van het stoppen met uitwerken van de overige verfijningen
t/m 13 juni	Tijd om het benodigde uitzoekwerk te doen om een stuk te kunnen aanleveren dat concreet genoeg is voor de vierhoek en afstemming
13 juni	Nota uiterlijk in de tas
15 juni	Nota bespreken met u (stas FB, als ingepland)
t/m 20 juni	Tijd om nota aan te passen naar aanleiding van opmerkingen en wensen van bewindspersonen
20 juni	Stukken aanleveren ambtelijke vierhoek
27 juni	Ambtelijke vierhoek
4 juli	Politieke vierhoek
Eind augustus	Augustusbesluitvorming
Prinsjesdag	Start internetconsultatie en verzenden toegezegde brief aan Tweede Kamer

Kernpunten - risico's bij het tijdpad (derving, doorwerking Toeslagen en IV-portfolio)

Derving

- Er is in het tijdpad voorzien dat besluitvorming in augustus noodzakelijk is, naast de budgettaire besluitvorming die al noodzakelijk is vanwege het uitstel van het toekomstige stelsel naar 2027. De reden hiervoor is dat wij inschatten dat de uit te werken richting voor onroerende zaken een flinke budgettaire derving oplevert. Een exacte raming is op dit niet mogelijk omdat er nog veel onduidelijk is over de precieze variant en de betreffende databestanden nog gekoppeld dienen te worden.

- Zowel het belasten van onroerend goed (niet: eigen woning) middels de ROW-regeling in box 1, als een eventueel verlaagd box 3 forfait voor vastgoed zullen leiden tot een aanzienlijke budgettaire derving van naar verwachting meerdere miljarden. De variant is nog niet scherp genoeg om een goede budgettaire raming te maken. We zullen op korte termijn een aantal varianten uitwerken en daarvoor met een specifieke puntschatting voor de raming komen.
- Eerder is berekend dat het belasten van alle onroerende zaken (niet: de eigen woning) middels de ROW-regeling in box 1 leidt tot een minimale budgettaire derving van cumulatief 2 miljard in de periode 2024 en 2032. Daarbij is verondersteld dat eigen gebruik is belast conform het zakelijkheidscriterium. De derving bij overheveling naar de ROW-regeling wordt vooral verklaard door een transitie/ingroei-effect; het zal naar verwachting 13 jaar (gemiddelde bezitsduur onroerend goed in box 3) duren voordat de structurele belastingopbrengst in box 1 wordt bereikt.
- Een eventueel verlaagd forfaitair tarief in box 3 zal tot een additionele structurele derving leiden. De hoogte van deze derving is niet alleen afhankelijk van de afslag zelf, maar ook van de relatieve aantrekkelijkheid van de uiteindelijke ROW-regeling en de mogelijke keuzevrijheid die belastingplichtigen geboden wordt om te kiezen in welke box zij belast worden.
- Bovenstaande cijfers houden nog geen rekening met de doorwerking op toeslagen en bijkomende gedragseffecten
- Afgesproken is dat het toekomstige stelsel van box 3 budgettair neutraal is. Dekking door middel van het verhogen van het tarief of het verlagen van het heffingvrije vermogen zou dus een grote aanpassing van één van de twee of beiden betekenen.
- Als dat niet lukt, moet er naar aanvullende dekkingsopties buiten box 3 gezocht worden en wordt afgeweken van het basispad/het CA. Bovendien bekent dit een herverdeling van lasten tussen groepen (van box 3 betalers naar niet box 3 betalers). Besluitvorming in augustus is dan noodzakelijk om het wetsvoorstel voor advies bij de Raad van State aanhangig te maken vóór de Voorjaarsbesluitvorming van het voorjaar van 2024.

Doorwerking Toeslagen en andere inkomensafhankelijke regelingen

- Omdat er in de variant die uitgewerkt wordt, vermogensbestanddelen verplaatst worden naar box 1, is sprake is van een doorwerking naar de Toeslagen en andere inkomensafhankelijke regelingen.
- Naast de budgettaire derving dient ook deze doorwerking doorgerekend te worden en moet gesproken worden met de Toeslagdepartementen die het aangaat.

IV-portfolio

- In een eerdere nota hebben wij u geïnformeerd dat het niet mogelijk is om het toekomstig stelsel box 3 en AOV-zelfstandigen tegelijkertijd in werking te laten treden in 2027. SZW gaat er echter wel vanuit dat de AOV-zelfstandigen geïmplementeerd kan worden. Dit punt moet besproken worden met SZW en vraagt uiteindelijk mogelijk om een politieke beslissing.
- Het lijkt ons raadzaam dat hierover gesproken is vóór de ambtelijke vierhoek van 27 juni, daartoe wordt ambtelijk het initiatief genomen.
- Tot nu toe is voor het toekomstige stelsel een vermogensaanwasbelasting het uitgangspunt geweest. Dit voorstel leidde al tot een zeer groot beslag van het

IV-portfolio. De nieuw voorgestelde variant – waarbij onroerende zaken deels worden verplaatst naar box 1 onder het ROW-regime – betekent een aanvullende structuurwijziging ten opzichte van alleen een vermogensaanwasbelasting.

- Vanwege de doorwerking naar Toeslagen, kunnen er ook gevolgen zijn voor het IV-portfolio van Toeslagen.
- Daarom moet nogmaals gekeken worden wat dit betekent voor het IV-portfolio en of het nog past. Het is bovendien nog onduidelijk of de wens om (delen van) het onderdeel onroerende zaken eerder in werking te laten treden haalbaar is. U wordt hier in het traject richting vierhoek nader over geïnformeerd.

Informatiepunten

Informatiepunt 1 – aankondiging nota over scenario's uitspraak HR

U (stas FB) heeft gevraagd naar een analyse met scenario's van mogelijke uitkomsten van arrest HR over box 3 (bijvoorbeeld een tegenbewijsregeling). In de eerstvolgende nota wordt u hierover geïnformeerd.

Procesbelang

Informatiepunt 3 – verhoging hvv in relatie tot huurtoeslag

U heeft gevraagd om nadere informatie over de verhoging van het heffingvrije vermogen in relatie tot de vermogensgrens voor huurtoeslag. Deze informatie hebben wij hieronder opgenomen.

- Het heffingvrije vermogen is door de Wet aanpassing box 3 met ingang van 1 januari 2021 verhoogd van € 30.846 naar € 50.000. Met ingang van 1 januari 2023 is het heffingvrije vermogen verder verhoogd tot € 57.000.
- Achtergrond van de forse verhoging per 2021 is dat destijds werd geconcludeerd dat het niet op korte termijn mogelijk was om een (grote) stelselwijziging te doen om de heffing beter te laten aansluiten op het werkelijk behaalde rendement.
- Met de aanpassing van het heffingvrije vermogen werd beoogd om binnen de bestaande kaders de belastingdruk voor spaarders en beleggers met kleinere vermogens in box 3 te laten dalen. Het aantal belastingplichtigen in box 3 is door de aanpassing gedaald met circa 900.000. De box 3-populatie is dus kleiner geworden. Destijds was een overweging dat een kleinere populatie kan helpen in het verwerkelijken van een stelsel dat is gebaseerd op werkelijk rendement.
- 1,7 miljoen belastingplichtigen met een box 3-vermogen tot € 220.000 (€ 440.000 voor fiscale partners) kregen door de wijzigingen in 2021 per saldo een lastenverlichting. Doordat tegelijkertijd het tarief in box 3 met 1%-punt werd verhoogd kregen belastingplichtigen met een box 3-vermogen van

meer dan € 220.000 een lastenverzwaring. Deze groep betrof circa 400.000 belastingplichtigen.

- Zonder nadere regeling zouden, als gevolg van de verhoging van het heffingvrije vermogen en de daarop gebaseerde vermogenstoets in inkomensafhankelijke regelingen, meer mensen aanspraak maken op een toeslag of in aanmerking komen voor een hogere toeslag. Het gaat dan met name om de huurtoeslag, waarvan de hoogte van de vermogenstoets vóór 2021 was gekoppeld aan de hoogte van heffingvrije vermogen. Met deze doorwerking zou een budgettair beslag van ongeveer € 163 miljoen gemoeid zijn.
- Deze doorwerking werd als onwenselijk ervaren. Daarom zijn aanpassingen gedaan om deze doorwerking te voorkomen.
- Gevolg hiervan is dat de Belastingdienst sinds 2021 een 'beschikking rendementsgrondslag' afgeeft voor belastingplichtigen met een box 3-vermogen dat lager is dan het heffingvrije vermogen, maar hoger dan de vermogensgrens voor de huurtoeslag (€ 33.748 in 2023). Deze burgers moeten hun vermogen dus opgeven in box 3, ook al leidt dit niet tot belastingheffing in box 3. Met de gegevens in de beschikking rendementsgrondslag kan gecontroleerd worden of recht bestaat op de toeslag. Deze aanpassing in de systemen heeft toen overigens een beslag gelegd op de IV-capaciteit van 2.500 IV-dagen van de Belastingdienst en Toeslagen. Dat heeft geleid tot een vertraging van de rationalisatie van Cool:Gen.
- Destijds is in de uitvoeringstoets ook niet positief geadviseerd vanwege de grote IV-impact en de verwachting dat de burger niet zou begrijpen dat keuzes die ze maken in de aangifte Inkomstenbelasting bijvoorbeeld ten aanzien van de partnerverdeling gevolgen zouden hebben voor de inkomensafhankelijke regelingen. Deze verwachting werd bevestigd in de uitkomst van een gebruikersonderzoek dat is verricht in opdracht van de Belastingdienst. Belastingplichtigen met vermogens boven het heffingsvrije vermogen kunnen hier ook tegenaan lopen.

Informatiepunt 4 – Vorderingen/schulden in ouder-kind-situatie

U heeft gevraagd of er mogelijkheden zijn om tenminste in die situatie voor een verfijning te zorgen waar tussen ouders en hun meerderjarig kind een vordering/schuld-verhouding bestaat.

- Wij bereiden al wetgeving voor om schulden en vorderingen in box 3 tussen fiscale partners onderling en tussen ouders en minderjarige kinderen te defiscaliseren. Hier is van belang dat de schulden en vorderingen in dezelfde gezamenlijke aangifte vallen en dat deze voorheen in feite tegen elkaar 'weggestreept' konden worden.
- Bij vorderingen en schulden tussen ouders en meerderjarige kinderen was dit ook voorheen niet het geval.
- Onze verwachting is dat een lening van ouders aan een meerderjarig kind vaak een lening voor de eigen woning zal zijn, en bij het kind in box 1 valt.[1] In die situatie kan tussen ouders en kind een zo hoog mogelijk rentepercentage worden afgesproken (mits de hoogte van het rentepercentage nog zakelijk is), omdat het kind de aan de ouders betaalde rente in box 1 in aftrek kan brengen. Als ouders en kinderen voor deze

[1] Dit laat zich helaas niet op basis van data-onderzoek onderbouwen omdat het niet mogelijk is om dergelijke gevallen uit de bestaande data te extraheren.

invulling kiezen is het wel evenwichtig als bij de ouders ook het hogere forfaitaire rendement op de vordering in aanmerking wordt genomen.

- Een vordering/schuld-verhouding tussen ouders en meerderjarige kinderen is in verschillende vormen denkbaar:
  (1) ouders verstrekken eigen liquide middelen als lening aan het kind;
  (2) ouders nemen zelf een lening bij een bank op of van hun eigen BV en lenen deze door aan het kind; en
  (3) ouders doen een papieren schenking aan het kind.
- In situatie (1) moeten de ouders de vordering op hun kind in box 3 als overige bezitting opvoeren en worden daarmee over een rendement van 6,17% (2023) box 3-heffing verschuldigd. Het kind dat de schuld in box 3 heeft, zou deze tegen een forfaitair rendement van 2,57% in aanmerking worden genomen. In die situatie wordt door de ouders banktegoed (met laag forfait) omgezet in een vordering (met hoog forfait). Dit is niet anders wanneer er banktegoeden worden omgezet in effecten of onroerende zaken. De veronderstelling is dat een vordering meer oplevert dan banktegoeden. Daarnaast zit de schuld bij het kind vaak in box 1, waardoor er geen discrepantie zit tussen het forfait voor de te belasten rente en de af te trekken rente.
- In situatie (2) moeten de ouders de aan het kind verstrekte lening als vordering in box 3 opvoeren tegen een forfaitair rendement van 6,17% (2023) en hun eigen schuld tegenover de bank tegen het lagere forfait voor schulden 2,57% (2023). In deze situatie is het causale verband niet vanzelfsprekend. Wanneer het kind aflost, wil dat niet zeggen dat ook de ouder de schuld aflost. Andersom leidt afname van de schuld niet automatisch tot afname van de vordering. De uitzondering zou dan alleen gelden voor zover de lening en schuld aan elkaar zijn gerelateerd.
- In situatie (3) is een hoger rentepercentage dan voor schulden geldt gebruikelijk. Voor schenkingen op papier tussen familieleden wordt op basis van wettelijke bepalingen uitgegaan van een percentage van 6%. Aansluiten bij het lagere schuldenforfait leidt er dan toe dat de ontvanger minder belasting betaalt dan bij zijn werkelijk rendement zou passen. Voor de schenker geldt in deze situatie overigens wel dat hij meer rente betaalt dan waarmee in de categorie schuld rekening wordt gehouden.
- Voor alle situaties geldt in ieder geval dat een afwijkende behandeling van dergelijke vorderingen een nieuw vak in de aangifte nodig maakt, met een nieuwe definitie erbij, wat voor de systemen van de Belastingdienst een structuuraanpassing is. Dat kan sowieso niet op korte termijn.

Informatiepunt 5 – Formule box 3

U heeft gevraagd om nog eens te kijken naar de samenstelling van de formule in artikel 10.6ter van de Wet inkomstenbelasting 2001. Bij de brief van 29 september 2022 waarin een vermogenswinst- met een vermogensaanwasbelasting wordt vergeleken is een bijlage met uitgebreide berekening aan de Tweede Kamer verzonden. Deze treft u als bijlage bij deze nota aan.

Communicatie
Nvt

Politiek/bestuurlijke context
Nvt

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

Do 15/6

14.00 u.

TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Nota box 3 tbv overleg 15 juni aanstaande

Datum
9 juni 2023

Notanummer
2023-0000135623

Bijlagen
1. Bijlage inventarisatie niet-liquide vermogensbestanddelen box 3
2. Budgettaire bijlage
3. Bijlage gegevensontvangers
4. Bijlage Blauw Research

Aanleiding

Bij de bespreking van de vorige box 3-nota op 23 mei jl. heeft u (stasFB) verschillende verzoeken gedaan ten aanzien van het toekomstige stelsel box 3. In deze nota gaan wij dan ook op deze verschillende onderwerpen in:

	Onderwerp	Pagina	Aantal beslispunten
A.	Onderzoek naar de mogelijkheid voor een vermogenswinstbelasting (VWB) voor 'niet-liquide' beleggingen, niet zijnde onroerende zaken	2	1
B.	Behandeling onroerende zaken in toekomstig stelsel box 3	6	8
C.	Doorwerking naar Toeslagen en andere gegevensontvangers	14	Geen
D.	Informatie naar aanleiding van een artikel over spaarverzekeringen	18	1
E.	Burgeronderzoek 'Blauw'	21	Geen

14.06.23
Goed werk
Mic
vragen/
opdrachten
Hoge
besprek
Mic

Deze nota bevat een aantal bijlages (zie het kopje 'bijlagen' rechtsboven). Een belangrijke bijlage is de budgettaire bijlage. In de kern en toelichting bij beslispunten worden de eventuele bedragen genoemd. Wanneer een uitgebreidere toelichting te vinden is in de budgettaire bijlage melden wij dat met een verwijzing naar de bijlage.

Tot slot is bij de vorige bespreking het IV-portfolio aan de orde gekomen evenals mogelijke scenario's in het geval er een uitspraak van de Hoge Raad komt. Hierover wordt u in aparte nota's geïnformeerd.

Om tijdig een wetsontwerp gereed te hebben voor een internetconsultatie, is het met name belangrijk dat er duidelijkheid is over de definitief uit te werken richting voor de vormgeving van het toekomstige stelsel van box 3.

Voor u (stas TD en min) is er een oplegger met een uitgebreide toelichting over de gang van zaken met betrekking tot box 3. Voor u (stas TD) is met name onderdeel C (vanaf p. 13) relevant.

15.06.23
Besproken Wordt vervolgd

Algemene rode draad

In de afgelopen weken is veel uitzoekwerk verricht en dat maakt dit een bijzonder lijvige nota die veel verschillende onderwerpen binnen box 3 belicht. Toch zijn er algemene rode draden te ontdekken:

- Wij adviseren in de basis zoveel mogelijk bij aan te sluiten bij een vermogensaanwasbelasting (VAB) en alleen onroerend goed volgens een vermogenswinstbelasting (VWB) te belasten in box 3.
- Bij de combinatie van een vermogensaanwas- en een vermogenswinstbelasting adviseren wij het stelsel zo eenduidig mogelijk in te richten. Concreet betekent dit zoveel mogelijk alle vermogen in box 3 belasten om eventuele sfeerovergangen en arbitrage te voorkomen en het aantal uitzonderingen op de hoofdregel binnen een box te beperken. Hoe meer hybride het stelsel is, hoe juridisch kwetsbaarder en complexer het wordt (zowel voor het doenvermogen en de administratieve lasten voor belastingplichtigen als voor de uitvoering door de Belastingdienst).
- Hoe meer er wordt opgeschoven richting een vermogenswinstbelasting, hoe hoger de budgettaire derving.
- Daarbij is wel een belangrijk aandachtspunt dat het onderscheid tussen VWB en VAB voor verschillende vormen van beleggingen een gerechtvaardigd en juridisch houdbaar onderscheid moet zijn.
- De uitvoerbaarheid van alle keuzen met betrekking tot de vormgeving van een toekomstig stelsel voor box 3 wordt (nog) in kaart gebracht. Daarbij dient de uitvoerbaarheid en complexiteit van de onderdelen van de voorstellen zoveel mogelijk in integraliteit bezien te worden om een goede weging te maken bij de besluitvorming. Om dit inzicht te verschaffen is o.a. een Uitvoeringstoets vereist.
- In een aparte notitie is een analyse opgenomen over (on)mogelijkheden van een samenloop van nieuwe wetgeving Box 3 en AOV-zelfstandigen voor het portfolio in de keten Inkomensheffingen

Kern 'rode draad'

- De juridische argumentatie blijft een punt van aandacht omdat bepaalde vermogensbestandsdelen in een hybride stelsel anders belast worden dan overige bestandsdelen.
- Daarnaast werkt het als het ware hebben van twee systemen in één systeem (namelijk het belasten van vermogen) complicerend. Er kan sprake zijn van sfeerovergangen, het is complexer en daarmee moeilijker uitlegbaar en vanwege de twee systemen kunnen ook arbitragemogelijkheden ontstaan.
- De overgang naar een VWB zorg voor een incidentele derving vanwege ingroeieffect belastinguitstel. Hoe meer vermogensbestanddelen naast onroerende zaken via een VWB in de heffing worden betrokken, hoe groter de incidentele derving zal zijn. Deze derving zal moeten worden gedekt, bij voorkeur binnen het eigen domein.

A. Onderzoek naar de mogelijkheid voor een vermogenswinstbelasting (VWB) voor 'niet-liquide' beleggingen

Informatiepunt 1 – Inventarisatie niet-liquide vermogensbestanddelen

Wij hebben in kaart gebracht welke vermogensbestanddelen in box 3 – niet zijnde onroerende zaken – niet-liquide zijn. Zie bijlage 1.

Beslispunt 1 – Blauwdruk belasten overig vermogen (niet zijnde onroerend goed)

Wij adviseren om voor overige niet-liquide middelen uit te gaan van een VAB. Indien besloten wordt om (ook) ter zake van niet-onroerende zaken een hybride stelsel te creëren, vernemen wij graag van u hoe u dit hybride stelsel op hoofdlijnen wilt vormgeven. U kunt hiervoor gebruikmaken van de volgende twee verkende mogelijkheden. Indien u hiervoor kiest, adviseren wij optie 2.

1. Voor alle vermogensbestanddelen geldt een VWB, met uitzondering van beleggingen die via een bank/broker worden verhandeld op een beurs.
2. Voor alle vermogensbestanddelen geldt een VAB, met uitzondering van bepaalde vermogensbestanddelen waarvoor een VAB dermate knellend wordt geacht dat het wenselijk is om een VWB toe te passen. Hierbij kan gedacht worden aan beleggingen in startende ondernemingen (durfkapitaal), kapitaalverzekeringen, netto-pensioen/netto-lijfrente en roerende zaken die hoofdzakelijk ter belegging worden gehouden, etc.

Kern informatiepunt 1 en beslispunt 1

- In het algemeen geldt dat hoe meer vermogensbestanddelen onder een VWB worden belast, hoe groter de negatieve budgettaire gevolgen op korte termijn zijn (zie daarvoor ook de tabel op p. 2 van de budgettaire bijlage).
- Het budgettaire beslag van een VWB voor overige niet liquide middelen, bedraagt ongeveer € 2,5 mld. – € 3 mld. tot 2030.
- Uit de inventarisatie blijkt dat bijna alle vermogensbestanddelen in box 3 in meer of mindere mate niet-liquide of niet-verhandelbaar zijn. Uitzondering zijn beleggingen die via financiële instellingen – zoals een bank of broker - verhandeld worden op een beurs.
- Daarnaast zijn er vermogensbestanddelen die weliswaar niet-liquide (kunnen) zijn, maar doorgaans geen indirect rendement genereren (zoals vorderingen en schulden) waardoor het verschil tussen een VAB en een VWB praktisch niet relevant is.
- De grootste uitdaging is het vinden van een duidelijk onderscheidend criterium voor de afbakening van vermogenscategorieën. Het hanteren van een open norm zoals "liquiditeit" of "verhandelbaarheid" leidt tot discussies met de inspecteur. Liquiditeit van vermogen kan relatief eenvoudig worden beperkt door het bewust bewerkstelligen van beperkingen (in al dan niet nieuw te ontwikkelen financiële producten of het aangaan van samenwerkingen).
- In plaats van het werken met open normen achten wij het kansrijker om onderscheid te maken op basis van concreet omschreven eigenschappen van vermogensbestanddelen.
- Op hoofdlijnen zien wij de volgende twee opties voor een hybride stelsel.
  1. Voor alle vermogensbestanddelen geldt een VWB, met uitzondering van beleggingen die via een bank/broker worden verhandeld op een beurs.
  2. Voor alle vermogensbestanddelen geldt VAB (geadviseerde optie), met uitzondering van beleggingen in startende ondernemingen (durfkapitaal), kapitaalverzekeringen, netto-pensioen/netto-lijfrente en roerende zaken die ter belegging worden gehouden. Onroerende zaken worden behandeld in onderdeel B.
- Gewogen moet worden hoe groot het risico van optie 1 is dat ook beursgenoteerde beleggingen worden ondergebracht in transparante

samenwerkingsverbanden/entiteiten zodat deze beleggingen door de gekozen afbakening alsnog via een VWB worden belast.

- Gelet op de nadelen van een hybride stelsel, zoals afbakening en planningsmogelijkheden, merken wij op dat het volledig toepassen van een VWB deze nadelen niet kent. Een volledige VWB komt daarnaast tegemoet aan veel kritiek uit de praktijk ("pay as you earn"), wordt als rechtvaardiger ervaren (geen gedwongen verkoop om de VAB te betalen), geen jaarlijkse waardering noodzakelijk, is in lijn met box 1, box 2 en Vpb en loopt internationaal meer in de pas. De nadelen van een VWB zijn bekend: budgettaire gevolgen, lock-in effect, fiscale prikkel tot uitstellen van heffing, bijhouden kostprijs etc.
- Wij adviseren om de rechtvaardigingsgrond om uitsluitend een uitzondering op de vermogensaanwasbelasting te maken voor vastgoed, juridisch stevig te beargumenteren/verankeren, gelet op:
  1) het voorkomen dat bezitters van andere illiquide vermogensbestanddelen bezwaar en beroep zullen aantekenen, en
  2) dat gegevensleveranciers (met name banken en in iets mindere mate verzekeraars) hebben aangegeven dat een vermogenswinstbelasting een zwaardere administratieve last met zich meebrengt aangezien deze veronderstelt dat historische aanschafwaarden worden geregistreerd en bewaard tot het moment van verkoop van het vermogensbestanddeel. De banken gaan zelfs zo ver dat een vermogenswinstbelang op effecten een "no-go" is om daarvoor gegevens te moeten leveren.

Toelichting informatiepunt 1 en beslispunt 1

- Er is geen eenduidige definitie van het begrip "liquide beleggingen". Doorgaans gaat het om beleggingen die eenvoudig, snel en zonder contractuele beperkingen verhandeld kunnen worden en daarmee gemakkelijk kunnen worden omgezet in contanten. In beginsel is elk goed verhandelbaar, tenzij sprake is van juridische/contractuele of absolute beperkingen. Bij absolute beperkingen kan gedacht worden aan verboden (handelsbeperkingen) of feitelijke beperkingen omdat het vermogen "vastzit" in bijvoorbeeld ondeelbaar object, onverdeelde boedel, pensioen etc. De mate van liquiditeit van een belegging is een beperking die een belegger aanvaardt bij het investeren.
- Bij een afwijkende fiscale behandeling van (bepaalde) box 3-vermogensbestanddelen is een duidelijke definitie cruciaal voor de afbakening van de verschillende categorieën.
- Het hanteren van "liquiditeit" of "verhandelbaarheid" als onderscheidend criterium lokt planningsgedrag uit. De liquiditeit van vermogensbestanddelen kan relatief eenvoudig worden beperkt door het bewust bewerkstelligen van beperkingen.
  - Liquide vermogen kan bijvoorbeeld worden aangehouden via een STAK of soortaandelen in een flex-BV. Beperkte verhandelbaarheid of niet-liquiditeit kan worden bewerkstelligd door hierover bepalingen op te nemen in de administratievoorwaarden (STAK) of statuten (BV).
  - Een ander voorbeeld is als een belastingplichtige een derde belooft zijn aandelenportefeuille niet te verkopen op straffe van een boete, bijvoorbeeld als zekerheid voor een lening, en daarmee betogen dat de aandelenportefeuille niet verhandelbaar is waardoor de jaarlijkse waardemutaties belast zijn bij realisatie.

- In het algemeen geldt dat het creëren van verschillende fiscale regimes een aanzuigende werking heeft op (nieuw te ontwikkelen) financiële producten die volgens de definitie illiquide zijn. Dit zal tot discussies leiden met de inspecteur.

- Onderzocht moet worden wat de fiscale gevolgen zijn als een vermogensbestanddeel eerst niet-liquide (VWB) was en vervolgens wel liquide wordt (VAB), maar nog niet vervreemd is. Vindt dan een sfeerovergang plaats waarbij over de opgebouwde, maar nog niet belaste, waardemutaties uit het verleden moet worden afgerekend?
- Bij de Kamerbrief van 29 september 2022 zijn de uitkomsten gepubliceerd van het onderzoek naar het aantal belastingplichtigen met niet-liquide vermogensbestanddelen in box 3 in 2017 en 2018. De uitkomst was dat in 2018 ongeveer 11.000 belastingplichtigen met niet-liquide box 3-vermogen een betalingsregeling zijn overeengekomen met de Belastingdienst (0,4% van de belastingplichtigen met box 3-vermogen). Voor 90% van deze beperkte groep was de betalingsregeling voldoende en is de belasting betaald. De groep die potentieel een beroep moet doen op een betalingsregeling wordt aanzienlijk kleiner als een groot deel van de onroerende zaken belast wordt als ROW in box 1.
- De Belastingdienst beschikt niet over contra-informatie voor de beoordeling of sprake is van liquide vermogensbestanddelen. De Belastingdienst kan in voorkomende gevallen, als onderdeel van regulier toezicht, achteraf toetsen door middel van een boekenonderzoek. Overigens is het instrument boekenonderzoek onbekend bij de directie particulieren en wordt enkel en alleen bij MKB en GO toegepast als vorm van toezicht achteraf.
- Bij zowel een vermogensaanwasbelasting, een vermogenswinstbelasting of een hybride variant daarvan benadrukken wij het belang van de invoering van een administratieplicht als onderdeel van het reguliere toezicht door de Belastingdienst. U bent op 4 april hierover geïnformeerd. In de memorie van toelichting van het conceptwetsvoorstel - dat voor internetconsultatie zal worden aangeboden - wordt vermeld dat voor belastingplichtigen die box 3-vermogen hebben een administratieplicht (bescheiden bijhouden en bewaren) zal worden opgenomen die vervolgens via AmvB wordt gedifferentieerd.

Mogelijke uitwerking indien ervoor wordt gekozen (bepaalde) niet-liquide vermogensbestanddelen via VWB te belasten

- Als gekozen wordt om (bepaalde) niet-liquide vermogensbestanddelen via een VWB in de heffing te betrekken, dan dringt de vraag zich op in welke box van de inkomstenbelasting dit wordt gerealiseerd. Daarbij zien wij op hoofdlijnen de volgende opties.
  - Optie 1) In box 3 wordt een hybride stelsel gecreëerd waarbij liquide vermogensbestanddelen worden belast via een VAB en niet-liquide vermogensbestanddelen belast worden via een VWB. Als hiervoor gekozen wordt, dan is dit onze voorkeursoptie.
  - Optie 2) Niet-liquide vermogensbestanddelen worden overgeheveld naar box 1 (ROW) waar een VWB geldt. De vermogensbestanddelen die in box 3 achterblijven worden via een VAB in de heffing betrokken.
  - Optie 3) Box 3 wordt opgeheven en in box 1 wordt een hybride stelsel gecreëerd waarbij liquide vermogensbestanddelen worden belast via een VAB en niet-liquide vermogensbestanddelen belast worden via een VWB.
- Bij de afweging tussen de geschetste opties vragen wij aandacht voor de volgende punten.

- Momenteel wordt met het criterium "(meer dan) normaal, actief vermogensbeheer" afgebakend of het rendabel maken van vermogen belast wordt via ROW in box 1 of in box 3. Optie 2 druist in tegen deze afbakening. Een ingrijpende hervorming van box 3 kan echter aanleiding zijn om de bij de invoering van de Wet IB 2001 gekozen afbakening (gedeeltelijk) te herzien.
- De tariefstructuur van box 1 en box 3 verschilt. Het (vaste) tarief in box 3 (2023: 32%) is lager dan de (progressieve) tarieven in box 1 (2023: 36,93% tot € 73.031 en 49,50% over het meerdere). Bij optie 2 worden inkomsten uit vermogen van (bepaalde) niet-liquide vermogensbestanddelen belast tegen een hoger en progressief tarief ten opzichte van liquide vermogensbestanddelen in box 3. Liquiditeit van vermogen wordt daarmee bepalend voor de hoogte van de belastingheffing. Betoogd kan worden dat deze hogere heffing in zekere zin een uitruil is voor het uitstellen van de heffing over verkoopwinsten. Tarieven in box 1 en in box 3 zijn overigens geen vast gegeven en kunnen, bv in het kader van globaal evenwicht, ook meer naar elkaar toegroeien.
- Bij optie 3 wordt binnen het ROW-regime voor liquide-vermogensbestanddelen bepaald dat de heffing plaatsvindt via een VAB. In het huidige winstregime (die van toepassing is op ROW) zijn al voor sommige vermogensbestanddelen een afwijkende winstbepalingen opgenomen die resulteren in een VAB.[1] Optie 3 komt grotendeels overeen met het voorstel van het Register Belastingadviseurs.[2] Zij betogen dat het afschaffen van box 3 als bijkomend voordeel heeft dat de TBS- en lucratiefbelangregeling kan worden afgeschaft.
- Hoe meer vermogensbestanddelen worden overgeheveld naar box 1, hoe groter de doorwerking naar Toeslagen en andere inkomensafhankelijke regelingen is.

dat is echt een groot nadeel

B. Behandeling onroerende zaken in toekomstig stelsel box 3

Inleiding

In de nota van 8 mei 2023 heeft de Werkgroep Onroerende Zaken | Toekomstig stelsel (hierna: "de Werkgroep") enkele oplossingsrichtingen benoemd. Die sluiten aan op uw verzoek om een deel van alle onroerende zaken die nu in box 3 zijn belast, in box 1 te belasten onder "belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden" (ROW). U heeft gevraagd de oplossingsrichting verder uit te werken waarin de heffing voor één onroerende zaak, ongeacht het gebruik daarvan, plaatsvindt in box 3 op basis van een gematigd vastgoedforfait (omdat in veel gevallen sprake zal zijn van (deels) consumptief gebruik), naast de heffing onder ROW voor de overige onroerende zaken. Deze nota gaat niet over de eigen woning (het hoofdverblijf) in box 1.

Beslispunt 2 – blauwdruk belasten onroerend goed

Kunt u zich vinden in de blauwdruk voor het belasten van onroerend goed, zoals hierna toegelicht?
Als u kiest voor het alternatief naast de hoofdregel, vragen wij een aantal aanvullende beslissingen die separaat voorgelegd worden in beslispunten (zie de

akkoord mits verwolg

[1] Artikel 3.29a Wet IB 2001 schrijft bijvoorbeeld voor dat een belang in een lichaam dat is aangemerkt als een vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI) wordt gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer. Door dit waarderingsvoorschrift wordt jaarlijks de waardemutatie belast waardoor feitelijk sprake is van een VAB.
[2] "Kabinet: schaf box 3 af en belast vermogensinkomsten in box 1", d.d. 2 mei 2023.

tabel hieronder). Bij de beslispunten wordt nogmaals aangegeven of deze zien op de hoofdregel of op het alternatief.

Blauwdruk voor het belasten van onroerend goed

Hoofdregel (beslispunten 2 en 3)	**Vermogenswinstbelasting: de directe opbrengst wordt jaarlijks belast en de verkoopwinst wordt belast bij realisatie. Alle onroerende zaken die nu in box 3 worden belast, zonder uitzondering voor de eerste onroerende zaak onderbrengen in de vermogenswinstbelasting in box 3 (voorkeur)**
Alternatief (beslispunt 4)	Als uitzondering op de hoofdregel: één onroerende zaak met aanhorigheden die de belastingplichtige en/of zijn partner voor eigen gebruik ter beschikking staat, wordt belast op basis van een gematigd vastgoedforfait in box 3.

(tweede woning)

Te maken keuzes wanneer gekozen wordt voor het alternatief

Beslispunt 5, 6 en 7	Gedeeld eigendom en samentelling fiscaal partner en het hebben van meerdere onroerende zaken die voldoen aan het uitzonderingscriterium
Beslispunt 8	Grondslag
Beslispunt 9	Afbakening omvang te belasten eigen gebruik
Beslispunt 10	Tarief gematigd vastgoedforfait

Na de beslispunten volgen enkele meer algemene punten die grotendeels voor zowel de hoofdregel als het alternatief gelden.

Kernpunten hoofdregel – vermogenswinstbelasting voor onroerende zaken

- Wij adviseren u – gegeven uw voorkeur om vastgoed niet te belasten op aanwasbasis maar op vermogenswinstbasis – voor de variant te kiezen waarbij alle onroerende zaken (exclusief de eerste eigen woning) worden ondergebracht in een vermogenswinstbelasting in box 3. Wij adviseren u tevens om de budgettaire derving die voortvloeit uit deze keuze te dekken, bij voorkeur binnen het eigen domein.
- Alle onroerende zaken die nu in box 3 worden belast, worden ondergebracht in een vermogenswinstbelasting.
- Binnen een vermogenswinstbelasting wordt de directe opbrengst jaarlijks belast en wordt de verkoopwinst belast bij realisatie. Onderhoudskosten zijn aftrekbaar, verbeteringskosten worden geactiveerd.
- Het belasten van onroerende zaken middels een VWB i.p.v. een VAB, leidt tot negatieve budgettaire gevolgen op korte termijn. De goedkoopste variant gaat gepaard met een cumulatieve derving van € 2,4 mld. t/m 2030 (zie de tabel op p. 2 van de budgettaire bijlage).
- Binnen een vermogenswinstbelasting is het eigen gebruik in principe belast (via een forfait op basis van de WOZ-waarde) en geldt een aftrek van de bijbehorende kosten. Hoe lager dit forfait, hoe groter de budgettaire derving boven op de derving die voortvloeit uit de keuze voor een VWB (zie de tabel op p. 2 van de budgettaire bijlage). De budgettaire derving die voortvloeit uit het lager belasten van eigen gebruik is structureel van aard.
- Het belasten van onroerende zaken middels een VWB, leidt tot negatieve budgettaire gevolgen op korte termijn.

- Als de keuze wordt gemaakt voor een variant waarbij voor alle onroerende zaken een vermogenswinstbelasting geldt (ongeacht of dat voor box 1 of voor box 3 is), betekent dit voor de uitvoering en de burgers een aanzienlijke toename van complexiteit. Een forfait heeft vanuit uitvoeringsperspectief en burgerperspectief het voordeel dat de berekening van het inkomen eenvoudig is. De WOZ-waarde is bekend en vooringevuld en hierop moet een forfait worden toegepast. Bij een vermogenswinstbelasting moet een winstberekening worden gemaakt met alle complexiteit en foutkansen van dien. Als een forfait per saldo tot een hogere belastingdruk leidt dan een vermogenswinstbelasting wordt dit forfait juridisch kwetsbaar en zal dit mogelijk leiden tot bezwaren.

Beslispunt 3 (hoofdregel) – Onroerende zaken niet onder ROW in box 1 brengen

Wij adviseren u uit te werken dat onroerende zaken onder de hoofdregel door middel van een vermogenswinstbelasting worden belast in box 3 en dus niet door middel van het ROW-regime in box 1. Wij zullen daarbij vooralsnog uitgaan van het reguliere tarief van box 3 (in 2023: 32%).

Akkoord

Toelichting beslispunt 3

- Het zo veel mogelijk aansluiten bij een bestaande fiscale regeling (in dit geval ROW) heeft in het algemeen de voorkeur mits deze aansluiting relatief eenvoudig is. Er hoeft dan immers geen nieuw begrippenkader te worden geïntroduceerd en ook aanpassingen in bijvoorbeeld de aangifte zouden beperkt kunnen zijn.
- ROW in box 1 (vermogenswinstbelasting) is echter niet een-op-een toepasbaar op beleggingsvastgoed. Daarnaast is het de vraag of het daarmee wel zo eenvoudig wordt.
- Er wordt dan als hoofdregel wel zo veel mogelijk aangehaakt bij bestaande regelgeving, maar die is naar zijn aard niet van toepassing op beleggingsvermogensbestanddelen. Er zullen daarom vele uitzonderingsbepalingen moeten worden opgenomen. Denk aan eventuele kostenaftrek(beperkingen), afschrijving(sbeperkingen), extra regels rondom onttrekkingen en stortingen, doorschuifregelingen (bijvoorbeeld bij overlijden en inbreng in de bv), huwelijksvermogensrecht.
- Het resultaat bij ROW is geënt op het winstregime. Bij eigen gebruik wordt een privé-onttrekking geconstateerd. Ditzelfde geldt als de recreatiewoning iemand ter beschikking staat. Over een recreatiewoning in eigen gebruik is sprake van 100% beschikking. De hoogte van de privé-onttrekking is het bedrag dat een derde had moeten betalen als hij deze recreatiewoning had gehuurd. Slechts in het geval dat de eigenaar zijn recreatiewoning bijvoorbeeld verhuurt via een verhuurorganisatie en deze eigenaar er maar een x-aantal weken per jaar zelf in mag, geldt de privé-onttrekking alleen over die beperkte periode.
- ROW is een persoonlijk inkomensbestanddeel en dat wordt belast bij degene die het inkomen geniet (artikel 2.17 lid 1 Wet IB 2001). Er wordt gekeken naar wie de civielrechtelijke beschikkingsmacht heeft. Dat hangt samen met artikel 1:97 BW. Binnen box 3 geldt een vrije toerekening voor partners, want het is een gemeenschappelijk inkomensbestanddeel (artikel 2.17 lid 2 Wet IB 2001) dat door het van toepassing laten zijn van het ROW-regime, het inkomen van een gemeenschappelijk inkomensbestanddeel een niet-gemeenschappelijk inkomensbestanddeel wordt. De vrije toerekeningsregels gelden niet meer.

- Beleggingsvastgoed als ROW leidt tot een extra categorie binnen het ROW. De bestaande categorieën ROW ('klassiek' ROW, de TBS-regelingen en lucratief belang) dienen te blijven bestaan en dienen vóór te gaan op vastgoed-ROW. Omdat dit veel inbreuken op de bestaande ROW-regeling tot gevolg heeft, met nieuwe afbakeningsproblematiek, heeft dit een eigen regime voor beleggingsvastgoed tot gevolg.
- Het komt erop neer dat binnen een bestaande infrastructuur een nieuwe afzonderlijke infrastructuur wordt gebouwd voor beleggingsvastgoed.
- Het verplaatsen van onroerende zaken van box 3 naar box 1 zal niet leiden tot een snellere implementatie van een vermogenswinstheffing over onroerende zaken. Het is namelijk een systeemwijziging en deze wijziging zal moeten worden verwerkt in de VA en de DA. Voor belastingjaar 2024 loopt de implementatie al en kan dus niet meer worden aangepast. Vóór belastingjaar 2025 geldt dat de wetgeving dan moet zijn verwerkt in het Belastingplan 2024 zodat er op tijd zekerheid is over de implementatie. De eerstvolgende mogelijkheid dat de wijziging technisch maakbaar zou zijn, is het belastingjaar 2026. Voor het belastingjaar 2026 zullen er werkzaamheden moeten worden verricht in 2025 en 2026. Of dat mogelijk is, hangt af van of er geherprioriteerd kan worden in het IV-portfolio. De mogelijkheden daartoe zijn dus zeer beperkt. De enige mogelijkheid zou zijn uitstel van box 3 werkelijke rendement en AOV ZZP (zie hiervoor de separate nota over dit onderwerp). Hierbij dient wel in acht genomen te worden dat AOV ZZP een belangrijke hervorming is in het Nederlandse herstel- en veerkrachtplan (HVP) met twee juridisch bindende mijlpalen, waar het Kabinet zich met het Raaduitvoeringsbesluit juridisch aan gecommitteerd heeft,[3] en deze mijlpalen moeten worden gehaald, ongeacht enig uitstel.
- Ook onder het toekomstig stelsel box 3 moet er een vermogen vastgesteld worden (een zogenaamde niet-fiscale taak). Onroerende zaken zullen onderdeel van het vermogen uitmaken. Als er, in het geval van een vermogenswinstbelasting, geen waarde in een jaar bekend is, zullen daar aanvullende maatregelen voor getroffen moeten worden.
- Het verplaatsen van één of meer onroerende zaken uit box 3 naar een andere box (bijvoorbeeld naar box 1 onder ROW) heeft gevolgen voor de doorwerking naar toeslagen en andere inkomensafhankelijke maatregelen die door andere organisaties uitgevoerd worden.
- Een vermogenswinstbelasting binnen box 3 is meer passend, gelet op het beleggingskarakter van de gehouden onroerende zaken dan de vermogenswinstbelasting bij ROW in box 1.

Beslispunt 4 (alternatief) – één onroerende zaak wordt belast op basis van een gematigd vastgoedforfait.

Het is mogelijk om naast de hoofdregel in het kader van eenvoud een forfait te hanteren voor de eerste onroerende zaak (zoals beschreven bij 'alternatief'). Een dergelijk forfait sluit aan bij de eerder door u gemaakte keuzes en bij uw wens voor eenvoud. Een VWB voor alle onroerende zaken vraagt meer van het doenvermogen van belastingplichtigen en meer uitvoeringscapaciteit van de Belastingdienst. Daar staan budgettaire gevolgen tegenover: een VWB leidt tot een hogere incidentele derving dan een forfait, maar kent geen structurele derving. Omdat het stelsel daardoor meer hybride wordt, adviseren wij toch om geen gematigd vastgoedforfait toe te passen op één onroerende zaak in box 3

[3] Council of the European Union, 'ANNEX to the Proposal for a Council Implementing Decision on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for the Netherlands', https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12275-2022-ADD-1/en/pdf, pp. 51-2.

(lees: de eerste tweede woning). Als het wenselijk is om eigen gebruik minder zwaar te belasten, kan dat ook via de hoofdregel.

Kernpunten alternatief - eerste onroerende zaak op basis van een gematigd vastgoedforfait belasten in box 3

- Circa 66% van de huishoudens van belastingplichtigen met vastgoed in box 3 heeft één onroerende zaak in box 3; daarbij is rekening gehouden met fiscaal partners. We weten niet welk aandeel hiervan deze onroerende zaak op een zodanige manier verhuurt dat het niet meer ter beschikking staat aan de belastingplichtige en/of partner en/of aanverwanten in de rechte lijn.
- Als u ervoor kiest de heffing zowel voor belastingplichtigen met één onroerende zaak in box 3 als voor de Belastingdienst (uitvoering) zo eenvoudig mogelijk in te richten, kan worden gedacht aan het hanteren van een specifiek vastgoedforfait in box 3, zonder kostenaftrek. (Rente)kosten van schulden zijn aftrekbaar tegen het reguliere percentage voor schulden aangezien binnen box 3 een renteaftrek geldt voor alle schulden, ook voor consumptieve schulden. Daardoor beperken we voor deze belastingplichtigen de administratieve lasten voor één onroerende zaak.
- Als u ervoor kiest om dit vastgoedforfait lager vast te stellen dan op basis van de waardeontwikkeling van vastgoed in box 3, zou gesteld kunnen worden dat de verlaging samenhangt met het (deels) consumptieve karakter van deze onroerende zaak.
- Zo'n gematigd vastgoedforfait zou kunnen gelden voor één onroerende zaak met aanhorigheden die de belastingplichtige en/of zijn partner voor eigen gebruik ter beschikking staat.
- Het toepassen van een verlaagd vastgoedforfait leidt tot een budgettaire derving boven op de derving van de hoofdregel. Dit geldt ook voor het lager of niet belasten van eigen gebruik. Dit zal gedekt moeten worden, bij voorkeur binnen het eigen domein.
- Het is wel juridisch kwetsbaar om het vermogensbestandsdeel vastgoed anders (lees: lager) te belasten dan overige vermogensbestandsdelen. Daarnaast kan dit leiden tot een prikkel om vermogen in vastgoed onder te brengen, met een prijsopdrijvend effect op de woningmarkt tot gevolg.
- Ook kan hierdoor een fiscale prikkel ontstaan om niet te verhuren. Het onttrekken van een woning van de woning-/verhuurmarkt wordt dan immers op basis van een gematigd forfait belast.
- De Werkgroep kan niet goed onderbouwen waarom een gematigd vastgoedforfait ook zou moeten kunnen gelden voor een verhuurde onroerende zaak.
- Als de politiek het wenselijk vindt om eigen gebruik minder zwaar te belasten, kan dat ook middels de hoofdregel. Het forfait op eigen gebruik kan daarop worden aangepast. Een verlaagd vastgoedforfait wordt daarmee minder relevant.
- Ten slotte leidt het toepassen van een verlaagd vastgoedforfait tot een extra budgettaire derving. Deze zal gedekt moeten worden, bij voorkeur binnen het eigen domein.

Beslispunt 5 (alternatief) – Samentelling fiscaal partner

Als wordt gekozen voor het alternatief, adviseren wij dat bij fiscaal partnerschap voor de inkomstenbelasting voor fiscaal partners samen (maximaal) één onroerende zaak kan worden belast op basis van een gematigd vastgoedforfait in box 3.

Beslispunt 6 (alternatief) – Gedeeld eigendom

Als wordt gekozen voor het alternatief, adviseren wij dat een onroerende zaak waarvan de belastingplichtige slechts een deel van de eigendom bezit, ook als de onroerende zaak kan worden aangemerkt voor de toepassing van het gematigde vastgoedforfait.

Beslispunt 7 (alternatief) – Meer dan één onroerende zaak

Als wordt gekozen voor het alternatief, adviseren wij om in de situatie waarin een belastingplichtige twee of meer onroerende zaken bezit die aan de uitzonderingseis voldoen, hiervoor een objectief criterium te gebruiken en geen keuzeregeling. Bijvoorbeeld dat de onroerende zaak met de laagste waarde tegen het gematigde vastgoedforfait wordt belast.

Toelichting beslispunten 5, 6 en 7

- Bij de uitwerking van het alternatief gematigd vastgoedforfait zijn een aantal vragen opgekomen. Voor de eventuele verdere uitwerking van het forfait is een antwoord op deze vragen noodzakelijk. Ons voorstel is om dit zo praktisch mogelijk te benaderen vanwege de wens het voorstel voor zowel belastingplichtige als Belastingdienst zo eenvoudig mogelijk en uitvoerbaar te houden.
- Een keuzeregeling is complex voor belastingplichtigen. Zij moeten een keuze maken, terwijl de gevolgen van deze keuze moeilijk te overzien zijn. Dit leidt tot vragen en tot spijtoptanten en daarmee tevens tot een extra uitvoeringslast voor de Belastingdienst.
- Anderzijds vindt de Werkgroep het verstandig dat zo veel mogelijk wordt voorkomen dat onroerende zaken wisselen van fiscaal regime.

Beslispunt 8 (alternatief) – Grondslag

Als wordt gekozen voor het alternatief, moet de keuze worden gemaakt of er een maximumbedrag voor de WOZ-waarde van de onroerende zaak geldt die op basis van het gematigde vastgoedforfait wordt belast in box 3. Wij adviseren dan geen maximumbedrag vast te stellen.

Toelichting beslispunt 8

- Een voorbeeld is dat de waarde niet hoger mag zijn dan bijvoorbeeld € 500.000, dit betreft een eenmalige toets. De peildatum daarvoor is 1 januari van het belastingjaar waarin de onroerende zaak voor de eerste keer in box 3 wordt belast.
- Het maximeren van de WOZ-waarde van de onroerende zaak die op basis van het gematigde vastgoedforfait wordt belast in box 3, zal een druk op de WOZ-waarderingen gaan geven. Met veel bezwaren op en nabij bijvoorbeeld € 500.000 tot gevolg.

Beslispunt 9 (alternatief) – Afbakening omvang eigen gebruik

Als wordt gekozen voor het alternatief, adviseren wij om het forfait in box 3 tijdsevenredig toe te passen. Bent u het er mee eens dat het wenselijk is het forfait in box 3 tijdsevenredig toe te passen op dagbasis?

Toelichting beslispunt 9

- Een voorbeeld is dat de waarde niet hoger mag zijn dan bijvoorbeeld € 500.000, dit betreft een eenmalige toets. De peildatum daarvoor is 1 januari van het belastingjaar waarin de onroerende zaak voor de eerste keer in box 3 wordt belast.

Beslispunt 10 (alternatief) - Tarief

Als wordt gekozen voor het alternatief, adviseren wij dat de heffing op basis van het gematigde vastgoedforfait een cap moet bevatten, waardoor het forfait niet lager kan worden dan een nog nader te bepalen percentage. Bent u het daarmee eens?

Toelichting beslispunt 10

- De berekende forfaits in box 3 – die uitgaan van langetermijnrendementen op verschillende categorieën vermogen en het 15-jarige voortschrijdende gemiddelde daarvan zijn – worden jaarlijks herijkt.
- Eerder is voorgesteld de heffing op onroerend goed (tijdelijk) te verzachten, middels een afslag van een bepaald percentage op het herijkte forfait. Deze afslag is echter onnodig wanneer het forfait reeds laag is. Daarnaast ontstaat er een risico dat het forfait op onroerend goed na toepassing van de afslag lager is dan het forfait op de schulden gemaakt ten behoeve van de hypotheek. In dergelijke gevallen is het mogelijk dat onroerend goed per saldo een negatief vermogensbestanddeel wordt. Dit kan opgelost worden door een minimum (cap) vast te stellen. Wanneer het forfait lager is dan deze cap, zal het forfait niet naar beneden bijgesteld worden. Is het forfait hoger dan deze cap, dan zal de vermindering wel toegepast worden.
- Het introduceren van een minimumpercentage past ook bij het idee van het belasten van eigen gebruik.
- U wordt op een later moment geïnformeerd over welk percentage de Werkgroep adviseert.

Informatiepunt 2 – WEV/WOZ (geldt voor alle varianten)

- Voor de overgang naar een systeem op basis van werkelijk rendement, is de beginwaarde van een onroerende zaak belangrijkaangezien de beginwaarde van belang is voor de hoogte van de betalen belasting bij verkoop.
- Er kan als beginwaarde worden gedacht aan de waarde in het economisch verkeer (WEV), de WOZ of een combinatie (bijvoorbeeld WEV voor niet-woningen en WOZ voor woningen). Ook moet de keuze gemaakt worden tussen een 'big bang' of een ingroeimodel.
- Hoe dan ook zal dit een grote operatie zijn die veel uitvoeringsgevolgen heeft voor gemeenten (WOZ) en/of de Belastingdienst.
- Deze overgang of eventuele overgangsregime kent zo veel vragen op zich, dat het niet is gelukt hier een eenduidige lijn in te vinden in het tijdsbestek voor deze nota.
- Hierover wordt u op een later moment geïnformeerd.

Informatiepunt 3 - Fiscaal evenwicht

- Mensen kunnen kiezen hun vermogen in box 2 (via een bv) of in box 3 te plaatsen. Omdat voor beide boxen verschillende regels gelden, kan in specifieke gevallen arbitrage fiscaal gunstig zijn. In algemene zin is het wenselijk deze prikkel tot een minimum te beperken.
- Afhankelijk van de inrichting van box 3 zou op termijn vastgoed weg kunnen lekken naar box 2. Mitigerende maatregelen zijn hiervoor noodzakelijk.

Informatiepunt 4 - Uitvoeringaspecten – geldt voor alle varianten

- Hierna volgen enkele kwalitatieve aspecten die relevant zijn voor de uitvoering. Kwantificering kan pas plaatsvinden nadat een uitvoeringstoets is gedaan.
- Een heffing over het werkelijke rendement in box 1 of box 3 is voor zowel de burger (doenvermogen) als de Belastingdienst complexer dan een heffing op basis van een forfait. Er zijn meer gegevens nodig om het inkomen te bepalen

en de kans op (onbedoelde) fouten in de aangiften is groter. Deze gegevens moeten voor het overgrote deel door de burger bij aangifte worden aangeleverd. Dit noodzaakt tot extra inzet van toezichtcapaciteit. Op dit moment zijn alleen de gegevens uit de Landelijke Voorziening WOZ voor vooraf in te vullen en is daarop toezicht beschikbaar (waarde van een onroerende zaak). Mogelijk dat gegevens over het eigendom in de Basisregistratie Kadaster ingewonnen en gebruikt kunnen worden. Dit is nog in onderzoek. De overgang naar een vorm van een vermogenswinstbelasting leidt tot problemen bij het vaststellen van de beginwaarde van een onroerende zaak op overgangsmoment. Er is geen objectieve waarde (als een aankoopprijs) beschikbaar. Taxeren is complex en de belangen zijn groot. Aansluiten bij de WOZ-waarde is ook niet zonder gevolgen. Dit kan een grote druk op de uitvoering door gemeenten leggen. Een verschil van € 10.000 in de WOZ-waarde leidt tot een hogere/lagere belasting van € 3.000 tot € 5.000 afhankelijk van het nominale belastingtarief in de betreffende box. Het kan derhalve lonen om in bezwaar te gaan tegen de WOZ-waarde.

- Een heffing (VWB) over het werkelijke rendement in box 1 of box 3 leidt tot een extra structuuraanpassing in de IV. Deze is nog niet uitputtend onderzocht. Voor een VWB in box 3 is de aanpassing vermoedelijk complexer, omdat dit een geheel nieuwe regeling betreft binnen de bestaande box 3-structuur. De historische kostprijs zal jaar overstijgend moeten worden vastgelegd.
- Zowel voor belastingplichtigen met één onroerende zaak als voor de Belastingdienst (uitvoering) is het wenselijk dat de heffing voor deze belastingplichtigen zo eenvoudig mogelijk is. Bijvoorbeeld op basis van een gematigd vastgoedforfait in box 3, zonder kostenaftrek. Het is wenselijk dat de afwijking op de hoofdregel, een afwijkend forfaitair regime ingeval sprake is van één onroerende zaak, goed juridisch wordt onderbouwd en uitlegbaar is aan belastingplichtigen.
- De regimewijziging zal veel communicatieve inspanning vragen van de Belastingdienst. Dit geldt met name voor de overgang van forfaitaire box 3 regime naar de VWB en de wijze waarop de belastingplichtige zijn onroerende zaak moet waarderen en de opbrengst vanaf dat moment moet bepalen.
- Vanuit uitvoeringsperspectief is het wenselijk dat het forfait op een hoogte wordt vastgesteld die belastingplichtigen als reëel ervaren, zodat het aantal bezwaarschriften tegen de heffing zo beperkt mogelijk blijft. Gedacht kan worden aan een forfait dat aansluit bij het forfait dat geldt voor spaartegoeden.
- Er kan nu geen uitspraak worden gedaan over de uitvoerbaarheid en de effecten op IV, communicatie en toezicht.

Informatiepunt 5 – Budgettair (zie ook budgettaire bijlage)

Algemeen

- In de budgettaire bijlage treft u een uitgebreide omschrijving aan van de budgettaire consequenties aan de lastenkant, de conclusie daarbij, de methodiek van ramen en de mate van onzekerheid bij de ramingen. De uitvoeringskosten en de consequenties voor de niet-belastingopbrengsten zijn hier buiten beschouwing gelaten.
- Het overschakelen naar een vermogenswinstbelasting zonder overgangsregime kost incidenteel meerdere miljarden euro's. Deze incidentele derving kan een (semi-)structurele vorm aannemen bij verschillende varianten.
- Variant 1a, 1b en 1c in de budgettaire bijlage zijn conform de blauwdruk (zie beslispunten 2 en 3). De opties onder 2 zijn het alternatief (zie beslispunt 4).

- Indien gekozen wordt voor een VWB dan zullen er dekkingsmaatregelen getroffen moeten worden, bij voorkeur binnen het eigen domein.
- Bij de dekking is ook het globaal evenwicht van belang. Naast dat dat dekking levert, kan het er ook voor zorgen dat gedragseffecten kleiner worden en daarmee dus ook de budgettaire opgave.

Dekking

Hoewel u nu nog geen besluit hoeft te nemen over de dekking van een eventuele derving (de derving is uiteraard ook afhankelijk van de gemaakte keuze voor een systeem) schetsen wij hieronder alvast een aantal dekkingsopties. Wij hebben ons hierbij beperkt tot een dekking binnen box 3 zelf.

Parametrische dekkingsopties

- Voor de kleinere budgettaire beslagen (onder de € 1 mld. in het eerste jaar van ingroei) is een dekking middels een tariefsverhoging (eventueel in combinatie met een verlaging van het hvi of een verhoging van de vvd) in theorie mogelijk. Een tariefsverhoging betekent een structurele lastenverhoging voor belastingplichtigen.
- Ter illustratie: aan een derving van €1 mld. is naar schatting een tariefsverhoging van 5% punten gekoppeld. Dit betekent dat de gehele box 3 populatie met een structurele lastenverhoging te maken krijgt.
- Bij het nader wijzigen van het hvi of het vvd moet rekening worden gehouden met het volgende:
  - Met een verliesverrekeningsdrempel van € 500 en een heffingvrij inkomen van € 1000 zijn 5,1 mln. burgers aangifteplichtig in box 3. Met een verlaging van het hvi of een verhoging van de vvd neemt dit aantal fors toe.

Overgangsregimes

- Gegeven de omvang van de bedragen kan de dekking ook gezocht worden in overgangsregimes in combinatie met een tariefsverhoging van maximaal 5%. Hieronder staan een aantal voorbeelden van overgangsregimes:
  - Afbouwende heffing op eigen gebruik: Een eigen gebruiksforfait van maximaal 5,5% (zakelijkheidscriterium) dat op hetzelfde tempo afbouwt naar minimaal 0% als de opbrengst in box 3 ingroeit. De rekening voor het overschakelen naar een VWB voor vastgoed wordt op deze manier neergelegd bij de belastingplichtigen die hier voordeel van genieten, zonder dat dit structureel een lastenverhoging hoeft te betekenen. Budgettaire gaten kunnen opgevuld worden middels een tariefsverhoging, afhankelijk van de start en eindwaarden van de afbouw.
  - Een ingroeiregime: het stelsel kan ook budgettair neutraal worden afgebouwd, waarbij nieuwe onroerende goederen belast worden onder een winstregime en al het overige onder een aanwasregime. Dit zou wel betekenen dat er twee systemen naast elkaar worden gezet. De gevolgen voor de uitvoering en de juridische houdbaarheid moeten hiervan nader in kaart gebracht worden.
  - Afbouwende vermogensbelasting: tijdelijk een vermogensbelasting te hanteren voor alle belastingplichtigen, waarbij het tarief afbouwt naargelang de opbrengst uit werkelijk rendement (deels vermogensaanwas, deels vermogenswinst) toeneemt.

Bespreken.

C. Doorwerking naar Toeslagen en andere gegevensontvangers

Inleiding
Naar aanleiding van het commissiedebat op 9 mei is de volgende richting onderzocht:

- Regulier vermogen wordt in box 3 belast middels een vermogensaanwasbelasting;
- De eerste onroerende zaak – niet zijnde de eigen woning – wordt in box 3 belast tegen een lager tarief; en
- De overige onroerende zaken worden in box 1 belast (ROW, mogelijk tegen een ander tarief).

Omdat nog sprake is van schuivende panelen (zie blokken A en B), wordt ook gekeken naar varianten die hierop lijken. Hierna wordt beschreven wat de gevolgen zijn van deze nieuwe richting voor het verstrekken van vermogensgegevens aan andere partijen. De exacte budgettaire gevolgen kunnen nog niet in kaart worden gebracht, omdat daarvoor eerst duidelijk moet zijn wat de kaders van de nieuwe richting gaan zijn.

Kernpunten

- De ontvangers van het vermogensgegeven zijn in vier categorieën onder te verdelen: (1) de ontvanger heeft geen vermogenstoets, (2) de ontvanger heeft een vermogensgrens lager dan de vermogensgrenzen van toeslagen, (3) de ontvanger heeft een vermogensgrens hoger of gelijk aan de vermogensgrenzen van toeslagen en (4) de ontvanger heeft een vermogensafhankelijke regeling.
- De optie voorgesteld in het Commissiedebat heeft budgettaire gevolgen voor de derde en vierde categorie van ontvangers. Omdat de rest van de onroerende zaken belast worden in box 1, daalt de hoogte van het vermogen en daarmee kunnen meer mensen recht krijgen op toeslagen c.q. stijgen de lasten van de vermogensafhankelijke regeling.
- De richting waarbij onroerende zaken in box 1 gaan vallen, heeft invloed op het verzamelinkomen. Het verzamelinkomen wordt gemiddeld iets lager ten opzichte van de vermogensaanwasbelasting omdat de waardestijging van de onroerende zaak in box 1 niet jaarlijks wordt meegenomen. Het verzamelinkomen wordt daardoor ook volatieler.
- Om de budgettaire gevolgen te voorkomen kan het vermogensbegrip worden uitgebreid met onroerende zaken in box 1 (niet zijnde de eigen woning). Dit kan leiden tot een discussie over het vermogensbegrip, omdat er meer vermogensbestanddelen zijn die nu niet tot de rendementsgrondslag behoren.
- Ook wordt er in box 1 niet gewerkt met een vermogen per jaar terwijl het vermogensgegeven wel jaarlijks moet worden geleverd aan de ontvangers.
- Naast de nieuwe richting, worden nog 3 alternatieve opties onderzocht.
- De optie waarbij alle onroerende zaken (niet zijnde eigen woning) in box 3 worden belast tegen een vermogenswinstbelasting heeft de minste budgettaire gevolgen voor de ontvangers van alle categorieën ten opzichte van de vermogensaanwasbelasting omdat het vermogen in box 3 niet verandert. Een herdefiniëring van het vermogensbegrip is dan niet nodig.
- Wel dient de waarde elk jaar op peildatum te worden uitgevraagd onder een vermogenswinstbelasting omdat hierbij alleen wordt uitgegaan van de aankoopwaarde en verkoopwaarde.

Toelichting

Veel te gedetailleerd. Box 1 is geen optie meer.

Zie pagina 5 optie 1

Categorieën ontvangers van het vermogensgegeven

- Het vermogen dat geleverd wordt aan de ontvangers bestaat nu uit de rendementsgrondslag in box 3. In een vermogensaanwasbelasting bestaat het vermogensgegeven uit de waarde op een peildatum van de bezittingen minus schulden in box 3.
- Als onroerende zaken (niet zijnde de eigen woning) verplaatst worden naar box 1, zullen er budgettaire gevolgen ontstaan die hieronder worden beschreven. Daarbij zijn de ontvangers van het vermogensgegeven (zie bijlage 1) onder te verdelen in vier categorieën:

1. De ontvanger heeft geen vermogenstoets

- Onder deze categorie vallen bijvoorbeeld het CBS en iCov. Voor deze ontvangers is het van belang dat het vermogensgegeven zo volledig en/of consistent als mogelijk is.

2. De ontvanger heeft een regeling met een vermogensgrens die lager is dan de vermogensgrenzen van toeslagen

- De vermogensgrens van de huurtoeslag (de laagste vermogensgrens van toeslagen) is het bedrag waarboven het vermogen wordt vastgesteld door de Belastingdienst. Er zijn echter ook ontvangers van gegevens die een vermogensgrens kennen onder die van de huurtoeslag. Zij ontvangen dus niet het totale vermogen, want dat is niet vastgesteld, maar wel gegevens die beschikbaar zijn uit renseigneringen.
- Onder deze categorie vallen bijvoorbeeld gemeenten voor de kwijtschelding van lokale lasten en de bijstand. Omdat deze regelingen hun eigen vermogensbegrip kennen, is het voor hen van belang dat ze gegevens blijven kunnen ontvangen van de verschillende onderdelen van het vermogen. In welke box die vallen, is minder van belang.

3. De ontvanger heeft een regeling met een vermogensgrens die hoger of gelijk is aan de vermogensgrenzen van toeslagen

- Omdat momenteel (ten behoeve van het uitkeren van toeslagen) het vermogen wordt vastgesteld voor iedereen met vermogen boven de grens van de huurtoeslag, is voor deze ontvangers het totale vermogen van belang. Het gaat dan om de volgende vermogensgrenzen (in 2023):
  - in de huurtoeslag € 33.748 (voor partners: € 67.496);
  - in de zorgtoeslag en het kindgebonden budget € 127.582 (voor partners: € 161.329).
- Voor deze categorie zijn er gevolgen als het totale vermogen door de schuif van onroerende zaken naar box 1 onder de vermogensgrens komt. Omdat de eerste onroerende zaak (niet-zijnde de eigen woning) in box 3 valt, blijft er in beginsel voldoende vermogen over om over het algemeen boven de vermogensgrens te blijven. In het boxenstelsel volgt echter de schuld het inkomensbestanddeel. Als er een schuld behoort bij de eerste onroerende zaak (niet zijnde de eigen woning) dan is het goed mogelijk dat de belastingplichtige onder de vermogensgrens zakt en recht krijgt op toeslagen.
- NB: Belastingplichtigen die fiscaal partner zijn mogen samen één onroerende zaak in box 3 hebben (huidige stand van zaken werkgroep 2, dit omdat ze samen ook maar één eigen woning mogen hebben).

4. De ontvanger heeft een regeling die afhankelijk is van de hoogte van het vermogen

- Onder deze categorie valt de vermogensinkomensbijtelling van de WLZ en een klein deel van de voorzieningen onder de WMO. De verschuiving van onroerende zaken van box 3 naar box 1 leidt tot een lagere budgettaire opbrengst van de eigen bijdragen WLZ en WMO.

- Een richting waarbij één onroerende zaak in box 3 blijft, kan budgettaire gevolgen hebben voor de derde en vierde categorie van ontvangers. Omdat de rest van de onroerende zaken belast worden in box 1, daalt de hoogte van het vermogen en daarmee kunnen meer mensen recht krijgen op toeslagen c.q. stijgen de lasten van de vermogensafhankelijke regeling.

Gevolgen wijziging verzamelinkomen (categorie 3 en 4)

- Naast het vermogensgegeven verstrekt de Belastingdienst ook inkomensgegevens. Het belasten van onroerende zaken (niet zijnde de eigen woning) in box 1 of onder een vermogenswinstbelasting heeft ook gevolgen voor het verzamelinkomen:
  - In de forfaitair rendementsbelasting maakt het forfaitaire rendement op het onroerend goed deel uit van het verzamelinkomen.
  - In een vermogensaanwasbelasting maakt de werkelijk ontvangen huur minus de kosten, een eventuele zakelijke correctie privé-gebruik en de waardestijging van de onroerende zaak jaarlijks deel uit van het verzamelinkomen.
  - Als de onroerende zaken in box 1 (of onder vermogenswinstbelasting) belast worden, maakt de werkelijk ontvangen huur minus de kosten en een eventuele zakelijke correctie privé-gebruik jaarlijks deel uit van het verzamelinkomen. De waardestijging of -daling (verkoopprijs minus kostprijs) is pas onderdeel van het verzamelinkomen bij verkoop van de onroerende zaak.
- Als een onroerende zaak in waarde stijgt, zorgt de verplaatsing naar box 1 ervoor dat het verzamelinkomen jaarlijks lager is ten opzichte van de vermogensaanwasbelasting omdat de waardestijging niet meetelt met het verzamelinkomen, behalve in het jaar van verkoop. Het inkomen wordt dus volatieler.
- Als een onroerende zaak in waarde daalt, zorgt de verplaatsing naar box 1 ervoor dat het verzamelinkomen jaarlijks hoger is ten opzichte van een vermogensaanwasbelasting omdat de waardedaling niet meetelt met het verzamelinkomen, behalve in het jaar van verkoop. In dat jaar ontstaat er bijvoorbeeld eerder recht op toeslagen.

Handelingsperspectief budgettaire gevolgen

- Als onroerende zaken (niet zijnde de eigen woning) verplaatst worden naar box 1, is het de vraag of ze nog onderdeel uitmaken van het vermogensgegeven dat geleverd wordt aan andere partijen. In beginsel zal dit niet het geval zijn. Daardoor ontstaan de budgettaire gevolgen zoals hierboven beschreven. Met deze budgettaire gevolgen kunnen we als volgt omgaan:
  1. De budgettaire gevolgen worden door de ontvangers van het vermogensgegeven opgevangen.
  2. Om de budgettaire gevolgen te beperken, zal het vermogensgegeven moeten worden uitgebreid met de onroerende zaken (niet zijnde de eigen woning) in box 1. Voorwaarde hierbij is dat deze onroerende zaken altijd in de aangifte moeten worden opgenomen, ook als deze geen inkomen opleveren. Het gevolg van dit nieuwe vermogensbegrip (box 3 + onroerende zaken in box 1, niet zijnde de eigen woning) is dat het aantal benodigde IV-dagen fors hoger wordt. De Belastingdienst moet een compleet (handmatig en geautomatiseerd) proces instellen om een extra soort vermogen vaststellen, waarbij de gedefinieerde vermogensbestanddelen begin en eind van het jaar een waarde moeten krijgen, en aan Dienst Toeslagen te leveren (naast de huidige vier zijnde het totale vermogen, vrijgestelde groene beleggingen, grondslag s&b buitenlandse belastingplicht en het ninbi wereldvermogen). De uitbreiding

van het vermogensbegrip met bestanddelen uit box 1 maakt wel dat gemotiveerd moet kunnen worden waarom specifiek alleen onroerende zaken bij het vermogen horen. Er zijn immers wel meer vermogensbestanddelen die niet in box 3 vallen, zoals ter beschikking gesteld vermogen of een aanmerkelijk belang. De vraag is of die bestanddelen dan ook niet tot het vermogen gerekend zouden moeten worden.

3. Als de budgettaire gevolgen niet kunnen worden opgevangen en er geen logische afbakening is van het vermogensbegrip, is het ook niet mogelijk om het vermogensgegeven te verstrekken. De vermogenstoetsen bij de ontvangers kunnen dan niet in stand blijven.

Andere opties voor het nieuwe stelsel box 3
Naast de optie van één onroerende zaak in box 3 en de overige onroerende zaken in box 1 als ROW, worden ook nog de volgende opties onderzocht:

1. Alle onroerende zaken in box 1 met de keuzemogelijkheid om één onroerende zaak voor eigen gebruik in box 3 te houden;
2. niet alleen onroerende zaken vallen in box 1, maar ook andere illiquiditeiten;
3. vermogenswinstbelasting (volgens principe ROW) in box 3 voor alle onroerende zaken (niet zijnde de eigen woning).

Ad 1
Deze optie heeft veel meer budgettaire gevolgen voor de ontvangers van het vermogensgegeven (categorie 3 en 4) dan de optie uit het CD. Dit komt omdat de belastingplichtige kan kiezen om geen woning in box 3 te houden en omdat de belastingplichtige mogelijk alleen verhuurde onroerende zaken heeft. Hierdoor is de kans groter dat de belastingplichtige in box 3 onder de vermogensgrens van de zorgtoeslag, het kindgebonden budget of zelfs de huurtoeslag uitkomt.

Ad 2
De tweede optie zorgt voor grotere budgettaire gevolgen voor enkele van de ontvangers van het vermogensgegeven (categorie 4), omdat ook die andere illiquiditeiten in box 1 gaan vallen en daarmee niet meer onder het vermogen vallen.

Ad 3

- De laatste optie heeft de minste budgettaire gevolgen ten opzichte van de vermogensaanwasbelasting voor de ontvangers van alle categorieën omdat het vermogen in box 3 niet verandert. Een herdefiniëring van het vermogensbegrip is dan niet nodig. Wel zal ieder jaar de waarde van de onroerende zaken vastgesteld moeten worden. Bij een vermogenswinstbelasting wordt in beginsel alleen de waarde bij aankoop en de waarde bij verkoop vastgesteld. De burger zal daarom bijvoorbeeld ieder jaar een begin- en eindvermogen moeten opgeven zodat het vermogen ook jaarlijks kan worden geleverd aan de ontvangers.
- De beperkte budgettaire gevolgen zullen het gevolg zijn van de wijziging van het verzamelinkomen doordat het inkomen volatieler is in een vermogenswinstbelasting dan in een vermogensaanwasbelasting.

D. Informatie naar aanleiding van een artikel over spaarverzekeringen

Inleiding
Naar aanleiding van het artikel "Uitvaartverzekeraar Dela verliest grote 'spaarders' door hogere aanslag fiscus" in Het Financieele Dagblad (FD) van 16-5-

2023[4] gaf u tijdens het overleg op 23 mei jl. aan om hier nader over geïnformeerd te willen worden. Hierna informeren wij u over het product waar het artikel over gaat. Vervolgens schetsen wij de mogelijkheden die we zien als u aan de klacht van Dela (andere verzekeraars hebben zich tot nu toe niet gemeld) tegemoet wilt komen en informeren u over de budgettaire gevolgen ervan.

Beslispunt 11 – geen verfijning spaarverzekeringen

Op basis van nader onderzoek (zie toelichting hierna) adviseren wij u om voor zogenoemde spaarverzekeringen geen verfijning aan te brengen. Gaat u daarmee akkoord?

Kern beslispunt 11

- Binnen de categorie overige bezittingen in een afwijkende behandeling van spaarverzekeringen voorzien ligt niet voor de hand. Spaarverzekeringen worden door marktpartijen aangeboden die geen bankvergunning hebben. Het betreft daarom geen banktegoed dat onder de definitie van deposito als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht valt, waar de definitie van banktegoeden in de Wet IB 2001 bij aansluit. Er zijn meer producten met een relatief laag rendement, het is lastig uitlegbaar om een uitzondering te maken voor een specifiek product.
- Op dit moment komen alle renseigneringen over verzekeringen in de desbetreffende rubriek bij de Belastingdienst terecht en worden vanuit daar vooraf ingevuld in de VIA. Binnen deze rubriek een onderscheid te maken tussen spaarverzekeringen en andere verzekeringen zou de inrichting van nieuwe gegevensstromen betekenen, wat niet op korte termijn mogelijk is en wat tot verdringing in het IV-portfolio van andere aanpassingen zal leiden, waaronder bijvoorbeeld de introductie van het toekomstige stelsel box 3.

Toelichting

1. Om wat voor producten gaat het?

- In het FD-artikel gaat het over "spaarverzekeringen" die door een uitvaartonderneming worden aangeboden.
- Het gaat om andere producten dan uitvaartverzekeringen. Voor uitvaartverzekeringen in vorm van rechten op kapitaalsuitkeringen bij overlijden dan wel op prestaties in natura ter zake van de verzorging van een uitvaart is wettelijk al een vrijstelling met een maximumbedrag per verzekerde geregeld (€ 7.913, bedrag 2023).
- De spaarverzekeringen waarover het FD-artikel gaat, zijn een mix van een verzekering en een spaarproduct, maar hebben niets te maken met uitvaartverzekeringen. Een spaarverzekering heeft volgens op internet vergaarde informatie onder andere de volgende kenmerken:
  - Vaste rente van (op dit moment bijvoorbeeld) 2% die maandelijks wordt bijgeschreven.
  - Looptijd van minimaal 10 jaar.
  - 10% extra uitkering als de verzekerde overlijdt tijdens de looptijd.
  - Tussentijds geld opnemen is niet mogelijk. Stoppen binnen 10 jaar kost € 150.
  - Het product valt niet onder het depositogarantiestelsel.
- DELA vermeld op de website (terecht) dat de spaarverzekering die hij aanbiedt voor box 3 in de categorie overige bezittingen valt.
- Met de bepaling dat bij voortijdig overlijden van de verzekerde een extra uitkering van 10% is toegezegd heeft dit product een verzekeringselement, waardoor het niet vergelijkbaar is met een zuiver spaarproduct.

[4] Uitvaartverzekeraar Dela verliest grote 'spaarders' door hogere aanslag fiscus (fd.nl)

- Verder is een uitvaartonderneming/(uitvaart-)verzekeraar geen bank waardoor deze geen "echte" spaarproducten kan aanbieden. Dat is voorbehouden aan banken en financiële instellingen die een bankvergunning hebben en waarbij de bij hen ingelegde gelden onder het depositogarantiestelsel vallen. DELA geeft op de website zelf aan dat het product niet onder het depositogarantiestelsel valt. Ook vanuit dat oogpunt beschouwd is dus geen sprake van een zuiver spaarproduct, gelijk aan bank- en spaarrekeningen die door banken worden aangeboden.
- Los van dit concrete voorbeeld van DELA, waarbij een vast rendement wordt afgesproken, zijn dergelijke verzekeringen ook op basis van beleggingen in de markt gezet. Het rendement loopt dan mee met het rendement van beleggingen in effecten.
- Afhankelijk van het moment van sluiten van de verzekering varieert het percentage van oprenting. Is de verzekering bijvoorbeeld 20 jaar geleden gesloten dan zal de rente hoger zijn dan bij een verzekering die een jaar geleden is gesloten.
- Niet alle verzekeringen leiden uiteindelijk tot belastingheffing in box 3 omdat bij veel belastingplichtigen het totale box 3 vermogen onder het heffingvrije vermogen blijft. Op basis van aangiftegegevens wordt geschat dat circa 80% daadwerkelijk belast wordt in box 3. Voor deze belastingplichtigen in box 3 wordt de gemiddelde waarde van dergelijke verzekeringen geschat op ongeveer € 17.000.
- Verzekeraars bieden ook zogenoemde uitvaartdeposito's aan. Volgens de daarbij verstrekte informatie geldt daarvoor geen vrijstelling in box 3 omdat het geen verzekering is, Uitkering vindt uitsluitend plaats in geval van overlijden en de uitkering kan alleen worden besteed aan de uitvaart. Het uitvaartdeposito is in feite een vooruitbetaling van de uitvaartkosten. Tussentijds geld opnemen of het deposito voor overlijden beëindigen is niet mogelijk. Als niet het hele tegoed wordt opgemaakt voor de uitvaart en er blijft meer over dan een bepaald drempelbedrag dat wel aan de nabestaanden wordt uitgekeerd, moet het tegoed op iemand anders worden overgedragen voor diens uitvaart. Ook zo'n uitvaartdeposito valt niet onder het depositogarantiestelsel omdat de aanbieder geen bankvergunning heeft. De overwegingen hierna zijn ook van toepassing op dergelijke uitvaartdeposito's.

<u>2. Zijn er mogelijkheden om voor deze producten een tegemoetkoming binnen box 3 in te regelen?</u>

- Gedacht kan worden aan (variant 1) een verfijning binnen de categorie "overige bezittingen" om hierop een lager forfait toe te passen dan 6,17% of aan (variant 2) een overheveling van dergelijke producten in de categorie "banktegoeden" om hierop het laagste forfait toe te passen, zoals dit voor de VvE-reserve en derdengeldenrekeningen van notarissen en gerechtsdeurwaarders op dit moment wordt uitgewerkt.
- Als er een verfijning (variant 1) wordt aangebracht, zullen bij de renseignering extra gegevens moeten worden doorgegeven. Bij de huidige gegevensuitwisseling wordt er immers geen onderscheid gemaakt tussen een beleggingsverzekering en een verzekering met een vast verzekerd kapitaal (oprenting). Door de noodzaak van nieuwe gegevensstromen is een snelle invoering van deze verfijning niet mogelijk. Dit zou voor het vroegst met ingang van 2025 kunnen en ook alleen met commitment vanuit de ketenpartners omdat een duidelijke afbakening en definitie van dergelijke producten binnen de te renseigneren verzekeringen nodig is. Het nieuw inrichten van gegevensstromen is een structuurwijziging die naar verwachting tot verdringing binnen het IV-portfolio van de Belastingdienst, wat tot vertraging van de introductie van het toekomstige box 3-stelsel zal leiden. Daarnaast zijn de volgende overwegingen van belang:
  - In de brief van 26-4-2023 was een verfijning binnen de categorie "overige bezittingen" voorgesteld. Daarbij zou aangesloten worden bij de

vermogenscategorieën zoals die nu al binnen de systemen van de Belastingdienst bestaan. Tijdens het commissiedebat op 9 mei jl. bleek bij de Tweede Kamerleden weinig draagvlak ervoor te bestaan om deze verfijning te introduceren. Daarbij past niet om dan nu één van de vermogenscategorieën uit de "overige bezittingen" wel afwijkend te behandelen. Daar komt nog bij dat een afwijkend forfait voor spaarverzekeringen bijna niet te bepalen is: Het percentage van de oprenting bij een euroverzekering kan enorm verschillen. Een reeds lang geleden gesloten spaarverzekering kan een hoge rentevergoeding krijgen (U-rendement in 2002 was circa 5%). Een recent gesloten spaarverzekering heeft een lage oprenting (U-rendement in 2020 is zelfs negatief).
    - Er zijn op de markt ook 'mengvormen', waarbij een deel van de verzekering op beleggingsbasis is en een deel met vast verzekerd kapitaal (oprenting). Ook dit leidt tot uitvoeringsproblemen omdat het verschil in de gegevens die aan de Belastingdienst gerenseigneerd worden niet zichtbaar is en niet vooraf ingevuld kan worden omdat er dan fouten gemaakt worden.
- Een overheveling (variant 2) van dergelijke verzekeringsproducten van de overige bezittingen naar de banktegoeden zou met ingang van 2024 of desgewenst eventueel ook met terugwerkende kracht naar 2023 mogelijk zijn. Bij deze variant moet echter ook met de volgende aspecten rekening worden gehouden:
    - Zoals hiervoor al toegelicht zijn deze 'spaarverzekeringen' niet vergelijkbaar met bank-/spaarrekeningen: zij vallen niet onder het depositogarantiestelsel zoals andere banktegoeden dat doen. Anders dan banktegoeden kennen 'spaarverzekeringen' een verzekeringselement. Als u voor dergelijke producten ervoor kiest om die onder te brengen in de categorie banktegoeden zal dat de deur openzetten voor nog veel meer pleidooien voor uiteenlopende financiële beleggingsproducten om die als eenvoudige banktegoeden te behandelen. Wat er allemaal in beeld zou kunnen komen hebben we op dit moment niet nader onderzocht. Te denken valt zeker aan obligaties.
    - De spaarverzekeringen worden op dit moment als verzekeringen gerenseigneerd aan de Belastingdienst. Zij komen dan in de VIA ook in het desbetreffende vakje in het digitale aangifteformulier. Als bepaalde verzekeringen dan als banktegoeden zouden mogen worden opgevoerd, betekent dit dat belastingplichtigen zelf de vooringevulde gegevens moeten aanpassen. Dit leidt tot een "vervuiling" van de gegevensbestanden van de Belastingdienst die uitvoeringstechnisch niet wenselijk is. Dit kan namelijk leiden tot discrepantie tussen de gerenseigneerde gegevens en de aangifte wat in de regel een uitworpreden is, waardoor de aangifte uit de automatische behandeling wordt gehaald voor nader – manueel – onderzoek ervan.
    - Daarnaast zal de fiscale behandeling van een bepaald deel van verzekeringen als bankproducten tot veel verwarring bij burgers leiden. Een aanpassing van vooringevulde gegevens door de belastingplichtige zelf vraagt veel van diens doenvermogen wat de kans op fouten en onjuiste aangiftes verhoogt.

Budgettaire effecten

- Als u wel voor een tegemoetkoming voor spaarverzekeringen kiest heeft dit de volgende budgettaire effecten:
    - Variant (1), verfijning: de kosten van deze variant hangen af van de hoogte van het gekozen forfait. Ter illustratie: als wordt gekozen voor een forfait van 2%, dan kost dit naar schatting 55 miljoen euro in 2025.
    - Variant (2), overheveling naar banktegoeden: het forfait voor de betreffende verzekeringen gelijkstellen aan het forfait voor banktegoeden

kost in 2023 naar schatting 75 miljoen euro. Invoering in 2024 of 2025 kost meer door de tariefsverhoging in die jaren.

E. Burgeronderzoek 'Blauw'

- In opdracht van het Ministerie van Financiën heeft Blauw Research in 2023 het rapport 'Beleidsalternatieven box 3 – tweede huis' samengesteld. Dit rapport beschrijft de resultaten van een kwalitatief[5] onderzoek waarin twee ideeën zijn getest voor het belasten van inkomsten uit en aftrekken van kosten voor een tweede woning. Bij idee 1 lag de nadruk op werkelijke bedragen en bij idee 2 op forfaitaire bedragen.
- Beide ideeën zijn getest op begrijpelijkheid, eerlijkheid, doenlijkheid en zekerheid. Uit het rapport blijkt dat in de gesprekken met tweede woningbezitters twee begrippen naar voren komen als belangrijkste voorwaarden waaraan een nieuwe regeling voor het belasten van rendement moet voldoen: eerlijkheid en begrijpelijkheid.
- Het voorstel met werkelijke bedragen spreekt aan door eerlijkheid en begrijpelijkheid. Bij eerlijkheid is opgemerkt dat de bedragen overeenkomen met de werkelijkheid in plaats van een inschatting, zowel wat huurinkomsten betreft als gemaakte kosten. Daarnaast wordt de waardebepaling van de woning (WOZ) vastgesteld door een externe partij (de gemeente) en niet door de Belastingdienst. Bovendien bestaat daar de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen. Bij begrijpelijkheid is opgemerkt dat je weet waar de bedragen op gebaseerd zijn. Bij een forfait is dat moeilijk te herleiden. Wat de waardebepaling van de woning betreft, is de WOZ voor woningbezitters een algemeen bekende term.
- Het rapport bevat de volgende vijf conclusies die van genoemde belangrijkste voorwaarden zijn afgeleid:
  1. Binnen de doelgroep zijn er veel verschillen wat complexiteit in de hand werkt. Bijvoorbeeld gemeubileerd – niet gemeubileerd, met en zonder VvE, in eigen beheer en totale ontzorging. Dat kan het stelsel van belastingheffing en kostenaftrek complex maken.
  2. Er is draagvlak voor herziening van de belastingregeling omtrent tweede huisbezit. Actuele maatschappelijke ontwikkelingen zoals de woningnood en de groeiende kloof tussen arm en rijk dragen er aan bij dat er begrip is voor de herziening van de belastingregeling omtrent tweede woningbezit.
  3. Het belasten van de waardeontwikkeling van de woning stuit op weerstand. De waarde van de woning wordt niet direct als rendement gezien als de woning niet in de verkoop gaat. Er is pas sprake van rendement als er bij verkoop overwaarde op het huis is. De tweede woning is (deels) gefinancierd met eigen vermogen dat al belast is, bijvoorbeeld spaargeld. Dat betekent dat er volgens de respondenten dubbel wordt belast. De veronderstelling overheerst dat een waardevermeerdering wordt belast en dat er bij een waardevermindering geen teruggave plaats vindt. Mensen die hun woning niet verhuren maar voor eigen gebruik hebben, zien hun woning niet als middel om rendement te maken. Daarom kan het voor hen als oneerlijk ervaren worden. Er is wel draagvlak voor het belasten van huurinkomsten omdat het inkomsten zijn en die worden belast.

[5] Een kwalitatief onderzoek is niet representatief in termen van aantallen, maar wel in termen van meningen van de ondervraagde doelgroepen.

4. Het verschil in verhuursituaties roept vragen op wat aftrekken van kosten betreft. Hoe kun je bijvoorbeeld kosten aftrekken die de VvE oplegt? En als meubilair of apparatuur (bijvoorbeeld een wasmachine) moet worden vervangen, kun je die dan ook aftrekken?
5. Er is een duidelijke voorkeur voor het gebruiken van werkelijke in plaats van forfaitaire bedragen. Tegelijkertijd ziet men het capaciteitsprobleem ook als een drempel voor de Belastingdienst om goed te kunnen handhaven. Het is volgens respondenten bijna ondoenlijk om een grote steekroef te kunnen controleren. Dat werkt daarom fraude in de hand. Er wordt verwacht dat er misbruik wordt gemaakt van de ondercapaciteit van de Belastingdienst. Bijvoorbeeld door kosten op te dragen die niet (voor de tweede woning) gemaakt zijn of door inkomsten niet op te geven.

- Het rapport bevat de volgende vijf adviezen en verbeterpunten:
  1. Volg de duidelijke voorkeur van de respondenten voor een belastingstelsel dat is gebaseerd op werkelijke bedragen (precisie) en verken de mogelijkheden ervan.
  2. Benadruk in externe communicatie de beweegredenen om het belastingstelsel voor rendement op tweede huizen aan te passen. Rechtvaardig (eerlijk) en begrijpelijk belasten zijn belangrijke beweegredenen. Ook het maatschappelijke belang verdient aandacht, ingegeven door de groeiende kloof tussen 'arm en rijk' en de mede daardoor ontstane nood op de woningmarkt (gebrek aan 'goedkope' woningen).
  3. Beargumenteer waarom zowel waardeverandering van de tweede woning als verhuurinkomsten belast worden.
  4. Maak duidelijk welke kosten in aanmerking komen om te worden afgetrokken. Bijvoorbeeld door het aanbieden van een lijst. Kijk daarbij in hoeverre er onderscheid is te maken tussen verschillende situaties. Bijvoorbeeld tussen recreatief gebruik versus verhuur; woning met VvE versus zonder VvE; gemeubileerd versus niet gemeubileerd; onderhoud en kosten in eigen beheer versus (volledig) uitbesteed.
  5. Maak aannemelijk dat handhaving beheersbaar is om ongewenst gedrag van tweede woningbezitters (fraude) te beperken.

Bijlage 1 – Inventarisatie niet-liquide vermogensbestanddelen box 3 (excl. OG)

Bank- en spaartegoeden

- Bank- en spaartegoeden kunnen tijdelijk niet liquide zijn, bijvoorbeeld termijndeposito's waarbij tussentijds geld opnemen niet is toegestaan. Deze vermogensbestanddelen genereren echter doorgaans alleen direct rendement (rente). In het conceptwetsvoorstel is namelijk geregeld dat valutaresultaat buiten beschouwing worden gelaten.
- Uitzondering hierop zijn meerjarige termijndeposito's waarbij de rente pas aan het einde van de looptijd wordt uitgekeerd. De aangegroeide rente betreft indirect rendement.

Aandelen, obligaties, winstbewijzen en dergelijke

- Beleggingen die worden aangehouden bij een bank, een beleggingsonderneming of instelling voor collectieve belegging in effecten zullen doorgaans eenvoudig kunnen worden omgezet in contanten. Ook cryptovaluta's kunnen doorgaans eenvoudig worden verkocht via een e-wallet.
- Bij beleggingen kunnen diverse factoren ervoor zorgen dat (tijdelijk) sprake is van niet-verhandelbaar vermogen. Lock-up bepalingen zijn er in vele soorten en maten. Er kan sprake zijn van een goederenrechtelijk vervreemdingsverbod, maar het kunnen ook bepalingen zijn waardoor vervreemding wel goederenrechtelijk mogelijk is, maar er extra handelingen voor moeten worden verricht (bijvoorbeeld toestemming vragen).
    - Bij een beursgang (IPO) of overname van een bedrijf waarbij wordt betaald in aandelen kan bijvoorbeeld een lock-up periode worden overeengekomen.
    - Daarnaast kennen sommige investeringsfondsen waarmee een specifiek object mee wordt gekocht of ontwikkeld een vaste looptijd waarbinnen de participatie niet kan worden vervreemd.
    - Verder kan in de statuten van een vennootschap een blokkeringsregeling zijn opgenomen die de eigendomsoverdracht van aandelen aan een derde beperkt.
- De mate van verhandelbaarheid dan wel liquiditeit van beleggingen is zodoende sterk casuïstisch. Dit maakt een duidelijke afbakening ten opzichte van beter verhandelbaard vermogen een uitdaging.
- Een andere afbakeningsmogelijkheid is om onderscheid te maken tussen beleggingen die verhandeld worden op een beurs, zoals de AEX, NASDAQ, Dow Jones etc. (VAB) en overige beleggingen (VWB). Er kunnen echter ook lock-up bepalingen gelden voor aandelen bij beursgenoteerde ondernemingen (bijvoorbeeld voor directieleden).
- Bij aandelenopties die zijn toegekend door de werkgever geldt dat deze pas de loonsfeer verlaten nadat de uit de optie verkregen aandelen verhandelbaar zijn geworden. Zolang de aandelen de loonsfeer niet hebben verlaten, behoren zij niet tot de box 3-grondslag. Met ingang van 2023 is het moment van overgang naar box 3 juist komen te liggen op het moment van verhandelbaar worden van de aandelen waardoor belastingplichtigen de verschuldigde belasting kunnen voldoen door een deel van de aandelen te verkopen.
- De Nederlandse Vereniging van Banken geeft aan dat een VWB voor banken veel complexer is dan een VAB. Dit komt omdat gegevens over de aanschafprijs veel langer door banken bijgehouden moeten worden en onderling uitgewisseld moeten worden als een klant van vermogensbeheerder wijzigt.

Overige vorderingen en schulden

- Een schuldeiser en een schuldenaar kunnen afspreken dat een vordering niet kan worden overgedragen (artikel 3:83 lid 2 BW). Daarmee is de vordering dus niet verhandelbaar.
- Ook zonder een dergelijk civielrechtelijk beding is het de vraag of een particulier een vordering snel een eenvoudig zou kunnen verkopen aan een derde. Ondanks beperkte verhandelbaarheid kan een vordering liquide zijn in het geval van directe opeisbaarheid.
- Vanuit TechLeap en EZK wordt gepleit voor een fiscale regeling voor durfkapitaal. Het hanteren van een VWB voor dergelijke investeringen kan een middel zijn om hieraan – indien gewenst – tegemoet te komen. Naast het liquiditeitsvoordeel heeft een VWB als voordeel dat de investering niet jaarlijks gewaardeerd hoeft te worden. In de afgeschafte "tante-agaath-regeling" (o.a. vrijstelling in box 3) zijn beleggingen in durfkapitaal gedefinieerd waardoor deze categorie investeringen afgebakend kan worden van investeringen aan niet-startende ondernemers.

- Bij vorderingen en schulden zal doorgaans geen sprake zijn van indirect rendement. In het conceptwetsvoorstel is namelijk bepaald dat vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde. Alleen bij kwijtschelding is sprake van een (negatieve) waardemutatie.

Niet-vrijgesteld deel Kapitaalverzekeringen en netto-pensioen/netto-lijfrente

- Een kapitaalverzekering wordt vaak afgesloten met een lange looptijd. Afkopen is niet altijd mogelijk en heeft daarnaast veelal negatieve financiële fiscale gevolgen, zoals het vervallen van het garantiebedrag of van de uitkering bij overlijden. Daarnaast is soms inkomstenbelasting verschuldigd bij het voortijdig stopzetten van een kapitaalverzekering.
- Voor netto-pensioen en netto-lijfrente geldt – in tegenstelling tot pensioen uit de 2e pijler – geen afkoopverbod op grond van de Pensioenwet. Afkopen heeft vergelijkbare consequenties ten opzichte van het afkopen van kapitaalverzekeringen, zij het dat de fiscale consequentie omvangrijker zijn omdat het voordeel van de box 3-vrijstelling over de afgelopen jaren wordt teruggenomen.

Rechten op periodieke uitkeringen

- De waarde van periodieke uitkeringen wordt berekend op grond van artikel 19 UBIB.
- Het jaarlijkse bedrag en de kapitalisatiefactor neemt af naarmate de leeftijd vordert van degene waarvan de uitkering afhankelijk is en/of naarmate de termijnen verstrijken.
- Dit huidige waarderingsvoorschrift heeft tot gevolg dat de waarde van rechten op periodieke uitkeringen jaarlijks afnemen waardoor bij een VAB in box 3 jaarlijks sprake is van een negatieve waardemutatie. Uitzondering is de eeuwigdurende periodieke uitkeringen. Die worden gewaardeerd op de jaarlijkse uitkering vermenigvuldigd met 24.
- Een VAB resulteert zodoende niet in een jaarlijkse heffing over (positieve) waardemutaties waardoor de vraag of sprake is van liquiditeit niet relevant is.

Vruchtgebruik en blooteigendom

- In het conceptwetsvoorstel wordt voorgesteld om de inkomsten (de vruchten) te belasten bij de vruchtgebruiker en de autonome waardemutaties van het goed bij de blooteigenaar.
- Een blooteigenaar zal ten opzichte van iemand die het volwaardige bezit heeft eerder betalingsproblemen hebben bij een VAB omdat de blooteigenaar de belasting over de aanwas niet kan betalen met de vruchten. Die komen namelijk toe aan de vruchtgebruiker.
- De liquiditeit van het blooteigendom is afhankelijk van de aard van het goed. Het blooteigendom van een beursgenoteerde aandelenportefeuille zal bijvoorbeeld liquide zijn.

Roerende zaken die hoofdzakelijk ter belegging worden gehouden

- Roerende zaken zoals oldtimers, voorwerpen van kunst en wetenschap etc. zijn in beginsel vrij verhandelbaar en daarmee liquide. Net als bij onroerende zaken is het echter lastig om een deel, bijvoorbeeld van een oldtimer, te verkopen om de belasting over de aanwas te voldoen.
- Daartegenover staat dat deze vermogensbestanddelen alleen zijn belast in box 3 als zij hoofdzakelijk (70%) ter belegging worden gehouden waardoor mogelijk sprake is van direct rendement (verhuur of vergoeding voor ter beschikking stelling aan museum). Dit is echter niet noodzakelijk; er is ook sprake van belegging als de roerende zaken wordt gehouden met het oog op waardestijgingen en ze daarom bijvoorbeeld opslaat in een speciale (geconditioneerde) ruimte in het geval van schilderijen.

Budgettaire toelichting vermogenswinstregimes in Box 3

Aanleiding
U verzocht om het budgettaire effect in kaart te brengen van overschakelen van een vermogensaanwas naar een vermogenswinstregime voor onroerend goed en andere illiquide vermogensbestanddelen.

N.B. Deze notitie gaat alleen over de budgettaire gevolgen voor de ontvangstenkant van de rijksbegroting. De uitvoeringskosten en de consequenties voor de niet-belastingopbrengsten zijn hier buiten beschouwing gelaten.

Hoofdconclusie
Overschakelen van een vermogensaanwas naar een winstregime levert een (grote) incidentele derving op voor de duur van de ingroei van het regime. Vanwege een groot aantal veronderstellingen en onzekerheden is het onmogelijk om exacte resultaten te geven, maar de gepresenteerde resultaten geven een goed onderbouwde orde van grootte aan (`best guess').

- *Toelichting oorzaak derving*: Onder een aanwasregime wordt al vanaf het eerste jaar 100% van de grondslag belast tegen de waardeontwikkeling die in dat jaar heeft plaatsgevonden, terwijl onder een winstregime slechts dat deel belast wordt dat daadwerkelijk verkocht wordt. Een winstregime is pas budgettair neutraal op het moment dat zij volledig is ingegroeid. In wat volgt wordt de ramingsmethodiek evenals de resultaten per geanalyseerde variant nader toegelicht. Daarnaast worden een aantal dekkingsopties verkend. Deze lijst is nog niet compleet en opties worden nader onderzocht.

Ramingsmethodiek
De overstap naar een vermogenswinst regime is steeds berekend door de som van het genoten rendement sinds invoering tot op het moment van verkoop te belasten en de belasting op de jaarlijkse waardeontwikkeling vrij te stellen. In dit proces veronderstellen we steeds dat het vermogen van belastingplichtigen over de jaren heen constant blijft. De berekeningen zijn gebaseerd op de volgende veronderstellingen:

- In 2027 wordt het stelsel werkelijk rendement ingevoerd voor alle vermogensbestanddelen (scenario "Big Bang");
- In dit stelsel is er sprake van een vermogensaanwas regime voor alle vermogensbestanddelen met uitzondering van het bestanddeel waarvoor een winstregime wordt ingericht;
- Het stelsel kent een heffingvrij inkomen (hvi) van €1000, een verliesverrekeningsdrempel (vvd) van €500, oneindige voorwaartse verliesverrekening en één jaar achterwaartse verliesverrekening.

De ramingen voor het toekomstig stelsel zijn hoogst onzeker om een aantal redenen:

- Het werkelijk genoten rendement is niet beschikbaar in de aangiftedata. Voor elke belastingplichtige hebben we deze gesimuleerd door gerandomiseerde rendementspercentages (gebaseerd op schattingen van het CPB) toe te wijzen en deze toe te passen op de vermogensbestanddelen van de belastingplichtige.
- De rendementsinschattingen voor de middelangetermijn (gepresenteerde periode 2027 t/m 2030) zijn hoogst onzeker en hangen sterk af van de macro-economische ontwikkelingen. De verwachting is dat deze onzekerheid zich op de lange termijn (totaal incidenteel + struc effect) uitmiddelt.
- Deze randomisatie levert een gevoeligheid op voor extreme waarden: een belastingplichtige met een groot vermogen die toevallig een extreem hoog of laag rendement toegewezen krijgt kan een grote vertekening opleveren. Burgers met meer dan €1 mln. in vermogen in Box 3 zijn om die reden meervoudig in de analyse opgenomen, maar bij berekening van de opbrengst een lager gewicht toegekend.
- Omdat het stelsel oneindige voorwaartse verliesverrekening kent, dient er per belastingplichtige 30 jaar aan rendement gesimuleerd te worden. De meervoudige simulatie van de meest vermogende belastingplichtigen neemt de gevoeligheid ten gevolge van de pad-afhankelijkheid weg.

- Bij intrede van het toekomstig stelsel zal er een groep belastingplichtigen bijkomen, die minder vermogen hebben dan wat is vrijgesteld onder het heffingvrij vermogen maar meer inkomen uit vermogen hebben dan het hvi. Deze belastingplichtigen hebben wij eveneens meegenomen door surveydata vanuit het Microsimulatie Model (MIMOSI) van het CPB in te laden en een groter gewicht toe te kennen in het geheel. Deze data is minder betrouwbaar dan de aangifte data.
- Het is mogelijk dat gedragseffecten optreden, zoals extra uitstel van winstneming. Hierdoor zou het langer kunnen duren voordat het regime ingroeit. Dit effect is nog niet meegenomen.
- De ramingsmethodiek zal uiteindelijk gecertificeerd moeten worden door CPB op basis van redelijkheid, neutraliteit, en zekerheid. De ramingen in dit document zijn indicatief en dienen nog nader te worden verfijnd.

Budgettaire effecten

In Tabel 1 vindt u de budgettaire effecten van drie hoofdvarianten. Alle varianten bevatten een vermogenswinst component binnen box 3, waarbij de (rente)kosten jaarlijks aftrekbaar zijn en de heffing plaatsvindt bij winstneming (verkoop en verhuur).

- Variant 1: al het vastgoed wordt belast onder een vermogenswinst regime in Box 3. De subvarianten hanteren een forfait op eigen gebruik van 0%, 2% en 4%.[1]
- Variant 2: een woning voor eigen gebruik wordt belast tegen een VAB met een verlaagd forfait van 4% of 3%, al het overige onder een winstregime met een forfait op eigen gebruik van 0%, 2% of 4%.
- Variant 3: het winstregime wordt ook uitgebreid naar andere illiquide vermogensbestanddelen.

Momenteel beschikken we slechts over beperkte informatie een indicatie van de derving te geven. Om die reden beperken we de berekeningen tot overig bezit en kapitaalverzekeringen.

De tabel geeft de volgende toelichting:

- De derving in de eerste vier jaar van invoering ('27-'30)
- Het minimaal aantal jaren ingroei, geen rekening houdend met evt lock-in effecten
- De incidentele opbrengst: Hoeveel de variant cumulatief kost tot volledige ingroei.
- Structurele opbrengst: Hoeveel de variant kost of opbrengt in 2050.

Tabel 1 Indicatieve budgettaire effecten per variant (in € mld)

[1] Het hoogste forfait in de ramingen is aanzienlijk lager dan wat op grond van het zakelijkheidscriterium ("heffing alsof u verhuurt aan de buren") zoals benoemd in het Uitvoeringsbesluit Wet IB 2001 geheven zou moeten worden, namelijk 5,5%.

Variant	'27	'28	'29	'30	Min. aantal jaar ingroei	Cum. incidentele opbrengst in mld. (€)	Struc. opbrengst in mld. (€)
1. Al het vastgoed VWB							
1a. eigen gebruik 0%	-2,3	-2,1	-2,0	-1,8	**13**	**-17,3**	**0**
1b. eigen gebruik 2%	-1,8	-1,6	-1,4	-1,2	**11**	**-9,4**	**+0,4**
1c. eigen gebruik 4%	-0,9	-0,7	-0,5	-0,3	**5**	**-2,4**	**+1,5**
2. Eerste woning eigen gebruik VAB forfait							
2a. eigen gebruik 0%, VAB 4%	-1,26	-1,13	-1,03	-0,85	**9**	**-6,1**	**-1,0**
2b. eigen gebruik 2%, VAB 4%	-0,97	-0,92	-0,71	-0,53	**6**	**-3,7**	**-0,7**
2c. eigen gebruik 4% VAB 4%	-0,54	-0,49	-0,29	-0,10	**4**	**-1,4**	**-0,3**
2d. eigen gebruik 0%, VAB 3%	-1,50	-1,37	-1,28	-1,10	**10**	**-8,5**	**-1,2**
2e. eigen gebruik 2%, VAB 3%	-1,22	-1,12	-1,00	-0,79	**9**	**-5,6**	**-0,9**
2f. eigen gebruik 4% VAB 3%	-0,81	-0,76	-0,55	-0,37	**6**	**-2,7**	**-0,5**
3. Illiquide bestanddelen VWB							
3a. overig overig bezit	-0,20	-0,19	-0,18	-0,17	**25**	**-2,50**	**0**
3b. kapitaalverzekeringen	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	**25**	**-0,38**	**0**

Legenda

Parametrische dekkingsopties *mogelijk (dekking via wijziging tarief, hvi en vvd).*

Overgangsregimes *noodzakelijk (dekking via vermogensbelasting, afbouwregime of ingroeiregime in combinatie met een parameter wijziging).*

Zowel parametrische dekkingsopties als overgangsregimes noodzakelijk

Parametrische dekkingsopties

- Voor de kleinere budgettaire beslagen (onder de € 1 mld. in het eerste jaar van ingroei) is een dekking middels een tariefsverhoging (eventueel in combinatie met een verlaging van het hvi of een verhoging van de vvd) in theorie mogelijk. Een tariefsverhoging betekent een structurele lastenverhoging voor belastingplichtigen.
- Ter illustratie: aan een derving van €1 mld. is naar schatting een tariefsverhoging van 5% punten gekoppeld. Dit betekent dat de gehele box 3 populatie met een structurele lastenverhoging te maken krijgt.
- Bij het nader wijzigen van het hvi of het vvd moet rekening worden gehouden met het volgende:
  - Met een verliesverrekeningsdrempel van € 500 en een heffingvrij inkomen van € 1000 zijn 5,1 mln. burgers aangifteplichtig in box 3. Met een verlaging van het hvi of een verhoging van de vvd neemt dit aantal fors toe.

Overgangsregimes

- Gegeven de omvang van de bedragen kan de dekking ook gezocht worden in overgangsregimes in combinatie met een tariefsverhoging van maximaal 5%. Hieronder staan een aantal voorbeelden van overgangsregimes:
  - Afbouwende heffing op eigen gebruik: Een eigen gebruiksforfait van maximaal 5,5% (zakelijkheidscriterium) dat op hetzelfde tempo afbouwt naar minimaal 0% als de opbrengst in box 3 ingroeit. De rekening voor het overschakelen naar een VWB voor vastgoed wordt op deze manier neergelegd bij de belastingplichtigen die hier voordeel van genieten, zonder dat dit structureel een lastenverhoging hoeft te betekenen. Budgettaire gaten kunnen opgevuld worden middels een tariefsverhoging, afhankelijk van de start en eindwaarden van de afbouw.
  - Een ingroeiregime: het stelsel kan ook budgettair neutraal worden afgebouwd, waarbij nieuwe onroerende goederen belast worden onder een winstregime en al het overige onder een aanwasregime. Dit zou wel betekenen dat er twee systemen naast elkaar worden gezet. De gevolgen voor de uitvoering en de juridische houdbaarheid moeten hiervan nader in kaart gebracht worden.

- Afbouwende vermogensbelasting: tijdelijk een vermogensbelasting te hanteren voor alle belastingplichtigen, waarbij het tarief afbouwt naargelang de opbrengst uit werkelijk rendement (deels vermogensaanwas, deels vermogenswinst) toeneemt.

Bijlage 2
Ontvanger vermogensgegeven

De volgende afnemers krijgen van de Belastingdienst (CAP) gegevens over het vermogen van belastingplichtigen:

Ontvanger:	**Doel:**
Toeslagen	Vaststellen van het recht op toeslagen waarbij een vermogenstoets geldt
Rijkdienst voor Ondernemend Nederland	Controle van het toets-vermogen van cliënten
Centraal Administratiekantoor	Eigen bijdrage regeling WMO en WLZ
Dienst Uitvoering Onderwijs	Tegemoetkoming studiekosten: controle van inkomens
Raad voor Rechtsbijstand	Gesubsidieerde rechtsbijstand
Centraal Bureau Statistiek	Statistische doeleinden
Inlichtingenbureau	Schuldhulpverlening/controle op kwijtschelding (indicatie)
Sociale Verzekeringsbank	Uitvoering van de Overbruggingsregeling, Wubo en de Wuv
Gemeenten	Kwijtschelding lokale heffingen
Inkomensafhankelijke Huurverhoging	Toets huurverhoging
iCOV (samenwerkingsverband infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen)	Datagedreven rapportages bij de bestrijding van o.a. witwassen, belastingontduiking en fraude
LBIO	Berekening hoogte alimentatie
PGW (Portaal gemeenten en waterschappen)	Invorderen na een dwangbevel (indicatie)

Daarnaast zijn er een aantal afnemers waarvoor een grondslag bestaat voor het leveren van gegevens over het vermogen, maar waarvan die levering via andere onderdelen of processen geschiedt:

Ontvanger:	**Doel:**
Officier van Justitie	Doen van strafrechtelijk financieel onderzoek, dan wel een strafrechtelijk onderzoek t.b.v. een ontnemingsvordering
Academische ziekenhuizen	Vaststelling van werkloosheidsuitkeringen
Universiteiten	Vaststelling van werkloosheidsuitkeringen
De Pensioen- en Uitkeringsraad	Het uitkeren van bepaalde oorlogsuitkeringen
De St. Adm. Indonesische Pensioenen	Het uitkeren van buitengewone pensioenen voor een specifieke groep veteranen
Het invorderingsportaal	
iCOV (samenwerkingsverband infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen)	Datagedreven rapportages bij de bestrijding van o.a. witwassen, belastingontduiking en fraude

Ministerie van Financiën

check fraeties?

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister
TER INFORMATIE
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directoraat-Generaal
Fiscale Zaken
Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

Datum
11 augustus 2023

Notanummer
2023-0000167279

Bijlagen
Geen

nota

Reguliere nota box 3 - ten behoeve van bespreking 17 augustus

Aanleiding

U heeft aangegeven – ondanks de demissionaire status van het kabinet – graag begin september te willen starten met de internetconsultatie van het nieuwe stelsel voor box 3. Wij hebben daar tijdens de zomer zoveel mogelijk voorbereidingen voor getroffen. U heeft ook aangegeven graag zo snel mogelijk geïnformeerd te willen worden over de vervolgstappen in het proces richting internetconsultatie en de budgettaire gevolgen en dekkingsopties van de door u gekozen variant van box 3. Deze twee onderdelen treft u in deze nota. De conceptbrief aan de Tweede Kamer, de concept memorie van toelichting en de laatste beslispunten ontvangt u donderdag 17 augustus ter voorbereiding op de bespreking van maandag 21 augustus.
Naast het te consulteren wetsvoorstel heeft u gevraagd om een meerjarige tegenbewijsregeling uit te werken. Daarover wordt u in een separate nota geïnformeerd.

Beslispunten

Beslispunt 1 – Tijdpad en argumentatie internetconsultatie

Indien u akkoord bent met het tijdpad en de argumentatie om met internetconsultatie te starten, werken wij de brief aan de Tweede Kamer langs deze lijnen verder uit.

Kern beslispunt 1 – Tijdpad en argumentatie internetconsultatie

- U heeft aangegeven onafhankelijk van een eventueel besluit van de Tweede Kamer over de controversialiteit van box 3 te willen starten met een internetconsultatie. Het tijdpad daarvoor ziet er als volgt uit:

Datum	Activiteit
Dinsdag 15 augustus	Aankondiging internetconsultatie ambtelijke vierhoek
Maandag 28 augustus	Bespreking complete voorstel internetconsultatie ambtelijke vierhoek
Uiterlijk woensdag 30 augustus	Stukken politieke vierhoek en voor verzending MR in tas
Vrijdag 1 september	Verzenden stukken internetconsultatie aan MR en politieke vierhoek

Dinsdag 5 september	Bespreking complete voorstel internetconsultatie politieke vierhoek
Vrijdag 8 september	Behandeling voorstel in MR. Starten internetconsultatie en verzenden brief Tweede Kamer indien MR akkoord

- In de brief wordt toegelicht waarom het kabinet – ondanks de demissionaire status – het noodzakelijk acht het toekomstige stelsel van box 3 te consulteren via internet. De argumenten daarvoor zijn:
  - Ieder jaar uitstel betekent dat de huidige regels van box 3 een jaar langer gelden en levert een budgettaire derving op die gedekt moet worden.
  - Er volgt nog een arrest van de Hoge Raad over de Wet rechtsherstel die mogelijk ook gevolgen kan hebben voor de huidige regels in box 3. In het Kerstarrest heeft de Hoge Raad overwogen dat er nog weinig voortgang was ten aanzien van het ontwerpen van een nieuw stelsel. Daarom is het goed deze voortgang (door middel van een internetconsultatie) te laten zien.
  - Er is vanuit de maatschappij een grote behoefte aan belastingheffing in box 3 naar werkelijk rendement.
- Naast de toelichting over de consultatie zal in de brief – kort – de inhoud van het te consulteren wetsvoorstel worden weergegeven.
- Ook de door de Tweede Kamer tijdens het Commissiedebat 'Toekomst box 3' op 9 mei jl. gevraagde budgettaire vergelijking is opgenomen. Wij hebben ons hierbij gericht op een vergelijking tussen een vermogensaanwas- en een vermogenswinstbelasting.
- Tegelijkertijd met dit proces loopt de augustusbesluitvorming. Daar moet een besluit genomen worden over de dekking van het uitstel van het toekomstige stelsel van box 3 (à € 395 mln.). De dekking(sopties) voor het te consulteren toekomstige stelsel worden tegelijkertijd met de wetteksten in de vierhoeken van 28 augustus en 5 september gepresenteerd en in de MR van 8 september. Een definitief besluit moet immers door een volgend kabinet genomen worden.

Procesbelang

Beslispunt 2 – Opbouw forfait eerste woning in box 3

Wij adviseren u voor de internetconsultatie akkoord te gaan met een opbouw van het forfait voor de 'eerste woning in box 3' dat bestaat uit de volgende componenten:

- Eigen gebruik
- Onderhouds- en verbeteringskosten
- Financieringskosten
- Waardeontwikkeling
- Doelmatigheidsafslag

Kern beslispunt 2 – Opbouw forfait eerste woning in box 3

- Zoals ook blijkt uit de budgettaire gegevens bij beslispunt 3, zijn we er bij de opbouw van het forfait nu vanuit gegaan dat de waardeontwikkeling onderdeel is van het forfait en dat het eigen gebruik in het forfait wordt belast. Het meenemen van waardeontwikkeling voorkomt dat een grote inkomensbron wordt (impliciet) wordt vrijgesteld. Op de waardeontwikkeling

wordt een afslag toegepast, omdat deze pas verzilverd wordt op het moment van vervreemding en bovendien kan fluctueren in de tijd. Door een significante doelmatigheidsafslag is dit forfait naar verwachting ook bij dalende woningprijzen nog houdbaar.

- Het eigen gebruik wordt ook belast onder de vermogenswinstbelasting voor onroerende zaken. Door eigen gebruik onderdeel te laten zijn van het forfait, sluiten deze twee regimes op elkaar aan.
- Op dit moment is ervanuit gegaan dat de financieringskosten in het forfait zitten en dat er dus geen aftrek kan plaatsvinden voor een schuld die is aangegaan voor de 'eerste tweede woning'. Eén van de redenen hiervoor is dat u in een eerdere bespreking heeft aangegeven dat het forfait er nooit toe mag leiden dat sprake is van een negatief inkomensbestanddeel bij de eerste woning in box 3. Dat betekent dat de belastingplichtige de schuld voor de eerste woning in box 3 moet alloceren en niet mag opgeven.
- Dit is voor de Belastingdienst lastig te handhaven vanwege het ontbreken van contra-informatie. Er bestaat een risico dat schulden in de praktijk dubbel worden afgetrokken, zowel via de werkelijke renteaftrek als via het forfait.
- Een alternatief is de schuld voor de eerste woning in box 3 niet anders te behandelen dan andere schulden en de kosten van schulden allemaal op dezelfde manier aftrekbaar te maken. Het percentage van het forfait moet dan met ca. 1,3%-punt omhoog. Bij Varianten 2 en 3 hieronder geeft dat forfaits waarbij in theorie de woning een negatief inkomensbestanddeel kan vormen. Wij vermoeden dat dat in de praktijk weinig zal gebeuren. Overigens kan in het nieuwe stelsel ook een verlies ontstaan in gevallen waarin financieringskosten worden gemaakt terwijl er geen bron van inkomen aanwezig is, zoals bij financiering van een boot, een schilderij of bij overige consumptieve leningen. In het huidige stelsel komen consumptieve schulden op de rendementsgrondslag in mindering. In zoverre wijkt het nieuwe stelsel niet af. Wel nieuw is dat een verlies in box 3 kan ontstaan. In het huidige stelsel leidt een per saldo negatieve rendementsgrondslag niet tot een negatief inkomen.
- Hier gaat wel een fiscale prikkel vanuit om de eerste tweede woning of de aanschaf van roerende zaken in eigen gebruik met vreemd vermogen te financieren.

Beslispunt 3 – Budgettaire gevolgen en dekking

Conform wat u eerder heeft aangegeven hebben wij de ramingen verder uitgewerkt en een aantal dekkingsopties onderzocht die budgettair neutraal zijn. Wij vernemen graag welke variant uw voorkeur heeft, zodat deze verder uitgewerkt kan worden in aanloop naar de internetconsultatie.

Kern beslispunt 3 – Budgettaire gevolgen en dekking

- Een budgetneutraal nieuw stelsel volgens de lijnen zoals door u besloten is mogelijk. Wel lijkt het onontkoombaar om het eigen gebruik van niet-verhuurde onroerend zaken te belasten en om het tarief te verhogen. Een optie die budgettair 'rondloopt' is het uit- of afstellen van carry-back verliesverrekening. In dit beslispunt treft u de ramingen en sleutels van enkele opties.
- De geraamde varianten zijn gebaseerd op vermogensaanwas, met uitzondering van niet-beursgenoteerde aandelen in start-ups, scale-ups en familiebedrijven (vermogenswinst) en van onroerend goed.

- Onroerend goed is belast op basis van vermogenswinst, met daarbij in alle varianten een forfait voor eigen gebruik minus kosten indien de zaak niet langdurig[1] is verhuurd. Economisch bezien komt dit forfait uit op ca. 4%. Is de zaak wel langdurig verhuurd, dan zijn werkelijke huurinkomsten belast en werkelijke kosten aftrekbaar. Voor onroerende zaken die onder de vermogenswinstbelasting vallen, zijn de werkelijke financieringslasten (rente) aftrekbaar.
- Uitzondering hierop is de eerste woning in box 3 voor hoofdzakelijk eigen gebruik van ieder huishouden. Voor deze woningen geldt géén vermogenswinst, geen werkelijke kostenaftrek en geen aftrek van werkelijke financieringslasten. Belasting vindt plaats op basis van één forfait. Dat forfait is een percentage van de waarde van deze eerste woning in box 3. Dit forfait kan economisch bezien hoger worden vastgesteld dan het forfait voor eigen gebruik, omdat het meetellen van waardestijging zwaarder weegt dan de aftrek van financieringslasten. Indien u hiervoor kiest, valt het box 3 tarief lager uit dan in de ramingen gepresenteerd.
- U heeft verzocht om bij de hoogte van het forfaits rekening te houden met juridische houdbaarheid en uitvoerbaarheid, wat pleit voor een regime dat aantrekkelijker is dan het vermogenswinstregime en aantrekkelijker dan de overbruggingswetgeving. Met deze randvoorwaarden ligt het voor de hand om het forfait8 voor de eerste woning in box 3 in ieder geval niet veel hoger te kiezen dan het forfait voor eigen gebruik minus kosten exclusief de waardestijging.
- Op basis hiervan hebben wij een variant doorgerekend (Variant 0) met relatief lage forfaits en een vast tarief van 34%. Deze variant bleek niet budgetneutraal. Daarom tonen wij ook drie budgetneutrale[2] varianten en een sleuteltabel met dekkingsopties.
- Vanuit economisch oogpunt is het verstandig om te kiezen voor een variant met een zo gelijkmatig mogelijke heffing tussen de verschillende vermogensbestandsdelen, waarbij de forfaits niet te laag worden gekozen en het tarief zo laag mogelijk is. Vanuit de uitvoering bezien is het logisch om de forfaits niet te hoog te kiezen.
- Desgewenst kan nog een variant doorgerekend worden waarbij het forfait voor de eerste woning in box 3 hóger ligt dan het belasten van onroerende zaken onder de vermogenswinstbelasting.

Tabel: Varianten 0 tot en met 3.

Variant	Budget-neutraal?	Tarief	Heffingvrij inkomen	Verlies-drempel	Forfait eerste woning in box 3	Forfait eigen gebruik min kosten	Carry-back
Variant 0	Nee	34%	€ 1.000	€ 500	2,2%	3,5%	Ja
Variant 1	Ja	37%	€ 1.000	€ 500	2,2%	3,5%	Nee
Variant 2	Ja	35%	€ 1.000	€ 500	3,5%	4,0%	Nee
Variant 3	Ja	37%	€ 1.000	€ 500	4,0%	4,0%	Ja

- Variant 0 levert een forse incidentele derving op in de eerste jaren. Dit komt doordat:
    1) Het basispad (oude stelsel-2022 zonder rechtsherstel) in de eerste jaren relatief veel opbrengt vanwege de recente sterke stijgingen van

[1] Dit vergt een precieze afbakening. Voor de raming is die exacte afbakening minder relevant, omdat inkomsten uit verhuur en eigen gebruik bij elkaar in de buurt liggen en de afbakeningsproblemen bij een minderheid van de onroerende zaken spelen.
[2] Onder "budgetneutraal" verstaan we varianten die binnen één kabinetsperiode (4 jaar) rondlopen.

onroerend goed en aandelen, die een hoog 15-jaars gemiddelde langetermijnrendement tot gevolg hebben. Voor de verdere toekomst gaan we uit van lagere rendementen en op den duur lagere 15-jaars gemiddeldes en daalt de opbrengst van het basispad. Zie "Het te dekken bedrag en cijfers ter achtergrond" hieronder.

2) De ingroei van vermogenswinst op onroerende zaken vanaf de tweede woning zorgt voor een aanzienlijke derving in de eerste jaren. Dit wordt deels gecompenseerd door de heffing op het eigen gebruik. De resterende derving wordt bijna exact gecompenseerd doordat ook verliesverrekening moet ingroeien. In de eerste jaren zijn er nog weinig verliesvoorraden opgebouwd, waardoor de opbrengst hoger is.

- Structureel (op de zéér lange termijn, in onze raming vanaf 2047) levert Variant 0 jaarlijks geld op (tot € 300 mln), omdat ten opzichte van het oude stelsel de grondslag is uitgebreid: ook huurinkomsten en eigen gebruik van onroerende zaken worden belast. Daar tegenover staat wel dat kosten aftrekbaar zijn en dat er een gunstig regime voor de eerste tweede woning is. Deze structurele raming is zo ver in de toekomst en zo onzeker dat wij adviseren er niet al te zeer op te sturen.
- De andere varianten hebben een kleinere of geen incidentele derving die in ieder geval binnen één kabinetsperiode is ingehaald. Het is niet mogelijk om elk jaar exact op 0 uit te komen zonder jaarlijks aan de knoppen te draaien.
- Hoe lager de forfaits worden ingesteld, hoe hoger het tarief in box 3 moet zijn ter compensatie. Bij lagere forfaits betalen spaarders en andere beleggers voor het voordeel van de vastgoedbezitter.

<u>Het te dekken bedrag en cijfers ter achtergrond</u>

- Het basispad voor box 3 is vanaf 2027 het oude stelsel-2022 zonder rechtsherstel, inclusief de structureel aangepaste leegwaarderatio en het structureel verhoogde tarief uit het BP2023.
- Voor het nieuwe box 3-stelsel betekent "budgetneutraal" dat de geraamde opbrengst vanaf 2027 gelijk dient te zijn aan dit basispad. Het nieuwe stelsel wordt dus niet vergeleken met het overbruggingsstelsel, omdat dat slechts tijdelijk is ingeboekt.[3]
- Ook is het niet zo dat het nieuwe stelsel net zoveel moet ophalen als het oude stelsel deed in 2022. Het nieuwe stelsel dient volgens de begrotingsregels te worden vergeleken met hoe het basispad er vanaf 2027 uit zou zien.
- Onderstaande tabel toont het bedrag dat het nieuwe stelsel zal moeten ophalen om budgetneutraal uit te komen. De opbrengst in 2027 is hoog vanwege de tariefverhoging en aanpassing leegwaarderatio en omdat tussen 2020 (laatste realisatiejaar) en 2027 de grondslag sterk in waarde zal zijn gestegen. Dat geldt met name voor onroerend goed, met alleen al in 2021 een waardestijging van 20% voor woningen.
- Tussen 2027 en struc daalt de verwachte opbrengst van het oude stelsel, omdat de huidige forfaits (15-jaars langetermijnrendement) van het oude stelsel relatief hoog zijn. Structureel gaan we bijvoorbeeld uit van minder sterk stijgende woningprijzen (3,7%).[4]

Prijzen 2027	2027	2028	2029	Struc (2060)

[3] Anders dan FIN, heeft het CPB de overbruggingswet in haar ramingen wél structureel ingeboekt. De ramingen voor KiK kunnen hierdoor afwijken.
[4] Dit is in lijn met de ramingen van het CPB. Als woningen altijd met 6% in waarde zouden stijgen, zou op den duur niemand meer een woning kunnen betalen. Dat is dus niet houdbaar.

Te dekken bedrag: raming oude stelsel-2022, incl. intensiveringen BP2023	€ 6,7 mld	€ 6,6 mld	€ 6,5 mld	€ 5,3 mld

Als achtergrond bij deze cijfers toont onderstaande tabel een overzicht van de geraamde verdeling van het vermogen *in 2027* over de verschillende vermogensbestanddelen bij mensen met meer dan € 30.000 p.p. aan bezittingen.[5] [6]

Categorie	**Aantal mensen**	**Bedrag (€)**	**Bedrag (% bezittingen)**
Bezittingen totaal	4,1 mln	€ 808 mld	100%
Vermogen totaal	4,1 mln	€ 501 mld	62%
Bezittingen en schulden uitgesplitst			
Spaargeld	4,0 mln	€ 330 mld	41%
Effecten	1,4 mln	€ 155 mld	19%
waarvan niet-beursgenoteerd	0,1 mln	€ 9 mld	1%
Vorderingen	0,8 mln	€ 47 mld	6%
Overige bezittingen		€ 28 mld	3%
Schulden	1,3 mln	-€ 307 mld	-38%
waarvan schulden bij 1e woning in box 3 voor eigen gebruik		-€ 35 mld	-4%
Onroerend goed	1,0 mln	€ 256 mld	32%
waarvan niet-woningen (vwb en forfait eigen gebruik of huurinkomsten)	0,2 mln	€ 53 mld (40 mld verh.)	7% (5% verh.)
waarvan 1e woning in box 3 eigen gebruik (forfait)	0,6 mln	€ 103 mld	13% (40% van al het onr.gd.)
waarvan andere tweede woning eigen gebruik (vwb en forfait eigen gebruik)	0,3 mln	€ 55 mld	7%
waarvan langdurig verhuurde woning (vwb en huur belast)	0,1 mln	€ 48 mld	6%

Forfaits

Forfait eigen gebruik minus kosten voor niet-verhuurde objecten in vermogenswinstregime

- Een forfait voor eigen gebruik minus kosten van niet-verhuurde onroerende zaken zou normaliter een weergave moeten zijn van de gemiddelde bruto jaarhuur die men voor niet-verhuurde woningen in box 3 zou kunnen ontvangen, minus de gemiddelde kosten. Dit is niet exact te berekenen en verschilt bovendien per jaar.
- Op basis van onderstaande cijfers lijkt 4% (=5% bruto rendement – 1% kosten) economisch gezien het meest realistische getal voor dit forfait, al zou het ons inziens ergens tussen de 3% en de 5% kunnen komen te liggen.

[5] De grens van € 30.000 bezittingen is gekozen om te voorkomen dat de statistieken "vervuild" worden door de miljoenen mensen die vanwege hun kleine vermogen vermoedelijk toch geen box 3 zullen betalen. Anders dan in het huidige stelsel, is er in het nieuwe stelsel geen heffingvrij vermogen meer, waardoor in theorie iedereen in sommige jaren belastingplichtig zou kunnen zijn.

[6] Deze grondslagen zijn opgehoogd naar 2027 en dus hoger dan gerapporteerd voor voorgaande jaren.

- Bij varianten 0 en 1 is bij is ten opzichte van 4% een afslag gemaakt van 0,5%-punt. Om dit te compenseren moet het tarief voor heel box 3 worden verhoogd.
- Wij schatten de jaarhuur in op gemiddeld 5% van de waarde van de onroerende zaak. Volgens een recent rapport van ABN Amro was de jaarhuur ("bruto aanvangsrendement") van verschillende soorten commercieel vastgoed eind 2022 tussen de 5,5% en 6,7% . Voor woningen lag de gemiddelde jaarhuur volgens taxatiebureau Troostwijk eind 2021 gemiddeld tussen de 4,6% en 5,5%. Op basis van cijfers van het gebruik van de leegwaarderatio in box 3 in 2019 schatten wij de gemiddelde jaarhuur van verhuurde woningen in box 3 in 2019 op 5,1%. Inmiddels is dit vermoedelijk gedaald vanwege de sterke stijging van woningwaardes.
- De kosten die mensen maken voor onroerende zaken verschillen ook sterk, maar liggen gemiddeld doorgaans tussen de 0,5% en 1,5% van de waarde per jaar.

Forfait eerste woning in box 3

In het regime voor de eerste woning in box 3 is alleen een forfait van toepassing. Werkelijke financieringskosten zijn niet aftrekbaar, de werkelijke verkoopwinst is niet belast en werkelijke onderhoudskosten zijn niet aftrekbaar. Het verschil met bovenstaand forfait zit er dus in dat financieringskosten zijn inbegrepen en dat het forfait niet een aanvulling is op een belasting van de werkelijke waardestijging. Dit pleit economisch bezien voor een hoger forfait dan hierboven genoemd. U heeft tevens verzocht om in dit forfait rekening te houden met bezwaarschriften en juridische houdbaarheid: dit pleit voor een doelmatigheidsafslag.

- Ten eerste schatten wij het effect van de financieringskosten forfaitair in op ca. -1,3%. Hierbij gaan we uit van een gemiddelde schuldfinanciering van 25% (50% voor de helft afgelost) bij een hypotheekrente van 5,25%.
- Ten tweede schatten wij de waardestijging in op 3,7%.
- Op deze komen wijze komen we economisch beredeneerd uit op een forfait van 6,4% (=4% - 1,3% + 3,7%). Dat is hoger dan de huidige 6% omdat hier zowel waardeontwikkeling als eigen gebruik in zit.
- Om lager uit te komen dan onder de overbruggingswet en dit regime relatief aantrekkelijk te maken t.o.v. van het vermogenswinstregime (met het oog op de juridische houdbaarheid) kan vervolgens een doelmatigheidsafslag worden gemaakt. Dat is met name bij dit forfait van belang, omdat de werkelijke waardeontwikkeling kan schommelen en pas bij verkoop wordt verzilverd.
- Om aantrekkelijker te zijn dan het vermogenswinstregime, ligt het voor de hand om de doelmatigheidsafslag minstens even hoog te maken als bij het andere forfait op eigen gebruik. Bovendien lijkt het voor het gevoel van belastingplichtigen verstandig om het forfait ook in absolute zin niet (veel) hoger te maken dan het forfait voor eigen gebruik[7].
- Vervolgens kan een doelmatigheidsafslag worden toegepast om de 3,7% waardestijging in het forfait te verlagen.
- In Variant 0 is een afslag van 0,5%-punt genomen op het forfait voor eigen gebruik. Op het forfait van de eerste tweede woning is vervolgens een doelmatigheidsafslag gemaakt van 3,7% om de invloed van waardeontwikkeling in het geheel te neutraliseren.

[7] In werkelijkheid kunnen de forfaits niet zomaar met elkaar worden vergeleken, omdat het forfait voor eigen gebruik géén financieringslasten en géén waardeontwikkeling omvat.

- Dat is een forse afslag, die bovendien kostbaar is. In de varianten 2 en 3 is de afslag nog steeds significant, zodat het forfait uitkomt op 3,5% (Variant 2, afslag van 2,9%-punt) of 4% (Variant 3, afslag van 2,4%-punt). Het is ook mogelijk om een kleinere afslag te kiezen.

Raming en sleutels

Onderstaande tabel toont de raming van de doorgerekende varianten uitgesplitst naar jaar. In alle gevallen is ervan uitgegaan dat niet-beursgenoteerde aandelen in start-ups, scale-ups en familiebedrijven onder een vermogenswinstregime vallen.

Tabel: Budgettaire opbrengst per variant in miljarden euro's.[8]

	Variant 0		Variant 1		Variant 2		Variant 3	
Forfait eerste woning	2,2%		2,2%		3,5%		4%	
Forfait eigen gebruik	3,5%		3,5%		4%		4%	
Carry-back?	Ja, 1 jaar		Nee		Nee		Ja, 1 jaar	
Tarief	34%		37%		35%		37%	
Jaar	In jaar	Cum.	In jaar	Cum.	In jaar	Cum.	In jaar	Cum.
2027	-0,7	-0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,3	0,3
2028	-1,2	-1,9	0,0	0,8	0,0	0,8	-0,2	0,1
2029	-1,0	-2,9	-0,2	0,6	-0,2	0,6	-0,1	0,0
2030	-1,0	-3,9	-0,2	0,4	-0,2	0,4	0,0	-0,1
2031	-0,9	-4,8	-0,2	0,1	-0,2	0,2	0,1	0,0
2032	-0,8	-5,6	-0,2	0,0	-0,2	0,1	0,1	0,1
2033	-0,7	-6,4	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,3	0,4
2034	-0,6	-7,0	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,3	0,7
2035	-0,6	-7,6	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,4	1,0
2036	-0,5	-8,1	0,1	-0,2	0,1	0,1	0,5	1,5
2037	-0,4	-8,5	0,1	-0,1	0,1	0,2	0,5	2,0
2038	-0,4	-8,9	0,1	0,0	0,2	0,4	0,5	2,6
2039	-0,2	-9,1	0,2	0,2	0,3	0,6	0,6	3,2
2040	-0,2	-9,3	0,2	0,4	0,3	1,0	0,7	3,9
2041	-0,2	-9,5	0,3	0,7	0,3	1,3	0,7	4,7
2042	-0,2	-9,7	0,4	1,1	0,4	1,7	0,8	5,5
2043	-0,1	-9,8	0,4	1,4	0,4	2,1	0,8	6,3
2044	-0,1	-9,9	0,4	1,8	0,5	2,6	0,9	7,2
2045	-0,1	-10,0	0,5	2,3	0,5	3,1	0,9	8,1
2046	-0,0	-10,0	0,5	2,8	0,6	3,6	1,0	9,1
2047	0,0	-10,0	0,5	3,3	0,6	4,2	1,0	10,1
2048	0,0	-9,9	0,6	3,9	0,7	4,9	1,1	11,1
2049	0,1	-9,8	0,6	4,5	0,6	5,5	1,1	12,2
2050	0,1	-9,7	0,6	5,1	0,7	6,2	1,1	13,3
2051	0,2	-9,5	0,6	5,7	0,7	6,9	1,1	14,4

[8] NB: Cijfers zijn nu doorgerekend door op Variant 0 de sleutels toe te passen. Voor de versie van deze nota naar de stas zullen wij de varianten exact doorrekenen. Dat kan nog kleine verschillen opleveren.

2052	0,2	-9,3	0,6	6,3	0,7	7,6	1,1	15,6
2053	0,2	-9,1	0,7	7,0	0,7	8,3	1,2	16,7
2054	0,3	-8,8	0,7	7,7	0,8	9,1	1,2	17,9
2055	0,3	-8,5	0,7	8,4	0,8	9,9	1,2	19,1
2056	0,3	-8,2	0,7	9,2	0,8	10,7	1,2	20,4
2057	0,3	-7,9	0,7	9,9	0,8	11,5	1,2	21,6
2058	0,3	-7,6	0,8	10,7	0,8	12,4	1,3	22,9
2059	0,3	-7,3	0,8	11,4	0,9	13,2	1,3	24,2
2060 (struc)	0,3		0,8		0,9		1,3	

- Zoals eerder beschreven, neemt de raming van het basispad langzaam af, waardoor de derving van de varianten langzaam afneemt en later omslaat in opbrengst.
- De ingroei van vermogenswinst op onroerende zaken vanaf de tweede woning in box 3 zorgt voor een aanzienlijke derving in de eerste jaren. Deze derving wordt bijna exact gecompenseerd doordat ook verliesverrekening moet ingroeien. In de eerste jaren zijn er nog weinig verliesvoorraden opgebouwd, waardoor de opbrengst hoger is.
- Het niet belasten van eigen gebruik van niet-verhuurde onroerende zaken (anders dan de eerste woning in box 3) zou tot een aanvullende derving leiden van € 650 miljoen per jaar. Daarom is in alle varianten gerekend met een forfait op eigen gebruik. Wanneer eigen gebruik niet zou worden belast, zou dit ook gevolgen hebben voor de bepaling van het forfait voor de eerste box 3-woning.
- Het uit- of afstellen van carry-back verliesverrekening zorgt voor forse extra opbrengst op de korte termijn, omdat verliezen pas later kunnen worden verrekend. Op de lange termijn geeft dit nauwelijks opbrengst. Daarmee is het budgettair gezien een handige maatregel om de incidentele derving te dekken zonder extra structurele over-opbrengst. Voor de Belastingdienst is carry-back verrekening veel werk om in te voeren, omdat het de aanpassing van reeds vastgestelde aangiftes vereist. Het niet toestaan van carry-back geeft belastingplichtigen wel een liquiditeitsnadeel bij het optreden van negatieve rendementen. Zij kunnen deze dan pas later verrekenen met toekomstige positieve rendementen middels carry-forward.

Onderstaande tabel toont sleutels voor een aantal dekkingsopties, ten opzichte van Variant 0. Bij combinatie van meerdere sleutels kan de raming iets afwijken.

Tabel: Sleutels voor dekkingsopties ten opzichte van Variant 0

	2027	2028	2029	2030	struc
Tarief +1%	160	150	150	150	150
Heffingvrij inkomen - €100	65	65	65	65	65
Verliesdrempel + €500	15	30	30	30	45
Forfait 1e tweede woning + 0,5%	103	103	103	103	103
Forfait eigen gebruik vwb + 0,5%	100	100	100	100	100
Toptarief van +1%-punt vanaf een box 3-inkomen van € 83.000 [9] [10]	40	35	35	35	60

[9] De schijfgrens in box 2 ligt vanaf 2024 op € 67.000 dividend. Rekening houdend met 19% vpb komt dat overeen met € 83.000 winst bij de vennootschap. Daarom is voor deze grens gekozen. Uiteraard kan dit worden

Geen carry-back verliesverrekening	850	690	350	240	10
Vermogensaanwas ipv vermogenswinst niet-beursgenoteerde aandelen start-ups, scale-ups en familiebedrijven	155	110	95	80	20

Communicatie
Na de gemaakte keuzes en duidelijkheid over de verzenddatum van de brief gaat communicatie aan de slag met een persbericht en social media berichten, deze worden separaat aan u voorgelegd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

aangepast. Bij een rendement van 4% komt een inkomen van € 83.000 overeen met een belegd vermogen van ruim € 2 miljoen.
[10] Sleutel geldig tot een maximaal toptarief van 40%. Bij hogere toptarieven neemt het gedragseffect toe en is de opbrengst kleiner.

Ministerie van Financiën

Heden
TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directie Directe Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Memo box 3 - ambtelijke vierhoek

Datum
22 augustus 2023

Notanummer
2023-0000193222

Bijlagen
1. Memo ambtelijke vierhoek
2. Brief Tweede Kamer
3. Concept MvT

24.08.23
Akkoord
MC

Aanleiding

Tijdens de politieke vierhoek op 4 juli jl. is afgesproken dat het toekomstige stelsel box 3 nog terugkomt in de vierhoek voordat stukken worden aangeboden aan de Ministerraad en eventueel gestart kan worden met de internetconsultatie. Bijgevoegd treft u het memo voor de vierhoek, een aangepaste versie van de brief en nogmaals de concept memorie van toelichting.

Beslispunt

Bent u akkoord met bijgevoegd memo aan de ambtelijke vierhoek? Zo ja, dan versturen wij het memo, de memorie van toelichting en de aangepaste brief vrijdag 25 augustus aan de ambtelijke vierhoek.

Kernpunten

- In het memo wordt het besluit voorgelegd of de ambtelijke vierhoek in kan stemmen met doorgeleiding van de stukken aan de politieke vierhoek.
- In het memo wordt het volgende toegelicht:
  - De reden om het nieuwe stelsel te consulteren via internet ondanks de demissionaire status van het kabinet
  - De contouren van het nieuwe stelsel (niet gewijzigd ten opzichte van de laatste politieke vierhoek vóór het reces)
  - De budgettaire gevolgen en dekkingsopties. Conform de bespreking op 17 augustus worden er meerdere varianten gepresenteerd voor de hoogte van het forfait (waarvan er uiteindelijk één in de internetconsultatie/brief belandt) en een sleuteltabel, die allemaal gepresenteerd kunnen worden in de brief aan de Tweede Kamer.
- De brief hebben wij al zoveel mogelijk aangepast naar aanleiding van de bespreking op 17 augustus. In het memo wordt toegelicht dat wanneer er niet wordt overgegaan tot internetconsultatie, de brief wordt aangepast conform dit besluit en dat de brief zal worden aangevuld als overgegaan is tot een keuze voor de hoogte van het forfait voor de eerste woning in box 3.
- Bij het memo worden als bijlage de brief aan de Tweede Kamer en het algemeen deel van de memorie van toelichting aangeboden (deze hebben wij nog niet aangepast, wij zullen dit doen zodra wij uw aantekeningen hebben ontvangen). In het memo wordt gemeld dat de wettekst, artikelsgewijze toelichting en een eventuele bijlage met specifieke vragen voor de internetconsultatie bij de MR worden meegestuurd.

Communicatie
Niet van toepassing

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlage 2 – Tabel varianten onroerend goed

Leeswijzer tabel

Uitgangspunten varianten

- De kleuren (groen, geel, rood) in de tabel geven een *relatieve* vergelijking tussen de varianten weer: welke variant scoort per beoordelingsaspect beter dan andere varianten? Het is niet zo dat rood "onacceptabel" betekent of dat groen "fantastisch" betekent. Voor de uiteindelijke keuze tussen de verschillende varianten is eveneens van belang hoe zwaar we de verschillende aspecten wegen om de voorkeursvariant te bepalen; de voorkeursvariant is niet eenvoudigweg een optelling van groene scores.
- We gaan voor alle varianten uit van éénjarige forfaits (waardeontwikkeling over 1 jaar in plaats van gemiddelden over een aantal jaren zoals nu het geval is in box 3).
- Eénjarige forfaits leiden tot meer fluctuaties in het inkomen en daarmee tot burgereffecten en meer uitvoeringskosten. Dit is inherent aan een vermogensaanwasbelasting.
- We gaan voor alle varianten uit van tijdsevenredige toepassing van het forfait (schalen).
- Grondslag: bij woningen gaan we bij de forfaits uit van de WOZ-waarde op 1-1 van het jaar (t-1) en bij niet-woningen van de waarde in het economisch verkeer (WEV) op 1-1 van het jaar (t), zoals in huidige situatie. Voor woningen kunnen we de WOZ-waarde voorinvullen in de aangifte, gelijk aan de huidige situatie.
- Forfaits voor de waardeontwikkeling zijn gebaseerd op gelijkblijvende kwaliteit; dat wil zeggen dat vastgoedbezitters objecten wel onderhouden, maar niet verbeteren. Forfaits voor de kosten zijn gebaseerd op onderhoudskosten, niet op verbeteringskosten.
- De leegwaarderatio blijft bestaan (bij voorkeur geactualiseerd).
- Voor alle varianten geldt dat er nog uitzoekpunten zijn op detailniveau, bijvoorbeeld hoe om te gaan met rechten op onroerende zaken (bijvoorbeeld vruchtgebruik) en gemeubileerde verhuur. Voor deze tabel gaan we uit van volledig economische en juridische eigendom in de onroerende zaak.
- Alle gegevens die nodig zijn, zijn voor een burger beschikbaar (openbare registers of documentatie over de onroerende zaak).
- Voor de berekening van het forfait is de eindwaarde in het belastingjaar niet relevant. Dit geldt eveneens voor aan- en verkoopwaarden (of kosten van aan- en verkoop).
- Kosten[1] brengen we in alle varianten op forfaitaire wijze in mindering; dit kan ook gedifferentieerd tussen ten minste woningen en niet-woningen.
- Uit het conceptrapport van het onderzoek naar de kosten door Koëter Vastgoed Adviseurs is gebleken dat we de kosten redelijkerwijs naar enkele (hoofd)rubrieken kunnen benaderen, maar dat deze een samenhang kennen met de gebouwoppervlakte.

Algemene effecten van alle varianten (zijn in de tabel niet afzonderlijk benoemd)

- Geen werkelijke kostenaftrek; de kostenaftrek is in alle varianten forfaitair bepaald en investeringen nemen we niet mee (niet aan de aftrekkant en niet aan de inkomstenkant). Dit betekent dat er geen fiscale prikkel is tot verduurzaming en onderhoud of verbetering.
- Voor alle varianten geldt dat deze niet (te) veel doenvermogen vragen.
- Alle varianten leiden tot aanzienlijke IV investeringen, aangezien het systeem werkelijk rendement voor geheel box 3 tot nieuwbouw noopt. In de varianten noemen we alleen de extra IV investeringen die verband houden met de betreffende variant en afgezet tegen de andere varianten.
- De hoofdregel bij het toetsen van de varianten op uitvoerbaarheid is: hoe minder gegevens benodigd om inkomen te bepalen, hoe minder IV benodigd en hoe minder doenvermogen en daardoor minder foute aangiften. Minder foute aangiften leidt tot minder benodigd toezicht (en bij afwezigheid daarvan tot minder handhavingstekorten).
- We nemen aan dat de mate waarin bezwaren voorkomen (voor beoordeling uitvoerbaarheid ook zeer relevant) afhangt van de hoogte van het forfait (hoe lager, hoe minder), van de mate van aansluiting op het werkelijk rendement en tevens van toezicht op gegevens (minder correcties, dan minder bezwaar).[2]

[1] In de forfaits nemen we niet alle kosten op (verbetering/verduurzaming onder andere niet).
[2] Ook een laag forfait kan voor een individuele belastingplichtige er nog steeds ver naast zitten. Helemaal bij de varianten 1a., 1c. en 1d. waarin het forfait eigenlijk alleen ziet op de aanwas en een deel van de kosten. Daarnaast kan een te laag forfait (en het niet belasten van huurinkomsten) leiden tot bezwaren van bezitters van andere vermogensbestanddelen die we wel naar hun volledige inkomen belasten. De Landsadvocaat merkte in zijn advies op dat een lager forfait voor onroerend goed mogelijk kwetsbaar is.

	Variant 1a.	Variant 1b.	Variant 1c.	Variant 1d.	Variant 1e.
			Voorkeursvariant Werkgroep in combinatie met variant 1e.		***Differentiatie tussen woningen en niet-woningen heeft de voorkeur vanwege grote verschillen. Overige differentiaties nader onderzoeken op juridische houdbaarheid, IV capaciteit en effect op aantal bezwaren.***
	Eén forfait voor de waardeontwikkeling minus de kosten van onroerende zaken. Zowel de huurinkomsten uit verhuur als eigen gebruik zijn niet belast. Forfait voor woningen is in een normaal jaar bijvoorbeeld 3,5% (4% waardestijging minus 0,5% kosten).	Eén forfait voor het totaalrendement: de waardeontwikkeling, huurinkomsten/eigen gebruik minus de kosten. Zowel de huurinkomsten uit verhuur als eigen gebruik zijn belast. Forfait voor woningen is in een normaal jaar bijvoorbeeld 7% (4% waardestijging, 4% huurinkomsten, 1% kosten).	Een forfait voor de waardeontwikkeling minus de kosten van onroerende zaken, net als bij variant 1a. Daarnaast belasten we de werkelijke inkomsten uit verhuur op de meest eenvoudige wijze: via de kale huurprijs en forfaitaire aftrek voor extra kosten van verhuurders. Eigen gebruik is niet belast.	Een afzonderlijk forfait voor verhuurde onroerende zaken (zoals bij variant 1b.) en een afzonderlijk forfait voor niet verhuurde onroerende zaken (zoals bij variant 1a.). Het extra deel van het forfait dat ziet op verhuur gaan we schalen naar het aantal dagen verhuur/niet verhuur.	Voor alle varianten 1a. tot en met 1d. geldt dat we in de forfaits voor de waardeontwikkeling (inclusief de daarmee samenhangende reguliere onderhoudskosten) onderscheid kunnen maken tussen woningen en niet-woningen en voor niet-woningen naar type. Onderscheid voor woningen naar provincie raden we af vanwege het risico op schijnnauwkeurigheid. Voor de kosten kunnen we onderscheid maken naar type woning en type niet-woning en naar oppervlakte (m2).

Coalitie-akkoord					
	Niet conform het coalitieakkoord: niet werkelijk belasten van waardeontwikkeling en geen werkelijke huur-opbrengst belasten.	Alle effecten van variant 1a.	Deels werkelijke huuropbrengsten.	Alle effecten van variant 1a.	Alle effecten van variant 1a.
Aansluiting werkelijk rendement / juridische houdbaarheid					
	Vanwege grote spreiding in waarde-ontwikkeling is een forfait in veel gevallen een slechte benadering en daardoor juridisch kwetsbaar (dit kan ook uitvoeringstechnische en budgettaire gevolgen hebben). Het vrijstellen van huurinkomsten is niet in lijn met het systeem van box 3. In box 1 en 2 zijn wel verhuuropbrengsten belast, lokt mogelijk arbitrage uit.	Vanwege grote spreiding in waarde-ontwikkeling is een forfait in veel gevallen een slechte benadering en daardoor juridisch kwetsbaar (dit kan ook uitvoeringstechnische en budgettaire gevolgen hebben). Eén forfait voor totaalrendement is mogelijk minder kwetsbaar omdat het totaalrendement mogelijk beter aansluit bij het totaalrendement in individuele situaties. Er is geen sprake van vergelijken met aparte deelforfaits voor waardeontwikkeling, huur en kosten.	Vanwege grote spreiding in waarde-ontwikkeling is een forfait in veel gevallen een slechte benadering en daardoor juridisch kwetsbaar (dit kan ook uitvoeringstechnische en budgettaire gevolgen hebben). Betere aansluiting bij werkelijk rendement doordat we uitgaan van werkelijke huur-inkomsten.	Zie nadelen variant 1b. Forfait voor verhuur bevoordeelt vooral verhuurders die hoge huren vragen. Verhuurders in sociale en middensegment kunnen een forfait krijgen dat hoger is dan de wettelijke maximering. Dit is een risico. Een forfait zit er vaak naast: in 2019 werd voor 30% van de verhuurde woningen in box 3 een jaarhuur ontvangen van meer dan 7% van de WOZ-waarde, terwijl voor 26% van de verhuurde woningen de jaarhuur minder dan 4% van de WOZ-waarde was.	Meer differentiatie zorgt tot op zekere hoogte voor een betere aansluiting bij het werkelijk rendement en daarmee voor minder juridische kwetsbaarheid. Differentiëren tussen woningen en niet-woningen vergroot de nauwkeurigheid van een forfait voor de waardeontwikkeling aanzienlijk, omdat niet-woningen doorgaans nauwelijks in waarde stijgen. Differentiëren voor woningen naar provincie geeft ook een verbetering in nauwkeurigheid, maar deze is relatief beperkt. Zie ook de cijfers in de bijlage. Differentiatie heeft ook grenzen: ook bij een gedifferentieerd forfait blijft een grote afwijking van het individuele

					werkelijke rendement bestaan.
Budgettair					
	Niet belasten verhuur-opbrengsten kost structureel geld ten opzichte van werkelijk rendement (~ € 0,7 mld).	Extra opbrengst ten opzichte van werkelijk rendement door belasten eigen gebruik (> € 1 mld).	Geen grote derving of extra opbrengst.	Geen grote derving of extra opbrengst, mits het forfait de gemiddelde huur-opbrengsten weerspiegelt.	
Doen-vermogen					
	Een relatief kleine groep financieel kwetsbare mensen zal stress ervaren door een (onverwacht) hoge aanslag en de noodzaak om een betalingsregeling te treffen. In jaren van een sterke stijging van de woningprijzen kan deze groep significant groter zijn. Resulterende stress kan het doenvermogen van mensen tijdelijk negatief beïnvloeden.	Alle effecten van variant 1a. Ten opzichte van variant 1a. zal het belasten van huur-inkomsten en de hogere aanslag bij meer financieel kwetsbare mensen leiden tot stress en resulterende negatieve impact op het doen-vermogen.	Alle effecten van variant 1b. Extra uitvraag: werkelijke kale huurinkomsten. Veel mensen moeten dit sowieso opgeven voor de leegwaarderatio. De belasting hiervan voor het doenvermogen is naar verwachting beperkt.	Alle effecten van variant 1b. Extra uitvraag: het aantal dagen verhuur. De belasting hiervan voor het doenvermogen is naar verwachting beperkt.	Alle effecten van variant 1a. Nieuwe extra uitvraag bij variant 1e.: adres en type onroerende zaak. Mensen kunnen info online vinden, (op den duur) mogelijk vooringevuld. Belasting hiervan voor het doenvermogen is naar verwachting beperkt.
Uitvoering:[3] Vragen op aangifte					
	WOZ-waarde (in VIA). of WEV bij niet-woningen	Alle effecten van variant 1a.	Alle effecten van variant 1a.	Alle effecten van variant 1a.	Alle effecten van variant 1a.

[3] Bij een Uitvoeringstoets zijn de kwantitatieve gevolgen voor de Uitvoering zichtbaar.

	Huurinkomsten voor leegwaarderatio. Extra uitvraag ten opzichte van huidig stelsel: periode eigendom in belastingjaar.		Met extra uitvraag: werkelijke kale huurinkomsten (bij woningen vaak gelijk aan huurinkomsten voor leegwaarderatio).	Met extra uitvraag: aantal verhuurde dagen.	Nieuwe extra uitvraag bij variant 1e. Provincie en type onroerende zaak.
Uitvoering: IV IH (effecten ten opzichte van andere varianten)					
	Minder gegevens benodigd en daardoor minder IV investering ten opzichte van andere varianten.	Alle effecten van variant 1a.	Extra IV investering in verband met een extra forfait en extra uitvraag huurinkomsten. 50 IV dagen extra per extra vraag. Hiervoor geldt een marge van 50%; dit is een eerste schatting. Bij de Uitvoeringstoets kan dit nog anders uitpakken.	Extra IV investering in verband met extra forfait en extra uitvraag dagen verhuur. 50 IV dagen extra per extra vraag. Hiervoor geldt een marge van 50%; dit is een eerste schatting. Bij de Uitvoeringstoets kan dit nog anders uitpakken.	Naarmate het aantal benodigde gegevens groter is en we een groter aantal verschillende forfaits hanteren, is meer IV investering nodig. 100 IV dagen extra per vraag. Hiervoor geldt een marge van 50%; dit is een eerste schatting. Bij de Uitvoeringstoets kan dit nog anders uitpakken.
Uitvoering: IV Gegevens					
	Gegevens zijn beschikbaar in basisregistraties en mogelijk te ontsluiten voor VIA en/of (geautomatiseerd) toezicht. De hieraan verbonden (IV) kosten en de termijn wanneer dit haalbaar is, zijn onbekend. Hiernaar is	Alle effecten van variant 1a.	De huurgegevens zijn niet beschikbaar; hiervoor is geen registratie ingericht. Er is dus geen IV gegevensimpact in verband met inwinnen gegevens. Wanneer een huurregister beschik-baar komt, zal voor het gebruik daarvan voor VIA en (geautomati-	Er is geen informatie beschikbaar ten aanzien van het aantal dagen verhuur; hiervoor is geen registratie ingericht. Er is dus geen IV gegevensimpact in verband met inwinnen gegevens.	Gegevens zijn (mogelijk) beschikbaar in basisregistraties en mogelijk te ontsluiten voor VIA en/of (geauto-matiseerd) toezicht. Afhankelijk van de keuze voor te onderscheiden gegevens zullen we dit onderzoeken. De hieraan verbonden (IV) kosten en de termijn wanneer dit haalbaar is,

	nader onderzoek nodig.		seerd) toezicht een IV investering nodig zijn. De hieraan verbonden kosten zijn onbekend en zullen we dan moeten onderzoeken.		zijn onbekend. Hiernaar is nader onderzoek nodig.
Uitvoering: Toezicht					
	Extra toezicht nodig op één extra vraag. Gegevens zijn nu niet beschikbaar voor (geautomatiseerd) toezicht. Zie IV gegevens.	Alle effecten van variant 1a.	Alle effecten van variant 1a. Ten opzichte van variant 1a. is extra toezicht nodig op werkelijke huur-inkomsten. Geen contra informatie beschikbaar zolang er geen huurregister is. Beoordeling wijzigt in "groen" bij huurregister.	Alle effecten van variant 1a. Ten opzichte van variant 1a. is extra toezicht nodig op werkelijke verhuurde dagen. Geen contra informatie beschikbaar.	Alle effecten van variant 1a. Extra toezicht nodig op extra vragen. Gegevens zijn nu (nog) niet beschikbaar voor (geautomatiseerd) toezicht. Zie IV gegevens.
Uitvoering: Bezwaar					
	Hangt vooral af van hoogte forfait: hoe lager, hoe minder bezwaar tegen inkomen box 3 uit onroerende zaken. Bij een te laag forfait mogelijk wel bezwaar van belastingplichtigen met andere vermo-gensbestanddelen. Bij gemiddeld forfait: juridisch risico en bezwaren. Bij groter risico op bezwaar meer	Alle effecten van variant 1a. Meer bezwaar dan bij variant 1a. omdat het forfait hoger is.	Alle effecten van variant 1a. Voor extra vraag: naarmate meer correcties door toezicht, meer bezwaren.	Alle effecten van variant 1a. Voor extra vraag: naarmate meer correcties door toezicht, meer bezwaren. Apart forfait voor huurinkomsten kan tot bezwaren leiden van verhuurders in het sociale en midden-segment met gemaximeerde huurprijs, wanneer het	Alle effecten van variant 1a. Het onderscheid woning/niet woning zal leiden tot een betere aansluiting bij de werkelijkheid en minder bezwaren. Overige verfijningen kunnen tot extra bezwaren leiden van belasting-plichtigen waarvoor de verfijning in hun geval niet

	behoefte aan een tegenbewijsregeling of stelsel op basis van werkelijk rendement.			forfait hoger is dan dit maximum. De leegwaarderatio kan dit effect in sommige gevallen iets mitigeren.	leidt tot een redelijke uitkomst.
Overige effecten					
	Niet (expliciet) belasten van de huuropbrengst zorgt voor ongelijke behandeling van vermogen waardoor een fiscale prikkel ontstaat om aandelen/ spaargeld om te zetten in onroerend goed. Box 3 behoudt daardoor een fiscaal relatieve aantrekke-lijkheid voor verhuurders. Geen fiscale prikkel tot verduurzaming, woningverbetering en/of onderhoud.	Geen fiscale prikkel tot verduurzaming, woningverbetering en/of onderhoud. Het is nadelig om een woning met gereguleerde huur te verhuren, omdat huuropbrengsten dan relatief lager zijn, maar het forfait hier geen rekening mee houdt. De (geactualiseerde) huurwaarde ratio mitigeert dit effect. Omdat eigen gebruik ook is belast, is verhuur in verhouding gunstiger. Prikkel tegen leegstand. Meer mensen met liquiditeitsproblemen vanwege hogere belasting niet-verhuurders.	Geen fiscale prikkel tot verduurzaming, woningverbetering en/of onderhoud.	Nadelig om een woning met gereguleerde huur te verhuren, omdat huuropbrengsten dan relatief lager zijn, maar het forfait hier geen rekening mee houdt. De leegwaarderatio kan dit effect in sommige gevallen iets mitigeren. Geen fiscale prikkel tot verduurzaming, woningverbetering en/of onderhoud.	

1a: waardeontwikkeling en kosten forfaitair, vrijstellen huur/pacht en eigen gebruik

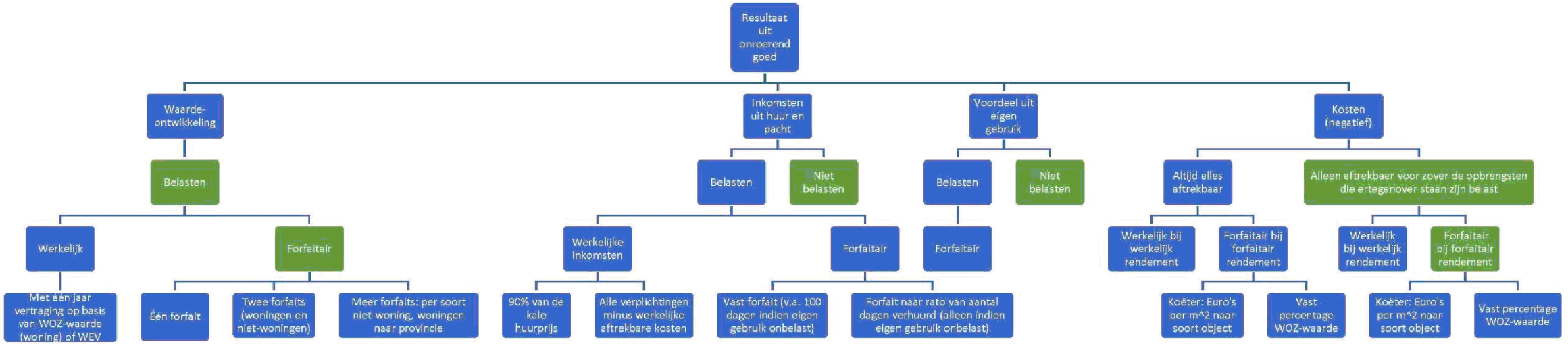

- Relatief eenvoudige variant
- Vrijstellen huur levert forse derving op (~ 700 mln)
- Politiek wellicht gevoelig: belastingvoordeel voor verhuurders

1b: het totaalrendement (inclusief huur en eigen gebruik) forfaitair belasten

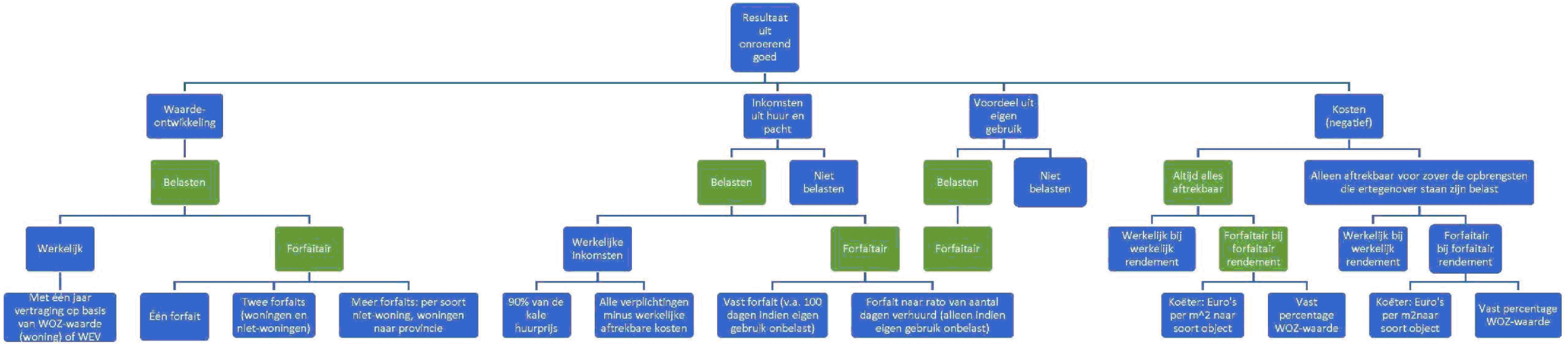

- Lijkt potentieel de meest eenvoudige variant
- Belasten eigen gebruik levert fors budgettair voordeel op (> 1 mld)
- Politiek wellicht gevoelig: meer kans op liquiditeitsproblemen

1c: Op forfaitaire wijze 90% (of ander percentage) van de werkelijke kale huurprijs belasten

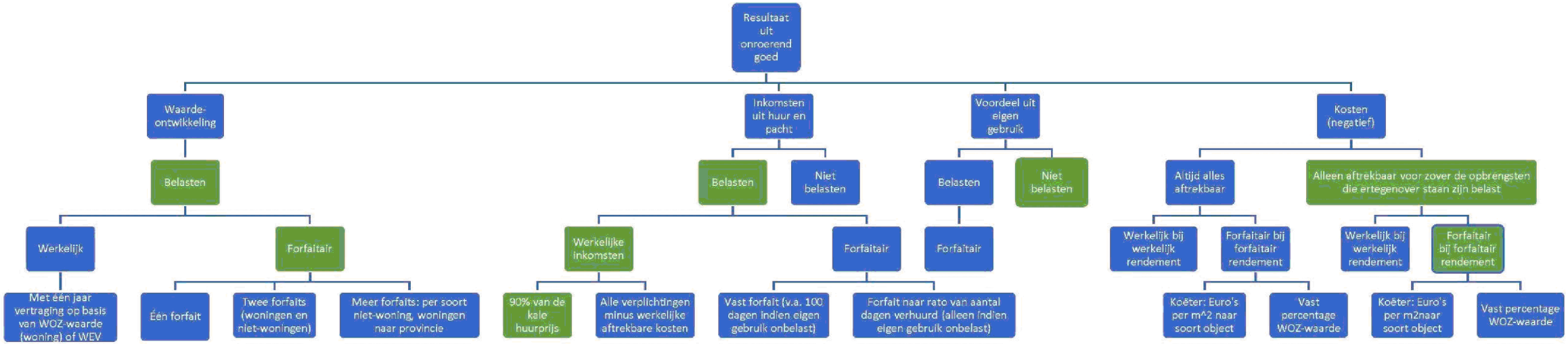

- Opgeven kale huurprijs, aantal dagen verhuurd niet nodig om op te geven
- Geen grote derving of extra opbrengst
- Politiek wellicht minder gevoelig, niet volledig forfaitair maar wel relatief eenvoudig

1d: een hoger of apart forfait voor verhuurd onroerend goed, eigen gebruik vrijgesteld

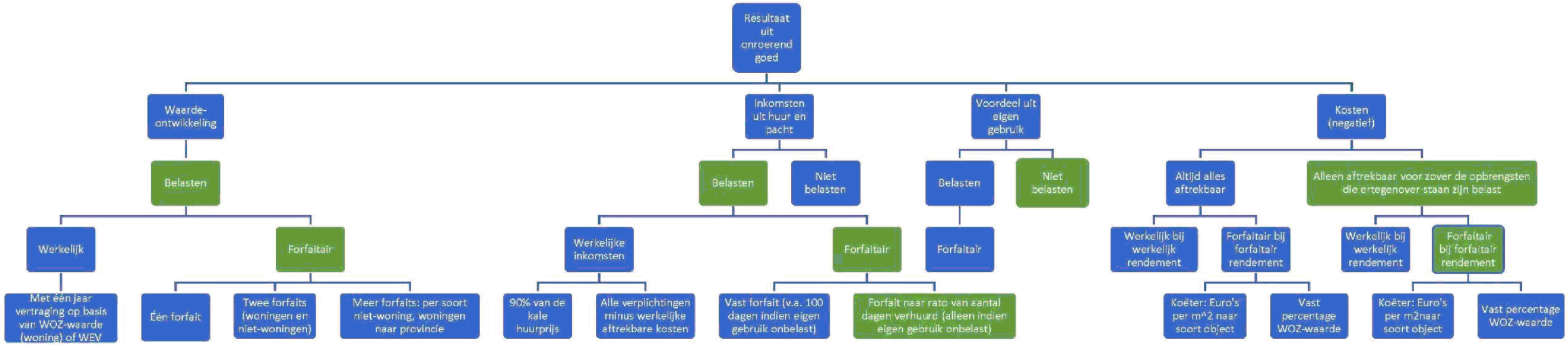

- Minder eenvoudige variant: opgeven aantal dagen verhuur
- Geen grote derving of extra opbrengst
- Politiek wellicht minder gevoelig, na eerste indruk had dit voorkeur stas
- Forfait huurinkomsten mogelijk ingewikkeld vanwege huurprijsbeperkingen, BZK niet voor

Bijlage 4 – Cijfers van onroerend goed in box 3

1. Macrocijfers onroerend goed in box 3

Er werd in 2019 in totaal 165 miljard euro aan onroerend goed aangegeven in box 3, door 953.000 mensen. Daarmee bestaat 28% van alle box 3 bezittingen uit onroerend goed. Een deel van deze bezittingen werd aangegeven door personen die uiteindelijk geen belasting hoefden te betalen, omdat zij niet boven het heffingvrij vermogen uitkwamen. In het nieuwe stelsel gaan veel van hen wel box 3 betalen, daarom nemen we hen ook mee in deze analyse. De cijfers zijn daarom hoger dan de cijfers genoemd in de contourennota.

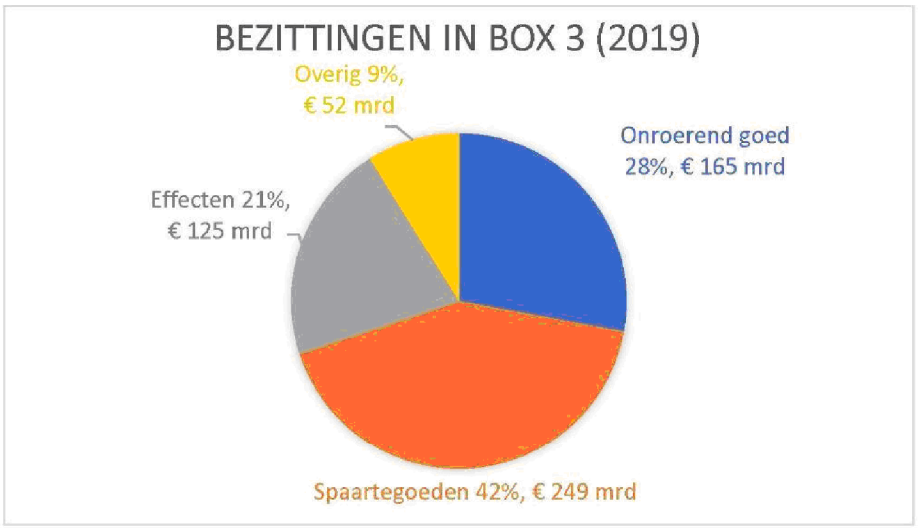

In onderstaande figuur splitsen we het onroerend goed uit in verschillende categorieën.

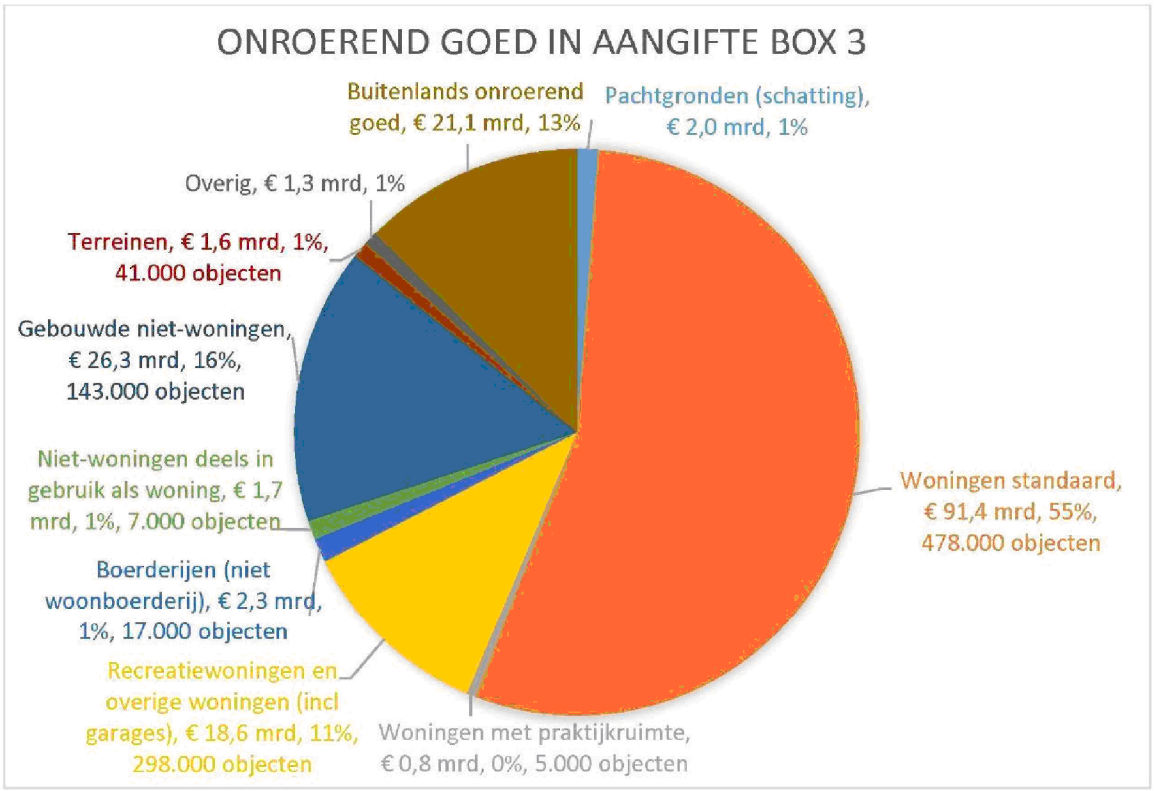

- 13% van het onroerend goed is gelegen in het buitenland. Hiervan is onbekend of het gaat om (al dan niet verhuurde) woningen.

- Naar schatting zo'n 1% van het onroerend goed bestaat uit verpachte cultuurgronden. Deze gronden hebben geen WOZ-waardering en worden volgens een apart voorschrift gewaardeerd door de belastingplichtige.
- Het resterende onroerend goed heeft een WOZ-waarde en kunnen we verder opsplitsen naar soort.
- Zo'n 66% (tweederde) van al het onroerend goed bestaat uit "woningen" in Nederland. Hiervan is het grootste deel (55%-punt) een normale woning. Ook een relatief groot deel zijn de "recreatiewoningen en overige woningen". Dit kunnen woningen op een vakantiepark zijn, maar ook garages en parkeerplaatsen die bij een woning horen.
- Zo'n 1% bestaat uit boerderijen of stallen die niet worden bewoond, althans niet door mensen.
- De categorie gebouwde niet-woningen (16%) is zeer divers. Hier zitten horecapanden, winkels, kantoorgebouwen, opslagplaatsen en enkele exotische objecten zoals een geldautomaat, een kinderdagverblijf en een zendmast.
- De categorie terreinen (1%) bestaat uit gronden en wateren.

2. Verhuur

Van de 478.000 gewone Nederlandse woningen in box 3 (ter waarde van 91,4 miljard euro) zijn er naar schatting ca. 139.000 verhuurd met huurbescherming (ter waarde van 20,2 miljard euro). Dat is **22%** van de woningen. Op deze woningen is de leegwaarderatio toegepast.

Het is niet in de aangiftecijfers te achterhalen hoeveel van de woningen tijdelijk wordt verhuurd en hoeveel van de niet-woningen en van het buitenlandse onroerend goed wordt verhuurd. Dit wordt nu immers niet expliciet belast in box 3.

Bij verhuurde woningen is ook de spreiding in de huurinkomsten groot. In 2019 werd voor 30% van de verhuurde woningen in box 3 een jaarhuur ontvangen van meer dan 7% van de WOZ-waarde, terwijl voor 26% van de verhuurde woningen de jaarhuur minder dan 4% van de WOZ-waarde was, zo blijkt uit aangiftegegevens van de Belastingdienst. Dit maakt het moeilijk om met een forfait de werkelijke huurinkomsten goed te benaderen.

3. Verdeling tussen belastingplichtigen

In de aangifte kunnen we niet altijd zien of een onroerende zaak een woning is of niet. Daarom kijken we hoe de *waarde* van het onroerend goed is verdeeld, in plaats van het *aantal* woningen of onroerende zaken. De analyse is gebaseerd op aangiftegegevens over 2019; de gemiddelde woningwaarde was toen **€ 230.000**.

Gemiddeld genomen bezat een onroerendgoedbezitter in box 3 voor **€ 173.000** aan onroerend goed. Dit is lager dan de gemiddelde woningwaarde, omdat sommige mensen slechts gedeeltelijk eigenaar zijn van een onroerende zaak (bijvoorbeeld bij fiscaal partnerschap en bij erfenissen) en omdat er ook niet-woningen zijn met een kleine waarde.

In onderstaande tabel en grafiek is het onroerend goed in de aangifte uitgesplitst naar de waarde van het onroerend goed per belastingplichtige. Te zien is dat ca. 96% van de bezitters van onroerend goed in box 3 ten hoogste 3 keer de gemiddelde woningwaarde bezat (lichtblauw, oranje en grijs). Gezamenlijk bezitten zij ca. **tweederde** van al het onroerend goed in box 3.

Slechts ca. 5.000 mensen bezitten onroerend goed ter waarde van meer dan 10 keer de gemiddelde woning. Wel bezitten zij ca. 16% van al het onroerend goed.

Op basis van deze cijfers lijkt het aandeel in box 3 van beleggers met een grote onroerendgoedportefeuille relatief klein te zijn. Het vrijstellen van kleine onroerendgoedportefeuilles in box 3 zou derhalve een grote budgettaire derving met zich meebrengen (tot mogelijk de helft van de box 3 opbrengst in een stelsel op basis van werkelijk rendement).

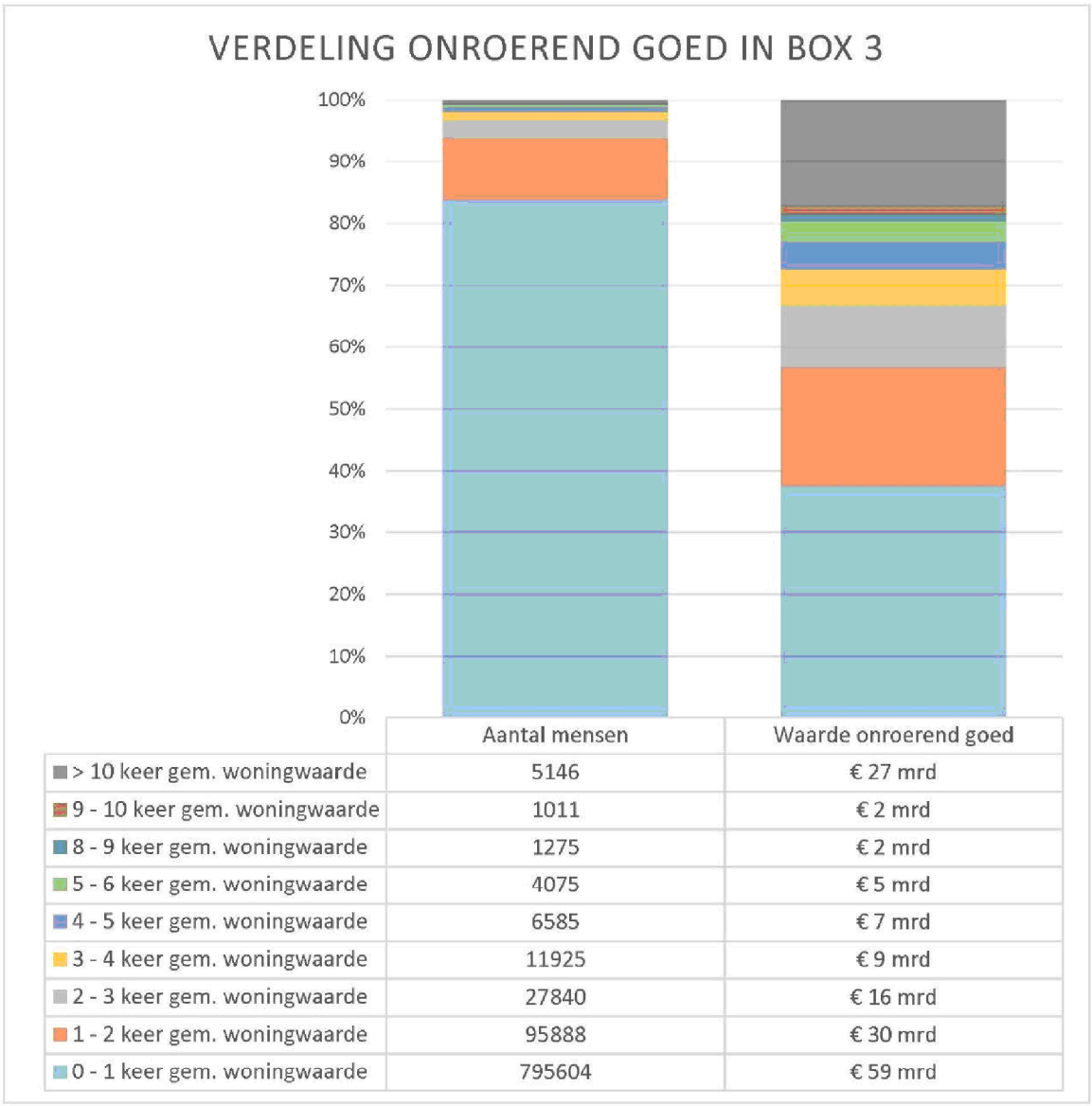

	Aantal mensen	Waarde onroerend goed
> 10 keer gem. woningwaarde	5146	€ 27 mrd
9 - 10 keer gem. woningwaarde	1011	€ 2 mrd
8 - 9 keer gem. woningwaarde	1275	€ 2 mrd
5 - 6 keer gem. woningwaarde	4075	€ 5 mrd
4 - 5 keer gem. woningwaarde	6585	€ 7 mrd
3 - 4 keer gem. woningwaarde	11925	€ 9 mrd
2 - 3 keer gem. woningwaarde	27840	€ 16 mrd
1 - 2 keer gem. woningwaarde	95888	€ 30 mrd
0 - 1 keer gem. woningwaarde	795604	€ 59 mrd

4. Forfaits

Hoe goed benaderen forfaits de werkelijke waardeontwikkeling van woningen in box 3? De spreiding is groot, zoals onderstaand histogram laat zien. In 2018 steeg de prijsindex bestaande koopwoningen van het CBS met 8,4%.

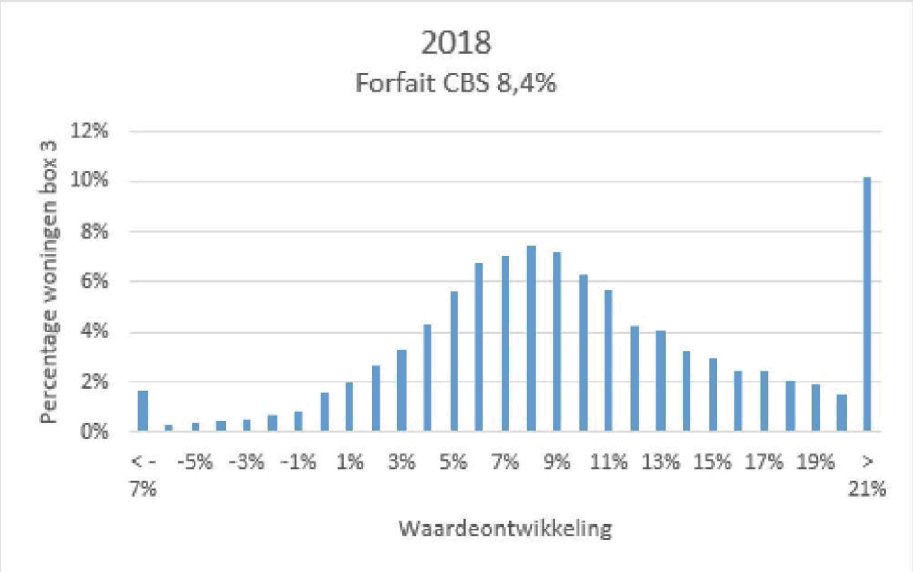

In de afgelopen jaren is jaarlijks meer dan 60% van de box 3-woningen 2,5%-punt meer of minder in waarde gestegen dan het prijsindexcijfer voor Nederlandse koopwoningen van het CBS.

Forfaits kunnen worden gedifferentieerd naar provincieniveau. Verder differentiëren naar bijvoorbeeld gemeenteniveau is met forfaits niet mogelijk, omdat het CBS zulke forfaits niet kan maken: per gemeente zijn er te weinig transacties.

Onderstaande tabel toont per jaar het aandeel objecten waarbij de waardeontwikkeling op basis van een provinciaal en een landelijk forfait te hoog is ingeschat: ofwel 2%-punt te hoog, ofwel zo hoog dat € 1.000 te veel belasting betaald zou worden (op basis van een tarief van 31%). Vervolgens tonen we ook hoeveel euro de forfaits gemiddeld afwijken (naar boven of naar beneden) van de werkelijke ontwikkeling.

We concluderen dat

- Ongeveer **een derde** van de woningen in box 3 middels een forfait zo hoog wordt ingeschat dat € 1.000 méér box 3 belasting zou worden betaald dan wanneer de werkelijke waardeontwikkeling in aanmerking was genomen. Dit geldt voor 2016 t/m 2018: in 2021 zal dit aandeel nog groter zijn geweest omdat de waardeontwikkeling hoger lag. In jaren met weinig waardeontwikkeling zal dit aandeel wat kleiner zijn dan een derde.
- Een gedifferentieerd forfait naar provincie iets beter uitpakt dan een landelijk forfait, maar niet veel beter.

Soort	Jaar	Aantal 2%-punt te hoog met prov. ff.	Aantal 2%-punt te hoog met land. ff.	Aantal € 1000 teveel belast met prov. ff.	Aantal € 1000 teveel belast met land. ff.	Gem. afwijking met prov. ff.	Gem. afwijking met land. ff.
Woning	2016	35%	40%	32%	36%	€ 11.993	€ 13.252
Woning	2017	30%	35%	30%	33%	€ 13.631	€ 14.464
Woning	2018	33%	34%	34%	36%	€ 13.946	€ 14.177

Deze cijfers zijn op basis van WOZ-gegevens van woningen die voorkomen in de aangifte box 3. Leegwaarderatio's zijn niet in aanmerking genomen.